र्वखंडे तूपरितनश्लोकार्थतएवैकादशसहस्रपरिमिता। उत्तरखंडे चैकसहस्रपरिमितेति यथायथं सर्वमवधेयं सुधीभिः। तत्र विशेषश्च—

मया वहुलतरप्रयत्नसमारंभणेऽपि समग्रशताध्यायपरिमितो ग्रन्थो नोपलम्भितः अपि च समग्रमुत्तरार्धमाद्योपान्तं यथानुगतमुपलम्भितम्। पूर्वार्द्धं च खंडशः खंडशः संप्राप्तं न कुत्रापि समग्रं समुपलब्धमिति यथाप्राप्तं यथाप्राप्तं संचित्य संचित्य सम्यक्तया विषयान्समालोडय क्वचित्क्वचिदपूर्णं दृष्ट्वाधुनातनविशेषप्रवलग्रंथकारसदुक्तिसमावेशनेन तत्स्थविषयसमीकरणेन संव्यवस्थाप्यैकपञ्चाशदध्यायपरिणद्धं कृतम्। तच्चापूर्णं दृष्ट्वा न टीकाविषयीकृतम्। उत्तरार्द्धं च समग्रमुपलभ्य प्रवर्तमानसमये तदुपयोगं चावलोच्य टीकाद्वयेन समलंकृतं कृतम्।अस्तु श्रीः।

अथ चैतद्ग्रन्थोपलम्भने यैर्यैः पण्डितैः पुस्तकप्रदानेन मम साहाय्यं कृतं तेषां तेषामुपकृतिस्मृतिसम्पादकनामाभिधानानि तावत्प्रदर्शयामि।

प्रथमं च पुस्तकम्—अस्मद्गुरूणां सम्प्रति वैकुंठपीठाविकुंठितलुंठनसादाराणां कोटाग्रामनिवासिनां श्रीमदौदीच्यसहस्रजातीयानां अम्बालालशर्मणां समीपतः किञ्चित्पूर्वखण्डं सुसंप्राप्तम्।

द्वितीयं च—दाक्षिणात्यतंजावरग्रामनिवासिविष्णुपंतशर्मशास्त्रिणः सकाशाद्द्वादशशतश्लोकात्मकं पूर्वखण्डं संप्राप्तम्।

तृतीयं च—मुंवय्यां ज्योतिर्वित्पंडितद्भूरजीवनशर्मशास्त्रिणः सकाशात् किंचित्पूर्वखण्डं समुपलब्धम्।

तुर्यं च—श्रीमन्महामोक्षनगरीश्रीकाशीपुरीतः प्रवरपण्डितगौरीशङ्करशर्मणः शास्त्रिणः सकाशात्समग्रोत्तरखंडं समुपलब्धम्।

पंचमं च—अमृतसरनिवासिपंडितरामदत्तशर्मणः शास्त्रिणः समीपतः समग्रमुत्तरखंडं लब्धम्।

षष्ठं च—अस्मन्मित्रवर्यमहादेवदीक्षितसकाशात्समग्रमुत्तरखंडं लब्धम्।

एतेभ्यः शास्त्रिभ्यः एतद्ग्रन्थस्यास्माकं प्राप्तिरभूत्।

अथ चैतद्ग्रन्थोत्तरखंडस्थटीकाकरणे येषां येषां साहाय्यमासीत्तेषां तेषां चेमानि नामधेयानि—

विद्वदभ्यर्थना।

प्रथमतः अमृतसरनगरनिवासिपंडितगिरिधारीलालशर्मणः

ततश्च—जयपुरनगरनिवासिपंडितशिवदत्तशर्मणः।

ततश्च—जयपुरनिवासिमगनीरामशर्मणः।

तदनंतरं च—धौरेयोपाव्हश्रीकृष्णशर्मणः।

ततश्च—औरंगाबादनिवासिज्योतिर्वित्पंडितश्रीहरिकृष्णशर्मणः।

तदुत्तरं च—खानदेशीयरावेरग्रामनिवासिपरशुरामभट्टात्मज गोविंद शर्मणः शास्त्रिणः संशोधने विषयसमीकरणे च।

एवमुक्ताभिधेयानां च सर्वेषां शास्त्रिणां बहूनुपकारान्संस्मरामि।

विदुषामग्रतश्च प्रार्थयामि। यदि समग्रपूर्वखण्डसंपादनेन मां कृतार्थमकरिष्यं-स्तर्हि तेषां बहूनुपकारानहमस्मरिष्यम्। इति सर्वं शिवम्।

भाद्रपदशुक्लपक्षः शके १८२१ } श्रीमज्जटाशंकरसूनुज्योतिर्वित्—
विक्रमशकाब्दाः १९५६ } श्रीधरशर्मा।

अथ श्रीमद्बृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशस्थ-विषयानुक्रमणिका.

चतुर्थोऽध्यायः ४.

पंचमोऽध्यायः ५.

षष्ठोऽध्यायः ६.

श्रीगणेशाय नमः।

अथ बृहत्पाराशरहोरासारांशः

पूर्वखंडम्।

श्रीगणेशाय नमः। श्रीसरस्वत्यै नमः॥ अथ मंगलाचरणम्॥ प्रणम्य गिरिजापतिं हरिविरिंचिदेवैः स्तुतं विलोक्य च महत्तरां सुकृतिवृद्धपाराशरीम्॥ ततश्च कथयाम्यहं विविधभेदसारांशकं ग्रहादिफलसंग्रहं विबुधश्रीधराख्यो द्विजः॥ १॥

मैत्रेय उवाच।

नमस्तस्मै भगवते बोधरूपाय सर्वदा॥ परमानंदकंदाय गुरवेऽज्ञानध्वंसिने॥ २॥ इति स्तुत्या सुसंहृष्टो मुनिस्तत्त्वविदां वरः॥ अथादिदेश सच्छास्त्रं सारं यज्ज्योतिषां शुभम्॥ ३॥

पराशर उवाच।

शुक्लांबरधरं विष्णुं शुक्लांबरधरां गिरम्॥ प्रणम्य पांचजन्यं च वीणां याभ्यां धृतं द्वयम्॥ ४॥ सूर्यं नत्वा ग्रहपतिं जगदुत्पत्तिकारणम्॥ वक्ष्यामि वेदनयनं यथा ब्रह्ममुखाच्छ्रुतम्॥ ५॥ शांताय गुरुभक्ताय ऋजवेऽर्चितस्वामिने॥ आस्तिकाय प्रदातव्यं ततः श्रेयो ह्यवाप्स्यति॥ ६॥ न देयं परशिष्याय नास्तिकाय शठाय च॥ दत्ते प्रतिदिनं दुःखं जायते नात्र संशयः॥ ७॥ एको व्यक्तात्मको विष्णुरनादिः प्रभुरीश्वरः॥ शुद्धसत्त्वो जगत्स्वामी निर्गुणस्त्रिगुणान्वितः॥ ८॥ संसारकारकः श्रीमान्निमित्तात्मा प्रतापवान्॥ एकांशेन जगत्सर्वं सृजत्यवति लीलया॥ ९॥ त्रिपादं तस्य देवस्य ह्यमृतं तत्त्वदर्शिनः॥ विदंति तु-

त्प्रमाणं च सप्रधानं तथैकपात् ॥ १० ॥ व्यक्ताव्यक्तात्मको विष्णुर्वासुदेवस्तु गीयते ॥ यदव्यक्तात्मको विष्णुः शक्तिद्वयसमन्वितः ॥ ११ ॥ व्यक्तात्मकस्त्रिशक्तीभिः संयुतोऽनंतशक्तिमान् ॥ सत्वप्रधाना श्रीशक्तिर्भूशक्तिश्च रजोगुणा ॥ १२ ॥ शक्तिस्तृतीया या प्रोक्ता नीलाख्या ध्वांतरूपिणी ॥ वासुदेवश्चतुर्थोऽभूच्छ्रीशक्त्या प्रेरितो यदा ॥१३॥ संकर्षणश्च प्रद्युम्नोऽनिरुद्ध इति मूर्तिधृक् ॥ तमःशक्त्याऽन्वितो विष्णुर्देवः संकर्षणाभिधः ॥१४॥ प्रद्युम्नो रजसा शक्त्याऽनिरुद्धः सत्वया युतः ॥ महान्संकर्षणाज्जातः प्रद्युम्नाद्यदहंकृतिः ॥ १५ ॥ अनिरुद्धात्स्वयं जातो ब्रह्माहंकारमूर्तिधृक् ॥ सर्वेषु सर्वशक्तिश्च स्वशक्त्याऽधिकया युतः ॥ १६ ॥ अहंकारस्त्रिधा भूत्वा सर्वमेतदविस्तरात् ॥ सात्विको राजसश्चैव तामसश्चेदहंकृतिः ॥ १७ ॥ देवा वैकारिकाज्जातास्तैजसादिंद्रियाणि च ॥ तामसाच्चैव भूतानि खादीनि स्वस्वशक्तिभिः ॥ १८॥ श्रीशक्त्या सहितो विष्णुः सदा पाति जगत्त्रयम् ॥ भूशक्त्या सृजते विष्णुर्नीलशक्त्या युतोऽत्ति हि ॥ १९ ॥ सर्वेषु चैव जीवेषु परमात्मा विराजते ॥ सर्वं हि तदिदं ब्रह्मन् स्थितं हि परमात्मनि ॥ २० ॥ सर्वेषु चैव जीवेषु स्थितं ह्यंशद्वयं क्वचित् ॥ जीवांशमधिकं तद्वत्परमात्मांशकः किल ॥ २१ ॥ सूर्यादयो ग्रहाः सर्वे ब्रह्मकामद्विषादयः ॥ एते चान्ये च बहवः परमात्मांशकाधिकाः ॥ २२ ॥ शक्तयश्च तथैतेषामधिकांशाः श्रियादयः । अन्येषु स्वस्वशक्तिषु ज्ञेया जीवांशकाधिकाः ॥ २३ ॥

मैत्रेय उवाच ।

रामकृष्णादयो ये च ह्यवतारा रमापतेः ॥ तेऽपि जीवांशसंयुक्ताः किं वा ब्रूहि मुनीश्वर ॥ २४ ॥

पराशर उवाच ।

राम: कृष्णश्च भो विप्र नृसिंहः सूकरस्तथा ॥ एते पूर्णावताराश्च ह्यन्ये जीवांशकान्विताः ॥ २५ ॥ अवताराण्यनेकानि ह्यजस्य परमात्मनः ॥ जीवानां कर्मफलदो ग्रहरूपी जनार्दनः ॥ २६ ॥ दैत्यानां बलनाशाय देवानां बलवृद्धये ॥ धर्मसंस्थापनार्थाय ग्रहा जाताः शुभाः क्रमात् ॥ २७ ॥ रामोऽवतारः सूर्यस्य चंद्रस्य यदुनायकः ॥ नृसिंहो भूमिपुत्रस्य बुधः सोमसुतस्य च ॥ २८ ॥ वामनो विबुधेज्यस्य भार्गवो भार्गवस्य च ॥ कूर्मो भास्करपुत्रस्य सैंहिकेयस्य सूकरः ॥ २९ ॥ केतोर्मीनावतारश्च ये चान्ये तेऽपि खेटजाः ॥ परमात्मांशमधिकं येषु ते खेचराभिधाः ॥ ३० ॥ जीवांशमधिकं येषु जीवास्ते वै प्रकीर्तिताः ॥ सूर्यादिभ्यो ग्रहेभ्यश्च परमात्मांशनिःसृताः ॥ ३१ ॥ रामकृष्णादयः सर्वे ह्यवतारा भवंति वै ॥ तत्रैव ते विलीयंते पुनः कार्योत्तरे सदा ॥ ३२ ॥ जीवांशनिःसृतास्तेषां तेभ्यो जाता नरादयः ॥ तेऽपि तत्रैव लीयंते तेऽव्यक्ते समयंति हि ॥३३॥ इदं ते कथितं विप्र सर्वं यस्मिन्भवेदिति ॥ भूतान्यपि भविष्यंति तत्तत्सर्वज्ञतामियात् ॥ ३४ ॥ विना तज्ज्योतिषं नान्यो ज्ञातुं शक्नोति कर्हिचित् ॥ तस्मादवश्यमध्येयं ब्राह्मणैश्च विशेषतः ॥३५॥ यो नरः शास्त्रमज्ञात्वा ज्योतिषं खलु निंदति ॥ रौरवं नरकं भुक्त्वा चांधत्वं चान्यजन्मनि ॥३६॥ इतिश्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे शास्त्रावतारणं नाम प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ ॥

अथ जन्मलग्नकुंडली भावविलोकनार्थं स्वरूपमाह ।

तिर्यक्पंच ततोर्ध्वगाश्च लिखिता रेखाश्च राश्यात्मकं चक्रं स्यात्पुरुहूतदिग्ग्रहमुखा लग्नादिराशिग्रहाः ॥ संलेख्योदयचंद्र-

कारकपदारूढात्महोराघटी वर्गाणां च, दशोक्तलग्नपवशात्तत्तत्फलं वक्ष्यति ॥ १ ॥

पराशर उवाच।

कालात्मा च दिवानाथो मनःकुमुदबांधवः ॥ सत्त्वं कुजो विजानीयाद्बुधो वाणीप्रदायकः ॥ २ ॥ देवेज्यो ज्ञानसुखदो भृगुर्वीर्यप्रदायकः ॥ विचार्यतामिदं सर्वं छायासूनुश्च दुःखदः ॥ ३ ॥ राजानौ भानुहिमगू नेता ज्ञेयो धरात्मजः ॥ बुधो राजकुमारश्च सचिवौ गुरुभार्गवौ ॥ ४ ॥ प्रेष्यको रविपुत्रश्च सेनास्वर्भानुपुच्छकौ ॥ एवं क्रमेण वै विप्र सूर्यादीनि विचिंतयेत ॥ ५ ॥ रक्तश्यामो दिवाधीशो गौरगात्रो निशाकरः ॥ अत्युच्चांगो रक्तभौमो दूर्वाश्यामो बुधस्तथा ॥ ६ ॥ गौरगात्रो गुरुर्ज्ञेयः शुक्रः श्यामः स्तथैव च ॥ कृष्णदेहो रवेःपुत्रो ज्ञायते द्विजसत्तम ॥७॥ वह्न्यंबुशिखिकाविष्णुबिडौजशचिका द्विज॥ सूर्यादीनां खगानां च नाथा ज्ञेयाः क्रमेण च ॥ ८ ॥ क्लीबौ द्वौ सौम्यसौरी च युवतींदुभृगू द्विज ॥ नराः शेषाश्च विज्ञेया भानुर्भौमो गुरुस्तथा ॥ ९ ॥ अग्निभूमिनभस्तोयवायवः क्रमतो द्विज ॥ भौमादीनां ग्रहाणां च तत्वाश्चामी प्रकीर्तिताः ॥ १० ॥ गुरुशुक्रौ विप्रवर्णौ कुजार्कौ क्षत्रियौ द्विज ॥ शशिसौम्यौ वैश्यवर्णौ शनिः शूद्रो द्विजोत्तम ॥११॥ चंद्रसूर्यगुरुसौम्या भृग्वारशनयो द्विज ॥ सत्त्वं रजस्तम इति स्वभावो ज्ञायते क्रमात् ॥ १२॥ मधुपिंगलदृक्सूर्यश्चतुरस्रः शुचिर्द्विज ॥ मित्तप्रकृतिको धीमान्पुमानल्पकचो द्विज ॥१३॥ वहुवातकफःप्राज्ञश्चंद्रो वृत्ततनुर्द्विज॥शुभदृक् मधुवाक्यश्च चंचलोमदनातुरः॥१४॥क्रूररक्तारुणो भौमश्चपलो दारमूर्तिकः ॥ पित्तप्रकृतिकःक्रोधीकृशमध्यतनुर्द्विज॥१५॥वपुःश्रेष्ठो क्लिष्टवाक् च ह्यतिहास्यरु

च्चिबुधः॥पित्तवान्कफवान्विप्र मारुतप्रकृतिस्तथा॥१६॥ वृहद्गात्रो गुरुश्चैव पिंगलो मूर्द्धजेक्षणः॥कफप्रकृतिको धीमान् सर्वशास्त्रविशारदः॥१७॥ सुखी कांतवपुः श्रेष्ठः सुलोचनभृगोः सुतः॥काव्यकर्ता कफाधिक्यानिलात्मा वक्रमूर्धजः॥१८॥कृशदीर्घतनुः शौरिः पिंगदृष्ट्यनिलात्मकः॥ स्थूलदंतो ऽलसत्पुंगःखररोमकचो द्विज॥ ॥ १९ ॥ धूम्राकारो नीलतनुर्वनस्थोऽपि भयंकरः ॥ वातप्रकृतिको धीमान् स्वर्भानुः प्रतिमः शिखी ॥ २० ॥ अस्थिरक्तस्तथा मज्जा त्वक्चर्म वीर्यस्नायवः ॥ तासामीशाः क्रमेणोक्ता ज्ञेयाः सूर्यादयो द्विज ॥ २१ ॥ देवालयजलं वह्निक्रीडादीनां तथैव च ॥ कोश शय्याद्युत्करणामीशाः सूर्यादयः क्रमात् ॥ २२ ॥ अयनक्षण वारर्तुमासपक्षसमा द्विज॥ सूर्यादीनां क्रमाज्ज्ञेया निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २३ ॥ कटुलवणतिक्तमिष्टमधुरेक्षुकषायकाः ॥ क्रमेण सर्वे विज्ञेयाः सूर्यादीनां द्विजोत्तम ॥ २४ ॥ बुधेज्यौ बलिनौ पूर्वे रविभौमौ च दक्षिणे॥वारुणः सूर्यपुत्रश्च सितचंद्रौ तथोत्तरे॥२५॥ निशायां बलिनश्चंद्रकुजसौरा भवंति हि ॥ सर्वदा ज्ञो बली ज्ञेयो दिनशेषा द्विजोत्तम ॥ २६ ॥ कृष्णे च बलिनः क्रूराः सौम्या वीर्ययुताः सिते॥सौम्यायने सौम्यखेटो बली याम्यायनेऽपरः॥२७॥ स्वदिवससमहोरामासपर्वः कालवीर्यकम् ॥ शकुबुगुशुचराद्या वृद्धितो वीर्यवत्तराः ॥ २८॥ स्थूलान् जनयति सूर्यो दुर्भगान्सूर्यपुत्रकः ॥ क्षीरोपेतांस्तथा चंद्रः कटुकाद्यान्धरासुतः ॥ २९ ॥ गुरुज्ञौ सफलान्विप्र पुष्पवृक्षान् भृगोःसुतः ॥ नीरसान्सूर्यपुत्रश्च एवं ज्ञेयाः खगा द्विज ॥ ३० ॥ राहुश्चांडालजातिश्च केतुर्जात्यंतरस्त था ॥ शिखिस्वर्भानुमंदानां वल्मीकं स्थानमुच्यते ॥ ३१ ॥ चित्रकंथा फणींद्रस्य केतोश्छिद्रयुतो द्विज ॥ सीसं राहोर्नीलमणिः के-

तोर्ज्ञेयो द्विजोत्तम ॥ ३२ ॥ गुरोः पीतांबरं विप्र भृगोः क्षौमं तथैव च ॥ रक्तक्षौमं भास्करस्य इंदोः क्षौमं सितं द्विज ॥ ३३ ॥ बुधस्य तु कृष्णक्षौमं रक्तचित्रं कुजस्य च ॥ वस्त्रं चित्रं शनेर्विप्र पट्टवस्त्रं तथैव च ॥ ३४ ॥ भृगोर्ऋतुर्वसंतश्च कुजभान्वोश्च ग्रीष्मकः ॥ चंद्रस्य वर्षा विज्ञेया शरच्चैव तथा विदः ॥३५॥ हेमंतोऽपि गुरोर्ज्ञेयः शनेस्तु शिशिरो द्विज ॥ अष्टौ मासाश्च स्वर्भानोः केतोर्मासत्रयं द्विज ॥ ३६ ॥ राह्वारपंगुचंद्राश्च विज्ञेया धातुखेचराः ॥ मूलग्रहौ सूर्यशुक्रौ अपरा जीवसंज्ञकाः ॥ ३७ ॥ गृहेषु मंदो वृद्धोऽस्ति आयुर्वृद्धिप्रदायकः ॥ नैसर्गिके बहुसमान्ददाति द्विजसत्तम ॥ ३८ ॥

अथ पंचांगस्थितग्रहेषु चालनमाह ।

स्वेष्टादग्रे भवेत्पंक्तिः पंक्तौ स्वेष्टं विशोधयेत् ॥ स्वेष्टात् पृष्ठे भवेत्पंक्तिः स्वेष्टे पंक्तिं विशोधयेत् ॥ ऋणं धनं तथा ज्ञेयं चालने विधिरेव हि ॥ ३९ ॥

अथ ग्रहाणां तात्कालिकीकरणमाह ।

गतगम्यदिनाहतद्युभुक्तेः खरसाप्तांशवियुग्युतो ग्रहः स्यात् ॥
तत्कालभवस्तथा घटिघ्नाः खरसैर्लब्धकलोनसंयुतः स्यात् ॥४०॥

॥ टीका ॥

गतगम्येति । यस्मिन् दिवसे ग्रहसाधनं तस्माद्दिवसात् गतगम्या ये दिवसास्तैराहता गुणिता या द्युभुक्तिस्ततसकाशात्खरसैः ६० षष्ट्याप्ता लब्धा येंऽशास्तैर्वियुक् रहितो युक् युतो ग्रहः कार्यः । गताश्चेद्दिवसास्तदा रहितः कार्यः । आगताश्चेद्दिवसास्तदा युक्तः कार्य इत्यर्थः । सः तत्कालभवस्तद्दिनजो ग्रहः स्यात् । तथा गतगम्यघटीघ्नाः गतेःसकाशात्खरसैर्लब्धः कलाभिरूनः युक्तः कार्यः स तात्कालिकः स्यादित्यर्थः ॥ ४० ॥

अथ भयातभभोगसाधनम्।

इष्टमधिकं नक्षत्रन्यूनं तदा इष्टादित्यनेन ज्ञेयम् ॥ इष्टाद्रिहीनं च दिनर्क्षनाडी भयातसंज्ञा भवतीह तस्य ॥ दिनर्क्षनाडी खरसेषु शुद्धा निजर्क्षयुक्तः सहिते भभोगः ॥ ४१ ॥ इष्टं न्यूनं नक्षत्रमधिकं तदा गतर्क्षनाड्येति ज्ञेयम् ॥ गतर्क्षनाडीखरसेषु शुद्धा सूर्योदयादिष्टघटीषु युक्ताः ॥ भयातसंज्ञा भवतीह तस्य निजर्क्षनाडीसहिते भभोगः ॥ ४२ ॥

अथ चंद्रस्पष्टमाह।

गतर्क्षं षष्टिगुणितं भभोगेन च भाजितम् ॥ दस्रादिषष्टिगुणितैर्लब्धं तत्र सुयोजयेत् ॥ ४३ ॥ तच्चापि द्विगुणं कृत्वा ह्यंकेन विभजेत्पुनः ॥ मृगांकलब्धमंशादीन्सुसाधय द्विजोत्तम ॥ ४४ ॥ खखशून्याष्टवेदेन गतिर्भभोगभाजिता ॥ एवं चंद्रस्य विज्ञेया रीतिः स्पष्टतरा बुधैः ॥ ४५ ॥

अथोच्चनीचग्रहाः।

अजो वृषमृगः कन्याकुलीरझषतौलिकाः ॥ सूर्यादीनां क्रमादेतास्तुंगसंज्ञाः प्रकीर्तिताः ॥ नीचास्तत्सप्तमा ज्ञेया ग्रहा नीचा विनिश्चिताः ॥ ४६ ॥ सूर्यस्य भागे दशमे तृतीये चंद्रस्य जीवस्य तु पंचमेंऽशे ॥ सौरस्य विंशे त्वधिसप्तकेतोर्विद्याद्भृगोः पंचदशे बुधस्य ॥ ४७ ॥ भौमस्य विंशेऽष्टयुते परोच्चैर्विंशल्लवे सूर्यसुतस्य नीचाः ॥ ४८ ॥

अथ मूलत्रिकोणमाह।

विंशतिरंशाः सिंहे कोणमपरे स्वभवनमर्कस्य ॥ उच्चं भागत्रितयं वृषमिंदोः स्यात्त्रिकोणमपरेंशाः ॥ ४९ ॥ द्वादशभागा मेषे त्रिकोणमपरे स्वभे तु भौमस्य ॥ उच्चफलं कन्यायां बुधस्य

तिथ्यंशकैः सदा चिंत्यम् ॥ ५० ॥ परतस्त्रिकोणजाते पंचभिरंशैः स्वराशिजं परतः ॥ दशभिर्भागैर्जीवत्रिकोणफलं स्वभं परं चापे ॥ ५१ ॥ शुक्रस्य तु तिथयोंऽशास्त्रिकोणमपरे तुले स्वराशिश्च ॥ कुंभे त्रिकोणनिजभे रविजस्य रविर्यथा सिंहे ॥ ५२ ॥

अथ मित्रामित्रविधिमाह.

रवेः समो ज्ञः, सितसूर्यपुत्रावरी, परे ये सुहृदो वरायः॥ चंद्रस्य नारी, रविचंद्रपुत्रौ मित्रे, समाः शेषनभश्वराः स्युः ॥ ५३ ॥ समौ सितार्कौ, शशिजश्च शत्रुर्मित्राणि शेषाः पृथिवीसुतस्य॥शत्रुः शशी सूर्यसितौ च मित्रे, समाः परे स्युः शशिनंदनस्य ॥५४॥ गुरोर्ज्ञशुक्रौ रिपुसंज्ञकौ तु, शनिः समोऽन्ये सुहृदो भवंति ॥ शुक्रस्य मित्रे बुधसूर्यपुत्रौ, समौ कुजार्यावितरावरी तौ ॥५५॥ शनेः समो वाक्पतिरिंदुसूनुशुक्रौ च मित्रौ, रिपवः परेऽपि ॥ ध्रुवं ग्रहाणां चतुराननेन शत्रुत्वमित्रत्वसमत्वमुक्तम् ॥ ५६ ॥ दशायबंधुसहजस्वांत्यस्थास्ते परस्परम् ॥ सुहृद्वेदधिसुहृत्समो मित्रं परः समः ॥ ५७ ॥ तथा त्रिकोणषष्ठाष्टसप्तैकस्थितखेचराः ॥ अन्योन्यं रिपुतां यांति तत्कालं तानि वै मुने ॥ ५८ ॥

तात्कालमैत्रीचक्रम्.

सू.	च.	म.	बु.	गु.	शु.	श.
चं. मं. शु.	सू. म. बु. शु	बृ. श. च. र बु.	च. शु. मं.	श. मं.	चं. र. बु.	म. बृ.
बु. बृ. श.	बृ. श.	शु.	सू. बृ. श.	शु. चं. र. बु.	श. मं. बृ.	शु. च. र. बु.
मित्र.	२।३।४।१०।११।१२।					
शत्रु	१।५।६।७।८।९।					

निसर्गमैत्रीचक्रम्.

सू.	च.	म.	बु.	बृ.	शु.	श.	ग्रह
च. मं. गु.	सू. बु.	र. चं. गु.	र. शु.	र. चं. मं.	बु. श.	बु. शु.	मित्र.
बु.	म. गु. शु. श.	शु. श.	मं. गु. श.	श.	मं. गु.	गुरु	सम.
शु. श.	०	बु.	चं.	बु. शु.	र. चं.	र. च. मं.	शत्रु.

अथ पंचधामैत्रीचक्रम्.							
सू.	चं.	मं.	बु.	बृ.	शु.	श.	ग्रह.
चं. मं.	सू. शु.	बृ. सू. चं.	शु.	मं.	बु.	०	ऽति मि.
०	मं. शु.	श.	मं.	श.	०	बृ.	मि.
सू. बु.	०	शु.	चं. र.	चं. र.	चं. र.	मं. शु. बु.	सम
बु.	बृ. श.	शु.	बृ. श.	०	मं. बृ.	०	शत्रु.
श.	०	०	०	०	शु. बु.	र. चं.	ऽति शत्रु

अस्योदाहरणम्। उक्तस्थानादभीष्टग्रहः मित्रशत्रुसंज्ञो यथा सूर्यस्य चंद्रभौमभृगवो मित्राणि, सौम्यगुरुशनयः शत्रवः। एवं सर्वत्र ज्ञेयम्। तात्कालिकनैसर्गिकमैत्रीचक्रयोरुभयोः संमीलितयोर्योगो भवति तदा पंचधा मैत्री भवति। मित्रे मित्रेऽतिमित्रं। समे मित्रे मित्रं। शत्रुर्मित्रे समं। सम शत्रू शत्रुः। शत्रु शत्रुरतिशत्रुः। यथा सूर्यस्य चंद्रभौमावतिमित्रं गुरुभृगू समौ, सौम्यः शत्रुः, शनिरतिशत्रुः। एवं सर्वत्र ज्ञेयम्।

अथ शुभबलचक्रम्.						
उच्च.	मूल.	स्व.	मित्र.	सम.	नीच.	शत्रु.
१	०	०	०	०	०	०
०	४५	३०	१५	७	०	०
०	०	०	०	३०	०	०
०	०	०	०	०	०	०

अथाशुभबलचक्रम्.						
उच्च.	मूल.	स्व.	मित्र.	सम.	नीच.	शत्रु.
०	०	०	०	०	१	१
०	७	४५	३०	४५	०	०
०	३०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०

अथ ग्रहाणां बलमाह.

स्वोच्चे शुभं बलं पूर्णं त्रिकोणे पादवर्जितम् ॥ स्वर्क्षे दलं मित्रगेहे पादमात्रं प्रकीर्तितम् ॥ ५९ ॥ पादार्धं समभे प्रोक्तं व्यर्थं नीचास्तशत्रुगे ॥ तद्वदुष्टबलं ब्रूयाद्व्यत्ययेन विचक्षणः ॥ ६० ॥

अथ धूमाद्यप्रकाशकग्रहस्पष्टीकरणम्.

नखलिप्ताधिके धूमे कृतिलिप्ताविहीनकाः ॥ केतौ कार्या गुरोर्वाक्याद्दक्षपादावसानकाः ॥ ६१ ॥ चत्वारो राशयो भानौ युक्तभागास्त्रयोदश ॥ धूमो नाममहादोषः सर्वकर्मविनाशकः ॥६२॥ धूमो मंडलतः शुद्धो व्यतीपातोत्रदोषदः॥ स षट्भेत्र व्यतीपाते परिवेषस्तु दोषकृत् ॥ ६३ ॥ परिवेषश्च्युतश्चक्रादिंद्रचापश्च दोषदः ॥ अत्यष्ट्यंशयुते चापे केतुखेटः परोविषम् ॥ ६४ ॥ एकराशियुते केतौ सूर्यः स्यात्पूर्ववत्समः ॥ अप्रकाशग्रहाश्चैते दोषाः पापग्रहाः स्मृताः ॥ ६५ ॥

अस्योदाहरणम्.

सूर्य २।४।२८।१ चतुर्भवनसहितः सत्र्यंशैः त्रयोदशभागैरन्वितः ४।१३।२० अयं धूमः ६।१७।४८।१ पूर्वोक्तधूमः मंडलतो १२ द्वादशराशितः शुद्धोऽयं व्यतीपातः ५।१२।११।५९ अयं षट्राशियुक्तः परिवेषः ११।१२।११।५९। अयं चक्रात् १२ च्युतः इंद्रचापः १७।४८।१ अयं अत्यष्ट्यंशः सप्तदशांशा वित्र्यंशास्तैः १६।४० भागैरन्वितोऽयं ध्वजः १।४।२८।१ एकराशियुतो ध्वजः पूर्वतुल्यो रविः स्यादित्यर्थः २।४।२८।१॥१।२।३।४।५

अप्रकाशिकक्षेपकाः स्युः					
धूमः		व्यतीपातः	परिवेषः	इंद्रधनुः	ध्वजः
रा.	४	१२	६	१२	०
अंश.	१३	०	०	०	१६
क.	२०	०	०	०	४०

अप्रकाशिकग्रहाः स्पष्टाः स्युः						
धूमः	व्यतीपातः	परिवेषः	इंद्रधनुः	ध्वजः	गुलिकः	प्राणपदः
६	५	११	०	१	५	३
१७	१२	१२	१७	४	६	४
४८	११	११	४८	२८	०	०
१	५९	५९	१	१	०	०

अथ किंचिद्धूमादिकफलविचारमाह.

भान्विंदुलग्नगेष्वेषु वंशायुर्ज्ञाननाशनम् ॥ एषां ग्रहर्कदोषाणां स्थितिः पद्मासनोदिता ॥ ६६ ॥

॥ टीका ॥

भान्विति । जन्मकालीनसूर्यचंद्रलग्नानां पृथक् परिवेषादिभिस्त्रिभिस्त्रिभिर्योगवशात्फलत्रयनाशनं द्वयोर्द्वयमेकस्मिन्नेकफलनाशः एवं यथा यो य आधिक्ययोगस्तथाऽनिष्टफलाधिक्यमिति भावः ॥ ६६ ॥

अथ जन्मकालइष्टलग्ननिश्चयार्थं गुलिकसाधनमाह.

रविवारादि शन्यंतं गुलिकादि निरूप्यते ॥ दिवसानष्टधा कृत्वा वारेशाद्गणयेत्क्रमात् ॥ ६७ ॥ अष्टमांशो निरीशः स्याच्छन्यंशो गुलिकः स्मृतः ॥ रात्रिरप्यष्टधा भक्ता वारेशात्पंचमादितः ॥ ६८ ॥ गणयेदष्टमः खंडो निष्पत्तिः परिकीर्तितः ॥ शन्यंशे गुलिकः प्रोक्तो गुर्वंशे यमघंटकः ॥ ६९ ॥ भौमांशे मृत्युरादिष्टो रव्यंशे कालसंज्ञकः ॥ सौम्यांशेऽर्द्धप्रहरकः स्पष्टकर्मप्रदेशकः ॥ ७० ॥

॥ टीका ॥

रव्यादिसप्तवारेषु दिनमानमष्टधा विभज्य तत्तद्वारेशं प्रथमखंडाधिपं कृत्वाऽग्रिमखंडेषु तत्तद्वारेशादग्रिमग्रहान् क्रमेणेशत्वेन जानीयात्। अष्टमः खंडस्तु निरीशः। एवंच सप्तसु वारेषु शन्यंशो गुलिकनामा। तथा च रविवारे सप्तमः सोमे षष्ठः भौमे पंचमः बुधे चतुर्थः गुरौ तृतीयः शुक्रे द्वितीयः शनौ प्रथमः खंडो गुलिको भवति। सप्तस्वपि वारेषु रात्रिमानमष्टधा विभज्य तद्वारेशात्पंचमाद्याः खंडाधिपाः ज्ञेयाः। रात्रावप्यष्टमः खंडो निरीशः। एवं च रविरात्रौ तृतीयः खंडः, सोमे द्वितीयः भौमे प्रथमः बुधे सप्तमः गुरौ षष्ठः शुक्रे पंचमः शनौ चतुर्थः खंडो गुलिको भवति। एवं सर्वदिने रात्रौ च गुरुखंडो यमघंटनामा बुधखंडोऽर्द्धप्रहरकाख्यः रव्यंशः कालसंज्ञः भौमांशो मृत्युनामेति ज्ञेयम्। स्पष्टकर्म इति ॥ ७० ॥

अस्योदाहरणम्.

दिनमानं ३३।१४ अष्टधाविभज्य ४।९।१५ लब्धं सौम्यदिने जन्म तर्हि सौम्यवारगुणकेन ४ गुण्यं १६।३७ गुलिकेष्टमस्योपरि लग्नानयनरीत्या नीतं गुलिकलग्नं ५।६ स्पष्टं एवं सर्वत्र ज्ञेयं ७।८।९।१०

गुलिकगणकध्रुवांकाः स्युः							
रवि	चंद्र	मंगल	बुध	गुरु	शुक्र	शनि	ग्रहाः
७	६	५	४	३	२	१	दिवा.
३	२	१	७	६	५	४	रात्रिः

अथ प्राणपदसाधनमाह.

घटी चतुर्गुणा कार्या तिथ्या १५ प्तैश्च पलैर्युता ॥ दिनकरेणापहृतं शेषं प्राणपदं स्मृतम् ॥ ७१ ॥ शेषात्पलांता द्विगुणी विधाय राश्यंशसूर्यर्क्षनियोजिताय ॥ तत्रापि तद्राशिचरान् क्रमेण लग्नांशप्राणांशपदैक्यता स्यात् ॥ ७२ ॥ पुनः कोणात् क्रमांतरादीनां तथा प्राणपदादपि ॥ स्वेष्टकालं पलीकृत्य तिथ्याप्तं भादिकं च यत् ॥ ७३ ॥ चरागद्विभगे भागे भानौ युङ्नवमे सुते ॥ स्फुटं प्राणप्रदं तस्मात्पूर्ववच्छोधयेत्तनुः ॥७४॥ विना प्राणपदाच्छुद्धो गुलिकाद्वा निशाकरात् ॥ तदशुद्धं विजानीयात् स्थावराणां तदेव हि ॥ ७५ ॥ द्वयोर्हीनबलेऽप्येवं गुलिकात्परिचिंतयेत् ॥ तस्मात्तत्सप्तमस्थानात्तदंशाच्च कलत्रतः ॥ ७६ ॥ तत्रैव तत्रिकोणे वा जन्मलग्नं विनिर्दिशेत् ॥ मनुष्याणां पशूनां च द्वितीये दशमे रिपौ ॥ ७७ ॥ तृतीये मदने लाभे विहंगानां विनिर्दिशेत ॥ कीटसर्पजलस्थानां शेपस्थानेषु संस्थितः ॥ ७८ ॥ इ० बृ० हो० पू० सा० द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

अस्योदाहरणम्.

इष्टं ६।१७ चतुर्गुणं २५।२ पंचदशभक्तशेषं १०।२ शेषं पलं द्विगुणीकृतं १०।४ यदा दिनेशेनाधिष्ठितं चरराशी तदा तत्रैव गणनीयं। यदा स्थिरद्विःस्वभावराशेः सूर्ये स्थिते सति तदा कोणभं सः तेषां मध्ये यो वै चरराशिस्तस्मात् क्रमगणनया पंचदशपलात्मकं प्राणपदं भवतीत्यर्थः। अत्र तु सूर्ये द्विस्वभावराशौ स्थिते सति सूर्यः २।४।२८।१ मिथुनात्पंचमं ७ कोणभं तस्माद्गणनीयम् ३।४ प्राणपदमागमं सूर्यांश ४ प्राणांशः द्वयोरैक्यं लग्नांशप्राणांशैक्यता तदा लग्नागमं भवति। ननु सर्वत्र ज्ञेयम् ॥७८॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे ग्रहप्रादुर्भूताध्यायो द्वितीयः ॥ २ ॥

पराशर उवाच।

मेषो वृषश्च मिथुनः कर्कसिंहकुमारिकाः ॥ कुलालिधनुषो नक्रै कुंभमीनास्ततः पराः ॥ १ ॥ अहो रात्राद्यंतलोपाद्धोरेति प्रोच्यते बुधैः ॥ तस्य हि ज्ञानमात्रेण जातकर्मफलं वदेत् ॥२॥ पदव्यक्तात्मको विष्णुः कालरूपो जनार्दनः ॥ तस्यांगानि निबोध त्वं क्रमान्मेषादिराशयः ॥ ३ ॥ शीर्षाननौ तथा बाहू हृत्क्रोडकटिबस्तयः ॥ गुह्योरुयुगुले जानुयुग्मे वै जंघके तथा ॥ ४ ॥ चरणौ द्वौ तथा लग्नात् ज्ञेयाः शीर्षादयः क्रमात् ॥ चरस्थिरद्विस्वभावाः क्रूराक्रूरौ नरस्त्रियौ ॥ ५ ॥ पित्तानिलत्रिधात्वैक्यं श्लेष्मिकाश्च क्रियादयः ॥ रक्तवर्णो बृहद्गात्रश्चतुष्पाद्रात्रिविक्रमी ॥ ६ ॥ पूर्ववासी नृपज्ञातिः शैलचारी रजोगुणी ॥ पृष्ठोदयी पावकी च मेषराशिः कुजाधिपः ॥ ७ ॥ श्वेतः शुक्राधिपो दीर्घश्चतुष्पाच्छर्वरी बली ॥ याम्येट् ग्राम्यो वणिग्भूमिरजी पृष्ठोदयो वृषः ॥ ८ ॥ शीर्षोदयी नृमिथुने सगदं च सवीणकम् ॥ प्रत्यक्शमी द्विपाद्रात्रिवली ग्राम्यो व्रजोऽनिली ॥ ९ ॥ समगात्रो हरिद्वर्णो मिथुनाख्यो बुधाधिपः ॥ पाटलो वनचारी

च ब्राह्मणो निशिवीर्यवान् ॥ १० ॥ बहुपटुतरः स्थौल्यतनुः सत्वगुणी जली ॥ पृष्ठोदयी कर्कराशिर्मृगांकोऽधिपतिः स्मृतः ॥ ११ ॥ सिंहः सूर्याधिपः सत्वी चतुष्पात्क्षत्रियो बली ॥ शीर्षोदयी बृहद्गात्रः पांडुः पूर्वेट् द्युवीर्यवान् ॥ १२ ॥ पार्वतिश्चाथ कन्याख्या राशिर्दिनबलान्विता ॥ शीर्षोदया च मध्यांगा द्विपाद्याम्यचरा च सा ॥ १३ ॥ स सस्यदहना वैश्या चित्रवर्णा प्रभंजिनी ॥ कुमारी तमसा युक्ता बालभावा बुधाधिपः ॥ १४ ॥ शीर्षोदयी द्युवीर्याढ्यस्तथा कृष्णो रजोगुणी ॥ पंचमोद्भूचरो घाती शूद्रो मध्यतनुर्द्विपात् ॥ १५ ॥ शुक्रोऽधिपोऽथ स्वल्पांगो बहुपाद्ब्राह्मणो बली ॥ सौम्यस्थो दिनवीर्याढ्यः पिशंगो जलभूवहः ॥१६॥ रोमस्वाढ्योऽतितीक्ष्णांगो वृश्चिकश्च कुजाधिपः ॥ पृष्ठ्रयी त्वथ धनुर्गुरुस्वामी च सात्विकः ॥ १७ ॥ पिंगलो निशिवीर्याढ्यः पावकः क्षत्रियो द्विपात् ॥ आदावंते चतुष्पादः समगात्रो धनुर्धरः ॥ १८ ॥ पूर्वस्थो वसुधाचारी तेजस्वान्पृष्ठतोद्गमी ॥ मंदाधिपस्तमी भौमी याम्येट् च निशि वीर्यवान् ॥ १९ ॥ पृष्ठोदयी बृहद्गात्रः कर्बुरो वनभूचरः ॥ आदौ चतुष्पादंते तु विपदो जलगोमतः ॥ २० ॥ कुंभः कुंभी नरो बभ्रूवर्णमध्यतनुर्द्विपात् ॥ द्युवीर्यो जलमध्यस्थो वातशीर्षोदयी तमः ॥ २१ ॥ शूद्रः पश्चिमदेशस्य स्वामी दैवाकरिः स्मृतः ॥ मीनौ पुच्छास्यसंलग्नौ मीनराशिर्दिवा बली ॥ २२ ॥ जली सत्त्वगुणाढ्यश्च स्वस्थो जलचरो द्विजः ॥ अपदो मध्यदेही च सौम्यस्थो ह्युभयोदयी ॥ २३ ॥ सुराचार्याधिपश्चास्य राशीनां गदितं मया ॥ त्रिंशद्भगणात्मकः स्थूलसूक्ष्माकरफलाय च ॥२४॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि शृणुष्व मुनिपुंगव ॥ जन्मलग्नं च संशोध्य निषेकं परिशो-

धयेत् ॥ २५ ॥ तदहं संप्रवक्ष्यामि मैत्रेय त्वं विधारय ॥ जन्मलग्नात् परिज्ञानं निषेकं सर्वजंतु यत् ॥ २६ ॥ यस्मिन् भाते भानविस्थस्तस्य मांदेर्यदंतरम् ॥ लग्नभाग्यांतरं योज्यं यञ्च राश्यादि जायते ॥ २७ ॥ मासादिस्तन्मितं ज्ञेयं जन्मतः प्राक् निषेकजम् ॥ यद्यद्द्दश्यदलेंगेशस्तदेंदोर्भुक्तभागयुक् ॥ २८ ॥ तत्काले साधयेल्लग्नं शोधयेत्पूर्ववत्तनुः ॥ तस्मात्फलाफलं वाच्यं गर्भस्थस्य विशेषतः ॥ २९ ॥ शुभाशुभं वदेत् पित्रोर्जीवनं मरणं तथा ॥ एवं निषेकलग्नेन सम्यक् ज्ञेयं स्वकल्पनात् ॥ ३० ॥

अथ लग्नचतुर्थादिद्वादशभावसाधनमाह.

अयनांशाः ॥ वेदाब्ध्यब्ध्यूनः खरसहृतः शकोऽयनांशाः

॥ टीका ॥

शालिवाहनाख्यः इष्टशकः चतुश्चत्वारिंशदधिकचतुःशत ४४४ हीनः । ततः खरस ६० हृतः षष्टिभक्तः फलमयनांशाः स्युः ।

अथ पलभाज्ञानं चरखंडसाधनमाह.

मेषो रविरयनांशयुतो भवति यद्दिने ॥ शंकुच्छायादिनार्द्धे तु पलभेत्युच्यते बुधैः ॥ ३१ ॥ स्थानत्रये च सा स्थाप्या गुण्यादिग्वसुपालकैः ॥ अंते गुणोद्धृते सद्भिश्चरखंडः प्रकीर्तितः ॥ ३२ ॥

॥ टीका ॥

अयनस्य भागा अयनांशाः पूर्ववक्ष्यमाणास्तैः सहवर्तमानो युक्तः यः सूर्यस्तस्मिन्सूर्ये मेषादिगे राशिभागकलादिना शून्यमिते सति तस्मिन् दिने दिनार्द्धे मध्यान्हे समभुविमध्ये समतलमस्तकपरिधिः समसिद्धो दंतिदंतजः द्वादशांगुलशंकुर्निवेश्यः । तस्य शंकोर्मध्यान्हे भा छाया या भवति सा पलभा भवेदित्यर्थः । सा पलभा त्रिस्था त्रिषु स्थानेषु तिष्ठतीति त्रिस्था, दशभिः १० वसुभिः अष्टभिः ८ दिक्पालैः १० हता गुणिता ततोऽन्तिमांकः गुणैस्त्रिभिः ३ उद्धृता भक्ता सती त्रीणि चरखंडाकानि भवंति ।

अथ लंकोदयमाह.

वसुसागरनेत्राणि पलानि लंकोदये मेषराशौ ॥ शंकांकनेत्रे वृषभे मिथुनेऽग्नियुङ्नेत्रसंख्यातम् ॥ ३३ ॥ विपर्ययमग्निमंत्रितये षड्लग्नेष्वेवमेव निर्दिष्टम् ॥ हीनं खंडत्रितयं युक्तः स्वदेशलग्नोऽयम् ॥ ३४ ॥

अथ लग्नसाधनमाह.

यस्मिन्काले लग्नं साध्यं च यदा तदा भवेद्द्विजैः ॥ तात्कालिकसूर्यो वै युक्तः कार्योऽथ सायनांशेन ॥ ३५ ॥ तद्राशेर्यत्स्वादेश्य उदयस्तेनाथ भोग्यांशाः ॥ निघ्नेश्च भागास्त्रिंशच्च्युतास्तथा भुक्तभागाश्च गुण्याः ॥ ३६ ॥ भूताद्यश्युद्धृतास्ते च ह्यंकाग्निभाजिता यदि ॥ भोग्यकालोऽथ द्युमणेर्विज्ञेयश्च द्विजोत्तम ॥ ३७ ॥ इति सायनयातांशैर्भुक्तकालो विधीयते ॥ इष्टघट्याः पलैः शोध्यो भोग्यकाल इति स्थितिः ॥ ३८ ॥ हातव्या राश्युदयकालात्तावंतः शोधयेदथ । यच्छेषं खगुणघ्नं तद्धृतमशुद्धोदयेनाथ ॥३९॥ यल्लब्धं च लवाद्यं चायनांशहीनैर्लग्नं स्यात् ॥ जानीहि द्विजसत्तम नतोन्नतप्रकारमेवैतत् ॥ ४० ॥

अस्यार्थः

यस्मिन्काले लग्नं साध्यते तत्कालिनः सूर्यः सायन अयनांशयुक्तः कार्यः। सूर्यस्य राशिवशाद्यः स्वदेशियः उदयस्तेन भोग्यांशाः रवेः त्रिंशत् च्युताः भुक्तभागा गुण्याः ते खत्र्युद्धृतास्त्रिंशद्भक्ताः संतः कलाद्यो रवेः भोग्यकालः स्यात्। एवं अमुनेव प्रकारेण सायनयातांशैः भुक्तभागैः यानको भुक्तकालः स्यात्। स यथा—उदयगुणः भुक्तभागास्त्रिंशद्भक्ताः इति लग्नभुक्तकालार्थमिदमुक्तं। भोग्यकालः इष्टघटीनां पलेभ्यः शोध्यः। ततः किंविधेयमित्यत आह। तदनु तदनंतरं ग्रहोदयान् तदग्रराश्युदयात्तस्मात्कालाद्धातव्याः हीनाः कार्याः।यावंतः शुद्ध्यंति तावतः शोधयेदित्यर्थः। यच्छेषं तद्गगनगुणघ्नं त्रि-

शद्गुणं अशुद्धेनोदयेन हृतं भक्तं लवाद्यं भागाद्यं यल्लब्धं तदजादिगृहैः अशुद्धपूर्वैः सहितं अशुद्धोदयतः पूर्वं यावंतो मेषादयो राशयस्ते तस्य ऊर्ध्वस्थाने स्थाप्याः तदयनांशहीनं सत् तात्कालिकं राश्यादिकं लग्नं भवतीति व्याख्या।

अथ नतोन्नतसाधनमाह।

दिनगतघटीभिर्हीनं कार्य्यं मुनिभिश्च दिवसार्द्धम् ॥ पूर्वनतं तद्रात्रौ लक्षणमेतद्धि विज्ञेयम् ॥ ४१ ॥ यदा दिनार्द्धादुपरीष्टकालो भगोदयादिष्टघटीषु शोध्यम् ॥ तदा दिनार्द्धस्य नतं परं तद्धयमु च सर्वं खलबोधहेतुम्॥ ४२॥ रात्र्यर्द्धादुपरिचेत्स्यादिष्टकालो विचक्षण ॥ सूर्यास्तेष्टघटीशुद्धं रात्र्यर्द्धे पश्चिमं नतम्४३

अस्यार्थः-

दिनखंडम् दिनार्द्धं दिनगतघटीभिर्हीनम् कार्यम् रात्रौ पूर्वनतंस्यात् एतल्लक्षणम् दिनार्द्धपूर्वमिष्टकाले सति यदा दिनार्द्धादुपरीष्टकालस्तदा सूर्योदयादिष्टघटीषु शुद्धं शोध्यम् द्युखंडं दिनार्द्धं दिवसे अपरं नतं पश्चिमनतं स्यात् तथा रात्र्यर्द्धादुपरीष्टकाले सति सूर्यास्तादिष्टघटीषु शोध्यं रात्र्यर्द्धं रात्रौ पश्चिमं नतं स्यात् ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥

अथ चतुर्थदशमसाधनमाह।

एवं लंकोदयैर्भुक्तं भोग्यं शोध्यं पलीकृतात् ॥ पूर्वपश्चान्नतादन्यत्प्राग्वत्तद्दशमं भवेत् ॥ ४४ ॥

अस्यार्थः-

एवमनया रीत्या लंकोदयैः कृत्वा रवेर्भुक्तं भोग्यं शोध्यं तत्पलीकृतात् पूर्वपश्चिमनताच्छोध्यम् अन्यदवशिष्टं यत्कर्म तत्प्राग्वत्पूर्वरीत्या लग्नवत्साध्यं तद्दशमं भवेत् लग्नखे षड्युक्ते सति जायातुर्यौ भवतः ॥ ४४ ॥

अथ भावसंधिमाह।

लग्नं सुखात्सुखं कामात्कामं खात्खं च लग्नतः ॥ अंशमेकं

द्विगुणितं युंज्याल्लग्नादिषु क्रमात् ॥ ४५ ॥ पूर्वापरयुतेरर्द्धं संधिः स्याद्भावयोर्द्वयोः ॥ एवं द्वादशभावाः स्युर्भवन्ति हि ससंधयः॥४६॥

अस्यार्थः-

लग्नतः खं खात् कामं कामात् सुखं सुखात् लग्नं चकारात्सर्वत्रैव ऊनं कार्यम् यथा सुखाल्लग्नमूनं तस्य शेषांकस्य त्र्यंशं त्रिभागो ग्राह्यस्तदेकेन गुणितं यदंकं तल्लग्ने योज्यं तदा द्वितीयभावो भविष्यति पुनः त्र्यंशं द्विगुणितं कृत्वा लग्ने योज्यं तदा तृतीयभावो भविष्यति एवं सर्वत्र बोध्यं एवं द्वादश भावाः स्युः पूर्वापरयुते लग्नद्वितीययोर्योगस्तस्यार्द्धं द्वयोर्भावयोः संधिः स्यात् हि इति निश्चयेन संधयो भवंतीत्यर्थः ॥ ४५ ॥ ४६ ॥

अथ भोग्यकालादल्पेष्टकाले सति लग्नसाधनम् ।

भोग्यतोऽल्पेष्टकालात्खरामाहतात्स्वोदयाप्तांशयुग्भास्करः स्यात्तनुः ॥

अस्यार्थः-

भोग्यतोभोग्य कालतः अल्पेष्टकालात्खरामाहतात्त्रिंशद्गुणितात्स्वोदयेन स्वराश्युदयेन हृतात् तस्माद्ये आप्तांशा लग्नभास्तद्युक्तो भास्करस्तनुर्लग्नं स्यात्।

अथ लग्नपत्रभावपत्रमाह ।

सूर्यराश्यंशमानेन फलं ग्राह्यं च कोष्टकम् ॥ इष्टघट्या समायुक्तं लग्नं तात्कालिकं भवेत् ॥ ४७ ॥

लग्नपत्रस्योदाहरणम्.

यथा सूर्यः २।४ लग्नपत्रकोष्टाङ्क १२।५४ इष्टघटी ६।१७ उभयोर्योगः १९।११ पुनः लग्नपत्रमवलोकनेन ३।८ लग्नमागतम् ॥

भावपत्रस्योदाहरणम्.

सूर्यः २।४ भावपत्रकोष्टांकः १४।१७ पूर्वनतं १०।२० अयं त्रिंशच्च्युतोन्नतांकं १९।४० उभयोर्योगः ३३।५७ पुनः भावपत्रमवलोकनेन ६।३ जातं चतुर्थभवनमेवं सर्वत्र बोध्यम् ॥ ४७ ॥

अथ लग्नपत्रमिदमाह-

अंश	मे. १	वृ. २	मि. ३	क. ४	सिं. ५	क. ६	तु. ७	वृ. ८	ध. ९	म. १०	कु. ११	मी. १२
१	२ ५४	७ १४	१२ १२	१७ ४१	२३ १४	२८ ३५	३३ ५३	३९ २१	४४ ५५	५० १२	५४ ५१	५८ ५७
२	३ २	७ २३	१२ २३	१७ ५३	२३ २५	२८ ४६	३४ ४	३९ ३२	४५ ६	५० २३	५५ ०	५९ ४
३	३ १०	७ ३२	१२ ३३	१८ ४	२३ ३४	२८ ५६	३४ १४	३९ ४३	४५ १८	५० ३३	५५ ९	५९ १२
४	३ १८	७ ४१	१२ ४३	१८ १५	२३ ४७	२९ ७	३४ २५	३९ ५४	४५ २९	५० ४३	५५ १८	५९ २०
५	३ २६	७ ४९	१२ ५४	१८ २६	२३ ५८	२९ १८	३४ ३६	४० ५	४५ ४०	५० ५४	५५ २६	५९ २८
६	३ ३४	७ ५८	१३ ४	१८ ३७	२४ ९	२९ २८	३४ ४६	४० १६	४५ ५१	५१ ४	५५ ३५	५९ ३६
७	३ ४२	८ ७	१३ १४	१८ ४९	२४ २०	२९ ३९	३४ ५७	४० २७	४६ ३	५१ १४	५५ ४४	५९ ४४
८	३ ५०	८ १६	१३ २५	१९ ०	२४ ३१	२९ ४९	३५ ७	४० ३८	४६ १४	५१ २४	५५ ५३	५९ ५२
९	३ ५८	८ २५	१३ ३५	१९ ११	२४ ४२	३० ०	३५ १८	४० ४९	४६ २५	५१ ३५	५६ २	६० ०
१०	४ ७	८ ३५	१३ ४६	१९ २२	२४ ५३	३० ११	३५ २९	४१ ०	४६ ३५	५१ ४४	५६ १०	० ८
११	४ १६	८ ४६	१३ ५७	१९ ३३	२५ ३	३० २१	३५ ४०	४१ ११	४६ ४५	५१ ५३	५६ १८	० १६
१२	४ २५	८ ५६	१४ ९	१९ ४४	२५ १९	३० ३२	३५ ५१	४१ २३	४६ ५६	५२ २	५६ २६	० २४
१३	४ ३४	९ ६	१४ २०	१९ ५५	२५ २९	३० ४३	३६ २	४१ ३४	४७ ६	५२ ११	५६ ३४	० ३२
१४	४ ४३	९ १७	१४ ३१	२० ६	२५ ३५	३० ५३	३६ १३	४१ ४५	४७ १७	५२ २०	५६ ४२	० ४०
१५	४ ५१	९ २७	१४ ४२	२० १७	२५ ४६	३१ ४	३६ २४	४१ ५६	४७ २७	५२ २८	५६ ५०	० ४८
१६	५ ०	९ ३७	१४ ५३	२० २८	२५ ५६	३१ १४	३६ ३५	४२ ७	४७ ३७	५२ ३७	५६ ५८	० ५६
१७	५ ९	९ ४८	१५ ५	२० ३९	२६ ७	३१ २५	३६ ४६	४२ १९	४७ ४८	५२ ४६	५७ ५	१ ३
१८	५ १८	९ ५८	१५ १६	२० ५०	२६ १७	३१ ३५	३६ ५७	४२ ३०	४७ ५८	५२ ५५	५७ १३	१ ११
१९	५ २७	१० ८	१५ २७	२१ १	२६ २८	३१ ४६	३७ ८	४२ ४१	४८ ८	५३ ४	५७ २१	१ १९

२०	५ ३६	१० १९	१५ ३८	२१ १२	२६ ३९	३१ ५७	३७ १९	४२ ५२	४८ १९	५३ १३	५७ २९	१ २७
२१	५ ४५	१० २९	१५ ४९	२१ २३	२६ ४९	३२ ७	३७ ३०	४३ ३	४८ २९	५३ २२	५७ ३७	१ ३५
२२	५ ५४	१० ३९	१६ ५	२१ ३४	२७ ०	३२ १८	३७ ४१	४३ १५	४८ ३९	५३ ३१	५७ ४५	१ ४३
२३	६ ३	१० ५०	१६ १२	२१ ४६	२७ १०	३२ २८	३७ ५३	४३ २६	४८ ५०	५३ ४०	५७ ५३	१ ५१
२४	६ १२	११ ०	१६ २३	२१ ५७	२७ २१	३२ ३९	३८ ४	४३ ३७	४९ ०	५३ ४९	५८ १	१ ५९
२५	६ २०	११ १०	१६ ३४	२२ ८	२७ ३२	३२ ५०	३८ १५	४३ ४८	४९ १०	५३ ५७	५८ ९	२ ७
२६	६ २९	१६ २१	१६ ४५	२२ १९	२७ ४२	३३ ०	३८ २६	४३ ५९	४९ २१	५४ ६	५८ १७	२ १५
२७	६ ३८	११ ३१	१६. ५७	२२ ३०	२७ ५३	३३ ११	३८ ३७	४४ ११	४९ ३१	५४ १५	५८ २५	२ २३
२८	६ ४७	११ ४१	१७ ८	२२ ४१	२८ ३	३३ २१	३८ ४८	४४ २२	४९ ४१	५४ २४	५८ ३३	२ ३१
२९	६ ५६	११ ५१	१७ १९	२२ ५२	२८ १४	३३ ३२	३८ ५९	४४ ३३	५९ ५२	५४ ३३	५८ ४१	२ ३९
३०	७ ५	१२ २	१७ ३०	२३ ३	२८ २५	३३ ४३	३९ १०	४४ ४४	५० २	५४ ४२	५८ ४९	२ ४७

अथभावपत्रमिदमाह.

भश	मे. १	वृ २	मि० ३	क. ४	सिं. ५	क ६	तु. ७	वृ. ८	ध. ९	म. १०	कु ११	मी. १२
१	३ २४	८ १७	१३ ३४	१८ ५७	२४ २	२८ ४६	३३ २४	३८ १७	४३ ३४	४८ ५७	५४ २	५८ ४६
२	३ ३३	८ २७	१३ ४५	१९ ८	२४ १२	२८ ५५	३३ ३३	३८ २७	४३ ४५	४९ ८	५४ १२	५८ ५५
३	३ ४२	८ ३७	१३ ५५	१९ १८	२४ २२	२९ ४	३३ ४२	३८ ३७	४३ ५५	४९ १८	५४ २२	५९ ४
४	३ ५२	८ ४७	१४ ६	१९ २९	२४ ३२	२९ १४	३३. ५२	३८ ४७	४४ ६	४९ २९	५४ ३२	५९ १४
५	४ १	८ ५७	१४ १७	१९ ४०	२४ ४२	२९ २३	३४ १	३८ ५७	४४ १७	४९ ४०	५४ ४२	५९ २३
६	४ १०	९ ७	१४ २८	१९ ५१	२४ ५२	२९ ३२	३४ १०	३९ ७	४४ २८	४९ ५०	५४ ५२	५९ ३२
७	४ १९	९ १७	१४ ३८	२० १	२५ २	२९ ४१	३४ १९	३९ १७	४४ ३८	५० १	५५ २	५९ ४१
८	४ २९	९ २७	१४ ४९	२० १२	२५ १२	२९ ५१	३४ २९	३९ २७	४४ ४९	५० १२	५५ १२	५९ ५१

९	४ ३८	९ ३७	१५ ०	२० २३	२५ २२	३० ०	३४ ३८	३९ ३७	४५ ०	५० २३	५५ २२	० २
१०	४ ४८	९ ४४	१५ ११	२० ३३	२५ ३१	३० ९	३४ ४८	३९ ४८	४५ ११	५० ३३	५२ ३१	० ९
११	४ ५८	९ ५९	१५ २२	२० ४३	२५ ४१	३० १९	३४ ५८	३९ ५९	४५ २२	५० ४३	५५ ४१	० १९
१२	५ ८	१० ९	१५ ३२	२० ५३	२५ ५०	३० २८	३५ ८	४० ९	४५ ३२	५० ५३	५५ ५०	० २८
१३	५ १८	१० २०	१५ ४३	२१ ३	२५ ५९	३० ३७	३५ १८	४० २०	४५ ४३	५१ ३	५५ ५९	० ३७
१४	५ २८	१० ३१	१५ ५४	२१ १३	२६ ८	३० ४६	३५ २८	४० ३१	४५ ५४	५१ १३	५६ ८	० ४६
१५	५ ३८	१० ४२	१६ ५	२१ २३	२६ १८	३० ५६	३५ ३८	४० ४२	४६ ५	५१ २३	५६ १८	० ५६
१६	५ ४८	१० ५२	१६ १५	२१ ३२	२६ २७	३१ ५	३५ ४८	४० ५२	४६ १५	५१ ३३	५६ २७	१ ५
१७	५ ५८	११ ३	१६ २६	२१ ४३	२६ ३६	३१ १४	३५ ५८	४१ ३	४६ २६	५१ ४३	५६ ३६	१ १४
१८	६ ८	११ १४	१६ ३७	२१ ५३	२६ ४५	३१ २३	३६ ८	४१ १४	४६ ३६	५१ ५३	५६ ४१	१ २३
१९	६ १८	११ २५	१६ ४८	२२ ३	२६ ५५	३१ ३२	३६ १८	४१ २५	४६ ४८	५२ ३	५६ ५१	१ ३३
२०	६ २८	११ ३५	१६ ५८	२२ १३	२७ ४	३१ ४२	३६ २८	४१ ३५	४६ ५८	५२ १३	५७ ३	१ ४३
२१	६ ३८	११ ४६	१७ ९	२२ २३	२७ १२.	३१ ५१	३६ ३८	४१ ४५	४७ ९	५२ २३	५७ १३	१ ५१
२२	६ ४६	११ ५७	१७ २०	२२ ३३	२७ २२	३२ ०	३६ ४८	४१ ५७	४७ २०	५२ ३३	५७ २२	२ ०
२३	६ ५८	१२ ८	१७ ३१	२२ ४३	२७ ३२	३२ १०	३६ ५८	४२ ८	४७ ३१	५२ ४३	५७ ३२	२ १०
२४	७ ८	१२ १९	१७ ४२	१२ ५३	२७ ४१	३२ १९	३७ ८	४२ १९	४७ ४२	५२ ५३	५७ ४१	२ १९
२५	७ १७	१२ २९	१७ ५२	२३ २	२७ ५०	३२ २८	३७ १७	४२ २९	४७ ५२	५३ २	५७ ५०	२ २८
२६	७ २७	१२ ४०	१८ ३	२३ १२	२८ ०	३२ ३८	३७ २७	४२ ४०	४८ ३	५३ १२	५८ ०	२ ३८
२७	७ ३७	१२ ५१	१८ १४	२३ २२	२८ ९	३२ ४७	३७ ३७	४३ ५१	४८ १४	५३ २२	५८ ९	२ ४७
२८	७ ४७	१३ २	१८ २५	२३ ३२	२८ १८	३२ ५६	३७ ४८	४२ २	४८ २५	५३ ३२	५८ १८	२ ५६
२९	७ ५७	१३ १२	१८ ३५	२३ ४२	२८ २७	३३ ५	३७ ५७	४३ १२	४८ ३५	५३ ४२	५८ २८	३ ५
३०	८ ८	१३ २३	१८ ४६	२३ ५२	२८ ३७	३३ १५	३८ १७	४३ २४	४८ ४७	५३ ५२	५८ ३७	३ १५

अथ मेषादीनां संज्ञामाह।

क्रियताम्बुरिजितुमकुलीरलेयपाथोनजूककौर्प्याख्या॥ तौक्षिक आकोकेरोहृद्रोगश्चांत्यभं चेत्थम्॥ ४८॥

अथ मेषादिराशीनां स्वामिनः।

मेषवृश्चिकयोर्भौमस्तुलावृषभयोर्भृगुः ॥ कन्यामिथुनयोर्ज्ञः स्याद्धनुर्मीनाधिपो गुरुः ॥४९॥ शनिर्मकरकुंभे च कुलीरस्य तु चन्द्रमाः ॥सिंहस्याधिपतिः सूर्यो राशीनामधिपा मताः॥५०॥

पुनः राशीशाः।

चंद्रज्ञशुक्रधूमार्कपरिवेषारकार्मुकाः ॥ गुरुपातः शनिः केतुर्ग्रहाः स्युर्द्वादशक्रमात् ॥ ५१ ॥

अथाग्रे षोडशवर्गानाह।

वर्गान् षोडशसंख्याकान् ब्रह्मा लोकपितामहः ॥ तानहं संप्रवक्ष्यामि मैत्रेय श्रूयतामिति॥५२॥ क्षेत्रं होरा च द्रेष्काणस्तुर्यांशः सप्तमांशकः॥ नवांशो दशमांशश्च सूर्यांशः षोडशांशकः ॥५३॥ विंशांशो वेदवान्हंसो भांशस्त्रिंशांशकस्ततः ॥ खवेदांशोऽक्षवेदांशः षष्ट्यंशश्च ततः परम्॥५४॥ तत्क्षेत्रं तस्य खेटस्य राशेर्योयस्य नायकः॥ सूर्येन्द्वोर्विषमे राशौ समे तद्विपरीतकम्॥ ५५॥ पितरश्चन्द्रहोरेशा देवाः सूर्यस्य कीर्तिताः॥ राशेरर्द्धम्भवेद्धोरा ताश्चतुर्विंशति स्मृताः॥ मेषादि तासां होराणां परिवृत्तिद्वयं भवेत्॥ ५६ ॥

अस्योदाहरणम्.

यदा यदा विषमराशिः तदा तदा सूर्यमारभ्य गणनीयं यदा यदा समराशिस्तदा तदा चंद्रात्प्रथमं गणनीयं लग्नं ३।८ अस्य होरा चंद्राद्गणनीयं

पंचदशांशपरिमितं ४ चंद्रहोरा सूर्यं २।४ विषमराशिः अत एव सिंहहोरायामेवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

होराचक्रमिदम्.

स्वा.	राशि	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कुं.	मीन.
दे.	१५	र.५	चं.४	सू.५	चं.४	सू.५	चं.४	सू ५	चं.४	र.५	चं.४	सू.५	चं.४
पितरः	३०	चं.४	सू.५	चं ४	सू.५	चं.४	सू.५	चं.४	सू.५	चं.४	सू.५	चं.४	सू.५

अथ द्रेष्काणमाह ।

राशित्रिभागा द्रेष्काणास्ते च षट्त्रिंशदीरिताः ॥ परिवृत्तित्रयं तेषां मेषादेः क्रमशो भवेत् ॥ ५७ ॥ स्वपंचनवमानां च विषमेषु समेषु च ॥ नारदागस्तिदुर्वासाद्रेष्काणेशाश्वरादयः ॥ ५८ ॥

अस्योदाहरणम्.

त्रिंशदंशात्मको राशिस्तस्य त्रिभागं कार्यम् प्रथमभागे यस्मिन् राशिर्वर्तते स एव द्रेष्काणः यदा द्वितीयभागे तदास्वराशेः पंचमराशिद्रेष्काणः तृतीयभागे सति तदा स्वराशेर्नवमराशिद्रेष्काणो ज्ञेयः यथा लग्न ३।८ प्रथमभागे अत एव स्वद्रेष्काणे एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

द्रेष्काणचक्रम्.

स्वामी.	राशी.	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कुं.	मी.
नारदः	अंश. १०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
अगस्तिः	२०	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४
दुर्वासाः	३०	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८

अथ चतुर्थांशमाह ।

स्वर्क्षादिकेंद्रपतयस्तुर्यांशेशाः क्रियादयः ॥ सनकश्च सनंदश्च कुमारश्च सनातनः ॥ ५९ ॥

अस्योदाहरणम्.

स्वर्क्षादिकेंद्रपतय इति स्वर्क्षं ग्रहृहसंबंधी सराशिस्तदादिकेंद्राणि तत्पतयः चतुर्थांशस्वामिनः तद्यथा राशेस्त्रिंशदंशास्तस्य चतुर्थांशः सार्द्धाः सप्त ७।३० तत्र प्रथमविभागमध्ये ७।३० स्वर्क्षस्वराशिस्वामिन एवाधिपत्यं द्वितीयविभागमध्ये १५।० केंद्रपतयः स्वराशेः सकाशाच्चतुर्थो योराशिः तत्स्वामिन एवाधिपत्यं तृतीयविभागमध्ये २२।३० स्वराशेः सकाशात्सप्तमो यो राशिस्तत्स्वामिन एवाऽधिपत्यं चतुर्थविभाग ३० मध्ये स्वराशेः सकाशाद्दशमो राशिस्तत्स्वामिन एवाऽधिपत्यं यथालग्नं ३।८ द्वितीयभागमध्ये ७० आगतमेवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥ ५९ ॥

चतुर्थांशचक्रम्.

स्वामी	अंश	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
सनकः	७ ३०	१ मं.	२ शु.	३ बु.	४ चं.	५ सू.	६ बु.	७ शु.	८ मं.	९ बृ.	१० श.	११ श.	१२ बृ.
सनंदनः	१५ ०	४ चं.	५ सू.	६ बु.	७ शु.	८ मं.	९ बृ.	१० श.	११ श.	१२ बृ.	१ मं.	२ शु.	३ बु.
कुमारः	२२ ३०	७ शु.	८ मं.	९ बृ.	१० श.	११ श.	१२ बृ.	१ मं.	२ शु.	३ बु.	४ चं.	५ सू.	६ बु.
सनातनः	३० ०	१० श.	११ श.	१२ बृ.	१ मं.	२ शु.	३ बु.	४ चं.	५ सू.	६ बु.	७ शु.	८ मं.	९ बृ.

अथ सप्तमांशमाह ।

सप्तांशपास्त्वोजगृहे गणनीया निजेशतः ॥ युग्मराशौ तु विज्ञेयाः सप्तमर्क्षादिनायकात् ॥ ६० ॥ क्षारक्षीरौ च दध्याज्यौ तथेक्षुरससंभवः ॥ मद्यशुद्धजलावोजे समे शुद्धजलादिकाः ॥ ६१ ॥

अस्योदाहरणम्.

ओजराशौ ग्रहे सति निजराशितो गणनीयम् यदा समराशेः तदा सप्तमराशितो गणनीयम् यथा लग्नं ३।८ चेत्समराशिः अत एव मकरात्तृतीयं सप्तांशमध्ये मीन १२ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥ ६०।६१ ॥

सप्तमांशचक्रम्.

स्वामी	लग्न	मे.१	वृ.२	मि.३	क.४	सिं.५	क.६	तु.७	वृ.८	ध.९	म.१०	कुं.११	मी.१२
क्षार	४ १७	१	८	३	१०	५	१२	७	२	९	४	११	६
क्षीर	८ ३४	२	९	४	११	६	१	८	३	१०	५	१२	७
दधि	१२ ५१	३	१०	५	१२	७	२	९	४	११	६	१	८
आज्य	१७ ८	४	११	६	१	८	३	१०	५	१२	७	२	९
इक्षुरस	२१ २५	५	१२	७	२	९	४	११	६	१	८	३	१०
मद्य	२५ ४२	६	१	८	३	१०	५	१२	७	२	९	४	११
शुद्ध जलम्.	३० ०	७	२	९	४	११	६	१	८	३	१०	५	१२

अथ नवमांशमाह ।

नवांशेशाश्चरस्तस्मात्स्थिरे तन्नवमादितः ॥ उभये तत्पंचमादेरितिचिंत्यं विचक्षणैः ॥देवानृराक्षसाश्चैव चरादिषु ग्रहेषु च ६२

अस्योदाहरणम्.

नवमांशगणनया यदा चरराशिस्तदा तत्रैव गणना यदा स्थिरराशेः सकाशान्नवमराशेर्गणनीयाः यदा द्विस्वभावस्तदा पंचमराशेर्गणनीयाः यथा लग्नं ३।८।४।५ चरराशेस्तत्रैव गणना कर्कात्तृतीयं कन्यानवमांश एवं सर्वत्र विलोकनीयम् ॥६२॥

नवमांशचक्रम्.

स्वामी.		मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.	अंशाः
देव.	१	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	३ २०
नृ.	२	शु.	श.	मं.	र.	शु.	श.	मं.	र.	शु.	श.	मं	र.	६ ४०
राक्षस.	३	बु.	बृ.	बृ.	बु.	बृ.	बृ.	बृ.	बु.	बु.	बृ.	बृ.	बु.	१० ०
देव.	४	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	च.	मं.	श.	शु.	१३ २०
नृ.	५	र.	शु.	श.	मं.	र.	शु.	श.	मं.	र.	शु.	श.	मं.	१६ ४०
राक्षस.	६	बु.	बृ.	बृ.	बृ.	बु.	बु.	बृ.	बृ.	बु.	बु.	बृ.	बृ.	२० ०
देव.	७	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	२३ २०
नृ.	८	मं.	र.	शु.	श.	मं.	र.	शु.	श.	मं.	र.	शु.	श.	२६ ४०
राक्षस.	९	बृ.	बु.	बृ.	बृ.	बृ.	बु.	बु.	बृ.	बृ.	बु.	बु.	बृ.	३० ०

अथ दशमांशमाह ।

दिगंशया ततश्चौजे युग्मे तन्नवमाद्वदेत् ॥ पूर्वादिदशदिक्पाला इंद्राग्नियमराक्षसाः ॥ ६३ ॥ वरुणो मारुतश्चैव कुबेरेशानपद्मजाः ॥ अनंतश्चक्रमादोजे समेवाव्युत्क्रमेणतु ॥ ६४ ॥

अस्योदाहरणम् .

अथ विषमराशिदशमांशे विषमेन गणनीयं समराशिदशमांशे तस्मान्नवमराशितो गणनीयम् यथालग्नं ३।८।४।५ मीनाद्गणनीयम् । वृषभं दशमांशमेवं सर्वत्र चिंतनीयम् ॥

अथदशांशचक्रम्.

विषमाः स्वामिनः		मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कुं.	मी.	समाः स्वामि०
इंद्रः	३	मं. १	श. १०	बु. ३	बृ. १२	सू. ५	शु. २	शु. ७	चं. ४	बृ. ९	बु. ६	श. ११	मं. ८	अनंतः
अग्निः	६	शु. २	श. ११	च. ४	मं. १	बु. ६	बु. ३	मं. ८	र. ५	श. १०	शु. ७	बृ. १२	बृ. ९	पद्मजः
यमः	९	बु. ३	बृ. १२	र. ५	शु. २	शु. ७	चं. ४	बृ. ९	बु. ६	श. ११	मं. ८	मं. १	श. १०	ईशानः
राक्षसः	१२	चं. ४	मं. १	बु. ६	बु. ३	मं. ८	सू. ५	श. १०	शु. ७	बृ. १२	बृ. ९	शु. ७	श. ११	कुबेरः
वरुणः	१५	सू. ५	शु. २	शु. ७	चं. ४	बृ. ९	बु. ६	श. ११	मं. ८	मं. १	श. १०	बु. ३	बृ. १२	मारुतः
मारुतः	१८	बु. ६	बु. ३	मं. ८	र. ५	श. १०	शु. ७	बृ. १२	बृ. ९	शु. २	श. ११	चं. ४	मं. १	वरुणः
कुबेरः	२१	शु. ७	चं. ४	बृ. ९	बु. ६	श. ११	मं. ८	मं. १	श. १०	बु. ३	बृ. १२	सू. ५	शु. २	राक्षसः
ईशानः	२४	मं. ८	सू. ५	श. १०	शु. ७	बृ. १२	बृ. ९	शु. २	श. ११	चं. ४	मं. १	बु. ६	बु. ३	यमः
पद्मजः	२७	बृ. ९	बु. ६	श. ११	मं. ८	मं. १	श. १०	बु. ३	बृ. १२	सू. ५	शु. २	शु. ७	चं. ४	अग्निः
अनंतः	३०	श. १०	शु. ७	बृ. १२	बृ. ९	शु. २	श. ११	चं. ४	मं. १	बु. ६	बु. ३	मं. ८	र. ५	इंद्रः

अथ द्वादशांशमाह ।

द्वादशांशस्य गणना तत्तत्क्षेत्राद्विनिर्दिशेत् ॥ तेषामधीशाः क्रमशोगणेशाऽश्वियमाहयः ॥ ६५ ॥

अस्योदाहरणम्

द्वादशांशं स्वभात् सर्वत्र ज्ञेयम् । यथा लग्नं ३।८।४५ एवं प्रकारेण कर्क्कादगणितं तुलाद्वादशांशं अमुना प्रकारेण ज्ञेयम् ॥ ६५ ॥

अथ द्वादशांशचक्रमिदम्.

स्वामिनः	अ०	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कुं.	मी.
गणेशः	२ ३०	म. १	शु. २	बु. ३	च ४	र. ५	बु. ६	शु. ७	मं. ८	गु. ९	श १०	श. ११	गु. १२
अश्विनी-कुमारौ.	५ ०	शु. २	बु ३	च. ४	र ५	बु ६	शु. ७	म. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १
यमः	७ ३०	बु. ३	च. ४	र. ५	बु. ६	शु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १	शु. २
अहिः	१० ०	च ४	र. ५	बु. ६	शु. ७	म. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १	शु. २	बु. ३
गणेशः	१२ ३०	र. ५	बु. ६	शु. ७	म. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १	शु. २	बु ३	चं. ४
अश्विनी-कुमारौ.	१५ ०	बु. ६	श. ७	म. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	मं. १	शु. २	बु ३	च. ४	र. ५
यमः	१७ ३०	शु. ७	म. ८	गु. ९	श. १०	श ११	गु. १२	म. १	शु. २	बु. ३	च. ४	र. ५	बु. ६
अहिः	२० ०	म. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १	शु २	बु ३	च. ४	र. ५	बु. ६	शु. ७
गणेशः	२२ ३०	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १	शु. २	बु. ३	च. ४	र. ५	बु. ६	शु ७	मं. ८
अश्विनी कुमारौ.	२५ ०	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १	शु. २	बु ३	च. ४	र. ५	बु ६	शु. ७	म ८	शु. ९
यमः	२७ ३०	श. ११	गु. १२	मं. १	शु. २	बु. ३	च. ४	र. ५	बु. ६	शु. ७	म ८	गु. ९	श. १०
अहिः	३० ०	गु. १२	म. १	शु. २	बु. ३	चं. ४	र. ५	बु. ६	शु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११

अथ षोडशांशमाह .

अजसिंहाश्वितोज्ञेया नृपांशाः क्रमशः सदा ॥ अजविष्णूहरः सूर्योह्योजेयुग्मेप्रतीपकम् ॥ ६६ ॥

अस्योदाहरणम् .

यदा लग्नोदर्विषमराशिस्तदा स्वराशेः सकाशात् क्रमेण गणना यदा च विषमराशिस्तदा स्वाद्विपरीतगणनया विज्ञेयाः षोडशांशाः यथा लग्नं ३।८।४।५ मेषाद्गणनीयं सिंह आगतः एवं विवेचनीयम् ॥ ६६ ॥

शोडशांशचक्रम्.

संख्या.	विषम स्वा.	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कुं.	मी.	सम स्वा.	अं.	क.	वि.
१	ब्र.	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	सू.	१	५२	३०
२	वि.	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	ह.	३	४५	०
३	ह.	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	वि.	५	३७	३०
४	सू.	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	ब्र.	७	३०	०
५	ब्र.	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	सू.	९	२२	३०
६	वि.	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	ह.	११	१५	०
७	ह.	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	वि.	१३	७	३०
८	सू.	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	ब्र.	१५	०	०
९	ब्र.	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	सू.	१६	५२	३०
१०	वि.	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	ह.	१८	४५	०
११	ह.	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	वि.	२०	३७	३०
१२	सू.	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	ब्र.	२२	३०	०
१३	ब्र.	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	सू.	२४	२२	३०
१४	वि.	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	ह.	२६	१५	०
१५	ह.	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	वि.	२८	७	३०
१६	सू.	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	ब्र.	३०	०	०

अथ विंशांशमाह ।

अथ विंशति भागानामधिपा ब्रह्मणोदिताः ॥ क्रियाच्चरे स्थिरे चापान्मृगेंद्राद्विस्वभावके ॥ ६७ ॥ काली गौरी जया लक्ष्मीर्विजया विमला सती ॥ तारा ज्वालामुखी श्वेता ललिता बगलामुखी ॥६८॥ प्रत्यंगिरा शची रौद्री भवानी वरदा जया ॥ त्रिपुरा सुमुखी चेति विषमे परिचिंतयेत् ॥ ६९ ॥ समराशौ दया मेधा छिन्नशीर्षा पिशाचिनी ॥ धूमावती च मातंगी बाला भद्राऽरुणाऽनला ॥ ७० ॥ पिंगला छुच्छुका घोरा वाराही वैष्णवी सिता ॥ भुवनेशी भैरवी च मङ्गला ह्यपराजिता ॥ ७१ ॥

अस्योदाहरणम्.

यथा लग्नं ३।८।४५ मेषादिगणनया कन्या आगतम् एवम् सर्वत्र ज्ञेयम्—

विंशांशचक्रम्.

सं.	वि० स्वा०	मे. १	वृ. २	मि. ३	क. ४	सिं. ५	क. ६	तु. ७	वृ. ८	ध. ९	म. १०	कु. ११	मी. १२	स. स्वा०	अंशा	संख्य
१	काली	१	९	५	१	९	५	१	९	५	१	९	५	दया	१ ३०	१
२	गौरी	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	मेधा	३ ०	२
३	जया	३	११	७	३	११	७	३	११	७	३	११	७	छिन्नशी.	४ ३०	३
४	लक्ष्मी	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	पिशाचि	६ ०	४
५	विजया	५	१	९	५	१	९	५	१	९	५	१	९	धूमाव.	७ ३०	५
६	विमला	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	मातंगी	९ ०	६
७	सती	७	३	११	७	३	११	७	३	११	७	३	११	बाला	१० ३०	७
८	तारा	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	भद्रा	१२ ०	८
९	ज्वालामु.	९	५	१	९	५	१	९	५	१	९	५	१	अरुणा	१३ ३०	९
१०	श्वेता	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	अनला	१५ ०	१०
११	ललिता	११	७	३	११	७	३	११	७	३	११	७	३	पिंगला	१६ ३०	११
१२	बगला	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	छुच्छुका	१८ ०	१२
१३	प्रत्यंगिरा	१	९	५	१	९	५	१	९	५	१	९	५	घोरा	१९ ३०	१३
१४	शची	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	वाराही	२१ ०	१४

१५	रौद्री	३	११	७	३	११	७	३	११	७	३	११	७	वैष्णवी	२२ ३०	१५
१६	भवानी	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	सिता	२४ ०	१६
१७	वरदा	५	१	९	५	१	९	५	१	९	५	१	९	भुवनेश्व.	२५ ३०	१७
१८	जया	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	भैरवी	२७ ०	१८
१९	त्रिपुरा	७	३	११	७	३	११	७	३	११	७	३	११	मंगला-	२८ ३०	१९
२०	सुमुखी	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	अपराजि.	३० ०	२०

अथ सिद्धांशकमाह ।

सिद्धांशकानामधिपाः सिंहादोजभगे ग्रहे ॥ कर्कादयुग्मभगे खेटे स्कंदः पर्शुधरोऽनलः ॥ ७२ ॥ विश्वकर्मा भगो मित्रो मयोऽतकवृषध्वजाः ॥ गोविंदो मदनो भीमः सिंहादौ विषमे क्रमात् ॥ कर्कादौ समभे भीमाद्विलोमे न विचिंतयेत् ॥ ७३ ॥

अस्योदाहरणम .

यथा लग्नं ३।८।४५ कर्कादिगणनीयं मकरमागतं एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ।

चतुर्विंशांशचक्रम.

अं०	विषमा०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	समस्था	अं०
१	स्कंद	[illegible]	४	५	४	५	४	[illegible]	४	५	४	५	४	भीम	१ १५
२	पर्शुधर	६	५	६	५	६	५	[illegible]	५	६	५	६	५	मदन	२ ३०
३	अनल	७	६	७	६	७	६	७	६	७	६	७	६	गोविंद	३ ४५
४	विश्वक०	८	७	८	७	८	७	८	७	८	७	८	७	वृषध्वज.	५ ०
५	भग	९	८	९	८	९	८	[illegible]	८	९	८	९	८	अंतक	६ १५
६	मित्र	१०	९	१०	९	१०	९	१०	९	१०	९	१०	[illegible]	मय	७ ३०
७	मय	११	१०	११	१०	११	१०	११	१०	११	१०	११	१०	मित्र	८ ४५
८	अंतक	१२	११	१२	११	१२	११	१२	११	१२	११	१२	११	भग	१० ०
९	वृषध्वज	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	विश्वक०	११ १५
१०	गोविंद	२	१	२	१	२	१	२	१	२	१	२	१	अनल	१२ ३०
११	मदन	३	२	३	२	३	२	३	२	३	२	३	२	पर्शुधर	१३ ४५
१२	भीम	४	३	४	३	४	३	४	३	४	३	४	३	स्कंद	१५ ०
१३	स्कंद	५	४	५	४	५	४	५	४	५	४	५	४	भीम	१६ १५
१४	पर्शुधर	६	५	६	५	६	५	६	५	६	५	६	५	मदन	१७ ३०

१५	अनलः	७	६	७	६	७	६	७	६	७	६	७	६	गोविंदः	१८ ४५
१६	विश्वक०	८	७	८	७	८	७	८	७	८	७	८	७	वृषध्वजः	२० ०
१७	भगः	९	८	९	८	९	८	९	८	९	८	९	८	अंतकः	२१ १५
१८	मित्रः	१०	९	१०	९	१०	९	१०	९	१०	९	१०	९	मयः	२२ ३०
१९	मयः	११	१०	११	१०	११	१०	११	१०	११	१०	११	१०	मित्रः	२३ ४५
२०	अंतकः	१२	११	१२	११	१२	११	१२	११	१२	११	१२	११	भगः	२५ ०
२१	वृषध्वजः	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	विश्वक०	२६ १५
२२	गोविंदः	२	१	२	१	२	१	२	१	२	१	२	१	अनलः	२७ ३०
२३	मदनः	३	२	३	२	३	२	३	२	३	२	३	२	पर्शुधरः	२८ ४५
२४	भीमः	४	३	४	३	४	३	४	३	४	३	४	३	स्कंदः	३० ०

अथ भांशेशानाह.

नक्षत्रेशाः क्रमाद्दस्त्रयमवन्हिपितामहाः ॥ चंद्रेशादितिजीवा हि पितरो भगसंज्ञिताः ॥ ७४ ॥ अर्यमार्कस्त्वष्टमरुच्छक्राग्निमित्रवासवाः ॥ निर्ऋत्युदकविश्वेजगोविंदो वसवोंबुपः ॥ ७५ ॥ ततोऽजपादहिर्बुध्न्यः पूषा चैव प्रकीर्तितः ॥ नक्षत्रेशास्तु भांशेशा भांगसंख्यस्वभात् क्रमात् ॥ ७६ ॥

अस्योदाहरणम्.

यथा लग्नं ३।८।४५ मकराद्गणनीयं सिंहलग्नमागतं एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

भांशचक्रम्. ।

संख्या	स्वामिन.	मे १	वृ.२	मि.३	क.४	सि.५	क.६	तु.७	वृ.८	ध ९	म.१०	कुं.११	मी १२	अंशादि
१	अश्विनोकु.	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१ ६ ४०
२	यम	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२ १३ २०
३	वन्हि·	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३ २० ०
४	ब्रह्मा	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४ २६ ४०
५	चन्द्रमाः	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५ ३३ २०
६	ईशः	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६ ४० ०
७	अदितिः	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७ ४६ ४०
८	जीवः	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८ ५३ २०
९	अहिः	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	१० ० ०
१०	पितरः	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	११ ६ ४०

११	भगः	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	१२।१३।२०
१२	अर्यमा	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१३।२०।०
१३	सूर्यः	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१४।२६।४०
१४	त्वष्टा	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	१५।३३।२०
१५	मरुत्	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	१६।४०।०
१६	शक्राग्निः	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	१७।४६।४०
१७	मित्रः	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	१८।५३।२०
१८	वासवः	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	२०।०।०
१९	राक्षसः	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	२१।६।४०
२०	वरुणा	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	२२।१३।२०
२१	विश्वेदेव	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	२३।२०।०
२२	गोविंदः	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	२४।२६।४०
२३	वसुः	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	२५।३३।३०
२४	वरुण	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	२६।४०।०
२५	अजपात्	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	२७।४६।४०
२६	अहिर्बुध्न्यः	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२८।५३।२०
२७	पूषा	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३०।०।०

अथ त्रिंशांशमाह.

त्रिंशांशेशाश्च विषमे कुजार्कीज्यज्ञभार्गवाः ॥ पंचपंचाष्टसप्ताक्षा भागाव्यत्ययतः समे ॥ ७७ ॥ वन्हिः समीरशक्रौ च धनदो जलदस्तथा ॥ विषमेषु क्रमाज्ज्ञेयाः समराशौ विपर्ययम् ॥ ७८ ॥

अस्योदाहरणम्.

यदा समत्रिंशांशे शुक्रज्ञेज्यार्किभूपुत्रा ज्ञेयं यथा लग्नं ३।८।४।५ शुक्राद्गणनीयं द्वितीयं बुधः आगत एवं ज्ञेयम्.

विषमत्रिंशांशचक्रम्.

स्वामिनः	अंशाः	मेषः	मिथुनः	सिंहः	तुला	धनु	कुंभः
वन्हिः	५ ०	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.
वायुः	१० ०	श.	श.	श.	श.	श.	श.
शक्रः	१८ ०	गु.	गु.	गु.	गु.	गु.	गु.
धनदः	२५	बु.	बु.	बु.	बु.	बु.	बु.
जलदः	३०	शु.	शु.	शु.	शु.	शु.	शु.

समत्रिंशांशचक्रम्							
स्वामिनः	अंशाः	वृष.	कर्क.	कन्या	वृश्चिक.	मकर.	मीन.
जलदः	५	शु.	शु.	शु.	शु.	शु.	शु
धनदः	१२	बु.	बु.	बु.	बु.	बु.	बु.
शक्रः	२०	गु.	गु.	गु.	गु.	गु.	गु.
वायुः	२५	श.	श.	श.	श.	श	श.
वन्हि	३०	मं.	मं	मं.	मं	मं.	मं.

अथ खवेदांशमाह.

चत्वारिंशतिभागानामधिपा विषमे क्रियात्॥ विष्णुश्चंद्रो मरीचिश्च त्वष्टा धाता शिवो रविः॥७९॥ यमो यक्षेश गंधर्वः कालो वरुण एव च॥ समभे तुलतो ज्ञेयाः स्वस्वाधिप समन्विताः॥८०॥

अस्योदाहरणम्.

यथा लग्नं ३।८।४५ तुलादिगणनीयं कन्याराशिगतः एवं सर्वत्र ज्ञेयम्.

खवेदांशचक्रमिदम्.															
सं.	स्वामिनः	मे०	वृ१	मि२	क३	सिं४	क५	तु६	वृ७	ध८	म९	कुं१०	मी११	अंशा.	कला.
१	विष्णुः	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	०	४५
२	चन्द्रः	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	१	३०
३	मरीचिः	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	२	१५
४	त्वष्टा	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	३	०
५	धाता	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	३	४५
६	शिवः	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	४	३०
७	रवि	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	५	१५
८	यमः	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	६	०
९	यक्षेश.	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	६	४५
१०	गन्धर्व	१०	४	१०	४	१०	४	१०	८	१०	४	१०	४	७	३०
११	कालः	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	८	१५
१२	वरुण.	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	९	०
१३	विष्णुः	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	९	४५
१४	चन्द्रः	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	१०	३०
१५	मरीचि.	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	११	१५
१६	त्वष्टा	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	१२	०
१७	धाता	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	१२	४५
१८	शिवः	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	१३	३०
१९	रविः	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	१४	१५
२०	यमः	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	१५	०
२१	यक्षेश.	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	१५	४५
२२	गन्धर्व.	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१६	३०
२३	काल.	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	१७	१५
२४	वरुण.	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१८	०
२५	विष्णु.	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१८	४५
२६	चन्द्रः	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	१९	३०
२७	मरीचि.	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	२०	१५
२८	त्वष्टा	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	२१	०
२९	धाता	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	२१	४५
३०	शिवः	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	२२	३०
३१	रविः	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	२३	१५
३२	यमः	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	२४	०
३३	यक्षेश.	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	२४	४५
३४	गन्धर्व.	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	२५	३०
३५	काल.	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	२६	१५
३६	वरुणः	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	२७	०
३७	विष्णुः	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	२७	४५
३८	चन्द्र.	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२८	३०
३९	मरीचिः	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	२९	१५
४०	त्वष्टा	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	३०	०

अथाक्षवेदांशमाह-

तथाक्षवेदभागानामधिपाश्चरभे क्रियात् ॥ स्थिरे सिंहाद्द्विस्वभावे चापाद्ब्रह्मेशकेशवाः ॥ ईशाच्युतसुरज्येष्ठ विष्णुकेशाश्च रादिषु ॥ ८१ ॥

अस्योदाहरणम्-

यथा लग्नं ३।८।४८ मेषाद्गणनीयं वृषभ आगतः एवं सर्वत्र ज्ञेयम्-

अक्षवेदांशचक्रमिदम्-

	स्था ब्रह्मा शंकर विष्णु	चरस्था शंकर विष्णु ब्रह्मा	च-स्था विष्णु ब्रह्मा शंकर	स्था- ब्रह्मा शंकर विष्णु	स्था- शंकर विष्णु ब्रह्मा	स्था- विष्णु ब्रह्मा शंकर	स्था- ब्रह्मा शंकर विष्णु	स्था- शंकर विष्णु ब्रह्मा	स्था- विष्णु ब्रह्मा शंकर	स्था- ब्रह्मा शंकर विष्णु	स्था- शंकर विष्णु ब्रह्मा	स्था- विष्णु ब्रह्मा शंकर		
सं०	मे०	वृ०१	मि०२	क०३	सिं०४	क०५	तु०६	वृ०७	ध०८	म०९	कुं०१०	मी०११	अंश	कला:
१	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	०	४०
२	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	१	२०
३	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	२	०
४	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	२	४०
५	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	३	२०
६	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	४	०
७	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	४	४०
८	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	५	२०
९	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	६	०
१०	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	६	४०
११	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	७	२०
१२	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	८	०
१३	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	८	४०
१४	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	९	२०
१५	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	१०	०
१६	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	१०	४०
१७	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	११	२०
१८	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	१२	०
१९	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	१२	४०
२०	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	१३	२०
२१	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	१४	०
२२	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१४	४०
२३	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	१५	२०
२४	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१६	०
२५	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१६	४०
२६	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	१७	२०
२७	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	१८	०
२८	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	१८	४०
२९	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	१९	२०
३०	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	२०	०
३१	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	२०	४०
३२	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	२१	२०
३३	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	२२	०
३४	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	२२	४०
३५	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	२३	२०
३६	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	२४	०
३७	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	२४	४०
३८	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२५	२०
३९	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	२६	०
४०	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	२६	४०
४१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	२७	२०
४२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	२८	०
४३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	२८	४०
४४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	२९	२०
४५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	३०	०

अथ षष्ट्यंशमाह-

घोरश्च राक्षसो देवः कुबेरो यक्षकिन्नरौ॥ भ्रष्टः कुलघ्नो गरलो वह्नि र्माया पुरीषकः॥८२॥अपांपतिर्मरुत्वांश्च कालः सर्पामृतेन्दुकाः॥ मृदुः कोमल हेरंब ब्रह्म विष्णु महेश्वराः॥८३॥देवार्द्रौ कलिनाशश्च क्षितीश कमलाकरौ॥ गुलिको मृत्युकालश्च दावाग्नि-र्घोर संज्ञकः॥८४॥ यमश्च कंटक सुधाऽमृतौ पूर्ण निशाकरः॥ विषदग्ध कुलांतश्च मुख्यो वंशक्षयस्तथा॥८५॥ उत्पात काल सौम्याख्याः कोमलः शीतला भिधः करालदंष्ट्र चंद्रास्यौ प्रवीणः कालपावकः॥८६॥ दण्ड भृन्निर्मलः सौम्यः क्रूरोऽतिशीतलोमृतः॥ पयोधि भ्रमणाख्यौच चंद्ररेखा त्वयुग्मपौ॥८७॥ समेभे व्यत्यया ज्ज्ञेयाः षष्ट्यंशाश्च प्रकीर्तिताः॥ षष्ट्यंश स्वामिनस्त्वोजे तदीशा द्व्यत्यय ःसमे॥८८॥ शुभषष्ट्यंश संयुक्ता ग्रहाःशुभफल प्रदाः क्रूरषष्ट्यंश संयुक्ता नाशयन्तिखचारिणः॥८९॥ राशीन् विहाय खेटस्य द्विघ्नमंशाद्य मर्कहृत्॥ शेषं सैकं च तद्राशि नाथ षष्ट्य शपाःस्मृताः॥९०॥

अस्योदाहरणम्-

राशीन्विहाय त्यक्त्वा अंशाद्यं द्विगुणंकृत्वा अंशस्थाने द्वादशातष्टं शेषं सैकं योज्यं तद्राशिपः षष्ट्यंश पतिर्ग्रहो भवति अयं षष्ट्यंशः विषम राशिक्रमाद्गणनीयः समराशौ व्युत्क्रमो ज्ञेयः यथा लग्नं २।८।४५ समे अ ष्टादशांश मध्ये उत्पातांश आगतः सूर्य अंशादि ४।२८।१ द्विगुणांकाः ८।५६।२ यदा अंशादि द्वादशा दधिकं तदा द्वादशभक्तं कलादि त्रिंश द३० धिकं त्रिंशद्भक्त मुपरियोज्यम् अत्र तु कला ५६ त्रिंशद्भक्ते लब्ध म् १ उपरि योज्यम् ८ शेषं सैकं अत्रतु शेषं ९ सैकं १ योज्यं १०मिथुना दिगणनीयम् तुलायां रविः ७ अष्ट्यंशमध्ये समे तु षष्टि ६० मध्ये हीनं कार्यम् एवं सर्वत्र ज्ञेयम्-

॥ अथ षष्ट्यंशाचक्रमिदम् ॥

क्रम	विषमषष्ट्यंशा	मे०	वृ१	मि२	क३	सिं४	क५	तु६	वृ७	ध८	म९	कुं१०	मी११	समषष्ट्यंशा	अं०	कला
१	घोरांशा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	इन्दुरेखांशा	०	३०
२	राक्षसांशा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	भ्रमणांशा	१	०
३	देवांशा	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	११	१	पयोधिजांशा	१	३०
४	कुबेरांशा	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	सुधांशा	२	०
५	यक्षांशा	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	अतिशीतलांशा	२	३०
६	किन्नरांशा	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	क्रूरांशा	३	०
७	भ्रष्टांशा	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	सौम्यांशा	३	३०
८	कुलघ्नांशा	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	निर्मलांशा	४	०
९	गरलांशा	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	दण्डायुधांशा	४	३०
१०	अग्न्यंशा	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	कालाग्न्यंशा	५	०
११	मायांशा	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	प्रवीणांशा	५	३०
१२	पुरीषांशा	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	इन्दुमुखांशा	६	०
१३	अपांपत्यंशा	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	दंष्ट्राकरालांशा	६	३०
१४	मरुत्वांशा	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	शीतलांशा	७	०
१५	कालांशा	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	कोमलांशा	७	३०
१६	अहिभागांशा	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	सौम्यांशा	८	०
१७	अमृतांशा	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	कालरूपांशा	८	३०
१८	चन्द्रांशा	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	उत्पातांशा	९	०
१९	मृदुवंशक	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	वंशक्षयांशा	९	३०
२०	कोमलांशा	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	[illegible]	९	कुलनाशांशा	१०	०
२१	हेरम्बांशा	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	विषप्रदग्धांशा	१०	३०
२२	ब्रह्मांशा	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	पूर्णचन्द्रांशा	११	०
२३	विष्णवंशा	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	अमृतांशा	११	३०
२४	महेश्वरांशा	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	सुधांशा	१२	०
२५	देवांशा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	कण्टकांशा	१२	३०
२६	आर्द्रांशा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	यमांशा	१३	०
२७	कलिनाशांशा	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	घोरांशा	१३	३०
२८	क्षितीश्वरांशा	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	दावाग्न्यंशा	१४	०
२९	कमलाकरांशा	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	कालांशा	१४	३०
३०	गुलिकांशा	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	मृत्य्वंशा	१५	०
३१	मृत्य्वंशा	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	कुलिकांशा	१५	३०
३२	कालांशा	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	कमलाकरांशा	१६	०
३३	दावाग्न्यंशा	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	क्षितीश्वरांशा	१६	३०
३४	घोरांशा	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	कलिनाशांशा	१७	०
३५	यमांशा	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	आर्द्रांशा	१७	३०
३६	कण्टकांशा	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	देवांशा	१८	०
३७	सुधांशा	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	महेश्वरांशा	१८	३०
३८	अमृतांशा	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	विष्णवंशा	१९	०
३९	पूर्णचन्द्रांशा	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	ब्रह्मांशा	१९	३०
४०	विषदग्धांशा	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	हेरम्बांशा	२०	०
४१	कुलनाशांशा	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	कोमलांशा	२०	३०
४२	वंशक्षयांशा	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	मृदुवंशक	२१	०
४३	उत्पातांशा	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	चन्द्रांशा	२१	३०
४४	कालरूपांशा	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	अमृतांशा	२२	०
४५	सौम्यांशा	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	अहिभागांशा	२२	३०
४६	कोमलांशा	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	कालांशा	२३	०
४७	शीतलांशा	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	मरुत्वांशा	२३	३०
४८	दंष्ट्राकरालांशा	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	अपांपत्यंशा	२४	०
४९	इन्दुमुखांशा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	पुरीषांशा	२४	३०
५०	प्रवीणांशा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	मायांशा	२५	०
५१	कालाग्न्यंशा	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	अग्न्यंशा	२५	३०
५२	दण्डायुधांशा	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	गरलांशा	२६	०
५३	निर्मलांशा	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	कुलघ्नांशा	२६	३०
५४	सौम्यांशा	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	भ्रष्टांशा	२७	०
५५	क्रूरांशा	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	किन्नरांशा	२७	३०
५६	अतिशीतलांशा	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	यक्षांशा	२८	०
५७	सुधांशा	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	कुबेरांशा	२८	३०
५८		५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	देवांशा	२९	०
५९	भ्रमणांशा	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	राक्षसांशा	२९	३०
६०	[illegible]	६	७		९	१०			[illegible]	१	२		[illegible]			०

अथ वर्गभेदानाह.

वर्गभेदानहं वक्ष्ये मैत्रेय त्वं विधारय ॥ षड्वर्गाः सप्तवर्गाश्च दिग्वर्गा नृपवर्गकाः ॥ ९१ ॥ भवंति वर्गसंयोगे षड्वर्गे किंशुकादयः ॥ द्वाभ्यां किंशुकनामा च त्रिभिर्व्यंजनमुच्यते ॥ ९२ ॥ चतुर्भिश्चामराख्यं च छत्रं पंचभिरेव च ॥ षड्भिः कुंडलयोगः स्यान्मुकुटाख्यं च सप्तभिः ॥ ९३ ॥ सप्तवर्गेऽथ दिग्वर्गे पारिजातादि संज्ञकाः ॥ पारिजातं भवेद्वाभ्यामुत्तमं त्रिभिरुच्यते॥९४॥ चतुर्भिर्गोपुराख्यं स्याच्छरैः सिंहासनं तथा ॥ पारावतं भवेत्षड्भिर्देवलोकं च सप्तभिः ॥९५॥ वसुभिर्ब्रह्मलोकाख्यंनवभिः शक्रवाहनम् ॥ दिग्भिः श्रीधामयोगं स्यादथषोडशवर्गके ॥९६॥भेदकं च भवेद्वाभ्यां त्रिभिः स्यात्कुसुमाख्यकम् ॥ चतुर्भिर्नागपुष्पं स्यात्पंचभिः कंदुकाह्वयम् ॥ ९७ ॥ केरलाख्यं भवेत्षड्भिः सप्तभिः कल्पवृक्षकम् ॥ अष्टभिश्चंदनवनं नवभिःपूर्णचंद्रकम् ॥ ९८ ॥ दिग्भिरुच्चैःश्रवानाम रुद्रैर्धन्वंतरिर्भवेत् ॥ सूर्यकान्तं भवेत्सूर्यैर्विश्वैः स्याद्विद्रुमाख्यकम् ॥९९ ॥ शक्रसिंहासनं शक्रैर्गोलोकं तिथिभिर्भवेत् ॥ भूपैः श्रीवल्लभाख्यं स्याद्वर्गाभेदैरुदाहृताः ॥ १०० ॥ स्वोच्चमूलत्रिकोणस्वभवनाधिपतिं तथा ॥ स्वारूढात्केंद्रनाथानां वर्गा ग्राह्याः सुधीमता ॥ १०१ ॥ अस्तंगता ग्रहजिता नीचगा दुर्बलास्तथा ॥ शयनादिवयादुस्था उत्पन्ना योगनाशकाः ॥ १०२ ॥

किंशुकादिसप्तकवर्गसंज्ञाचक्रमिदमाह.					
२	३	४	५	६	७
किंशुकाख्यम्	व्यंजनाख्यम्	चामराख्यम्	छत्रम्	कुंडलाख्यम्	मुकुटाख्यम्

पारिजातादिदशवर्गसंज्ञाचक्रमिदम्.								
२	३	४	५	६	७	८	९	१०
पारिजात	उत्तमम्	गोपुराख्यं	सिंहासनं	पारावत	देवलोकं	ब्रह्मलोकं	शक्रवाहनं	श्रीधाम

भेदादिषोडशवर्गसंज्ञाचक्रमिदम्.														
२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
भेदकम्	कुसुमाख्यम्	नागपुष्पम्	कंदुकाह्वयम्	केरलाख्यम्	कल्पवृक्षकम्	चंदनवनम्	पूर्णचंद्रकम्	उच्चैः श्रवा	धन्वंतरिः	सूर्यकान्तम्	विद्रुमाख्यम्	शक्रसिंहासनं	गोलोकम्	श्रीवल्लभाख्यं

अथ षोडशवर्गेषु चिंता लग्नं वदाम्यहम् ॥ लग्नं देहस्य विज्ञानं होरायां संपदादिकम् ॥ १०३ ॥ द्रेष्काणे भ्रातृजं सौख्यं तुर्यांशे भाग्यचिंतनम् ॥ पुत्रपौत्रादिकानां वै चिंतनं सप्तमांशके ॥ १०४ ॥ नवमांशे कलत्राणां दशमांशे महत्फलम् ॥ द्वादशांशे तथा पित्रोश्चिंतनं षोडशांशके ॥ १०५ ॥ सुखाऽसुखस्य विज्ञानं वाहनानां तथैव च ॥ उपासनाया विज्ञानं साध्यं विंशतिभागके ॥ १०६ ॥ विद्याया वेदबाह्वंशे भांशे चैव बलाऽबलम् ॥ त्रिंशांशके रिष्टफलं खवेदांशे शुभाऽशुभम् ॥ १०७ ॥ अक्षवेदांशभागे च षष्ट्यंशेऽखिलमीक्षयेत् ॥ यत्र कुत्रापि सम्प्राप्तः क्रूरषष्ट्यंशकाधिपः ॥ १०८ ॥ तत्र नाशो न संदेहो मैत्रेयस्ववचो यथा ॥ यत्र कुत्रापि संप्राप्तः कलांशाधिपतिः शुभः ॥ १०९ ॥ यत्र वृद्धिश्च पुष्टिश्च मैत्रेयस्ववचो यथा ॥ इति षोडशवर्गाणां भेदास्ते प्रतिपादिताः ॥ ११० ॥ उदयादिषु भावेषु खेटस्य भवनेषु वा वर्गविश्वाबलं वीक्ष्य तेषां तेषां शुभाशुभम् ॥ १११ ॥ अथातः संप्र-क्ष्यामि वर्ग विश्वाबलं द्विज ॥ यस्य विज्ञानमात्रेण विपाकं ०

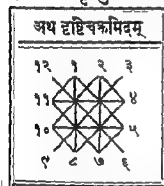
गोचरम् ॥ ११२ ॥ ग्रहविंश्वा बलं वीक्ष्ये सूर्यादीनां खचारिणाम्॥स्वगृहोच्चेबलं पूर्णं शून्यं तत्सप्तमस्थिते॥११३॥ग्रहस्थितिवशाज्ज्ञेयं द्विराश्याधिपतिस्तथा ॥ मध्ये तु पाततो ज्ञेया ओजयुग्मर्क्षभेदतः ॥ ११४ ॥ सूर्यहोराफलं दद्युर्जीवार्कवसुधात्मजाः ॥ चंद्रास्फूर्जिदर्कपुत्राश्चंद्रहोराफलप्रदाः ॥ ११५ ॥ फलद्वयं बुधो दद्यात्समे चांद्रतदन्यके ॥ रवेः फलं स्वहोरादौ फणहीनं विरामके ॥ ११६ ॥ मध्येऽनुपातात्सर्वत्र द्रेष्काणेपि विचिंतयेत् ॥ गृहवत्तु यैभागेऽपि नवांशादावपि स्वयम् ॥ ११७ ॥ सूर्यः कुजफलं धत्ते भार्गवस्यनिशापतिः ॥ त्रिंशांशके विचिंत्यैवमत्रापि गृहवत्स्मृतः ॥ ११८ ॥ लग्नहोराद्दकाणांकभागसूर्यांशका इति ॥ सर्वे त्रिंशांश सहिताः षड्वर्गा विंश्वकाः क्रमात् ॥ ११९ ॥ रसनेत्राब्धिपंचाश्वि भूमयः सप्तवर्गके ॥ स्थूलं फलं च संस्थाप्य तत्सूक्ष्मं च ततस्ततः ॥ १२० ॥ ससप्तमांशकं तत्र विंश्वका पंचलोचनम् ॥ त्रयं सार्द्धद्वयं सार्द्धवेदं द्वौरात्रिनायकाः ॥ १२१ ॥ दशवर्गादिरंशाढ्याः कलांशाः षष्टिभागकाः ॥ त्रयं क्षेत्रस्य विज्ञेयाः पंचषष्ट्यंशकस्य च ॥ १२२ ॥ सार्द्धैकभागाः शेषाणां विंश्वकाः परिकीर्तिताः ॥ अथ वक्ष्ये विशेषेण विंश्वकां मम संमताम् ॥ १२३ ॥ क्रमात् षोडशवर्गाणां क्षेत्रादीनां पृथक् पृथक् ॥ होरांशाभागदृक्काणकुचंद्रशशिनःक्रमात् ॥ १२४ ॥ कलांशस्य द्वयं ज्ञेयं त्रयं नंदांशकस्य च ॥ क्षेत्रे सार्द्धे च त्रितयं चतुःषष्ट्यंशकस्य हि ॥ १२५ ॥ अर्द्धमर्धं तु शेषाणां ह्येतत्स्वीयमुदाहृतम् ॥ पूर्णं विंश्वाबलं विंशो ध्रतिःस्यादधिमित्रके ॥ १२६ ॥ मित्रे पंचदश प्रोक्तं समे दश प्रकीर्तितम ॥ शत्रौ सप्ताधिशत्रौ च पंचविंश्वा बलं भवेत् ॥ १२७ ॥ वर्गविंश्वाः स्वविंश्वघ्नाः पुनर्विंशति भाजिताः ॥

विंश्वा फलोपयोग्यं तत्पंचोनं फलदो न हि ॥ १२८ ॥ तदूर्ध्वंस्वल्पफलदं दशोर्ध्वे मध्यमं स्मृतम् ॥ तिथ्यर्धे पूर्णफलदं बोध्यं सर्वे खचारिणाम् ॥१२९॥ अथान्यदपि वक्ष्येऽहं मैत्रेय त्वं विचारय ॥ खेटाः पूर्णफलं दद्युः सार्पात्सप्तमके स्थिताः ॥ १३० ॥ फलाभावं विजानीयात्समे सूर्यनभश्चरे ॥ मध्येऽनुपातात्सर्वत्र ह्युदयास्तविशोपकाः ॥ १३१ ॥ वर्गविंश्वासमं ज्ञेयं फलमस्य द्विजर्षभ ॥ यच्च यत्र फलं बुध्वा तत्फलं परिकीर्तितम् ॥ १३२ ॥ वर्गविंश्वा फलं चादावुदयास्तमतःपरम्॥पूर्णं पूर्णेति पूर्णस्यात्सर्वदैवं विचिंतयेत् ॥ १३३ ॥ हीनं हीनेति हीनं स्यात्स्वल्पाल्पेत्यल्पकं स्मृतम् ॥ मध्यं मध्येति मध्यं स्याद्यावत्तस्य दशास्थितिः ॥ १३४ ॥ अथान्यदपि वक्ष्यामि मैत्रेय शृणु सुव्रत ॥ लग्नतुर्यास्तवियतां केंद्रसंज्ञा विशेषतः ॥ १३५ ॥ द्विपंच रंध्रलाभाख्यं ज्ञेयं पणफरादिकम् ॥ त्रिषड्भाग्यव्ययादीनामापोक्लिममिति द्विज ॥ १३६ ॥ लग्नात्पंचमभाग्यस्य कोणसंज्ञा विधीयते ॥ षष्ठाष्टव्ययभावानां दुःसंज्ञास्त्रिकसंज्ञकाः ॥ १३७ ॥ चतुरस्त्रं तुर्यरंध्रं कथयन्ति द्विजोत्तम ॥ स्वस्थादुपचयर्क्षाणि त्रिषडायांबराणि हि ॥ १३८ ॥ तनुर्धनं च सहजो बंधुपुत्रारयस्तथा ॥युवती रंध्रधर्माख्यं कर्म लाभव्ययाः क्रमात् ॥ १३९ ॥ संक्षेपेणैतदुदितमन्यद्बुद्ध्यनुसारतः ॥ किंचिद्विशेषं वक्ष्यामि यथा ब्रह्ममुखाच्छ्रुतम् ॥ १४० ॥ नवमेऽपि पितुर्ज्ञानं सूर्याच्च नवमेऽथवा ॥ यत्किंचिद्दशमे लाभे तत्सूर्याद्दशमे शिवे ॥ १४१ ॥ तुर्ये तनौ धने लाभे भाग्ये यच्चिंतनं च तत् ॥ चंद्रात्तुर्ये तनौ लाभे भाग्ये तच्चिंतयेद्ध्रुवम् ॥ १४२ ॥ लग्नाद्दुश्चिक्यभवने यत्कुजाद्विक्रमेऽखिलम् ॥ विचार्य षष्ठभावस्य बुधात्षष्ठे विलोकयेत् ॥ १४३ ॥ पंचमस्य गुरोः पुत्रे जायायाः

सप्तमे भृगोः॥अष्टमस्य व्ययस्यापि मन्दान्मृत्यौ व्यये तथा१४४ यद्भावाद्यत्फलं चिंत्यं तदीशात्तत्फलं विदुः॥ ज्ञेयं तस्य फलं तद्धि तत्र चिंत्यं शुभाशुभम्॥१४५॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे राशिस्वभावषोडशवर्गादिकथनंनामतृतीयोऽध्यायः॥

पराशर उवाच ।

मेषादीनां च राशीनां द्वादशानां पृथक्पृथक्॥ दृष्टिभेदं प्रवक्ष्यामि शृणु त्वं द्विजसत्तम ॥ १ ॥ राशयोभिमुखान्विप्र पश्यंति

पार्श्वभं तथा ॥ रंध्रे षष्ठे तथा द्यूनेऽभिमुखो राशिरुच्यते ॥ २ ॥ पार्श्वभं त्वामहं वक्ष्ये चरस्थिरद्विस्वभावकैः ॥ पंचमैकादशौ विप्र चरः पश्येत् क्रमेण हि ॥ ३ ॥ व्युत्क्रमेण स्थिरो विप्र पंचमैकादशौ पुनः॥ क्रमेण च तृतीयाङ्कौ पश्यति द्विजसत्तम ॥ ४ ॥ उभयोर्व्योमपातालौ पश्यंति सप्तमं तथा॥एवं क्रमेण वै विप्र पार्श्वभं राशिरुच्यते ॥ ५ ॥ चरः स्थिरान्पश्यति स्म स्थिरः पश्यति वै चरान् ॥ उभयानुभये विप्र पश्यंतीत्ययमागमः ॥ ६ ॥ समीपराशिं संत्यक्त्वा राशींस्त्रीननु पश्यति ॥ सर्वोदाहरणं वक्ष्ये शृणु त्वं द्विजनंदन ॥ ७ ॥ मेषो वृषं परित्यज्य सिंहवृश्चिकघटान्द्विज ॥ अनेनैव क्रमेणैव पश्यति स्म द्विजोत्तम ॥८॥ कर्कः सिंहं परित्यक्त्वा वृश्चिकं च घटं वृषम् ॥ तुलापि वृश्चिकं त्यक्त्वा कुंभं सिंहं तथा वृषम ॥ ९ ॥ नक्रो घटं परित्यज्य वृषसिंहौ च वृश्चिकम् ॥ एवं चराणां दृष्टिश्च ज्ञायते द्विजसत्तम ॥ १० ॥ वृषो मेषं परित्यज्य मृगं कर्कं तुलां द्विज ॥ सिंहः कर्कं परित्यज्य नक्रं मेषं तुलां द्विज ॥ ११ ॥ वृश्चिकस्तु तुलां त्यक्त्वा कर्कं मेषं मृगं तथा ॥ कुंभश्च

मकरं त्यक्त्वा मेषं कर्कं तुलां द्विज ॥ १२ ॥ युग्मः कन्याधनुर्मीनान् पश्यतीति द्विजोत्तम ॥ कन्याधनुर्मीनयुग्मान पश्यत्येवं न संशयः ॥ १३ ॥ धनुर्झषयुग्मकन्याः पश्यति द्विजसत्तम ॥ मीनो युग्मांगको दंडान् पश्यति सुमते द्विज ॥ १४ ॥ द्वितीये द्वादशे राशौ पार्श्वभत्वं न चिंतयेत् ॥ श्लोकोक्तपूर्वरीत्या तु संग्राह्यं द्विजसत्तम ॥ १५ ॥ सूर्यादयः क्रमेणैव पश्यंति च परस्परम् ॥ राशित्रयं त्रयं विप्र सर्वेराशिगता ग्रहाः ॥ १६ ॥ चरेषु संस्थिताः खेटाः पश्यंति स्थिरसंभवान् ॥ स्थिरेषु संस्थिताः खेटाः पश्यंति चरसंस्थितान् ॥ १७ ॥ उभयस्थस्तु भान्वादिः पश्यत्युभयसंस्थितान् ॥ निकटस्थं विना खेटा निरीक्षंते द्विजोत्तम॥१८॥ चक्रन्यासमहं वक्ष्ये यथावद्ब्रह्मणोदितम् ॥ यस्य विज्ञानमात्रेण दृष्टिभेदः प्रकाश्यते ॥ १९ ॥ पूर्वं मेषवृषौ लेख्यौ कर्कसिंहौ च दक्षिणे ॥ तुलालिवारुणे विप्र नक्रकुंभे तथोत्तरे ॥ २० ॥ अग्निकोणे तु मिथुनं नैर्ऋत्यामंगनां द्विजः ॥ वायव्यां धनुषं लेख्यमीशान्यां च झषं लिखेत् ॥२१॥ चतुरस्रंच विन्यासं ज्ञायते द्विजसत्तम ॥ वृत्ताकारं विशेषेण ब्रह्मणा चोदितं पुरा ॥ २२ ॥ होराशास्त्रे भिन्नदृष्टिः खेटानां च परस्परम् ॥ त्रिदशे च त्रिकोणे च चतुरस्रे च सप्तमे ॥ २३ ॥ शनिर्देवगुरुर्भौमः परे च क्षमितं क्षिताः ॥ पदौ र्द्ध त्रिपदं पूर्णं वदंति गणिका जनाः ॥ २४ ॥ शनिपादं त्रिकोणेषु चतुरस्रे द्विपादकं ॥ त्रिपादं सप्तमे विप्र त्रिदशे पूर्णमेवहि ॥ २५ ॥ चतुरस्रे गुरुः पादं सप्तमेच द्विपादकंम् ॥ त्रिपादं त्रिदशे विप्र पूर्णं पश्यति कोणभे ॥ २६ ॥ सप्तमे पादमेकंच द्विपादं त्रिदशे द्विज ॥ त्रिपादं च त्रिकोणेषु भौमः पूर्णं चतुरस्रगे ॥ २७ ॥ अन्येषां त्रिदशे पादं द्विपादं च

त्रिकोणगे ॥ चतुरस्रे त्रिपादं च पूर्णं पश्यति सप्तमे ॥ २८ ॥ एवं- रीत्या निरीक्ष्यन्ते ग्रहाऽऽर्क्यादयोद्विज ॥ पूर्वं पंक्तिर्यथा ग्राह्या तथा ग्राह्यं च पूर्णकम् ॥ २९ ॥ इति बृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसा- रांशे दृष्टिभेदकथनं नाम चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

अथारिष्टारिष्टभंगाध्यायः ।

चतुर्विंशति वर्षाणि यावद्गच्छंति जन्मनः ॥ जन्मारिष्टं तु तावत्स्यादायुर्दायं न चिंतयेत् ॥१॥ षष्ठाष्टरिष्टगश्चंद्रः क्रूरैश्च सह वीक्षितः ॥ जातस्य मृत्युदः सद्यस्त्वष्टवर्षैः शुभेक्षितः ॥ २ ॥ श- निवन्मृत्युदः ६।८।१२ सौम्यांश्चेद्वक्राः क्रूरवीक्षिताः ॥ शिशोर्जा- तस्य मासेन लग्ने सौम्यविवर्जिते ॥ ३ ॥ यस्य जन्मनि धिस्थाः स्युः सूर्यार्केन्दुकुजाभिधाः ॥ तस्य त्वाशु जनित्री च भ्राता च निधनं लभेत् ॥ ४ ॥ पापेक्षितो युतो भौमो लग्नगो न शुभेक्षि- तः ॥ मृत्युदस्त्वष्टमस्थोपि सौरेणार्केण वा पुनः ॥ ५ ॥ चंद्रसूर्यं ग्रहे राहुश्चंद्रसूर्ययुतो यदि ॥ सौरिभौमेक्षितं लग्नं पक्षमेकं स- जीवति ॥६॥ कर्मस्थाने स्थितः सौरिः शत्रुस्थाने कलानिधिः ॥ क्षितिजे सप्तमस्थाने समात्रा म्रियते शिशुः ॥ ७ ॥ लग्ने भास्क- रपुत्रश्च निधने चंद्रमा यदि ॥ तृतीयस्थो यदा जीवः सयाति यममंदिरम् ॥ ८ ॥ होरायां नवमे सूर्यः सप्तमस्थः शनैश्चरः ॥ एकादशे गुरुः शुक्रो मासमेकं सजीवति ॥ ९ ॥ व्यये सर्वे ग्रहा नेष्टाः सूर्यशुक्रेंदुराहवः ॥ विशेषान्नाशकर्तारो दृष्ट्या वा भंगका- रिणः ॥ १० ॥ पापान्वितः शशी धर्मे द्यूनलग्नगतो यदि ॥ शु- भैरवीक्षितयुतस्तदा मृत्युप्रदः शिशोः ॥ ११ ॥ संध्यायां चन्द्र- होरायां गण्डांते निधनाय वै ॥ प्रत्येकं चंद्रपापैश्च केन्द्रगैः स्या-

द्विनाशनम् ॥ १२ ॥ रवेस्तु मण्डलार्द्धास्तात्सायं संध्या त्रिनाडिका ॥ तथैवार्द्धोदयात्पूर्वम्प्रातः सन्ध्या त्रिनाडिका ॥ १३ ॥ चक्रपूर्वापरार्द्धेषु क्रूरसौम्येषु कीटभे ॥ लग्नगे निधनं याति नाऽत्र कार्या विचारणा ॥ १४ ॥ व्ययशत्रुगतैः क्रूरैर्मृत्युर्द्रव्यगतैरपि ॥ पापमध्यगते लग्ने सत्यमेव मृतिं वदेत् ॥ १५ ॥ लग्नसप्तमगौ पापौ चंद्रोऽपिक्रूरसंयुतः ॥ यदा त्ववीक्षितः सौम्यैः शीघ्रान्मृत्युर्भवेत्तदा ॥ १६ ॥ जीर्णे शशिनि लग्नस्थे पापैः केंद्राष्टसंस्थितैः ॥ यो जातो मृत्युमाप्नोति स विप्रेश न संशयः ॥१७॥ पापयोर्मध्यगश्चन्द्रो लग्नाष्टाद्यंतसप्तमः ॥ अचिरान्मृत्युमाप्नोति यो जातः सशिशुस्तदा ॥ १८ ॥ पापद्वयमध्यगते चन्द्रे लग्नसमाश्रिते ॥ सप्ताष्टमेन पापेन मात्रा सह मृतः शिशुः ॥ १९ ॥ शनैश्चरार्कभौमेषु रिष्फधर्माष्टमेषु च ॥ शुभैरवीक्ष्यमाणेषु यो जातो निधनं गतः ॥ २० ॥ यद्द्रेष्काणे च यामित्रे यस्य स्याद्दारुणो ग्रहः ॥ क्षीणचन्द्रो विलग्नस्थः सद्यो हरति जीवितम् ॥ २१ ॥ आपोक्लिमस्थिताः सर्वे ग्रहा बलविवर्जिताः ॥ षण्मासं वा द्विमासं वा तस्यायुः समुदाहृतम् ॥ २२ ॥

अथ मातृकष्टम्.

चन्द्रमा यदि पापानां त्रितये न प्रदृश्यते ॥ मातृनाशो भवेत्तस्य शुभदृष्टे शुभं वदेत् ॥ २३ ॥ धने राहुर्बुधः शुक्रः सौरिः सूर्यो यदास्थितः ॥ तस्य मातुर्भवेन्मृत्युर्मृते पितरि जायते ॥ २४ ॥ पापात्सप्तमरंध्रस्थे चन्द्रे पापसमन्विते ॥ बलिभिः पापकैर्दृष्टे जाते भवति मातृहा ॥ २५ ॥ उच्चस्थो वाऽथ नीचस्थः सप्तमस्थो यदा रविः ॥ पानहीनो भवेद्बाल अजाक्षीरेण जीवति ॥२६॥ चंद्राच्चतुर्थगः पापो रिपुक्षेत्रे यदा भवेत् ॥ तदा मातृवधं कुर्यात्केंद्रे यदि

शुभो न चेत् ॥ २७ ॥ द्वादशे रिपुभावे च यदा पापग्रहो भवेत् ॥ तदा मातुर्भयं विंद्याच्चतुर्थे दशमे पितुः ॥ २८ ॥ लग्ने क्रूरो व्यये क्रूरो धने सौम्यस्तथैव च ॥ सप्तमे भवने क्रूरः परिवारक्षयंकरः॥ ॥ २९ ॥ लग्नस्थे च गुरौ सौरौ धने राहौ तृतीयगे ॥ इति चेज्जन्मकाले स्यान्माता तस्य न जीवति ॥ ३० ॥ क्षीणचंद्रात्रिकोणस्थैः पापैः सौम्यविवर्जितैः ॥ माता परित्यजेद्बालं षण्मासाच्च न संशयः ॥ ३१ ॥ एकांशकस्थौ मंदारौ यत्र कुत्र स्थितौ यदा ॥ शशिकेंद्रगतौ तौ वा द्विमातृभ्यां न जीवति ॥ ३२ ॥

अथ पितृकष्टम्।

लग्ने सौरिर्मदे भौमः षष्ठस्थाने च चंद्रमाः ॥ इति चेज्जन्मकाले स्यात्पिता तस्य न जीवति ॥ ३३ ॥ लग्ने जीवो धने मंदरविभौमबुधास्तथा ॥ विवाहसमये तस्य बालस्य म्रियते पिता ॥३४॥ सूर्यः पापेन संयुक्तः सूर्योवा पापमध्यगः ॥ सूर्यात्सप्तमगः पापस्तदापितृवधोभवेत् ॥ ३५ ॥ सप्तमेभवने सूर्यः कर्मस्थोभूमिनंदनः ॥ राहुर्व्यये न यस्यैव पिता कष्टेन जीवति ॥ ३६ ॥ दशमस्थोयदाभौमः शत्रुक्षेत्रसमाश्रितः ॥ म्रियते तस्य जातस्य पिता शीघ्रं न संशयः ॥ ३७ ॥ रिपुस्थाने यदा चंद्रो लग्नस्थाने शनैश्चरः ॥ कुजश्च सप्तमे स्थाने पिता तस्य न जीवति ॥ ३८ ॥ भौमांशकथिते भानौ स्वपुत्रेण निरीक्षिते ॥ प्रागजन्मनो निवृत्तिः स्यान्मृत्युर्वापि शिशोः पितुः ॥ ३९ ॥ पाताले चांबरे पापौ द्वादशे च यदा स्थितौ ॥ पितरं मातरं हत्वा देशाद्देशांतरं व्रजेत् ॥ ४० ॥ राहुजीवौ रिपुक्षेत्रे लग्ने वाथ चतुर्थके ॥ त्रयोविंशतिमे वर्षे पुत्रस्तातं न पश्यति ॥ ४१ ॥ भानुःपिता च जंतूनां चंद्रोमाता तथैवच ॥ पापदृष्टियुतो भानुः पापमध्यगतोऽपि वा ॥

॥ ४२ ॥ पित्ररिष्टं विजानीयाच्छिशोर्जातस्य निश्चितम् ॥ भानोः षष्ठाष्टमर्क्षस्थैः पापैः सौम्यविवर्जितैः ॥ चतुरस्रगतैर्वापि पित्रारिष्टंविनिर्दिशेत् ॥ ४३ ॥

अथारिष्टभंगमाह.

एकोऽपि ज्ञार्यशुक्राणां लग्नात्केंद्रगतोयदि ॥ अरिष्टं निखिलं हंति तिमिरं भास्करो यथा ॥ ४४ ॥ एक एव बली जीवो लग्नस्थो रिष्टसंचयम् ॥ हंति पापक्षयं भक्त्या प्रणाम इव शूलिनः ॥ ४५ ॥ एक एव विलग्नेशः केंद्रसंस्थो बलान्वितः ॥ अरिष्टं निखिलं हंति पिनाकी त्रिपुरं यथा ॥ ४६ ॥ शुक्लपक्षे क्षपाजन्म लग्ने सौम्यनिरीक्षिते ॥ विपरीतं कृष्णपक्षे तथारिष्टविनाशनं ॥४७॥ व्ययस्थाने यदा सूर्यस्तुलालग्ने तु जायते ॥ जीवेत्स शतवर्षाणि दीर्घायुर्बालको भवेत् ॥ ४८ ॥ गुरुभौमौ यदा युक्तौ गुरुदृष्टोथ वा कुजः ॥ हत्वारिष्टमशेषं च जनन्याः शुभकृद्भवेत् ॥ ४९ ॥ चतुर्थदशमे पापः सौम्यमध्ये यदा भवेत् ॥ पितुः सौख्यकरो योगः शुभैः केंद्रत्रिकोणगैः ॥ ५० ॥ लग्नाच्चतुर्थे यदि पापखेटः केंद्रत्रिकोणे सुरराजमंत्री ॥ कुलद्वयानंदकरे प्रसूतौ दीर्घायुरारोग्यसमन्वितश्च ॥५१॥ सौम्यान्तर्गतैः पापैः शुभैः केंद्रत्रिकोणगैः ॥ सद्यो नाशयते रिष्टं तद्भावोत्थफलं न तत् ॥५२॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे रिष्टारिष्टभंगाऽध्यायः॥५॥श्रीरुक्मिणीरमणोविजयते

अथाप्रकाशकग्रहफलाध्यायः

शूरो विमलनेत्रांशः सुस्तब्धो निर्घृणः खलः ॥ मूर्तिस्थे धूमसंप्राप्ते गाढरोषो नरः सदा ॥ १ रोगी धनी तु हीनांगो राज्यापहृतमानसः ॥ द्वितीये धूमसंप्राप्ते मंदप्राज्ञो नपुंसकः ॥ २ ॥ मतिमान् शौर्यसंग्रामे इष्टचित्तः प्रियंवदः ॥ धूमे सहजभावस्थे

धनाढ्यो धनवान् भवेत् ॥ ३ ॥ कलत्रांगपरित्यक्तो नित्यं मनासि दुःखितः ॥ चतुर्थे धूमसंप्राप्ते सर्वशास्त्रार्थचिंतकः ॥ ४ ॥ स्वल्पापत्यो धनैर्हीनो धूमे पंचमसंस्थिते ॥ गुरुता सर्वभक्षं च सुहृन्मंत्रविवर्जितः ॥ ५ ॥ बलवाञ्छत्रुवधको धूमे च रिपुभावगे ॥ बहु तेजोयुतः ख्यातः सदा रोगविवर्जितः ॥ ६ ॥ निर्धनः सततं कामी परदारेषु कोविदः ॥ धूमे सप्तमगे प्राप्तो निस्तेजः सर्वदा भवेत् ॥ ७ ॥ विक्रमेणपरित्यक्तः सोत्साही सत्यसंगरः ॥ अप्रियो निष्ठुरः स्वामी धूमे मृत्युगते सति ॥ ८ ॥ सुतसौभाग्यसंपन्नो धनी मानी दयान्वितः ॥ धर्मस्थानेस्थिते धूमे धनवान्बंधुवत्सलः ॥ ९ ॥ सुतसौभाग्यसंयुक्तः संतोषी मतिमान् सुखी ॥ कर्मस्थे मानवो नित्यं धूमे सत्यपदस्थितः ॥ १० ॥ धनधान्यहिरण्याढ्यो रूपवांश्च कलान्वितः ॥ धूमे लाभगते चैव विनीतो गीतकोविदः ॥ ११ ॥ पतितः पापकर्मा च द्वादशे धूमसंगते ॥ परदारेषु संसक्तो व्यसनी निर्घृणः शठः ॥ १२ ॥ इतिधूमफलम् ॥

अथ पातफलानि.

मूर्तौ च पाते संप्राप्ते दुःखेनांगप्रपीडितः ॥ क्रूरोघातकरो मूर्खो द्वेष्यो बंधुजनस्य च ॥ १३ ॥ जिह्मोऽति पित्तवान् भोगी धनस्थे पातसंज्ञके ॥ निर्घृणश्च कृतज्ञश्च दुष्टात्मा पापकृत्तथा ॥ १४ ॥ स्थिरप्रज्ञो रणी दाता धनाढ्यो राजवल्लभः ॥ सहजे पातसंप्राप्ते सेनाधीशो भवेन्नरः ॥ १५ ॥ बंधव्याधिसमायुक्तः सुतसौभाग्यवर्जितः ॥ १६ ॥ दरिद्रो रूपसंयुक्तः पाते पंचमगे यदि ॥ कफपित्तानिलैर्युक्तो निष्ठुरो निरपत्रपः ॥ १७ ॥ शत्रुहन्ता सुपुष्टश्च सर्वास्त्राणां च ग्राहकः ॥ कलासु निपुणं शांतं पाते शत्रुगते सति ॥ १८ ॥ धनदारसुतैस्त्यक्तः स्त्रीजितः सत-

मस्थितः ॥ पाते कलत्रगे कामी निर्लज्जः परसौत्हृदः ॥ १९ ॥ विकलाक्षो विरूपश्च दुर्भगो द्विजनिंदकः ॥ मृत्युस्थाने स्थिते पाते रक्तपीडापरिप्लुतः ॥ २० ॥ बहु व्यापारको नित्यं बहु मित्रो बहुश्रुतः ॥ धर्मभे पातसंप्राप्ते स्त्रीप्रियज्ञः प्रियंवदः ॥२१॥ सश्रीको धर्मकृच्छान्तो धर्मकार्येषु कोविदः ॥ कर्मस्थे पातसंप्राप्ते महाप्राज्ञो विचक्षणः ॥ २२ ॥ प्रभूतधनवान्मानी सत्यवादी दृढव्रतः ॥ अश्वाढ्यो गीतसंसक्तः पाते लाभगते सति ॥ २३ ॥ कोपी च बहुकर्माढ्यो व्यंगो धर्मस्य दूषकः ॥ व्ययस्थाने गते पाते विद्वेषी निजबंधुभिः ॥ २४ ॥ इतिपातफलानि ॥

अथ परिधिफलम्.

विद्वान्सत्यरतः शांतो धनवान्पुत्रवान् शुचिः ॥ दाता च परिधौ मूर्तौ जायते गुरुवत्सलः ॥ २५ ॥ ईश्वरो रूपवान् भोगी सुखी धर्मपरायणः ॥ धनस्थे परिधौ प्राप्ते प्रभुर्भवति मानवः ॥ ॥ २६ ॥ स्त्रीवल्लभः सुरूपांगो देवस्वजनसंगतः ॥ तृतीये परिधौ मृत्यौ गुरुभक्तिसमन्वितः ॥ २७ ॥ परिधौ सुखभावस्थे विस्मितं त्वरिमङ्गलम् ॥ अक्रूरं त्वथ सम्पूर्णं कुरुते गीतकोविदः ॥ २८ ॥ लक्ष्मीवान् शीलवान्कांतः प्रियवान् धर्मवत्सलः ॥ पंचमे परिधौ जाते स्त्रीणां भवति वल्लभः ॥ २९ ॥ व्यक्तोर्थपुत्रवान् भोगी सर्वसत्वहिते रतः ॥ परिधौ रिपुभावस्थे शत्रुहा जायते नरः । ॥ ३० ॥ स्वल्पापत्यसुखैर्हीनो मंदप्रज्ञः सुनिष्ठुरः ॥ परिधौ द्यूनभावस्थे स्त्रीणांव्याधिश्च जायते ॥ ३१ ॥ अध्यात्मचिंतकः शांतो दृढकायो दृढव्रतः ॥ धर्मवांश्च समत्वश्च परिधौ रंध्रसंज्ञिते ॥ ॥ ३२ ॥ पुत्रान्वितः सुखी कांतो धनढ्यो लौल्यवर्जितः ॥ परिधौ धर्मगे मानी अल्पसंतुष्टमानसः ॥ ३३ ॥ क्वचिदज्ञरतथा

गी दृढकायो ह्यमत्सर ॥ परिधौ दशमे प्राप्ते सर्वशास्त्रार्थपारगः ॥ ३४ ॥ स्त्रीभोगी गुणवांश्चैव मतिमान्स्वजनप्रियः ॥ लाभपे परिधौ जाते मंदाग्निः संप्रुपद्यते ॥ ३५ ॥ व्ययस्थे परिधौ जाते गुरुनिंदापरायणः ॥ ३६ ॥ इति परिधिफलम् ॥

अथ चापफलानि।

धनधान्यहिरण्याढ्यः कृतज्ञः संमतः सताम् ॥ सर्वदोषपरित्यक्तश्चापे तनुगते नरः ॥ ३७ ॥ प्रियंवदः प्रगल्भाढ्यो विनीतो विद्ययाधिकः ॥ धनस्थे चापसंप्राप्ते रूपवान् धर्मतत्परः ॥ ३८ ॥ कृपणोऽतिकलाभिज्ञश्चौर्यकर्मरतः सदा ॥ सहजे धनुषिप्राप्ते हीनांगोमत्तसौहृदः ॥ ३९ ॥ सुखी गोधनधान्यादिराजसन्मानपूजितः ॥ धनुषि सुखसंस्थे तु नीरोगी ननु जायते ॥ ४० ॥ रुचिमान्दीर्घदर्शीच देवभक्तः प्रियंवदः ॥ चापे पंचमभे जातो विवृद्धः सर्वकर्मणि ॥ ४१ ॥ शत्रुहंताऽतिनिर्धूतः सुखी प्रीतिरुचिः शुचिः ॥ अरिस्थानगते चापे सर्वकर्मसमृद्धिभाक् ॥ ४२ ॥ ईश्वरो गुणसंपूर्णः शास्त्रविद्धार्मिकः प्रियः ॥ चापे सप्तमभावस्थे भवतीति न संशयः ॥ ४३ ॥ परकर्मरतः क्रूरः परदारपरायणः ॥ अष्टमस्थानगे चापे करोति विकलांऽतिकः ॥ ४४ ॥ तपस्वीव्रतचर्यासु निरतो विद्ययाऽधिकः ॥ धर्मस्थे यदि चापे च मानज्ञो लोकविश्रुतः ॥ ४५ ॥ बहुपुत्रधनैश्वर्यो गोमहिष्यादिमान् भवेत् ॥ कर्मस्थे चापसंयुक्ते जायते लोकविश्रुतः ॥ ४६ ॥ लाभगे चापसंपाते लाभयुक्तो भवेन्नरः ॥ निरोगी दृढकोपाग्निर्मंत्रस्त्रीपरमास्त्रवित् ॥ ४७ ॥ खलेऽतिमानी दुर्बुद्धिर्निर्लज्जो व्ययसंस्थितः ॥ चापे परस्त्रीसंयुक्तो जायते निर्धनः सदा ॥ ४८ ॥ इति चापफलानि ॥

अथ शिखिफलम् ।

कुशलः सर्वविद्यासु सुखी वाङ्निपुणः प्रियः ॥ मूर्तिस्थे शिखिसंपाते सर्वकामान्वितो भवेत् ॥ ४९ ॥ वक्ता प्रियंवदः कांतो धनस्थानगते शिखी ॥ काव्यकृत्पंडितो मानी विनीतो वाहनान्वितः ॥ ५० ॥ कंदर्पक्रूरकर्मा च कृशांगो धनवर्जितः ॥ शिखिनि सहजस्थे तु तीव्ररोगी प्रजायते ॥ ५१ ॥ रूपवान् गुणसंपन्नः सात्विको विश्रुतिप्रियः ॥ सुखस्थे तु च शिखिनि सदा भवति सौख्यभाक् ॥ ५२ ॥ सुखी भोगी कलाविच्च पंचमस्थानगः शिखी ॥ युक्तिज्ञो मतिमान् वाग्मी गुरुभक्तिसमन्वितः ॥ ५३ ॥ मातृपक्षक्षयकरः पीठगो बहुबांधवः ॥ रिपुस्थाने शिखिप्राप्ते शूरः कांतो विचक्षणः ॥ ५४ ॥ रक्तपीडाविचरतः कामी भोगसमन्वितः ॥ शिखी तु सप्तमस्थाने वेश्यासु कृतसौहृदः ॥ ५५ ॥ नीचकर्मरतः पापो निर्लज्जो निंदकः सदा ॥ मृत्युस्थाने शिखिप्राप्ते गतरुयपरपक्षकः ॥ ५६ ॥ लिंगधारी प्रसन्नात्मा सर्वभूतहितेरतः ॥ धर्मभे शिखिनि प्राप्ते धर्मकार्येषु कोविदः ॥ ५७ ॥ सुखी सौभाग्यसंपन्नः कामिनीनां च वल्लभः ॥ दाता द्विजसमायुक्तः कर्मस्थे शिखिनि भवेत् ॥ ५८ ॥ नित्यलाभसुधर्मी च लाभे शिखिनि पूज्यते ॥ धनाढ्यः सुभगः शूरः सुयज्ञश्चातिकोविदः ॥ ५९ ॥ पापकर्मरतः शूरः श्रद्धाहीनोऽघृणो नरः ॥ परदाररतो रौद्रः शिखिनि व्ययगे सति ॥ ६० ॥ इति शिखिफलम् ॥

अथ गुलिकफलम् ।

रोगार्त्तः सततं कामी पापात्माधिगतः शठः ॥ मूर्तिस्थे गुलिके मंदे खलभावोऽतिदुःखितः ॥ ६१ ॥ विकृतो दुःखितः क्षुद्रो व्यसनी

गतत्रपः ॥ धनस्थे गुलिके जातो निःस्वो भवति मानवः॥ ६२॥ चार्वंगो ग्रामपः पुण्यः संयुक्तः सज्जनप्रियः ॥ मंदे तृतीयगे जातो जायते राजपूजितः ॥ ६३ ॥ रोगी सुखपरित्यक्तः सदा भवति पापकृत् ॥ यमात्मजे सुखस्थे तु वातपित्ताधिकोभवेत् ॥ ॥६४॥ विस्तुतिर्विधनोऽल्पायुर्द्वेषी क्षुद्रो नपुंसकः॥ सुतस्थानगते पापे स्त्रीजितो नास्तिको भवेत् ॥ ६५ ॥ वीतशत्रुः सुपुष्टांगो रिपुस्थाने यमात्मजे ॥ सुदीप्तः सम्मतः स्त्रीणां सोत्साहः सुदृढो हितः ॥ ६६ ॥ स्त्रीजितः पापकृज्जारः कृशांगो गतसौहृदः ॥ जीवितः स्त्रीधनेनैव सप्तमस्थे रवेः सुते ॥ ६७॥ क्षुधालुर्दुखितःक्रूरस्तीक्ष्णरोषोऽतिनिर्घृणः॥ रंध्रे प्राणहरो निःस्वो जायते गुणवर्जितः॥६८॥ बहुक्लेशी कृशतनुर्दुष्टकर्मातिनिर्घृणः ॥ मंदो धर्मस्थितो मंदः पिशुनो बहिराकृतिः ॥ ६९ ॥ पुत्रान्वितः सुखी भोक्ता देवाभ्यर्चनवत्सलः ॥ दशमे गुलिके जातो योगधर्माश्रितः सुखी ॥७०॥ सुस्त्रीभोगी प्रजाध्यक्षो बंधूनां च हिते रतः ॥ लाभे यमानुजे जातो नीचांगः सार्वभौमकः ॥ ७१ ॥ नीचकर्माश्रितः पापो हीनांगो दुर्भगोऽलसः ॥ व्ययगे गुलिके जातो नीचेषु कुरुते रतिम् ॥ ७२ ॥ इति गुलिकः ॥

अथ प्राणपदफलम् ।

मूकोन्मत्तो जडांगस्तु हीनांगो दुःखितः कृशः ॥ लग्ने प्राणपदे क्षीणो रोगी भवति मानवः ॥ ७३ ॥ बहुधान्यो बहुधनो बहुभृत्यो बहुप्रजः ॥ धनस्थानस्थिते प्राणे सुभगो जायते नरः ॥ ७४ ॥ हिंस्रो गर्वसमायुक्तो निष्ठुरोऽतिमलिम्लुचे ॥ तृतीयभे प्राणपदे गुरुभक्तिविवर्जितः ॥ ७५ ॥ सुखस्थे तु सुखी कांतः सुहृद्रामासु वल्लभः ॥ गुरौ परायणः शीलः प्राणे वै सत्यतत्परः

॥ ७६ ॥ सुखभाक् च क्रियोपेतस्त्वपचारदयान्वितः ॥ पंचमस्थे प्राणपदे सर्वकामसमन्वितः ॥ ७७ ॥ बंधुशत्रुवशस्तीक्ष्णो मंदाग्निर्निर्दयः खलः ॥ षष्ठे प्राणेऽल्परोगश्च वित्तपोऽल्पायुरेव च ॥ ७८ ॥ ईर्षालुः सततं कामी तीव्ररौद्रवपुर्नरः ॥ सप्तमस्थे प्राणपदे दुराराध्यः कुबुद्धिमान् ॥ ७९ ॥ रोगसंतापितांगश्च प्राणपदेऽष्टमे सति ॥ पीडितैः पार्थिवैर्दुःखैर्भृत्यबंधुसुतोद्भवैः ॥ ८० ॥ पुत्रवान् धनसंपन्नः सुभगः प्रियदर्शनः ॥ प्राणे धर्मस्थिते भृत्यः सदाऽदुष्टो विचक्षणः ॥ ८१ ॥ वीर्यवान्मतिमान्दक्षो नृपकार्येषु कोविदः ॥ दशमे वै प्राणपदे देवार्चनपरायणः ॥ ८२ ॥ विख्यातो गुणवान् प्राज्ञो भोगी धनसमन्वितः ॥ लाभस्थानस्थिते प्राणे गौरांगो मानवत्सलः ॥ ८३ ॥ क्षुद्रो दुष्टस्तुहीनांगो विद्वेषी द्विजबंधुषु ॥ व्यये प्राणे नेत्ररोगी काणो वा जायते नरः ॥ ८४ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे धूमादिगुलिकप्राणपदफलनिरूपणं नाम षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ ॥ ॥

पराशर उवाच।

अथातः संप्रवक्ष्यामि अर्गलाफलमुत्तमम् ॥ यस्य विज्ञानमात्रेण ग्रहाणां च फलं वदेत् ॥ १ ॥ चतुर्थे द्वितीये लाभे विद्यमानग्रहार्गला ॥ तथा दृष्ट्यात्मकं ज्ञेयं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २ ॥ एकग्रहार्गलाल्पं च द्विग्रहा मध्यमा भवेत् ॥ त्रयेण ग्रहयोगेन अर्गला पूर्णमुच्यते ॥ ३ ॥ राश्यर्गलाऽपि सा ज्ञेया ग्रहयुक्ता विशेषतः ॥ तुर्यवित्तैकादशेषु यस्य कस्यार्गला भवेत् ॥ ४ ॥ द्विविधा साऽर्गला विप्र ब्रह्मणा चोदिता पुरा ॥ शुभकृत् पापकृच्चैव तन्वादीनां विचिंतयेत् ॥५॥ भिन्नार्गलां पुनर्वक्ष्ये चतुर्थार्गलपापयुक् ॥ तृतीये

तु यदा विप्र बहुपापयुते यदि ॥६॥ बहुपापातृतीयस्थापापषड्वर्गयोगतः॥पापार्जितःपापदृष्ट्या संयुक्तार्गलकारकः॥७॥तृतीये शुभसंबंधे शुभक्षेत्रे शुभेक्षिते ॥ शुभवर्गे च षड्वर्गे विज्ञेयं तुर्यमंगला ॥ ८ ॥ तुर्यवित्तैकादशे च पापयुग्वा शुभोऽपि वा ॥ उभयक्षेत्रसंबंधे अर्गलाकारयेद्द्विज ॥ ९ ॥ तृतीये बहुपापस्थे बहुयुक्तार्गला भवेत् ॥ निर्बाधिका तु सा ज्ञेया निर्विशंकं द्विजोत्तम॥१०॥ एकेन द्वितयेनापि अर्गला या भवेद्द्विज ॥ साऽर्गला नैव विज्ञेया बहुपापयुतिं विना ॥ ११ ॥ चतुर्थे धनलाभस्था शुभपापकृतार्गला ॥ तस्यापि बाधकाः खेटा व्योमरिष्फतृतीयगाः ॥ १२ ॥ क्रमेण ज्ञायते विप्र चतुर्थं व्योमबाधकम् ॥ धने च व्ययभावेन भयं ज्ञेयं तृतीयकम् ॥१३॥ निर्बाधका च फलदा न दातव्या सबाधका ॥ चिंतनीयं प्रयत्नेन तत्फलं द्विजपुंगव ॥ १४ ॥ अर्गला या बाधकानां बाधकान् कथयेऽधुना ॥ नूनं सा विबला खेटा ज्ञायते गणकैस्तदा ॥ १५ ॥ वित्तलाभचतुर्थानां यः पश्यति शुभार्गलाम् ॥ व्ययभ्रातृनभस्थाद्येद्विपरीताऽर्गला द्विज ॥ १६ ॥ पुनर्योगार्गलं ज्ञेयं त्रिकोणे पूर्ववद्द्विज ॥ पंचमे चार्गलास्थानं नवमस्तद्विरोधकः॥१७॥विपरीतेन केतुश्च नवमेऽर्गलकारकः॥पंचमस्थस्तद्विरोधो ज्ञायते गणकैर्द्विज ॥ १८ ॥ क्रमेण पंचमे केतुः प्रकरोत्यर्गलां द्विज ॥ नवमस्थस्तद्विरोधो लग्नार्गलमिदं विदुः ॥ १९ ॥ राश्यर्गलं च खेटानां चिंतयेद्द्विविधार्गलम् ॥ यस्या यस्या दशा प्राप्ता तस्यां तस्यां फलं भवेत् ॥ २० यत्र राशिस्थितः खेटस्तस्य पाकांतरे दशा ॥ तत्र काले फलं वाच्यं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २१ ॥

अथाग्रेऽर्गलाफलमाह ।

पदे लग्ने सप्तमे वा निराभासार्गला द्विज ॥ निर्बन्धा चार्गला तत्र दिष्ट्या भाग्यं भवेन्नरः ॥ २२ ॥ अर्गला प्रतिबंधं च प्रथमांग्रेर्विचिंतयेत् ॥ धनधान्यपुत्रपशुदारावंधुकुलैर्युतः ॥ २३ ॥ शरीरारोग्यमैश्वर्यभृत्यवाहनसंयुतः ॥ हरभक्तः सुधर्मज्ञो दिष्ट्या भाग्यस्यलक्षणम् ॥ २४ ॥ शुभग्रहार्गला विप्र बहुद्रव्यप्रदायकः ॥ पापेन स्वल्पवित्तः स्यान्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २५ ॥ उभयार्गलाभवेत्तत्र कदाचिद्धनवान् भवेत् ॥ कदाचिद्वित्तचिंतार्ति र्जायते द्विजसत्तम ॥ २६ ॥ यत्र जन्मनि सोऽपि स्याच्छुभदृष्टे शुभार्गला ॥ तेन दृष्टेक्षिते लग्ने प्राबल्याद्योगकल्पने ॥ २७ ॥ यदि पश्येद्ग्रहस्तत्र विपरीतार्गलस्थितः ॥ प्रथमां तु विजानीयाद्विपरीतार्गलां द्विज ॥ २८ ॥ लग्नसप्तमयोगेन भाग्ययोगं विचिंतयेत् ॥ भाग्यप्रबलता ज्ञेया लग्नसप्तशुभार्गला ॥ २९ ॥ शुभाऽर्गले स्ववृद्धिः स्यात्पापे स्वल्पधनं वदेत् ॥ उभयार्गले तु तत्रैव क्वचिद्वृद्धिः क्वचित् क्षयम् ॥ ३० ॥ तत्तद्राशिदशायां तु अर्गला फलसिद्धये ॥ शुभो वाऽप्यशुभोवाऽपि ह्यर्गलाफलदायकः ॥ ३१ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे अर्गलाफलकथनं नाम सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

कारकाध्यायः ८

अथाग्रे संप्रवक्ष्यामि ग्रहाणां कारकान् द्विज ॥ आत्मादिकारकान् सप्त यथावत् कथयामि ते ॥ १ ॥ रव्यादिशनिपर्यंता भवंति सप्तकारकाः ॥ अंशैः साम्यौ ग्रहौ द्वौ च राहंतान्गणयेद्द्विज ॥ २ ॥ रव्यादिपंगुपर्यंतमंशाधिकग्रहोऽपि चेत् ॥

कारकेन्द्रोऽपि स ज्ञेय आत्मा कारक उच्यते ॥ ३ ॥अंशसाम्यग्रहो यत्र कलाधिक्यं च पश्यति ॥ कलासाम्ये पलाधिक्यमात्मा कारक ईर्यते ॥ ४ ॥ तत्र राशिकलाधिक्ये नैव ग्राह्यःप्रधानकः ॥ अंशाधिक्ये कारकः स्यादल्पभागोंतकारकः ॥ ५ ॥ मध्यांशो मध्यखेटः स्यादुपखेटः स एव हि ॥ अधोऽधः कारका ज्ञेयाश्चराणि सप्त कारकाः ॥ ६ ॥ तेषां मध्ये प्रधानं तु आत्मकारक उच्यते ॥ जातकराट् स विज्ञेयः सर्वेषां मुख्यकारकः ॥ ७ ॥ यथा भूमौ प्रसिद्धोऽस्ति नराणां क्षितिपालकः ॥ सर्ववार्ताधिकारी च वधकृन्मोक्षकृत्तथा ॥ ८ ॥ पुत्रामात्यप्रजानां तु तत्तद्दोषगुणैस्तथा ॥ बंधकृन्मोक्षकृद्विप्र तथा सन्मानकारकः ॥ ९ ॥ तथैव कारको राजन् ग्रहाणां फलकारकः ॥ आत्मेत्यादिफलं तत्ते चान्यथास्थापयेद्द्विज ॥ १० ॥ यथा राजाज्ञया विप्र पुत्रामात्यादयोऽपि च ॥ समर्थो लोककार्येषु तथैवान्योपकारकः ॥ ११ ॥ कारकराजवश्येन फलदा तान्यकारकः ॥ यथा राजनि क्रुद्धे च सर्वेऽमात्यादयो द्विज ॥१२॥ स्वजनानां कार्यकर्तुमसमर्था भवंति हि ॥ स्निग्धे भूपे अमात्यादिः स्वशत्रूणांद्विजोत्तम ॥ १३ ॥ अकार्यं कर्तुं नो शक्तस्तथैवान्योऽपकारकः ॥ आत्मकारकवश्येन अमात्यादिफलं ददुः ॥ १४ ॥ इत्यात्मकारकः ॥

आत्मकारकखेटेन न्यूनभागो हि तद्ग्रहः॥अमात्यसंज्ञा तस्यैव ज्ञायते द्विजसत्तम ॥ १५ ॥ अमात्यन्यूनभ्राता च भ्रातृन्यूनं च मातृकम् ॥ मातृकारक खेटेन न्यूनभागो हि यो ग्रहः ॥ १६॥ सपुत्रकारको ज्ञेयस्तद्धीनो ज्ञातिकारकः ॥ ज्ञातिकारकखेटेन हीनभागो हि यो ग्रहः ॥ १७ ॥ दारकारकविज्ञेयो निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ चराश्चकारकाः सप्त ब्रह्मणा चोदिताः पुरा ॥१८॥ अंशसा-

म्यौ ग्रहौ द्वौ च जायेतांयस्य जन्मनि॥ स्वकारकं विना विप्र लुप्यति चांत्यकारकः॥ १९॥ तत्कारको लुप्यति चेदन्यन्नैवास्ति कारकम्॥ कारकाणां स्थिराणां च मध्ये संचिंतयेद्विज॥ २०॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि खेटान् कारकसंज्ञकान्॥ यस्य जन्मनि भावानां यथास्थाने च वै द्विज॥ २१॥ स्वर्क्षे तुंगे च मित्रर्क्षे कंटके संस्थिता ग्रहाः॥ अन्योन्यकारका विप्र कर्मगास्तु विशेषतः॥२२॥ लग्ने सुखे तथा लाभे ग्रहभाववशे न च॥भवंति कारका विप्र विशेषेण न भैरवौ॥ २३॥ स्वमित्रर्क्षोच्चगे हेतुरन्योऽस्य यदिकर्मगः॥ स सुहृद्गुणसंपन्नः सो पि कारक एव वै॥ २४॥ नीचान्वये यस्य जन्म बभूवद्विजसत्तम॥ पतंति कारकं लग्ने प्रधानं च न वाप्नुयात्॥ २५॥ राज्ञां कुले समुत्पन्नो राजा भवति निश्चितम्॥ एवं कुलानुसारेण कारकाणां फलं भवेत्॥ २६॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि स्थिराणि कारकाणि च॥ सूर्यादीनां ग्रहाणां च वीर्यवान् कारको भवेत्॥ २७॥ वीर्यवान् जायते विप्र जन्मानि रविशुक्रयोः॥ स पितृकारको ज्ञेयो निर्विशंकं द्विजोत्तम॥ २८॥ चंद्रारयोश्च बलवान् मातृकारक उच्यते॥ भौमद्वयं विशेषेण भगिनी दारभ्रातृकौ॥ २९॥ बुधान्मातुलतो ज्ञेयो मातृतुल्यानपि द्विज॥ गुरुणाऽत्र च विज्ञेयाः पुत्रस्वामिपितामहाः॥ ३०॥ स्वभार्यामातृपितरौ तथा मातामही द्विज॥ भृगुद्वारा विजानीयादेतेषां शुक्रकारकः॥३१॥ अर्यम्णः पुण्यभे तात इंदोर्माता च तुर्यतः॥ कुजात्तृतीयतो भ्राता मातुलो रिपुभाद्बुधात्॥ ३२॥ देवेज्यात्पंचमात्पुत्रो दैत्येज्याद्द्यून भात्स्त्रियः॥ मंदादष्टमतो मृत्युस्तातादीनां विचिन्तयेत्॥ ३३॥

अथ भावकारकमाह.

अधुना संप्रवक्ष्यामि विशेषं भावकारकान्॥ जनुर्लग्नं च

द्याद्दै आत्मा कारकमेव च ॥ ३४ ॥ धनभावं विजानीयाद्दारकारकमेव च ॥ एकादशो ज्येष्ठभ्रातुस्तृतीये तु कनिष्ठकः ॥ ३५ ॥ सुते सुतं विजानीयात्तथा सप्तमभावतः ॥ सुतस्थाने ग्रहास्तिष्ठेत्सोपि कारक उच्यते ॥ ३६ ॥ सूर्यो १ गुरुः २ कुजः ३ सोमो ४ गुरु ५ भौमः ६ सितः ७ शनिः ८ ॥ गुरु ९ श्चंद्रसुतो १० जीवो ११ मंदश्च १२ भावकारकाः ॥ ३७ ॥ पुनस्तन्वादयो भावाः स्थाप्यास्तेषां शुभाऽशुभम् ॥ लाभं तृतीयं रंध्रं च शत्रुस्वस्त्रीव्ययं तथा ॥ एषां योगेन यो भावस्तन्नाशं प्राप्नुयाद्ध्रुवम् ॥ ३८ ॥ चत्वारो राशयो भद्राः केंद्रकोणशुभावहाः ॥ तेषां संयोगमात्रेण ह्यशुभोऽपि शुभो भवेत् ॥ ३९ ॥

चरकारकग्रहाः स्युः ।

सर्वग्रहेभ्योधिकांशादिनात्मकारकस्तत्क्रमेण ज्ञेयः । आत्माऽमात्यभ्रातृमातृपुत्रज्ञातिदाराः इत्यादिचरकारकग्रहाः स्युः ।

चरकारकग्रहाणां चक्रम्.

शुक्रः	बृहस्पतिः	शनिः	चंद्रमाः	मंगलः	बुधः	सूर्यः	ग्रहाः
आत्मकारक	अमात्यकारक	भ्रातृकारक	मातृकारक	पुत्रकारक	ज्ञातिकारक	दाराकारक	चरकारक ग्रह

अथ सूर्यादिग्रहकारकमाह.

राज्यविद्रुमरक्तवस्त्रमाणिक्यराजवनपर्वतक्षेत्रपितृकारको रविः ॥ ४० ॥ मातृमनःपुष्टिगंधरसेक्षुगोधूमक्षारकद्विजशक्तिकार्यसस्यरजतादिकारकश्चंद्रः ॥ ४१ ॥ सत्वसद्मभूमिपुत्रशीलचौर्यरोगब्रह्मभ्रातृपराक्रमाग्निसाहसराजशत्रुकारकः कुजः ॥ ४२ ॥ ज्योतिर्विद्यामातुलगणितकार्यनर्तनवैद्यहासभीश्रीशिल्पविद्यादिकारको बुधः ॥ ४३ ॥ स्वकर्मयजनदेवब्राह्मणधनगृहकांचनवस्त्र-

पत्रमित्रांदोलनादिकारको गुरुः ॥ ४४ ॥ कलत्रकामुकसुखगीतशास्त्रकाव्यपुष्पसुकुमारयौवनाभरणरजतयानगर्वलोकमौक्तिकविभवकवितारसादिकारकः शुक्रः ॥ ४५ ॥ महिषहयगजतैलवस्त्रशृंगारप्रयाणसर्वराज्यदावायुधगृहयुद्धसंचारशूद्रनीलमणिविघ्नकेशशल्यशूलरोगदासदासीजनायुष्यकारकः शनिः ॥ ४६ ॥ प्रयाणसमयसर्परात्रिसकलसुसार्थद्यूतकारको राहुः ॥४७॥ व्रणरोगचर्मातिशूलस्फुटक्षुधार्तिकारकः केतुः॥४८॥इति श्रीवृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे कारकाध्यायकथनं नाम अष्टमोऽध्यायः॥८॥

अथ कारकांशोदाहरणम्.

कारकांशकुंडली.

अत्र तु आत्मकारको भृगुः । स च तुला नवमांशः अतएव तुलालग्नस्थापितसर्वे ग्रहाः यथायथा नवमांशस्थितास्तत्र तत्र स्थापितः ।

कारकग्रहाः स्युः									
र.	चं.	म.	बु.	बृ.	शु.	श.	रा.	के.	गु.
८	१२	३	१	११	७	७	७	१	११

अथ कारकांशग्रह फलमाह.

अधुना संप्रवक्ष्यामि कारकस्याधिपान् ग्रहान् ॥ योगसंबंधमात्रेण यथावद्ददतो मम ॥ १ ॥ स्वांशकारककुंडल्यांनवमांशाधिपोऽथवा ॥ यस्मिन्नाशौ स्थितो विप्र तद्राशिफलमुच्यते ॥ २ ॥ मेषादिमीनपर्यन्तं सर्वेषां फलमादिशेत् ॥ यथावद्भाषितं शूलिप्रोक्तं यद्रुद्रयामले ॥ ३ ॥ अजांशकारकांशेषु तिष्ठंति च यदा ग्रहाः ॥ तथा मूषकमार्जारौ दुःखदौ भयकारकौ ॥ ४ ॥ सुयोगे च यदा विप्र मार्जारादिप्रसिद्धिदौ ॥ वृषे कारकांशके च भयार्ता

च चतुष्पदात् ॥ ५ ॥ शुभे चतुष्पदात्सिद्धिरिति तत्वं द्विजोत्तम् ॥ युग्मकारकांशके खेटे गंडवादिरोगसंभवः ॥ ६ ॥ कर्कांशे च जलाद्दुःखं जलभीतिर्न संशयः ॥ कुष्ठादिरोगसंभूतिः शुभे फलविपर्ययः ॥ ७ ॥ सिंहांशे कारके खेटे तिष्ठत्येव द्विजोत्तम ॥ शुनकादिभयं दद्याच्छुभे सिद्धिप्रदायकः ॥ ८ ॥ कन्यायां कारकांशे च तिष्ठत्येव यदा ग्रहः ॥ मृत्युवत्कंडुरोगार्ति वन्हिदोषेण दुःखभाक् ॥ ९ ॥ तुलाख्य कारकांशे च व्यापारेषु रतोऽधिकः ॥ क्रयविक्रयकर्ता च यदि जातोनृपालये ॥१०॥ वृश्चिके कारकांशे च सर्पादिभयकारकः ॥ मातुः पयोधरे पीडा जायते द्विजसत्तम ॥ ११ ॥ धनुर्धरकारकांशे वाहनाद्भयमादिशेत् ॥ उच्चात्प्रपतनं वापि कोपि वस्तुसमन्वितः ॥ १२ ॥ नक्रकारकांशे विप्र सिद्धिर्जलचरादयः ॥ शंखमुक्तप्रवालादिमत्स्यखेचरदेवताः ॥ १३ ॥ कुंभाख्यकारकांशे च तडागादीनि कारयेत् ॥ कीर्तिमान्धर्मवान्सोपि ज्ञायते द्विजसत्तम ॥ १४ ॥ पश्यति कंडुरोगादि भवतीहि न संशयः ॥ मीने च कारकांशेषु सायुज्यमुक्तिभाग्भवेत् ॥१५॥

अथ कारकांशग्रहाणां फलमाह.

शुभराशौ शुभांशे वा कारके धनवान्भवेत् ॥ तदंशकेंद्रेषु शुभो नूनं राजा प्रजायते ॥ १६ ॥ कारके शुभराश्यंशे लग्नांशस्थे शुभग्रहे ॥ उपग्रहस्य यश्चांत्ये स्वोच्चस्वर्क्षे शुभर्क्षगे॥१७॥ पापदृग्योगरहिते कैवल्यं तस्य निर्दिशेत्॥मिश्रे मिश्रं विजानीयाद्विपरीते विपर्ययम्॥१८॥चंद्रभृगुवारवर्गस्थे कारके पारदारिकः॥वृपतौल्यंशकगते तस्मिन्वाणिज्यवान्भवेत् ॥१९॥ मेषसिंहांशके तस्मिन्ब्रूयान्मूषकदंशकः ॥ कारके कार्मुकांशस्थे वाहनात्पतनं भवेत् ॥ २० ॥ अथैकः कारकांशेषु रव्यादिस्तिष्ठति ग्रहः ॥ तेषां

फलं प्रवक्ष्यामि शृणु त्वं द्विजसत्तम ॥ २१ ॥ कारकांशे यदा सूर्यस्तिष्ठति द्विजवीर्ययुक् ॥ आदावंते पुमान्सोऽपि राज येषु तत्परः ॥ २२ ॥ कारकांशे तु पूर्णेन्दुर्दैत्याचार्येण वीक्षितः। शतभोगी भवेत्सोऽथ विद्याजीवी भवेद्द्विजः ॥ २३ ॥ कारकांशे यदा भौमे बलाढ्येन युतेक्षिते ॥ रसवादी कुंतधारी वह्निकृज्जीवनं भवेत् ॥ २४ ॥ कारकांशे यदा सौम्ये तिष्ठत्येव बलाढ्यकः॥ शिल्पको व्यवहारी च वणिकृत्यपरो द्विज ॥ २५ ॥ कारकांशे गुरौ विप्र कर्मनिष्ठापरो भवेत् ॥ सर्वशास्त्राधिकारी च विख्यातः क्षितिमंडले ॥२६॥ कारकांशे यदा शुक्रे राजमानी सदा भवेत्॥ सदिंद्रियः शताब्दायुः कथनीयं द्विजोत्तम ॥ २७ ॥ कारकांशे यदा सौरिर्मृत्युलोके प्रसिद्धिवान् ॥ महतां कर्मणां वृत्तिः क्षितिपालेन पूजितः ॥ २८ ॥ कारकांशे यदा राहुर्धनुर्धारी प्रजायते॥ जांगल्यलोहयंत्रादिकारकश्चौरसंगमी ॥ २९ ॥ कारकांशे यदा केतुस्तिष्ठति द्विजसत्तम ॥ व्यवहारी गजादीनामुशांति परद्रव्यके ॥ ३० ॥ कारकांशे यदा विप्र संस्थितौ रविसैंहिकौ ॥ सर्पाद्भीतिर्भवेन्मृत्युः शुभदृष्ट्या निवर्तते ॥ ३१ ॥ कारकांशे भानुतमौ शुभषड्वर्गसंयुतौ ॥ विषवैद्यो भवेन्नूनं विषहर्ता विचक्षणः ॥ ३२ ॥ भौमेक्षिते कारकांशे भानुस्वर्भानुसंयुते ॥ अन्यग्रहा न पश्यंति स्ववेश्मपरदाहकः ॥ ३३॥ यदि सौम्येक्षिते विप्र ह्यग्निदो नैव जायते ॥ पापर्क्षे च गुरौ दृष्टे समीपग्रहदाहकः॥३४॥ सगुलिके कारकांशे पूर्णेन्दुवीक्षिते द्विज ॥ सति चौरैर्नीतधनः स्वयं चोरोऽथ वा भवेत् ॥ ३५ ॥ सगुलिके कारकांशे अन्यग्रहयुतेक्षिते ॥ बुधदृष्टियुते वापि अंडवृद्धिः प्रजायते॥ ३६ ॥ कारकांशे केतुयुक्ते पापग्रहनिरीक्षिते ॥ श्रोत्रच्छेदो भवेन्नूनं कर्णरोगा-

र्तिना द्विज ॥३७॥ कारकांशे स्थिते केतौ भृगुणा च समीक्षिते ॥ युते वा जायते विप्र क्रियाकर्मसमन्वितः ॥३८॥ कारकांशे स्थिते केतौ शनिसौम्यनिरीक्षिते ॥ बलवीर्येण रहितो जायते सोऽपि मानवः ॥ ३९ ॥ सकेतौ कारकांशे च बुधशुक्रनिरीक्षिते ॥ जायते योनियुतिको दासीपुत्रोऽथ वा भवेत् ॥ ४० ॥ सकेतौ कारकांशे च अन्यग्रहनिरीक्षिते ॥ शनिदृष्टिविहीने च सत्याचाररहितो भवेत ॥ ४१ ॥ कारकांशे यदा विप्रभृगुभास्करवीक्षिते ॥ राजप्रेष्यो भवेद्बालो जायते नात्र संशयः ॥ ४२ ॥

अथ कारकांशदशमफलमाह ।

दशमे कारकांशे च बुधेन समवीक्षिते॥व्यापारे बहुलाभश्च महत्कर्मविचक्षणः ॥४३॥ कारकांशे च दशमे रविणा च युते यदि ॥ गुरुदृष्टे तथा विप्र जायते योगकारकः ॥ ४४ ॥ कारकांशे च दशमे शुभखेटनिरीक्षिते ॥ स्थिरचित्तोभवेद्बालो गंभीरो बहुवीर्यवान् ४५

अथ कारकांशे चतुर्थस्थानफलं ।

पाताले कारकांशे च शशिशुक्रयुतेक्षिते ॥ प्रासादवान् भवेद्बालो विचित्रहर्म्यवान्द्विज ॥ ४६ ॥ कारकांशे च पाताले तुंगर्क्षे कोपि संस्थितः ॥ हर्म्यमंदिरसंयुक्तो ह्यत्युच्चो बहुदीप्तिमान् ॥४७॥ कारकांशे च पाताले शनिराहुयुतेक्षिते ॥ विप्रेच्छाटनपट्टीयुक् जायते मंदिरं द्विज ॥४८॥कारकांशे च पाताले कुजकेतुशनीक्षिते॥ ऐष्टिकं मंदिरं तस्यजायते नात्रसंशयः॥४९॥कारकांशे च पाताले गुरुयुक्तनिरीक्षिते॥ऐष्टिकं मंदिरं तस्य जायते नात्र संशयः॥५०॥ कारकांशे च पाताले गुरुयुक्तनिरीक्षिते ॥ कणवेष्टितसंयुक्तं जायते तस्य मंदिरम् ॥ ५१ ॥

अथ कारकांशे नवमभावफलमाह।

कारकांशे च नवमे शुभखेटयुतेक्षिते ॥ सत्यवादी गुरौ भक्तः स्वधर्मनिरतो भवेत् ॥५२॥ कारकांशे च नवमे पापग्रहयुतेक्षिते। स्वधर्मनिरतो बाल्ये मिथ्यावादी भवेद्द्विजः ॥ ५३ ॥ कारकांशे च नवमे शनिराहुयुतेक्षिते ॥ गुरुद्रोही भवेद्विप्र शास्त्रेषु विमुखो नरः ॥ ५४ ॥ कारकांशे च नवमे गुरुभानुयुतेक्षिते ॥ तदाऽपि च गुरुद्रोही गुरुवाक्यं न मन्यते ॥ ५५ ॥ कारकांशे च नवमे भृगुभौमयुतेक्षिते ॥ षड्वर्गाधिकयोगे च मरणं पारदारिकः ॥ ५६ ॥ कारकांशे च नवमे क्षतयुक्तेक्षिते द्विज ॥ परस्त्रीसंगमाद्बालो बंधको भवति ध्रुवम् ॥ ५७ ॥ कारकांशे च नवमे गुरुयुक्तेक्षिते द्विज ॥ स्त्रीलोलुपो भवेद्बालो विषयी नैव जायते ॥ ५८ ॥

अथ कारकांशे सप्तमभावफलमाह।

कारकांशे च द्यूनस्थे गुरुचंद्रयुते द्विज ॥ सुंदरी गेहिनी तस्य पतिभक्तिपरायणा ॥ ५९ ॥ राहुणा विह्वला बाला जायते चांगना द्विज ॥ शनिना च वयोधिक्या रोगिणी वा तपस्विनी ॥ ६० ॥ भौमेनविकलांगी च तथा कांताद्यलक्षणा ॥ रविणास्वकुलेगुप्ता आसक्ता परवेश्मनि ॥ ६१ ॥ बुधे कलावती ज्ञेया कलाभिज्ञा प्रजायते ॥ शुक्रेण तद्वज्ज्ञेया च निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ६२ ॥

अथ कारकांशे तृतीयभावफलमाह।

कारकांशे तृतीये च पापखेटयुतेक्षिते ॥ स शूरो जायते बालो वीर्यवान्बहुविक्रमी ॥६३॥ कारकांशे तृतीयेपि शुभखेटयुतेक्षिते ॥ जायते तत्त्वहृदयः कातरोऽपि विशेषतः ॥६४ ॥ कारकांशे तृतीये च षष्ठे पापयुतेक्षिते ॥ कृषिकर्मरतो नित्यं जायते च न संशयः ॥ ६५ ॥

अथ कारकांशे द्वादशभावफलमाह ।

कारकांशे व्ययस्थाने उच्चस्थेऽपि शुभग्रहे॥सद्गतिर्जायते तस्य शुभलोकमवाप्नुयात् ॥ ६६ ॥ कारकांशे व्यये केतौ शुभखेटैर्युतेक्षिते ॥ तदापि जायते मुक्तिः सायुज्यपदमाप्नुयात् ॥ ६७ ॥ मेषे थ धनुषि वापि कारकांशे व्यये शिखी॥शुभग्रहेण संदृष्टे कैवल्यपदमाप्नुयात् ॥ ६८ ॥ केवलेपि व्यये केतुः पापग्रहयुतेक्षितः ॥ न मुक्तिर्जायते तस्य शुभलोकं न पश्यति ॥ ६९ ॥ रविणा संयुते केतौ कारकांशे व्ययस्थिते ॥ गौर्यां भक्तिर्भवेत्तस्य शाक्तिको जायतेनरः ॥ ७० रविभक्तिर्भवेत्तस्य निर्विशंकंद्विजोत्तम ॥ चंद्रेण संयुते केतौ कारकांशे व्ययस्थिते ॥ ७१ ॥ शुक्रेण संयुते केतौ कारकांशे व्ययस्थिते ॥ समुद्रतनयाभक्तिर्जायतेऽसौ समृद्धिमान् ॥ ७२ ॥ कुजेन स्कंदभक्तोवा जायते द्विजसत्तम ॥ वैष्णवो बुधशौरिभ्यां गुरुणा शिवभक्तिमान् ॥ ७३ ॥ राहुणा तामसीं दुर्गां भूतप्रेतादिसेवकत्॥ हेरंबभक्तः शिखिना स्कंदभक्तोथ वा भवेत् ॥ ७४ ॥ कारकांशे व्यये शौरिः पापराशौ यदा भवेत्॥ तदेव क्षुद्रदेवस्य भक्तिस्तस्य न संशयः ॥ ७५ ॥ पापर्क्षेपि व्यये शुक्रस्तदापि क्षुद्रसेवकः ॥ कारकान्न्यूनभागोहि अमात्यो जायते ग्रहः ॥ ७६ ॥ कारके च फलं ब्रूयादमात्येऽनुचरो भवेत् ॥ आदित्येंदुधरापुत्राद्गणनीयोऽष्टमो ग्रहः ॥ ७७ ॥ तस्मिन् ग्रहेप्येव फलं वक्तव्यं नात्र संशयः ॥ अमात्याद्द्वादशेराशौ पापर्क्षे पापसंयुते ॥ तथापि क्षुद्रदेवस्य भक्तिर्भवति निश्चितम् ॥ ७८ ॥ अमात्यो वर्तते तत्र तन्वादौ द्विजसत्तम ॥ सूर्यादिग्रहसंयुक्ते तत्फलंपूर्ववद्द्विज ॥ ७९ ॥

अथ कारकांशे त्रिकोणफलमाह ।

कारकांशे त्रिकोणस्थे खेटे च तांत्रिको भवेत्॥पापेन क्षुद्रदेवस्य

शुभेन शुभसेवकः ॥८०॥ कारकांशे त्रिकोणस्थे पापयुक् पापवीक्षिते ॥ भूतानुग्रहकर्तास्यान्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ८१ ॥ कारकांशे त्रिकोणस्थे पापयुक् शुभवीक्षिते ॥ पुत्रैश्वर्यप्रदोनित्यं राजानुग्रहकारकः ॥ ८२ ॥ कारकांशे लये चंद्रे कुजराहुनिरीक्षिते ॥ क्षयरोगो भवेत्तस्य श्वासकासादिरोगयुक् ॥ ८३ ॥ लग्ने वित्ते प्रबंधे च पापद्वययुते द्विज ॥ तांत्रिको जायते विप्र निर्विशंकं कुले द्विज ॥ ८४ ॥ पापौ निरीक्षितौ तत्र तंत्रनिग्राहको भवेत् ॥ शुभैर्निरीक्षितो वापि तंत्रानुग्रहकारकः ॥ ८५ ॥ कारकांशेंदुशुक्रौ च शुभदृष्टिनिरीक्षिते ॥ रसवादी भवेद्बालो धातूनां भस्मकारकः ॥८६॥ शुक्रेंदुबुधसंदृष्टौ सद्वैद्यो हि भवेन्नरः ॥ पीयूषपाणिः कुशलः सर्वरोगहरो द्विज ॥८७॥ कारकांशेंदुतुर्यस्थे दैत्याचार्यनिरीक्षितः ॥ श्वेतकुष्ठीभवेन्नूनं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥८८॥ कारकांशेंदुचापस्थे यदि शुक्रयुतेक्षिते ॥ पांडुश्वित्री भवेद्बालः श्वेतकुष्ठांगपीडितः ॥ ८९ ॥ कारकांशेंदुचापस्थे धरापुत्रेण वीक्षिते ॥ राजरोगो भवेत्तस्य रक्तपित्तार्तिको द्विज ॥ ९० ॥ कारके चंद्रधनुपि शिखिना वीक्षिते सति ॥ नीलकुष्ठं भवेत्तस्य निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ९१ ॥ चतुर्थे पंचमे रंध्रे धने राहुकुजौ यदि ॥ क्षयरागो भवेत्तस्य चंद्रदृष्ट्या विशेषतः ॥ ९२ ॥ कारकांशे लयस्थाने केवलः संस्थितः कुजः ॥ पिटकादि भवेत्तस्य निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ९३ ॥ कारकांशे लये केतुर्ग्रहणीरोगपीडितः ॥ स्वर्भानुतुलकौ रंध्रे विषवैद्यः प्रजायते ॥ ९४ ॥ कारकांशे धने तुर्ये केवले संस्थिते शनौ ॥ धनुर्विद्याधरो बालो जायतेपि न संशयः ॥ ९५ ॥ कारकांशे सुखे वित्ते केवले संस्थिते शिखी ॥ घटिकायंत्रवादी स्यादिष्टशोधनतत्पर ॥ ९६ ॥ उक्तस्थाने स्थिते सौम्ये तद्यत्परमहंसके ॥ तथा संन्यस

के ज्ञेयो निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ९७ ॥ उक्तस्थानस्थिते राहौ लोहयंत्रादिकारकः ॥ शिखिना खड्गकारी च कुजेन कुंतधारकः॥९८॥ चंद्रेज्यौ कारकांशे च लग्ने वा नवपंचमे ॥ ग्रंथकर्ता भवेन्नूनं सर्वविद्याविशारदः॥९९॥उक्तस्थानगते शुक्रे स्वल्पग्रंथकरो द्विजः॥उक्तस्थानगते सौम्ये किंचिद्ग्रंथकरो ह्यसौ ॥१००॥शुक्रेण काव्यकर्ता च प्राकृतग्रंथतत्परः॥गुरुणा सर्व ग्रंथानां कारको द्विजसत्तम ॥ १॥ वाक्यहीनो भवेद्बालः सभाक्षोभो न जायते ॥ वैयाकरणश्चवेदांगे जायते तर्कशास्त्रकृत्॥२॥उक्तस्थानगतः शौरिः सभाजाड्यो भवेन्नरः॥मीमांसकोभवेन्नूनमुक्तस्थानगते बुधे॥३॥कारकांशे धरासूनुर्लग्ने वा नवपंचमे ॥ नैयायिको भवेन्नूनं सुष्ठुकाव्यवरो नरः ॥ ४ ॥ कारकांशे निशानाथे त्रिकोणे चाथ लग्नगे ॥ सांख्यशास्त्रज्ञनिपुणो जायतेमतिमान्नरः ॥ ५ ॥ भाग्ये लब्धे प्रबंधे वा कारकांशे शिखी तथा॥गणितज्ञो भवेन्नूनं ज्योतिःशास्त्रविशारदः॥६॥सुराचार्येणसंबंधे सांप्रदायिकशास्त्रधृक् ॥ ये योगा भाग्यभावे तु यथावद्भाषितं मया ॥ ७ ॥ वित्तस्थानेपि ते ज्ञेयाः पूर्ववज्ज्ञायते फलम् ॥ कोपि तृतीयभावे तु कथयंति पुरा द्विज ॥ ८ ॥ कारकांशे धने केतौ तथा भाग्यालये गते ॥ पापग्रहेण संदृष्टे वाचालश्चभवेन्नरः ॥ ९ ॥ कारकांशे तथारूढे धने रंध्रे स्थिते द्विज॥ ग्रहसाम्येतिविज्ञेयो योगः केमद्रुमो भवेत्॥ १० ॥ उक्तस्थाने ग्रहो नास्ति तदा केमद्रुमो भवेत् ॥ चंद्रदृष्टे विशेषेण दारिद्र्यार्तियुतो भवेत् ॥११॥ आरूढाज्जन्मलग्नाद्वा पापाः स्त्रीहानिगा यदि ॥ केवले संग्रहत्वेपि समसौख्यौ शुभाशुभौ ॥ १२ ॥ चंद्रदृष्टिविशेषेण योगे केमद्रुमो मलः ॥ द्वितीयाष्टमभावाभ्यां योगोयं कथ्यते द्विज ॥ १३ ॥ कारकांशेषु ये योगाः पूर्वोक्ता गदिता मया ॥ तत्तद्राशिदशापाके

सर्वेषां फलमादिशेत् ॥ १४ ॥ एवं दशाप्रदो राशिर्द्वितीयाष्टमयोर्द्विज ॥ ग्रहसाम्येतिविज्ञेयाः केमुद्रः शशिनेक्षिते ॥ ११५ ॥ दशाप्रारंभसमये शोधयेज्जन्मलग्नवत् ॥ सूर्यादिखेचरान्स्पष्टान साधयेज्जन्मवद्विजः ॥ १६ ॥ तत्र वित्ताष्टमे भावे ग्रहसाम्ये तु यद्भवेत् ॥ तदा केमद्रुमो ज्ञेयश्चंद्रदृष्ट्या विशेषतः ॥ १७ ॥ एवं तन्वादिभावानां दशारंभेषु योजयेत् ॥ तत्तद्ग्रहानुसारेण फलं वाच्यं बुधैः सदा ॥ ११८ ॥ इति बृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे कारकांशफलकथनं नाम नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

अथ भावलग्नमाह ।

वर्णादशेति नाम्ना वै कथयामि तवाग्रतः ॥ यस्य विज्ञानमात्रेण आयुर्दायफलं वदेत् ॥ १ ॥ तत्रादौ लग्नभावस्य साधयेद्विजसत्तम ॥ सूर्योदयात्समारभ्य कलापंचप्रमाणतः ॥ २ ॥ जन्मेष्टकालपर्यन्तं गणनीयं प्रयत्नतः॥ओजलग्ने यदालग्नं सूर्यराश्यनुसारतः ॥ ३ ॥ समलग्ने जन्मलग्नाद्यत्संख्या प्राप्यते द्विज ॥ भावलग्ने विजानीयाद्धोरालग्ने तदोच्यते ॥ ४ ॥

अथ भावलग्नोदाहरणमाह ।

सूर्योदयादिष्टं ६ । १७ जन्मलग्नम् ३ । ८ पंचघटी ८ ५० ९ पर्यंतमेकभावलग्नम् अत्र तु समलग्ने जन्मकर्काद्गणनीयं सिंहभावलग्नमागतं एवं ओजलग्ने जन्म सूर्यराशिमारभ्य गणनीयं ॥ ४ ॥

अथ होरालग्नमाह ।

द्विसार्धघटिका विप्र कालादितिविलग्नभात् ॥ प्रयांति लग्नात्तन्नाम होरालग्नं द्विजोत्तम ॥ ५ ॥ यज्जन्म ओजलग्नेषु सूर्यादिगणयेत् क्रमात् ॥ समलग्ने यदा जन्म गणयेज्जन्मभाद्विज ॥ ६ ॥

केचिल्लग्नाद्वदंत्येव होरालग्नं विचिंतयेत् ॥ भावलग्नांतहोरांतं चिंतयेद्विजसत्तम ॥ ७ ॥

अस्योदाहरणम् ।

यथा लग्ने ३।८।४५। इष्टम् ६।१७ अत्र तु समलग्नं अत एव सार्द्धद्विघटिकापरिमितात् लग्नाद्गणनीयं तृतीयं कन्यालग्नम् ॥ ७ ॥

अथ वर्णदलग्नमाह ।

जन्महोराख्यलग्नर्क्षसंख्याग्राह्या पृथक्पृथक् ॥ ओजे लग्ने तु युग्मे तु चक्रशुद्धैकसंयुता ॥ ८ ॥ युग्मौजसाम्ये संयोज्य वियोज्यान्योन्यमन्यथा ॥ मेषादितः क्रमादोजे मीनादेरुतक्रमात्समे ॥ ९ ॥ एवं यल्लग्नमायातं वर्णदं तत् प्रकीर्तितम् ॥ एवं द्वादशभावानां वर्णदं लग्नमानयेत् ॥ १० ॥

टीका ।

ओजलग्नप्रसूतानां मेषादितो जन्मलग्नांतं होरालग्नांतं च गणयित्वा तयोर्द्वयोरोजत्वेन युग्मत्वेन वा साजात्ये संख्याद्वयं संयोजनीयं एकस्य ओजत्वेन अपरस्य युग्मत्वेन वैजात्येऽधिकसंख्यायां न्यूनसंख्या शोधनीया एवं च यद्योजनोत्तरं वा तन्मेषादितो गणनीयं तत्र योराशिरंतिमो लभ्यते सवर्णदराशिर्भवति युग्मलग्नप्रसूतानां मीनाद्यपसव्यक्रमेण जन्मलग्नांतं होरालग्नांतं च गणयित्वा तयोः संख्या पृथक् पृथक् ग्राह्या तयोरोजत्वेन युग्मत्वेन वा साजात्ये संख्याद्वयं योजनीयं एवमोजअपरंयुग्ममितिवैजात्ये परस्परं वियोजनीयं ततश्च मीनाद्यपसव्यमार्गेण गणनायां यो यो राशिर्लभ्यते सवर्णदइति वेदितव्यम् ।

अथ वर्णदलग्नोदाहरणम् ।

अत्र तु युग्मलग्नमध्ये जन्म जन्मलग्नं ३।८ अतएव मीनादिविपरीतमार्गे गणनीयं जन्मलग्नांतं ८ संख्याएवं होरालग्नांतं ६ संख्या द्वयोः साजात्यएव योजनीयम् द्वयोर्योगसंख्या १४ द्वादशाधिकं द्वादशतष्टं शेषं २ मी-

नाद्यपसव्यं गणनीयं कुंभं वर्णदलग्नं एवं सर्वत्र ओजलग्नजन्ममेषादि क्रमाद्गणनीयम् ॥ १० ॥

अथ वर्णदविचारमाह।

यदि द्वावोजराशौ वा समराशौ यदा द्विज ॥ द्वयं संयोजनीयं वै संज्ञे या वर्णदा दशा ॥ ११ ॥ एकस्थाने ओजराशावपरे समभे द्विज ॥ वैजात्येधिकसंख्याया न्यूनसंख्यां विशोधयेत् ॥ १२ ॥ मेषादिकेन गणयेत्सव्यमार्गेण वै द्विज ॥ यल्लब्धमंतिमो राशिः सराशिर्वर्णदा भवेत् ॥ १३ ॥ युग्मलग्नेषु यज्जन्म मीनादिरपसव्यतः ॥ क्रमेण लग्नहोरांतं गणयेद्द्विजसत्तम ॥ १४ ॥ ओजराशौ द्वयं लब्धं तथा द्वौ समराशिगे ॥ साजात्ये योजनं कार्यं जायते वर्णदा दशा ॥ १५ ॥ अजात्ये पूर्ववत्कार्याधिक्ये न्यूनं विशोधयेत् ॥ मेषाद्यपसव्यमार्गेण गणनीयं प्रयत्नतः ॥ १६ ॥ यल्लब्धमंतिमो राशिस्तद्राशिर्वर्णदा भवेत् ॥ वर्षसंख्या विजानीयाच्चरपर्याप्रमाणतः ॥ १७ ॥ होरालग्नभयोर्नेया दुर्बला वर्णदा दशा ॥ यत्संख्या वर्णदा लग्नात्तत्र संख्या क्रमेण तु ॥ १८ ॥ क्रमव्युत्क्रमभेदेन दशास्यात्पुरुषस्त्रियोः ॥ वर्णदा राशिमेषादि मीनादि गणयेत् क्रमात् ॥ १९ ॥ वर्णदा स्यात्त्रिकोणे च पापयुक् पापराशिकः ॥ पापयोगकृते विप्र दशापर्यंतजीवनम् ॥ २० ॥ रुद्रशूले यथा वायुर्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ वर्णदा सप्तमाद्राशेः कलत्रायुर्विचिंतयेत् ॥ २१ ॥ पंचमे पुत्र आयुः स्यान्मातुः स्यात्तुर्यपंचके ॥ तृतीये भ्रातुरायुः स्याज्ज्येष्ठभ्रातुर्भवेद्द्विज ॥ २२ ॥ पितुस्तु नवमान्मातुः पंचमाद्वर्णदस्य तु ॥ शूलराशिदशायां वै प्रबलायामरिष्टकम् ॥ २३ ॥ एवं तन्वादिभावानां कारयेद्वर्णदा दशा ॥ पूर्ववच्चफलं ज्ञेयं शुभाशुभं द्विजोत्तम ॥ २४ ॥ ग्रहाणां वर्णदा नैव रा-

शीनांवर्णदा दशा ॥ ग्रहारूढपदत्वेन चिंतयेद्ग्रहवर्णदा ॥ २५ ॥ दशाया अंतरंकार्यं भानुभागं प्रदापयेत् ॥ चरस्थिरदशायां वै वर्णदा यास्तथैवच ॥ २६ ॥ यल्लब्ध्वा पूर्वमब्दानां भानुभागं च कारयेत् ॥ क्रमव्युक्रमभेदेन सलिखेद्दै दशांतरम् ॥ २७ ॥ पूर्णायां कारकस्यैव केंद्रस्थानां दशा भवेत् ॥ ततः पणफरस्थानामापोक्लिमदशां ततः ॥ जन्मांगं जन्मलग्नं च कालं होरा प्रशस्यते ॥ २८ ॥

अथ घटीलग्नमाह।

घटीलग्नं प्रवक्ष्यामि शृणु त्वं द्विजसत्तम ॥ सूर्योदयात्समारभ्य जन्मकालावधि क्रमात् ॥ २९ ॥ याचित्या घटिका जाता तन्मध्ये चार्कभाजिता ॥ एकैकघटिका विप्र एकैकंलग्नसंज्ञकः ॥ ३० ॥ भानुस्तिष्ठेच्छिष्टघटीर्गणयेज्जन्मलग्नतः ॥ यावंतिमोराशिलब्धं तद्राशिघटिकातनुः ॥ सूर्यादि यत्र ऋक्षे च जन्मवत्संलिखेद्दिज ॥ ३१ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे भावहोरावर्णदघटीलग्नफलकथनं नाम दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

अथ घटीलग्नोदाहरणम्.

यथा लग्नं ३ । ८ । ४५ इष्टम् ६ । १७ कर्कलग्नाद्गणनीयम् मकरलग्नं भवतीत्यर्थः ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशेभावहोरावर्णदघटीलग्नादिकथनंनामदशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

अथाऽऽरूढमाह।

अधुना संप्रवक्ष्यामि राश्यारूढपदं द्विज ॥ राशीनां द्वादशानां तु यावदीशाश्रयो भवेत् ॥ १ ॥ संख्यामीशोदयादग्रे समासातत्पदोच्यते ॥ राशिवद्ग्रहआरूढं ज्ञायते गणकैर्जनैः ॥ २ ॥

यावद्दूरं यस्य राशिस्तावत्संख्याक्रमेण वै ॥ अग्रे खगारूढपदं ज्ञायते द्विजसत्तम ॥ ३ ॥ जनुर्लग्नाल्लग्नस्वामी यावद्दूरं हि तिष्ठति॥ तावद्दूरं तदग्रे च लग्नारूढं च कथ्यते ॥ ४ ॥ यदि लग्नेश्वरः स्वर्क्षे कलत्रे संस्थितोथवा॥आरूढलग्नमित्याहुर्जन्मलग्नं द्विजोत्तम ॥५॥ एवं तन्वादिभावानां भावारूढपदं भवेत् ॥ यत्र यत्र ग्रहा लग्ने तत्र तत्र सुसंलिखेत् ॥ ६ ॥

उदारहणार्थमारूढकुंडलीमाह.

धनारूढः १ शु.
भाग्यारूढ. पुत्रारूढ. चं. २
व्यापारारूढ. सूर्य. बुध. ३
४
मं. ५ मातुलारूढ. निधनारूढ.
६ रा. जायारूढ.
बृ. ७ सुखारूढ.
श. ८
९ कर्मारूढ.
१०
११
के. १२ लग्नारूढ. लाभारूढ. पराक्रमारूढ.

अथारूढोदाहरणम्

यथा कर्कलग्नस्वामिनि चंद्रएकादशस्थिते तस्मादेकादशगणनान्मीनलग्नमारूढं भवतीत्यर्थ ॥

पराशर उवाच ।

अधुना संप्रवक्ष्यामि तन्वारूढफलं द्विज ॥ यस्य विज्ञानमात्रेण जायते कर्मसूचकः ॥ ७ ॥ यावदीशास्त्वयंराशिरित्युक्तं मुनिभिः पुरा ॥ पदमारूढसंज्ञर्हितदारव्यविधिं द्विज ॥ ८ ॥

अथैकादशस्थानमाश्रित्य फलमाह ।

पदादेकादशे स्थाने शुभग्रहयुतेक्षिते ॥ लक्ष्मीवान्जायते बालः प्रजावाञ्छीलसंयुतः ॥ ९ ॥ वित्तोपार्जनन्यायेन नीतिवाञ्जायते सदा ॥ नरो न नास्तिको नूनं न तु शास्त्रविरुद्धकृत्

॥ १० ॥ पदादेकादशे विप्र पापखेटयुतेक्षिते ॥ अन्यायोपार्जितं वित्तं विरुद्धं शास्त्रमार्गतः ॥ ११ ॥ मिश्रैर्मिश्रफलं ज्ञेयमुच्चमित्रादिक्षेत्रगः ॥ बहुधा जायते लाभो यत्र यत्र द्विजोत्तम ॥ १२ ॥ आरूढाल्लाभभवनंग्रहः पश्येत्तु न व्ययं ॥ यस्य जन्मनि सोपि स्यात्प्रबलो धनवानपि ॥ १३ ॥ दृष्टग्रहाणां बाहुल्ये तदादृष्ट्यरितुंगगे ॥ सार्गले चापि तत्रापि बह्वर्गलसमागमे ॥ १४ ॥ शुभग्रहार्गले तत्र तत्राप्युच्चग्रहार्गले ॥ सुखानि स्वामिना दृष्टे लग्नभाग्यादिकेन वा ॥ १५ ॥ जातस्य पुंसः प्राबल्यं निर्दिशेदुत्तरोत्तरं॥उक्तयोगेषु ये खेटा द्वादशं तु न पश्यति ॥१६॥

अथ द्वादशराशिमाश्रित्य फलमाह ।

पदारूढे व्यये विप्र शुभपापयुतेक्षिते ॥ बाहुल्यव्ययमित्येवं विशेषोपार्जनात्सदा ॥ १७ ॥ शुभग्रहे सुमार्गेषु कुमार्गात्पापखेचरैः ॥ मिश्रैर्मिश्रफलं वाच्यं यथालाभेषु पूर्ववत् ॥ १८ ॥ पदारूढे व्यये शुक्रे भानुस्वर्भानुवीक्षिते ॥ राजमूलाद्व्ययं वाच्यं चंद्रदृष्ट्या विशेषतः ॥ १९ ॥ पदारूढे व्यये सौम्ये शुभखेटयुतेक्षिते ॥ ज्ञातिमध्ये व्ययो नित्यं पापदृक्कलहाद्व्ययः ॥ २० ॥ पदव्यये सुराचार्ये वीक्षिते चान्यखेचरैः ॥ करमूलाद्व्ययं वाच्यं करव्याजेन वै द्विज ॥ २१ ॥ आरूढे द्वादशे सौरौ धरापुत्रेण संयुते ॥ अन्यग्रहेक्षिते विप्र भ्रातृमूलाद्धनव्ययं ॥ २२ ॥ पदेषु द्वादशे स्थाने ये योगास्तान्वदाम्यहम् ॥ लाभभावेषु ये योगा लाभयोगकराः सदा ॥ २३ ॥ पदेषु सप्तमे राहुरथवा संस्थिते शिखी ॥ उदरव्यथायुतो बालः शिखिना पीडितेधिकं ॥ २४ ॥ पदे च सप्तमे केतुः पापखेटयुतेक्षिते ॥ साहसी श्वेतकेशी च दीर्घलिंगी भवेन्नरः ॥ २५ ॥ पदे च सप्तमे स्थाने गुरुशुक्रनि-

शाकराः ॥ एको द्वयं त्रयं तत्र लक्ष्मीवान्कारयेद्ध्रुवम् ॥ २६ ॥ तुंगर्क्षे सप्तमे खेटे शुभो वाप्यशुभः पदे ॥ श्रीमान्सोपि भवेन्नूनं सत्कीर्तिसहितो द्विज ॥ २७ ॥ ये योगाः सप्तमे भावे राह्वादिकथितं मया ॥ ते योगा वित्तभावेषु द्यूनवच्चिंत्यते द्विज ॥२८ ॥ उज्ञो वाथहिरण्यं वा जीवो वा शुभएव वा ॥ एको बली धनगतःश्रियं दिशति देहिनः ॥ २९ ॥ ये योगाश्चपदे लग्ने यथावद्ददतो मम ॥ कारकांशस्य कुंडल्यां निर्बाधका विचिंतयेत् ॥ ३० ॥ आरूढादष्टमे पापे सौरिःस्याच्छुभवर्जितः ॥ तथा वित्तालये पापे पूर्ववज्ज्ञायते फलम् ॥३१॥आरूढाद्वित्तभे सौम्ये सर्वदेशाधिपो भवेत्॥ सर्वज्ञो यदि चेन्नस्यात्कविर्वादी च भार्गवः ॥ ३२ ॥ आरूढात्केंद्रकोणेषु तथालाभपदे द्विज ॥ लग्नसप्तमराशिपदे सबले खेटसंयुते ॥ ३३ ॥ श्रीमांश्च जायते नूनं देशे विख्यातिवान् भवेत् ॥ षष्ठाष्टमे व्यये स्थाने श्रीमान्स न भवेत्कदा ॥ ३४ ॥ पदाल्लग्नेसप्तमेवाकेंद्रेत्रिकोणोपचये ॥ सुवीर्यसंस्थिते खेटे भार्याभर्तृसुखप्रदः ॥ ३५ ॥ एवं लग्नपदाद्विप्र पुत्रभवादि चिंतयेत् ॥ मित्रामित्रे विजानीयाद्व्ययभावेषु वै द्विज ॥ ३६ ॥ षष्ठाष्टमे व्यये खेटस्तत्तद्भावेषु तिष्ठति ॥ यद्यद्भावेषु यद्वैरं लग्नारूढे विचिंतयेत् ॥३७॥ लग्नारूढं दारपदं मिथः केंद्रगतं यदि ॥ लाभे वापि त्रिकोणे वा तथा राजधराधिपः ॥ ३८ ॥ आरूढः पुत्रमित्रैस्तु त्रिलाभकेंद्रगो यदि ॥ द्वयोर्मैत्री त्रिकोणेषु साम्यं द्वेषोन्यथा भवेत् ॥ ३९ ॥ एवं दारादिभावानामर्जयित्वारिमित्रता ॥ जातकद्वयमालोक्य चिंतनीयं विचक्षणैः ॥४० ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे आरूढफलकथनं नामएकादशोध्यायः ॥ ११ ॥

पराशर उवाच ।

अधुना संप्रवक्ष्याम्युपपदं च द्विजोत्तम ॥ यस्यविज्ञानमात्रेण जायते फलसूचकः ॥ १ ॥ पदारूढाद्व्ययस्थाने पदं चोपपदं स्मृतं ॥ लग्नानुचरसंज्ञोपपदं च द्विजसत्तम ॥ २ ॥

उपपदस्थोपपदद्वितीये वा गुणविशेषफलमाह ।

पापाक्रांते पापयुते पापर्क्षे पापवीक्षिते ॥ पापसंबंधसंयोगे उपपदद्वितीयके ॥ ३ ॥ प्रव्रज्यायोगोविज्ञेयः संन्यासो भवति ध्रुवं ॥ तथा भार्याविरोधी स्यादथवा स्त्रीविनाशकृत् ॥ ४ ॥ रविपापत्वनाद्वैव सिंहर्क्षे पापदे सति ॥ पूर्वोक्तं नो फलं ज्ञेयं जायते गृहिणीसुखं ॥ ५ ॥ मेषादिपापराशौ च संस्थिते दिवसाधिपे ॥ पूर्वोक्तं च फलं ज्ञेयं प्रव्रज्यादारनाशकः ॥ ६ ॥ उपपदे द्वितीये वा शुभसंबंधदृष्टियुक् ॥ शुभर्क्षे शुभसंयोगे पूर्वोक्तफलदो भवेत् ॥ ७ ॥ उपपदे द्वितीये वा नीचांशे नीचखेटयुक् ॥ नीचसंबंधयोगे वा प्रणीतादारनाशकृत् ॥ ८ ॥ उच्चांशे उच्चसंस्थे वा उच्चसंबंधदृष्टियुक् ॥ बहुदारा भवेयुश्च रूपलक्षणसंयुताः ॥ ९ ॥ उपपदद्वितीयेपि युग्मर्क्षे मेषराशितः ॥ मिथुनेपि स्थिते विप्रबहुदारयुतो भवेत् ॥ १० ॥ उपपदे द्वितीयेपि स्वस्वामिखेटसंयुते ॥ उत्तरायुषि निर्दारो भवत्येव न संशयः ॥ ११ ॥ वृषस्थे वा तुले वापि दैत्येज्ये दारकारके ॥ अन्यराशौ च वा विप्र निर्दार उत्तरायुषि ॥ १२ ॥ स्वराशौ संस्थिते खेटे नित्याख्ये दारकारके ॥ उत्तरायुषि निर्दारो भवत्येव न संशयः ॥ १३ ॥ उपपदेशोपि तुंगर्क्षे नित्याख्येदारकारके ॥ उत्तमकुलाद्दारलाभो नीचस्थेपि विपर्ययः ॥ १४ ॥ शुभसंबंधयुक् दृष्टे उपपदे दारकारके ॥ सुंदरी लभ्यते भार्या भव्या रूपवती द्विज ॥ १५ ॥ संबंधे शनिराहुभ्यामुपपदे च शनिर्द्विज ॥

निर्दारकारके वापि शनिराहुयुतेक्षिते ॥ १६ ॥ अथ वादयुतो विप्र भार्यया सहितो द्विज ॥ स्त्रीविनाशो भवेन्नूनं तथा स्त्रीपरित्यागवान् ॥१७॥ उपपदे च संयुक्तौ शिखिशुक्रौ द्विजोत्तम ॥ रक्तप्रदररोगार्ता जायते तस्य भामिनी ॥ १८ ॥ उपपदादिषु संयोगे बुधकेत्वोर्द्विजोत्तम ॥ अस्थिस्रावयुता बाला गृहे तस्य न संशयः ॥ १९ ॥ रवीराहुस्तथा पंगुरुपपदे योगकारकः ॥ अस्थिज्वरवती बाला तप्तांगा च दिवानिशं ॥ २० ॥ उपपदे बुधकेतुभ्यां योगसंबंधके द्विज ॥ स्थूलांगी गृहिणी तस्य जायते नात्र संशयः ॥ २१ ॥ उपपदे बुधक्षेत्रे भौमर्क्षे चाथवा द्विज ॥ मंदारौ संस्थितौ तत्र प्राणरोगार्तिपित्तयुक् ॥२२॥ सौम्यारौ चान्यक्षेत्रे वा उपदिश्ये शनियुते ॥ कर्णरोगवती बाला नेत्ररोगयुता तथा ॥ २३ ॥ कुजसौम्यो चान्यक्षेत्रे उपपदे द्विजोत्तम ॥ योगे स्वर्भानुदेवेज्यौ दंतार्ता गृहिणी भवेत् ॥ २४ ॥ उपपदे तु कन्यास्थे अन्यर्क्षेऽपि तथा द्विज ॥ शनिस्वर्भानुयोगं च पंग्वंगी तस्य भामिनी ॥ २५ ॥ ये योगाः पूर्वकथिता मया ते विप्रसत्तम ॥ शुभयुक् दृष्टिसंयोगे न भवेयुः फलप्रदाः ॥ ॥ २६ ॥ लग्नादुपपदाद्वापि यो राशिः सप्तमो द्विज ॥ तन्नवांशा राशयांशाः स्वसप्तमतदंशकाः ॥२७॥ तत्र पापे स्थिते दृष्टे उक्तयोगफलं विदुः ॥ शनिः शुक्रस्तथा चांद्रः सप्तमांशग्रहेषु च ॥ त्रिकयोगकृते विप्र अपत्यरहितो नरः ॥ २८ ॥ पदोपपदलग्नेषु पुत्रकारकके द्विज ॥ पंचमस्थे गुरौ भानौ तत्र स्वर्भानुयोगकृत् ॥२९॥ बहुपुत्रो भवेन्नुनं प्रतापी बलवीर्ययुक् ॥ प्रचंडविजयी विप्र रिपुनिग्रहकारकः ॥ ३० ॥ उक्तस्थाने निशानाथे एकपुत्रो भवेद्द्विज ॥ उक्तस्थाने शुभे पापे पुत्रसौख्यं विलंबितं ॥ ३१ ॥ उक्त-

स्थाने कुजश्चांद्रिर्जायते च ह्यपुत्रवान् ॥ परपुत्रयुतो वापि सहोढसुतवान् भवेत् ॥३२॥ उक्तस्थाने चोजराशौ बहुपुत्रप्रदो भवेत् ॥ मिथुने युग्मराशौ चेत्स्वल्पापत्यो भवेन्नरः ॥३४॥ ग्रहक्रमात्कुक्षिसंज्ञे तदीशं पंचमांशतः॥सिंहाधीशे रवौ विप्र स्वल्पापत्यो भवेन्नरः॥३५॥उपपदे सिंहलग्ने निशानाथयुतेक्षितः॥ स्वल्पप्रजो भवेद्विप्र तथा कन्याप्रजो भवेत्॥३६॥ सुतभावनवांशाच्च तथापि पुत्रकारकात्॥यद्वा त्रिंशांशकुंडल्यां पंचमांशात्तदा द्विज॥३७॥तदीशाच्चिंतयेद्विप्र संततेर्योगमुत्तमम्॥एवं सर्वप्रकारेण चिंतनीयं सदा बुधैः ॥ ३८॥ उपपदे शनीराहुर्भ्रातृस्थौ भ्रातृनाशकृत् ॥ एकादशे ज्येष्ठभ्रातुस्तृतीये च कनिष्ठकम्॥ ३९ ॥ उपपदैकादशस्थाने तृतीये दानवेज्यके ॥ व्यवहितार्थनाशः स्याद्यथा संभवति द्विज ॥४०॥ लग्ने वापि लये वापि दैत्याचार्ययुतेक्षिते ॥ व्यवहितांगनाशः स्यान्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ४१ ॥ तृतीयैकादशे विप्र कुजेज्यबुधचंद्रमाः ॥ भ्रातृबाहुल्यता वाच्या प्रतापी बलवत्तरः ॥४२॥ शनेरसंयुते दृष्टे तृतीयैकादशे द्विज ॥ कनिष्ठज्येष्ठयोर्नाशं भिन्नस्थे भिन्नभावहृत् ॥ ४३ ॥ भ्रातृस्थाने युते सौरौ लाभस्थे वा तृतीयगे ॥ स्वस्य माता स्वस्तिमती अन्यन्नश्यति वै द्विज ॥४४॥ तृतीयैकादशे केतुर्बाहुल्यं भगिनीसुतं ॥ भ्रातृस्वल्पसुखं तस्य निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ४५ ॥ सप्तमे द्वादशे स्थाने सैंहिकेययुतेक्षिते ॥ ज्ञानवांश्च भवेद्बालो बहुभाग्ययुतो द्विज ॥४६॥सप्तमेशाद्वितीयस्थे पुच्छनाथयुतेक्षिते॥स्तब्धवाग् जायते बालस्तथा स्खलितवाग् द्विज ॥४७॥ आरूढे शत्रुभावस्थे पापस्थे शुभवर्जिते ॥ शुभसंबंधरहिते चोरो भवति निश्चितं॥४८॥आरूढे वापि सौम्येतु सर्वदेशाधिपो भवेत् ॥ सर्वज्ञस्तत्र जीवः स्यात्कविर्वादी च भार्ग-

वः ॥ ४९ ॥ आरूढेपि पदे वापि धनस्थे शुभखेचरे ॥ सर्वद्रव्याधिपो धीमाञ्जायते द्विजसत्तम ॥ ५० ॥ उपपदाद्धनपो यत्र वर्तते तस्य वित्तभे ॥ पापखेचरसंयुक्ते चौरो भवति निश्चितं ॥ ५१ ॥ सप्तमेशाद्वितीये च राहुस्थे मूक एव च ॥ खलस्थिते यदा विप्र दंतानामधिकं भवेत् ॥ ५२ ॥ शिखिना वातव्याधिः स्याद्यद्वास्यादस्फुटोक्तिवान् ॥ तत्र नानाग्रहैर्योगे सिद्धं फलमुदाहरेत् ॥ ५३ ॥ सप्तमेशाद्वितीये च छायासूनुयुतेद्विज ॥ गौरः श्यामो नीलपीतो ज्ञायतें बुद्धिमान्नरैः ॥५४॥ अमात्यानुचराद्विप्र देवभक्तिं विचिंतयेत् ॥ नीचत्वादेव नीचत्वं शुभपापाच्छुभाशुभं ॥ ५५ ॥ कारकांशे पापखगैः पापांशे पापयोगकृत् ॥ पापवर्गे शुभैर्हीने जायते परजातवान्॥५६॥कारकांशे भवेत्पापो न ज्ञेयः परजातकः ॥ अन्येषां पापखेटानां योगं घटत्वमाप्नुयात् ॥ ५७ ॥ अथ वा रंध्रभे पापे नायं योगो विचिंत्यते ॥ शनिराहुयुतौ यत्र शनिराह्वोः क्षेत्रके द्विज ॥ ५८ ॥ परजातः प्रसिद्धोस्ति ह्यन्येभ्यो गुप्त एव च ॥ शुभवर्गे यदा खेटो वर्गोक्तानां यथा द्विज ॥ ५९ ॥ जारजः कथनमात्रे न तु जारज इत्यपि ॥ यत्र कुत्रापि स्वोच्चे द्वौ कुलमुख्यो भवेन्नरः ॥ ६० ॥ आदिषट्कं च पर्यन्ता ग्रहाः सौख्यं विचिंतयेत् ॥ सारं सारमहं वक्ष्ये तवाग्रे द्विजसत्तम ॥ ६१ ॥

अस्योदाहरणम् ।

जन्मलग्नारूढाद्द्वादशस्थानाधिपीर्तन्नुवः तस्य पदमुपपदसंज्ञम् । अत्र ३ मिथुनलग्नमागतं एवं सर्वत्र ज्ञेयम्.

उपपदकुंडलीमाह.

अथ कारकमारकादिविचारमाह।

पंचमं नवमं चैव विशेषधनमुच्यते ॥ चतुर्थं दशमं चैव विशेषं सुखमुच्यते ॥ १ ॥ चंद्रभानू विनासर्वे मारके मारकाधिपाः ॥ षष्ठाष्टमव्ययेशास्तु राहुः केतुस्तथैव च ॥ २ ॥ केंद्राधिपतयः सौम्याः शुभं नैव दिशंति च॥क्रूरा नैवाशुभं कुर्युःकोणपौ शुभदायकौ ॥ ३ ॥ धनेशो हि व्यये यश्च संयोगात्फलदौ मतौ॥ लाभारि अधिपाः पापा रंध्रेशो न शुभप्रदः ॥ ४ ॥ जायाकुटुंबकाधीशौ मारकौ परिकीर्तितौ ॥ क्रूराः केंद्राधिपा भूपात्क्षीणचंद्रो रविस्तथा ॥ ५ ॥ शनिर्भौमश्च विज्ञेयाः प्रबलात्युत्तरोत्तराः ॥ लग्नांबुद्यूनकर्माणि प्रबलान्युत्तराणि हि ॥ ६ ॥ सुतधर्मौ तथा स्थानौ प्रबलौ चोत्तरोत्तरौ ॥ लाभारित्रितयस्थाने त्वधोधः प्रबलं भवेत् ॥ ७ ॥ पुनर्मारकयोर्मध्ये ह्युत्तरं प्रबलं मतं ॥ भाग्यस्थानाद्व्ययं रंध्रं तस्माच्चैवाशुभं वदेत् ॥ ८ ॥ एतत्स्थानानुसारेण ग्रहाणां मानमालिखेत् ॥ चंद्रचांद्री गुरुसितौ केन्द्रदोषोत्तरोत्तरं ॥ ९ ॥ तथैव च ग्रहाः क्रूरा बलं चैवोत्तरोत्तरं ॥ भाग्येशः सर्वदा सौम्यो न क्रूरः फलदायकः ॥ १० ॥ पुत्राधिपोपि शुभदः क्रूरोपि सुखदः स्मृतः ॥ त्रिलाभरिपुमृत्यूनां पतयो दुःखदायकाः ॥ ११ ॥ शुभोपि शुभदो नैव दशायोगे चरोपि वा॥ अष्टमाधिपतिर्दोषस्तुला मेषे न हि क्वचित् ॥ अलीषष्ठाष्टदोषो न वृषभोपि न दोषभाक् ॥ १२ ॥ यद्यद्भावगतो राहुः केतुश्च जनने नृणां॥ यद्यद्भावेशसंयुक्तस्तत्फलं प्रदिशेदलम् ॥ १३ ॥

अथ मेषलग्नम्।

मंदसौम्यसिताः पापाः शुभौ गुरुदिवाकरौ ॥ न शुभं योगमात्रेण प्रभवेच्छनिजीवयोः ॥ १४ ॥ परतंत्रेण जीवस्य पापक-

र्मोपि निश्चितं ॥ कविः साक्ष्यनिहंतास्यान्मारकत्वेन लक्षितः ॥ १५ ॥ मंदादयो निहंतारो भवेयुः पापिनो ग्रहाः ॥ शुभाशुभफलान्येवं ज्ञातव्यानि क्रियोद्भवेः ॥ १६ ॥

अथ वृषलग्नम् ।

जीवशुक्रेंदवः पापाः शुभौ शनिदिवाकरौ ॥ राजयोगकरः साक्षादेकएव रवेःसुतः ॥ १७ ॥ जीवादयो ग्रहाः पापाः संति मारकलक्षणाः ॥ बुधस्तत्र फलान्येवं ज्ञेयानि वृषजन्मनः ॥ १८ ॥

अथ मिथुनलग्नम् ।

भौमजीवारुणाःपापा एक एव कविः शुभः॥शनैश्चरेण जीवस्य योगो मेषभवो यथा ॥ १९ ॥ नायं शशी निहंता स्याल्लक्षणं पापनिष्फलम् ॥ ज्ञातव्यानि द्वंद्वजस्य फलान्येतानि सूरिभिः ॥२०॥

अथ कर्कलग्नम् ।

भार्गवेंदुसुतौ पापौ भूसुतांगिरसौ शुभौ ॥ एक एव ग्रहःसाक्षाद्भूसुतो योगकारकः ॥ २१ ॥ निहंता रविजोन्ये तु मानिनो मारकाह्वयाः ॥ कुलीरसंभवस्यैव फलान्युक्तानि सूरिभिः ॥ २२ ॥

अथ सिंहलग्नम् ।

रौहिणेयः सुतौ पापौ कुजजीवौ शुभावहौ ॥ प्रभवेद्योगमात्रेण न शुभं गुरुशुक्रयोः ॥ २३ ॥ घ्नंति सौम्यादयः पापा मारकत्वेन लक्षिताः ॥ एवं फलानि वेद्यानि सिंहे यस्य जनुर्भवेत् ॥ २४ ॥

अथ कन्यालग्नम् ।

कुजजीवेंदवः पापा एक एव भृगुः शुभः ॥ भार्गवेंदुसुतावेव भवेतां योगकारकौ ॥ २५ ॥ निहंता कविरन्ये तु मारकास्तु कुजादयः ॥ प्रतीक्षेत फलान्युक्तान्येवं कन्याभवेर्बुधैः ॥ २६ ॥

अथ तुलालग्नम् ।

जीवार्कमहिजाः पापाः शनैश्चरबुधौ शुभौ ॥ भवेतां राजयोगस्य कारकौ चंद्रतत्सुतौ ॥ २७ ॥ कुंजो निहंति जीवाद्याः परे मारकलक्षणाः ॥ निहंतारः फलान्येवं काव्यो न तु तुलाभवः॥२८॥

अथ वृश्चिकलग्नम् ।

सौम्यभौमाः सिताः पापाः शुभौ गुरुनिशाकरौ॥ सूर्यचंद्रमसावेवं भवेतां योगकारकौ ॥ २९ ॥ जीवो निहंता सौम्याद्या हंतारो मारकाह्वयाः ॥ तत्तत्फलानि विज्ञेयान्येवं वृश्चिकजन्मनः ॥ ३० ॥

अथ धनुर्लग्नम् ।

एक एव कविः पापः शुभौ सौम्यदिवाकरौ॥योगो भास्करसौम्याभ्यां निहंता भास्वतः सुतः ॥ ३१ ॥ घ्नंति शुक्रादयः पापा मारकत्वेन लक्षिताः ॥ ज्ञातव्यानि फलान्येवं चापजस्य मनीषिभिः ॥ ३२ ॥

अथ मकरलग्नम् ।

कुजजीवेंदवः पापाः शुभौ भार्गवचंद्रजौ ॥ स्वयं चैव निहंता स्यान्मंदो भौमादयः परे ॥ ३३ ॥ तल्लक्षणानि हंतारः कविरेकः सुयोगकृत् ॥ ज्ञातव्यानि फलान्येवं विबुधैर्मृगजन्मनः ॥ ३४ ॥

अथ कुंभलग्नम् ।

जीवचंद्रकुजाः पापा एको दैत्यगुरुः शुभः ॥ राजयोगकरो भौमः कविश्चैव बृहस्पतिः ॥ ३५ ॥ निहंता घ्नंति भौमाद्या मारकत्वेन लक्षिताः ॥ एवमेव फलान्यूह्यान्येतानि घटजन्मनः॥३६॥

अथ मीनलग्नम् ।

मंदशुक्रांशवः पापाः सौम्यो भौमविधू शुभौ ॥ महीसुतगु-

वौर्योगे कारणेनैव भूसुतः ॥ ३७ ॥ मारकान्कारकान्वीक्ष्य मंदज्ञौ घ्नंति पापिनः ॥ इत्यूह्यानि फलान्येवं बुधैस्तु झषजन्मनः ॥ ३८ ॥ एतच्छास्त्रानुसारेण मारकान्निर्दिशेद्बुधः ॥ चंद्रसूर्यौ विना सर्वे मारकाः परिकीर्तिताः ॥ ३९ ॥ स्वदशायां स्वभुक्तौ च नराणां निधनं नहि ॥ क्वचिद्दशायामिच्छंति स्वभुक्तौ न कदाचन ॥ ४० ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे कारकमारकादिविचारकथनं नाम त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

अथ द्वादशभावनिरीक्षणमाह।

तनोरूपं च ज्ञानं च वर्णं चैव बलाबलम् ॥ शीलं वै प्रकृतिश्चाथ तनुस्थानान्निरीक्षयेत् ॥ १ ॥ धनस्यापि कुटुंबस्य मृत्युजालममित्रकं ॥ धातुरत्नादिकं सर्वं धनस्थानान्निरीक्षयेत् ॥ २ ॥ विक्रमं भृत्यभ्रात्रादि उपदेशप्रयाणकम् ॥ पित्रोर्वै मरणं विद्याद्दुश्चिक्याच्चनिरीक्षयेत् ॥ ३ ॥ वाहनस्याथ बंधूनां मातृसौख्यादिकानपि ॥ निधिक्षेत्रगृहं चापि हर्म्यारामादिकानपि ॥ ४ ॥ धर्मस्य विमलस्थानं पातालाच्चनिरीक्षयेत् ॥ यंत्रमंत्रौ तथा विद्या बुद्धेश्चैव प्रबंधकाः ॥ पुत्रराज्यापभ्रंशादि पश्येत्पुत्रालयाद्बुधः ॥ ५ ॥ मातुलांतकशंकानां शत्रूंश्चैव व्रणादिकान् ॥ सपत्नीमातरश्चापि ह्यरिस्थानान्निरीक्षयेत् ॥ ६ ॥ जाया मध्यप्रयाणं च व्ययभावं तथा निशि ॥ मरणं च स्वदेहस्य जायाभावान्निरीक्षणं ॥ ७ ॥ ऋणदानग्रहणयोर्गुदे चैवांकुरादयः ॥ गत्यनुक्तादिकं सर्वं पश्येद्रंध्राद्विचक्षणः ॥ ८ ॥ हर्म्यं धर्मश्च श्यालश्च भ्रातृपत्न्यादयस्तथा ॥ तीर्थयात्रादिकं सर्वं धर्मस्थानान्निरीक्षयेत् ॥ ९ ॥ राज्यं चाकाशवृत्तिंच मानं चैव पिता तथा ॥ प्रवासस्य ऋणस्यापि व्योमस्थानान्निरीक्षणं ॥ १० ॥ नानावस्तुभवस्यापि पुत्रजाया-

दिकानपि ॥ रिपूणां रिपवश्चैव भवस्थानान्निरीक्षणम् ॥ ११ ॥ व्ययं च वैरिवृत्तांतं रिष्फमंत्यादिकं तथा ॥ एवं भावफलं सम्यक् तत्तत्संज्ञानपूर्वकम् ॥ १२ ॥ व्ययाच्चैव हि ज्ञातव्यं वेति सर्वत्र बुद्धिमान् ॥ यो यो भावपतिर्नष्टस्त्रिकेशाद्यैश्च संयुतः ॥ भावं न वीक्षते सम्यग्ग्रहो वापि मृतो यदा ॥ १३ ॥ स्थविरो वा भवेत्खेटः सुप्तो वापि प्रपीडितः ॥ तदा तद्भावजं सौख्यं नष्टं ब्रूयाद्विशंकितः ॥ १४ ॥ यदा सौम्यग्रहैर्दृष्टो भावो भावेशसौम्ययुक् ॥ युवा प्रबुद्धराजस्थः कुमारो वापि तद्भवेत् ॥ १५ ॥ ईशेक्षणवशात्तत्र भावसौख्यं वदेद्बुधः ॥ शुक्रः शुक्रश्च नेत्रश्च चंद्रमा मनसस्तथा ॥ १६ ॥ आत्मा वै दिनकृत्तत्र जीवो जीवितसौख्यकम् ॥ क्रोधः पराक्रमो भौमो बुधो बालत्वधीमतः ॥ १७ ॥ शनिर्दुःखप्रदानाच्च प्रपदः पार्श्वकस्तथा ॥ १८ ॥ राहुरैश्वर्यकं विद्धि मुखनाभिपदस्तलः ॥ शिरो नेत्रे तथा कर्णे नासा चापि कपोलकौ ॥ १९ ॥ हनूमुखं तथा वाच्यं कंठांसौ बाहुकौ तथाः ॥ पार्श्वे बाहुद्वये चैव क्रोडे नाभौस्तथैव च ॥ २० ॥ बस्तिलिंगगुदे वृष्णावूरू जानू च जंघके ॥ पदेति चैव सर्वांगे संस्थां ब्रूयुर्विचक्षणाः ॥ २१ ॥ लग्ने तत्कालद्रेष्काणे शिरादि परिकल्पयेत् ॥ तस्माद्यस्मिन्स्थितः खेटस्तत्र चिन्हं स्फुटं वदेत् ॥ २२ ॥ एवं भेदानुभेदेन सर्वत्रैवोपलक्षयेत् ॥ संक्षेपेणैतदुदितमन्यद्बुद्ध्यनुसारतः ॥ २३ ॥

अथ प्रथमभावफलम् ।

देहाधिपः पापयुतोऽष्टमस्थो व्ययारिगोऽवांगसुखं निहन्ति ॥ सर्वत्र भावेषु च योजनीयमेवं बुधैर्भाववशात्फलं हि ॥ २४ ॥ एवं तृतीयेपि च सप्तमेपि फलं विमृश्यं कृतिभिः प्रयत्नात् ॥ तथा व्यये मित्रगृहे रिपौ मूले स्थिते विलग्नाधिपतौ फलं स्यात् ॥२५॥

पापो विलग्नाधिपतिर्विलग्ने चंद्रे विलग्ने यदि बालकः स्यात् ॥ तदाऽतिरोगं स हि केंद्रसंस्थत्रिकोणलाभेषु गदं निहंति ॥ २६ ॥ बली न तामेव तु पापवत्तामेतस्य वित्तं फलमानुरूप्यताम् ॥ नीचारिसूर्यस्य गृहेषु तिष्ठन् स्वर्क्षादिगृक्षादिगृहत्रये च ॥ २७ ॥ देहाधिपश्चंद्रगृहाधिपो वा तृतीयरिष्फारिगतो बलः स्यात्॥ नीचास्तगद्वयष्टगृहे स्थितो वा कार्श्यं शरीरेऽतिगदं करोति ॥२८॥ लग्नाधिपो वा जीवो वा शुक्रो वा यदि केंद्रगः॥ तस्य पुत्रस्य दीर्घायुर्धनवान्राजवल्लभः ॥ २९॥ लग्नाधिपोन्नतबलैश्च शुभैर्नवकेन दृष्टस्य ॥ केंद्रस्थिते शुभावलोक्ये मृत्युहीनेपि दीर्घायुः ॥ ३०॥ केन्द्रत्रिकोणेषु न यस्य पापे लग्नाधिपे सुरगुरुश्चतुरष्टमस्थः ॥ भुक्त्वा सुखानि विविधानि च पुण्यकर्मा जीवेत्तु वर्षशतमेव विमुक्तरोगः ॥ ३१ ॥ लग्नेशे चरराशिस्थे शुभग्रहनिरीक्षिते ॥ कीर्तिश्रीमान्महाभोगी देहपुष्टिसमन्वितः ॥ ३२ ॥ जीवः शुक्रो बुधश्चंद्रो लग्ने शशिसमन्वितः ॥ लग्नात्केंद्रगतश्चैव राजलक्षणसंयुतः ॥ ३३ ॥ लग्ने राहुसमायुक्ते लग्ने सोमनिरीक्षिते ॥ लग्नांशे मंदसूरीचेज्जातश्च यमलो भवेत् ॥ ३४॥ जातो नरो बालवेष्टीवितांगो लग्ने फणिमेन्दसमन्वितश्च ॥ लग्ने च पार्श्वे द्वितये च पापैर्निरीक्षिते जीवबुधेंदुशुक्रैः ॥ ३५ ॥ रविचंद्रौ चह्येकस्थावेकांशकसमन्वितौ ॥ त्रिमात्रा च त्रिभिर्मासैर्भ्रात्रा पित्रा च पोषितः॥३६॥

अथ द्वितीयभावफलम् ।

शुक्रेण युक्तो यदि नेत्रनाथः शुक्रस्य वार्क्षादिग्रहत्रयस्य ॥ संबंधवान्स्याद्यदि देहपेन नेत्रं विधत्ते विपरीतभावम् ॥ ३७ ॥ तत्र स्थितौ चंद्रवी निशांध्यं जात्यंधतां नेत्रपदेहपार्काः ॥ पेत्रर्क्षनाथेन युतास्तदांध्यं कुर्वन्ति मात्रादिफलं तथेदृक् ॥३८॥ दो-

षकुन्न च सर्वत्र स्वोच्चस्वर्क्षगतोग्रहः ॥ षडादित्रयसंस्थाश्चेत्तद्विना दोषकृच्छुभः ॥ ३९ ॥ वागीशवाग्ग्रहाधीशौ षडादित्रयसंस्थितौ ॥ मूकतां कुरुतोप्येवं पितृमातृग्रहाधिपाः ॥ ४० ॥ वागीशवाग्ग्रहाधीशा युतास्ते त्रयसंस्थिताः ॥ कुर्वंति तेषां मूकत्वमेवमूह्यं मनीषिभिः ॥ ४१ ॥ कुटुंबकारकाः केन्द्रत्रिकोणेषु गता ग्रहाः ॥ सकुटुंबकलत्रेशाः कलत्रं वा कुटुम्बकम् ॥ ४२ ॥ पश्यंति च द्वयस्था वा यावत्तावत्प्रमाणकम् ॥ कलत्रं निर्दिशेत्प्राज्ञोऽथवा तेषां च नो वदेत् ॥ ४३ ॥ विद्याधिपो जीवबुधावविद्यामरित्रयस्थौ कुरुतोथ तौ चेत् ॥ केंद्रत्रिकोणस्थग्रहोच्चसंस्थौ प्रयच्छतां द्रागनवद्यविद्याम् ॥ ४४ ॥ एवं बुधस्यांगिरसः षडादित्रयस्थितौ नीचग्रहोरिनाथः ॥ केन्द्रत्रिकोणस्थगृहोच्चसंस्थो धनाभिवृद्धिःकुरुतस्तदैव ॥ ४५ ॥ धनाधिपो गुरुर्यस्य धनराशिस्थितो यदि ॥ भौमेन सहितो वापि धनवान् स नरोभवेत् ॥ ४६ ॥ धनेशे-लाभराशिस्थे लाभेशे वा धनं गते ॥ तावुभौ केंद्रराशिस्थो धनवान्स नरोभवेत् ॥ ४७ ॥ धनेशे केंद्रराशिस्थे लाभेशे तत्त्रिकोणगे ॥ गुरुशुक्रयुते दृष्टे धनलाभमुदीरयेत् ॥ ४८ ॥ वित्तेशे रिपुभावस्थे लाभेशे तद्गते यदि ॥ वित्तलाभौ पापयुक्तौ दृष्टे निर्धन एव सः ॥ ४९ ॥ वित्तलाभाधिपौ द्विस्थे पापखेचरसंयुते ॥ जन्मप्रभृतिदारिद्र्यं भिक्षान्नं लभते नरः ॥ ५० ॥ षष्ठाष्टमव्ययस्थेषु धनलाभाधिपौ स्थितौ ॥ लाभे कुजे धने राहौ राजदंडाद्धनक्षयम् ॥ ५१ ॥ लाभे जीवे धने शुक्रे तदीशे शुभसंयुते ॥ व्यये शुभग्रहयुते धर्ममूलाद्धनव्ययम् ॥ ५२ ॥ कुटुंबराशेरधिपः ससौम्ये केंद्रेथ सौम्ये च सुहृद्गृही वा ॥ सौम्यर्क्षयुक्तो यदि जातपुण्यः कुटुंबसंरक्षणवाग्विभूतः ॥ ५३ ॥ कुटुंबनाथे परमोच्चयुक्ते

देवेंद्रपूज्ये च समीक्षिते वा॥ तथाविधे तद्भवनेऽभिजातः सहस्र-रक्षो भुवनप्रतापी ॥ ५४ ॥ तन्नाथे भृगुणा बुधेन सहिते पाराव-तांशे तथा ॥ स्वोच्चे सुहृदंगगृहे धनपतौ स्वस्थानकोलाहलः ॥ ॥ ५५ ॥ कुटुंबराशिस्थपतौ यदि स्याद्भृगौ बुधे तादृशभावनाथे॥ स्वोच्चे सुहृत्क्षेत्रगतेऽथवा स्यात्परोपकारी जनरक्षकःस्यात्॥ ५६ ॥ नेत्रेशे बलसंयुक्ते शोभनाक्षो भवेन्नरः ॥ षष्ठाष्टमव्यये युक्ते नेत्रे वैकल्यमादिशेत् ॥ ५७ ॥ धनेशे पापसंयुक्ते धने पापसमन्विते ॥ असत्यवादी पिशुनः पवनव्याधिसंयुतः ॥५८॥

अथ तृतीयभावफलम्।

सभौमो भ्रातृभावेशः षडादित्रयसंस्थितः ॥ भ्रातृक्षेत्रगतो वापि भ्रातृभावं विनिर्दिशेत् ॥ ५९ ॥ तौ पापयोगतः पापक्षेत्र-योगेन वा पुनः ॥ उत्पाद्य सहजान्सद्यो निहंता शास्त्रनिश्चयात् ॥ ६० ॥ स्त्रीग्रहो भ्रातृभावेशः स्त्रीग्रहो भ्रातृगोऽपि वा ॥ भगि-नी स्यात्तदा भ्राता पुंगृहे पुंग्रहो यदि ॥ मिश्रे मिश्रफलं चात्र बलाबलविनिर्णयः ॥ ६१ ॥ नाशस्थितौ सोदरनाथभौमैः पापेक्षिते सोदरनाथमाहुः ॥ पापेक्षितौ पापसमागमौ वा त्रिस-ंस्थविद्याप्रविनाशहेतुः ॥ ६२ ॥ भ्रातृभे कारके वापि शुभयुक्तनि-रीक्षिते ॥ भावे वा बलसंपूर्णे भ्रातृणां वर्धनं भवेत् ॥ ६३ ॥ केंद्र-त्रिकोणगे वापि स्वोच्चमित्रस्ववर्गगे ॥ नाथे वा कारके वापि भ्रा-तृलाभं वदेद्बुधः ॥ ६४ ॥ भ्रातृभे बुधसंयुक्ते तदीशे चंद्रसंयुते ॥ कारके मंदसंयुक्ते भगिन्येकाग्रतो भवेत् ॥ ६५ ॥ पश्चात्सहोदरेऽ-प्येतत्तृतीयस्तु मृतं भवेत् ॥ कारके राहुसंयुक्ते विक्रमेशस्तुनीचगः ॥ ६६ ॥ पश्चात्सहोदराभावात्पूर्वस्तु त्रयकद्भवेत् ॥ भ्रातृस्थाना-धिपे केन्द्रे कारके तत्रिकोणगे ॥ ६७ ॥ जीवेन सहितश्चोच्चे संख्या

द्वादश सोदराः ॥ ६८ ॥ अयं तृतीयगर्भश्च प्रथमाच्च तृतीयके ॥ सप्तमश्चैव नवमद्वादशश्च मृतिप्रदः ॥ ६९ ॥ शेषाः सहोदरादीर्घाः षड्भार्या यमलो भवेत् ॥ व्ययेशेन युते भौमे गुरुणा सहितोऽपि वा ॥ ७० ॥ भ्रातृस्थाने शशियुते सप्तसंख्यास्तु सोदराः ॥ एतेषां द्विप्रजानाथः शुक्रयुक्तेक्षितेन हि ॥ ७१ ॥

अथ चतुर्थभावफलम् ।

गेहाधिनाथेन युते तु गेहे देहाधिपेनापि गृहाभिलब्धिः ॥ युते षडादौ तु विपर्ययः स्याद्गृहाधिपे देहपतौ च तद्वत् ॥ ७२ ॥ केंद्रत्रिकोणेषु शुभग्रहेण युते समीचीनगृहाभिलब्धिः ॥ क्षेत्रस्य चिंता सदनाधिपेन जीवेन चिंता तु सुखस्य कार्या ॥ ७३ ॥ दिव्यांगनावाहनवस्तुभूषाचिंता तु कार्या भृगुणा बुधेन्द्रैः ॥ तमः शनिभ्यामभिचिंत्यमायुरर्केण तातः शशिनात्र माता ॥ ७४ ॥ बुधेन बुद्धिः सदनर्क्षसंस्थां गतेन सप्तेशयुतेन च स्यात् ॥ केंद्रत्रिकोणेषु गतेषु सप्त प्रपश्यता वापि स्वतुंगगेन ॥ ७५ ॥ स्वकीयस्वांशगे स्वोच्चे सुतस्थानस्थितो यदि ॥ सुखवाहनवृद्धिः स्याच्छंखभेर्यादिवाद्ययुक् ॥ ७६ ॥ विचित्रसौधप्राकारं मंडितं गृहमादिशेत् ॥ कर्माधिपेन सहिते नाथे चंद्रार्कसूनुना ॥ ७७ ॥ बंधुस्थानेश्वरे सौम्यशुभग्रहनिरीक्षिते ॥ शशिजे लग्नसंयुक्ते बुधपूज्यो भवेन्नरः ॥ ७८ ॥ मातृस्थाने शुभयुते तदीशे स्वोच्चराशिगे ॥ कारके बलसंयुक्ते मातृदीर्घायुरादिशेत् ॥ ७९ ॥ स्वतुंगसंस्थे हिबुकाधिनाथे स्वक्षे त्रिभे मित्रगृहे स्थिते च ॥ शुभेन दृष्टे शुभसंयुते च क्षेत्राभिवृद्धिं प्रवदेन्नराणाम् ॥ ८० ॥ सुखेशे केंद्रभावस्थे तथा केंद्रे स्थितो भृगुः ॥ शशिजे स्वोच्चराशिस्थे विद्वान्पंडित एव सः ॥ ८१ ॥ सुखे मंदे रवियुते चंद्रो भाग्यगतो यदि ॥

लाभस्थानगते भौमे गोमहिष्यादिलाभकृत् ॥ ८२ ॥ चरग्रहसमायुक्ते सुखे तद्राशिनायके॥ षष्ठे भौमे व्ययगते मूकत्वं प्राप्नुते नरः ॥ ८३ ॥ लग्नस्थानाधिपे सौम्ये सुखेशे नीचराशिगे ॥ कारके व्ययराशिस्थे सुखेशे लाभसंयुते ॥ ८४ ॥ द्वादशे वत्सरे प्राप्ते नरवाहनलाभकृत् ॥ वाहने रविसंयुक्ते स्वोच्चे तद्राशिनायके॥८५॥ युते शुक्रेण संयुक्ते द्वात्रिंशे वाहनं भवेत् ॥ कर्मेशेन युते बंधुनाशे तुंगांशसंयुते ॥ ८६ ॥ द्विचत्वारिंशके प्राप्ते नरो वाहनभाग्भवेत् ॥ लाभेशे सुखराशिस्थे सुखेशे लाभसंयुते ॥ द्वादशे वत्सरे प्राप्ते नरवाहनलाभकृत् ॥ ८७ ॥

अथ पंचमभावफलम्।

षडादित्रयसंस्थे तु सुताधीशे त्वपुत्रता ॥ केंद्रत्रिकोणसंस्थे तु पुत्रलाभाभिसम्भवः ॥ ८८ ॥ सत्पुत्रलाभः सुतपे सुरेज्ये शुभेषु गेहेषु गते च भानौ ॥ एकः स्थिरः स्यात्सुत एक एव स्थितः शुभः केंद्रनवात्मजस्थे ॥ ८९ ॥ पितापि चिंत्यो नवमे सुतर्क्षे एवं विधं चिंतनमूहनीयम् ॥ ९० ॥ क्षेत्रस्य कारको भौमः कर्मस्थानेऽप्ययं विधिः ॥ अस्तंगते पंचमेशे पापाक्रांते च दुर्बले ॥ ९१ ॥ षष्ठे नीचे सुताधीशे काकवंध्या विशेषतः ॥ षष्ठस्थाने सुताधीशो लग्नेशे कुजवेश्मनि ॥ म्रियते प्रथमापत्यं काकवंध्यात्वमाप्नुयात् ॥९२॥ सुताधीशो हि नीचस्थः षडादित्रयसंस्थितः ॥ काकवंध्या भवेन्नारी सुते केतुबुधौ यदि ॥ ९३ ॥ सुतेशो नीचगो यत्र सुतस्थानं न पश्यति ॥ तत्र सौरिबुधौ स्यातां काकवंध्यात्वमाप्नुयात् ॥ ९४ ॥ भाग्येशो मूर्तिवर्ती च सुतेशो नीचगो यदि ॥ सुते केतुबुधौ स्यातां सुतं कष्टाद्विनिर्दिशेत् ॥ ९५ ॥ षडादित्रयसंस्थोपि नीचो वाऽप्यरिसंस्थितः ॥ पापाक्रांते सुतस्थाने पुत्रं कष्टाद्विनि-

दिशेत ॥ ९६ ॥ पुत्रस्थाने बुधक्षेत्रे मंदक्षेत्रेऽथवा पुनः ॥ मंदेमांधयुते दृष्टे तदा दत्तादयः सुताः॥रविचन्द्रौ यदैकस्थावेकांशकसमन्वितौ ॥९७॥त्रिमात्राभिरसौ भ्राता द्विपित्राऽपि च पोषकः॥पंचमे षड्गृहे युक्ते तदीशे व्ययराशिगे ॥ लग्नेशेंदुबलो यस्य दत्तपुत्रभवोदयः ॥९८॥ सुतभवने भृगुजीवसौम्यनाथे बलसहिते रविलोकितेयुते वा॥बहुसुतजननं वदंति संतः सुतभवनेशबलेन चिंत्यमेतत् ॥ ९९ ॥ सुतेशे शशियुक्ते च त्रिराश्यंशगतेऽपि च ॥ तथैव कन्यकालाभं प्रवदेन्मतिमान्नरः ॥ १०० ॥ सुतेशे नरराशिस्थे राहुणा सहितः शशी ॥ पुत्रस्थानं गते मंदे परजातं वदेच्छिशुम ॥ १०१ ॥ सुतेशे राहुसंयुक्ते सुतस्थानं समाश्रितं ॥ नवीक्षेच्चंद्रगुरुणा परजातो भवेन्नरः ॥ १०२ ॥ न लग्नमिंदुं च गुरुर्निरीक्ष्यते न वा शशांको रविणा समागतः ॥ सपापकर्केण युते नवांशके परेण जातः प्रवदंति निश्चितम् ॥ १०३ ॥ लग्नाद्वादशगे चंद्रे लग्नादष्टमगो गुरुः ॥ पापयुक्तेन संदृष्टे अन्यबीजं न संशयः ॥ १०४ ॥ पुत्रस्थानाधिपे स्वोच्चे लग्नाच्चेद्वित्रिकोणगे ॥ गुरुणा संयुते दृष्टे पुत्रभाग्यमुपैति सः ॥ १०५ ॥ त्रिचतुःपापसंयुक्ते सुतेशेनाधिपे तु युक् ॥ सुतेशे नाशराशिस्थे नीचसंस्थो भवेच्छिशुः ॥ १०६ ॥ पुत्रस्थानं गते जीवे तदीशे भृगुसंयुते ॥ द्वात्रिंशे च त्रयस्त्रिंशे वत्सरे पुत्रलाभकृत् ॥ १०७ ॥ सुतेशे केंद्रभावस्थे कारकेण समन्विते ॥ षट्त्रिंशे त्रिंशदब्दे च पुत्रोत्पत्तिं विनिर्दिशेत् ॥ १०८ ॥ लग्नाद्भाग्यगते जीवे जीवाद्भाग्यगते भृगौ ॥ लग्नेशे भृगुसंयुक्ते चत्वारिंशे सुतं लभेत् ॥ १०९ ॥ पुत्रस्थानं गतो राहुस्तदीशे पापसंयुते ॥ नीचराशिगते जीवे द्वात्रिंशे पुत्रमृत्युदः ॥ ११० ॥ जीवात्पंचमगे पापे लग्नात्पुत्रं गतेपि

च ॥ षड्विंशे च त्रयस्त्रिंशे चत्वारिंशे सुतक्षयः ॥ १११ ॥ लग्ने मांदिसमायुक्ते लग्नेशे नीचराशिगे ॥ षट्पंचाशद्दशाब्देषु पुत्रशोकसमाकुलः ॥ ११२ ॥ चतुर्थे पापसंयुक्ते षष्ठे पापसमन्विते ॥ सुतेशे परमोच्चस्थे लग्नेशेन समन्विते ॥ ११३ ॥ कारके शुभसंयुक्ते दशसंख्यास्तु सूनवः ॥ परमोच्चगते जीवे धनेशे राहुसंयुते ॥ ११४ ॥ भाग्येशे भाग्यसंयुक्ते संख्याता नवसूनवः॥ पुत्रभाग्यगते जीवे सुतेशे बलसंयुते ॥ ११५ ॥ धनेशे कर्मराशिस्थे वसुसंख्यास्तु सूनवः ॥ पंचमात्पंचमे मंदे सुतस्थे च तदीश्वरे ॥ ११६ ॥ सूनवः सप्तसंख्याश्च द्विगर्भे यमलं भवेत् ॥ वित्तेशे पंचमस्थे च सुतस्थे पंचमाधिपे ॥ ११७ ॥ षट्संख्या च सुतप्राप्तिस्तेषां च त्रिप्रजामृतिः ॥ लग्नात्पंचमगे जीवे जीवात्पंचमगे शनौ ॥ ११८ ॥ मंदात्पंचमगे राहौ पुत्रमेकं विनिर्दिशेत् ॥ पंचमे पापसंयुक्ते गुरोः पंचमगः शनिः ॥ ११९ ॥ कलत्रान्तरे पुत्रलाभं कलत्रत्रयभाग्भवेत् ॥ पंचमे पापसंयुक्ते गुरोः पंचमगे शनौ ॥ १२० ॥ पंचमे भौमसंयुक्ते लग्नेशे धनसंगते ॥ जातं जातं विनाशं च दीर्घायुश्चैव मानसः ॥ १२१ ॥

अथ षष्ठभावफलम्।

षष्ठाधिपोपि पापश्चेद्देहे वाप्यष्टमे स्थितः ॥ तदा व्रणो भवेद्देहे कर्मस्थानेऽप्ययं विधिः ॥ १२२ ॥ एवं पित्रादिभावेशास्तत्त्कारकसंयुताः ॥ व्रणाधिपयुताश्चापि षष्ठाष्टमयुता यदि ॥१२३॥ तेषामपि व्रणं वाच्यमादित्येन शिरोऽव्रणं ॥ इंदुना च मुखे कंठे भौमेन ज्ञेन नाभिगु॥१२४॥गुरुणा नासिकायां च भृगुणा नयने पदे ॥ शनिना राहुणा कुक्षौ केतुना च तथा भवेत॥१२५॥लग्नाधिपः कुजक्षेत्रे बुधस्य यदि संस्थितः ॥ यत्र कुत्र स्थितो ज्ञेन वीक्षि-

तो मुखरुक्प्रदः ॥ १२६ ॥ लग्नाधिपौ कुजबुधौ चंद्रेण यदि संस्थितौ ॥ राहुर्वा शनिना सार्द्धं कुष्ठं तत्र विनिर्दिशेत् ॥ १२७ ॥ लग्नाधिपं विना लग्ने स्थितश्चेत्तमसा शशी ॥ श्वेतकुष्ठं तदा कृष्णकुष्ठं च शनिना सह ॥ १२८ ॥ कुजेन रक्तकुष्ठं स्यात्तत्तदेवं विचारयेत् ॥ लग्ने षष्ठाष्टमाधीशौ रविणा यदि संस्थितौ ॥१२९॥ ज्वरगंडुः कुजे ग्रंथिः शस्त्रव्रणमथापि वा ॥ बुधेन पित्तं गुरुणा रोगाभावं विनिर्दिशेत् ॥ १३० ॥ स्त्रीभिः शुक्रेण शनिना वायुना संयुतो यदि ॥ गण्डश्चाण्डालतो नाभौ तमः केत्वोर्गृहे भयम् ॥ १३१ ॥ चंद्रेण गण्डसलिलैः कफश्लेष्मादिना भवेत् ॥ एवं पित्रापि भावानां तत्तत्कारकयोगतः ॥ १३२ ॥ गण्डे तेषां भवेदेवमूह्यमत्र मनीषिभिः ॥ हतशत्रुग्रहादीप्तिगजवाजिधनाधिपाः ॥ १३३ ॥ श्रीपतिः स्वोच्चतेजस्वी गृहारामसुखी भवेत् ॥ दीप्ते विरचितं पुंसां प्रभावरिपुनीचयोः ॥ १३४ ॥ लक्ष्म्या संलिंगितो देहे गजमेदिनी सहस्रभृत् ॥ रोगस्थानगते पापे तदीशे पापसंयुते ॥ १३५ ॥ राहुणा संयुते मंदे सर्वदा रोगसंयुतः ॥ रोगस्थानगते भौमे तदीशे रंध्रसंयुते ॥ १३६ ॥ षड्वर्षद्वादशे वर्षे ज्वररोगी भवेन्नरः॥षष्ठस्थानगते जीवे तद्गृहे चंद्रसंयुते॥१३७॥ द्वाविंशकोनविंशेऽब्दे कुष्ठरोगं विनिर्दिशेत् ॥ रोगस्थानं गतो राहुः केंद्रे सांदिसमन्वितः ॥ १३८ ॥ लग्नेशे नाशराशिस्थे षड्विंशे क्षयरोगता ॥ व्ययेशे रोगराशिस्थे तदीशे व्ययराशिगे ॥ १३९ ॥ त्रिंशद्वर्षैकोनवर्षे गुल्मरोगं विनिर्दिशेत् ॥ रिपुस्थानगते चंद्रे शनिना संयुते यदि ॥ १४० ॥ पंचपंचाशताब्देषु रक्तकुष्ठं विनिर्दिशेत् ॥ लग्नेशे लग्नराशिस्थे मंदे शत्रुसमन्विते ॥ १४१ ॥ एकोनषष्टिवर्षे तु वातुरोगार्दितो भवेत् ॥ रंध्रेशे रिपुराशिस्थे व्ययेशे

लग्नसंस्थिते ॥ १४२ ॥ चंद्रे षष्ठेशसंयुक्ते वसुवर्षे मृगाद्भयम् ॥ षष्ठाष्टमगतो राहुस्तस्मादष्टगते शनौ ॥ १४३ ॥ वत्सराग्निभयं तस्य त्रिवर्षे पक्षिदोषभाक् ॥ १४४ ॥ षष्ठाष्टमगते सूर्ये तद्द्वये चंद्रसंयुते ॥ पंचमे नवमेऽब्दे तु जलभीतिं विनिर्दिशेत् ॥ १४५ ॥ अष्टमे मंदसंयुक्ते रंध्राद्द्वादशमे कुजः ॥ त्रिंशाब्दं च दशेष्टे तु स्फोटकादिविनिर्दिशेत् ॥ १४६ ॥ रंध्रांशे राहुसंयुक्ते तदंशे रंध्रकोणगे ॥ द्वाविंशेऽष्टादशे वर्षे ग्रंथिमेहादिपीडनम् ॥ १४७ ॥ लाभेशे रिपुभावस्थे तदीशे लाभराशिगे ॥ एकत्रिंशैकचत्वारिशत्रुमूलाद्धनव्ययः ॥ १४८ ॥ सुतेशे रिपुभावस्थे षष्ठेशे गुरुसंयुते ॥ व्ययेशे लग्नभावस्थे तस्य पुत्रो रिपुर्भवेत् ॥१४९॥ लग्नेशे षष्ठराशिस्थे तदंशे षष्ठराशिगे॥ दशमैकोनविंशेऽब्दे शुनकाद्भीतिरुच्यते ॥ १५० ॥

अथ सप्तमभावफलम् ।

कलत्रपो विना स्वर्क्षं षडादित्रयसंस्थितः ॥ रोगिणीं कुरुते नारीं तथा तुंगादिकं विना ॥ १५१ ॥ स्त्रीपुत्रयात्राफलचिंतनानि कार्याण्यनेनापि सहाधिपेन ॥ शुभेन कार्यं शुभभं तथैव पापेन पापं फलमूहनीयम् ॥ १५२॥ सप्तमे तु स्थिते शुक्रेऽतीवकामी भवेन्नरः ॥ यत्रकुत्रस्थिते पापयुते स्त्रीमरणं भवेत् ॥१५३॥दाराधिपःपुण्यग्रहेण युक्तो दृष्टोपि वा पूर्णबलः प्रसन्नः॥ सौभाग्ययुक्तो गुणवान्प्रभुश्च दाता विभोग्यं बहुधान्यमाहुः ॥ १५४ ॥ कलत्रेशे बहुगुणे तुंगवक्रादिहेतुभिः ॥ बहुभार्यान्तरंगे विद्याच्छत्रुनीचास्तगेषु च ॥१५५॥ परमोच्चगते मंदाधिनाथे मंदराशौ शुभखेचरेण दृष्टे ॥ अथवा भृगुसदने तुंगे बहुभार्यं प्रवदंति बुद्धिमंतः ॥१५६॥ वंध्यासंगो मदे भानौ चंद्रराशिसमः स्त्रियः ॥ कुजे रजस्वलासं-

गो वंध्यासंगश्च कीर्तितः ॥ १५७ ॥ बुधे वेश्या च हीना च वणिक्स्त्री वा प्रकीर्तितः ॥ गुरोर्ब्राह्मणभार्या स्याद्गर्भिणीसंग एव च ॥ १५८ ॥ हीना च पुष्पिणी वाच्या मन्दराहुफणीश्वरैः ॥ कुजोक्ते सुस्तना मन्दाव्याधिदौर्बलिनस्तथा ॥ १५९ ॥ कठिनोर्ध्वकुजाचार्ये श्रेष्ठस्थूलोत्तमस्तना ॥ पापे द्वादशकामस्थे क्षीणचन्द्रस्तु पंचगे ॥१६०॥ जातश्च भार्यावश्यः स्यादितिजातिविरोधकृत् ॥ जामित्रे मंदभौमस्थे तदीशे मंदभूमिजे ॥ १६१ ॥ वेश्या वा जारिणी वाऽपि तस्य भार्या न संशयः ॥ भौमांशकगते शुक्रे भौमक्षेत्रगतेऽथवा ॥ १६२ ॥ भौमयुक्ते च दृष्टे वा भगचुंबनभाग् भवेत् ॥ मंदांशकगते शुक्रे मन्दक्षेत्रगतेऽपि च ॥१६३॥ मंदयुक्ते च दृष्टे च शिश्नचुंबनतत्परः ॥ दारेशे स्वोच्चराशिस्थे दारे शुभसमन्विते ॥ १६४ ॥ लग्नेशे बलसंयुक्ते स कलत्रसमन्वितः ॥ १६५ ॥ कलत्रनाथे रिपुनीचसंस्थे मूढेऽथवा पापनिरीक्षिते वा कलत्रभे पापयुते च दृष्टे कलत्रहानिं प्रवदंति संतः ॥ १६६ ॥ षष्ठाष्टमव्ययस्थेषु मदेशो दुर्बलो यदि नीचराशिगते युक्ते दारनाशं विनिर्दिशेत् ॥ कलत्रस्थानगे चंद्रे तदीशे व्ययराशिगे ॥ कारको बलहीनश्च दारसौख्यं न विद्यते ॥ १६७ ॥ भार्याधिपे नीचगृहे च पापपापर्क्षगे वा बहुपापयुक्ते ॥ क्लीबे ग्रहे सप्तमराशिसंस्थे तस्योदयांशे द्विकलत्रसिद्धिः ॥ १६८ ॥ कलत्रस्थानगे भौमे शुक्रे जामित्रगे शनौः ॥ १६९ ॥ लग्नेशे रंध्रराशिस्थे कलत्रत्रयवान् भवेत् ॥ द्विस्वभावगते शुक्रे स्वोच्चतद्राशिनायके ॥ १७० ॥ दारेशे बलसंयुक्ते बहुदारसमन्वितः ॥ दारेशे शुभराशिस्थे ॥ स्वोच्चस्वर्क्षगे भृगुः ॥ १७१ ॥ पंचमे नवमेऽब्दे तु विवाहः प्रायशो भवेत् ॥ दारस्थानं गते सूर्ये

तदीशे भृगुसंयुते ॥ १७२ ॥ सप्तमैकादशे वर्षे विवाहः प्रायशो भवेत् ॥ कुटुंबस्थानगे शुक्रे दारेशे लाभराशिगे ॥ दशमे षोडशाब्दे च विवाहः प्रायशो भवेत् ॥ १७३ ॥ लग्नकेंद्रगते शुक्रलग्नेशे मंदराशिगे ॥ वत्सरैकादशे प्राप्ते विवाहं लभते नरः ॥ १७४ ॥ लग्नात्केंद्रगते शुक्रे तस्मात्कामगते शनौ॥ द्वादशैकोनविंशे च विवाहः प्रायशो भवेत् ॥ १७५ ॥ चंद्राज्जामित्रगे शक्रे शुक्राज्जामित्रगे शनौ ॥ वत्सरेऽष्टादशे प्राप्ते विवाहं लभते नरः ॥ १७६ ॥ धनेशे लाभराशिस्थे लग्नेशे कर्मराशिगे ॥ अब्दे पंचदशे वर्षे विवाहं लभते नरः ॥ १७७ ॥ धनेशे लाभराशिस्थे लाभेशे धनराशिगे ॥ अब्दे त्रयोदशे प्राप्ते विवाहं लभते नरः ॥ १७८ ॥ रन्ध्राज्जामित्रगे शुक्रे तदीशे भौमसंयुते ॥ द्वाविंशे सप्तविंशाब्दे विवाहं लभते नरः ॥ १७९ दारांशकगते लग्ननाथे दारेश्वरे व्यये ॥ त्रयोविंशे च षड्विंशे विवाहं लभते नरः ॥ ॥१८०॥ रंध्रांशेदारराशिस्थे लग्नांशे भृगुसंयुते ॥ पंचविंशे त्रयस्त्रिंशे विवाहं लभते नरः ॥१८१॥ भाग्याद्भाग्यगते शुक्रे तद्व्यये राहुसंयुते ॥ एकत्रिंशात्त्रयस्त्रिंशे दारलाभं विनिर्दिशेत ॥ १८२ ॥ भाग्याज्जामित्रगे शुक्रे तद्द्युने द्वारनायके ॥ त्रिंशे वा सप्तविंशाब्दे विवाहं लभते नरः ॥ १८३ ॥ दारे च नीचराशिस्थे शुक्रे रंध्रारिसंयुते ॥ अष्टादशे त्रयस्त्रिंशे वत्सरे दारनाशनम् ॥ १८४ ॥ मंदेशेनाशराशिस्थे व्ययेशेमंदराशिगे ॥ वत्सरैकोनविंशाब्दे दारनाशं विनिर्दिशेत् ॥ १८५ ॥ कुटुंबस्थानगो राहुः कलत्रे भौमसंयुते ॥ पाणिग्रहे च त्रिदिने सर्पदष्टे वधूमृतिः ॥ १८६ ॥ रंध्रस्थानगते शुक्रे तदीशे सौरिराशिगे ॥ द्वादशैकोनविंशाब्दे दारनाशं विनिर्दिशेत् ॥ १८७ ॥ लग्नेशे नीचराशिस्थे धनेशे निधनं गते॥

शे तु संप्राप्ते कलत्रस्य मृतिर्भवेत् ॥ १८८ ॥ शुक्राज्जामित्रगे चंद्रे चंद्राज्जामित्रगे बुधे ॥ रंध्रेशे सुतभावस्थे प्रथमं दशमाब्दिकं ॥ १८९ द्वाविंशे च द्वितीये च त्रयस्त्रिंशे तृतीयके ॥ विवाहं लभते मर्त्यो नाऽत्र कार्या विचारणा ॥ १९० ॥

अथाष्टमभावफलम् ।

आयुःस्थानाधिपः पापैः सहैव यदि संस्थितः ॥ करोत्यल्पायुषं जातं लग्नेशोऽप्यत्र संस्थितः ॥ १९१ ॥ एवं हि शनिना चिंता कार्या तर्कैर्विचक्षणैः ॥ कर्माधिपेन च तथा चिंतनं कार्यमायुषः ॥ १९२ ॥ षष्ठे व्ययेऽपि षष्ठेशो व्ययाधीशो रिपौ व्यये ॥ लग्नेष्टमे स्थितो वापि दीर्घमायुः प्रयच्छति ॥ १९३ ॥ स्वस्थाने स्वांशकेनापि मित्रेशे मित्रमंदिरे ॥ दीर्घायुषं करोत्येव लग्नेशोऽष्टमपः पुनः ॥ १९४ ॥ लग्नाष्टपकर्मेशमंदाः केंद्रत्रिकोणयोः ॥ लाभे वा संस्थितास्तद्वद्दिशेयुर्दीर्घमायुषम् ॥ येषु यो बलवांस्तस्यानुसारादायुरादिशेत् ॥ १९५ ॥ अष्टमाधिपतौ केंद्रे लग्नेशो बलवर्जिते ॥ विंशद्वर्षाणि सो जीवेद्द्वात्रिंशत्परमायुषम् ॥ १९६ ॥ रंध्रेशे नीचराशिस्थे रंध्रे पापग्रहैर्युते ॥ लग्नेशे दुर्बले यस्य अल्पायुर्भवति ध्रुवम् ॥ १९७ ॥ रंध्रेशे पापसंयुक्ते रंध्रे पापग्रहैर्युते ॥ व्यये क्रूरग्रहैर्जाते जातमात्रं मृतिर्भवेत् ॥ १९८ ॥ केंद्रत्रिकोणपापस्थाः षष्ठाष्टसुभगा यदि ॥ लग्ने रंध्रेशनीचस्थे जातः सद्यो मृतिर्भवेत् ॥ १९९ ॥ पंचमे पापसंयुक्ते रंध्रेशे पापसंयुते ॥ रंध्रे पापग्रहैर्युक्ते अल्पायुष्यः सजायते ॥ २०० ॥ रंध्रेशे रंध्रराशिस्थे चंद्रे पापसमन्विते ॥ शुभदृष्टेन सफलं मासांते च मृतिर्भवेत् ॥ ॥ २०१ ॥ लग्नेशे स्वोच्चराशिस्थे चंद्रे लाभसमन्विते ॥ रंध्रस्थानगते जीवे दीर्घायुष्यं न संशयः ॥ २०२ ॥

अथ नवमभावफलम् ।

भाग्याधिनाथोऽपि च भाग्यकर्ता शुक्रोऽपि पापैः सह चेत्त्रिषु स्यात् ॥ त्रिषडादिभावेषु च भाग्यहीनं केंद्रत्रिकोणोपगतोऽतिभाग्यम् ॥ २०३ ॥ अनेन धर्मः परिकल्पनीयः पिता तु चिंत्यं निजमातुलस्य ॥ शुभे शुभस्थानगते शुभं स्याद्विपर्यये तत्र विपर्ययः स्यात् ॥ २०४ ॥ भाग्यस्थिते वाहनराशिसंस्थे शुक्रे च जीवे शुभराशियुक्ते ॥ भाग्याधिपे कोणचतुष्टये वा बहुत्वदेशाभरणं न यानम् ॥ २०५ ॥ गुरुस्थानगते जीवे नदीशे केंद्रसंस्थिते ॥ लग्नेशे बलसंयुक्ते बहुभाग्याधिपो भवेत् ॥ २०६ ॥ भाग्येशे बलसंयुक्ते भाग्ये भृगुसमन्विते ॥ बलात्केंद्रगते जीवे पितृभाग्यसमन्वितः ॥ २०७ ॥ भाग्यस्थानाद्द्वितीये वा सुखे भौमसमन्विते ॥ भाग्येशे नीचराशिस्थे पिता निर्धन एव सः ॥ २०८ ॥ भाग्येशे परमोच्चस्थे भाग्यांशे जीवसंयुते ॥ लग्नाच्चतुष्टये शुक्रे पिता दीर्घायुरादिशेत् ॥ २०९ ॥ भाग्येशे केंद्रभावस्थे गुरुणा च निरीक्षते ॥ तत्पिता वाहनैर्युक्तो राजा वा तत्समो भवेत् २१० भाग्येशे कर्मभावस्थे कर्मेशे भाग्यराशिगे ॥ कर्मेशे च धनाढ्यश्च कीर्तिमांस्तत्पिता भवेत् ॥ २११ ॥ परमोच्चांशगे सूर्ये भाग्येशे लाभसंस्थिते ॥ धर्मिष्ठो नृपवात्सल्यः पितृपुण्यो भवेन्नरः ॥ ॥ २१२ ॥ लग्नात्त्रिकोणगे सूर्ये भाग्येशे सप्तमस्थिते ॥ गुरुणा सहिते दृष्टे पितृभक्तिसमन्वितः ॥ २१३ ॥ भाग्येशे धनभावस्थे धनेशे भाग्यराशिगे ॥ द्वात्रिंशात्परतो भाग्यं वाहनं कीर्तिसंभवः ॥ २१४ ॥ लग्नेशे भाग्यराशिस्थे षष्ठेशे भाग्यराशिगे ॥ अन्योन्यवैरं ब्रुवते जनकः कुत्सितो भवेत् ॥ २१५ ॥ कर्मज्ञे रिपुरंध्ररिःफभवने जीवेच्च भिक्षाशनः ॥ भाग्येशे यदि जन्मकालसमये प्रा-

प्रोति दीक्षां रविः ॥ २१६ ॥ कर्माधिपेन सहितो विक्रमेशो विधिर्बलः ॥ नीचराशिविमूढस्थो योगो भिक्षाशनात्प्रभुः ॥ २१७॥ षष्ठाष्टमव्यये भानू रंध्रेशे भाग्यसंयुते ॥ व्ययेशे लग्नराशिस्थे षष्ठांशपंचमे स्थिते ॥ २१८ ॥ जातस्य जननात्पूर्वं जनकस्य मृतिर्भवेत् ॥ रंध्रस्थानगते सूर्ये रंध्रेशे भाग्यनायके ॥ २१९ ॥ जातस्य प्रथमाब्दे तु पितुर्मरणमादिशेत् ॥ व्ययेशे भाग्यराशिस्थे नीचांशे भाग्यनायके ॥ २२० ॥ तृतीये षोडशे वर्षे जनकस्य मृतिर्भवेत् ॥ लग्नेशे नाशराशिस्थे रंध्रेशे भानुसंयुते ॥ २२१ ॥ द्वितीये द्वादशे वर्षे पितुर्मरणमादिशेत् ॥ भाग्याद्रंध्रगते राहौ भाग्याद्भाग्यगते रवौ ॥ २२२ ॥ षोडशेऽष्टादशे वर्षे जनकस्य मृतिर्भवेत् ॥ भाग्याद्रंध्रगते राहौ भाग्याद्भाग्यगते रवौ ॥ २२३ ॥ राहुणा सहिते सूर्ये चंद्राद्भाग्यगते शनौ ॥ २२४ ॥ सप्तमैकोनविंशाब्दे तातस्य मरणं ध्रुवम् ॥ २२५ ॥ भाग्येशे व्ययराशिस्थे व्ययेशे भाग्यराशिगे ॥ चतुश्चत्वारिवर्षाब्द पितुर्मरणमादिशेत् ॥ २२६ ॥ रव्यंशे च स्थिते चंद्रे लग्नेशे रंध्रसंयुते ॥ पंचत्रिंशैकचत्वारित्वसरे पितृनाशनम् ॥ २२७ ॥ पितृस्थानाधिपे सूर्ये मंदभौमसमन्विते ॥ पंचाशद्वत्सरे प्राप्ते जनकस्य मृतिर्भवेत् ॥२२८॥ भाग्यात्सप्तमगे सूर्ये भ्रातृसप्तमगस्तमः ॥ षष्ठभे पंचविंशाब्दे पितुर्मरणमादिशेत् ॥ २२९ ॥ रंध्रजामित्रगे मंदे मंदाज्जामित्रगे रवौ ॥ त्रिंशैकविंशे षड्विंशे जनकस्य मृतिर्भवेत् ॥ २३० ॥ भाग्येशे नीचराशिस्थे तदीशे भाग्यराशिगे ॥ षड्विंशगे त्रयस्त्रिंशे पितुर्मरणमादिशेत् ॥ २३१ ॥ रव्यंशकस्थिते चंद्रे लग्नेशे रंध्रसंयुते ॥ पंचत्रिंशैकचत्वारिवत्सरे पितृनाशनम् ॥ २३२ ॥ पितृस्थानाधिपे सूर्ये चंद्रभौमसमान्विते ॥ पंचाशद्वत्सरे प्राप्ते जनकस्य मृति-

र्भवेत् ॥ २३३ ॥ परमोच्चांशगे शुक्रे भाग्येशेनसमन्विते ॥ भ्रातृस्थाने शनियुते बहुभाग्याधिपो भवेत् ॥ २३४ ॥ गुरुणा संयुते भाग्ये तदंशे केंद्रराशिगे ॥ विंशद्वर्षात्परं चैव बहुभाग्यं विनिर्दिशेत् ॥ २३५ ॥ परमोच्चांशगे सौम्ये भाग्येशे भाग्यराशिगे ॥ षट्त्रिंशाच्च परं चैव बहुभाग्यं विनिर्दिशेत् ॥ २३६ ॥ लग्नेशे भाग्यराशिस्थे भाग्येशे लग्नसंयुते ॥ गुरुणा संयुते द्यूने धनवाहनलाभकृत् ॥ २३७ ॥ भाग्याद्भाग्यगतो राहुर्भाग्यस्थे निधनं गते ॥ भाग्येशे नरराशिस्थे भाग्यहीनो भवेन्नरः ॥ २३८ ॥ भाग्यस्थानगते मंदे शशिनाचसमन्विते ॥ लग्नेशे नीचराशिस्थे भिक्षाशी च नरो भवेत् ॥ २३९ ॥

अथ दशमभावफलम् ।

कर्माधिपो बलोनश्चेत्कर्मवैकल्यमादिशेत् ॥ सैंहिःकेंद्रत्रिकोणस्थो ज्योतिष्टोमादियागकृत् ॥ २४० ॥ अत्रायुषश्चिंतनं च कार्यं स्यात्कर्मणस्तथा ॥ शत्रुनीचगृहं त्यक्त्वा षष्ठाष्टमगृहं तथा ॥ २४१ ॥ दशमे पापसंयुक्ते लभे पापसमन्विते ॥ दुष्कीर्तिं लभते मर्त्यः स्वजनानां विदूषकः ॥ २४२ ॥ कर्मेशे नाशराशिस्थे कर्मेशे राहुसंयुते ॥ जनद्वेषी महामूर्खो दुष्कीर्तिं लभते नरः॥कर्मेशे द्यूनराशिस्थे मंदभौमेसमन्विते ॥२४३ ॥ द्यूनेशे पापसंयुक्ते शिश्नोदरपरायणः ॥ तुंगराशिं समाश्रित्य कर्मेशे गुरुसंयुते ॥ २४४ ॥ भाग्येशे कर्मराशिस्थे मानैश्वर्यप्रतापवान् ॥ लभेशे कर्मराशिस्थे कर्मेशे लग्नसंयुते॥२४५॥तावुभौ केंद्रगौ वापि सुखजीवनभाग् भवेत् ॥ कर्मेशे बलसंयुक्ते माने गुरुसमन्विते ॥२४६॥ वस्त्राभरणसौख्यादिलभते नात्र संशयः ॥ लाभस्थानगते सूर्ये राहुभौमसमन्विते ॥ २४७ ॥ रविपुत्रेण संयुक्ते कर्मच्छेत्ता भवेन्नरः ॥ माने च

राहौ यदि चोच्चकांशे भागीरथीस्नानफलं लभेन्नरः॥ माने च मीने यदि वार्कपुत्रे संन्यासयोगं प्रवदंति तस्य ॥२४८॥ माने जीवे भृगुयुते लग्नेशे बलसंयुते ॥ स्वोच्चराशिगते चंद्रे सम्यग्ज्ञानार्थवान् भवेत्॥ कर्मेशे लाभराशिस्थे लाभेशे लग्नसंस्थिते ॥२४९॥ कर्मराशिस्थिते शुक्रे रत्नवान् स नरो भवेत्॥ केंद्रत्रिकोणगे कर्मनाथे स्वोच्चसमाश्रिते ॥ २५० ॥ गुरुणा सहिते दृष्टे सकर्मसहितोभवेत् ॥ कर्मेशे लग्नभावस्थे लग्नेशेन समन्विते ॥ २५१ ॥ केंद्र त्रिकोणगे चंद्रे सत्कर्मनिरतो भवेत् ॥ कर्मस्थानगते मंदे नीचखेचरसंयुते ॥ २५२ ॥ कर्मांशे पापसंयुक्ते कर्महीनो भवेन्नरः ॥ कर्मेशे वांशराशिस्थे रंध्रेशे कर्मसंस्थिते ॥ पापग्रहेण संयुक्ते दुष्कर्मनिरतो भवेत् ॥ २५३ ॥ कर्मेशे नीचराशिस्थे कर्मस्थे पापखेचरे ॥ कर्मात्कर्मसंस्थिते पापे कर्मवैकल्यमादिशेत्॥ कर्मस्थानगते चंद्रे तदीशे तत्त्रिकोणगे ॥ २५४ ॥ लग्नेशे केंद्रभावस्थे सत्कीर्तिसहितो भवेत् ॥ लाभेशे कर्मभावस्थे कर्मेशे बलसंयुते॥२५५॥ देवेंद्रगुरुणा दृष्टे सत्कीर्तिसहितो भवेत्॥ कर्मस्थानाधिपे भाग्ये लग्नेशे कर्मसंयुते॥ लग्नात्पंचमगे चंद्रे ख्यातिकीतिर्विनिर्दिशेत्॥ २५६ ॥

अथैकादशभावफलम् ।

लाभाधिपो यदा लाभे तिष्ठेत्केंद्रत्रिकोणयोः॥ बहुलाभं तदा कुर्यादुच्चसूर्यांशगोऽपि वा॥ २५७ ॥ लाभेशे धनराशिस्थे धनेशे केंद्रसंस्थिते॥ गुरुणा सहिते भावे गुरुलाभं विनिर्दिशेत् ॥ २५८ ॥ षट्त्रिंशे वत्सरे प्राप्ते सहस्रद्वयनिष्कभाक् ॥ केंद्रत्रिकोणगे भावे नाथे शुभसमन्विते॥ चत्वारिंशे तु संप्राप्ते सहस्रार्धं च निष्कभाक् ॥ २५९ ॥ लाभस्थाने गुरुयुते धने चंद्रसमन्वि-

ते ॥ भाग्यस्थानगते शुक्रे षट्सहस्राधिपो भवेत् ॥ २६० ॥ लाभाच्च लाभगे जीवे गुरुचंद्रेण संयुते ॥ धनधान्याधिपः श्रीमान्रत्नाद्याभरणैर्युतः ॥ २६१ ॥ लाभेशे लग्नभावस्थे लग्नेशे लाभसंयुते ॥ त्रयस्त्रिंशे तु संप्राप्ते सहस्रंनिष्कभाग्भवेत् ॥ २६२ ॥ धनेशे लाभराशिस्थे तदीशे धनराशिगे ॥ विवाहात्परतश्चैव बहु भाग्यं समादिशेत् ॥ २६३ ॥ वैयेंशे लाभराशिस्थे लाभेशे भ्रातृसंस्थिते ॥ भ्रातृभावाद्धनप्राप्तिर्दिव्याभरणसंयुतः ॥ २६४ ॥ लाभे पापे च व्यये पापयुक्ते दृष्टे पापे क्षेत्रयुक्तेन युक्ते॥ लाभात्कामे लाभविघ्ने निरर्थं सौम्यार्थं यो वीक्षणं विघ्ननाशः ॥ २६५॥

अथ द्वादशभावफलम् ।

चंद्रो व्ययाधिपो धर्मलाभमंत्रेषु संस्थितः ॥ स्वोच्चस्वर्क्षनिजांशे वा लाभधर्मात्मजांशके ॥ २६६ ॥ दिव्यांगारादिपर्यंको दिव्यगंधैकभोगवान् ॥ परार्ध्यरमणो दिव्यवस्त्रमाल्यादिभूषणः ॥ २६७ ॥ परार्ध्यसंयुतो वित्तो दिनानि नयति प्रभुः ॥ एवं स्वशत्रुनीचांशे अष्टांशे वाष्टमे रिपौ ॥ २६८ ॥ संस्थितः कुरुते जातं कांतासुखविवर्जितम् ॥ व्ययाधिक्यपरिक्षांतं दिव्यभोगनिराकृतम् ॥ २६९ ॥ स हि केंद्रत्रिकोणस्थः स्वस्त्रियालंकृतः स्वयम् ॥ एवं भ्रात्रादिभावेषु तत्तत्सर्वं विचारयेत् ॥ २७० ॥ लग्नस्य पूर्वार्द्धे १० । ११ । १२ । १ । २ । ३ । गता न भोगाः फलं प्रदद्युस्त्वपरोक्षकं ते ॥ परार्द्धे ४ । ५ । ६ । ७ । ८ । ९ । पट्कोपगताः परोक्षं फलं वदंतीति बुधाः पुराणाः ॥ २७१ ॥ व्ययस्थानगतो राहुर्भौमार्करविसंयुतः ॥ तदीशेनार्कसंयुक्ते नरके पतनं भवेत् ॥२७२॥ व्ययस्थानगते सौम्ये तदीशे स्वोच्चराशिगे ॥ शुभयुक्ते शुभैर्दृष्टे परोक्षः स्यान्न संशयः ॥२७३॥ व्ययेशे पापसंयुक्ते व्यये

पापसमन्विते ॥ पापग्रहेण संदृष्टे देशाद्देशांतरं गतः॥२७४॥ व्ययेशो शुभराशिस्थे व्ययर्क्षे शुभसंयुते ॥शुभग्रहेण संदृष्टे स्वदेशात्संचरो भवेत् ॥२७५॥ व्यये मंदाहिसंयुक्ते भूमिजेन समन्विते ॥ शुभदृष्टेश्च संप्राप्तिः पापमूलाद्धनार्जनम्॥२७६॥ लग्नेशो व्ययराशिस्थे व्ययेशे लग्नसंयुते ॥ भृगुपुत्रेण संयुक्ते धर्ममूलाद्धनव्ययम् ॥ २७७ ॥ लग्ने जातं रविर्हन्ति षष्ठे जातं शनैश्चरः ॥ अग्रजं पृष्ठजं हंति सहजस्थो धरासुतः ॥ २७८ ॥ पत्नीस्थाने यदा राहुः पापयुग्मेन वीक्षितः ॥ पत्नी योगस्थिता तस्य भूतापि म्रियतेऽचिरात् ॥ २७९ ॥ षष्ठे च भवने भौमः सप्तमे राहुसंभवः ॥ अष्टमे च यदा सौरिस्तस्य भार्या न जीवति ॥ २८० ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरासारांशे पूर्वखंडे द्वादशभावविचारकथनं नाम चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

मैत्रेय उवाच ।

परजातं कथं ज्ञेयं कथं ज्ञेयं शुभाशुभम् ॥ एतत्सर्वं समाचक्ष्व ग्रहराशिफलं शुभम् ॥ १ ॥

पराशर उवाच ।

तुर्यचंद्रेक्षितः खेटः शत्रुभिर्वा युतेक्षितः ॥ परेण जायते बालो निश्चितं च यथा पशुः ॥ २ ॥ त्रिषष्ठहिसुताधीशो यदा लग्ने स्थितस्तदा ॥ तथापि परजातः स्याद्भृत्याद्यन्यसुतादिभिः ॥ ३ ॥ लग्ने क्रूरोऽस्तगः सौम्यः कर्मस्थो रविनंदनः ॥ अस्मिन्योगे च यो जातो जायते वर्णसंकरः ॥ ४ ॥ मूर्तौ चेन्दुश्च दुश्चिक्ये भूमिनंदनभार्गवौ ॥ यदा पंचादशावर्णे तदापि परबालकः ॥ ५ ॥ ग्रहराजस्थिते लग्ने चतुर्थे सिंहिकासुतः ॥ स्वदेवरात्सुतोत्पत्ति-

जाता तस्य न संशयः ॥ ६ ॥ लग्ने राहुधरापुत्रौ सप्तमे चंद्रभास्करौ ॥ नीचेन आपगे बालो यदा राज्ञि भवेदपि ॥ ७ ॥ सूर्ययुक्तेंदुलग्नस्थे सप्तमे भौमभास्करौ ॥ अस्मिन्योगे यदा जन्म परेणैव हि जायते ॥ ८ ॥ केंद्रं शून्यं भवेद्यस्य सोपि जातः परेण हि ॥ द्विषष्ठाष्टमरिःफेषु ग्रहास्तिष्ठंति यस्य सः ॥ ९ ॥ परजातो भवेत्सत्यमन्यत्रापि च संस्थितः ॥ एकस्थाने यदाऽस्तेशलग्नेशौ सोपि जारजः ॥ १० ॥ जीवो निशाकरं लग्नं नेक्षेतापि स जारजः ॥ जीववर्गविहीनांशे तदा योगः परेणजः ॥ ११ ॥ द्विशत्रू चैककेंद्रस्थावन्यग्रहविवर्जितौ ॥ तदापि परजातः स्यात्स्थिरलग्ने विशेषतः ॥ १२ ॥ चतुर्थे दशमे लग्ने पापयुग् विधुसंस्थितः ॥ लग्नेशेनेक्षितं लग्नं तदापि परबालकः ॥१३॥ लग्नेशे संस्थिते लग्ने परजातं कदाचन ॥ भंगोऽयं सर्वयोगानामिति ते कथितं मया ॥ १४ ॥

अथ लग्नेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

लग्नेशे लग्नगे पुंसः स्वदेहस्वभुजाक्रमी ॥ मनस्वी चातिचांचल्यो द्विभार्यः परगोपि वा ॥ १५ ॥ लग्नेशे धनगे लाभे सलाभः पीडितो नरः ॥ सुशीलो धर्मविन्मानी बहूदारगुणैर्युतः ॥ १६ ॥ लग्नेशे सहजे षष्ठे सिंहतुल्यपराक्रमी ॥ सर्वसंपद्युतो मानी द्विभार्यो मतिमान्सुखी ॥ १७ ॥ लग्नेशे दशमे तुर्ये पितृमातृसुखान्वितः ॥ बहुभ्रातृयुतः कामी गुणसौंदर्यसंयुतः ॥ १८ ॥ लग्नेशे पंचमे मानी सुतसौख्यं च मध्यमम् ॥ प्रथमापत्यनाशः स्यात्क्रोधी राजप्रवेशकः ॥ १९ ॥ लग्नेशः सप्तमे यस्य भार्या तस्य न जीवति ॥ विरक्तो वा प्रवासी वा दरिद्रो वा नृपोपि वा ॥ २० ॥ लग्नेशे व्ययगे चाष्टे सिद्धविद्याविशारदः ॥

धूर्ती चौरो महाक्रोधी परनार्यतिभोगकृत् ॥ २१ ॥ लग्नेशे नवमे पुंसो भाग्यवान् जनवल्लभः ॥ विष्णुभक्तः पटुर्वाग्मी पुत्रदारधनैर्युतः ॥ २२ ॥

अथ धनेशद्वादशभावस्थितफलमाह।

धनेशे धनगे सोऽथ धनवान् गर्वसंयुतः ॥ भार्याद्वयं त्रयं चापि सुतहीनः प्रजायते ॥ २३ ॥ धनेशे सहजे तुर्ये विक्रमी मतिमान् गुणी ॥ परदाराभिगामी च लोभी वा देवनिंदकः ॥ २४ ॥ धनेशे रिपुगे शत्रोर्धनं प्राप्नोति निश्चितम् ॥ शत्रुतो वित्तनाशः स्याद्गुदे चोर्वोर्भवेच्चरुक् ॥२५॥ धनेशे सप्तमे वैद्यः परजायाभिगामिकः ॥ जाया तस्य भवेद्वेश्या मातापि व्यभिचारिणी ॥ २६ ॥ धनेशे मृत्युगेहस्थे भूमिद्रव्यं लभेद्ध्रुवम् ॥ जायासौख्यं भवेत्स्वल्पं ज्येष्ठभ्रातृसुखं नहि ॥ २७ ॥ धनेशे नवमे लाभे धनवानुद्यमी पटुः ॥ बाल्ये रोगी सुखी पश्चाद्यावदायुः समाप्यते ॥ २८ ॥ धनेशो दशमे यस्य कामी मानी च पंडितः॥ बहुदारधनैर्युक्तः सुतहीनोपि जायते ॥ २९ ॥ धनेशे व्ययगे मानी साहसी धनवर्जितः॥ जीविका नृपगेहाच्च ज्येष्ठपुत्रसुखं न हि ॥ ३० ॥ धनेशे च तनौ पुत्री स्वकुटुंबस्य कंटकः ॥ धनवान्निष्ठुरः कामी परकार्येषु तत्परः ॥ ३१ ॥

अथ तृतीयेशद्वादशभावस्थितफलमाह।

तृतीयेशे तृतीयस्थे विक्रमी सुतसंयुतः ॥ धनयुक्तो महाहृष्टो भुनक्ति सुखमद्भुतम् ॥ ३२ ॥ तृतीयेशे सुखे कर्मे पंचमे वा सुखी सदा ॥ अतिक्रूरा भवेद्भार्या धनाढ्यो मतिमान्भवेत् ॥ ३३ ॥ तृतीयेशो रिपौ यस्य भ्राता शत्रुर्महाधनी ॥ मातुलानां सुखं न स्यान्मातुल्या भोगमिच्छति ॥ ३४ ॥ तृतीयेशे

भाग्ये स्त्रीभिर्भाग्योदयो भवेत् ॥ पिता तस्य महाचोरः सुखेपि दुःखदर्शकः ॥ ३५ ॥ तृतीयेशेऽष्टमे द्यूने राजद्वारे मृतिर्भवेत् ॥ चोरो वा परगामी वा बाल्ये कष्टं दिने दिने ॥ ३६ ॥ तृतीयेशे तनौ लाभे स्वभुजार्जितवित्तवान् ॥ मूर्खः कृशो महारोगी साहसी परसेवकः ॥ ३७ ॥ गुदाभंजनिकः स्थूलः परभार्याधने रुचिः ॥ स्वल्पारंभी सुखी न स्यात्तृतीयेशे धने गते ॥ ३८ ॥

अथ चतुर्थेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

तुर्येशे तुर्यगे मंत्री भवेत्सर्वधनाधिपः ॥ चतुरः शीलवान् मानी धनाढ्यः स्त्रीप्रियः सुखी ॥ ३९ ॥ तुर्येशे पंचमे भाग्यसुखी सर्वजनप्रियः ॥ विष्णुभक्तिरतो मानी स्वभुजार्जितवित्तवान् ॥ ४० ॥ सुखेशे शत्रुगेहस्थे तदा स्याद्बहुयात्नकः ॥ क्रोधी चौरोऽभिचारी च दुष्टचित्तो मनस्व्यपि ॥ ४१ ॥ सुखेशे सप्तमे लग्ने बहुविद्यासमन्वितः ॥ पित्रार्जितधनत्यागी सभायां मूकवद्भवेत् ॥ ४२ ॥ सुखेशे व्ययरंध्रस्थे सुखहानी भवेन्नरः ॥ पितृसौख्यं भवेदल्पं क्लीबो वा जारजोपि वा ॥ ४३ ॥ सुखेशे कर्मगेहस्थे राजमान्यो भवेन्नरः ॥ रसायनी महाहृष्टो भुनक्ति सुखमद्भुतम् ॥ ४४ ॥ सुखेशे सहजे लाभे नित्यरोगी भवेन्नरः ॥ उदारो गुणवान्दाता स्वभुजार्जितवित्तवान् ॥ ४५ ॥ सर्वसंपद्युतो मानी साहसी कुहकान्वितः ॥ कुटुंबसंयुतो भोगी सुखेशे च धने गते ॥ ४६ ॥

अथ सुतेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

सुतेशः पंचमे यस्य तस्य पुत्रो न जीवति ॥ क्षणिकः क्रूरभाषी च धार्मिको मतिमान् भवेत् ॥ ४७ ॥ सुतेशे षष्ठरिष्फस्थे पुत्रः शत्रुत्वमाप्नुयात् ॥ मृत्सुतो ग्राह्यपुत्रो वा धनपुत्रोऽथवा भवेत् ॥ ४८ ॥ सुतेशे कामगे मानी सर्वधर्मसमन्वितः ॥ तुंगयष्टिस्त-

नुस्वामी भक्तियुक्तैकतेजसा ॥ ४९ ॥ सुतेशे आयुषि वित्ते बहुपुत्री न संशयः ॥ कासश्वासी सुखी न स्यात् क्रोधयुक्तो धनान्वितः ॥ ५० ॥ सुतेशे नवमे कर्मे पुत्रो भूपसमो भवेत् ॥ अथवा ग्रंथकर्ता च विख्यातः कुलदीपकः ॥ ५१ ॥ सुतेशे लाभभवने पंडितो जनवल्लभः ॥ ग्रंथकर्ता महादक्षो बहुपुत्रधनान्वितः ॥५२॥ सुतेशे लग्नसहजे मायावी पिशुनो महान् ॥ लोष्टं तु दत्तवान्नैव कस्यचिद्द्रव्यस्य का कथा ॥ ५३ ॥ सुतेशे मातृभवने चिरं मातृसुखं भवेत् ॥ लक्ष्मीयुक्तः सुबुद्धिश्च सचिवोऽप्यथवा गुरुः ॥ ५४ ॥

अथ षष्ठेशद्वादशभावस्थितफलमाह।

षष्ठेशे रिपुभावस्थे स्वज्ञातिः शत्रुवद्भवेत् ॥ परजातिर्भवेन्मित्रं भूमौ न चलति ध्रुवम् ॥ ५५ ॥ षष्ठेशे सप्तमे लाभे लग्ने वा कीर्तिमान् भवेत् ॥ धनवान् गुणवान् मानी साहसी पुत्रवर्जितः ॥ ५६ ॥ षष्ठेशेऽष्टमरिष्फस्थे रोगी शत्रुर्मनीषिणाम् ॥ परजायाभिगामी च जीवहिंसासु तत्परः ॥ ५७ ॥ षष्ठेशो नवमे यस्य काष्ठपाषाणविक्रयी ॥ व्यवहारे क्वचिद्धानिः क्वचिद्वृद्धिर्भवेत्किल ॥ ५८ ॥ षष्ठेशे कर्मवित्तस्थे साहसी कुलविश्रुतः ॥ परदेशसुखी वक्ता स्वकर्मे चैकनिष्ठिकः ॥ ५९ ॥ षष्ठेशे सहजे तुर्ये क्रोधेनारक्तलोचनः ॥ मनस्वी पिशुनो द्वेषी चलचित्तोऽतिवित्तवान् ॥ ६० ॥ षष्ठेशे पंचमे यस्य चलमित्रधनादिकम् ॥ दयायुक्तः सुखी सौम्यः स्वकार्ये चतुरो महान् ॥ ६१ ॥

अथ सप्तमेश द्वादशभावस्थितफलमाह।

सप्तमेशे तनौ चास्ते परजायासु लंपटः ॥ दुष्टो विचक्षणो धीरो वातरुक् स्थीयते हृदि ॥ ६२ ॥ जायेशे चाष्टमे षष्ठे सरोगी कामिनी लभेत् ॥ क्रोधयुक्तो भवेद्वापि न सुखं लभते क्वचित्

॥ ६३ ॥ द्यूनेशे नवमे वित्ते नानास्त्रीभिः समागमः ॥ आरंभी दीर्घसूत्री च स्त्रीषु चित्तं हि केवलम् ॥ ६४ ॥ द्यूनेशे दशमे तुर्ये नास्य जाया पतिव्रता ॥ धर्मात्मा सत्यसंयुक्तः केवलं दंतरोगवान् ॥ ६५ ॥ द्यूनेशे सहजे लाभे मृतपुत्रः प्रजायते ॥ कदाचिज्जीवती कन्या यत्नात्पुत्रोऽपिजायते ॥ ६६ ॥ द्वादशस्थे सप्तमेशे दरिद्रः कृपणो महान् ॥ चारकन्या भवेद्भार्या वस्त्राजीवी च निर्धनी ॥ ६७ ॥ सर्वगुणयुतो मानी भवेत्सर्वधनाधिपः ॥ सदैव हर्षसंयुक्तः सप्तमेशे सुते स्थिते ॥ ६८ ॥

अथाष्टमेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

द्यूती चोरोऽन्यथावादी गुरुनिंदासु तत्परः ॥ अष्टमे ह्यष्टमस्थाने भार्या पररता भवेत् ॥६९॥ अष्टमेशे तपःस्थाने महापापी च नास्तिकः ॥ सुतहा ह्यथवा वंध्या परभार्याधने रुचिः ॥७०॥ अष्टमेशे सुखे कर्मपिशुनो बंधुवर्जितः ॥ मातापित्रोर्भवेन्मृत्युः स्वल्पकालेन भीतियुक् ॥ ७१ ॥ अष्टमेशे सुते लाभे तस्य वृद्धिर्न जायते ॥ द्रव्यं न स्थीयते गेहे स्थिरबुद्धिर्भवेज्जनः ॥७२॥ अष्टमेशे व्यये षष्ठे नित्यं रोगी प्रजायते ॥ जलसर्पादिकाद्घातो भवेत्तस्य च शैशवे ॥ ७३ ॥ अष्टमेशे तनौ कामे भार्याद्वयं समादिशेत् ॥ विष्णुद्रोहरतो नित्यं व्रणरोगी प्रजायते ॥ ७४ ॥ धनं तस्य भवेत्स्वल्पं गतं वित्तं न लभ्यते ॥ अष्टमेशे धने बाहुबलहीनः प्रजायते ॥ ७५ ॥

अथ भाग्येशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

धनधान्ययुतो नित्यं गुणसौंदर्यसंयुतः ॥ बहुभ्रातृसुखं युक्तं भाग्येशे नवमे स्थिते ॥ ७६ ॥ भाग्येशे दशमे तुर्ये मंत्री सेना-

पतिर्भवेत् ॥ पुण्यवान्यशवान्वाग्मी साहसी क्रोधवर्जितः ॥७७॥ भाग्येशे पंचमे लाभे भाग्यवान् जनवल्लभः ॥ गुरुभक्तिरतो मानी धीरो धीरगुणैर्युतः॥७८॥ भाग्येशे तु तुले रिःफे भाग्यहीनो भवेद्ध्रुवम् ॥ मातुलस्य सुखं न स्याज्जेष्ठभ्रातृसुखं तथा॥७९॥भाग्येशे च मदे कल्पे गुणवान्कीर्तिमान् भवेत् ॥ कदाचिन्न भवेत्सिद्धं यत्कार्यं कर्तुमिच्छति ॥ ८० ॥ भाग्येशे सहजे वित्ते सदा भाग्यानुचिंतकः ॥ धनवान् गुणवान्कामी पंडितोजनवल्लभः ॥ ८१ ॥

अथ दशमेशद्वादशभावस्थितफलमाह।

दशमेशे सुखे कर्मे ज्ञानवान्सुखविक्रमी ॥ गुरुदेवार्चनरतो धर्मात्मा सत्यसंयुतः ॥ ८२ ॥ दशमेशे सुते लाभे धनवान्पुत्रवान् भवेत् ॥ सर्वदा हर्षसंयुक्तः सत्यवादी सुखी नरः ॥ ८३ ॥ कर्मेशोऽरिव्यये यस्य शत्रुभिः परिपीडितः ॥ चातुर्यगुणसंपन्नः क्वचिच्च न सुखी नरः ॥ ८४ ॥ दशमाधिपतौ लग्ने कवितागुणसंयुतः ॥ बाल्ये रोगी सुखी पश्चादर्थवृद्धिर्दिने दिने ॥ ८५ ॥ धने मदे च सहजे कर्मेशो यदि संस्थितः ॥ मनस्वी गुणवान्वाग्मी सत्यधर्मसमन्वितः ॥ ८६ ॥

अथ लाभेशद्वादशभावस्थित फलमाह।

लाभेशे संस्थिते लाभे स वाग्मी जायते ध्रुवम् ॥ पांडित्यकविता चैव वर्द्धते च दिने दिने ॥ ८७ ॥ प्राप्तिस्थानाधिपे रिःफे म्लेच्छसंसर्गकारकः ॥ कामिको बहुकांतश्च क्षणिको लम्पटः सदा ॥ ८८ ॥ लाभेशे संस्थिते लग्ने धनवान्सात्विको महान् ॥ समदृष्टिर्महान्वक्ता कौतुकी च भवेत्सदा ॥ ८९ ॥ लाभेशे च धने पुत्रे नानासुखसमन्वितः ॥ पुत्रवान्धार्मिकश्चैव सर्वसिद्धिप्रदायकः ॥ ९० ॥ लाभेशे सहजे वित्ते तीर्थेषु तत्परो

महान् ॥ कुशलः सर्वकार्येषु केवलं शूलरोगवान् ॥ ९१ ॥ लाभेशे षष्ठभवने नानारोगसमन्वितः ॥ सर्वं सुखं भवेत्तस्य प्रवासी परसेवकः ॥ ९२ ॥ लाभेशे सप्तमे रंध्रे भार्या तस्य न जीवति ॥ उदारो गुणवान्कर्मी मूर्खो भवति निश्चितम् ॥ ९३ ॥ लाभेशे गगने धर्मे राजपूज्यो धनाधिपः ॥ चतुरः सत्यवादी च निजधर्मसमन्वितः ॥ ९४ ॥

अथ व्ययेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

व्ययेशेऽरिव्यये पापी मातृमृत्युविचिंतकः ॥ क्रोधी संतानदुःखी च परजायासु लंपटः ॥ ९५ ॥ व्ययेशे मदने लग्ने जायासौख्यं भवेन्नहि ॥ दुर्बलः कफरोगी च धनविद्याविनिर्जितः ॥९६॥ व्ययेशे द्वितये रंध्रे विष्णुभक्तिसमन्वितः ॥ धार्मिकः प्रियवादी च सकलगुणसंयुतः ॥ ९७ ॥ भार्याद्वेषी प्रियद्वेषी गुरुद्वेषी भवेन्नरः ॥ व्ययेशे सहजे धर्मे स्वशरीरस्य पोषकः ॥ ९८ ॥ व्ययेशे दशमे लाभे पुत्रसौख्यं भवेन्नहि ॥ मणिमाणिक्यमुक्तानि धत्ते किंचित्समालभेत् ॥ ९९ ॥ एतत्ते कथितं विप्र भावानां च फलाफलम् ॥ बलाबलविवेकेन सर्वेषां फलमादिशेत् ॥ १०० ॥ वक्री चेत्स्वचतुर्थः स्यात्फलं भौमो ददातिच ॥ बुधतुर्येऽथदेवेज्ये पंचमे शशिभार्गवौ ॥ १०१ ॥ सप्तमस्य तमध्वंसी पुत्रस्य नवमस्य च ॥ वित्तस्य विषुवत्यर्के ददाति स्वफलं विधुः ॥ १०२ ॥ ग्रहे पूर्णफले प्राप्ते फलं पूर्णं समादिशेत् ॥ अर्द्धमर्द्धं पादहीने तत्रेदं पादमंघ्रिणा ॥ १०३ ॥ भावानां द्वादशानां च सर्वेषां फलमादिशेत ॥ भावस्थानां ग्रहाणां च फलं ते कथितं मया ॥१०४॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे भावस्थग्रहाणां फलकथनं नाम पंचदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥ ॥ छ ॥

अथ प्राणिनां पूर्वजन्मशापद्योतकम् ।

पार्वत्युवाच ।

देवदेव जगन्नाथ शूलपाणे वृषध्वज ॥ केन योगेन मर्त्यानां बालख्यशिशुनाशनम् ॥ १ ॥ तत्सर्वमत्र योगेन ब्रूहि मे शशिशेखर ॥ शापमोक्षं च कृपया प्राणिनामल्पमेधसाम् ॥ २ ॥

शङ्कर उवाच ।

साधु पृष्टं त्वयादेवि कथयामि सविस्तरात् ॥ शृणुष्वेकमना भूत्वा बलाबलवशादपि ॥३॥ ज्ञेयं सुनिश्चितं सर्वं राशिचक्रे विशेषतः ॥ मेषादिमीनपर्यन्तं मूर्त्यादिद्वादशक्रमात् ॥४॥ भावं च भावजं ज्ञात्वा फलं ब्रूयाद्विचक्षणः ॥ तनुर्वित्तं बंधुमातृपुत्रशत्रुस्मरो मृतिः ॥ ५ ॥ पितृकर्म च लाभं च व्ययांता भावसंज्ञकाः ॥ गुरुर्लग्नेशदारेशपुत्रस्थानाधिपेषुच ॥६॥ सर्वेषु बलहीनेषु वक्तव्यात्वनपत्यता ॥ रव्यारराहुशनयः पुत्रस्था बलसंयुताः ॥७॥ कारकाद्यारक्षीणबलादनपत्यत्वमादिशेत् ॥ पुत्रस्थानगते राहौ कुजेनापिनिरीक्षिते ॥ कुजक्षेत्रगते वापि सर्पशापात्सुतक्षयः ॥८॥ पुत्रेशे राहुसंयुक्ते पुत्रस्थे भानुनन्दने ॥ चंद्रदृष्टे युते वापि सर्पशापात्सुतक्षयः॥९॥कारके राहुसंयुक्ते पुत्रेशे बलवर्जिते॥ विलग्नेशे भौमयुते सर्पशापात्सुतक्षयः॥१०॥कारके भौमसंयुक्ते लग्ने च राहुसंयुते ॥ पुत्रस्थानेश्वरे दुःस्थे सर्पशापात्सुतक्षयः ॥ ११ ॥ भौमांशे भौमसंयुक्ते पुत्रेशे सोमनंदने॥राहुमांदियुते लग्ने सर्पशापात्सुतक्षयः ॥ १२ ॥ पुत्रस्थाने कुजक्षेत्रे पुत्रे राहुसमन्विते ॥ सौम्यदृष्टे युते वापि सर्पशापात्सुतक्षयः ॥ १३ ॥ पुत्रस्था भानुमंदाराः स्वर्भानुः शशिजोंगिराः ॥ निर्बलौ पुत्रलग्नेशौ सर्पशापात्सुतक्षयः ॥ १४ ॥ लग्नेशे राहुसंयुक्ते पुत्रेशे भौमसंयुते ॥ कारके

राहुसंदृष्टे सर्पशापात्सुतक्षयः ॥ १५ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं नागपूजां समारभेत् ॥ १६ ॥ स्वगृह्योक्तविधानेन प्रतिष्ठां कारयेत्सुधीः ॥ नागमूर्तिं सुवर्णेन कृत्वा पूजां समाचरेत् ॥ १७ ॥ गोभूतिलहिरण्यादि दद्याद्वित्तानुसारतः ॥ एवं कृते तु नागेंद्रप्रसादाद्वर्धते कुलम् ॥ १८ ॥ पुत्रस्थानं गते भानौ नीचे मंदांशकस्थिते ॥ पार्श्वयोः क्रूरसंबंधे पितृशापात्सुतक्षयः ॥ १९ ॥ पुत्रस्थानाधिपे भानौ त्रिकोणे पापसंयुते ॥ क्रूरेन्तरे पापदृष्टे पितृशापात्सुतक्षयः ॥ २० ॥ भानुराशिस्थिते जीवे पुत्रेशे भानुसंयुते ॥ पुत्रे लग्ने पापयुते पितृशापात्सुतक्षयः ॥ २१ ॥ लग्नेशे दुर्बले पुत्रे पुत्रेशे भानुसंस्थिते ॥ पुत्रे लग्ने पापयुते पितृशापात्सुतक्षयः ॥ २२ ॥ पितृस्थानाधिपे पुत्रे पुत्रेशे वा तथा स्थिते ॥ लग्ने पुत्रे पापयुते पितृशापात्सुतक्षयः ॥ २३ ॥ पितुः स्थानाधिपो भौमः पुत्रेशेन समन्वितः ॥ लग्ने पुत्रे पितृस्थाने पापात्संततिनाशनम् ॥ २४ ॥ पितृस्थानाधिपे दुःस्थे कारके पापराशिगे ॥ पुत्रे लग्नेश्वरे पापे पितृशापात्सुतक्षयः ॥२५॥ लग्नपंचमभावस्था भानुभौमशनैश्चराः ॥ रंध्रे रिःफे राहुजीवौ पितृशापात्सुतक्षयः॥२६॥लग्नादष्टमे भानौ वै पुत्रस्थे भानुनंदने॥ पुत्रेशे राहुसंयुक्ते लग्ने पापे सुतक्षयः॥ २७॥ व्ययेशे लग्नभावस्थे रंध्रेशे पुत्रराशिगे॥पितृस्थानाधिपे रंध्रे पितृशापत्सुतक्षय ः॥२८॥ रोगेशे पुत्रभावस्थे पितृस्थानाधिपे तथा॥ कारके राहुसंयुक्ते पितृशापात्सुतक्षयः ॥ २९ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं गयाश्राद्धं च कारयेत् ॥ ब्राह्मणान् भोजयेदत्र अयुतं वा सहस्रकम् ॥ ३० ॥ कन्यादानं ततः कृत्वा गां च दद्यात्सवत्सकाम् ॥ एवं कृते पितुः शापान्मुच्यंते नात्र संशयः ॥ ३१ ॥ वर्द्धते च कुलं तस्य पुत्रपौत्रा-

दिभिस्तदा ॥ दृष्टियोगपदैः सर्वं फलं ब्रूयाद्विचक्षणः ॥ ३२ ॥ पुत्रस्थानाधिपे चंद्रे नीचे वा पापमध्यगे ॥ हिबुके पंचमे पापे मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ३३ ॥ लाभे मंदसमायोगे मातृस्थाने शुभेतरे ॥ नीचे पंचमगे चंद्रे मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ३४ ॥ पुत्रस्थानाधिपे दुःस्थे लग्नेशे नीचराशिगे॥ चंद्रपापसमायोगे मातृशापात्सुतक्षयः ॥३५॥ पुत्रस्थानाधिपे दुःस्थे चंद्रे पापांशसंयुते॥ लग्ने पुत्रे पापयुते मातृशापात्सुतक्षयः ॥३६॥ पुत्रस्थानाधिपे चन्द्रे मंदराह्वारसंयुते ॥ भाग्ये वा पुत्रराशौ वा कारके पुत्रनाशनम् ॥३७॥मातृस्थानाधिपे भौमे शनिराहुसमन्विते॥भानुचन्द्रयुते पुत्रे लग्ने संततिनाशनम्॥३८॥ लग्नात्मजेशौ शत्रुस्थौ रंध्रे मात्राधिपे स्थितौ ॥ पितृनाशाधिपौ लग्ने मातृशापात्सुतक्षयः ॥३९॥ षष्ठाष्टमेशौ लग्नस्थौ व्यये मात्रधिपे सुते॥चंद्रे जीवे पापयुते मातृ शापात्सुतक्षयः॥४०॥पापमध्यगते लग्ने क्षीणे चंद्रे च सप्तमे ॥ मातृपुत्रेराहुमंदौ मातृशापात्सुतक्षयः ॥४१॥ नाशस्थानाधिपे पुत्रे पुत्रेशे नाशराशिगे ॥ चंद्रमातृपतौ दुःखे मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ४२ ॥ चंद्रक्षेत्रे यदा लग्ने कुजराहुसमन्विते ॥ चन्द्रमंदौ पुत्रसंस्थौ मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ४३ ॥ लग्ने पुत्रे रंध्ररिःफौ आरराहुरविः शनिः ॥ मातृलग्नाधिपौ दुःस्थौ मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ४४ ॥ नाशस्थानं गते जीवे कुजराहुसमन्विते ॥ पुत्रस्थाने मन्दचंद्रौ मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ४५ ॥ ग्रहयोगपदैः सर्वं फलं ब्रूयाद्विचक्षणः ॥ शुभे सौख्यं विनिर्दिष्टं मिश्रे मिश्रं प्रकीर्तितम् ॥ ४६ ॥ सेतुस्नानं प्रकुर्वीत गायत्रीलक्षसंज्ञके ॥ ग्रहदानं च कर्तव्यं रौप्यपात्रे पयःस्थितिः ॥ ४७ ॥ ब्राह्मणान् भोजयेत्तद्वदश्वत्थस्य प्रदक्षिणाम् ॥ कर्तव्यं भक्तियुक्तेन चाष्टविंशत्सहस्रकम् ।

॥ ४८ ॥ एवं कृते यदा देवि शापान्मोक्षो भविष्यति ॥ सत्पुत्रं लभते पश्चाद्वृद्धिः स्यात्तस्य संततेः ॥ ४९ ॥ अतःपरं प्रवक्ष्यामि भ्रात्रादौ शापकारणम् ॥ पापयोगेन भावेन कारकेण बलाबले ॥ ५० ॥ भ्रातृस्थानाधिपे पुत्रे कुजराहुसमन्विते ॥ पुत्रलग्नेश्वरौ रंध्रे भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥५१॥ लग्ने सुते कुजे मंदे भ्रातृपे भाग्यराशिगे ॥ कारके नाशराशिस्थे भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥५२॥ भ्रातृस्थाने गुरौ नीचे मंदः पंचमगो यदि ॥ नाशस्थौ न तु पुण्यारौ भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ५३ ॥ मूर्तिस्थानाधिपे रिःफे भौमः पंचमगो यदि ॥ पुत्रेशे रंध्रपापस्थे भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥५४॥ पापमध्यगते लग्ने सुतभे पापमध्यगे ॥ नाथौ च कारकौ दुःस्थे भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ५५ ॥ कर्मेशे भ्रातृभावस्थे पापयुक्ते सुते शुभे ॥ पुत्रे ष कुजसंयुक्ते भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ५६ ॥ पुत्रस्थाने बुधक्षेत्रे शनिराहुसमन्विते ॥ रिःफे विदारौ शापत्वाद्भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ५७ ॥ लग्नेशे भ्रातृराशिस्थे भ्रातृस्थानाधिपे सुते॥ लग्नभ्रातृसुते पापे भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ५८ ॥ भ्रात्रीशे नाशराशिस्थे पुत्रस्थे कारके तथा ॥ राहुमांदियुते दृष्टे भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥५९॥नाशस्थानाधिपे पुत्रे भ्रातृनाथेन संयुते ॥ रंध्रे आरार्किसंयुक्ते भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ६० ॥ भातृशापविमोक्षार्थं श्रवणं विष्णुकीर्तनम् ॥ चांद्रायणं चरेत्पश्चात्कावेर्यां विष्णुसन्निधौ ॥ ६१ ॥ अश्वत्थस्थापनं कार्यं दशधेनूः प्रदापयेत् ॥ प्राजापत्यं चरेत्तत्र भूमिं दद्यात्फलान्विताम् ॥ ६२ ॥ एवं यः कुरुते भक्त्या पुत्रवृद्धिः प्रजायते ॥ ६३ ॥ पुत्रस्थाने बुधे जीवे कुजराहुसमन्विते ॥ लग्ने मंदसमायोगे मातुलात्सुतनाशनम् ॥ ६४ ॥ लग्नपुत्रेश्वरौ पुत्रे बुधभौमसमन्विते ॥ मंदे मातुलशापत्वात्पुत्रसं-

ततिनाशनम् ॥ ६५ ॥ लुप्ते पुत्राधिपे लग्ने सप्तमे भानुनन्दने ॥ लग्नेशे बुधसंयुक्ते तस्यसंततिनाशनम् ॥ ६६ ॥ ज्ञातिस्थानाधिपे लग्ने व्ययेशेन समन्विते ॥ शशिसौम्यकुजे पुत्रे तस्य संततिनाशनम् ॥ ६७ ॥ पुत्रलग्नाधिपौ युक्तावन्योन्यं वाथ वीक्षितौ ॥ पुत्रे परस्परस्थौ वा पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥ ६८ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं विष्णुस्थापनमुच्यते॥वापीकूपतडागादिबंधनं सेतुदर्शनम्॥६९॥ पुत्रवृद्धिर्भवेत्तस्य संपद्वृद्धिः प्रजायते ॥ इदं योगग्रहेणैव फलं ब्रूयाद्विचक्षणः ॥ ७० ॥ गुरुक्षेत्रे यदा राहुः पुत्रे जीवारभानुजाः ॥ धर्मस्थानाधिपे नाशे ब्रह्मशापात्सुतक्षयः ॥ ७१ ॥ विद्यागर्वेण यो मर्त्यो ब्राह्मणानवमन्यते ॥ तद्दोषं ब्रह्मशापत्वात्संततेस्तस्य नाशनम् ॥ ७२ ॥ धर्मेशे पुत्रभावस्थे पुत्रेशे नाशराशिगे ॥ जीवारराहुमृत्युस्थे ब्रह्मशापात्सुतक्षयः ॥ ७३ ॥ धर्माधिपे नीचगते व्ययेशे पुत्रराशिगे ॥ राहुयुक्तेक्षिते वापि ब्रह्मशापात्सुतक्षयः ॥ ७४ ॥ जीवे नीचगते राहुर्लग्ने वा पुत्रराशिगे ॥ पुत्रस्थानाधिपे दुःखे ब्रह्मशापात्सुतक्षयः ॥ ७५ ॥ पुत्रस्थानाधिपे जीवे रंध्रे पापसमन्विते ॥ पुत्रेशावर्कचंद्रौ वा ब्रह्मशापात्सुतक्षयः ॥ ७६ ॥ मंदांशे मंदसंयुक्ते जीवे भौमसमन्विते ॥ पुत्रेशे व्ययराशिस्थे ब्रह्मशापात्सुतक्षयः ॥ ७७ ॥ लग्ने गुरुयुते मंदे भाग्ये राहुसमन्विते ॥ व्यये गुरुसमायोगे ब्रह्मशापात्सुतक्षयः ॥ ७८ ॥ तस्य दोषस्य शांत्यर्थं कुर्याच्चांद्रायणं नरः ॥ ब्रह्मकूर्चत्रयं कृत्वा धेनुं दद्यात्सदक्षिणाम् ॥ ७९ ॥ पंचरत्नानि देयानि सुवर्णेन समन्वितम् ॥ अन्नदानं ततः कुर्यादयुतं वा सहस्रकम् ॥ ८० ॥ एवं कृते तु सत्पुत्रं लभते नात्र संशयः॥मुक्तशापो विशुद्धात्मा स पुमान्सुखमेधते ॥ ८१ ॥ दारेशे पुत्रभावस्थे दारेशस्थांशपे शनौ ॥ पुत्रेशे नाशराशिस्थे पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ८२ ॥ कलत्रेशे

नाशसंस्थे रिःफेशे पुत्रराशिगे ॥ कारके पापसंयुक्ते पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ८३ ॥ पुत्रस्थानगते शुक्रे कामपे रंध्रमाश्रिते ॥ कारके पापसंयुक्ते पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ८४ ॥ कुटुंबे पापसंबंधे कामेशे नाशराशिगे ॥ पुत्रे पापग्रहैर्युक्ते पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ८५ ॥ भाग्यस्थानगते शुक्रे दारेशे नाशराशिगे ॥ लग्ने पापे सुते पापे पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ८६ ॥ भाग्यस्थानाधिपे शुक्रे पुत्रेशे शत्रुराशिगे ॥ गुरुलग्नेशदारेशा दुःस्थाः संततिनाशनम् ॥ ८७ ॥ पुत्रस्थाने भृगुक्षेत्रे राहुचंद्रसमन्विते ॥ व्यये लग्ने धने पापे स्त्रीशापात्सुतनाशनम् ॥ ८८ ॥ सप्तमे मंदशुक्रौ च रंध्रेशे पुत्रभेरवौ ॥ लग्ने राहुसमायोगे पत्नीशापात्सुतक्षयः॥८९॥ धने कुजे व्यये जीवे पुत्रस्थे भृगुनंदने ॥ राहुयुक्तेक्षिते वापि पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ९० ॥ नाशस्थौ वित्तदारेशौ पुत्रे लग्ने कुजे शनौ ॥ कारके पापसंयुक्ते पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ९१ ॥ लग्नपंचमभाग्यस्था राहुमन्दकुजाः क्रमात् ॥ रंध्रस्थौ पुत्रदारेशौ पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ९२ ॥ तस्य दोषस्य शांत्यर्थं कन्यादानं समाचरेत् ॥ लक्ष्मीनारायणं देवं सर्वाभरणभूषितम् ॥ ९३ ॥ मूर्तिदानं च कर्तव्यं दशधेनूः प्रदापयेत् ॥ शय्यां च भूषणं चैव दंपत्योर्दापयेत्सुधीः ॥ ९४ ॥ पुत्रं प्रसूयते तस्य भाग्यवृद्धिश्च जायते ॥ मंत्रशापमिदं मर्त्यः पिशाचं बाध्यते सदा ॥ ९५ ॥ कर्मलोपं पितृभ्यश्च तच्छापाद्वंशनाशनम् ॥ पुत्रस्थितौ मंदसूर्यौ क्षीणचंद्रस्तु सप्तमे ॥९६॥ लग्ने व्यये राहुजीवौ प्रेतशापात्सुतक्षयः॥ पुत्रस्थानाधिपे मंदे नाशस्थे लग्नगे कुजे॥ कारके नाशराशिस्थे प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥ ९७ ॥ लग्ने पापे व्यये भानौ सुते चारार्किसोमजाः ॥ पुत्रेशे रंध्रभावस्थे प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥९८॥

लग्ने पापा व्यये भानौ सुते चारार्किसोमजाः ॥ पुत्रेशे रंध्रभावस्थे प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥९९॥ लग्ने राहुसमायोगे पुत्रस्थे भानुनंदने ॥ कारके नाशराशिस्थे प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥ १०० ॥ लग्ने राहौ च शुक्रेज्ये चंद्रे मंदयुते तथा॥लग्नेशे मृदुराशिस्थे प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥१०१॥ लग्ने राहुसमायोगे पुत्रस्थे भानुनंदने॥कुजदृष्टे युते वापि प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥१०२॥ कारके नीचराशिस्थे पुत्रस्थानाधिपे स्थिरे ॥ नीचदृष्टे नीचयुते प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥ १०३ ॥ लग्ने मंदे सुते राहौ रंध्रे भानुसमन्विते॥व्यये भौमसमायोगे प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥ १०४ ॥ कामस्थानाधिपे दुःस्थे पुत्रे चंद्रसमन्विते ॥ मंदमांदियुते लग्ने प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥ १०५ ॥ बाधस्थानाधिपे पुत्रे शनिशुक्रसमन्विते ॥ कारके नाशराशिस्थे प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥ १०६ ॥ तद्दोषस्य प्रशांत्यर्थं विष्णुश्राद्धं च कारयेत् ॥ रुद्रस्नानं प्रकुर्वीत ब्रह्ममूर्तिं प्रदापयेत् ॥ १०७ ॥ धेनू रजतपात्रं च नीलं चैव प्रदापयेत्॥ एतत्कर्म कृते तत्र शापमोक्षः प्रजायते ॥ १०८ ॥ पुत्रप्राप्तिर्भवेत्तस्य विप्रेभ्यो दक्षिणां दिशेत् ॥ पुत्रे राहुरविसौम्याः कारके शुभसंयुते ॥ शुभेन वीक्षिते वापि बहुपुत्रं समादिशेत् ॥ १०९ ॥ पुत्रेशे शुभराशिस्थे शुभदृष्टिसमन्विते ॥ कारके केन्द्रभावस्थे बहुपुत्रं समादिशेत् ॥ ११० ॥ लग्नेशे पुत्रराशिस्थे पुत्रेशे लग्नमाश्रिते ॥ केंद्रत्रिकोणगे जीवे बहुपुत्रं समादिशेत् ॥ १११ ॥ पुत्रस्थानगते राहौ मंदांशकविवर्जिते ॥ बहुपुत्रं नरं विद्याच्छुभग्रहनिरीक्षिते ॥११२॥ पुत्रस्थानाधिपे स्वोच्चे लग्नेशे शुभसंयुते ॥ कारके शुभसंयुक्ते बहुपुत्रं समादिशेत् ॥ ११३ ॥ पुत्रस्थाने तदीशं वा गुरौ वा शुभवीक्षिते ॥ शुभेन सहिते वापि बहुपुत्रं समादिशेत् ॥११४॥ परिपूर्णबले जीवे

लग्नेशे पुत्रराशिगे॥ पुत्रेशे बलसंयुक्ते बहुपुत्रं समादिशेत् ॥११५॥ पुत्रस्थानगते जीवे परिपूर्णबलान्विते ॥लग्नेशे बलसंयुक्ते पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥ ११६ ॥ वर्गोत्तमांशगे जीवे लग्नेशस्यांशपे शुभे ॥ पुत्रेशेन युते दृष्टे पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥११७॥ वित्तेशे पुत्रभावस्थे परिपूर्णबलान्विते॥वैशेषिकांशके जीवे पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥ ११८॥ लग्नात्पुत्राधिपे स्वोच्चे अन्योन्यत्वादिवीक्षिते ॥ परस्परस्थानगते पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥ ११९ ॥ पुत्रस्थानाधिपस्थांशराशीशे शुभसंयुते ॥ शुभेन वीक्षिते वापि पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥ १२० ॥ लग्नपुत्राधिपौ केन्द्रे शुभग्रहसमन्विते ॥कुटुंबेशे बलाढ्ये तु पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥ १२१ ॥ लग्नेशे दारभावस्थे दारेशे लग्नमाश्रिते ॥ द्वितीयेशे विलग्नस्थे पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥ १२२ ॥ दारेशे ग्रहसंयुक्ते नवांशभवनाधिपे ॥ पुत्रवित्तविलग्नेशे पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥ १२३ ॥ ॥ इतिबहुपुत्रयोगः ॥ पुत्रवित्तकलत्रेशाः संयुक्तानवभागपाः ॥ पापांशकाः पापयुता अनपत्यत्वमादिशेत्॥ १२४॥ गुरुर्लग्नेशदारेशपुत्रस्थानाधिपेषु वा ॥ सर्वेषु बलहीनेषु वक्तव्या त्वनपत्यता ॥१२५ ॥ व्ययेशसंयुतांशेशे मृत्युराशौ स्थिते यदि ॥ पुत्रेशे क्रूरषष्ट्यंशे अनपत्यत्वमादिशेत् ॥ १२६ ॥ लग्नपुत्रेश्वरौ दुःस्थे कारके नीचराशिगे ॥ अनपत्यग्रहे पुत्रे अनपत्यत्वमादिशेत् ॥ १२७ ॥ क्रूरषष्ट्यंशके जीवे पुत्रस्थे नाशराशिगे ॥ पुत्रेशे नाशराशिस्थे अनपत्यत्वमादिशेत् ॥१२८॥ लग्नाधिपे कुजे स्वोच्चे रंध्रे मंदयुते रवौ॥ शुभदृष्टिसमायोगे चिरात्पुत्रमुपैति सः॥ १२९ ॥ लग्ने मंदे गुरौ रंध्रे व्यये भौमसमन्विते ॥शुभदृष्टे स्वतुंगे वा चिरात्पुत्रमुपैति सः ॥ ॥ १३० ॥ पुत्रस्था मंदजीवज्ञा लग्ने पुत्राधिपे शुभे ॥ पुत्रेशे शुभ

राशिस्थे चिरात्पुत्रमुपैति सः ॥१३१॥लग्ने मंदे गुरौ रंध्रे व्यये भौमसमन्विते॥शुभदृष्टे स्वतुंगे वा चिरात्पुत्रमुपैतिसः ॥१३२॥ सुते राह्वर्कशुक्रेज्याः शुभर्क्षे शुभवीक्षिते ॥ पुत्रेशे शुभराशिस्थे चिरात्पुत्रमुपैति सः ॥१३३॥ लग्ने सौम्ये धने पापे तृतीये पापखेचरे॥ पुत्रेशे शुभराशिस्थे चिरात्पुत्रमुपैति सः ॥ १३४ ॥ इति पुत्रयोगाः ॥ पुत्रस्थाने कुजे मंदे बुधक्षेत्रे विलग्नपे ॥ बुधदृष्टे युते वापि तदा दत्ताः सुतादयः ॥ १३५ ॥ पुत्रस्थाने बुधक्षेत्रे मंदक्षेत्रेऽथवा भवेत् ॥ मंदमांदियुते दृष्टे तदा दत्ताः सुतादयः ॥ १३६ ॥ पुत्रस्थाने बुधक्षेत्रे बुधसंस्थेक्षितेऽपिवा ॥ लग्नाधिपे शनौ वापि दत्तपुत्रा भवंति हि ॥ १३७ ॥ पुत्रेशे मंदसंयुक्ते कुजे सौम्यनिरीक्षिते ॥ लग्नाधिपे बुधांशे वा दत्तपुत्रा भवंति हि ॥ १३८ ॥ कामेशे लाभभावस्थे पुत्रेशे शुभसंयुते ॥ पुत्रे मंदे बुधे वापि दत्तपुत्रा भवंति हि ॥ १३९ ॥ पुत्रेशे भाग्यभावस्थे भाग्येशे कर्मराशिगे ॥ पुत्रे मंदजदृष्टे तु दत्तपुत्रेण संततिः ॥ १४० ॥ लग्नाधिपे भृगोश्चोच्चे पुत्रे मंदसमन्विते ॥ कारके बलसंयुक्ते दत्तपुत्रात्तु संततिः ॥ १४१ ॥ पुत्रस्थानाधिपे चंद्रे लग्ने पुत्रे शनैश्चरे ॥ परिपूर्णबले जीवे दत्तपुत्रात्सुतो भवेत् ॥ १४२ ॥ पुत्राधिपे रवौ लग्ने पुत्रस्थौ शनिसोमजौ ॥ पुत्राधिपे बलयुते दत्तपुत्रात्सुतो भवेत् ॥ १४३ ॥ लग्नाधिपे बुधे पुत्रे कुजदृष्टिसमन्विते ॥ कारके लाभराशिस्थे दत्तपुत्रात्सुतो भवेत् ॥ १४४ ॥ लग्नाधिपे गुरौ पुत्रे शनिदृष्टिसमन्विते ॥ पुत्रेशे भौमराशिस्थे दत्तपुत्रा भवंति हि ॥१४५॥ हरिवंशो रविणा शशी त्रिपुरहा भौमे च रुद्रक्रिया सौम्ये संपुटकांस्यपात्रविधिवज्जीवे च पैत्र्यातिथिः ॥ शुक्रे गोप्रतिपालनं च कथितं मंदे च मृत्युंजयः कन्यादानभुजंगकेतुकपिला सं-

तानसौख्यप्रदाः ॥ १४६ ॥ यावत्संख्या भवेद्राशिस्तावद्वारं विनिर्दिशेत् ॥ शिवविष्णुस्थापनाद्वा लक्षयोगात्सुखं भवेत् ॥१४७॥ इति बृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे संतानभावफलादेशवर्णनं नाम षोडशोध्यायः ॥ १६ ॥

अथ त्रिकोणशोधनमाह ।

राशिचक्रं यथामार्गं निक्षिप्याष्टग्रहस्य च ॥ त्रिकोणशोधनं कुर्यादादौ सर्वेषु राशिषु ॥ १ ॥

उदाहरणार्थ मिमानि चक्राणि ।

अथ रवेरष्टकवर्गः ४८

सू.	च.	म.	बु.	बृ.	शु.	श.	ल.
१	३	१	३	५	६	१	३
२	६	२	५	६	७	२	४
४	१०	४	६	९	१२	४	६
७	१०	७	९	११	०	७	१०
८	०	८	१०	०	०	८	११
९	०	९	११	०	०	९	१२
१०	०	१०	१२	०	०	१०	०
११	०	११	०	०	०	११	०
०	०	०	०	०	०	०	०

चंद्राष्टकवर्गः ४९

सू.	च.	मं.	बु.	गु.	शु	श.	ल.
३	१	२	१	१	३	३	३
६	३	३	३	२	४	५	६
७	६	५	४	४	५	६	१०
८	७	६	५	७	७	११	११
१०	९	१०	७	८	९	०	०
११	१०	११	८	१०	१०	०	०
०	११	०	१०	११	११	०	०
०	०	०	११	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०

भौमस्याष्टकवर्गः ३९

र.	चं.	म.	बु.	गु.	शु.	श.	ल.
०	०	०	०	०	०	०	०
३	३	१	३	६	६	१	१
६	६	२	५	१०	८	४	३
१०	१०	४	६	११	११	७	६
११	०	७	११	१२	१२	८	१०
०	०	८	०	०	०	९	११
०	०	१०	०	०	०	१०	०
०	०	११	०	०	०	११	०

बुधस्याष्टकवर्गः ५४

र.	च.	म.	बु.	गु.	शु.	श.	ल.
०	०	१	१	०	१	१	०
५	२	२	३	६	२	२	१
६	४	४	५	८	३	४	२
९	६	७	६	११	४	७	४
११	८	८	९	१२	५	८	६
१२	१०	९	१०	०	८	९	८
०	११	१०	११	०	९	१०	१०
०	०	११	१२	०	११	११	११

गुरोरष्टकवर्गः ५६।

र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ल
१	२	१	१	१	२	३	१
२	५	२	२	२	५	५	२
३	६	४	४	३	६	६	४
४	९	७	५	४	९	१२	५
७	११	८	६	७	१०	०	६
८	०	१०	९	८	११	०	७
९	०	११	१०	१०	०	०	८
१०	०	०	११	११	०	०	१०
११	०	०	०	०	०	०	११
०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०

शुक्रस्याष्टकवर्गः ५२।

र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ल
८	१	३	३	५	१	३	१
११	२	४	५	८	२	४	२
१२	३	६	६	९	३	५	३
०	४	९	९	१०	४	८	४
०	५	११	११	११	५	९	५
०	८	१२	०	०	८	१०	८
०	९	०	०	०	९	११	९
०	११	०	०	०	१०	०	११
०	१२	०	०	०	११	०	०
०							
०							
०							

शनेरष्टकवर्गः ३९।

र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ल
१	३	३	६	५	६	३	१
२	६	५	८	६	११	५	३
४	११	६	९	११	१२	६	४
७	०	१०	१०	१२	०	११	६
८	०	११	११	०	०	०	१०
१०	०	१२	१२	०	०	०	११
११	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०

लग्नाष्टकवर्गः ५२ :

र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ल
३	३	१	१	१	१	१	३
४	६	३	२	२	२	३	६
६	१०	६	४	४	३	४	१०
१०	११	१०	६	५	४	६	११
११	१२	११	८	६	५	१०	०
१२	०	०	१०	७	८	११	०
०	०	०	११	९	९	०	०
०	०	०	०	१०	०	०	०
०	०	०	०	११	०	०	०

अथसूर्यरेखाचक्रम्·।

राशयः	कु	मी	मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म·
ग्रहाः	र·बु·	शु·मं	ल·								चंद्र·	श·गु
रवि	।	।	०	।	०	०	।	।	।	।	।	०
चंद्र	।	०	०	।	०	०	०	।	।	०	०	०
मंगळ	०	।	।	०	।	०	०	।	।	।	।	।
बुध	०	।	०	।	।	०	०	।	।	।	।	०
गुरु	०	०	०	०	।	।	०	०	।	०	।	०
शुक्र	।	०	०	०	०	०	।	।	०	०	०	०
शनि·	।	०	।	०	०	।	।	।	०	।	०	।
ल·	।	।	०	०	।	।	०	।	।	०	०	।
यो·रे	५	४	२	३	४	३	३	७	६	४	४	३
यो·पि	३	४	५	५	४	५	५	१	२	४	४	५

अथ सूर्यत्रिकोणैकाधिपत्यशोधनम्·।

ग्रहा	र·बु	शु·मं	ल·								चंद्र	श·गु·
राशयः	क	मी	मे	वृ	मि	क	सि	क	तु	वृ	ध	म
रेखा	५	४	२	३	४	२	३	७	६	४	४	३
त्रि·शो	१	१	०	०	०	०	१	४	२	१	२	०
ए·शो·	१	१	०	०	०	०	१	०	०	०	२	०
	ग्रहपिंडः ४० राशिपिंडः ५१ उभयोर्योगपिंडः ९१											

अथचंद्ररेणाचक्रम्·

राशयः	ध	म	कु	मी	मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ
ग्रहाः	चं	श·बु	र·गु·	शु·मं	ल·							
रविः	।	०	०	०	।	०	०	।	।	।	०	।
चंद्र	।	०	।	०	०	०।	।	०	।	।	।	०
मंगळ	।	।	०	०	।	०।	०	।	।	०	०	०
बुधः	०	।	०	।	।	०।	०	।	।	०	।	।
गुरुः	।	०	।	।	०	०।	०	०	।	।	०	।
शुक्रः	।	।	०	०	।	०।	।	०	।	०	।	०
शनिः	०	०	०	।	०	०।	।	०	०	०	०	।
लग्न·	०	।	।	०	०	०	।	०	०	।	०	०
रेखा	५	४	३	३	३	६	४	४	५	५	२	५
''	३	४	५	५	५	२		४	३	३	६	३

[illegible] नम·

ग्रहा	चं	श·बु	र·गु	शु·मं	ल·							
राशयः	ध	म	कु	मी	मे	वृ	मि	क	सि	क		धाश्व
रेखा·	५	४	३	३	३	६	४	४	५	५	२	५
त्रिशो·	२	०	१	०	०	२	२	१	२		०	२
ए·शो	२	०	१	०	०	०	१	१	२		०	०

ग्रहपिंडः २५ राशिपिंडः ६६ उदाहरणयोगः ९१

अथ भौमरेखाचक्रम्।

राशयः	मी	मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं
ग्रहाः	म.बु	ल.								च	श.बु.	र.गु.
रवि	०	१	०	०	१	०	०	०	१	१	०	०
चंद्र	०	०	१	०	०	०	०	१	०	०	०	१
भौमः	१	१	०	१	०	०	१	१	०	१	१	०
बुधः	१	०	१	१	०	०	०	०	१	०	०	०
गुरुः	१	०	०	०	१	०	०	०	१	१	१	०
शुक्रः	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	१	१
शनिः	०	१	०	०	१	१	१	१	१	०	१	०
लग्न	०	१	०	१	०	०	१	०	०	०	१	१
रेखाः	३	४	२	३	३	२	३	४	४	३	५	३
बिंदवः	६	४	५	५	५	६	५	४	४	५	३	५

अथ भौमत्रिकोणैकाधिपत्यशोधनम्।

ग्रहाः	म.श	ल.								चंद्र	श.बु.	सू.गु.
राशयः	मी	मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं
रेखा	३	४	२	३	३	२	३	४	४	३	५	३
त्रिशो	०	२	०	०	१	०	१	१	२	१	३	०
एकशो	०	०	०	०	१	०	०	०	०	१	३	०

ग्रहपिंडः ३१ राशिपिंडः २८ योगपिं० ५९

अथबुधरेखाचक्रम्।

राशयः	म	कुं	मी	मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध
ग्रहाः	बु.श.	र.गु	मं.शु	ल.								चंद्र.
रवि	१	०	०	०	०	१	१	०	०	१	०	१
चंद्रः	१	०	१	०	१	०	१	०	१	१	०	०
मंगलः	१	०	१	१	०	१	०	०	१	१	१	१
बुधः	१	०	१	०	१	१	०	०	१	१	१	१
गुरुः	१	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	१
शुक्रः	१	०	१	१	१	१	१	०	०	१	१	०
शनिः	१	१	०	१	०	०	१	१	१	१	१	०
लग्नम्	१	१	०	१	१	०	१	०	१	०	१	०
रेखा	८	२	४	४	४	४	६	१	६	१	५	४
बिंदवः	०	६	४	४	०	०	२	७	२	२	३	४

अथबुधत्रिकोणैकाधिपत्यशोधनम्।

ग्रहाः	बु.श.	र.गु.	शु.मं	ल.								चंद्र.
राशयः	म	कुं	मी	मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध
रेखा	८	२	४	४	४	४	६	१	६	३	५	४
त्रिशो	४	०	०	३	०	३	२	०	२	४	१	३
एकशो	४	०	०	२	०	०	२	०	०	०	१	३

ग्रहपिंडः ५५ राशिपिंडः ७७ योगः १३२

अथ गुरोः रेखाचक्रम्।

राशयः	कुं	मी	मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म
ग्रहाः	गुर	मं.शु	ल								चंद्र	रा.बु
रविः	।	।	।	१	०	०	।	।	।	।	।	०
चंद्रः	०	०	।	०	।	०	।	०	।	०	०	।
भौमः	०	।	।	०	।	०	०	।	।	०	।	।
बुधः	।	०	।	।	।	०	०	।	।	।	०	।
गुरुः	।	।	।	।	०	०	।	।	०	।	।	०
शुक्रः	०	०	।	०	०	।	।	०	०	।	।	।
शनिः	०	।	०	।	।	०	०	०	०	०	।	०
लग्नः	।	०	।	।	०	।	।	।	।	०	।	।
रेखाः	४	४	७	५	४	२	५	५	५	४	६	५
बिन्दवः	४	४	१	३	४	६	२	३	३	४	२	३

अथ गुरुत्रिकोणैकाधिपत्यशोधनम्।

ग्रहाः	गु.र.	शु.मं	ल.								चं.	रा.बु.
राशयः	कुं	मी	मे	वृ	मि	कर्क	सिं	क	तु	वृ	ध	म
रेखाः	४	४	७	५	४	२	५	५	५	४	६	५
त्रि.शो.	०	२	३	०	०	०	०	०	१	२	१	०
ए.शो.	०	२	१	०	०	०	०	०	०	२	१	०

ग्रहपिण्डः २० राशीपिण्डः २१ उ० योगपिंडः ४१

अथ भृगुरेखाचक्रम्।

राशयः	मी	मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं
ग्रहाः	शु.मं	ल.								चं	श.बु	र.गु
रविः	०	०	०	०	०	०	।	०	०	।	।	०
चंद्रः	।	।	०	०	।	।	०	।	।	।	।	।
मंगलः	०	०	।	।	०	।	०	०	।	०	।	।
बुधः	।	०	।	।	०	०	।	०	।	०	०	०
गुरुः	०	०	०	।	०	०	।	।	।	।	०	०
शुक्रः	।	।	।	।	।	०	०	।	।	।	।	०
शनिः	।	।	।	०	०	।	।	।	।	०	०	०
लग्नम्	०	।	।	।	।	।	०	०	।	।	०	।
रेखाः	४	४	५	५	३	४	४	४	७	५	४	३
बिंदवः	४	४	३	३	५	४	४	४	१	३	४	५

भृगुत्रिकोणैकाधिपत्यशोधनम्।

ग्रहाः	शु.मं	ल.								चं.	श.बु	गु.र
राशयः	मी	मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं
रेखाः	४	४	५	५	३	४	४	४	७	५	४	३
त्रि.शो.	१	०	१	२	०	०	०	१	४	१	०	०
ए.शो.	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०

=३५ राशीपिंडः ५६ योगपिंडः ९१

अथ शनिरेखाचक्रम् ।

मकर	कुंभ	मीन	मेष	वृष.	मिथु.	कर्क	सिंह	कन्या	तुल	वृश्चि.	धन	राशयः
श बु	र गु	शु.म.	लग्न.								चंद्रः	ग्रहाः
०	१	१	०	१	०	०	१	१	०	१	१	रविः
०	१	०	०	१	०	०	०	०	१	०	०	चंद्रमाः
१	१	०	०	१	०	१	१	०	०	०	१	भौमः
०	०	०	०	०	१	०	१	१	१	१	१	बुधः
१	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	१	बृहस्पतिः
१	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	शुक्रः
०	०	१	०	१	१	०	०	०	०	१	०	शनिः
१	१	०	१	०	१	१	०	१	०	०	०	लग्न
४	५	२	१	४	४	३	४	३	२	३	४	रेखा
४	३	६	७	४	४	५	४	५	६	५	४	बिंदवः

अथ शनेस्त्रिकोणैकाधिपत्यशोधनम् ।

श.बु.	सू.बृ.	शु.म.	लग्न								च.	ग्रहाः
मकर	कुं.	मी.	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	राशयः
४	५	२	१	४	४	३	४	३	२	३	४	रेखा
१	३	०	०	१	२	१	३	०	०	१	३	त्रि० शो.
१	३	०	०	०	०	१	३	०	०	०	३	ए० शो.

ग्रह पिं० ७० राशि पिंड ९९ उ० यो० पिं० १६९

अथ लग्न रेखा चक्रम् ।

मे.	वृ.	मि.	क.	सि.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.	राशयः
ल.								चं.	श.बु.	र.गु.	शु.मं.	ग्रहाः
१	१	०	१	०	०	०	१	१	१	०	०	रविः
०	१	०	०	०	१	१	१	०	९	१	०	इन्दुः
०	१	०	०	१	०	०	०	१	१	०	१	भौमः
०	१	१	१	१	०	१	१	१	०	१	१	बुधः
१	१	१	१	०	०	१	१	०	०	०	१	गुरुः
१	१	१	१	०	०	१	१	०	०	०	१	शुक्रः
१	०	१	०	०	०	१	१	०	१	०	१	शनिः
०	०	१	०	०	१	०	०	०	१	१	०	लग्नम्
४	५	५	३	३	२	५	६	३	५	४	४	रेखा
४	३	३	५	५	६	३	२	५	३	४	४	बिं०

अथ लग्नत्रिकोणैकाधिपत्यशोधनम् ।

ल.								चं.	श.बु.	सू.गु.	शु.मं.	ग्रहाः
मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कुं.	मी.	राशयः
४	५	५	३	३	२	५	६	३	५	४	४	रेखा
१	३	१	२	२	२	१	३	०	३	०	१	त्रि० शो.
१	२	०	०	०	०	१	२	०	३	०	१	ए० शो.

ग्रहपिंडः ४५ रा. पिंडः ७७ उ० योग पिंडः २२

त्रिकोणं तु कथं प्रोक्तं मेषसिंहादयः क्रमात् ॥ वृषकन्यामृगाख्येषु तुलाकुंभयुगेषु च ॥ २ ॥ कर्कवृश्चिकमीनास्ते त्रिकोणाःस्युः परस्परम् ॥ त्रिकोणेषु च यन्न्यूनं तत्तुल्यं त्रिषु शोधयेत् ॥ ३ ॥ एकस्मिन् भवने शून्यं तत्त्रिकोणं न शोधयेत् ॥ समत्वे सर्वगेहेषु सर्वं संशोध्य बुद्धिमान् ॥ ४ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे त्रिकोणशोधनं नाम सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥ ॥ छ ॥

अथ त्रिकोणशोधनोदाहरणमाह ।

त्रिकोणत्रयस्थानेषु यन्न्यूनं फलं तत्स्थानत्रयेषु शोध्यम् तद्यथा सूर्याष्टकवर्गे मेषाधो रेखाफलं २, सिंहाधः फलं ३, धनाधःफलं ४, एतदूनं फलं त्रिषु शोधिते जातम् धनाधः २, मेषाधः ०, सिंहाधः १, तथा वृषाधः ३, कन्याधः७, मकराधः ३, इदं त्रिषु शोधिते मकराधः०, वृषाधः०, कन्याधः४, तथा कुंभाधः५, मिथुनाधः४, तुलाधः६ । एवं त्रिषु शोधिते तुलाधः२, मिथुनाधः०, कुंभाधः१ । तथा मीनाधः४, कर्काधः२, वृश्चिकाधः ४, इदं त्रिषु शोधिते कर्काधः०, वृश्चिकाधः १, मीनाधः१, इत्येकःप्रकारः ॥ त्रिषु त्रित्रिकोणेषु एकस्थाने शून्यं भवति तदा त्रिकोणशोधनं तत्र न कार्यम् त्रिषु स्थानेषु यथास्थितरेखाफलं स्थाप्यं अत्र तु कल्पितोदाहरणम् वृषाधो रेखाफलं२, कन्याधः५, मकराधः०, अतएव यथास्थितं फलं स्थापितम् तत्त्रिकोणशोधनाभावः एवं सर्वत्र ज्ञेयम् इति द्विती-

यःप्रकारः॥ त्रिषु त्रिकोणेषु रेखाफलं समानं भवति तदा स्थानत्रयेषु सर्वं शोधयेदित्यर्थात् त्रिषु शून्यमेव स्थाप्यम् तद्यथा गुरोरष्टकवर्गे वृषाधो रेखाफलं५,कन्याधः५, मकराधः५,अत्र फलसाम्यत्वात्रिषु स्थानेषु शून्यं स्थापितं एवं सर्वत्र ज्ञेयम्। इति तृतीयः प्रकारः ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे त्रिकोणशोधनं नाम सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

अथैकाधिपत्यशोधनमाह।

एवं त्रिकोणं संशोध्य पश्चादेकाधिपत्यता ॥ क्षेत्रद्वयं फलानि स्युस्तदा संशोधयेद्बुधः ॥ १ ॥ क्षीणेन सह चान्यस्मिञ्छोधयेद्ग्रहवर्जिते ॥ ग्रहयुक्ते फले हीने ग्रहाभावे फलाधिके ॥ २ ॥ अनेन सह चान्यस्मिञ्छोधयेद्ग्रहवर्जिते ॥ फलाधिके ग्रहैर्युक्ते चान्यस्मिन्सर्वमुत्सृजेत् ॥३॥ उभयोर्ग्रहसंयुक्ते न संशोध्यः कदाचन ॥ उभयोर्ग्रहहीनाभ्यां समत्वं सकलं त्यजेत् ॥४॥ सग्रहा ग्रहतुल्यत्वात्सर्वं संशोध्यमग्रहात् ॥ कुलीरसिंहयोराश्योः पृथक् क्षेत्रं पृथक् फलम् ॥५॥ इति बृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे एकाधिपत्यशोधनं नामाऽष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

अथैकाधिपत्यशोधनोदाहरणम्।

भौमादीनां क्षेत्रद्वयमस्ति तत्र विचारः क्षेत्रद्वये एकं ग्रहयुक्तं फलं हीनं भवति, द्वितीयं ग्रहहीनं फलाधिकं भवति तदा ऊनं फलं अन्यत्र ग्रहहीने अधिकफलं क्षेत्रे शोध्यमितिभावः, शोध्यावशिष्टग्रहहीने क्षेत्रे स्थाप्यम् अत्र कल्पितोदाहरणमाह यथा मिथुनो ग्रहसहितः त्रिकोणशोधनफलेनानेन ३ हीनः कन्याग्रहरहितास्त्रिकोणशोधनफलेनानेन ४ अधिकं तेन मिथुनाधस्त्रिकोणशोधनेन १ कन्याधःस्थिताधिकफले शोधिते शेषं ३ स्थापितं मिथुनाधः १, कन्याधः ३, पुनः एकत्र राशौ फलाधिके ग्रहयुक्ते अन्यत्र ग्रहाभावे फले हीने सति तदा फलाधिके ग्रहयुक्ते राशौ तस्याधो यत्रिकोणफलं तत् स्थाप्यम् ग्रहवर्जिते फलहीने राशौ सर्वमुत्सृजेदित्यत्र तस्याधः शून्यं

स्थाप्यम् अत्र तु कल्पितोदाहरणम् मीनो ग्रहयुक्तः फलाधिक ४ धनग्रहरहितस्त्रिकोणशोधनफलेन हीनः तेन मीनाधो यथास्थितफलं स्थापितं ४,धनाधः शून्यं स्थापितं पुनः उभयक्षेत्रे ग्रहसंयुक्ते सति तत्रशोधनं न कार्यम् तद्यथा सूर्याष्टकवर्गे मीनो ग्रहसहितःफलं १, धनोऽपि ग्रहसहितं फलं २ अत्र शोधनं नास्ति तेन यथास्थितफलं स्थापितं पुनः क्षेत्रद्वये ग्रहहीने फलसाम्ये सकलं त्यजेदिति स्थानद्वये शून्यं स्थाप्यं तद्यथा भृगोरष्टकवर्गे वृषाधःफलं १, तुलाधः त्रिकोणशोधनफलं १; वृषतुलौ ग्रहरहितौ फलेन तुल्यौ तेनात्र स्थानद्वये शून्यं स्थापितं अथवा एकत्र फलं १, अन्यस्मिनशून्यं०, तदा फलाधः शून्यं, शून्याधः०शून्यंस्थाप्यं तद्यथा शनेरष्टकवर्गे मेषाधः त्रिकोणशोधनफलं ०, वृश्चिकाधः फलं १ अत्रोभयस्थाने शून्यं स्थापितं यदा एकत्र फलमधिकं अन्यत्र फलमूनं तदा ऊनफलेनाधिकफलं संशोध्यावशेषं संस्थाप्य तद्यथा लग्नाष्टकवर्गे त्रिकोणशोधितफलं वृषाधः ३,तुलाधः १,अत्र शोध्य वृषाधः २, तुलाधः १ स्थाप्यं पुनः यदेको राशिर्ग्रहसहितः अन्यो ग्रहरहितः द्वयोः फलं तुल्यं भवति तदा सग्रहराशौ यथास्थितं फलं स्थाप्यम् ग्रहरहिते राशौ शून्यं स्थाप्यं अत्र तु कल्पितोदाहरणं मेषोग्रहरहिस्तत्तत्रस्थं फलं ३ वृश्चिकग्रहरहितं तत्रस्थं फलं ३ अत्र फलतुल्यत्वात्सग्रहमेषाधः यथास्थितं फलं स्थापितं ३, वृश्चिकाधः शून्यं० स्थाप्यं पुनः कुलीरसिंहयोः सर्वत्र यथास्थितं फलं स्थाप्यं एकाधिपत्यशोधनाभावः एवं सर्वत्र ज्ञेयं। इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे एकाधिपत्यशोधनं नाम अष्टादशोऽध्यायः॥ १८॥

अथ पिंडोत्पत्तिमाह।

शोध्यावशेषं संस्थाप्य राशिमानेन वर्द्धयेत् ॥ ग्रहयुक्तेऽपि तद्राशौ ग्रहमानेन वर्द्धयेत्॥ १॥

अथ गुणकध्रुवांकानाह।

गोसिंहौदशंगुणितौ वसुभिर्मिथुनालिनौ ॥ वणिग्मेषौ तु मुनिभिः कन्यकामकरौ शरैः॥ शेषाः स्वमानगुणिता राशिमाना क्रमात् ॥ २ ॥ जीवारशुक्रसौम्यानां दश वसु मुनींद्रियैः क्र

मादृगुणकाः ॥ बुधस्य संख्या शेषाणां ग्रहंगुणैर्गुणयेत् पृथक् पृथक्कार्योः ॥ ३ ॥ इति बृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे पिंडोत्पत्तिकथनं नामैकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

अथ राशिगुणकचक्रम् ।													अथ ग्रहगुणकचक्रम् ।							
मे.	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कु	मी	रा	सू	च	म	बु	गु	शु	श	ग्रहाः
७	१०	८	४	१०	५	७	८	९	५	११	१२	गु०	५	५	८	५	१०	७	५	गुणकाः

अथ ग्रहराशिपिंडानयनोदाहरणम् ।

एकाधिपत्य शोधितसिद्धांकेषु तत्तद्ग्रहाश्रितराश्यधः स्थितमंकानां तत्तद्ग्रहगुणकैर्गुणयित्वा गुणितांकानां योगे ग्रहपिंडो भवति पुनः राशिगुणकगुणितराश्यंको राशिपिंडो भवति । तद्यथा कुंभस्थौ रविगुरू कुंभाधःस्थांकः १ रविगुणकाः ५, गुरो गुणांकाः १० गुणयेत् गुणितांकाः ५ । १० मीनाश्रितौ शुक्रभौमौ तयोः राशेरधःस्थांक १ शुक्रगुणकाः ७, भौमगुणकाः ८ गुण्येन गुणितांकाः ७ । ८ धनराशिसहितश्चंद्रस्तस्य राशेरधःस्थांकौ २, चंद्रगुणितौ ५, गुणितांकाः १० मकराश्रितौ शनिबुधौ तयो राशेरधःस्थांकः ०, गुणितानां योगे ग्रहपिंडः ४० पुनः राशिपिंडः कुंभाधः १ कुंभगुणकाः ११ गुणितांकाः ११ मीनाधःस्थांकः १ मीनगुणकाः १२ गुणितांकाः १२, सिंहाधः १, सिंहगुणकाः १० गुणितांकाः १० धनाधः २ धनगुणकाः ९ गुणितांकाः १८, गुणितानां योगे राशिपिंडः ५१ उभयोर्योगे योगपिंडः ९१ एवं सूर्याष्टकवर्गे पिंडं अनया रीत्या सर्वत्र ज्ञेयम् । इति श्रीबृहत्पराशरहोरापूर्वखंडसारांशे पिंडोत्पत्तिकथनं नामैकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

अथाष्टकवर्गफलमाह ।

आत्मप्रभावशक्तिश्च पितृचिंता रवेः फलम् ॥ मनोबुद्धि प्रसादं च मातृचिंतामृगांकतः ॥ १ ॥ भ्रातृसत्वं गुणं भूमिं भौमेन तु विचिंतयेत् ॥ २ ॥ वाणिज्यकर्मवृत्तिश्च बुधेन तु विचिंतयेत् ॥ गुरुणा देहपुष्टिं च बुद्धिपुत्रार्थसंपदः ॥३॥ भृगोर्विवाहकर्माणि भोगस्थानं च वाहनम् ॥ वेश्यास्त्रीजनगात्राणि शुक्रेणैव निरीक्ष-

येत् ॥ ४ ॥ आयुष्यं जीवनोपायं दुःखशोकमहद्भयम् ॥ सर्वक्षयं च मरणं मंदेनैव निरीक्षयेत् ॥ ५ ॥ रविः पिता शशी माता भ्राता भौमो बुधः सुहृत् ॥ मातुलेयः स्मृतो जीवो ज्ञानपुण्ये स्त्रियः सितः ॥ एषामृक्षेच तत्काले मरणं कुरुते शनिः ॥ ६ ॥ तत्तत्कारकभावकर्णगुणितं शोध्यावशिष्टं फलं विंशत्या सह सप्तभिश्च विहृतं तच्छेषतारा शनौ ॥ तातः स्याज्जननी सहोदरजवो बंधुः सुतः स्त्री स्वयं ततुल्यं विलयं प्रयांति विपुलं श्रीनाथहेतुश्च वा ॥ ७ ॥ आदित्याष्टकवर्गं च निक्षिप्याकाशचारिषु ॥ अर्कस्थितस्य नवमो राशिः पितृगृहं स्मृतम् ॥ ८ ॥ तद्राशिफलसंख्याभिर्वर्द्धयेद्योगपिंडकम् ॥ सप्तविंशोद्धृतं शेषं नक्षत्रं याति भानुजम् ॥ ९ ॥ तस्मिन्काले तस्य तस्य भावस्यार्तिं विनिर्दिशेत् ॥ तस्मिन्काले पितृक्लेशो भवतीति न संशयः ॥ १० ॥ तत्त्रिकोणगते वापि पितापितृसमोऽपि वा ॥ मरणं तस्य जानीयाद्दशाछिद्रेषु कल्पयेत् ॥ ११ ॥ अर्कात्तु तुर्यगे राहौ मंदे वा भूमिनंदने ॥ गुरुशुक्रेक्षणमृते पितृहा जायते नरः ॥ १२ ॥ लग्नाच्चंद्राद्गुरुस्थाने याते सूर्यसुते यदि ॥ पित्रोर्नाशं तदा काले वीक्षिते पापसंयुते ॥ १३ ॥ दशानुकूलकालेन योजयेत्कालवित्तमः ॥ लग्नात्सुखेशराशीशदशायां च पितृक्षयः ॥ १४ ॥ सुखनाथदशायां तु बहुप्राप्तेश्च संशयः ॥ पितृजन्माष्टमे जातस्तदीशे लग्नगेपि वा ॥ १५ ॥ तनैव पितृकार्याणि कारयेन्नात्र संशयः ॥ सुखेशे लाभलग्नस्थे चंद्रलग्नाद्विशेषतः ॥ १६ ॥ पितृगृहं समायुक्ते जातः पितृवशानुगः ॥ तेनैव पितृकार्याणां कर्मशेषं समापयेत् ॥ ॥ १७ ॥ पितृजन्मतृतीयर्क्षे जातः पितृधनाश्रितः ॥ पितृकर्म जातः पितृतुल्यगुणान्वितः ॥ १८ ॥ तदीशे लग्नसंस्थेपि

पितृश्रेष्ठो भवेत्सुतः ॥ सूर्याष्टवर्गे यच्छून्यं मासं संवत्सरं प्रति ॥ १९ ॥ विवाहव्यवहारादिमासेऽस्मिन्वर्जयेत्सदा ॥ कलहो मासदुःखानि शून्यमासे भवंति च ॥ २० ॥ एवमादिफलं ज्ञात्वा मासं प्रति समाचरेत् ॥ संशोध्य पिंडं सूर्यस्य रंध्रमानेन वर्द्धयेत् ॥ २१ ॥ द्वादशादिहृताच्छेषं मेषादिगणयेत्पुनः ॥ तस्मिन्मासे मृतिं विंद्यात्तत्रिकोणगतेपि वा ॥२२॥ सूर्यादिकल्पयेत्त्वन्ये परतो भास्करे मृतिः ॥ विशेषं भावसूत्रेऽग्रे पितुर्दायादिकं दिशेत् ॥ २३॥

अस्योदाहरणम् ।

अर्कस्थितस्य नवमो राशिः पितृगृहं अत्र सूर्यः कुंभस्थः अस्मान्नवमो राशिः तुला तत्रस्थं फलं ६ सूर्यस्य संशुद्धिः पिंडयोगः ९१ अयं तुलायां फलस्य गुणितांकाः ५४६ इदं सप्तविंशति २७ भक्तेर्लब्धस् २० व्यर्थं शेषं ६ आर्द्रानक्षत्रगते शनौ पितृकष्टं तत्रिकोणगते कष्टम् आर्द्रास्वातिशतभिषानक्षत्रगते शनौ पितृकष्टम् अथवा संशोध्य सूर्यपिंडः ९१ तुलायां रंध्रमानेन ३ गुणितांकाः २७३ द्वादश १२ भक्तेर्लब्धं व्यर्थं २२ शेषं ९ धनराशिः तत्रिकोणगे ९ । १ । ५ धनमेषसिंहराशिगते शनौ पितृकष्टम् पितुरभावे पितृसमस्यकष्टम् ॥ २३ ॥

अथ चंद्रफलम् ।

चंद्राच्चतुर्थगे मातुः प्रासादग्रामचिंतनम् ॥ चंद्राष्टवर्गे शून्यं च शून्यराशिगते विधौ ॥२४॥ तन्नक्षत्रं परित्यज्य शुभकर्माणि कारयेत् ॥ चंद्राष्टमे शनिक्षेत्रात्रितयेषु विशेषतः ॥ २५ ॥ आयामव्याधिदुःखानि लभते नात्र संशयः ॥ चन्द्रात्सुखफलात्पिण्डं वर्धयेच्छोध्यपूर्ववत् ॥ २६ ॥ शेषे मृगे शनौ याते मातृहानिं विनिर्दिशेत् ॥ तत्रिकोणेषु वा केचिद्दशाच्छिद्रेषु कल्पयेत् ॥ २७॥ चन्द्राल्लग्नात्सुतस्थाने भौमे वा भास्करात्मजे ॥ दृश्यते वा तयोः स्थानं पूर्वोक्ते कालसंगते ॥ २८ ॥ तदभावे स्वयं मृत्युर्दशान्त-

रगतेऽपि वा ॥ चन्द्रात्सुखेष्टमे राशेस्त्रिकोणे दिवसाधिपे ॥ २९॥
मात्रावियोगमस्तीति निर्दिशेल्लग्नतः पितुः ॥ पितुर्वा मातृचि-
न्ताया भास्करादीन् प्रकल्पयेत् ॥ ३० ॥ ॥ छ॥

अस्योदाहरणम् ।

चंद्रो धनराशावस्ति, अष्टमः सिंहराशिस्तस्येशः सूर्यः, अयं धनिष्ठानक्ष-
त्रेऽस्ति अतः धनिष्ठा ज्येष्ठा रेवती एतेषु नक्षत्रेषु आयामो व्याधिदुःखादि
लभेत् । तस्मादेतेषु नक्षत्रतृतीयेषु शोभनं न कुर्यात् । तथा चंद्रात्सुखस्थानं
मीनः १२ अत्रस्थफलं ३ चंद्रस्य शुद्धयोगपिंडः ९१ फलेन गुणितांकाः २७३
सप्तविंशति २७ भक्तेर्लब्धं १० व्यर्थं शेषं ३ कृत्तिकानक्षत्रं तत्रिकोणे कृत्ति-
का,उत्तराफाल्गुनी उत्तराषाढानक्षत्रगते शनौ मातृकष्टम् । अथवा योगपिं-
डः ९१ रंध्रमानेन २ गुणितांकाः १८२ द्वादशभक्तेर्लब्धं १५ व्यर्थं शेषं २ वृ-
षभकन्यामकरराशिगते शनौ मातृकष्टं मात्रभावे तत्समानस्य कष्टम् ॥ ३०॥

अथ भौमफलमाह ।

भौमाष्टवर्गे संचिंत्यं भ्रातृविक्रमधैर्यकम् ॥ भौमस्थितस्य
सहजो राशिर्भ्रातृगृहं स्मृतम् ॥ ३१ ॥ त्रिकोणे शोधनं कृत्वा
यत्र भूयांसि तत्र च ॥ भूमिर्भवति भार्या वा ग्रहगेहोऽथवा
यदि ॥ ३२ ॥ भौमो बलविहीनश्चेद्दीर्घायुर्भ्रातृको भवेत् ॥
फलानि यत्र क्षीयंते तत्र भूमितराः स्मृताः ॥ ३३ ॥ तद्राशि-
फलसंख्यैश्च वर्धयेच्छोध्य पूर्ववत् ॥ शेषमृक्षं शनौ याते भ्रातृ-
हानिं विनिर्दिशेत् ॥ ३४ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

अस्योदाहरणम् ।

भौमः मीनराशिस्थः अस्मात्तृतीयराशिः वृषभः तस्य फलं २ भौमस्य
योगपिंडः ५९ फलेन गुणितांकाः ११८ सप्तविंशति २७ भक्तेर्लब्धं ४ व्यर्थं
शेषं १० मघा तत्रिकोणमघामूलाश्विनीनक्षत्रगते शनौ भ्रातृकष्टं अथवा
भौमयोगपिंडः ५९ रंध्रमानेन ३ वर्द्धितः १७७ द्वादश १२ भक्तेर्लब्धं १४
व्यर्थं शेषं९धनराशिः तत्रिकोणे धनमेषसिंहराशिगते शनौ भ्रातृकष्टम् ॥३४॥

अथ बुधफलम्।

बुधात्तुर्यं कुटुंबं च धनपुत्रादिमातुलाः ॥ तत्पंचमे मंत्रविद्यालिपिबुद्ध्यादि चिंतयेत् ॥ ३५ ॥ बुधाष्टवर्गं संशोध्य शेषमृक्षगते शनौ ॥ बंधुमित्रविनाशादीँल्लभते नात्र संशयः ॥ ३६ ॥

अस्योदाहरणम्।

बुधो मकरेऽस्ति, अस्माच्चतुर्थः मेषः १, तत्रस्थं फलं ४, बुधस्य योगपिंडः १३२ फलेन गुणितांकाः ५२८ सप्तविंशति २७ भक्तेर्लब्धं १९ व्यर्थं शेषं १५ स्वातीशतभिषा आर्द्रानक्षत्रगते शनौ बंधुमित्रादिकष्टं अथवा योगपिंडः १३२ रंध्रमानेन ५ गुणितांका ६६० द्वादशभक्तेर्लब्धम् ५५ व्यर्थं शेषं० मीनकर्कवृश्चिकराशिगते शनौ बंधुमित्रादिकष्टम् । एवं पंचमस्थानाद्बुद्ध्यादि विचारणीयम् ॥ ३६ ॥

अथ गुरुफलम्।

जीवात्पंचमतो ज्ञानं पुत्रधर्मधनादिकम् ॥ गुरोरष्टकवर्गेषु संतानमपि कल्पयेत् ॥ ३७ ॥ गुरुस्थितसुतस्थाने यावच्च विद्यते फलम् ॥ शत्रुनीचग्रहं त्यक्त्वा तावंतश्च सुताः स्मृताः ॥ ३८ ॥ संख्या नवांशतुल्या वा तदीशस्थाऽथवा पुनः ॥ सुतभेशनवांशैश्च समानावाधिकल्पयेत् ॥ ३९ ॥ गुरोरष्टकवर्गेषु शोध्यशेषफलानि च ॥ क्रूराश्रितफलं त्यक्त्वा शेषास्तस्यात्मजाः स्मृताः ॥ व्ययार्थसुतसंस्थैश्च पापैः स्यात्क्षीणसंततिः ॥ ४० ॥ गुरोरष्टकवर्गेषु सुतराशिस्थितं समम् ॥ अल्पात्मजः स विज्ञेयो गुरौ पंचमगेपि वा ॥ तदीशयोगदृष्टे वा तदा पुत्रान्समादिशेत् ॥ ४१ ॥ एतैर्बहुप्रकारैश्च कल्पयेत्कालवित्तमः ॥ बहुलक्षणसंयोगे तदा तस्मिन्समादिशेत् ॥ ४२ ॥ वंशक्षयादियोगाश्च पुरस्ताद्वक्ष्यते मया ॥ पूर्वोक्तलक्षणेनात्र वंशभर्तुः समाशेदित ॥ ४३ ॥

अस्योदाहरणम् ।

गुरुः कुंभराशिस्थः, अस्मात्पंचमो राशिर्मीनोस्ति तस्य फलं ४ गुरोर्योग-पिंडः ९१ फलेन गुणितांकाः ३६४ सप्तविंशति २७ भक्तेर्लब्धं १३ व्यर्थ शेषं ११ पूर्वाफाल्गुनीपूर्वाषाढाभरणीनक्षत्रगते शनौ संतानकष्टं अथवा योगपिंडः ९१ रंध्रमानेन ५ गुणितांकाः ४५५ द्वादश १२ भक्तेर्लब्धं ३७ व्यर्थ शेषं ११ कुंभमिथुनतुलाराशिगते शनौ संतानकष्टम् ॥ ४३ ॥

अथ शुक्रफलम् ।

भृगोरष्टकवर्गे च निक्षिप्याकाशचारिषु ॥ येषु येषु फलानि स्युर्भूयांसि किल तत्र तु ॥४४॥ भूमिं कलत्रं वित्तं च तद्देशे निर्दिशेन्नृणाम् ॥ शुक्राज्जामित्रतो लब्धिर्दारेशान्वितदिग्भवा ॥ ४५ ॥ दाराधिपस्थितं क्षेत्रं दाराजन्मर्क्षकं विदुः ॥ तस्योच्चनीचराशौ वा केचिदिच्छंति तद्विदः ॥ ४६ ॥ तस्यांशकत्रिकोणे वा भार्याया जन्म संभवेत् ॥ लग्नेन्द्वोर्भाग्यभं जन्म लग्नभं परिकीर्तितम् ॥४७॥ तयोः समागमर्क्षे च कल्पयेत्तत्र बुद्धिमान् ॥ स्वक्षेत्रस्वोच्चगो वापि स्वमित्रर्क्षगतोऽपिवा ॥ ४८ ॥ स्वमित्रांशगतो वापि वक्तव्यं दारलक्षणम् ॥ शुक्रजामित्रतोलब्धिस्त्रिकोणाद्देशदिक् स्त्रियः ॥ ४९ ॥ प्रोक्तराशिर्यदा दारा जन्मर्क्षे संततिस्तदा ॥ अनुक्तराशिर्जन्मर्क्षमस्तिचेन्नास्ति संततिः ॥ ५० ॥ भृगुर्दारेशयुक्तर्क्षे फलं संख्याःस्त्रियोविदुः॥क्षेत्रस्त्रीग्रहणेसाम्यं नृपस्य द्विगुणं तथा॥५१॥ मंदांशे मंदसंयुक्ते मंदक्षेत्रेऽथवा भृगो॥नीचांशे पापसंयुक्ते नीचस्त्रीभोगमिच्छति ॥ ५२ ॥ मेदिनी तनय भोगनिवासी मेदिनी भव सदालययुक्तः ॥ मंगलेक्षणयुतः सितस्तदाऽत्यंतसुंदरपराङ्गनारतः ॥५३॥ भौमांशकगते शुक्रे भौमक्षेत्रगतेऽपि वा॥ भौमेनयुतदृष्टेश्च परस्त्रीभोगमिच्छति ॥ ५४ ॥ दारागारे मंदभांशे

कुजांशे मंदाराभ्यां वीक्षिते यस्य पुंसः ॥ स्यात्तद्दारा जारिणी चंचला वा वेश्या दासी स्वामिसंतोषनिघ्नी ॥ ५५ ॥ जामित्रे मंदभौमांशे तदीशे मंद भौमगे ॥ वेश्या वा जारिणी वापि तस्य भार्या न संशयः ॥ ५६ ॥ पापारूढांशगे चंद्रे जामित्रे व्ययगे पिवा ॥ पापग्रहान्विते शुक्रे स्त्रीहेतोः शुचमावहेत् ॥ ५७ ॥ शुक्रांशकसमाना स्त्री वर्णरूपगुणान्विता ॥ भवेच्छशांकतुल्या वा दारेशस्य गुणान्विता ॥५८॥ सपापभागगे विधौ व्ययेंगना लयेपि चेत् ॥ सपापभार्गवेंगनानिमित्ततः शुचां पदं ॥५९॥ सितांशकप्रमाणिकाः स्त्रियो भवंति सद्गुणाः ॥ भवेन्नरांशसंमिताः स्वनाथतुल्यसद्गुणाः ॥६०॥ शुक्रान्मंदे त्रिकोणस्थे नेष्टं जीवे सुखप्रदम् ॥ तेषां बलाबलत्वेन भार्याया लक्षणं वदेत् ॥६१॥ एवमादि फलं ज्ञात्वा निर्दिशेच्छुक्रवर्गतः ॥ ६२ ॥

अस्योदाहणम् ।

भृगोर्योगपिंडः ४१ शुक्रात्सप्तमः कन्या तस्य फलेन ४ गुणितांकाः १६४ सप्तविंशति २७ भक्तेर्लब्धं ६ व्यर्थं शेषं २ भरणी पूर्वाफाल्गुनी पूर्वाषाढा नक्षत्रगते शनौ जायाकष्टम् अथवा योगपिंडः ४२ रंध्रमानेन ४ गुणितांकाः १६४ द्वादश १२ भक्तेर्लब्धम् १३ व्यर्थं शेषम् ८ वृश्चिकमीनकर्कराशिगते शनौ जायाकष्टम् ॥ ६२ ॥

अथ शनिफलम् ।

शनैश्चरस्थितस्थानादष्टमं मृतिरुच्यते ॥ शनेरष्टकवर्गे च स्वस्यायुष्यं विनिर्दिशेत् ॥ ६३ ॥ लग्नात्प्रभृति मंदांतं फलान्येकत्र कारयेत् ॥ लग्नादिफलतुल्याब्दे व्याधिवैरं समादिशेत् ॥ ॥ ६४ ॥ मंदादिलग्नपर्यंतं फलान्येकत्रसंयुतम् ॥ मंदादिफलतुल्याब्दे व्याधिं तस्य समादिशेत् ॥ ६५ ॥ तयोर्योगसमाब्देतु

मृत्युयोगः प्रचक्षते ॥ शोध्यादिगुणनं कृत्वा पिंडं संस्थाप्ययत्नतः ॥ ६६ ॥ अष्टमस्थफलैर्हत्वा सप्तविंशतिभाजितम् ॥ शताद्दूर्ध्वंतु तत्पिंडं शतमेव त्यजेग्रतः ॥ ६७ ॥ आयुः पिंडंतु जानीयात्प्राग्वद्वेलां तु कल्पयेत् ॥ त्रिकोणैकाधिपत्यर्क्षशोधनं विरचय्यच ॥ ६८ ॥ पिंडं संस्थाप्य गुणयेल्लग्नादष्टमगैः फलैः ॥ सप्तविंशतिहृच्छेष मृत्युकालं वदेद्बुधः ॥ ६९ ॥ समूलाष्टकवर्गे च यत्र नास्ति फलं गृहे ॥ तत्र नास्ति फलं तस्य यदा याति शनैश्वरः ॥७०॥ तद्गृहे रविचंद्रौचेद्दशाछिद्रे मृतिं वदेत् ॥ दशाछिद्रसमायोगे मृत्युरेव न संशयः ॥ ७१ ॥ मंदाष्टवर्गेराशीनां हीनराशौ क्षयो भवेत् ॥ तद्गृहे भास्करे मंदे तस्मिन्काले मृतिं वदेत् ॥ ७२ ॥ मंदाष्टवर्गोपथरिष्टयोगे दुष्टानि वर्षाणि विचारयंति ॥ पूर्वोक्तसंशोधनतो हि शुद्धं पिण्डं सुधीमान्विलिखेत्पृथक्स्थं ॥ ७३ ॥ लग्नात्तु मंदान्तमथोफलानामैक्यं शनेर्लग्नमुपांत्यमेव ॥ तद्योगतुल्ये शरदीहकाले व्याधिं मृतिं वा परदेशयानम् ॥ ७४ ॥ धनक्षयं तत्प्रतितुल्यवर्षे तद्योगयोगाब्दसमेतु कष्टम् ॥ सामर्थ्यहीनग्रहपाककाले प्राप्ते तदा निश्चयतो मृतिः स्यात् ॥ ७५ ॥ विलग्नशनिमध्यगानि च फलानि संताडयेन्नगैर्भैर्विहृतानि शेषमितभे खले याति चेत् ॥ तदा धनसुखक्षतिं तदनु चांगभादष्टमस्थितैर्विगुणयेद्गणंभैंपरिशेषभस्थे शनौ॥७६॥

अत्रोदाहरणम् ।

लग्नप्रभृति मंदांतं फलानि१४४३४२२२४ एतेषामैक्यं २८ एतत्तुल्ये वर्षे शरीरे व्याधिं वा मृतिं परदेशयानं धनक्षयं लग्ने तथा मंदप्रभृति लग्नांतं फलानि ४ ५ २ एतेषां योगः ११ एतत्तुल्याब्दे पूर्ववत्कष्टं उभयोर्योगसमानाब्दे २९ पूर्ववद्धनक्षयादि योगो भवति मृत्युयोगाभावः पुनः विलग्नाच्छनि मध्ये

यानि फलानि. २८ नगे ७ स्ताडितानि १८९ भ २७ विहृतावशेषं० एतन्मितभे रेवतीनक्षत्रगते खले सुखक्षतिः स्यात् अथवा शनेः योगपिंडः १६९ लग्नादष्टमस्थफलेन ३ गुणितः ५०७ भ २७ परिशेषः २१ उत्तराषाढा कृत्तिका उत्तराफाल्गुनी नक्षत्रगते शनौ सुखधनक्षतिः स्यात् ॥ ७६ ॥

प्रयातिवियब्दके सति दशाद्यरिष्टे सति भृशं मरणनिश्चयं निगदितं तदा नो मृषा ॥ त्रिकोणभवने ततोपि सति दुष्टपाकोदये प्रयाति मरणं पुमानपि च रक्षकश्चेच्छिवः ॥ ७७ ॥

अस्यार्थः ।

मंदाष्टकवर्गे यस्मिन् राशौ वियच्छून्यं भवति तस्मिन्राशौ याते शनौ दशारिष्टे सति वा दुष्टपाकोदये दुष्टदशायां तस्मिन्नब्दके मरणनिश्चयो वाच्यः ततोपि कोणे दुष्टदशायां वा मरणं भवति यदि शिवो रक्षिता तदापि मृत्युः स्यात् ॥ ७७ ॥

पुनः भौमफलम् ।

भौमांतं तनुपः कुजात्तनुलयं योगे फलानां तथा तत्तुल्यं शरदीह कष्टमनिशं शस्त्रानलोत्थं भयम् ॥ मंदारांगभयोः फलैक्यकमिते सौम्योज्झिते शस्त्रभीर्मन्दारैक्यमिते फलक्षतिभयं राहोः सुखानां क्षतिः ॥ ७८ ॥　　॥ छ ॥　　॥ छ ॥

अस्योदाहरणम् ।

भौमाष्टकवर्गे तनुतः लग्नात भौमांतं फलैक्यं ३६ अथ वा भौमात् लग्नांतं फलं २ उभयोर्योगफलम् ३८ एतत्तु २ । ३६ । ३८ ल्यवर्षे शरीरे व्याध्यादि कष्टम् ॥ ७८ ॥

अथ शुभाशुभफलमाह ।

शुभखचरफलैक्यं प्राप्तवर्षे नितांतं धनतनयसुखानां भाजनं स्यान्मनुष्यः ॥ धरणितनयवर्गे बिंदुसंज्ञांतयोगे तनुलयमिह वर्षे पापगे मृत्युभीतिः ॥ ७९ ॥ मार्तण्डपुत्राष्टकवर्गमध्ये

यद्यद्गृहे शून्यफलं भवेच्च ॥ तत्तद्गमध्ये रविजेथ सूर्ये तदा शरीरामयपीडनं स्यात् ॥ ८० ॥ ॥ ॥ ७ ॥

अस्योदाहरणम् ।

चंद्राष्टकवर्गे चंद्राल्लग्नांतं फलैक्यं १५ लग्नाचंद्रांतं फलैक्यं ३४ एतत्तुल्याब्दे १५ ३४ धनादिसौख्यं बुधाष्टकवर्गे बुधाल्लग्नांतं फलैक्यं१४लग्नाद्बुधांतं फलैक्यं४२एतत्तुल्याब्दे१४४२धनतनयादिसौख्यं गुरोर्लग्नांतं फलैक्यं ८लग्नाद्गुर्वन्तं फलैक्यं ४८ एतत्तुल्याब्दे धनादिसौख्यं शुक्राष्टकवर्गे शुक्राल्लग्नांतं फलैक्यं ४ एतत्तुल्याब्दे धनतनयादिसौख्यं भविष्यति एवं लग्नाष्टकवर्गेऽपि बोद्धव्यम् ॥ ७९ ॥ शनेरष्टकवर्गे शून्यं नास्ति इति शनेरष्टकवर्गः ॥ ८० ॥

अथ सर्वाष्टकवर्गफलमाह ।

सर्वाष्टकग्रहफलैर्वियोज्य चक्रं मृत्यादिगुण्यमशुभं शुभमेव तत्र ॥ जन्मादितः फलसमानदशाः समीक्ष्य यात्राविवाहसमये बहुमृत्युयुक्तः ॥ ८१ ॥ मेषादि भानां सकलाष्टवर्गे उत्पन्नरेखागणमेव कुर्यात् ॥ धृत्यादि १८ तत्त्वांतमितं कनिष्ठं त्रिंशावसानं किल मध्यवीर्याः ॥ ८२ ॥ त्रिंशाधिकं तूत्तमवीर्यदाः स्युः शरीरसौख्यार्थयशोविशेषाः ॥ स्वस्वाष्टवर्गे यदि वेदहीनाः क्लेशाय सौख्याय च वेदपुष्टाः ॥ ८३ ॥ दशमभवनरेखाभ्योधिकं लाभमानं भवति यदि विहीनं स्याद्व्ययाख्यं ततोपि ॥ अधिकतरविलग्नं भोगसंपत्तिभग्ना विनिमयवशतस्तद्वैपरीत्यं जनस्य ॥ ८४ ॥ मध्या १०त्फलाधिके लाभो मध्यात्क्षीणफले व्ययः ॥ यस्य रेखाधिकं लग्नं भोगवानर्थवान् भवेत् ॥ ८५ ॥ प्रादक्षिण्यादिभावनां सकलफलयुतिं दिक्चतुष्कक्रमेण कृत्वा तद्भागतो यः समधिकफलतः शोभनं हानिमल्पात् ॥ सौम्याः स्वोच्चस्वगेहोदितखचरयुते दिग्विभागे स्वकार्ये वित्तेशाशा सुवित्तं मृतिपतिगतदिग्भागगे देहनाशः ॥ ८६ ॥ ॥ ॥ ७ ॥

टीका।

भानां लग्नादिद्वादशराशीनां प्राग्दक्षिणेन सव्यमार्गेण दिक्चतुष्क्रमेण पूर्वादिदिक्षु राशित्रयं त्रयं ज्ञेयं तत्र लग्नद्वादशैकादशराशयः पूर्वादिक् तथा दशमनवमाष्टमराशयो दक्षिणा दिक् सप्तमषष्ठपंचमराशयः पश्चिमा दिक् चतुर्थतृतीयद्वितीयराशयः उत्तरा दिक् पूर्वादिदिक्चतुष्कस्य प्रत्येकं राशित्रयस्य सकलफलयुतिं योगं कृत्वा तद्भागेर्यद्यत्र समाधिकफलं तद्दिशि शोभनं वाच्यं यत्राल्पफलं तद्दिशि हानिर्वाच्या ॥ ८६ ॥

अथ भावफलमाह।

भावं विलोक्य सदसत्फलदायकं यत्तद्राशिसंभवफलैश्च तदुक्तपिंडम् ॥ ८७ ॥ पिंडे रेखाताडिते भावशेषे १२ राशौतस्मिन्याति सौरिः समायाम् ॥ यस्यां तत्तद्भावहानिं च विद्यात्प्राहुर्वशे वाऽथवा तत्त्रिकोणे ॥ कृत्वा विंदुभ्यस्तु कालं सुधीमांस्तस्माद्वाच्यः प्राप्तिकालः शुभत्वे ॥ ८८ ॥ ॥ ॥ ६९ ॥

टीका।

भावमिति लग्नपिंडं संगुण्यभैः सप्तविंशतिभिर्[२७] विभज्य शेषभे यदा सौरिः प्रयाति तदा तस्य भावफलस्य नाशः स्यात् ॥८७॥ पिंडेइति पिंडं लग्नपिंडे ताडिते भावफलेन गुणयेत् द्वादशभक्ते शेषे यस्मिन्समायां वर्षे सौरियाति तस्मिन्वर्षे तद्भावहानिं विद्यात् ज्ञातव्येत्यर्थः अथवा तत्त्रिकोणइति एवं सुधीमान् बिंदुभ्यस्तत्कालं शुभत्वे तस्मात्प्राप्तिकालो वाच्यः ॥ ८८ ॥

मृत्युभावेशभात्कोणनिघ्नं फलं मृत्युजं सूर्य[१२] शेषर्क्षयुक्ते रवौ ॥ तत्त्रिकोणे थवारिष्टमासंवदेत्तातमातृग्रहाद्येथवा कल्पयेत् ॥ ८९ ॥ सूर्यजाल्लग्नमृत्य्वीश्वरांतं च तत्पिंडकं ताडितं मृत्युमानेन च ॥ सूर्यशेषर्क्षगे भास्करे नाशनं तत्त्रिकोणेऽथवा स्याद्विधिः सर्वतः ९०

टीका।

मृत्युभावेश्वरो यस्मिन् राशावस्ति तत्त्रिकोणं त्रिकोणजशोधितफलेन मृ-

त्युजं मृत्युभावस्थितं फलं गुणयेत् सूर्यशेषे द्वादशभक्ते शेषर्क्षयुक्ते शेषराशियुक्ते रवौ तत्रिकोणेवारिष्टमासं वदेदित्यर्थः अथवा तातमातुर्ग्रहात्कल्पयेदिति ॥ ८९ ॥ ९० ॥

मीनाद्यं मिथुनांतकं प्रथमकं प्रोक्तं वयः प्राक्तनैः कर्काद्यं वणिजान्तकं तरुणता संज्ञं च मध्यंबुधैः ॥ कुंभांतं स्थविरांतकं च बहुभिर्यत्तत्फलैः संयुतं तत्सौख्यार्थविशेषकं बलयुते नायं विशेषाच्छुभम् ॥ ९१ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

टीका ।

मीनाद्यमिति अत्रवयस्त्रिधा मीनाद्यंमिथुनांतकं मीनमेषवृषमिथुना एते राशयः प्रथमवयोज्ञेयाः कर्काद्यंवणिजांतकं कर्क सिंह कन्या तुला एतेराशयः तरुणवयोज्ञेयाः तथावृश्चिक धनुर्मकर कुंभा एतेराशयः स्थविरावृद्धवयाज्ञेयाः यद्यद्बहुभिः सफलैर्युतं तत्तद्वयसि सौख्यार्थविशेषकं ज्ञेयम् बलयुतेनायं बलयुतग्रहेणयुक्तं विशेषाच्छुभंज्ञेयम् ॥ ९१ ॥

अथ राहुयुक्तगुरुफलम् ।

राहुयुक्तगुरुराशिगे ९ । १२ गुरौ तत्रिकोणमप्यरिष्टकारकम् अल्पमृत्युरिपुभावनायको योगकर्क्ष नो मरणसंभवः ॥ ९२ ॥

टीका ।

इयं राहुयुक्तगुरुरिति यस्यजन्मलग्ने धनमीनराशौराहुरस्ति तत्रराशिगतेगुरौ रिष्टसंभवोवाच्यः तत्रिकोणेवा अथवा यत्रकुत्रराशौ राहुयुक्तगुरुरस्ति तत्रराशिगते शनावरिष्टसंभवोवाच्यः तत्रिकोणेवा ॥ ९२ ॥

लग्नेंदुतस्त्रिंशतिमेदृकाणे गुरौ त्रिकोणेपि तदीश्वरस्य॥ वर्षेविवादं परदेशयानं शरीरपीडा मृतिसन्निभास्यात् ॥ ९३ ॥

टीका।

चेद्यदा चंद्रस्य लग्नस्यच त्रिंशतिमेद्रेष्काणेगुरुरस्तियस्यजन्मनि प्रतिराशौ द्रेष्काणत्रयमस्ति एवंगणनया चंद्रस्यत्रिंशतिमे द्रेष्काणेगुरौसति तदीश्वरस्य

तस्य द्रेष्काणस्य योऽधिपतिस्तस्य त्रिकोणे शनैश्चरे याते तस्मिन्वर्षे विवादं परदेशयानं शरीरपीडा मृतिसन्निभास्यात् मृत्युतुल्या स्यादित्यर्थः ॥ ९३ ॥

अथ निधनार्कमाह ।

मृत्युपद्वादशांशत्रिकोणेऽसुरो मृत्युनाथत्रिकोणस्थसूर्येमृतिः॥ अर्कलिप्ताहतोराहु लिप्तागणश्चक्रलिप्ता २१६०० ह्रयुक्तो रविर्मृत्युदः ॥ ९४ ॥ भौममार्तंडलिप्ताहतिः कारयेच्चक्रलिप्ताहताल्लब्धयुक्तो रविः ॥ याति यस्मिंस्तदा तत्रिकोणेपि वा क्लेशमाहुः क्षयं मासि धीमान्वदेत् ॥ ९५ ॥ ॥ ६९ ॥ ॥

टीका ।

मृत्युपेति मृत्युभावस्वामी यस्मिन्द्वादशांशेऽस्ति ततस्तस्मात्रिकोणेऽसुरो राहुर्याति तदामृत्युनाथत्रिकोणस्थे सूर्येमृतिर्वाच्या पुनःराहोर्लिप्तागणः कार्यः अर्कलिप्तागणेन संगुण्य चक्रलिप्ताविहृत्ययल्लभ्यते तेनार्कलिप्तागणो युक्तः कार्यस्तंराश्यादिकं कृत्वा तत्समोऽर्को यदाभवति तदा मृत्युकालो वाच्यः॥९५

अथ निधनार्कोदाहरणम् ।

यथा सूर्यः १० । ४ । १४ । २२ अस्य कलापिंडः १८२५ । ४ । २२ राहुः ७ । २८ । २१ । ३९ अस्य कलापिंडः १४३०१ । ३९ अनेन गुणितांकाः २६१०५०४५४ चक्रलिप्ताः २१६०० भक्तेर्लब्धांकाः कला १२०९५ शेषं षष्टि ६० गुणनचक्रलिप्ता २१६०० भागेलब्धाविकला ४० अत्रपूर्वं आनीतार्कलिप्ता १८२५४ । २२ मध्येयोजिता जाता जातांका ३०३४०।२ अयं ६० भक्तेर्लब्धं ५०५।४०२ अस्य ३० भागो १६।२५।४०,२ अस्यराशि १२ भागे शेषराश्यादिनिधनार्कः ४।२५।४०।२॥ अर्कलिप्ताः १८२५४ भौमलिप्ताः २१४२४ अनयोराहतिः ३८१२७३६९६ चक्रलिप्ता भक्ते २१६०० र्लब्धं १७६५१ शेषम् १२०९६ षष्टि ६० घ्नं ७२५७६० चक्रलिप्ताः २१६०० भक्तेर्लब्धम् ३३ अनेनार्कलिप्तांकयुक्ता ३५९०५।५५ अयं राश्यादि ५१८ एतत्तुल्येर्के मासि क्लेशं क्षयं भवति तत्रिकोणे वा ॥ ९५ ॥

अथ श्लोकद्वयं लग्नविषयिकमाह।

निधने ज्ञद्वादशांशत्रिकोणे भास्करे मृतिः ॥ निधनेशत्रिकोणे वा सूर्यादिष्वागतेष्वपि ॥ ९६ ॥ षष्ठाष्टमव्ययेशानां स्फुटयोगगते,शनौ ॥ मृतिं तत्र विजानीयात्तत्रिकोणगतेपि वा ॥ ९७ ॥

अथ निधनचंद्रमाह।

अष्टमेशत्रिकोणे विधुःस्याद्यदा योगमिंदौ तथा तन्नवांशेऽपि वा॥ तत्रिकोणे प्रयाते मृतिंनिर्दिशेन्निश्चयात्स्वल्पेरखोद्भवे वासरे ॥९८

टीका।

यो अष्टमभावेशोग्रहोऽस्ति तस्य त्रिकोणे यदा विधुर्योगंयाति अथवा अष्टमेशोयस्मिन्नवांशेऽस्ति तस्य त्रिकोणे यदा विधुःप्रयाति तदा स्वल्पस्वल्परेखोद्भवेवासरे निश्चयान्मृतिं निर्दिशेदित्यर्थः ॥ ९८ ॥

अथ निधनलग्नमाह।

जन्मलग्नेंदुगानन्द ९ भागाः क्रमाद्वेदषष्ट्यंश ६४ राशौ प्रयाते तनौ ॥ मृत्युजन्मांगनीचोदये शून्यगे दुष्टपाकोदये देहमुक्तिर्भवेत् ॥ ९९ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

टीका।

जन्मलग्नेंदुगाः जन्मलग्नस्यचंद्रस्यच नंदभागानवांशाः क्रमाद्वेदषष्ट्यंशराशौ चतुःषष्टिनवांशतुल्यराशौतनौलग्नेवाचंद्रेयातिसति देहमुक्तिर्भवेदित्यर्थः अथवा मृत्युजन्मांगनीचोदये उच्चानीचं सप्तममित्युक्तत्वात् मृत्युनीचोदयं सिंहः जन्मांगनीचोदयंसप्तमभंप्रकरस्तत्रप्रयातेतनौलग्नेशून्यग्नेशून्यगे लग्नाष्टकवर्गे तत्रशून्यंफलंचेत्तदा दुष्टपाकोदये दुष्टग्रहस्यदशायां देहमुक्तिर्भवेदित्यर्थः ॥ ९९ ॥

अत्रोदाहरणम्॥

लग्नात् ० । ६ । ३ । ४ । २ चन्द्रः८ । २५ । २९ । ३८नवांशमानं ३।२० त्रिषष्टयागुणिते ६३ जातः २१० अंशास्त्रिंशद्भक्ते जाता राशयः ७ एभिर्यु-

क्तौ लग्नचंद्रौ लग्नम् ७।६।३।४२ चंद्रः ३।२।५।२।९।३८ लग्नस्य चतुःषष्टितुल्ये नवांशे वृश्चिकलग्ने चंद्रस्य चतुःषष्टितुल्ये नवांशे कर्कलग्ने देहमुक्तिकालः एवं सर्वत्रविचारणीयम् ॥ ९९ ॥

अथ समुदायाष्टकवर्गफलमाह।

सर्वाष्टकग्रहफलैर्विनियोगचक्रं मूर्त्यादिगुण्यमशुभंशुभमेव तत्र ॥ जन्मादितः फलसमेतदशाः समीक्ष्य यात्राविवाहसमये बहुमृत्युयुक्तः ॥ १०० ॥ सर्वकर्मफलोपेते ह्यवर्गक उच्यते ॥ अन्यथा फलविज्ञानं दुर्ज्ञेयं गुणदोषजम् ॥ १०१ ॥ त्रिंशाधिक फला ये स्यू राशयस्ते शुभप्रदाः ॥ त्रिंशांतं पंचविंशादि राशयो मध्यमाःस्मृताः ॥ १०२ ॥ अतिक्षीणफला येच राशयः कष्टदुः-खदाः ॥ श्रेष्ठराशिषु सर्वेषु शुभकार्याणि कारयेत् ॥ १०३ ॥ श्रे-ष्ठान्राशीन्मुहूर्तेषु योजयेन्मतिमान्नरः ॥ तत्तज्जन्मप्रभावास्तु पुंस-स्तैः सार्द्धमाचरेत् ॥ १०४ ॥ कष्टराशिमुहूर्तेषु वर्जयेन्मतिमान्न-रः ॥ मध्यात्फलाधिके लाभो मध्यात्क्षीण फले चयः ॥१०५॥ लग्नं फलाधिकं यस्य भोगवानर्थवान्हि सः॥विपरीतेन दारिद्र्यं भवि-ष्यति न संशयः ॥ १०६ ॥ लग्ने यावत्फलं चास्ति तद्दशायाःफ-लंवदेत् ॥ मूर्त्यादि व्ययपर्यन्तं दृष्ट्वाभावफलानिवै ॥ १०७ ॥ अ-धिकेशोभनं विंद्यात्क्षीणे हीने च मृत्यवे ॥ मध्यमे मध्यमंयाति विचार्य भावसंमतम् ॥१०८॥ खंडत्रयं विनिक्षिप्य दशानयनवत्त-था ॥ पापग्रहसमारूढं खंडं क्लेशकरं स्मृतम् ॥१०९॥ सौम्यैर्जुष्टं शुभंज्ञेयं मिश्रैर्मिश्रफलं वदेत् ॥ खंडत्रयफलं ज्ञात्वा दशाफल-मुदीरयेत् ॥ ११० ॥ लग्नात् प्रभृति मंदांतमेकीकृत्य फलानिवै ॥ सप्तभिर्गुणयेत्पश्चात्सप्तविंशोद्धृतात्फलम् ॥ १११ ॥ तत्समान-गते पापे दुःखं वा रोगमादिशेत् ॥ मन्दात्प्रभृति लग्नान्तमेवमेवं

प्रकल्पयेत् ॥ ११२ ॥ भौमाच्च लग्नपर्यंतमेकीकृत्य तु बिन्दवः॥ पूर्ववद्गुणितं कृत्वा वर्षमेवं प्रकल्पयेत् ॥ ११३ ॥ तद्वर्षे पापसंयुक्ते व्याधिमृत्युभयंभवेत् ॥ वर्षेषु हीनभागेषु तद्भावं वर्जयेत्तदा ॥ ११४ ॥ गोष्ठं क्षेत्रं कृषिं वापि षष्ठराशौ स्थितं शुभम् ॥ क्षीणराशौ स्थितं द्रव्यं तद्द्रव्यं नाशतां व्रजेत् ॥ ११५ ॥ वित्तेश्वरस्य दिग्भागे वित्तमाप्नोति निश्चितम् ॥ रंध्रेश्वरस्य दिग्भागे देहस्तत्र विनश्यति ॥ ११६ ॥ मेषादि यद्गृहगता वसुसंख्यया तास्तद्भावपुष्टिबलबुद्धिकरा भवंति ॥ षट् पंच सप्त सहितानि शुभ प्रदानि त्रिष्वेककर्णयुतभानि न शोभनानि ॥ ११७॥ मिश्रं फलं भवति सागरकर्णयोगे रोगापवादभयदा यदि शून्यभावाः ॥ एकादि कर्णयुतभानुमुखग्रहाणां भिन्नाष्टवर्गजानि सर्वफलंप्रवच्मि॥११८॥

अथ मासफलमाह ।

संक्रमदिने ग्रहाणामष्टकवर्गेषु चारवशात् ॥ रेखैक्या च्छुभमशुभं मासफलं तद्वशाद्दिनफलं च ॥ ११९ ॥

टीका ।

जन्मकालीनमष्टकवर्गं संपाद्य यस्मिन्नेवराश्यंतरसंक्रमो भवति तस्मिन्दिने सर्वेषामष्टकवर्गरेखासु सकलफलं वाच्यम् ॥ ११९ ॥

अथ रेखाशांतिफलमाह ।

रेखाभिः सप्तभिर्युक्ते मासे मृत्युर्नृणां भवेत् ॥ सुवर्णं विंशतिपलं दद्याद्द्वौ तिलपर्वतौ ॥ १२० ॥ वसुभिर्जातिहीनः स शीघ्रं मृत्युवशो नरः ॥ असत्फलविनाशाय दद्यात्कर्पूरजां तुलाम् ॥ १२१॥ रेखाभिर्नवभिः सर्पान्म्रियते मनुजो ध्रुवम् ॥ अश्वैश्चतुर्भिः संयुक्तं रथं दद्याच्छुभाप्तये ॥ १२२ ॥ रेखाभिर्दशभिः शस्त्रात्प्राणांस्त्य-

जति मानवः ॥ दद्याच्छुभफला वास्यै कवचं वज्रसंयुतम् ॥१२३॥ रुद्रैः प्राप्याभिशापं च प्राणैर्मुक्तो भवेन्नरः ॥ दिक्पलैः स्वर्णघटितां प्रदद्यात्प्रतिमां विधोः ॥ १२४ ॥आदित्यैर्जलदोषेण मानवस्य मृतिं वदेत् ॥ भूमिं दद्याद्ब्राह्मणाय दश्वाच्छुभफलं भवेत् ॥ १२५ ॥ त्रयोदशमिताभिर्व्याघ्रान्मानवो मृत्युमाप्नुयात् ॥ विष्णोर्हिरण्यगर्भस्य दानं कुर्याच्छुभाप्तये ॥ १२६ ॥ अचिराज्जीवितं जह्याच्छक्रैः कालेन भक्षितः ॥ वराहप्रतिमां दद्यात्कनकेन विनिर्मिताम् ॥ १२७ ॥ राज्ञो भयं तिथिमितैस्तत्र हस्ती प्रदीयते ॥ रिष्टभूपैः कल्पतरोःप्रतिमां च निवेदयेत् ॥ १२८ ॥ ऋषिचंद्रैर्व्याधिभयं गुडधेनुं निवेदयेत् ॥ कलहोष्टेंदुभिर्दद्याद्रत्नगोभूहिरण्यकम् ॥ १२९ ॥ देशत्यागोऽर्कचंद्रैः स्याच्छांतिं कुर्याद्विधानतः ॥ विंशत्या बुद्धिनाशः स्यात्कुर्याल्लक्षमितं जपम् ॥ १३० ॥ भूमिपक्षैरोगपीडा दद्याद्धान्यस्य पर्वतम् ॥ यमाश्विभिर्बन्धुपीडा दद्यादादर्शकंबुधः ॥ १३१ ॥ रामपक्षयुतो मासे नानाक्लेशान्प्रपद्यते ॥ सौवर्णीं प्रतिमां दद्याद्रवेः सप्तफलैः क्रमात् ॥ १३२ ॥ वेदाश्विभिर्बन्धुहीनो दद्याद्गोदानकं दश ॥ सत्वैरोगार्थनाशश्च जपहोमादिकारयेत् ॥ १३३ ॥ ऋतुपक्षैर्बुद्धिहीनः पूज्या वागीश्वरी तथा ॥ धनक्षयः स्यान्नक्षत्रैः श्रीसूक्तं तत्र संजपेत् ॥१३४॥ वसुपक्षे युते मासे न लाभो हानिखेचरैः ॥ सूर्यहोमश्च विधिना कर्तव्यः शुभकांक्षिभिः ॥ १३५ ॥ एकोनत्रिंशता चापि चिंताव्याकुलितो भवेत् ॥ घृतवस्त्रसुवर्णानि तत्र दद्याद्विचक्षणः ॥ त्रिंशता धनधान्याप्तिरिति जातकनिर्णयः ॥१३६॥ भूवन्हिभिर्महोद्योगः पुत्रसंपद्गुणान्विभिः ॥ सहेमवस्त्रलाभश्च चतुस्त्रिंशत्समन्विते ॥ १३७ ॥ पंचरामैर्भवेद्धीमान्षट्त्रिंशत्सुतवित्तदा ॥ १३८ ॥

सप्तविंशद्धनस्याप्तिरष्टत्रिंशत्सुखार्थदा ॥ द्रव्यरत्नाप्तिरेकोनचत्वारिंशद्धि विद्यते ॥१३९॥ धनवान्कीर्तिमांश्चैव चत्वारिंशतिवर्द्धते॥ अत ऊर्ध्वं यशोर्थाप्तिः पुण्यश्रीरुपचीयते ॥ १४० ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशेऽष्टकवर्गफलकथनं नाम विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

अथ नाभसयोगमाह।

अधुना वै विस्तरतः कथिता योगास्तु नाभसा नाम्ना ॥ अष्टादशशतगुणितारतेषां संक्षेपतोवक्ष्ये ॥ १ ॥ आश्रयाख्यास्त्रयो योगा दलयोगद्वयंततः ॥ आकृतिर्विंशतिः संख्या योगानां सप्तकं स्मृतम् ॥ २ ॥ रज्जुयोगो मूशलश्च नलो मालाभुजंगमौ ॥३॥ गदायोगश्च शकटः शृंगाटकविहंगमौ ॥ हलवज्रयवाश्चैव कमलो वापियूपकौ ॥ ४ ॥ शरशक्तिदंडनौकाकूटछत्रधनूंषिच ॥ अर्द्धेन्दुयोगश्चक्राख्यः समुद्रश्चेति विंशतिः ॥ ५ ॥ वीणादामनिकायोगः पाशकेदारशूलका ॥ युगगोलौ ततः प्रोक्तौ योगा द्वात्रिंशका इमे ॥ ६ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

अथाश्रययोगत्रयमाह ।

सर्वे चरस्था अपि वा स्थिरस्था द्विदेहसंस्था यदि वा भवंति॥ क्रमेण रज्जुर्मुशलं नलश्च योगत्रयं स्यादिदमाश्रयाख्यम्॥ ७ ॥

अथ दलाख्ययोगद्वयमाह।

केंद्रत्रये सौम्यखगैस्तु माला खलग्रहैर्व्यालसमाह्वयः स्यात्॥ इदं तु योगद्वितयं दलाख्यं मुनीश्वरेण प्रतिपादितं हि ॥ ८ ॥

अथाकृतियोगविंशतिमाह ।

आसन्नकेंद्रद्वयगैर्गदाख्यो लग्नास्तसंस्थैः शकटः समस्तैः ॥

खबंधुयातैर्विहगः प्रदिष्टः शृंगाटकं लग्ननवात्मजस्थैः ॥ ९ ॥ धनारिखस्थैस्त्रिमदायगैर्वा चतुर्थरन्ध्रव्ययसंस्थितैर्वा ॥ नभस्तलस्थैर्हलनामयोगः किलोदितोयं निखिलागमज्ञैः ॥१०॥लग्नस्मरस्थानगतैः शुभाख्यैः पापैश्चमेषूरणबंधुयातैः॥ वज्राभिधस्तैर्विपरीतसंस्थैर्यवश्च मिश्रैः कमलाभिधानः ॥११॥ त्यक्त्वा केंद्राणि चेत्खेटाः शेषस्थानेषु संस्थिताः ॥ वापीयोगो भवेदेवं गदितः पूर्वसूरिभिः ॥ १२ ॥ लग्नाच्चतुर्थात्स्मरतः खमध्याच्चतुर्गृहस्थैर्गगनेचरेंद्रैः ॥ क्रमेण यूपश्च शरश्च शक्तिर्दण्डः प्रदिष्टः खलु जातकज्ञैः ॥ १३ ॥ लग्नाच्चतुर्थात्स्मरतः खमाद्यात्सप्तर्क्षगैर्नौरथकूटसंज्ञः ॥ छत्रं धनुश्चान्यगृहप्रवृत्तैर्नौपूर्वकैर्योग इहार्द्धचंद्रः ॥ १४॥ तनोर्धनाद्यैकगृहांतरेण स्युः स्थानषट्के गगनेचरेंद्राः ॥ चक्राभिधानश्च समुद्रनामा योगा इतीहाकृतिजाश्च विंशत् ॥ १५ ॥

अथ सप्तसंख्यायोगनामान्याह ।

ये योगाः कथिताः पुरा बहुतरास्तेषामभावेभवेद्गोलश्चैकगतैर्युगं द्विगृहगैः शूलस्त्रिगेहोपगैः ॥ केदारश्च चतुर्थसर्वखचरैः पाशस्तु पंचस्थितैः षट्स्थैर्दामनिका च सप्तगृहगैर्वीणेति संख्या इमे ॥ १६ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥

अथैतेषां फलानि क्रमेणाह ।

अटनप्रयासरूपाः परदेशस्वास्थ्यभागिनो मनुजाः ॥ क्रूराः खलस्वभावा रज्जुप्रभवाः सदा कथिताः ॥ १७ ॥ मानज्ञानयुतांकस्थैर्युक्ता नृपप्रियाः ख्याताः ॥ बहुपुत्राः स्थिरचित्ता मुसलसमुत्था भवंति नराः ॥ १८ ॥ न्यूनातिरिक्तदेहा धनसंचयभागिनोऽतिनिपुणाश्च ॥ बंधुहिताश्च सरूपा नलयोगे संप्रसूयंते ॥ ॥ १९ ॥ नित्यं सुखप्रधाना वाहनवस्त्रान्नभोगसंपन्नाः ॥ कांताः

सुबहुस्त्रीका मालायां संप्रसूताः स्युः ॥२०॥ विषमाः क्रूरा निःस्वा नित्यं दुःखार्दिताः सुदीनाश्च ॥ परभक्षपाननिरताः सर्पप्रभवा भवंति नराः ॥ २१ ॥ सततोद्युक्तार्थवशा यज्वानः शास्त्रगेयकुशलाश्च ॥ धनकनकरत्नसंपत्संयुक्ता मानवा गदायां तु ॥ २२ ॥ रोगार्ताः कुनखा मूर्खाः शकटानुजीविनो निःस्वाः ॥ मित्रस्वजनविहीनाः शकटे जाता भवंति नराः ॥ २३ ॥ श्रमणरुचयो विक्रुष्टा दूताः सुरतानुजीविनो धृष्टाः ॥ कलहप्रियाश्च नित्यं विहगे योगे सदा जाताः ॥ २४ ॥ प्रियकलहाः समरसहाः सुखिनो नृपतेः प्रियाः शुभकलत्राः ॥ आढ्या युवतिद्वेष्याः शृंगाटकसंभवा मनुजाः ॥ २५ ॥ बह्वाशिनो दरिद्राः कृषीवला दुःखिताश्च सोद्वेगाः ॥ बंधुसुहृद्भि : सक्ताः प्रेष्या हलसंज्ञके सदा पुरुषाः ॥ २६ ॥ आद्यंतवयःसुखिनः शूराः सुभगा निरीहाश्च ॥ भाग्यविहीना वज्रमध्ये जाताः खला विरुद्धाश्च ॥ २७ ॥ व्रतनियममंगलपरा वयसो मध्ये सुखार्थपुत्रयुताः॥दातारः स्थिरचित्ता यवयोगभवाः सदा पुरुषाः ॥२८॥ विभवगुणाढ्याः पुरुषाः स्थिरायुषो विपुलकीर्तयः शुद्धाः ॥ शुभशतकाः पृथ्वीशा कमलभवा मानवा नित्यम् ॥ २९ ॥ निधिकरणे निपुणधियः स्थिरार्थसुखसंयुताः सुतयुताश्च ॥ नयनसुखसंप्रहृष्टा वापीयोगेन राजानः ॥ ३० ॥ आत्मविदिज्यानिरतःस्त्रीयुतः सत्वसंपन्नः ॥ व्रतनियमनिरतो यूपे जातो विशिष्टश्च ॥३१॥ इष्टं करणे दस्युबंधनमृगया धनसेवितोपि मांसादः ॥ हिंस्राः कुशिल्पकराः शरयोगे मानवाः प्रसूयंते ॥ ३२ ॥ धनरहितविफलदुःखितनीचालसाश्चिरायुषः पुरुषाः ॥ संग्रामबुद्धिनिपुणाः सत्यां जाताः स्थिराः सुभगाः ॥३३॥ हतपुत्रदारनिःस्वाः सर्वत्र च निर्घृणाः स्वजनबाह्याः॥

दुःखितनीचःप्रेष्या दंडप्रभवा भवंति नराः ॥ ३४ ॥ सलिलोप जीविविभवा बह्वाशाः ख्यातकीर्तयो॥दुष्टाः कृपणा मलिना लुब्धा नौसंजाताः खलाः पुरुषाः ॥३५॥ अनृतकथनबंधनपापा निष्किंचनाः शठाः क्रूराः ॥ कूटसमुत्था नित्यं भवंति गिरिदुर्गवासिनो मनुजाः ॥ ३६ ॥ स्वजनाश्रयो दयावान्नानानृपवल्लभः प्रकृष्टमतिः ॥ प्रथमेंत्ये वयसि नरः सुखवान्दीर्घायुरातपत्रे स्यात् ॥ ॥ ३७ ॥ आनृतिकगुप्तपालाश्चौराः कितवाश्च कानने निरताः ॥ कार्मुकयोगे जाता भाग्यविहीना वयोमध्ये सुभगाः ॥ ३८ ॥ सेनापतयः सर्वे कांतशरीरा नृपप्रिया बलिनः ॥ मणिकनकभूषणयुता भवंति योगेवार्धचंद्राख्ये ॥ ३९ ॥ प्रणताशेषनराधिपकिरीटरत्नप्रभास्फुरितपादः॥भवति नरेंद्रो मनुजश्चक्रे यो जायते योगे ॥ ४० ॥ बहुरत्नधनसमृद्धा भोगयुता धनजनप्रियाः ससुताः॥ उदधिसमुत्थाः पुरुषाःस्थिरविभवाः साधुशीलाश्च ॥ ४१ ॥ प्रियगीतनृत्यवाद्यनिपुणाः सुखिनश्च धनवन्तः ॥ नेतारो बहुभृत्या वीणायां कीर्तिताः पुरुषाः ॥ ४२ ॥ दामिन्यामुपकारिनयसुधनयुक्तो महेश्वरः ख्यातः ॥ बहुसुतरत्नसमृद्धो धीरो जायेत विद्वांश्च ॥ ४३ ॥ पाशे बंधनभाजः कार्ये दक्षाः प्रपंचकाराश्च ॥ बहुभाषिणो विशीला बहुभृत्याः संप्रतानाश्च ॥ ४४ ॥ सुबहूनामुपयोज्याः कृषीवलाः सत्यवादिनः सुखिनः ॥ केदारे संभूताश्चलस्वभावा धनैर्युक्ताः ॥ ४५ ॥ तीक्ष्णालसधनहीना हिंस्राः सुबहिष्कृता महाशूराः ॥ संग्रामे लब्धशब्दाः शूले योगे भवंति नराः ॥ ४६ ॥ पाखंडवादिनो वा धनरहिता वा बहिष्कृता लोके ॥ सुतमातृधर्मरहिता युगयोगे ये नरा जाताः ॥ ४७ ॥ बलसंयुक्ता विधना विद्याविज्ञानवर्जिता मलि-

नाः ॥ नित्यं दुःखितदीना गोले योगे भवंति नराः ॥ ४८ ॥ सर्वास्वपि दशास्वेते भवेयुः फलदायिनः ॥ प्राणिनामिति विज्ञेयाः प्रवदंति तवाग्रजाः ॥ ४९ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे नाभसयोगादिफलकथनं नाम एकविंशोऽध्यायः २१

अथ गजकेसरियोगमाह।

केंद्रस्थिते देवगुरौ मृगांकाद्योगस्तदाहुर्गजकेसरीति ॥ दृष्टे सुते नेंदुसुतः शशांके नीचास्तहीनैर्गजकेसरी स्यात् ॥ १ ॥ गजकेसरिसंजातस्तेजस्वी धनवान् भवेत् ॥ मेधावी गुणसंपन्नो राजप्रियकरो भवेत् ॥ २ ॥ ॥ छ ॥

अथाऽमलायोगमाह।

यस्य जन्मसमये शशिलग्नात्सद्ग्रहे यदि च जन्मनि संस्थः ॥ तस्य कीर्तिरमला भुवि तिष्ठेदायुषोन्तमविनाशनसंपत् ॥ ३ ॥ लग्नाद्वा चंद्रलग्नाद्वा दशमे शुभसंयुते ॥ योगोयममला नाम कीर्तिराचन्द्रतारकी ॥ ४ ॥ राजपूज्यो महा भोगी दाता बन्धुजनप्रियः ॥ परोपकारी गुणवानमलायोगसंभवः ॥ ५ ॥

अथ शुभाशुभयोगमाह।

शुभाशुभाढ्ये यदि जन्मलग्ने शुभाशुभाख्यो भवतस्तदानीम् ॥ व्ययस्वगैः पापशुभैर्विलग्नात्पापाख्यसौम्यग्रहकर्तरी च ॥ ॥ ६ ॥ शुभयोगभवो वाग्मी रूपशीलगुणान्वितः ॥ पापयोगोद्भवः कामी पापकर्मपरार्थयुक् ॥ ७ ॥ ॥ ॥ छ ॥

अथ पर्वतयोगमाह।

सौम्येषु केंद्रगृहगेषु सपत्नरंध्रे शुद्धेऽथवा शुभयुते यदि पर्वतः स्यात् ॥ लग्नांत्यपौ यदि परस्परकेन्द्रयातौ मित्रेक्षितौ भवति

पर्वतनामयोगः ॥ ८ ॥ भाग्यान्वितः पर्वतयोगजातो विद्याविनोदाभिरतः प्रदाता ॥ कामी परस्त्रीजनकेलिलोलस्तेजोयशस्वी पुरनायकः स्यात् ॥ ९ ॥ ॥ ६७ ॥

अथ काहलयोगमाह।

अन्योन्यकेंद्रगृहगौ गुरुबंधुनाथौ लग्नाधिपे बलयुते यदि काहलः स्यात् ॥ कर्मेश्वरेण सहिते तु विलोकिते वा स्वोच्चे स्वके सुखपतौ यदि तादृशः स्यात् ॥ १० ॥ ओजस्वी साहसी मूर्खश्चतुरंगबलैर्युतः ॥ यत्किंचिद्ग्रामनाथस्तु जातःस्यात्काहले नरः॥११॥

अथ मालिकायोगमाह।

लग्नादिसप्तगृहगा यदि सप्तखेटा जातो महीपतिरनेकगजाश्वनाथः ॥ वित्तादिगे निधिपतिः पितृभक्तियुक्तो धीरोग्ररूपधनवान्नरचक्रवर्ती ॥ १२ ॥ जातो यदा विक्रममालिकायां भूपः स शूरो धनिकश्च रोगी ॥ सुखादिका चेद्बहुदेशभाग्यभोगी महादानपरो महीपः ॥ १३ ॥ पुत्राद्या यदि मालिका नरपतिर्यज्वाथवा कीर्तिमान् जातः षष्ठगृहाद्धनं च सुखभृत्प्राप्तो दरिद्रो भवेत्॥ कामादिं ग्रहमालिका यदि बहुस्त्रीवल्लभो भूपतिर्दीर्घायुर्धनवर्जितो नरवरः स्त्रीनिर्जितश्चाष्टमात् ॥ १४ ॥ धर्मादिग्रहमालिकागुणनिधिर्यज्वा तपस्वी विभुः कर्माद्यो यदि धर्मकर्मनिरतः संपूजितः सज्जनैः ॥ लाभाद्राजवरांगनामणिपतिः सर्वक्रियादक्षको जातो रिःफगृहाद्बहुव्ययकरः सर्वत्र पूज्यो भवेत् ॥ १५ ॥

अथ चामरयोगमाह।

लग्नेश्वरे केंद्रगते स्वतुंगे जीवेक्षिते चामरनामयोगः ॥ सौम्यद्वये लग्नगृहे कलत्रे नवास्पदे वा यदि चामरःस्यात् ॥ १६ ॥

योगे जातश्चामरे राजपूज्यो विद्वान्वाग्मी पंडितो वा महीपः ॥ सर्वज्ञः स्याद्वेदशास्त्राधिकारी जीवेद्वर्षं सप्ततिर्वत्सराणाम् ॥ १७॥

अथ शंखयोगमाह ।

अन्योन्यकेंद्रगृहगौ सुतशत्रुनाथौ लग्नाधिपे बलयुते यदि शंखयोगः ॥ लग्नाधिपे च गगनाधिपतौ चरस्थे भाग्याधिपे बलयुते तु तथा वदंति ॥ १८ ॥ शंखे जातो भोगशीलो दयालुः स्त्रीपुत्रार्थक्षेत्रवान्पुण्यकर्मा ॥ शास्त्रज्ञानाचारसाधुक्रियावान् जीवेद्वर्षं वत्सराणामशीतिम् ॥ १९ ॥ ॥ छ ॥

अथ भेरीयोगमाह ।

स्वांत्योदयास्तभवनेषु वियच्चरेषु कर्माधिपे बलयुते यदि भेरियोगः ॥ केंद्रे गते सुरगुरौ सितलग्ननाथौ भाग्येश्वरे बलयुते तु तथैव वाच्यम् ॥ २० ॥ दीर्घायुषो विगतरोगभया नरेंद्रा बह्वर्थभूमिसुतदारयुताः प्रसिद्धाः ॥ आचारभूरिसुखशौर्य्यमहानुभावा भेरीप्रजातमनुजा निपुणाः कुलीनाः ॥ २१ ॥ ॥ छ ॥

अथ मृदंगयोगमाह ।

उच्चग्रहांशकपतौ यदिकेंद्रकोणे तुंगस्वकीयभवनोपगते बलाढ्ये ॥ लग्नाधिपे बलयुते तु मृदंगयोगः कल्याणरूपनृपतुल्ययशःप्रदः स्यात् ॥ २२ ॥ ॥ छ ॥

अथ श्रीनाथयोगमाह ।

कामेश्वरे कर्मगते स्वतुंगे कर्माधिपे भाग्यपसंयुते च ॥ श्रीनाथयोगः शुभदस्तदानीं जातो नरः शक्रसमो नृपालः ॥ २३ ॥

अथ शारदायोगमाह ।

योगः शारदसंज्ञकः सुतगते कर्माधिपे चंद्रजे केन्द्रस्थे दिन-

नायके निजगृहप्रातेतिवीर्य्यान्विते ॥ चंद्रात्कोणगते पुरंदरगुरौ सौम्यत्रिकोणे कुजे लाभे वा यदि देवमंत्रिणि बुधास्तच्छारदासंज्ञकः ॥ २४ ॥ स्त्रीपुत्रबंधुसुखरूपगुणानुरक्ता भूपप्रिया गुरुमहीसुरदेवभक्ताः ॥ विद्याविनोदरतिशीलतपोबलाढ्या जाताः स्वधर्मनिरता भुविशारदाख्ये ॥ २५ ॥ ॥ ७ ॥ ॥७॥

अथ मत्स्ययोगमाह ।

लग्नधर्मगते पापे पंचमे सदसद्युते ॥ चतुरस्रगते पापे योगोऽयं मत्स्यसंज्ञकः ॥ २६ ॥ कालज्ञः करुणासिंधुर्गुणधीर्बलरूपवान् ॥ यशोविद्यातपस्वी च मत्स्ययोगसमुद्भवः ॥ २७ ॥

अथ कूर्मयोगमाह ।

कलत्रपुत्रारिगृहेषु सौम्याः स्वतुंगमित्रांशकराशियाताः ॥ तृतीयलाभोदयगास्त्वसौम्या मित्रोच्चसंस्थो यदि कूर्मयोगः॥२८॥ विख्यातकीर्तिर्भुवि राज्यभोगी धर्माधिकः सत्वगुणप्रधानः ॥ धीरः सुखी वागुपकारकर्ता कूर्मोद्भवो मानवनायको वा ॥ २९॥

अथ खड्गयोगमाह ।

भाग्येशे धनभावस्थे धनेशे भाग्यराशिगे ॥ लग्नेशे केंद्रकोणस्थे खड्गयोग इतीरितः ॥ ३० ॥ वेदार्थशास्त्रनिखिलागमतत्त्वयुक्तिबुद्धिप्रतापबलवीर्यसुखानुरक्ताः॥निर्मत्सराश्च निजवीर्यमहानुभावाः खड्गे भवंति पुरुषाः कुशलाः कृतज्ञाः ॥ ३१ ॥

अथ लक्ष्मीयोगमाह ।

केंद्रमूलत्रिकोणस्थे भाग्येशे परमोच्चगे ॥ लग्नाधिपे बलाढ्ये च लक्ष्मीयोग इतीरितः ॥ ३२ ॥ गुणाभिरामो बहुदेशनाथो विद्यामहाकीर्तिरनंगरूपः ॥ दिगंतविश्रांतनृपालवंद्यो राजाधिराजो बहुदारपुत्रः ॥ ३३ ॥

अथ कुसुमयोगमाह।

स्थिरलग्ने भृगौ केंद्रे त्रिकोणेंदौ शुभेतरे ॥ मानस्थानगते सौरे योगोयं कुसुमो भवेत् ॥ ३४ ॥ दाता महीमंडलनाथवंद्यो भोगी महावंशजराजमुख्यः ॥ लोके महाकीर्तियुतः प्रतापी नाथो नराणां कुसुमोद्भवः स्यात् ॥ ३५ ॥

अथ पारिजातयोगमाह।

विलग्ननाथस्थितराशिनाथस्थानेशराशीशतदंशनाथः ॥ केंद्र-त्रिकोणोपगतो यदि स्यात्स्वतुंगगे वा यदि पारिजातः ॥ ३६ ॥ मध्यांतसौख्यः क्षितिपालवंद्यो युद्धप्रियो वारणवाजियुक्तः ॥ स्वकर्मधर्माभिरतो दयालुर्योगो नृपः स्याद्यदि पारिजातः ॥ ३७॥

अथ कलानिधियोगमाह।

द्वितीये पंचमे जीवे बुधशुक्रयुतेक्षिते ॥ क्षेत्रे तयोर्वा संप्राप्ते योगः स्यात्स कलानिधिः ॥ ३८ ॥ कामी कलानिधिभवः सुगुणा-भिरामः संस्तूयमानचरणो नरपालमुख्यैः सेनातुरंगमदवारण-शंखभेरीवाद्यान्वितो विगतरोगभयारिसंघः ॥ ३९ ॥

अथ पारिजातादियोगानाह।

स पारिजातद्युचरः सुखानि नीरोगतामुत्तमवर्गयातः ॥ सगो-पुरांशे यदि गोधनानि सिंहासनस्थः कुरुते विभूतिम् ॥ ४० ॥ करोति पारावतभागयुक्तो विद्यायशःश्रीविपुलं नराणाम् ॥ स देवलोके बहुयानसेनामैरावतस्थो यदि भूपतित्वम् ॥ ४१ ॥

अथ लग्नाधियोगमाह।

लग्नाद्दारधूनरन्ध्रहाष्टमस्थैः शुभैर्न पापग्रहयोगदृष्टैः ॥ लग्नाधि-योगो भवति प्रसिद्धः पापैः सुखस्थानविवर्जितैश्च ॥ ४२ ॥ लग्ना-

।योगे बहुशास्त्रकर्ता विद्याविनीतश्च बलाधिकारी ॥ मुख्यस्तु ।ष्कापटिको महात्मा लोके यशोवित्तगुणाधिकः स्यात् ॥ ४३ ॥

अथ चंद्रयोगादीनाह ।

सहस्ररश्मितश्चंद्रे कंटकादिगते सति ॥ न्यूनमध्यवरिष्ठानि ।नधीनैपुणानि च ॥ ४४ ॥ स्वांशेधिमित्रस्यांशे वा स्थिते वा देवसे शशी ॥ गुरुणा दृश्यते तत्र जातो वित्तसुखान्वितः ॥ ४५॥ :वाधिमित्रांशगश्चंद्रो दृष्टो दानवमंत्रिणा॥ निशासु कुरुते लक्ष्मीं छत्रध्वजसमाकुलाम् ॥ विपर्ययस्थे शीतांशौ जायंतेऽल्पधना नराः ॥ ४६ ॥

अथाऽधियोगमाह ।

शशिनः सौम्याः षष्ठे द्यूने वा निधनसंस्थिता वा स्युः ॥ स्यादधियोगे जातः सौम्यैः सबलैर्धराधीशः ॥ मध्यबलैर्मंत्री स्यादधमबलैः सैन्यनायकः स्यात् ॥ ४७ ॥ चंद्राद्वृद्धिगतैः सौम्यो धर्मशीलो महाधनी ॥ द्वाभ्यां समोल्पवसुमानेकेन परिकीर्तितः ॥ चंद्राद्धयाद्वहाभावे दरिद्रो दुःखितो भवेत् ॥ ४८ ॥

अथ सुनफाऽनफादुरधराकेमद्रुमयोगानाह ।

शीतांशोर्द्रविणास्थितैश्च सुनफायोगोऽनफांत्यस्थितैः स्वांत्यस्थैः खचरैर्भवेद्दुरधरा पंकेरुहेशोऽज्झितैः॥ चेद्वित्तव्ययगा न चेद्दिविचराः केमद्रुमः स्यात्तदा प्राचीनैर्मुनिभिः स्मृताः श्रुतिमिता योगाः शशांकोद्भवाः ॥ ४९ ॥

अथ सुनफायोगफलमाह ।

भूमीपतेश्च सचिवः सुकृती कृती च नूनं भवेन्निजभुजार्जितवित्तयुक्तः ॥ ख्यातः सदाखिलजनेषु विशालकीर्त्या बुद्ध्याधिकश्च मनुजः सुनफाभिधाने ॥ ५० ॥

अथाऽनफायोगफलमाह ।

प्रभुर्विनीतः शुभवाग्विलासः सच्छीलशालीगुणपूर्तियुक्तः ॥ उदारकीर्तिः स्मरतुष्टचित्तो नित्यं नरः स्यादनफाभिधाने ॥ ५१॥

अथ दुरधरायोगफलमाह ।

सद्वित्तसद्वारणवाहधात्रीसौख्याभियुक्तः सततं हतारिः ॥ कांतासुनेत्रांचललालसः स्याद्योगे सदा दौरधरे मनुष्यः ॥ ५२ ॥

अथ केमद्रुमफलम् ।

सद्वित्तसूनुवनितात्मजनैर्विहीनः प्रेष्यो भवेत्तु मनुजो हि विदेशवासी ॥ नित्यं विरुद्धधिषणो मलिनः कुवेषः केमद्रुमे च मनुजाधिपतेः सुतोऽपि ॥ ५३ ॥

अथ केमद्रुमभंगमाह ।

चंद्रचतुर्थैः सुनफा दशमास्थितैः कीर्तितोनफा विहगैः ॥ उभयस्थितैर्दुरधराकेमद्रुमसंज्ञितोन्यथायोगः ॥ ५४ ॥ यद्राशिसंज्ञे शीतांशुर्नवांशे जन्मनि स्थितः ॥ तद्द्वितीयस्थितैर्योगः सुनफाख्यः प्रकीर्तितः ॥ ५५ ॥ द्वादशैरनफा ज्ञेयो ग्रहैर्द्वादशस्थितैः ॥ प्रोक्तो दुरधरायोगोऽन्यथा केमद्रुमो मतः ॥ ५६ ॥ प्रालेयांशुः सूतिकाले यदा वा सर्वैः खेटैर्वीक्ष्यमाणः करोति ॥ दीर्घायुष्यं राजयोगं मनुष्यं सत्कोशाढ्यं हंति केमद्रुमेच॥५७॥ सर्वे खेटाः केन्द्रचतुर्थेषु संस्था दुष्टो योगश्चापि केमद्रुमोऽयम् ॥ दुष्टं सर्वं स्वं फलं संविहाय कुर्युः पुंसां सत्फलं वै विचित्रम् ॥ ५८ ॥ सर्वेषु चंद्रयोगेषु चेदं यत्नाद्विचिंतयेत् ॥ केमद्रुमादिका योगाः संभवेऽस्य लयं ययुः ॥ ५९ ॥

अथ रवियोगानाह ।

वेसिश्चांत्यगतैर्ग्रहैर्द्रविणगैर्वेशिः शशांकोज्झितैर्भानोस्तूभय-

गैस्तदोभयचरीयोगः स्मृतः प्राक्तनैः ॥ किंचित्तद्वचनेषु नैव नियमो वश्यं नरश्चानृतोऽत्यंते कष्टकरो नरश्च मृदुदृक् स्याद्वेसियोगोद्भवः ॥ ६० ॥

अथ वेसियोगफलम् ।

तिर्यग्दृष्टिः सत्वसत्यानुकंपी मर्त्योऽत्यर्थं दीर्घकायोऽलसश्च ॥ सूतौ यस्य स्याद्यदा वेसियोगस्त्वल्पद्रव्यो वाग्विलासाविशाली ॥ ६१ ॥

अथोभयचरीफलमाह ।

यस्यस्याज्जनने किलोभयचरी योगस्य चेत्संभवः सोत्यंतं समवायवानपि तदा मर्त्यो भवेत्सद्यशः ॥ नात्युच्चः प्रबलामलाऽङ्घितनयायुक्तः समृद्धः सदा अत्यर्थं स्थिरमानसः सरलदृक् सर्वसहः सन्मतिः ॥ ६२ ॥

अथ पुरुषस्त्रीनपुंसकजन्मज्ञानमाह ।

बलाबलंविलोक्यैषां ग्रहाणां योगकारिणाम् ॥ ६३ ॥ स्त्रीपुंसो र्निर्णयः क्लीबयोगास्तु तदसंभवाः ॥ ६४ ॥ ओजभे च विषमांशकोपगैर्लग्नचंद्रगुरुभास्करैर्नरः ॥ स्यात्तथापि समभे समांशगैः स्त्रीनिषेकसमये प्रसूतिषु ॥ ६५ ॥ लग्नं त्यक्त्वा च विषमे पुत्रदो भास्करात्मजः॥समे कन्याप्रदः प्रोक्तो नान्यग्रहनिरीक्षितः॥६६॥

अथ षट्क्लीबयोगानाह ।

अन्योन्यं रविशशिनौ विषमाविषमर्क्षगौ निरीक्ष्येते ॥ इंदुजरविपुत्रौ वा तथैव नपुंसकः कुरुते ॥ ६७ ॥ वक्रो विषमे सूर्यः समगश्चैवं परस्परालोकात् ॥ विषमर्क्षे लग्नेंदुसमराशिगः कुजोऽ-

वलोकयति ॥ ६८ ॥ बुधचंद्रौ कुजदृष्टौ विषमर्क्षसमर्क्षगौ तथैवोक्तौ ॥ ओजनवांशकसंस्था लग्नेन्दुसितास्तथैवोक्ताः ॥ ६९ ॥

अथ प्राणिनां वृत्तिनिर्णयमाह ।

अर्थाप्तिं कथयेद्विलग्नशशिनोः प्राबल्यतः खेचरैर्मानस्थैः पितृमातृशत्रुससुहृद्भ्रात्रादिभिः स्याद्धनम् ॥ भृत्याद्वा दिननाथलग्नशशिनां मध्ये बलीयस्ततः कर्मेशस्थनवांशराशिपवशाद्वृत्तिं जगुस्तद्विदः ॥ ७० ॥ भैषज्यचामीकरतोयपानपण्येन मुक्तामणिविप्रलंभात् ॥ अन्योऽन्यदूतागमवृत्तिमार्गाज्जीवत्यसौ वासरनायकांशे ॥ ७१ ॥ मंत्रोपदेशरसवादविनोदमार्गैर्वृत्तिं जगुः सकलशास्त्रपुराणमार्गैः ॥ ज्ञानोपदेशपथिभिः क्षितिपालपूज्यो जीवत्यसौ खलु पुमान्दिननायकांशे ॥ ७२ ॥ जलोद्भवानां क्रयविक्रयेण कृषेश्च मृद्वादविनोदमार्गात् ॥ राजांगनासंश्रयवृत्तिरूपान्निशाकरांशे वसनक्रयाद्वा ॥ ७३ ॥ धातोर्विवादेन रणप्रहारास्तव्याग्निवादात्कलहप्रवृत्त्या ॥ जीवत्य सौ साहसमार्गरूपया धरासुतांशे यदि चौरवृत्त्या ॥ ७४ ॥ शिल्पादिकाव्यागमशास्त्रमार्गाज्ज्योतिर्गणज्ञानवशाद्बुधांशे ॥ वेदार्थवेदाध्ययनाज्जपाच्च पुरोहितव्याजवशात्प्रवृत्तिः ॥ ७५ ॥ जीवांशके भूसुरदेवतानामुपासकाध्यापकमार्गरूपात् ॥ पुराणशास्त्रागमनीतिमार्गाद्धर्मोपदेशेन कुसीदमाहुः ॥ ७६ ॥ सुवर्णमाणिक्यगजाश्वमूलाद्गवां क्रयाज्जीवनमाहुरार्याः ॥ गुडोदनक्षीरदधिक्रयेण स्त्रीणां प्रलोभेन भृगोः सुतांशे ॥ ७७ ॥ शन्यंशके कुत्सितमार्गवृत्त्या शिल्पादिभिर्दारुमयैर्वधाद्यैः ॥ विन्यस्तभाराज्जनविप्रलंभादन्योन्यवैरोद्भवमूलमार्गात् ॥ ७८ ॥ स्वक्षेत्रे स्वनवांशके सुहृदि वा स्वात्युच्चभागे यदा स्वद्रेष्काणचतुष्टयेषु सहिता

मूलत्रिकोणेषु वा ॥ तत्तत्कालबलान्वितास्तु खचरा वर्गोत्तमांशेपि वा ते सर्वे शुभदा भवंति हि तदा स्वांतर्दशादावपि ॥ ७९ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे बहुयोगफलकथनं नाम द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥

अथ मारकभेदाध्यायः ।

त्रिविधाश्चायुषो योगाः स्वल्पायुर्मध्यमोत्तमाः॥ द्वात्रिंशात्पूर्वमल्पायुर्मध्यमायुस्ततोभवेत् ॥ चतुःषष्ट्याः पुरस्तात्तु ततो दीर्घमुदाहृतम् ॥ १ ॥ उत्तमायुःशतादूर्ध्वं ज्ञातव्यं मुनिसत्तम ॥ चतुर्विंशतिवर्षाणामायुर्ज्ञातुं न शक्यते॥ २ ॥ जपहोमचिकित्साद्यैर्बालरक्षां तु कारयेत् ॥ पित्रोर्दोषैर्मृताः केचित्केचिन्मातृग्रहैरपि ॥ ३ ॥ अपरेऽरिष्टयोगाच्च त्रिविधा बालमृत्यवः ॥ अल्पायुर्योगजातस्य विपद्वा ये मृतिं वदेत् ॥ ४ ॥ जातस्य मध्यमे योगे प्रत्यरिस्तु मृतिर्भवेत् ॥ दीर्घायुर्योगजातानां वधभे तु मृतिर्भवेत् ॥ ५ ॥ त्रिषु योगेषु सर्वेषु प्रत्येकं त्रिविधं भवेत् ॥ ६ ॥ अल्पायुरल्पमध्यं तु पूर्णायुस्त्रिविधं भवेत् ॥ मध्यमादल्पमध्यं तु पूर्णायुस्त्रिविधंभवेत्॥ ७ ॥ दीर्घायुषोल्पमध्यं तु पूर्णायुस्त्रिविधं भवेत् ॥ एवं बहुविधंप्रोक्तमायुषस्तु विनिर्णयम् ॥ ८ ॥ अष्टमर्क्षं तृतीयं च लग्नादायुरुदाहृतम्॥ द्वितीयं सप्तमस्थानं मारकस्थानमुच्यते ॥ ९ ॥ लग्नेशरंध्रपत्योश्च लग्नेन्द्वोर्लग्नहोरयोः ॥ पूर्वाण्येवं प्रयुंजीयात्संवादादायुषां त्रये ॥ १० ॥ चरेचरस्थिरद्वंद्वाः स्थिरे द्वंद्वचरस्थिराः ॥ द्वंद्वे स्थिरोभयचरा दीर्घमध्याल्पकायुषः ॥ ११ ॥

टीका ।

चरेति चरराश्योर्यदि लग्नेशाष्टमेशौ भवतस्तदा दीर्घमायुः स्थिरद्विःस्वभा-

वयोर्वा लग्नेशाष्टमेशौ यदि तदापि दीर्घायुः चरस्थिरयोर्यदि लग्नेशाष्टमेशौ तदामध्यमायुः स्थिरद्विःस्वभावयोर्यौ लग्नेशाष्टमेशौ यदि तदापि मध्यमायुः स्थिरयोर्यदि लग्नेशाष्टमेशौ तदाऽल्पायुः चरद्विःस्वभावयोर्यदि लग्नेशाष्टमेशौ तदाल्पायुः एवं मंदचंद्राभ्यां लग्नहोराभ्यां निश्चितमिति ॥ ११ ॥

अल्पमध्यमपूर्णायुः प्रमाणमिहयोगजम् ॥ विज्ञाय प्रथमं पुंसां ततो मारकचिन्तनम् ॥ १२ ॥ वृश्चिके मकरे जन्म नृणां राहुर्मृतिप्रदः ॥ ग्रहस्थितावंशभेदे शनिः स्यान्मारको ध्रुवम् ॥ ॥ १३ ॥ महामारकसंज्ञौ तौ मांदिकेतू इति स्मृतौ ॥ जायाकुटुंबकाधीशौ मारकावष्टमेश्वरौ ॥ १४ ॥ प्रायेण मारको राशिदशास्वत्राविशेषतः॥ षष्ठभे पापभूयिष्ठेषष्ठेशो मुख्यमारकः ॥१५॥ षष्ठत्रिकोणगो वापि मुख्यमारक इष्यते॥ मध्यायुषि मृतिः षष्ठदशायामष्टमस्य वा ॥ १६ ॥ षष्ठात्रिकोणस्य पुनर्दीर्घाल्पविषयो भवेत् ॥ षष्ठे बलयुते तस्य त्रिकोणे मृतिमादिशेत् ॥ १७ ॥ षष्ठेशश्चेद्बलाढ्यः स्यात्तत्रिकोणे मृतिं वदेत् ॥ व्यवस्थेयं समस्तापि कारकादिदशास्वनु॥१८॥चरे चरस्थिरद्वंद्वा इति यो राशिरागतः॥ स एव मारको राशिर्भवतीति विनिर्णयः ॥ १९ ॥ मारकेशदशाकाले मारकस्थस्य पापिनः ॥ पाके पाकयुजां पाके संभवे निधनं दिशेत्॥२०॥असंभवे व्ययाधीशदशायां मरणं नृणाम् ॥ अभावे व्ययभावेशसंबंधिग्रहभुक्तिषु ॥२१॥ तदभावेऽष्टमेशस्य दशायां निधनं पुनः ॥ मंदश्चेत्पापसंयुक्तो मारकग्रहयोगतः ॥ २२ ॥ तिरस्कृत्य ग्रहान्सर्वान्निहंता पापकृच्छ्रदः ॥ २३ ॥ मारकग्रहसंबंधी पापकर्ता शनिस्तदा ॥ तिरस्कृत्य ग्रहान्सर्वान्निहंता भवति ध्रुवम् ॥ २४ ॥ एतद्दशांतभुक्त्यादौ विचार्यैव मृतिं वदेत् ॥ षष्ठद्रेष्काणपश्चैव तथा वै नाशकाधिपः ॥ २५ ॥ विपत्ताराप्रत्यरीशौ

वधभेशस्तथैव च॥आद्यंतपौ च विज्ञेयौ चंद्राक्रांतग्रहाधिपः॥२६॥ दशाक्षिप्तेषु कालेषु मारको मरणप्रदः ॥ दुष्टतारापतेः पाके निर्याणं कथितं बुधैः ॥ २७ ॥ चेदंगपो यदि ग्रहेश्चरिरेव हीनं पूर्ण सुहृद्यतिसमः सममायुराहुः ॥ वा लग्नपो हितसमारिपदेऽपि पूर्ण मध्यं च हीनमिहजातकतत्त्वविज्ञाः ॥ २८ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि मारकाख्यं ग्रहं द्विज ॥ तस्मात्फलप्रभेदेन कथयामि तवाग्रतः ॥ २९ ॥ स्वात्मकारकलग्नाच्च चिंतयेद्विजसत्तम ॥ भ्रातृषष्ठाष्टमं रिष्फं धनं द्यूनांतरेष्वपि ॥ ३० ॥ सर्वेषां बलवान्खेटो मारको ग्रह उच्यते ॥ सर्वैर्बलसमानत्वे मारकः संज्ञको ग्रहः ॥ ३१ ॥ पष्ठाधिपस्तु प्रायेण बहुप्रकारेण मारकः ॥ तेषां मध्येधिकारी च षष्ठेशो मुख्यमारकः ॥ ३२ ॥ मारकग्रहाश्रितो राशिर्मारकस्वामिनोऽथवा ॥ ताभ्यां महादशाकाले विंशोत्तर्याः स्थिरादिका ॥ ३३ ॥ पापे मृत्युर्विजानीयान्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ मारका बहवः खेटा यदि वीर्यसमन्विताः ॥ ३४ ॥ तत्तद्दशांतरे विप्र रोगकष्टादिसंभवः॥षष्ठाधिपदशायां च निधनं भवति ध्रुवम्॥३५॥ न्यूनातिरिक्तभेदेन बहुखेटा यत्र मारकाः ॥ दुर्बलाश्रयराशीशो दशास्वल्पार्तिदाभवेत् ॥ ३६ ॥ प्रबलस्य दशायां च महारोगार्तिमृत्युवत् ॥ भयशोकमृताद्भीतिस्तस्कराग्निभयं भवेत् ॥ ३७॥ अथमारकदशायां च महत्या निधनाश्रयी ॥ भूतामंतर्दशामाह तवाग्रे कथयामि भोः ॥ ३८ ॥ मारकग्रहाश्रयीभूतमहापाके विचिंतयेत् ॥ कारकाच्चविलग्नाद्वा सप्तमाद्वा द्वितीयकम् ॥ ३९ ॥ षष्ठाष्टरिःफनाथानामपहाराष्टकेस्मृतिः ॥ तेषामंतर्दशाधीशास्तेषां मध्ये बलाढ्यकः ॥ ४० ॥ तदीयांतर्दशाकाले निधनं भभवति ध्रुवम् ॥ अपरा पाककाले तु रोगदुःखार्तिवान्द्विज ॥ ४१ ॥

बलिशुक्रस्य च शनेर्ग्राह्यं षष्ठाष्टमादिकम् ॥ द्वितीयद्यूननाथेन ज्ञेयं चैवोत्तरोत्तरम् ॥ ४२ ॥ लग्नसप्तमयोर्मध्ये बलवांस्तद्विधीयते ॥ षष्ठाष्टमेशौ द्वौ मुख्यौ स्वं व्ययेशमुपलक्षणम्॥४३॥द्वाभ्यां मध्ये अभिप्राय अष्टमेशो हि मारकः॥षष्ठस्थे पापबाहुल्ये षष्ठेशो मुख्यमारकः ॥ ४४ ॥ मध्यायुषि समायोगे चिंतयेद्विजसत्तम् ॥ षष्ठेशाश्रयराशीशदशायां निधनं भवेत् ॥४५॥षष्ठात्षष्ठेतराद्वापि त्रिकोणगोपि मारकः ॥ दीर्घस्यायुषि योगेन चिंतनीयं द्विजोत्तम ॥४६॥ षष्ठस्य वा तदीशस्य त्रिकोणे संस्थितो ग्रहः ॥ तस्याश्रितस्वामिराशेर्दशायां निधनं ध्रुवम् ॥ ४७ ॥ षष्ठे बलवति विप्र तत्रिकोणे विचिंतयेत् ॥ तदीशे वा त्रिकोणेषु प्रायेणापि मृतिं वदेत् ॥ ४८ ॥ राहुराशिस्तमावेशबलवान्मारकः स्मृतः ॥ लग्नरंध्रद्वयं मध्ये नाश्रयीभूतमस्ति चेत् ॥ ४९ ॥ सराशिर्मारको ज्ञेयो ग्रहरीत्या विचिंतयेत् ॥ तत्तद्राशिदशायां तु तदीशाश्रयराशि च ॥ ५० ॥ दशायां निधनं वाच्यं पुरा शंभुप्रणोदितम् ॥ अपरे तु चरेत्यादि पूर्ववत्तत्समाप्ति च ॥५१॥ यो राशिः स तु विज्ञेयो मारकश्चेति संमतः ॥ तद्दशायां च निधनं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ५२ ॥ अत्राध्यायेच सर्वेषां ये योगा गदिता मया ॥ तेषां सर्वं समालोच्य जातकस्य मृतिं वदेत्॥५३॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे मारकभेदकथनं नाम त्रयोविंशोध्यायः २३॥

अथायुर्दायाध्यायप्रारंभः।

मैत्रेय उवाच ॥

कर्मवेत्ता महाभाग आयुर्दागहने गतिः ॥ निर्विशंकं ममाग्रे च कथयस्व कृपानिधे ॥ १ ॥

पराशर उवाच।

अधुना संप्रवक्ष्यामि आयुर्दायां गतिं तव ॥ यस्या विज्ञानमात्रेण कालज्ञो भवति ध्रुवम् ॥२॥ लग्नेशादष्टमेशाभ्यामायुर्दायं विचिंतयेत् ॥ दीर्घमध्याल्पयोगत्वं यथावद्वदतो मम ॥ ३ ॥ चरेऽचरे स्थिते द्वौ च लग्नरंध्राधिपौ यदि॥पूर्णायुर्योगो विज्ञेयो निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥४॥ स्थिरर्क्षे लग्ननाथो हि लयेशे द्वंद्वभे स्थिते॥ तदायुः पूर्णयोगश्च संभवेद्गणिताग्रणीः ॥ ५ ॥ तन्वधीशे स्थिते द्वंद्वे स्थिरे स्थिते लयाधिपे ॥ पूर्णायुर्योगो विज्ञेयो निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मध्यायुर्योगमुत्तम् ॥ चरे लग्नाधिपे विप्र स्थिरे रंध्रपतिर्यदि ॥ ७ ॥ तदा मध्यायुषं ज्ञेयं द्वौ द्वंद्वे मध्यमायुषः॥अधुनाल्पायुर्योगं च तवाग्रे कथयाम्यहम् ॥८॥ अंगाधीशश्चरे यस्य द्वंद्वभे रंध्रनायके॥तस्याल्पायुर्महाप्राज्ञ निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ९ ॥ स्थिरेऽस्थिरे स्थिते द्वौ च लग्नरंध्राधिपौ द्विज ॥ स्वल्पायुस्तत्र विज्ञेयं सृष्टिकर्त्रा प्रणोदितम् ॥ १० ॥ पूर्ववत्तनुचंद्राभ्यामायुर्योगं विचिंतयेत् ॥ जन्मेंदौ वा स्थिते द्यूने चान्यस्थे मंदचंद्रयोः ॥ ११ ॥ त्रिधा योगः समः प्रोक्तश्चिंतयेद्गणिताग्रणीः ॥ एकरूपास्त्रयो योगा आयुषि सुविचिंतयेत् ॥ १२ ॥ एकरूपत्वयोगौ द्वौ तृतीयो भिन्नरूपकः ॥ द्वयोर्योगेन संग्राह्यं न ग्राह्यं चैकरूपतः ॥ १३ ॥ योगत्रयं त्रयं रूपं भिन्नं भिन्नं भवेद्द्विज ॥ होरालग्नविलग्नाभ्यां प्राप्तायुर्योगनिश्चितम् ॥ १४ ॥ लग्नेशादष्टमेशाच्च योगैकः कथितो द्विज ॥ होरालग्नाभ्यां द्वितीयं योगयोगं विचिंतयेत् ॥ १५ ॥ तृतीयं शनिचंद्राभ्यां चिंतनीयं सदा द्विज ॥ लग्नेंदुमदने वापि चिंतयेल्लग्नचंद्रतः ॥ १६ ॥ यंत्रोद्धारमहं वक्ष्ये शृणु त्वं तद्द्विजोत्तम ॥

चतूरेखालिखेत्तिर्यक् चतुरूर्द्ध लिखेत्पुनः ॥ १७ ॥ नव कोष्टे त्रयो योगा दीर्घमल्पाल्पमायुषि ॥ आद्यत्रये चरं लेख्यं तदधस्थे क्रमेणच ॥ १८ ॥ चरं स्थिरं द्विःस्वभावं संलिखेद्विजसत्तम ॥ मध्ये स्थिरत्रयं कोष्ठे तदधो द्विःस्वभावतः ॥ १९ ॥ द्वंद्वं चरं स्थिरं लेख्यं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ अंतत्रये द्विःस्वभावं तदधः स्थिरमादिशेत् ॥ २० ॥ स्थिरं द्वंद्वं चरं विप्र क्रमेण संलिखेत्सुधीः ॥ तिर्यक्कोष्ठानुसारेण दीर्घमध्याल्पमायुषि ॥ २१ ॥ एवं पंक्तित्रये विप्र आदौ पंक्तित्रयेण च ॥ चरोधः स्थिरपंक्तिश्च स्थिरपंक्तिरथोभयम् ॥ २२ ॥ चतुरस्त्रं लिखेद्यंत्रं नवकोष्ठांतरे द्विज ॥ प्रथमांकेन संलेख्यमूर्ध्वकोष्ठत्रयात्मके ॥२३॥ तिर्यक्पंक्तौ च द्वित्रीणि तिर्यक्पंक्तित्रयेष्वपि ॥ तदधोप्युर्ध्वपंक्तौ च लिखेदेकं त्रयं द्वयम् ॥ २४ ॥ मध्यपंक्त्यूर्ध्वे संलेख्यं द्वयं चैकं त्रयं पुनः ॥ अंतपंक्त्यूर्ध्वके लेख्यं त्रयं द्वैकं द्विजोत्तम ॥ २५॥ एवं क्रमेण वै विप्र प्रतिकोष्ठत्रिपंक्तिषु ॥ दीर्घमध्याल्पआयुष्याद्विज्ञेयानि भवंति हि ॥ २६ ॥ अधरोत्तरक्रमेणैव वामभागत्रिकोष्ठके ॥ दीर्घायुश्च विजानीयान्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २७ ॥ मध्यकोष्ठत्रयं मध्यं दक्षिणकोष्ठत्रयेल्पकम् ॥ सप्तविंशतिका भेदा भाषिता द्विजसत्तम ॥ ॥ २८ ॥ लग्नाष्टमेशयोर्विप्र दीर्घादौ च त्रयंत्रयम् ॥ नवकोष्ठं विजानीयादायुःसाधनहेतवे ॥ २९ ॥ तदैव संविजानीयात्कोष्ठांकलग्नचंद्रयोः ॥ नव कोष्ठा महाप्राज्ञ विज्ञेया लग्नहोरयोः ॥ ३० ॥ एवं चरादिराशीनां भेदेनापि पृथक्पृथक् ॥ नानाभेदादिसंयुक्तं तवाग्रे कथयाम्यहम् ॥ ३१ ॥

अथ दीर्घाद्यनेकभेदानामायुश्चक्रम्।		
दीर्घायुः चरः १ लग्नेशः चरः १ अष्टमेशः	मध्यायुः चरः १ लग्नेशः स्थिरः२ अष्टमेशः	अल्पायुः चरः १ लग्नेशः द्विःस्वभावः ३ अष्टमेशः
दीर्घायुः स्थिरः २ लग्नेशः द्विःस्वभावः ३ अष्टमेशः	मध्यायुः स्थिरः २ लग्नेशः चरः १ अष्टमेशः	अल्पायुः स्थिरः २ लग्नेशः स्थिरः २ अष्टमेशः
दीर्घायुः द्विःस्वभावः ३ लग्नेशः स्थिरः २ अष्टमेशः	मध्यायुः द्विःस्वभावः ३ लग्नेशः द्विःस्वभावः ३ अष्टमेशः	अल्पायुः द्विःस्वभावः ३ लग्नेशः चरः १ अष्टमेशः

कदाचित्कश्चिद्भवति इत्युक्तं द्विजसत्तम ॥ लग्नाष्टमेशयोरेकं त्वपरं लग्नचंद्रयोः ॥ ३२ ॥ विलग्नहोरयोरन्यदतिपक्षत्रयं द्विज ॥ तदेभिः प्रेत्य संवादादित्यादियोगसंकथम् ॥ ३३ ॥ दीर्घमध्याल्प भेदेषु चरेत्यादि निरूप्यते ॥ द्वात्रिंशच्च चतुःषष्टिं षण्णवति स्वरूपके ॥ ३४ ॥ षट्त्रिंशद्वा द्विसप्ताब्दे अष्टोत्तरशताब्दके ॥ चत्वारिंशच्चाशीतेर्विंशोत्तरशतात्मके ॥ ३५ ॥ योगान्यग्रहमायुष्यं वा शेषेषु समानतः ॥ समागतेषु आयुर्दास्पष्टीकरणसंकथाम् ॥ ३६ ॥ पूर्णमादौ हानिरंतेऽनुपाते मध्यमो भवेत् ॥ राशिद्वयस्य योगार्द्धं वर्षाणां स्पष्टमुच्यते ॥ ३७ ॥ एवं द्विकानां संचिंत्य त्रयाणां योगवान्मते ॥ यत्रास्यायुर्येन्निर्णीतं योगजालेन यत्कृतम् ॥ ॥ ३८ ॥ तत्रायुर्दीर्घसंलब्धा सिद्धिमध्यावधिर्भवेत् ॥ निर्विशंकं महाप्राज्ञ स्फुटीपातानुपाततः ॥ ३९ ॥ लब्धाब्दमनुपातेन मध्यमध्येपि योजयेत् ॥ दीर्घायुषा विजानीयात्संस्फुटी चपलात्मका ॥ ४० ॥ मध्यमायुर्लभेत्तत्र अल्पायुः सिद्धिसंभवम् ॥ पूर्ववदनुपातेन यत्र युङ्मध्यमायुषि ॥ ४१ ॥ कदाचित्सर्वयोगेन अ-

ल्पायुः सममागते ॥ यत्रभावानुपातस्य तत्रैकः खंडः सिद्ध्यति ॥ ४२ ॥खंडत्रयप्रयोगेन आयुर्दा कथिता मया ॥ द्वात्रिंशत्षष्ठत्रिंशाब्दा चत्वारिंशत्तमैर्द्विज ॥ ४३ ॥ किं ग्राह्यं कियतो ग्राह्यं कदाचिद्ग्राह्यमाणकः ॥ इति संशयनिवृत्यर्थं कथयामि पृथक्पृथक् ॥ ४४ ॥ लग्नेशश्चाष्टमेशाभ्यां तदायुर्योगसंभवः ॥ चत्वारिंशात्मकं खंडं संग्राह्यं द्विजसत्तम ॥ ४५ ॥ योगत्रयेषु चागत्य अल्पायुर्द्विजसत्तम ॥ द्वात्रिंशाब्दकखंडं च संज्ञेयं ब्रह्मणोदितम् ॥ ॥ ४६ ॥ कदाचिदनुपातेन युक्ते सिद्धिः प्रजायते ॥ दंताब्देन तु संदेहो रुद्रशूलं विचिंतयेत् ॥ ४७ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि अनुपातविधिं द्विज ॥ पृथक्स्पष्टं च संस्थाप्य विलग्नेशाष्टमेशयोः ॥ ॥ ४८ ॥ गतराशींस्त्यजेद्विप्र विद्यमानेन संगुणेत् ॥ त्रैराशिकैकखंडस्य यदाप्तं वर्षमादिशेत् ॥ ४९ ॥ लग्नेशस्याष्टमेशस्य आयुरागतयोर्द्विज ॥ वर्षादिपिंडयोर्योगं तदर्धं स्पष्टकारितम् ॥ ५० ॥ दीर्घमायुर्लभेद्विप्र द्विसप्ताब्देषु योजयेत् ॥ तदा चाशीतमे योज्यं दीर्घसंज्ञा स्फुटा भवेत् ॥ ५१ ॥ मध्यमायुषि यत्रैवं षट्त्रिंशन्नभवेदयोः ॥ अनुपातेन चागत्य युक्तेब्दे मध्यमायुषि ॥ ५२ ॥ त्रैराशिकमहं वक्ष्ये तवाग्रे द्विजसत्तम ॥ प्रमाणमिच्छा तुल्यं च स्थाप्यमाद्यंतयोर्द्वयोः ॥ ५३ ॥ मध्ये फलेन्यजाती च संगुणेदिच्छया द्विज ॥ प्रमाणासंस्फुटफलं तस्याख्यमनुपातकम् ॥ ५४ ॥ दीर्घमध्यायुषोर्विप्र अनुपातास्तियोजयेत् ॥अल्पायुषो यदा लब्धमभावमनुपातकम् ॥ ५५ ॥ प्रवर्तमानमायुःस्याज्जन्मप्रभृतिमेव च ॥ विलग्नहोरयोरेवं तदेवं लग्नचंद्रयोः ॥ ५६ ॥ समागतायुषिस्तस्याश्चांतखंडे स्फुटीकृतम् ॥सर्वयोगेषु वै विप्र संस्कारमनुपाततः ॥ ५७ ॥ होरालग्नादिमांशे तु पूर्णमंते च किंचन ॥ स्पष्टी-

करणमेतत्स्याद्दीर्घमध्याल्पकायुषि ॥ ५८ ॥ होरालग्नं स्फुटीकृत्य विकलादि द्विजोत्तम ॥ तस्य त्रैराशिकं स्पष्टं पूर्ववद्योजयेत्पुनाः ॥ ॥ ५९ ॥ अंतखंडेषु संयोज्यमायुष्यं निर्णयं भवेत् ॥ द्विसार्धघटिकामध्ये त्रिंशदंशस्फुटी द्विज ॥ ६० ॥ आनीय पूर्वरीत्याब्दात्सूर्यराशेश्च लग्नभात् ॥ पूर्वाध्यायेष्वहं वक्ष्ये तवाग्रे द्विजसत्तम ॥ ॥६१॥अधुना संप्रवक्ष्यामि आयुःसाधनहेतवे ॥ कक्ष्याऱ्हासं तथा वृद्धिं शनियोगेन वै द्विज॥६२॥लग्नाधीशः शनियुतो होराधीशो यथा द्विज ॥ ६३ ॥ कक्ष्याऱ्हासं भवेत्तत्र यत्र सौरिश्च निर्बलः ॥ ६४ ॥ आयुर्दायसमापन्ने कक्ष्या त्रीणि प्रजायते ॥ दीर्घमध्याल्परूपं चेत्तत्प्रमाणं वदाम्यहम् ॥ ६५ ॥ षट्त्रिंशेऽब्देन कक्ष्यैका तस्या हानिः प्रजायते ॥ मध्यमायुर्भवेत्तत्र निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ६६ ॥ मध्यमायुः समागत्य स्वल्पायुर्जायतेध्रुवम् ॥ योगेल्पायुः समायातः शनिर्योगं करोत्यपि ॥ ६७ ॥ षट्त्रिंशाब्दश्च रूपेण कक्ष्याऱ्हासं भवेद्द्विज ॥ अत्यल्पायुर्विजानीयाद्बालेन निधनं भवेत् ॥ ६८ ॥ अथ योगत्रये विप्र शनिर्योगं करोतिच ॥ एक एकादशाऱ्हासः कक्ष्याऱ्हासं त्विदं क्रमात् ॥ ६९ ॥ ततः फलविशेषार्थं गुणदोषौ वदाम्यहम् ॥ गुणैः प्रपूरितः सौरिः कक्ष्यावृद्धिं करोति च ॥ ७० ॥ दोषयुक्ता भवेद्धानिस्ताभ्यां निर्णय उच्यते ॥ स्वर्गतुंगादिगुणिभिर्युक्तो मार्तंडवंशज ॥ ७१ ॥ कक्ष्यावृद्धिकरो विप्र विभागेनायुर्वृद्धिकृत् ॥ अत्यल्पायुर्भवेदल्पमल्पान्मध्यं प्रजायते ॥ ७२ ॥ मध्यमाज्जायते दीर्घं कक्ष्यावृद्धेश्च लक्षणम् ॥ एवं नीचारिगः सौरिः पापदृष्टिसमन्वितः ॥ ७३ ॥ कक्ष्याऱ्हासकृते विप्र त्रिभागेनायुर्हानिकृत् ॥ वृद्धाद्भवति मध्यायुर्मध्यादल्पायु जायते ॥ ७४ ॥ अल्पादत्यल्पका याता बाल्ये निधनसं-

भवः ॥ लयेशे वापि होरेशे केवले शनिसंयुते ॥ ७५ ॥ पापर्क्षे पापयुक्ते वा पापदृष्टिसमन्विते ॥ कक्ष्याऱ्हासं न कुर्वीत विना नीचारिगे द्विज ॥ ७६ ॥ एवं तुंगादिरहितं कक्ष्यावृद्धिं न कारयेत् ॥ शुभर्क्षे शुभसंयुक्ते शुभदृष्टौ च तुंगगे ॥ ७७ ॥ पापयोगेन रहिते कक्ष्यावृद्धिकरः शनिः॥एवं नीचादिदोषेण कक्ष्याऱ्हासः प्रजायते ॥ ७८ ॥ साधारण्ये स्थिते युक्ते कष्टं चातितरां कृते ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि कक्ष्यावृद्धिद्वितीयकम् ॥ ७९ ॥ गुरुणा स्थानसंबंधे भविष्यति द्विजोत्तम ॥ लग्ने वा सप्तमे वापि तुंगादिगुणसंयुते ॥ ८० ॥ शुभर्क्षे शुभदृग्युक्ते कक्षावृद्धिकरे गुरौ ॥ जीवने संशयं यस्य अल्पायुर्वृद्धिकारकम् ॥ ८१ ॥ अल्पायुषि च मध्यायुर्मध्याप्ते दीर्घमायुषि ॥ एवं भेदानुभेदेन कथयामि तवाग्रतः ॥ ८२ ॥ अथायुर्बाधकं विप्र दर्शयामि तवाग्रतः ॥ दीर्घायुर्योगं संप्राप्य प्रकारशकलेष्वपि ॥ ८३ ॥ किं दशायां च निधनमिति कर्तुमपेक्षया ॥ निर्णयं तस्य कुर्वीत तवाग्रे कथयाम्यहम् ॥ ८४ ॥ यस्य दीर्घायुषं लब्ध्वा पर्यंतं मध्यमायुषि ॥ निरपवादता ज्ञेया तदग्रे निधनमुच्यते ॥ ८५ ॥ मध्यायुषः समायोगे लब्ध्वा पूर्वप्रकारतः ॥ निर्विंशकालपपर्यंतं तदग्रे मृतिचिंतनम् ॥ ८६ ॥ योगेत्यायुः समागत्य स्वयं खंडे विचिंतयेत् ॥ किंस्विद्दशायां निधनं भविष्यति द्विजोत्तम ॥ ८७ ॥ दीर्घे द्विसप्ततिवर्षे तदूर्ध्वं चिंतयेन्मृतिम् ॥ षट्त्रिंशदब्दादूर्ध्वं च चिंतयेन्मध्यमायुषि ॥ ८८ ॥ अथ स्पष्टं प्रवक्ष्यामि मलिने द्वारबाह्ययोः ॥ नवांशे निधनं तस्य त्रिशूलिभाषितं पुरा ॥ ८९ ॥ द्वाग्द्वारेशयोर्विप्र मालिन्यं तन्नवांशके ॥ जातस्य हि भवेन्मृत्युः सत्यमेव न संशयः ॥ ९० ॥ पाकभोगद्वये विप्र चिंतनीयं प्रयत्नतः ॥ स्वयं

पापः पापदृष्टे पापखेटसमन्विते ॥ ९१ ॥ तन्नवांशदशाकाले निधनं च भवेद्ध्रुवम् ॥ निर्विशंकं महाप्राज्ञ तदंतरगते मृतिः ॥९२॥ द्वारेच बाह्यराशेर्वा नवांशे निधनं भवेत् ॥ पापयोगे नवांशेशात्तदनंतर्गते द्विज ॥ ९३ ॥ यदा दशाप्रदो राशिः पापसंज्ञां प्रजायते ॥ लग्नाद्यावति यो दूरं तावद्दूरं विभोगकाः ॥ ९४ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि नवांशकपदेन च ॥ प्रतिराशिनवांशेन नवाब्देन दशास्थिरम् ॥ ९५ ॥ विशेषरूपं मे प्रोक्तं नवाब्दाद्द्वारबाह्ययोः ॥ राशिसंबंधिनो ग्राह्याश्चरदशायां विचिंतयेत् ॥ ९६ ॥ भावानां स्पृष्टकृत्यैवं द्वारबाह्यं विचिंतयेत् ॥ यद्भावस्पष्टता स ग्रहनवांशेषु भो द्विज ॥ ९७ ॥ रीत्याब्दे च समानीते मरणं भवति ध्रुवम् ॥ एवं तन्वादिभावानां स्पष्टाकार्या यथार्थतः ॥ ९८ ॥ ग्रहनवांशवैपरीत्याद्द्वादशानां नवांशके ॥ नवांशायुसमानेन विशेषं च समादिशेत् ॥ ९९ ॥ एवं विचिंतयेद्विप्र द्वारबाह्यद्वयोरपि ॥ मलिनत्वमथैवेदं निधनं न तु कथ्यते ॥ १०० ॥ अन्ये नरस्य मलिने सर्वत्र इति चिंतयेत् ॥ पापराश्याक्रांतराशौ पाकांशे निधनं द्विज ॥ १०१ ॥ एवं चरदशाकाले द्वारेशस्य मलिम्लुचे ॥ तदीशाश्रयराशेरप्यंशपाके भवेन्मृतिः ॥ १०२ ॥ एवं चरदशामध्ये चिंत्यते द्वारबाह्ययोः ॥ त्रिकोणोत्तरदशाप्राप्ते निधनं जातकस्य च ॥ १०३ ॥ अथ वा योगायुर्दायसमाप्तिसमयेष्वपि ॥ प्रोक्ते मरणाश्रयीभूते चिंतनीयं द्विजोत्तम ॥ १०४ ॥ खंडे वा यदि पाकस्य बाह्यस्य मलिने यदि ॥ दशा न हि समाप्ते या तन्त्रिकोणाब्दके मृतिः ॥ १०५ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि मृत्युयोगापवादकम् ॥ शुभदृष्ट्या शुभयोगे शुभखेचरसंयुते ॥ १०६ ॥ न च द्वारे न बाह्ये च द्वारेशे चोपलक्षिते ॥ द्वारेशाश्रयनवांशे तु दशा-

यां निधनं भवेत् ॥ १०७ ॥ अथैव शुभदृग्योगाभावेष्वपि द्विजोत्तम ॥ नवांशकालेषु दशा अपवादं वदाम्यहम् ॥ १०८ ॥ लग्नेशे तुंगगे विप्र यस्य जन्मनि जायते ॥ द्वारे द्वारे शबाह्यानां मालिन्येपि यदा भवेत् ॥ १०९ ॥ शुभदृग्योगभावे च नवांशे निधनोच्यते ॥ न तु मृत्युर्भवेत्तस्य नवाब्दाद्वृद्धिमादिशेत् ॥ ११० ॥ द्वारबाह्यनवांशे च दशान्तमपि च द्विज ॥ पुनर्नवाब्दपर्यन्तं द्वारबाह्यं करोत्यपि ॥ १११ ॥ द्वितीयराशिसंबंधे नवाब्दे ग्रहरीतितः ॥ समागते तदाप्यायुर्वृद्धिर्भवति निश्चितम् ॥ ११२ ॥ वृद्धानंतर्यदामृत्युस्तस्य विश्वात्मकोच्युतः ॥ सर्वात्मना मृत्युयोगः शुभदृग्योगसंभवः ॥ ११३ ॥ लग्येशे तुंगराशिस्थे इत्याकांक्षा द्विजोत्तम ॥ तस्या विनिर्णयं कर्तुं स्पष्टमुक्तेन भाषितम् ॥ ११४ ॥ यस्य वृद्धिकरे विप्र पदेशस्य दशांतरे ॥ निधनं च भवेत्तस्य निर्विशंकं वदाम्यहम् ॥ ११५ ॥ पदेशस्य नवांशे वा लग्नाष्टमत्रिकोणगे ॥ दशायां निधनं तस्य यस्य वृद्धिपदं भवेत् ॥ ११६ ॥ यदि वृद्धाब्दमादाय निधनं न भवेत्कदा ॥ दशात्रयाणामंते तु मृत्युर्भवति निश्चितम् ॥ ११७ ॥ पदेशस्य दशा तत्र लग्नारूढे पदस्य च ॥ रंध्रारूढे तदा ग्राह्यं तदीशस्य यदा द्विज ॥ ११८ ॥ तदाश्रये राशिदशा ग्राह्यमाणा द्विजोत्तम ॥ अत्र केवलखेटानां दशायां चिंतयेत्सुधीः ॥ ११९ ॥ यद्वा पदेशस्य दशा निसर्गवल्लक्षणा ॥ दशा विंशोत्तरीरीत्या दशा चाष्टोत्तरी मता ॥ १२० ॥ तदा पददशायां च निधनं गणिताग्रणीः ॥ अक्षपदं तदीशस्य पदशौचं तयोर्दशा ॥ १२१ ॥ नाथांतेन समारीत्या राशिखेटाङ्ग्योर्दशा ॥ निवर्तिता दशा विप्र तदंतेपु विचिंतयेत् ॥ १२२ ॥ चरपर्या दशारीत्या पदेशस्य दशांतरे ॥ अवश्यं निधनं तस्य नि-

विंशकं द्विजोत्तम ॥१२३॥ तथापदेशस्य च तत्रिकोणं चाथ भो द्विज ॥ नवांशकदशारीत्या समानीय दशांतरे ॥१२४॥ पुनः पद-त्रिकोणाभ्यामनंतरगते द्विज ॥ दशायां निधनं वाच्यं जातकस्य न संशयः ॥१२५॥ नवांशकदशा प्रोक्ता द्विधा ग्राह्या द्विजोत्तम॥ ताभ्यां लग्नाष्टमाधीशा अथ वा राशिकोणपाः ॥ १२६ ॥ दशा-यां निधनं वाच्यं त्रिशूलिभाषितं पुरा ॥ इत्येषां निधनं योगाद-वश्यं चिंतयेद्द्विज ॥१२७॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारां-शे आयुर्दायकथनं नाम चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥ ॥६७॥

पराशर उवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि प्रकारं वै द्वितीयकम्॥यस्यविज्ञानमात्रे-ण आयुर्दासूचको भवेत् ॥ १ ॥ विलग्नात्मदशा विप्र अष्टमेशा-त्तयोर्द्वयोः ॥ मध्यं चैको बलिं चिंत्यं सोपि ह्यायुःप्रदो ग्रहः ॥२॥ केंद्रादित्रिकयोगेन दीर्घमध्याल्पमायुषि ॥ सा विज्ञेया महाप्राज्ञ तवाग्रे प्रवदाम्यहम् ॥ ३ ॥ केंद्रे स्थितेपि दीर्घायुर्मध्यायुः पणफरे स्थिते ॥ आपोक्लिमे स्थिते त्वल्पमायुर्भवति निश्चितम् ॥ ४ ॥ कर्कलग्नेषु कुंडल्यां तदेवं चिंतयेद्द्विज ॥ लग्नाद्वा मदने वापि वा-ष्टमेशे तयोर्द्वयोः ॥ ५ ॥ ताभ्यां मध्ये बली चैकः स्थिते केंद्रादि-पूर्ववत् ॥ दीर्घमध्याल्पभेदेन आयुर्निश्चित्य पूर्ववत् ॥ ६ ॥ पूर्वव-द्वंद्वखंडस्य त्रैराशिकक्रमेण च ॥ आयुर्दायाः कृते स्पष्टं प्रवक्ष्यामि इदं वचः ॥७॥ स्वस्मिन्समबले खेटेऽनधिके च बले द्विज ॥ न वी-र्यतायां दीर्घादि विपरीतायुषी भवेत् ॥ ८ ॥ दीर्घमध्ये च वाल्पं च अल्पं वा किंचिदेव च ॥ विपरीतं योगभंगे सत्यमेव न संशयः ॥ ९ ॥ सप्तमात्सप्तमे विप्र नवमे कारके स्थिते ॥ विपरीतं च दी-र्घादि योगायुर्न तु संशयः ॥ १० ॥ अथाग्रेनेकभेदानामायुषो

निर्णयः कृतः ॥ दीर्घादित्रयरूपेण इत्युक्तं ब्रह्मणोदितम् ॥ ११ ॥ जन्मलग्नाष्टमेशौ द्वौ चिंतयेज्जन्मपत्रके ॥ पंचमैकादशे विप्र दीर्घायुश्च प्रजायते ॥ १२ ॥ लाभे तृतीयगे मध्य आयुर्दायं विचिन्तयेत् ॥ लाभे वित्ते त्रिकोणे वा आयुरल्पं भवेद्द्विज ॥ १३ ॥ गतायुर्लाभगौ द्वौ च जातकोपि न जीवति ॥ एवं समस्तजन्तूनामीदृग्योगं विचिंतयेत् ॥ १४ ॥ क्षपाकरांशमारभ्य वारिभिश्च करादिभिः ॥ उदयादि विना गर्भैरायुर्लग्नं प्रकल्पयेत् ॥ १५ ॥ गणनायां च भावानामायात्यष्टविनाडिका ॥ त्रैराशिकक्रमेणैवं त्रिंशदंशं प्रकल्पयेत् ॥१६॥ राश्यंशककलादीनां शुद्धस्पष्टं द्विजोत्तम ॥ कृतायुः स्पष्टलग्नस्य अवश्यांकमिदं मतम् ॥ १७ ॥ अथैव भिन्नमार्गेण आयुर्दायं निरूपितम् ॥ तनुतन्वीशतद्राशिपत्युभानां त्रिकोणके ॥ १८ ॥ अल्पमध्यचिरायुष्ये रूपवर्षप्रमाणतः ॥ अष्टमेशादियोगेन निर्याणं कारको ग्रहः ॥१९॥ लग्नत्रिकोणगेल्पायुर्लग्नेशस्य त्रिकोणगे ॥ मध्यमायुर्विजानीयान्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २० ॥ लग्नेशात्स्वीयराशीशे त्रिकोणे रंध्रनायके ॥ दीर्घायुषि प्रदातव्यं पुरा शंभुप्रणोदितम् ॥ २१ ॥ तेषां मध्ये त्रिकोणानां विभागे च नवं कथम् ॥ स्वल्पमध्यचिरायुष्यं द्वादशाब्दाधिकेन च ॥ २२ ॥ अल्पायुषस्त्रयोभेदास्त्रयस्थाने पृथक् पृथक् ॥ विलग्नेशाष्टमेशादि लग्नस्थेपि द्विजोत्तम ॥ २३ ॥ द्वादशाष्टभवेदायुश्चतुर्विंशतिपंचमे ॥ नवमे च षट्त्रिंशाब्दमित्येवं न तु संशयः ॥ २४ ॥ लग्नेशराशिकोणेषु लग्नरंध्राधिपादि चेत् ॥ तत्र स्थितेष्टवेदाब्देषष्ट्यब्दं पंचमे स्थिते ॥ २५ ॥ नवमस्थे द्विसप्ताब्दं तन्नवकमिदं मतम् ॥ लग्नेशाश्रितराशीशे त्रिकोणेषु स्थिते द्विज ॥ २६ ॥ लग्नेशादष्टमेशादित्रिभागं दीर्घमायु-

षि ॥ लग्नस्थे चतुराशीतिः पंचमे षट्नवांशके ॥ २७ ॥ नवमे-
ष्टोत्तरशतं वर्षेष्वायुर्विनिर्णयः ॥ द्वादशाब्दानुपाते च ह्येतच्छं-
भुप्रणोदितम् ॥ २८ ॥ तुलामेषविलग्नेषु प्रायः शुक्रो भवेद्बली ॥
सदशादौ स्वरूपं स्यादंते च स्यात्स्वभावतः ॥ २९ ॥ पूर्वार्द्धं च
स्पष्टदशामेषस्यापि तुलस्य च ॥ चरपर्यासमानीते अब्दे चैका-
ब्दयोजिते ॥ ३० ॥ द्वादशाब्दाधिके कृत्वा पूर्वमायुः समागते ॥
नाथांताब्दसमूहे च मेलनीयं द्विजोत्तम ॥ ३१ ॥ तत्र चायं वि-
भागश्च तवाग्रे कथितो द्विज ॥ लग्नेशादौ समारंभे प्रथमांशा-
दिसंख्यया ॥ ३२ ॥ योजयेद्द्वादशाब्दं च आयुः साधनहेतवे ॥
अंते त्रिंशत्तमांशांते लग्ने स्पष्टे सति द्विज ॥ ३३ ॥ स्वभावत-
द्भवाच्छून्ये द्वादशाब्दं तु योजयेत् ॥ मध्ये तथानुपाते च विधा-
यं च यदागतम् ॥ ३४ ॥ तद्योजनीयं कर्तव्यं निर्विशंकं स्व-
भावतः ॥ इत्येव नाथांताब्दा ये स्वभावजा भवंति च ॥ ३५ ॥
नाधिके चैव नाब्देन शुक्रो लयस्थितो यदि ॥ भानुतष्टे च शू-
न्याप्ते न युक्तं द्वादशात्मकः ॥३६ ॥ एकोष्टमेशः स्वोच्चस्थे पर्या-
यार्धं प्रयच्छति ॥ नात्रस्थो नाशयेत्पर्याद्यंयमायुषि निश्चितम् ॥
॥ ३७ ॥ नीचरन्ध्रेशसंयुक्ताः पर्यायार्द्ध पृथक्पृथक् ॥ ग्रहा विना-
शयंत्येव निर्णीते परमायुषि ॥ ३८ ॥ उच्चरंध्रेशसंयुक्ते ग्रहैः प्रत्ये-
कमुन्नयेत् ॥ एकैव मध्यपर्यायं परमायुर्विनिश्चितम् ॥ ३९ ॥
रविकुजःशनिराहुमरणे बलिनः क्रमात् ॥ विशेषदुर्बलं हित्वा गृ-
ह्णीयाद्बलिनं सुधीः ॥ ४० ॥ केतुश्च शनिवद्रोचनाथनैमित्त्यमा-
दिशेत् ॥ शनिना राहुणा वापि युक्ते सौम्ये रवीक्षिते ॥ ४१ ॥
पर्यायमेकं तन्मध्य एकराशौ मृतिं वदेत् ॥ तयोस्तु शुभयोगेन
तदांशामृतिमादिशेत् ॥४२ ॥ भोगराशौ दुर्बले वा प्रबले वा ग्रहे

स्थिते ॥ तथापि निर्दिशेत्काले मरणं तन्न संशयः ॥ ४३ ॥ केतोः श्रीमद्वसानस्थे नाथे वा शुभवीक्षिते ॥ केतोर्दशान्ते मृत्युः स्याच्छुभदृष्टेन किं च न ॥ ४४ ॥ तन्वाधीशाष्टमेशाभ्यां योगेनायुः कृते द्विज ॥ अष्टमेशात्तदुच्चस्थे चरपर्याब्दप्रमाणके ॥ ४५ ॥ अर्धाधिकाब्दं दत्त्वैव योजयेत्पूर्वमायुषि ॥ एवं नाथांतरीत्या च चरपर्यातिरिक्तकः ॥ ४६ ॥ मर्यादयापि यद्यायुरष्टमेशेन दीयते ॥ तत्सर्वमर्धाधिक्ये च विधेयं द्विजसत्तम ॥ ४७ ॥ एवं रंध्रपतिर्विप्र नीचराशिगतोपि च ॥ दीयमानायुरर्द्धं चेन्नाशयति न संशयः ॥ ४८ ॥ एवं रंध्रपतिर्विप्र नीचखेटेन संयुतः ॥ तद्ग्रहेण दीयमानमायुरर्द्धं विनश्यति ॥ ४९ ॥ एवं रंध्रपतिर्विप्र तुंगखेटेन संयुतः ॥ ग्रहाः स्वेन दीयमानमायुरर्द्धं च वर्द्धति ॥ ५० ॥ एवमुक्तं च विप्रेंद्र परमायुर्विनिश्चितम् ॥ लग्नेश्वराष्टमेशाभ्यां योगायुर्दायमागते ॥ ५१ ॥ तेषु संस्कारमाज्ञेयमिदं पूर्वोक्तसंकथाम् ॥ लग्नेशादायुरित्येवं तत्तद्योगकलात्मकम् ॥ ५२ ॥ संयुक्ताश्च ग्रहा उच्चनीचादिगुणदोषतः ॥ वृद्धिर्ह्रासावुक्तरित्या कार्या वै संप्रदायतः ॥ ५३ ॥ द्वित्र्यादिमृत्युयोगश्च प्रबलः पूर्वभाषितम् ॥ नैसर्गिकोपि वीर्याय तस्य पाके मृतिर्भवेत् ॥ ५४ ॥ रव्यारराहुपंगूनां चतुःखेटांतरे बली ॥ तस्य योगानुसारेण जातकस्य मृतिं वदेत् ॥ ५५ ॥ अष्टमेशेन संयुक्ते शनिराहुकुजोरविः ॥ न वीक्षिते ग्रहैर्वाथ तस्य मृत्युं विनिर्दिशेत् ॥ ५६ ॥ एषां मध्येषु प्रबला सा तत्स्वामिकराशिगे ॥ पाके मृत्युं विजानीयान्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ५७ ॥ एतेषां चतुःखेटानां मध्ये चैको बली क्वचित् ॥ तस्य राशिदशाकाले मृतिस्थानं विनिर्दिशेत् ॥ ५८ ॥ मृत्युस्थानभिभूंसिद्धायां च महादशा ॥ तत्तस्यापि क्रमेणैव तदनंतर्दशा-

प्रदा ॥ ५९ ॥ राशिषु मारकत्वेन जलवदागमेपि च ॥ शूलाद्य-
विष्टात्गृहदशांतरगते मृतिः ॥ ६० ॥ शुभग्रहेण संबंधे शनि-
राह्वोस्तयोरपि ॥ तत्तत्स्वामिदशाकाले मरणं च विनिर्दिशेत् ॥
॥ ६१ ॥ तदाश्रयेण राशिपाके मृत्युर्भवति निश्चितम् ॥ निर्वि-
शंकं महाप्राज्ञ पुरा शंभुप्रणोदितम् ॥ ६२ ॥ सुखदुःखादि संब्रू-
यात्पाकराशौ विचिंतयेत् ॥ भोगांतरगता तत्तु तत्तद्वीर्यानुसारतः
॥ ६३ ॥ सबलायां सुखं ब्रूयाद्दुर्बला दुःखदायका ॥ वैषम्येन
फलं वाच्यं तथामरणमेव च ॥ ६४ ॥ द्वादशे दशमे वापि सं-
स्थिते पुच्छनायके ॥ पापदृष्टे दशाप्राप्ते तदंतरगते मृतिः ॥
॥ ६५ ॥ द्वादशे दशमे केतुः शुभग्रहनिरीक्षिते ॥ नायं योगो म-
हाप्राज्ञ न कष्टं न तु मृत्युकृत् ॥ ६६ ॥ प्राणिनीत्युक्तं विप्रेन्द्र
प्राणानयनकथ्यते॥राश्यधीनं बलं ज्ञेयं तदुक्तं कथ्यतेऽधुना॥६७॥
अग्रहात्सग्रहो ज्यायान्सग्रहे त्वधिकग्रहः ॥ सोमे चरस्थिरद्वंद्वाः
क्रमात्स्युर्बलशालिनः ॥ ६८ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि मध्यायुर्यो-
गनिश्चितम् ॥ मारकांतरेण विप्र तवाग्रे कथयाम्यहम् ॥ ६९ ॥
विलग्नात्मदशा वा चेदुभयोरष्टमेशयोः ॥ संस्थितेऽन्यतरौ विप्र
मध्यायुर्योगउच्यते ॥ ७० ॥ अयं योगे स्थिते सेवा दीर्घस्य म-
ध्यपादके ॥ बालस्य मध्यता पादे केचिदितिविवेचनम् ॥ ७१ ॥
अथ दीर्घादि योगेषु त्रिषु च द्विजसत्तम ॥ कक्षाऱ्हासकृते यो-
गान्दर्शयामि तवाग्रतः ॥७२॥ लग्नसप्तमयोर्विप्र द्विर्द्वादशकयो-
रपि ॥ षष्ठरंध्राधिपस्यापि जनुर्लग्ने विचिन्तयेत् ॥ ७३ ॥ पापा-
क्रांते पापयोगे पापमध्यत्वमागते ॥ कक्षाऱ्हासौ विजानीयान्नि-
र्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ७४ ॥ दीर्घस्य मध्यमा याता भवेदायुषि
मध्यमे ॥ अल्पादल्पं च विज्ञेयं कक्षाऱ्हासस्य लक्षणम् ॥ ७५ ॥

कक्षान्ह्रासे यदाऽर्थोऽपि पूर्ववज्जायते ध्रुवम् ॥ अथैवं लग्नकुंडल्यां पापयोगत्रिकोणगे ॥ ७६ ॥ लग्नपंचमभाग्येषु पापयोगकृते द्विज ॥ कक्षान्ह्रासो भवेद्विप्र निर्विशंकं विधेः सुत ॥ ७७ ॥ अत्राऽस्मिन्कारके लग्ने चिंतयेज्जनुर्लग्नवत् ॥ कारकांशे द्यूनराशेः पापमध्यत्वमेव हि ॥ ७८ ॥ एको योगः स विज्ञेयः कक्षान्ह्रासं च पूर्ववत् ॥ अथैककक्षान्ह्रासस्य चापवादं वदाम्यहम् ॥ ७९ ॥ एकस्य कक्षान्ह्रासं च वित्तपे चान्यथा भवेत् ॥ पूर्ववच्छुभयोगेन कक्षावृद्धिर्भविष्यति ॥ ८० ॥ जनुर्लग्ने कारके च चिंतयेत्पूर्ववद्विज ॥ लग्ने द्यूने धने रिष्फे षष्ठे रंध्रे स्थलत्रये ॥ ८१ ॥ शुभखेटकृते योगे कक्षावृद्धिर्भवित्यपि ॥ चिंतयेत्पूर्ववद्विप्र त्रिकोणेषु स्थलद्वये ॥ ८२ ॥ जनुर्लग्ने कारके च शुभयोगं करोति च ॥ कक्षावृद्धिर्न संदेहो भविष्यति द्विजोत्तम ॥ ८३ ॥ कारके च त्रिकोणस्थे नीचस्थे पापखेचराः ॥ कक्षान्ह्रासो महाप्राज्ञ द्वितयेन भविष्यति ॥ ८४ ॥ कारकांशे त्रिकोणेषु शुभखेटे शुभ स्थले ॥ कक्षावृद्धिर्भवेत्तत्र न संदेहो द्विजोत्तम ॥ ८५ ॥ कारके पापखेटाच्च चांतगे पापसंयुते ॥ कक्षान्ह्रासं भवेत्तत्र प्रणीते द्विजसत्तम ॥८६॥ कारके शुभसंयुक्ते स्वतुंगे शुभखेचराः ॥ कक्षावृद्धिर्भवेत्तत्र निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ८७ ॥ पापकारकगतान्ह्रासवृद्धिर्वा कथिता द्विज ॥ अथैव गुरुणा कक्षान्ह्रासवृद्धी वदाम्यहम् ॥ ८८ ॥ वित्ते व्यये लग्नषष्ठे त्रिकोणे पापयोर्द्विज ॥ कक्षान्ह्रासं भवेत्तत्र पूर्ववद्विजसत्तम ॥ ८९ ॥ गुरौ नीचे ह्यतुंगे च संयुक्तेऽशुभखेचरैः ॥ कक्षान्ह्रासं करोत्येव निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ९० ॥ वित्तगे च गुरौ ज्ञेयं पूर्ववद्योजयेद्विज ॥ प्रागुक्तार्थकृते यं च कक्षा सर्वा प्रचक्षते ॥ ९१ ॥ तथैव शुभयोगेषु

चापवादं वदाम्यहम् ॥ उक्तस्थाने शुभैर्योगे पूर्णेन्दुशुक्रयोर्द्विज ॥९२॥ योगप्रकरणे कक्षाऱ्हासं च न तु वृद्धये ॥ तत्रैकराशिवृद्धिश्च भवत्येव न संशयः ॥ ९३ ॥ पूर्ववदुक्तपापेषु शनिना योगकारकम् ॥ कक्षाऱ्हासं च तत्रैव यत्रैकं राशिऱ्हासकृत् ॥ ९४ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि विशेषेण द्विजोत्तम ॥ आलंब्य स्थिरदशायां च योगान्निधनमेव च ॥ ९५ ॥ शशिनंदपावकाश्चेदित्युक्ता च दशा स्थिरा ॥ चरे स्थिरं द्विःस्वभावेभानुना राशिषु द्विज ॥९६॥ त्रिभिस्त्रिभीराशिरेकं खंडाश्चत्वार एव च ॥ कस्मिन्खंडे च निधनं तस्य योगं विचिन्तयेत् ॥ ९७ ॥ यस्मिन्खण्डे मृत्युयोगस्तस्मिन्खंडे विचिंतितम् ॥ मरणं भवतीत्यर्थं निर्विशंकं वदाम्यहम् ॥ ॥९८॥ योगत्रयमहं वक्ष्ये दीर्घमध्याल्पभेदतः ॥ चतुःखंडेषु यत्रायुरागतं तत्र चिंतयेत् ॥ ९९ ॥ दीर्घायुर्योगवत्तत्तु यस्मिन्खंडे समागते ॥ तस्मिन्खंडे च निधनं भवत्यपि न संशयः ॥ १०० ॥ वक्ष्यमाणप्रकारेण मध्यमल्पायुषि द्विज ॥ निधनाश्रयखंडेषु लक्षणाक्रांतया दशा ॥ १०१ ॥ तद्दशायां च निधनं भवत्येव द्विजोत्तम ॥ कदाचिन्न मृतिस्तत्र क्लेशदुःखभयानिच ॥ १०२ ॥ भवंति तत्र संस्कार्यं पुनरित्थं वदाम्यहम् ॥ पापद्वयमध्यगते राशिपाके मृतिर्भवेत् ॥१०३॥ लग्नाद्वा कारकाद्विप्र पापाक्रांते त्रिकोणगे ॥ द्वादशाष्टमराश्येवं पापाक्रांतं भवेदपि ॥ १०४ ॥ तद्दशायां च निधनं जातकस्य न संशयः ॥ खंडे स्थिरदशायां च चिंतनीयं प्रयत्नतः ॥ १०५ ॥ पापराशेस्त्रिकोणेषु द्वादशाष्टमराशिषु ॥ पापाक्रांते तद्दशायां निधनं भवति ध्रुवम् ॥१०६॥ शुभमध्ये मृतिर्नैव पापमध्ये मृतिर्भवेत् ॥ पुनरपि निधनार्थाय राशिदोषं वदाम्यहम् ॥ १०७ ॥ द्वादशाष्टमयोः पत्योर्दृष्टौ क्षीणेंदुशुक्रयोः ॥

तद्दशयां च निधनं सत्यमेव न संशयः ॥ १०८ ॥ क्षीणेंदोः केवलं दृष्टिः शुक्रदृष्टिश्च केवलम् ॥ दृष्टिमात्रेण निधनं स्थिरदशायां विचिन्तयेत् ॥ १०९ ॥ मृत्युस्थानेन या दृष्टिः पापमध्यर्क्षे पश्यति ॥ तस्या दशां समालोक्य व्योमषष्ठाधिपाद्द्विज ॥ ११० ॥ निरीक्षिते नवांशेषु द्वयोः स्थाने द्विजोत्तम ॥ तत्रैव निधनं ज्ञेयं भाषितं च तवाग्रके ॥ १११ ॥ पूर्वोक्तनिधनस्थाने महापाकं नरेष्वपि ॥ व्योमषष्ठाधिपौ विप्र तयोरंशे निरीक्षिते ॥ ११२ ॥ राशेरंतर्दशाकाले निधनं भवति ध्रुवम् ॥ अंतर्दशायांरूपे द्वे निधनस्थानमेव च ॥ ११३ ॥ इति श्रीवृहत्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशे आयुर्दायकथनं नाम पंचविंशोऽध्यायः ॥ २५ ॥

पराशर उवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि निधनार्थे विशेषतः ॥ प्रकारांतरदशायास्तच्चरुद्राद्द्विजसत्तम ॥ १ ॥ लग्नद्यूनाष्टमे शौचे तयोर्मध्ये च यो बली ॥ प्राणीरुद्रः स विज्ञेयः सूर्यादिखेचरो पिऽ च ॥ २ ॥ तयोर्मध्ये बली चिंत्यः शुभदृष्टेन संयुते ॥ दुर्बलः सोपि गौणाख्यो रुद्रग्रह इतीर्यते ॥ ३ ॥ तत्रैव प्राणिरुद्रस्य विशेषं गणयेत्फलम् ॥ प्रवक्ष्यामि तवाग्रे च शृणुष्व त्वं महामते ॥ ४ ॥ शुभैर्युक्ते शुभैर्दृष्टे शुभसंबंधकारकः ॥ प्राणी रुद्रः स विज्ञेयस्तस्याधीनायुरेव च ॥ ५ ॥ रुद्रशूलान्तमायुः स्यात्त्रिकोणांते तथा पुनः ॥ लग्नांते पंचमांते च नवमांते त्रयस्थले ॥ ६ ॥ चिंतनीयं महाप्राज्ञ तत्तद्राशिदशांतरे ॥ अल्पमध्यं च दीर्घायुर्योगभेदा न संशयः ॥ ७ ॥ यत्राल्पायुः समायोगे त्रिकोणमध्यमान्तरे ॥ आयुस्तत्रैव विज्ञेयं तदग्रे च क्रमेण च ॥ ८ ॥ योगे मध्यायुषं प्राप्ते त्रिकोणे मध्यमांतगे ॥ आयुर्दायसमाप्तिश्च निर्विशंकं द्वि-

जोत्तम ॥ ९ ॥ दीर्घायुर्योगसंलब्धे त्रिकोणे नवमांतगे ॥ दशांतरे महाप्राज्ञ आयुर्दायसमाप्तये ॥१०॥ अथैव लग्नद्यूनादि आरभ्य च दशाक्रमः ॥ प्रवृत्तिर्जन्मतो ज्ञेया निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ११ ॥ यत्र रुद्रग्रहस्यापि शुभदत्वं न भाव्यते ॥ तत्र जीवस्य नष्टत्वान्नेदम्फलमिति स्थितिः ॥ १२ ॥ अथैव रुद्रशूलांतमायुर्दायेतिकारणे ॥ योगेस्मिंश्च समुत्कर्षात्किंचिद्दर्शयाति द्विज ॥१३॥ प्राणी रुद्रशुभे दृष्टे फलं पूर्वोक्तदायकः ॥ शुभयोगे न संदेहो रुद्रे शूलांतमायुषि ॥ १४ ॥ स्थित एव फलं जन्म कथितं कारणांतरे ॥ निरुक्ते शुभसंयोगे किं कीर्तयति भो द्विज ॥ १५ ॥ पूर्वमेव फलं साधो समुत्कृष्टे तदेव चेत् ॥ सुतरां तदेव वक्तव्यं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ १६ ॥ अनेन पूर्वयोगेन फलं किंचिद्धि न्यूनता ॥ अद्योतितादुक्तकालात्पूर्वं पश्चान्मृतिर्यदि ॥ १७ ॥ निरुक्तयोगश्च तदा अपवादं वदाम्यहम् ॥ रविं विहाय नितरां पापयोगो भवेद्विज ॥ १८ ॥ योगोऽयं निष्फलं वाच्यं पुरा ब्रह्मप्रणोदितम् ॥ इदं फलं न भवति योगेस्मिन्द्विजसत्तम ॥ १९ ॥ नाशयोगस्य वक्तव्यं फलं वापि भयंकरम् ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि गौणरुद्रस्य वै द्विज ॥ २० ॥ गुणप्रकर्षेण फलं विशेषेण तवाग्रतः ॥ गौणरुद्रे महाप्राज्ञ मंदारेन्दुनिरीक्षिते ॥ २१ ॥ अभावे शुभयोगस्य पापयोगांतरे तथा ॥ शूलांतात्फलं विप्रेंद्र आयुर्दायं भवत्यपि ॥ २२ ॥ शुभदृष्टे वा शूलांतात्परतायुर्भवेदपि ॥ योगद्वयपरत्वेन योजनीयं न संशयः ॥ २३ ॥ एतद्योगद्वयं किंचिन्न्यूनतायामपि द्विज ॥ नेदं फलं प्रवक्तव्यं मैत्रेयाभाषितं पुरा ॥ २४ ॥ शुभदृष्टिभवे चैव योगे च परपूर्ववत् ॥ शुभदृष्टवसंत्या च पापयोगाद्यभावतः ॥ २५ ॥ कृत एको हि योगश्च पूर्वयोजनमेव च ॥

अशुभयोगे शुभौ दृष्टौ योगोऽयमपरो द्विज ॥ २६ ॥ पापयोगैरभावे च शुभदृष्टौ च संयुते ॥ कैमुतिकाख्यन्यायेन सिद्धो योगस्तृतीयकः ॥ २७ ॥ पुरा प्रोवाच यच्छंभुस्तवाग्रे कथयाम्यहम् ॥ द्वितीययोजनायां तु शुभदृष्टिसमन्विते ॥ २८ ॥ पापयोगैरभावे च योगः प्रथम उच्यते ॥ पापयोगे महाप्राज्ञ शुभदृष्टेरभावके ॥ २९ ॥ द्वितीययोगपक्षेऽहं पूर्वस्मिन् द्विजसत्तम ॥ पापयोगैरभावेन शुभदृष्टिविवर्जितः ॥ ३० ॥ कैमुतिकाख्यन्यायेन तृतीयो योग उच्यते ॥ अथैव प्राणिरुद्रस्य ह्युक्ता पक्षांतरे कथा ॥ ३१ ॥ तत्रैव प्रथमे योगे शुभदृष्टिविवर्जिते ॥ शुभयोगादियोगश्च द्वितीयोक्तेन योगकृत् ॥ ३२ ॥ तृतीयेन द्वयस्यापि योगभंगं करोत्यपि ॥ अधुनोक्तत्रयाभावे मंदादिदृष्टिमात्रतः ॥ ३३ ॥ एवं स्थिते सुयोगश्च निःशंकं प्रतिपद्यते ॥ अशुभैः खेचरैर्दृष्टे पापयोग इतिस्थितिः ॥ ३४ ॥ शुभयोगविहीने च मन्दारेन्दुनिरीक्षिते ॥ तदायुः परतो विप्र समानादिति योजयेत् ॥ ३५ ॥ प्रथमद्वितीये संतः पातयोगैरभावतः ॥ योगो भंगमपेक्षा च तृतीयोक्तमिदं वदेत् ॥ ३६ ॥ पापदृष्टिमात्रमेवं योगनिर्वाहकारणे ॥ अपवादविहीनेन इत्येवोक्तं तृतीयके ॥ ३७ ॥ प्राणिवागौणरुद्राभ्यां ताभ्यामाश्रितमेव च ॥ गुणविशेष आयुरंतं वक्ष्यामीह महामते ॥ ३८ ॥ गौणरुद्रशुभैर्योगे शुभदृष्टिसमन्विते ॥ रुद्रशूलांतमायुश्च योजनीयं द्विजोत्तम ॥ ३९ ॥ पूर्वोक्तप्राणिरुद्रेण द्वियोगप्राणकेन च ॥ द्वाभ्यां शूलांतमायुश्च तवाग्रे कथितं मया ॥ ४० ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि द्वयोर्निर्वाहकारणे ॥ तयो रूपं भिन्नभिन्नं शृणुष्व मुनिपुंगव ॥ ४१ ॥ प्राणिरुद्रे शुभैर्दृष्टे योगोऽयं द्विजसत्तम ॥ शुभयोगेति क। वार्ता शूलांतायुर्वि-

निश्चितम् ॥ ४२ ॥ गौणरुद्रे शुभैर्दृष्टे योगोऽयं क्लेशदायकः ॥ रोगशोकभयं कर्ता मृत्युं नैव करोति च ॥ ४३ ॥ शुभयोगे महाप्राज्ञ योगोऽयं बलवत्तरः ॥ तस्य शूलांतमायुश्च निर्विशंकं न संशयः ॥ ४४ ॥ उभौ रुद्रौ शुभग्रहै योगदृष्टौ द्वयोरपि ॥ शुभग्रहेण क्लेशश्च रुद्रशूलांतमायुषि ॥ ४५ ॥ प्राणी चाप्राणिरुद्राभ्यां कृतयोगद्वयेन च ॥ तयोर्वा संप्रवक्षामि तवाग्रे द्विजसत्तम ॥४६॥ मार्तंडरहिते चान्यः पापयोगकृते द्विज ॥ योगद्वयं न भवति पातयुक्तं द्वयोरपि ॥४७॥ शुभयोगः शुभैर्दृष्टैरुभयोपि विना रविम् ॥ पापयोगकृते विप्र भययोगो विनश्यति ॥ ४८ ॥ शुभयोगः शुभैर्दृष्टिरभावेन भवत्यपि ॥ यत्रायुः कथयां चक्रुर्वक्तव्यं द्विजसत्तम ॥ ४९ ॥ उभयोः पापयोगे च कश्चिद्रोगार्तिको भवेत् ॥ क्लेशशोकनृपाद्भीतिदेशपर्यटनं द्विज ॥ ५० ॥ शुभदृष्टिह्यभावे च शुभयोगविवर्जिते ॥ पापयोगमभावेन मरणं सारणं दृशा ॥ ५१ ॥ शुभयोगदृष्ट्यभावे पापयोगे द्विजोत्तम ॥ पुष्टदशाचलन्नैव सप्रसादो न संशयः ॥ ५२ ॥ अस्मिन्प्रकरणे चैवमुपपत्तौ द्विजोत्तम ॥ शुभवर्गौ पापवर्गौ तवाग्रे कथयाम्यहम् ॥ ५३ ॥ अर्कारमंदफणिनः क्रमात्क्रूरा अथाश्रयम् ॥ चन्द्रोपि क्रूर एवात्र क्वचिदंगारकाश्रयात् ॥ ५४ ॥ गुरुशिखिकविज्ञाश्च यथापूर्वं शुभग्रहाः ॥ क्रूरखेटा महाप्राज्ञ चार्काद्या उत्तरोत्तरम् ॥ ५५ ॥ क्रूराः क्रूरखेटगाश्च क्रूराणि ह्यपवादकम् ॥ शुभक्षेत्रगतैः क्रूराः क्रूरतामुपशाम्यति ॥ ५६ ॥ गुर्वादयः शुभग्रहा यथापूर्वं बुधः कविः ॥ कवितः केतुर्विज्ञेयः केतुतो वाक्पतिर्द्विज॥५७॥क्रमेणैव विजानीयाच्छुभखेटोत्तरोत्तरम् ॥ यथापूर्वं क्रूरग्रहाः क्रूराश्रयसमागते॥५८॥एवं क्रौर्यं समापन्नं क्रौर्यं तु शोभनाश्रयः॥एवं गुर्वादि सौम्याश्च शुभाःश्रे-

श्चातिशोभनाः ॥ ५९ ॥ क्रूराश्रये सौम्यखेटाः ॥ सौम्यता नश्यते क्वचित् ॥ एवमेवापरावुक्तं कथयामि द्विजोत्तम ॥ ६० ॥ प्रत्येकं शुभराशिः स उच्चस्थो वा बुधः शुभः ॥ गुरुशुक्रौ च सौम्यस्थौ ततोऽन्ये च शुभाः स्मृताः ॥ ६१ ॥ पूर्वस्मिन्पापयोगेन योगसंग्रहये द्विज ॥ निरूपितं तवाग्रे च निर्विशंकं न संशयः ॥ ६२ ॥ योगद्वयेपि भंगार्थं पापदृष्टौ विशेषकम् ॥ न दर्शयति कदापि स्यात्तवाग्रे कथयामि वै ॥ ६३ ॥ शुभग्रहैरभावे च मंदारेन्दुनिरीक्षिते ॥ पापयोगे शुभैर्दृष्टे परतश्चायुषि द्विज ॥ ६४ ॥ प्राणिरुद्रेष्यगौणेन शुभयोगविवर्जिते ॥ पापयोगेऽथवा दृष्टे तथा शुभनिरीक्षिते ॥ ६५ ॥ व्यापारतानुविज्ञेया पूर्ववद्विजसत्तम ॥ अत्रोपपदपापाच्च राहोरप्युपलक्षणम् ॥ ६६ ॥ एवं सूर्यातिरिक्तोपि पापयोगस्थापि च ॥ तस्यैवेहानुवादाच्च राहोश्चिदुपबृंहणात् ॥ ॥ ६७ ॥ परिग्रहदर्शनाच्च परतो रुद्रपाश्रयात् ॥ शुभस्थाने आयुरंतः शूलत्रयमलंघनात् ॥ ६८ ॥ न तु शूलदशायां च आयुरंतं द्विजोत्तम ॥ एवं शूले चेत्तदंतशूलरीत्येति वार्थके ॥ ६९ ॥ पूर्वोक्तपापयोगेन शुभयोगेन दृष्टितः ॥ कृतयोगद्वयस्यापि भंगार्थं च वदाम्यहम् ॥ ७० ॥ शुभयोगेन वै विप्र पापयोगोऽतिदुर्बलः ॥ शुभदृष्टिकृते योगः पापदृष्टेः कथं क्षमः ॥ ७१ ॥ न भंजनसमर्थस्य कोटियत्नकृते द्विज ॥ शुभकृद्योगभंगार्थे पापयोगमपेक्षितम् ॥ ७२ ॥ शुभयोगे दृष्टिकृते पापयोगेपि भंजकः ॥ शुभदृष्टिकृते योगः पापयोगो विनश्यति ॥ ७३ ॥ यदायुर्दायमध्यस्थं वेदितव्यं द्विजोत्तम ॥ पापमात्रस्य शूलत्वे प्रथमर्क्षे मृतिं वदेत् ॥ ७४ ॥ द्वौ रुद्रौ पूर्व वक्ष्येऽहं यदि एकत्र संस्थिते ॥ मित्रमध्यमशूलर्क्षे शुभमात्रेऽतिमे मृतिः ॥ ७५ ॥ द्वयोः पापी च

प्रथमे शूले मृत्युर्भवत्यपि॥ यद्येकरुद्रःपापी चा द्वितीयःशुभ-खेचरः ॥७६॥ मध्ये शुले मृतिर्विप्र निर्विशंकं भविष्यति॥ शुभग्रहद्वयं विप्र एकत्र यदि तिष्ठति ॥७७॥ अंतशूले मृतिर्ज्ञेया त्रिशूलिभाषितं पुरा॥ एवं भेदानुभेदेन ज्ञेयं सर्वत्र बुद्धिमान् ॥ ॥७८॥ शूलक्षेत्रे च रुद्रौ द्वौ यदि पापोथ वा शुभः ॥ मिश्रग्रहोथ वा विप्र चिंतयेद्बलवत्तरः ॥७९॥ दीर्घायुरायुर्योगेन भंगाभावे द्विजोत्तम ॥ मृत्युशूलदशायां च पापयोगं विना रविः ॥ ८० ॥ क्रूराश्च येषु क्षेत्रेषु शुभनामाश्रयेषु च॥ निर्याणमितरेषां तु शुलर्क्षे निर्दिशेदयम् ॥ ८१ ॥ शुभानामत्र पक्षे तु तथा क्रूराश्रयेषु च ॥ तस्मिञ्जातकशूलर्क्षे मृतिं ब्रूयान्न संशयः॥८२॥ यद्यप्राणीरुद्रयोगे यत्किंचिन्न्यूनता द्विज ॥ तर्हि रुद्राश्रयं तच्च त्रिधा न परतोऽपि च ॥८३॥ रुद्राश्रयेपि चायुर्दासमाप्तिर्भवति ध्रुवम् ॥ प्रायेण चिन्तयेद्विप्र पूर्वापरप्रयत्नतः ॥ ८४॥ यद्वा अप्राणिरुद्रस्य योगे पूर्णे भवत्यपि ॥ रुद्रशूले परत्वेन आयुर्दायसमाप्तये ॥ ८५ ॥ रुद्राश्रयेण प्रायेण शूलमेकद्वयं त्रयम् ॥ उल्लंघनं कृते विप्र यदि योगविशेषतः ॥ ८६ ॥ तर्हि रुद्राश्रयेप्येवं प्रायेणायुर्भवेद्ध्रुवम् ॥ तावद्वर्षेण कथनं जीवनं जातकस्य च ॥ ॥ ८७ ॥ इत्युक्ते च प्रयाणे च पूर्वं रुद्राश्रयाद्विज ॥ आयुर्दायसमाप्तिश्च कष्टयोगादि कारके ॥ ८८ ॥ रुद्राश्रयात्तु ह्येवं हि निरुक्ते आयुषि द्विज ॥ किं भवेद्विशेषरूपं तवाग्रे दर्शयामि च॥८९॥ मेषलग्ने विशेषेण आयुरुद्राश्रयांतके ॥ कुष्ठरोगादि कुर्वीत पूर्णायुर्न समाप्यते ॥ ९० ॥ द्वंद्वराशौ स्थितौ रुद्रौ प्राणीगौणद्वयेऽपि वा॥ रुद्राश्रयं तदन्ते वा आयुर्दायं भवेत्यपि॥ ९१ ॥ आयुर्दा योगभेदेन प्रथमे मध्यमोत्तमे ॥ दर्शयामि तवाग्रे च कथां

शंभुप्रणोदिताम् ॥ ९२ ॥ स्वल्पमध्यमदीर्घायुर्योगादिकं वदेद्विज ॥ तदायुर्दायमल्पादि यथोक्तं कथितं मया ॥ ९३ ॥ स्वल्पायुः प्रथमे शूले मध्यमायुर्द्वितीयके ॥ दीर्घायुश्च तृतीयांते, शूलांते निधनं भवेत् ॥ ९४ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि तवाग्रे द्विजनंदन ॥ मृत्युर्मुख्याश्रयीभूतदशायां तद्दशास्वपि ॥ ९५ ॥ ततः फलविशेषार्थं माहेश्वरग्रहं द्विज ॥ लक्षयंति तदाग्रे च तस्मादायुर्विनिश्चितम् ॥ ९६ ॥ चिंतयेत्कारके लग्ने अष्टमेशो महेश्वरः ॥ अथैवाऽन्यप्रकारेण माहेश्वरं वदाम्यहम् ॥ ९७ ॥ कारके तुंगराशिस्थे स ग्रहो बलवत्तरः ॥ रिःफरंध्राधिपौ मध्ये सोपि माहेश्वरो ग्रहः ॥ ९८ ॥ कारकाच्च ग्रहाभावे नाथो माहेश्वरो भवेत् ॥ रिष्फरंध्राधिपौ विप्र बले सामान्यतां यदि ॥ ९९ ॥ द्वयं माहेश्वरं यातो यथा रुद्रग्रहौ द्वयम् ॥ ताभ्यां च निर्णयार्थाय प्रकारान्यद्वदाम्यहम् ॥ १०० ॥ स्वकारकस्य योगश्चेद्राहुकेतुरविं विना ॥ माहेश्वरो भवत्येव विकल्पेन द्विजोत्तम ॥ १ ॥ कारकस्याष्टमे पापग्रहो माहेश्वरो भवेत् ॥ रविचंद्रौ च चांद्रिश्च गुरुः शुक्रः शनिस्तमाः ॥ २ ॥ शिखिना गणनायां च यः षष्ठः कारकग्रहात् ॥ सोऽपि माहेश्वरो ज्ञेयो नवभागसमुच्चयात् ॥ ३ ॥ एवं चार्कविभागश्च राशिव्यवहारोचिता ॥ तदीयं तृतीयः खेटो रव्यादीनां महेश्वर ॥ ४ ॥ यद्वा कारकस्थानाच्च षष्ठाधिपलये स्थिते ॥ सोऽपि माहेश्वरो ज्ञेयो निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ५ ॥ माहेश्वरग्रहस्यापि ब्रह्मसाहित्यकेन च ॥ ततो ब्रह्मग्रहं वक्ष्ये विशेषेण फलाय वै ॥ ६ ॥ लग्नाद्वा सप्तमाद्वापि रिपुरंध्रव्ययाधिपाः ॥ एतेषु बलवान्विप्र मेषादिविषमस्थिते ॥ ७ ॥ लग्नसप्तमयोर्मध्ये राश्योश्च बलवान्भवेत् ॥ उच्चैरष्टभागाद्यसंयोगो विद्यमानतः ॥ ८ ॥

एतद्गुणत्रयं युक्तः सोपि ब्रह्मा ग्रहः स्मृतः ॥ लग्नस्य पृष्ठभागं च षट्कं च द्यूनवादिकम् ॥ ९ ॥ सप्तमस्य पृष्ठभागं षट्कलग्नादिकं द्विज ॥ बलवान्विषमस्थोपि ब्रह्मा खेटः स उच्यते ॥ ११० ॥ ब्रह्मणा लक्षणाक्रांते बलवान्चापि पातयोः ॥ शनिराहुमथो केतुर्यदि षष्ठो ग्रहो द्विज ॥ ११ ॥ रव्यादिगणनायां च शन्यादौ तृतीयो ग्रहः ॥ स्थानात्षष्ठराशिगे च षष्ठराश्यधिपोऽथवा ॥ १२ ॥ सोपि ब्रह्मा ग्रहो ज्ञेयो निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ बहुना ब्रह्मणाक्रांते किं ग्रहं ग्राह्यमाणकः ॥ १३ ॥ इति संदेह निर्णीतं तवाग्रे कथयामि च ॥ द्वित्र्यादि ग्रहाणां च योगो ब्रह्मेति लक्षितः ॥१४॥ योगः स्वजातियो ग्राह्यः कारकं जातियो ग्रहः ॥ बहूनामधिको भागः सोऽपि ब्रह्मा ग्रहोच्यते ॥ १५ ॥ राहोर्ब्रह्मत्वयोगेन अधिकारी यदा भवेत् ॥ विपरीतं विजानीयात्सर्वेषु न्यूनभागके ॥ ॥ १६ ॥ इत्येकपापे पूर्वोक्तं ब्रह्मणा ग्रहकारकात् ॥ रन्ध्राधीशोष्टमस्थो वा जात्यप्राणैक्यवाक्यतः ॥ १७ ॥ द्वौ ब्रह्मा विपरीतार्थे ह्यथवा बहुब्रह्मणा ॥ सामान्यभागांतरे हि कतमो ग्राह्यमाणकः ॥ १८ ॥ सर्वे भागसमानास्तु अग्रहात्सग्रहो बली ॥ इति न्यायेन विज्ञेयं बलवान् ब्रह्मणोच्यते ॥ १९ ॥ ब्रह्मत्वेन प्रधानेन ब्रह्मकार्यं करोत्यपि ॥ स च ब्रह्मा ग्रहो ग्राह्यः पुरा शंभुप्रणोदितः ॥ १२० ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि ब्रह्ममाहेश्वरौ ग्रहौ ॥ विशेषेण फलं ब्रूयात्तवाग्रे द्विजनंदन ॥ २१ ॥ ब्रह्मा ग्रहाश्रितेशः स्याद्दशादिपरिचिंतयेत् ॥ माहेश्वरर्क्षपर्यन्तं जातकस्यायुषि द्विज ॥ २२ ॥ तत्तद्राशित्रिकोणेषु राशिरंतर्गते मृतिः ॥ चरश्च स्थिरपर्यन्तं दशायां चिंतयेद्विज ॥ २३ ॥ तथा महादशायां च आयुर्दायं विलोकयेत् ॥ विंशोत्तर्यादिकं चैव यथान्यायेषु

योजयेत्॥ २४॥ माहेश्वरश्च यो राशिरष्टमेशाश्रयी द्विज ॥ तत्तद्राशित्रिकोणेषु राशिरंतर्गते मृतिः ॥ २५॥ अत्राब्द इति निर्देशात्तत्तद्राशिदशाक्रमः ॥ अब्दा द्वादशधा भागे अंतरैकैकराशि च ॥ २६॥ एकैकोब्दांतरदशा विज्ञेया गणिताग्रणीः॥ द्वादशाल्पे च आधिक्ये भानुना भागं दापयेत्॥ २७॥ प्राप्तेंतरदशा ज्ञेया न्यूनाधिक्यं न जायते॥ अब्दानां द्वादशाधिक्ये भानुराश्यंतरं दशा॥२८॥ दशाब्दे द्वादश न्यूनं यस्मिन् राशौ दशा द्विज॥ भागद्वादशमध्ये च समासं तदनंतरम्॥ २९॥ महादशाक्रमेणैव चालनीयेति ज्ञापितम्॥ अर्कभागेंतरदशानयनं द्विजसत्तम॥ १३०॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशे रुद्रमाहेश्वरब्रह्मग्रहलक्षणकथनं नाम षड्विंशोऽध्यायः॥ २६॥

अथ पित्रादिनिर्याणमाह।

अधुना संप्रवक्ष्यामि पित्रादेश्च द्विजोत्तम॥ योगं निर्याणकाख्यातं यथा शंभुपुरोदितम् ॥ १ ॥ लग्नसप्तमयोर्मध्ये यो राशिर्बलवान्द्विज॥ तस्य राशेः समारभ्य क्रमेण पूर्ववद्द्विज॥ २॥ प्रवर्तकदशारीत्या रुद्रशूलदशांतरे ॥ भविष्यति पितुर्मृत्युर्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ३ ॥

अथ मातुर्निर्याणम्।

लग्नाद्वा सप्तमाद्वापि बलिराशिचतुर्थकः॥ तस्याः शूलदशायां च मातुर्मृत्युर्न संशयः ॥ ४॥

॥ भ्रातृनिर्याणम्॥

लग्नाद्वा सप्तमाद्वापि बली वीक्षेत्तृतीयकम्॥ तस्याः शूलदशायां च भ्रातृनिर्याणमेव च॥ ५॥

॥ भगिनीभगिनीपुत्रनिर्याणमाह ॥

लग्नाद्वा सप्तमाद्वापि राशिपंचमके बली ॥ तस्याः शूलदशायां च निर्याणं भगिनिपुत्रयोः ॥ ६ ॥

॥ ज्येष्ठभ्रातुर्निर्याणम् ॥ ॥ ७ ॥

लग्नाद्वा सप्तमाद्वापि एकादशो बली द्विज ॥ तस्यां शूलदशायां च निर्याणं ज्येष्ठभ्रातृकम् ॥ ७ ॥ लग्नाद्वा सप्तमाद्वापि नवराशिबली द्विज ॥ निर्विशङ्कं भवेत्तस्य शंभुनाकथितं पुरा ॥ ८ ॥ मातापित्रोः कारकाभ्यां चिंतयेत्पूर्ववद्द्विज ॥ तदायुर्निधने चापि दीर्घादीनां प्रभेदतः ॥ ९ ॥ भानुभार्गवयोर्मध्ये सद्वीर्यमधिको द्विज ॥ ग्रहादित्यादिरीत्यां च स खेटः पितृकारकः ॥ १० ॥ चंद्रमंगलयोर्मध्ये तथैव रविशुक्रयोः ॥ बलेन रहितः सोपि पापग्रहनिरीक्षितः ॥ ११ ॥ पित्रादिकतां भजते यथाक्रमं द्विजोत्तम ॥ उभयोर्बलसाम्ये च ह्युभौ पुत्रादिकारकौ ॥ १२ ॥ द्विविधं चिंतयेत्तत्र प्राण्यप्राणिविभेदतः ॥ पित्रादिकारकस्यैवं प्राणीफलं वदाम्यहम् ॥ १३ ॥ पित्रादिकारके विप्रे शुभग्रहनिरीक्षिते ॥ मातृकारकाश्रयीभूतराशिरेतत्त्रिकोणगे ॥ १४ ॥ दशायां निधनं वाच्यं मातापित्रोरथ त्रयम् ॥ अथ प्राणिकारकस्य तवाग्रे कथितं फलम् ॥ १५ ॥ अप्राणिकारकस्यैवमष्टमेशो बलान्वितः ॥ तस्याश्रयीभूतराशित्रिकोणे निधनं भवेत् ॥ १६ ॥ यदा रंध्रे स वीर्याढ्यं तच्छूले निधनं द्विज ॥ पितृमातृकारके च शूले निधनमेव च ॥ १७ ॥ यद्वा प्राणिकारकस्य एवं ऋक्षांतरेपि च ॥ फलं वै निर्दिशेद्विप्र परं तद्भावनायके ॥ १८ ॥ अप्राणिकारकफलं निर्दिशेद्व्ययगे द्विज ॥ सर्वे प्रकारा इत्येवं चिंतयेद्रुद्रशूलवत् ॥ १९ ॥ अल्पाद्यायुर्योगं चेदायुर्दानयनं द्विज ॥ दशासंचारभेदेन आयु-

दायं च पूर्ववत् ॥२०॥ राश्यादौ निर्णयं चादौ तद्विशेषफलाय वै ॥ तन्वादिव्ययभावेषु भावं तत्तत्समुचितम् ॥ २१ ॥ तत्तत्कारकमाश्रित्य राश्यारूढं विचिंतयेत् ॥ द्वारबाह्यादिकं सर्वं राश्यावं द्विजसत्तम ॥ २२ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि पितुर्निधनहेतवे ॥ विशेषकं दर्शयंतिं पुनरुक्तं च वै द्विज ॥ २३ ॥ रविर्ज्ञेयः क्रियायोगे लग्नाद्रिष्फर्क्षगे स्थितौ ॥ बुधसूर्याश्रयीभूतलग्नमेषे दशान्तरे ॥ २४ ॥ लग्नभूतस्य मेषस्य सिंहस्यापि दशांतरे ॥ वक्तव्यं पितृनिधनं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २५ ॥ लग्ने यदि पापखेटा मेषराशौ रविस्तथा ॥ योगे मेषमहापाके वापिरंतर्गते मृतिः ॥२६॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि तवाग्रे द्विजनंदन ॥ बाल्ये च पित्रोर्मरणं मयोक्तं च विशेषतः ॥ २७ ॥ पित्रोः कारकयोर्विप्र प्राण्यप्राणिहीनोपि वा ॥ व्यर्कीते पापयोगे च शुभयोगविवर्जिते ॥ २८ ॥ दशाब्दान्यूनमित्येवं पित्रोर्मृत्युर्यथाक्रमम् ॥ रविदृष्टाशुभं दृष्टौ नायं योगो द्विजोत्तम ॥ २९ ॥ रव्यारूढविलग्नेस्मिन्पित्रोर्भावं विचारयेत् ॥ तद्दशायां फलं वाच्यं पित्रोर्दुःखसुखादिकम् ॥ ३० ॥

अथ कलत्रनिधनमाह ।

कलत्रकारकः खेटस्तदा स्त्रीराशिचिंतनम् ॥ तत्रिकोणदशायां च कलत्रनिधनं भवेत् ॥ ३१ ॥

अथान्यनिधनमाह ।

तत्तत्कारकाश्रये च त्रिकोणर्क्षदशांतरे ॥ तेषां च मातुलादीनां निधनं भवति ध्रुवम् ॥ ३२ ॥ एवं भावकलत्रादितद्दशारूढयंत्रके ॥ चिंतयेदायुः सामर्थ्यं सर्वं फलसंमानकम् ॥ ३३ ॥ लग्नाच्च कारकाद्वापि तृतीये पापखेचरे ॥ युते दृष्टेथ वा विप्र दुष्टं मरणमुच्यते ॥ ॥ ३४ ॥ तत्तत्कारकतद्दीशात्तृतीये पापयोगकृत् ॥ तेषां तेषां

प्रवक्तव्यं दुष्टं मरणमेव च ॥ ३५ ॥ तत्तद्भावोल्कारकेशास्तृतीये शुभदृष्टियुक् ॥ तेषां तेषां शुभैर्योगैर्मरणंभवति द्विज ॥ ३६ ॥ शुभाशुभद्वये योगे दृष्टौ वापि तृतीयगे ॥ शुभाऽशुभात्मकं विप्र मरणं भवति ध्रुवम् ॥ ३७ ॥

अथ मरणनिमित्तान्याह ।

तृतीये भानुना दृष्टे तथा युक्ते बलाढ्यके ॥ राजहेतोश्च मरणं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ३८ ॥ तृतीयचंद्रेण युते षष्ठे वा पश्यतो मृतिः ॥ तृतीयशनिराहुभ्यां दृष्टे वापि युतेथ वा ॥ ३९ ॥ विषार्तिमरणं वाच्यं जलाद्वा वह्निपीडनात् ॥ गर्तादुच्चात्प्रपतनं बंधने वा मृतिर्भवेत् ॥ ४० ॥ तृतीये चंद्रमांदी च षष्ठे वापि युते द्विज ॥ कृमिकुष्ठादिना सत्वं मरणं च विनिर्दिशेत् ॥ ४१ ॥ तृतीयं गुरुणा दृष्टे युक्ते शोकादिना मृतिः ॥ तृतीये भृगुयुग्दृष्टे मेहरोगेण वै मृतिः ॥ ४२ ॥ बहुयुक्ते तृतीये च बहुरोगयुतो मृतिः ॥ तृतीये तु तत्खेटाश्च योगे दृष्टियुतेथ वा ॥ ४३ ॥ तथैव चन्द्रयोगे च तत्तद्रोगेण वै मृतिः ॥ अनेन योगभावेन तस्य मृत्युं सुनिश्चितम् ॥ ४४ ॥

अथ निधनदेशभेदमाह ।

तृतीये शुभयोगेन शुभदेशे मृतिर्भवेत् ॥ पापेन कीकटे देशे मिश्रे मिश्रस्थले मृतिः ॥ ४५ ॥ तृतीये गुरुशुक्राभ्यां योगे ज्ञानेन वै मृतिः ॥ गुरुशुक्रातिरिक्तान्ययोगे शिथिलता मृतिः॥४६॥ मिश्रे मिश्रा मृतिरिति एवं कर्माणि विप्र भोः ॥ कर्मभावे विशेषेण फलदाता द्विजोत्तम ॥ ४७ ॥ लग्नद्वादशमध्ये च शन्यादित्रितयग्रहाः ॥ स्थिते पित्रोर्न संस्कारं कुर्वीत निजहस्ततः ॥ ४८ ॥ लग्नादीनां च भावानां पूर्वार्द्धे द्वादशादिकम् ॥ परार्द्धे

स्थितमन्यादि वीक्षितेपि न संशयः ॥ ४९ ॥ लग्नादि यस्य मध्ये तु शुभग्रहनिरीक्षिते ॥ नामयोगं विजानीयात्पुरा शंभुप्रणोदितम् ॥ ५० ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे निधनकथनं नाम सप्तविंशतितमोऽध्यायः ॥ २७ ॥

पराशरउवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि राजयोगादिकं परम् ॥ ग्रहाणां स्थानभेदेन राशिदृष्टिवशात्फलम् ॥ १ ॥ तपःस्थानाधिपो मंत्री मंत्राधीशो विशेषतः ॥ उभावन्योन्यसंदृष्टौ जातश्चेदिह राज्यभाक् ॥ ॥ २ ॥ यत्र कुत्रापि संयुक्तौ तौ वापि समसप्तमौ ॥ राजवंशोद्भवो बाली राजा भवति निश्चितम् ॥ ३ ॥ वाहनेशस्तथा माते मानेशो वाहने स्थितः ॥ बुद्धिधर्माधिपाभ्यां तु दृष्टौ चेदिह राज्यभाक् ॥ ४ ॥ सुतेशकर्मेशसुखेशलग्ननाथा यदा धर्मपसंयुताश्चेत् ॥ नृपोत्तरश्चेदिह वारणाढ्यः स्वतेजसा व्याप्तदिगंतरालः ॥ ५ ॥ सुखकर्माधिपौ चैव मंत्रिनाथेन संयुतौ ॥ धर्मेशेनाथ वा युक्तौ जातश्चेदिह राज्यभाक् ॥ ६ ॥ सुतेश्वरो धर्मपसंयुतश्चेल्लग्नेश्वरेणापि युतो विलग्ने ॥ सुखेथ वा मानगृहेथ वा स्याद्राज्याभिषिक्तो यदि राज्यवंशः ॥ ७ ॥ धर्मस्थाने गुरुक्षेत्रे स्वगृहे भृगुसंयुते ॥ पंचमाधिपसंयुक्ते जातश्चेदिह राज्यभाक् ॥ ८ ॥ निशार्द्धाच्च दिनार्द्धाच्च परं सार्द्धद्विनाडिका ॥ शुभो तदुद्भवो राजा धनी वा तत्समोपि वा ॥ ९ ॥ चंद्रः कविं कविश्चन्द्रं पश्यत्यपि तृतीयगः ॥ शुक्राच्चंद्रे ततः शुक्रे तृतीये वाहनार्थवान् ॥ १० ॥

अथ द्वादशयोगमाह ।

लग्नवित्तौ स्वदुश्चिक्यौ त्रितुर्यौ तुर्यपंचमौ ॥ द्विपात्मजौ षष्ठमारौ स्त्रीरन्ध्रौ मृतिभाग्यकौ ॥ ११ ॥ धर्मकर्मौ खलाभौ च

रिष्फलाभौ तनुव्ययौ ॥ पुष्कला लाभयोगाद्यं राजभृत्यं चमूपकम् ॥ १२ ॥ असीत्यं दारुणं कर्म राजयोगं प्रियामृतिम् ॥ भाग्यव्ययं राजयोगं भूमिद्रव्यमृणव्ययम् ॥ १३ ॥ वित्तहानिर्द्वादशैते योगा वै सर्वदा स्मृताः ॥ १४ ॥

अथ चतुर्विधसंबंधमाह।

प्रथमः स्थानसंबंधो दृष्टिजस्तु द्वितीयकः ॥ तृतीयस्त्वेकतो दृष्टिः स्थित्यैकत्र चतुर्थकः ॥ १५ ॥ अन्योन्यगौ तथा स्वे स्वे संयुतावन्यभे स्थितौ ॥ पूर्णेक्षितौ मिथो वापि चैकवर्गगतौ यदा १६

अथाग्रे राजाऽमात्ययोगादिबाधकमाह।

तदा योगो भवेत्तत्र विबलो नैव योऽसकृत् ॥ शत्रुयुक्तेक्षितौ पापवीक्षितौ नैव योगकृत् ॥ व्ययमृत्युषडायस्थावथ वा समसंयुतौ ॥ १७ ॥ यदाऽधोंशौ तदाप्यत्र भवतो नैव योगकृत् ॥ राजामात्यादियोगानां नश्यंति वक्रगावपि ॥ १८ ॥

अथ पारिजातादिशुभाशुभविचारमाह।

त्रिषडायाष्टरिष्फेशाः पारिजाते व्यवस्थिताः ॥ दायकान्यभवे भावे अत्र ये ये विचारिताः ॥ १९ ॥ द्वितीये चोत्तमास्ते ते तृतीये चान्यदा मताः ॥ चतुर्थे ते च राजानः पंचमे गुरवो मताः ॥ २० ॥ भूदेवाश्च तथा षष्ठे देवा ज्ञेयाश्च सप्तमे ॥ अष्टमे पशवो ज्ञेया दुःखदाश्चात्र जन्मनि ॥ २१ ॥ दुःस्था ६ । ८ । १२ श्चैव भवंत्येते तदा तेनैव बाधकाः ॥ केंद्रकोणस्थिताश्चैव बाधकात्र भवे भवेत् ॥ २२ ॥ विषमे च भवेत्स्त्रीणां समे वै पुरुषोमतः ॥ षष्ठे वै चोरितं द्रव्यं ह्यष्टमे हननं कृतम् ॥ २३ ॥ हननं हरणं रिष्फे तृतीये कैतवं कृतम् ॥ पौश्चल्यं बंधनं प्रोक्तं कृतघ्नत्वं भवेत्कृतम् ॥ २४ ॥ ॥

अथ पारिजातादिफलमाह।

तन्वीशः पारिजातस्थस्तदा दाता भवेन्न हि॥ उत्तमे चोत्तमो दाता गोपुरे पुरुषत्वयुक् ॥ २५॥ सिंहासने भवेन्मान्यः शुरः पारावतांशके॥ सभासदो देवलोके द्वितीये च मुनिर्मतः ॥ २६॥ ऐरावते गजे दुष्टो दिग्योगो न भवेद्ध्रुवम्॥ रथे ४ शो वापि जायेशो राज्येशोप्येवमेव हि ॥ २७॥ पारिजाते सुताधीशो विद्या चैव कुलोचिता॥ उत्तमे चोत्तमा विद्या गोपुरे भवनांकिता॥२८॥ सिंहासने तथा वाच्यं सांचिव्येन युता तथा॥ पारावते तथा वाच्यं ब्रह्मविद्यासमन्वितम्॥२९॥सुतेशे देवलोकस्थे कर्मयोगान्वितं भवेत्॥ उपासना द्वितीये स्याद्भक्तिस्त्वैरावतो भवेत्॥ ३०॥ धर्मेशे पारिजातस्थे तीर्थकृत्त्वत्र जन्मनि ॥ पूर्वेपि मनुजो वाच्यो ह्युत्तमे चोत्तमो भवेत्॥ ३१॥ गोपुरे मखकर्ता च परे चैवात्र जन्मनि॥ सिंहासने भवेद्वीरः सत्यवादी जितेंद्रियः ॥ ३२॥ सर्वधर्मपरित्यागी धर्मैकपदमाश्रितः॥ पारावते परे चैव हंसश्चैवात्र जन्मनि ॥ ३३॥ लगुडी पित्तृदंडी स्याद्देवलोके न संशयः॥ द्वितीये चेंद्रपदं गच्छे कृत्वा वै हयमेधकम्॥ ३४॥ ऐरावते तु धर्मात्मा स्वयं धर्मो भविष्यति॥ श्रीरामः कुंतिपुत्रो वा द्वितीयो न भविष्यति॥ ३५॥ पारिजातादिना वाच्यं फलमेवैकसंस्थितम् ॥

अथ विशेषयोगफलमाह।

अथ योगफलं ब्रूमो ज्ञातव्यं च विशेषतः ॥ ३६॥ लक्ष्मीस्थानं त्रिकोणं च विष्णुस्थानं च केन्द्रकम्॥ तयोः संबंधमात्रेण राजयोगादिकं भवेत्॥ ३७॥ केंद्रपुत्रेशयोर्योगे योगोमात्याभिधो भवेत्॥ पारिजातादिके तौ च तदा तत्प्रबलं भवेत्॥ ३८॥ न धनेशाद्यान्नैव योगः सुखाधिपात् ॥ मंत्रेशोऽमात्यतां

याति सप्तमाधीशयोगतः ॥३९॥ कर्मेशस्य तु योगेन राजा साचिव्यतामियात् ॥ केंद्रधर्मेशयोर्योगे राजा वै राजवंदितः ॥४०॥ धर्मकर्माधिपौ चैव व्यत्यये तावुभौ स्थितौ ॥ युनक्ति चेत्तदा वाच्यं सर्वसौख्यसमन्वितम् ॥ ४१ ॥ पारिजाते स्थितौ तौ तु नृपो लोकानुशिक्षकः ॥ उत्तमे चोत्तमो भूपो गजवाजिरथादिमान् ॥ ॥ ४२ ॥ गोपुरे नृपशार्दूलो नृपैश्चांघ्रिप्रपूजितः ॥ सिंहासने चक्रवर्ती सर्वक्षोणीप्रपालकः ॥ ४३ ॥ अस्मिन्योगे हरिश्चंद्रो मानवश्चोत्तमस्तथा ॥ बलिर्वैश्वानरो राजा अन्ये चैव तु चक्रपाः ॥ ॥ ४४ ॥ कलियुगे च भविता तथा राजा युधिष्ठिरः ॥ भविता शालिवाहश्च तथा विजयाभिनंदनः ॥ ४५ ॥ नागार्जुनस्तथा भूपस्तदन्ये चैव गोपुरे ॥ पारावतांशकेन्ये च जाता मन्वादयस्तथा ॥ ४६ ॥ देवलोके तु प्रथमे हरेश्चैवावतारणम् ॥ मत्स्यादिकल्किपर्यन्ताः सर्वे वर्गोद्भवा मताः ॥४७॥ द्वितीये देवलोके तु ज्ञेयाश्चेंद्रादयः परे ॥ ऐरावते च प्रथमे जातः स्वायंभुवो मनुः॥४८॥ एवं सर्वप्रकारेण ज्ञात्वा चैव विचक्षणः ॥ कोणकेन्द्रादिनाथानां योगः सर्वविधायकः ॥ ४९ ॥ चतुःकेन्द्राधिपौ द्वौ च कोणपौ च धनाधिपः ॥ ऐरावतादिसंस्थास्तेऽकुर्वल्लोकोत्तरोत्तरम् ॥ अनेनैव प्रकारेण वेत्ति सर्वत्र बुद्धिमान् ॥ ५० ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशे राजयोगादिविचारकथनं नामाऽष्टाविंशोऽध्यायः ॥ २८ ॥

पराशर उवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि राजयोगान्द्विजोत्तम।येषां विज्ञानमात्रेण नृपाणां पूज्यभाग्भवेत्॥१॥ये ये योगाः पुरा शंभुभाषिताः शैलजाग्रतः॥तेषां सर्वमहं वक्ष्ये तवाग्रे द्विजनन्दन॥२॥ चिंतयेत्कारके

लग्ने जनुर्लग्नेथ वा द्विज॥ राजयोगप्रदातारौ लग्नौ द्वौ प्रणतोदितम् ॥३॥ आत्मकारकपुत्राभ्यां राजयोगं प्रकल्पयेत्॥ तनुपंचमनाथाभ्यां तथैव द्विजसत्तम ॥४॥ विलग्नात्पंचमाधीशः पुत्रात्मकारकद्वयोः ॥ विप्रसंबंधयोगेन ज्ञेया वीर्यबलान्विताः ॥ ५ ॥ लग्नेथ सप्तमे वापि लग्नेशे सप्तमाधिपे ॥ पुत्रात्मकारकौ विप्र लग्ने वा सप्तमेपि च ॥ ६ ॥ संबंधे वीक्षिते तत्र दृष्टैवं पंचमाधिपे ॥ उच्चतां च नवांशस्थे शुभग्रहनिरीक्षिते ॥ ७ ॥ महाराजेति योगोयं सोत्रजातः सुखीनरः ॥ गजवाजिरथैर्युक्तः सेनासंगमनेकधा ॥ ८ ॥ भाग्येशात्कारके लग्ने पंचमे सप्तमेपि वा॥ राजयोगप्रदातारौ गजवाजिधनैरपि ॥ ९ ॥ कारकाद्विचतुर्थे च पंचमे भावगे द्विज॥ शुभखेटो न संदेहो राजयोगं ददाति च ॥ १० ॥ कारकात्तृतये षष्ठे राश्योरुभयपापयुक् ॥ राजवंशोद्भवो विप्र राजयोगस्तथा भवेत् ॥ ११ ॥ लग्नाधीशाद्द्युननाथाद्धने तुर्ये च पंचमे ॥ शुभखेटयुते विप्र राजा च भवतिद्ध्रुवम् ॥ १२ ॥ तृतीये षष्ठभे पापे राजा च भवतिध्रुवम् ॥ योगद्वये शुभे पापे कथं स्यात्फलनिश्चयः ॥ १३ ॥ न दरिद्री भवेज्जीवो न राजा जायते द्विज ॥ समानकुलजं प्राज्ञ प्रतिष्ठा गौरवान्वितम् ॥ १४ ॥ कारके पंचमे शुक्रः सितेन्दुयुतवीक्षितः ॥ तन्वारूढपदे लग्ने राजवर्गो भवेन्नरः ॥१५॥ जन्मांगे वापि कालांगे लिप्तांगे खेचरेक्षिते ॥ रव्यादयस्त्रयस्थाने राजयोगप्रदायकाः ॥१६॥ जन्मांगे च हि होरांगे कुलांगे येन केनचित् ॥ रव्यादिदृष्टिमात्रेण स राजा भवति ध्रुवम् ॥ १७॥ स्वक्षेत्रे तु नवांशे वा द्रेष्काणे भानुजादयः ॥ लग्नं च सप्तमं विप्र पश्यंति राजयोगकृत् ॥ १८ ॥ पूर्णदृष्टे पूर्णयोगमर्द्धे चार्द्धं विधीयते ॥ पादेन पादयोगं च राजयोगमिदं क्रमात् ॥ १९ ॥ पट्कुंड-

स्यांतरे विप्र पश्यंति भास्करादयः ॥ राजयोगप्रदातारो निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २० ॥ लग्नस्थाने पूर्णदृष्ट्या सप्तमे स्वल्पवीक्षिते ॥ स्वल्पराज्यप्रदो विप्र षड्लग्नेषु विचिंतयेत् ॥ २१ ॥ एवं नवांशकुंडल्यां द्रेष्काणेपि विचिन्तयेत् ॥ लग्नसप्तमयोः खेटो राजयोगप्रदायकः ॥ २२ ॥ उच्चग्रहे राजयोगो लग्नद्वयेसथापिचेत् ॥ राशेर्द्रेष्काणतोंऽशाच्च राशेरंशादथापि वा ॥ २३ ॥ यद्वा राशिदृकाणाभ्यां लग्ने दृष्टे तु योगतः ॥ प्रायेणेदं जातकं तु प्रभूणामेव दृश्यते ॥ २४ ॥ जन्मकालघटीलग्नएकेनैव निरीक्षिते ॥ उच्चारूढे तु संप्राप्ते चंद्राक्रांते विशेषतः ॥ २५ ॥ क्रांते वा गुरुशुक्राभ्यां केनाप्युच्चग्रहेण वा ॥ दुष्टार्गलाग्रहाभावे राजयोगो न संशयः ॥ ॥ २६ ॥ शुभारूढे तत्र चंद्रे धने देवगुरुस्तथा ॥ उच्चदृष्टे ग्रहे वाथ ह्युच्चखेटे तथा ग्रहे ॥ २७ ॥ राजयोगप्रदाता च निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ यत्र येपि शुभारूढे चंद्रे सति समानकम् ॥ २८ ॥ उच्चग्रहे राजयोगो लग्नद्वयमथापि वा ॥ आरूढमवलंबाश्च योग वाहनदाः स्मृताः ॥ २९ ॥ शुक्राच्चंद्रे ततः शुक्रे तृतीये वाहनार्थवान् ॥ अन्योन्यं पश्यतो विप्र दैत्याचार्यनिशाधिपौ ॥ ३० ॥ आरूढेपि तृतीयस्थे तथा संबंधकारकः ॥ जन्मलग्नेपि संयोगे जायते वाहनार्थवान् ॥ ३१ ॥ शुभे लग्ने शुभे त्वर्थे तृतीये पापखेचरैः ॥ चतुर्थे तु शुभे प्राप्ते राजा वा तत्समोपि वा ॥ ३२ ॥ उच्चो वा हरिणांको वा जीवो वा शुक्र एव वा ॥ एको बली धनगतः श्रियं दिशति देहिनः ॥ ३३ ॥ लग्नं पश्यंति ये खेटास्ते सर्वे शुभदायिनः ॥ नीचखेटोपि लग्नं चेत्पश्येद्राजाप्रकीर्तितः ॥ ॥ ३४ ॥ षष्ठाष्टमे तृतीये च लाभे संबंधनीचकृत ॥ यद्ग्रहः पश्यते लग्नं राजयोगप्रदायकः ॥ ३५ ॥ राजयोगो जन्मलग्नं पश्येदुच्चग्र-

ह्रो यदि ॥ षष्ठाष्टमगते नीचे लग्ने पश्यति योगकृत् ॥ ३६ ॥ षष्ठाष्टमाधिपे नीचे लग्नं पश्यति वाथ वा ॥ तृतीये लाभगे नीचे लग्नं पश्यति राज्यदः ॥ ३७ ॥ षष्ठाष्टमाधिपौ खेटौ शुभौ यौ कौ चेनाश्रितौ ॥ पश्यतो जन्मलग्नं च राजयोगमुदाहृतम् ॥ ३८ ॥ चरे तु पंचमे षष्ठे स्थिरेषु नवमे द्विज ॥ उभये केंद्रसंदृष्टे राजयोगप्रदायकः ॥ ३९ ॥ चतुर्थे शुभखेटश्चेद्राजयोगः प्रकीर्तितः ॥ बलयुक्तचतुर्थोऽपि राजादिषु यथोत्तरम् ॥ ४० ॥ चरे तुर्ये स्वल्पफलं स्थिरे तुर्ये च मध्यमम् ॥ द्विःस्वभावे पूर्णफलं राजयोगप्रदायकः ॥ ४१ ॥ अग्रहात्सग्रहो ज्यायानितिरीत्या विचिंतयेत् ॥ उच्चयुक्तो ग्रहः कश्चिल्लाभगो वा चतुर्थगः ॥ ४२ ॥ धनस्थितो वा लग्नं चेत्पश्येद्वाहनकारकः ॥ राजयोगाद्यभावे तु धनधान्यविनिर्णयः ॥ ॥ ४३ ॥ शुभपापदृशा लग्ने ततः केन्द्रादियोगतः ॥ यस्य लग्नांशके सौम्याः प्राबल्यं तस्य निश्चितम् ॥ ४४ ॥ कुबेरश्च पतंगश्च हालांशश्च किरीटकः ॥ विह्लांशसमायांशमोहनः किन्नरांशकः ॥ ४५ ॥ भुजंगेन्द्रांशकौ लीलाकोकिलांशोत्तमः स्मृतः ॥ राशीनां द्वादशांशेषु ग्रहस्थित्या फलं वदेत् ॥ ४६ ॥ केन्द्रांशाश्चैषु शुभदा राजयोगफलप्रदाः ॥ द्विषडष्टैकादशांशा मध्यमाः परिकीर्तिताः ॥ ४७ ॥ अन्येशास्त्वधमा ज्ञेया एवमंशविनिर्णयः ॥ ग्रहाणां चैव लग्नानामंशगत्यां फलं वदेत् ॥ ४८ ॥ लग्नगेष्वंशगेष्वेषु जायते यदि मानवः ॥ यस्य जन्मनि चंद्रो वा शुक्रः स्वांशेषु संस्थितः ॥ ४९ ॥ तस्यैते कथिता योगाः सफलाः परिकीर्तिताः ॥ पूर्णं न्यूनफलं विप्र ग्रहयुक्त्यानुसारतः ॥ ५० ॥

अथ राजचिह्नयोगानाह ।

कारकात्तुर्यभावस्थौ सितेंदू द्विजसत्तम ॥ आदावंते विशेषश्च

राजचिह्नेन संयुतः ॥ ५१ ॥ ध्वजा वा दुंदुभेर्नादास्तिष्ठंति च दिवानिशम् ॥ सर्वेषां चैव योगानामविरुद्धा विचिंतयेत् ॥ ५२ ॥

अथ धीयोगानाह।

कारके वा तथारूढे त्रिषष्ठे चागता ग्रहाः ॥ वीक्षंति कारकाल्लग्नं मातृनाथेन दृष्टियुक् ॥ ५३ ॥ बुद्धिमाञ्जायते बालस्तीव्रबुद्धिर्विचक्षणः ॥ तथा तृतीयखेटेशौ कारक लग्नौ वीक्षते ॥ ५४ ॥ तथापि पूर्ववद्योगात्सुधीमाञ्जायते नरः ॥ शास्त्रवेत्ता कविर्दक्षो भवत्यत्र न संशयः ॥ ५५ ॥

अथ सुखयोगमाह।

लग्नाच्च कारकाद्वापि चतुर्थे यस्य वै द्विज ॥ लग्नकारकयोर्दृष्ट्या भवंति सुखिनो नराः ॥ ५६ ॥

अथ सेनाधीशयोगमाह।

कारके वा तथा रूढे लग्नाद्वा सप्तमाद्द्विज ॥ तृतीये षष्ठभे पापाः सेनाधीशो भवेन्नरः ॥ ५७ ॥

अथ प्रधानयोगानाह।

राज्येशोपि जनुर्लग्नादमात्येशयुतेक्षिते ॥ अमात्यकारकेणापि प्रधानत्वं नृपालये ॥ ५८ ॥ लाभेशवीक्षिते लोभे पापदृष्टिविवर्जिते ॥ तथा राज्यालये विप्र प्रधानत्वं कुलेपि च ॥ ५९ ॥ अमात्यकारकेणापि कारकेन्द्रेशसंयुते ॥ तीव्रबुद्धियुतो बालः सेनाधीशोऽपि जायते ॥ ६० ॥ स्वक्षेत्रेऽथ च मध्ये वा वार्द्धके द्विजसत्तम ॥ ॥ ६१ ॥ क्रमेण भाग्यवृद्धिः स्यान्नृपवेशोथ वा भवेत् ॥ ६२ ॥ पंचमात्कारके लग्ने सप्तमे नवमेपि वा ॥ राजयोगमितिप्रोक्तं विख्यातो विजयी भवेत् ॥ ६३ ॥ कारकात्केंद्रकोणेषु तुंगर्क्षे चापि संस्थिते ॥ भाग्यपेन युतो दृष्टो राजमंत्री प्रजायते ॥ ६४ ॥ कार-

के यस्य राशीशो लग्नगे संयुतेक्षिते ॥ मंत्रित्वमुख्ययोगोऽयं वार्द्धके नात्र संशयः ॥ ६५ ॥ कारके शुभसंयुक्ते पंचमे सप्तमेपि वा ॥ यत्कारके यदा प्राप्ते तत्कारकधनं लभेत् ॥ ६६ ॥ नीचखेटबलैर्युक्ते उच्चस्थानगतैर्द्विज ॥ तदा शुभफलं वाच्यं कारकेशेन दृष्टियुक् ॥ ६७ ॥ भाग्यारूढपदे लग्ने कारकान्नवमेपि वा ॥ राजयोगप्रदातारौ निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ६८ ॥ लाभेशो लाभभवने पापदृष्टिविवर्जितः ॥ कारके शुभसंयुक्ते लाभं तस्य नृपालये ॥६९॥ शुभर्क्षे शुभसंयुक्ते शुभदृष्टेथ राज्यभाक् ॥ धनुर्लग्ने तथा रूढे एतस्मिन्राज्यभाग्भवेत् ॥ ७० ॥

अथ राजयोगरसायनमाह ।

स्वांशे वर्गोत्तमे केंद्रे पुण्येशः कारकोऽथ वा ॥ राज्यारूढपदे वापि तदा सिध्येद्रसायनम् ॥ ७१ ॥ कारके कारकारूढे धने स्वर्क्षोच्चगे खगे ॥ ऋद्धिर्वा सिद्धिसंयुक्ते तथा तंत्ररसायनम् ॥ ७२ ॥ धर्मकर्माधिपौ स्वोच्चे तथा वर्गोत्तमे यदि ॥ नवमे पंचमे लाभे राज्याप्तिर्वा रसायनम् ॥ ७३ ॥ मूलत्रिकोणगे लग्ने कारकेशो द्विजोत्तम ॥ मंत्रनाथेन संयुक्तः कीर्तियुक्तरसायनम् ॥ ७४ ॥ धर्मेशो धर्मलाभस्थः पंचमेशोपि पंचमे ॥ कारकेंद्रयुते दृष्टे स्वेच्छापूर्णधनानि च ॥ ७५ ॥ सोच्चादिपदसंयुक्ते कारकेशः शुभालये ॥ सततं सुखमाप्नोति धातुर्भस्म रसायनात् ॥ ७६ ॥ सुखेशे मानभावस्थे मानेशे सुखसंयुते ॥ लग्नकारकयोर्दृष्टे भिषग्योगोतिसंमतः ॥ ७७ ॥ कर्मेशो नवमे यस्य सुखेशः पंचमेपि वा ॥ परस्परं तदीशो वा स्वर्णाप्तं तत्र कर्मतः ॥ ७८ ॥ वागीशः कारके लग्ने स्वोच्चादिपदसंयुते ॥ भौमांशो मृत्युरादित्यः सौख्येशः का- ॥ ७९ ॥ सौम्यांशेर्द्धप्रहरकः स्पष्टकर्म स्वदेशतः ॥

एवं प्राणपदस्पष्टे पूर्वाध्याये मयाकृतम् ॥ ८० ॥ गुलिके कारकांशे च पूर्णेन्दुवीक्षिते द्विज ॥ सत्यं चौर्याद्धनोतिश्च सचौरो जायतेऽथ वा ॥ ८१ ॥ सगुलिके कारकांशे अन्यग्रहयुतेक्षिते ॥ बुधदृष्टियुते वापि अंडवृद्धिः प्रजायते ॥ ८२ ॥ कारकांशे स्थिते केतौ रविसोमनिरीक्षिते ॥ बलवीर्येण रहितो जायते सोपि मानवः ॥ ॥ ८३ ॥ सकेतौ कारकांशेन बुधशुक्रनिरीक्षिते ॥ राजयोनौ जन्म चेत्स्याद्दासीपुत्रोथ वा भवेत् ॥८४॥ सकेतौ कारकांशे वा भृगुभास्करवीक्षिते ॥ शास्त्रांतरे सिद्धिग्राह्यं विशेषं राजयोगकम्॥८५॥रुद्रेण यत्पुरा प्रोक्तं तन्मया गदितं द्विज ॥ देयं स्वशिष्यपुत्रेभ्यो न देयं यस्य कस्य चित् ॥ ८६ ॥ कुपुत्राय कुशिष्याय प्राणांते न प्रकाशयेत् ॥ गुह्याद्गुह्यमिदं शास्त्रं प्राप्तं शंभुप्रसादतः ॥ ८७ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे राजयोगादिकथनं नामैकोनत्रिंशतितमोऽध्यायः ॥ २९ ॥

पराशर उवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि धनयोगं विशेषतः ॥ पंचमे तु भृगुक्षेत्रे तस्मिन् शुक्रेण संयुते ॥ १ ॥ लाभे शनैश्चरयुते बहुद्रव्यस्य नायकः ॥ पंचमे सौम्यनक्षत्रे तस्मिन्सौम्ययुते यदि ॥ २ ॥ लाभे च चंद्रभौमौ तु बहुद्रव्यस्य नायकः ॥ पंचमे तु शनिक्षेत्रे तस्मिन्सूर्यसुतो यदि ॥ ३ ॥ लाभे सोमात्मजस्थे वा बहुद्रव्यस्य नायकः ॥ पंचमे तु रविक्षेत्रे तस्मिन्नवियुते यदि ॥ ४ ॥ लाभे रवींदुपूज्यस्थे बहुद्रव्यस्य नायकः ॥ पंचमे तु शनिक्षेत्रे तस्मिन् शनियुते यदि ॥ लाभे भौमेन संयुक्ते बहुद्रव्यस्य नायकः ॥ ५ ॥ पंचमे तु गुरुक्षेत्रे तस्मिन् गुरुयुते यदि ॥ लाभे तु चंद्रभौमौ चेद्बहुद्रव्यस्य नायकः ॥ ६ ॥ भानुक्षेत्रगते तस्मिंल्लग्ने भानौ स्थि-

ते यदि ॥ भौमेन गुरुणा युक्तो दृष्टिर्वास्याद्युतो धनी ॥ ७ ॥ चंद्रक्षेत्रगते चंद्रे तस्मिंश्चंद्रयुते यदि ॥ जीवभौमयुते यस्तु दृष्टे जातो धनी भवेत् ॥ ८ ॥ भौमक्षेत्रगते लग्ने तस्मिन्भौमयुते यदि ॥ सोमशुक्रार्कजैर्युक्ते दृष्टे श्रीमान्नरो भवेत् ॥ ९ ॥ गुरुक्षेत्रगते लग्ने तस्मिन्गुरुयुते तदि ॥ सौम्यभौमयुते दृष्टे जातो यस्तु धनीश्वरः ॥ १० ॥ बुधक्षेत्रयुते तस्मिन् दृष्टे सौम्ययुतो यदि ॥ शनिशुक्रयुते दृष्टे जातो यस्तु धनी नरः ॥ ११ ॥ भृगुक्षेत्रे गते लग्ने तस्मिन् भृगुयुते यदि ॥ शनिसौम्ययुते दृष्टे जातो यस्तु धनी नरः ॥ १२ ॥ ये ये ग्रहा धर्मप ९ वृद्धिपाभ्यां युक्ताश्च दृष्टाश्च सुखप्रदास्ते ॥ रंध्रेश्वरादिव्ययपैर्युताः स्युः शोकप्रदा मारकनायकैश्च ॥ १३ ॥ क्रूरसौम्यविभागेन स्वस्थानाद्दिवसास्तथा ॥ ग्रहाणां स्थानभेदेन राशिदृष्टिवशात्फलम् ॥ १४ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे धनयोगविचारकथनं नाम त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३० ॥

अथ दरिद्रयोगाध्यायमाह ।

लग्नेशे वै रिष्फगते रिष्फेशे लग्नमागते ॥ मारकेशयुते दृष्टे जातः स्यान्निर्धनो नरः ॥ १ ॥ लग्नाधिपे शत्रुगृहं गते वा षष्ठेश्वरे लग्नगतेपि वा चेत् ॥ विलग्नपे मारकनाथदृष्टे जातो भवेन्निर्धनकोपि मुख्यः ॥ २ ॥ लग्नेंदू केतुयुक्तौ वा लग्नेशे निधनं गते ॥ मारकेशयुते दृष्टे जातो वै निर्धनो भवेत् ॥ ३ ॥ षष्ठाष्टमव्ययगते लग्नेशे पापसंयुते ॥ मारकेशयुते दृष्टे राजवंश्योपि निर्धनः ॥ ४ ॥ विलग्ननाथेरिविनाशरिष्फनाथेन युक्ते यदि पापदृष्टे ॥ मंत्रात्मजे नाथयुतेपि दृष्टे शुभैर्न दृष्टे स भवेद्दरिद्रः ॥ ५ ॥ मित्रेशो धर्म-
'थश्च षष्ठकर्मस्थितो क्रमात् ॥ दृष्टौ चेन्मारकेशेन जातः स्या-

न्निर्धनो नरः ॥ ६ ॥ पापग्रहे लग्नगते राज्यधर्माधिपौ विना ॥ मारकेशयुते दृष्टे जातः स्यान्निर्धनो नरः ॥ ७ ॥ यद्भावेशो रंध्ररिष्फारिसंस्थो यद्भावस्था रंध्ररिष्फारिभेशाः ॥ पापैर्दृष्टो मंददृष्टेऽथ वा चेद्दुःखाक्रांतश्चंचलो निर्धनः स्यात् ॥ ८ ॥ चंद्राक्रांतनवांशेशो मारकेशयुतो यदि ॥ मारकस्थानगो वापि जातोऽसौ निर्धनो नरः ॥ ९ ॥ विलग्नेशनवांशेशौ रिष्फषष्ठाष्टगौ यदि ॥ मारकेशयुतौ दृष्टौ जातोसौ निर्धनो नरः ॥ १० ॥ धनसंस्थौ च भौमेंदू कथितौ धननाशकौ ॥ बुधेक्षितौ महावित्तं कुरुतस्तत्रगः शनिः ॥ ११ ॥ निःस्वतां कुरुते तत्र रविर्नित्यं यमेक्षितः ॥ महाधनयुतख्यातं शन्यदृष्टः करोत्यसौ ॥ १२ ॥ धनभावगताः सौम्याः कुर्वंत्येव धनं बहु ॥ बुधदृष्टो गुरुस्तत्र निर्धनं कुरुते नरम् ॥ १३ ॥ बुधश्चंद्रेक्षितस्तत्र सर्वस्वं हंति निश्चितम् ॥ क्रूरखेटादियोगैश्च दारिद्र्यं संभवेन्नृणाम्॥१४॥ये ये ग्रहा धर्मपबुद्धिपाभ्यां युक्ता न दृष्टा बहुदुःखदास्ते॥रंध्रे चरादिव्ययपैर्युतास्ते व्ययप्रदा मारकनायकेन॥१५॥प्रोक्तयोगे यदा भावे दरिद्रो जायते ध्रुवम् ॥ शुभस्थानगताः पापाः पापस्थाने गताः शुभाः ॥१६॥ धनार्तिर्जायते बालो भोजनेन प्रपीडितः ॥ कदापि लभतेन्नं च वस्त्रार्थे चिंतयान्वितः ॥ १७ ॥ कारकाद्वा विलग्नाद्वा रंध्रे रिष्फे द्विजोत्तम ॥ लग्नकारकयोर्दृष्ट्या दरिद्रार्तियुतो नरः ॥ १८ ॥ लग्नाद्वा कारकाद्वापि द्वादशे यस्य वै द्विज ॥ लग्नकारकयोर्दृष्ट्या व्ययशीलो भवेन्नरः ॥ १९ ॥ लग्नेशो वीक्षते लग्नं कारकेशोपि कारकम् ॥ प्राबल्यव्ययशीलोऽपि जायते द्विजसत्तम ॥ २० ॥

अथ बंधनयोगमाह ।

पश्चाल्लग्नात्कारकाद्वा यदा वा वित्तद्वादशे ॥ पंचमे नवमे वा-

पि तथा षष्ठेपि द्वादशे ॥ २१ ॥ तृतीयैकादशे विप्र चतुर्थे दशमे पिवा ॥ ग्रहसाम्ये तथा विप्र एकमेकं द्वयं द्वयम् ॥ २२ ॥ तथा त्रयं त्रयं तिष्ठेदितिरीत्या नभश्चराः ॥ वित्ते द्वौ द्वादशे द्वौ च तथा स्याच्च त्रये त्रयम् ॥ २३ ॥ इति क्रमेण साम्येन बंधकारक उच्यते ॥ शृंखलाबंधयोगोऽपि जायते द्विजसत्तम ॥ २४ ॥ राशीनां राशिनाथानां शुभसंबंधके द्विज ॥ तदा निरोधः संजातस्तनुपीडा विधीयते ॥ २५ ॥ द्वादशे द्वितये वापि त्रिकोणे रिष्फषष्ठगे ॥ लाभे त्रये व्योमतुर्ये पापा वै बंधकारकाः ॥ २६ ॥ तथा तत्तद्दशानां च संबंधं खलखेटतः ॥ प्रहारशृंखलाद्विप्र बंधयोगो न संशयः ॥ २७ ॥ भार्गवात्कारकाद्वापि लग्नारूढपदाद्विज ॥ त्रिकोणस्थे यदा राहुः सूर्यदृष्टेऽपि नेत्ररुक् ॥ २८ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशे दरिद्रयोगकथनं नामैकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥

अथ पूर्वजन्मवर्णनाध्यायः ।

अथ वक्ष्ये विशेषेण पूर्वपापस्य निश्चयम् ॥ नवांशा मेषमारभ्य मेषादौ हि क्रमाद्वदेत् ॥ १ ॥ निशाकरनवांशाधिपापं निश्चित्य सर्वशः ॥ २ ॥ मेषे मेषनवांशकेषु च क्रमान्मेषस्य भूयाद्वध उक्षायामपराधकं च सुधियो निश्चित्य गोसंज्ञकम् ॥ द्वंद्वे चांशवधस्तथा सुनियतं गर्भेण युक्तो वदेत्कर्के सर्पवधस्तथा सुनियतं सिंहे चतुष्पाद्वधः ॥ ३ ॥ वन्यानां मृगजातीनां वधो दावानलेन हि ॥ सिंहे निश्चित्य मतिमान्वदेच्चांशोपरि द्विज ॥ ४ ॥ कन्यायां च वदेद्विद्वान्पापं स्त्रीत्यागजं मुने ॥ धनस्याहरणं व्याजात्तुलायां च वदेद्बुधः ॥ ५ ॥ वृश्चिके ग्रामचटके वधं चैवांडजहि ॥ मित्रद्रोहकृते ब्रूयाद्धन्विन्यथ विशंकितः ॥ ६ ॥ फला-

नां वृक्षजातीनां मकरे चौर्यछेदनम् ॥ कुंभे चैवानुसूयंतं वाच्यं विप्र विपश्चितः ॥ ७ ॥ ब्रूयाद्विप्रवधं मीने पूर्वार्द्धे तु विपश्चितः ॥ उत्तरार्द्धे धनादानं तद्वधं परिकल्पितम् ॥ ८ ॥ एकांशे चैकजन्म स्याद्व्यंशे चैव द्विजन्मनोः ॥ त्र्यंशे चैव त्रिजन्म स्याच्छेषे जन्म चतुष्टयम् ॥ ९ ॥ एवं सर्वत्र निश्चित्य लग्ने चैवेह जन्मनि ॥ कर्काद्या विप्र जन्माद्यं वदेत्सर्वत्र निश्चयम् ॥ १० ॥ अन्यथा जारजो भूयाल्लग्नेन्दुं नेक्षते गुरुः ॥ एवं चाष्टोत्तरशतं नवांशाः परिकीर्तिताः ॥ ११ ॥ क्षत्रिये क्षत्रियादीनां वैश्ये चैव विशादिकान्॥ शूद्रे शूद्रादिकान्वाच्यं विप्रे वै ब्राह्मणादिकान् ॥ १२ ॥ परे जन्मनि जन्म स्याद्बुद्धया चैवेहकं वदेत् ॥ तदीशे स्वोच्चतां प्राप्ते मृते स्वर्गे गतो भवेत् ॥ १३ ॥ तदीशे नीचतां प्राप्ते नरकादागत्य जज्ञिवान् ॥ यमले च समाल्लोकान्मित्रे तीर्थे तनुं त्यजेत्॥ ॥ १४ ॥ तदीशे वारिवेश्मस्थे मृतः प्रेतत्वमाप्नुयात् ॥ तस्मादागत्य यज्ञोसौ पापं पुण्यं भुनक्ति हि ॥ १५ ॥ तदीशे पापसंयुक्ते नीचे वापि स्थिते सति ॥ वृजिनं तामसं पूर्वं कृतं तामसनिश्चितम् ॥ १६ ॥ कुजकेतुसमायुक्ते समस्थे राजसं वदेत् ॥ शुभेष्युच्चस्थिते वाच्यं सात्विकं वृजिनं बुधैः ॥ १७ ॥ अनेनैव प्रकारेण लग्ने निश्चित्य बुद्धिमान् ॥ इह जन्मनि संयोज्यं क्रूरसाम्यं समत्वकम् ॥ १८ ॥ सर्वस्य मानवस्यापि नक्षत्रत्रयमीरितम् ॥ जन्मनक्षत्रमेकं तु द्वितीयमनु जन्म च ॥ १९ ॥ त्रिजन्म च तृतीयं स्याद्धातव्यं मुनिसत्तम ॥ २० ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशे पूर्वजन्मवर्णनं नाम द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३२ ॥

सुजन्मोवाच ।

आजन्ममृत्युपर्यन्तं जगतः सुखदुःखकम् ॥ ब्रूहि मे कृपया सौम्य विवाहादि सुतादिकम् ॥ १ ॥

लोमश उवाच ।

सूर्यांगारागुमंदानामंशान्संयोज्य संस्कृतः ॥ तदायुः शरदाद्यस्य भागं कृत्वा वदेत्फलम् ॥ २ ॥ तद्भागे दुर्व्रतं वाच्यं द्यूनाप्ते पीडनं क्वचित् ॥ वेदोनाप्ते सुखं किंचित्षड्नाप्ते स्त्रिया भयम् ॥ ॥ ३ ॥ दशोनाप्ते हृदि पीडा भूपोनाप्ते हि भेषजम् ॥ विंशोनाप्ते स्फुटतनुं तत्वोनाप्ते श्रुतौ व्यथा ॥ ४ ॥ त्रिंशोनाप्ते शीतलादीन् द्विवेदोनाप्ते भयं मृतेः ॥ पंचाशन्न्यूनकेनाप्ते वारिभीतिर्निगद्यते ॥ ॥ ५ ॥ षष्ट्यूनाप्ते हृतं चौरैर्वह्निं सप्ततिन्यूनहृत् ॥ खाष्टोनाप्तेऽल्पघातादि नवतिन्यूनाप्तकेषु च ॥ ६ ॥ शतोनाप्ते सुतोत्पत्तिं व्याधिमष्टोत्तरोनके ॥ षोडशोत्तरशतेनाप्तं विवाहं परिकल्पितम् ॥ ७ ॥ विंशाधिकशतेनाप्ते पक्षद्वयंते मृतिर्भवेत् ॥ एवं भागप्रभेदेन जीवानां सुखदुःखकम् ॥ ८ ॥ न्यूनांकौ भाग्यन्यूनेन शुभाशुभफलं दिशेत् ॥ तेषां योगो द्विभक्ते वा द्वौ वाणप्रयुतौ दलौ ॥ ९ ॥ पूर्वोत्तरौ हि भवतः समाऽसमसुखासुखौ ॥ त्रिभागे तन्त्रिभागे वा घातादल्पान्व्रणान्वदेत् ॥ १० ॥ विस्फोटकं तन्त्रिभागे कल्प्यास्तुल्याः समीक्षते ॥ तुर्यांशे तच्चतुर्थांशे मरणं मातृकादयः ॥ ११ ॥ धनांशे वित्तहरणं सहजांशे तनोर्मृतिः ॥ मातृमृत्युः सुखांशे तु सुतांशे सुतमृत्युदः ॥ १२ ॥ रिपुभागे रिपोर्मृत्युर्जायांशे स्वस्त्रियो मृतिः ॥ रंध्रांशे ऋणदो मृत्युर्भाग्यांशे च प्रभोर्मृतिः ॥ १३ ॥ कर्मांशे पितरं हन्ति लाभांशे नष्टजीविकाम् ॥ व्ययांशे पशुवाहादि मृत्युः स्यान्नियतं द्विज ॥ १४ ॥ लग्नांशे मृत्युर्मित्रस्य गुरूणां सहचारिणाम् ॥ पंचमांशे प्राप्तिकरस्तत्पंचांशे धनं लभेत् ॥ १५ ॥ षष्ठांशो दुःखदस्तस्य तत्षष्ठांशश्च वा दिशेत् ॥ सप्तांतद्दशांशे वा घाता वाच्याः शिलादयः ॥ १६ ॥ लग्ने वित्ते

शिलाघातो जलघातस्त्रितुर्ययोः ॥ पुत्रे षष्ठे वृक्षघातो मन्दे मृत्यौ चतुष्पदात् ॥ १७ ॥ धर्मे कर्मे कर्कघातोर्व्यये लाभे सरीसृपात् ॥ एवं स्थितिः स्याद्ग्रहाणां सप्तांशकफलं वदेत् ॥ १८ ॥ आशांशे पुण्यदानादिं रुद्रांशे समदुःखकम् ॥ अष्टमांशे मित्रयोगौ नवमांशे गुरुं वदेत् ॥ १९ ॥ अर्कांशेतिव्ययं वाच्यं विश्वांशे १३ मानहानिदः ॥ शक्रांशे १४ कलहं वाच्यं तिथ्यंशे १५ चौरकान्वदेत् ॥ २० ॥ भूपांशे १६ परजायादिसंगावाप्तिर्निगद्यते ॥ अत्यष्ट्यंशे १७ हि नोद्वेगो धृत्यंशे १८ शुचमादिशेत् ॥ २१ ॥ अतिधृत्यं १९ शके यात्रा विंशांशे बंधनादिकान् ॥ अर्कौ व्यवहितो यत्र तत्रैव पितृजं सुखम् ॥ २२ ॥ यत्र चंद्रः स्थितस्तत्र विवाहं परिकल्पितम् ॥ भ्रातृयोगो भवेत्तत्र यत्रांगारकसंस्थितिः ॥ २३ ॥ स्वसायोगो हि यत्र ज्ञो यत्र वाचस्पतिः स्थितः ॥ तत्र पुत्रो यत्र शुक्रस्तत्र कन्या प्रकीर्तिता ॥ २४ ॥ यत्र मंदः स्थितस्तत्र मातृजं सुखमादिशेत् ॥ एवं ग्रहानुसारेण सुखादि परिचिंतयेत् ॥ ॥ २५ ॥ लग्नाधीशमदाधीशौ भागादिवेद ४ संगुणौ ॥ कृत्वा तदंतरमिते वर्षे वाच्यं विवाहकम् ॥ २६ ॥ तत्पौ यत्र स्थितौ भावयोगे चांतरके तथा ॥ राशिं विवाहद्विगुणौ तद्वर्षे वा विवाहकम् ॥ २७ ॥ तत्पत्योरंतरं कार्यं राशिभागादिकान्हरेत् ॥ लब्धांकतुल्यमुद्वाहमेषांके वा विनिर्दिशेत् ॥ २८ ॥ एवं सुतर्क्षलाभाभ्यां पुत्रकन्ये विचिंतयेत् ॥ तथैव भ्रातृभागाभ्यां भ्रातृभगिनीं विचिंतयेत् ॥ २९ ॥ व्ययलाभांतरं कार्यं तत्पत्योरपि चांतरम् ॥ भावांतरं व्ययं ज्ञेयं लाभं स्वाम्यंतरक्रमात् ॥ ३० ॥ सूर्येन्द्वारज्ञेज्यशुक्रमंदानां भृगुवादयः ॥ तत्तत्संस्थितभावानां राशिभागादिका युतिः ॥ ३१ ॥ तद्योगे द्वादशे तष्टे जन्मभाग्ये

मृतिं वदेत् ॥ त्रिंशद्गुण्यं दिनं ज्ञेयमेवं नाडीपलादिकम् ॥ ३२ ॥ लग्नचंद्रांतरं कार्यं तत्कला तत्पलादिकम् ॥ जन्मकाले विहीने तु जलप्रसव उच्यते ॥ ३३ ॥ सूर्यचंद्रांतरं कार्यं तनुयुक्तं तथोत्तरम् ॥ तत्तत्प्रमितिके वर्षे लाभं वै पुष्कलं वदेत् ॥ ३४ ॥ राशिलग्नपयोर्योगे मृत्युयुक्ते विनिंदिते ॥ ऋणं वा ऋणमुक्तं वा भवेद्दै चंद्रयोगके ॥ ३५ ॥ सूर्येन्दुलग्नसंयोगे राशीशस्पष्टसंयुते ॥ तद्वर्षे महती पीडा हीने सौख्यं न संशयः ॥ ३६ ॥ सुतभाग्यांतरं कार्यं तद्वर्षे शीतलादिकम् ॥ लग्नस्वांतरसंयोगे पितुर्मृत्युर्न संशयः ॥ ३७ ॥ राशीशकर्मसंयोगे तदा कर्मोदयं वदेत् ॥ धनव्ययसमायोगे तद्वर्षे व्ययनिश्चयः ॥ ३८ ॥ मदनांतरभावेषु सर्वत्रैवं विलक्षयेत् ॥ भाग्यादिमृत्युपर्यंतं ग्रहाणां फलमुच्यते ॥३९॥ यत्त्वया खलु मे पृष्टं तदिदं कथितं मया ॥ यस्मै कस्मै न दातव्यं स्ववाक्यपरिसिद्धये ॥४०॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशे जीवानां सुखदुःखवर्णनं नाम त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ३३

मैत्रेय उवाच ।

आदित्यादिग्रहाणां च ह्यवस्था च पृथक्पृथक् ॥ भेदाः कतिविधाः संति कथय त्वं कृपानिधे ॥ १ ॥

पराशर उवाच ।

भास्करादिग्रहाणां च ह्यवस्था विविधापि च ॥ षण्णवत्यामितावस्थासारभूतं वदाम्यहम् ॥ २ ॥

अथ जाग्रताद्यवस्थामाह ।

त्र्यंशादंशं त्रिभागं च कल्पयित्वा पृथक् पृथक् ॥ विषमादिक्रमेणैव समे वै विपरीतकम् ॥ ३ ॥ विज्ञाय प्रथमं पुंसां जा- ॥ विशेषतः परीक्षा स्याज्जागरः कार्यसाधक-

॥ ४ ॥ स्वप्नाऽवस्थामध्यफल उपदेष्टा गुरुर्यदि ॥ निष्फला चरभावस्था ज्ञातव्या मुनिसत्तम ॥ ५ ॥

अथ दीप्ताद्यवस्थामाह ।

दीप्तः स्वस्थः प्रमुदितः शांतो दीनोतिदुःखितः ॥ विकलश्च खलः कोपी नवधा खेचरो भवेत् ॥ ६ ॥ उच्चस्थः खेचरो दीप्तः स्वस्थः स्वोच्चातिमित्रभे ॥ मुदितो मित्रभे शांतः समभे दीन उच्यते ॥ ७ ॥ शत्रुभे दुःखितोतीव विकलः पापसंयुते ॥ खलः खलग्रहे ज्ञेयः कोपी स्यादर्कसंयुतः ॥ ८ ॥ पाके प्रदीप्तस्य धराधिपत्यमुत्साहशौर्यं धनवाहने च ॥ स्त्रीपुत्रलाभं शुभबंधुपूज्यं क्षितीश्वरान्मानमुपैति विद्याम् ॥ ९ ॥ स्वस्थस्य खेटस्य दशाविपाके स्वस्थो नृपाल्लब्धधनादिसौख्यम् ॥ विद्यां यशः प्रीतिमहत्वमाराद्दारार्थभूम्यादिजधर्ममेति ॥ १० ॥ मुदान्वितस्यापि दशाविपाके वस्त्रादिकं गंधसुतार्थधैर्यम् ॥ पुराणधर्मश्रवणादिलाभं वस्त्रादियानांबरभूषणाप्तिम् ॥ ११ ॥ दशाविपाके सुखधर्ममेति शांतस्य भूपुत्रकलत्रयानम् ॥ विद्याविनोदान्वितधर्मशास्त्रं बह्वर्थदेशाधिपपूज्यतां च ॥ १२ ॥ स्थानच्युतिर्बंधुविरोधता च दीनस्य खेटस्य दशाविपाके ॥ जीवत्यसौ कुत्सितहीनवृत्त्या. त्यक्तो जनैरोगनिपीडितः स्यात् ॥ १३ ॥ दुःखार्दितस्यापि दशाविपाके नानाविधं दुःखमुपैति नित्यम् ॥ विदेशगो बंधुजनैर्विहीनश्चोराग्निभूपैर्भयमातनोति ॥ १४ ॥ वैकल्यखेटस्य दशाविपाके वैकल्यमायाति मनोविकारम् ॥ मित्रादिकानां मरणं विशेषात्स्त्रीपुत्रयानांबरचोरपीडाम् ॥ १५ ॥ दशाविपाके कलहं वियोगं खलस्य खेटस्य पितुर्वियोगम् ॥ शत्रोर्जनानां धनभूमिनाशमुपैति नित्यं स्वजनैश्च निंदाम् ॥ १६ ॥ कोपान्वितस्यापि दशा-

विंपाके पापाः समायांति बहुप्रकारैः ॥ विद्यावनस्त्रीसुतबंधुनाशं पुत्रादिकृच्छ्रं त्वथ नेत्ररोगम् ॥ १७॥

अथ बालाद्यवस्थाफलमाह ।

बालो रसांशैरसमे प्रदिष्टस्ततः कुमारो हि युवाथ वृद्धः ॥ मृतः क्रमादुत्क्रमतः समर्क्षे बालाद्यवस्था कथिता ग्रहाणाम् ॥१८॥ फलं तु किंचिद्वितनोति बालश्चार्द्धं कुमारो यतते न पुंसाम् ॥ युवा समग्रं खचरोऽथ वृद्धः फलं च दुष्टं मरणं मृताख्यम् ॥ १९ ॥

अथ प्रवासाद्यवस्थाफलमाह ।

प्रवासनष्टा च मृता जया हास्या रतिर्मुदा ॥ सुप्ता भुक्ता ज्वरा कंपा सुस्थितिर्नामसन्निभा ॥ २० ॥ षष्टिघ्नं गतभं भुक्तघटीयुक्तं युगाहतम् ॥ शराब्धिहृल्लब्धतोऽर्काच्छेषावस्थाद्विजोत्तम ॥ २१ ॥

अस्यार्थः ।

षष्टिघ्नमिति तत्राश्विनीमारभ्य गतभानि षष्ट्या गुण्यानि वर्तमाननक्षत्रभुक्तघटीयुक्तानि कार्याणि तानि पुनर्युगैश्चतुर्भिराहतानि शराब्धिहृत् पंचचत्वारिंशता भाज्यानि यल्लब्धमागमागतावस्थास्ताः शेषं वर्तमानावस्थायाः त्रत लब्धांकस्यापि द्वादशाधिक्ये द्वादशभिर्भागैः प्रवासाद्यवस्था ज्ञेयाः॥

प्रवासः प्रवासोपगे जन्मकालेऽर्थनाशस्तु नष्टोपगे मृत्युभीतिः ॥ मृतावस्थिते स्याज्जयायां जयस्तु विलासस्तु हास्योपगे कामिनीभिः ॥ २२ ॥ रतौ स्याद्रतिः क्रीडिता सौख्यदात्री प्रसुप्तापि निद्रां कलिं देहपीडाम् ॥ भयं तापहानिः सुखं स्यात्तु भुक्ता ज्वरा कंपिता सुस्थिता सुक्रमेण ॥ २३ ॥

अथ लज्जिताद्यवस्थामाह ।

लज्जितो गर्वितश्चैव क्षुधितस्तृषितस्तथा ॥ मुदितः क्षोभितश्चैव ग्रहभावाः प्रकीर्तिताः ॥ २४ ॥ पुत्रगेहगतः खेटो राहुकेतुयु-

तो भवेत् ॥ रविमंदकुजैर्युक्तो लज्जितो ग्रह एव च ॥ २५ ॥ तुंगस्थानगतो वापि त्रिकोणेपि भवेत्पुनः ॥ गर्वितः सोपि गदितो निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २६ ॥ शत्रुगेही शत्रुयुक्तो रिपुदृष्टो भवेद्यदि ॥ क्षुधितः स च विज्ञेयः शनियुक्तो यथा तथा ॥ २७ ॥ जलराशौ स्थितः खेटः शत्रुणा चावलोकितः॥ शुभग्रहा न पश्यंति तृषितः स उदाहृतः ॥२८॥ मित्रगेही मित्रयुक्तो मित्रेण चावलोकितः ॥ गुरुणा सहितो यश्च मुदितः स प्रकीर्तितः ॥ २९ ॥ रविणा सहितो यश्च पापाः पश्यंति सर्वथा ॥ क्षोभितं तं विजानीयाच्छत्रुणा यदि वीक्षितः ॥ ३० ॥ येषु येषु च भावेषु ग्रहास्तिष्ठंति सर्वथा ॥ क्षुधितः क्षोभितो वापि स नरो दुःखभाजनः ॥ ३१ ॥ एवं क्रमेण बोद्धव्यं सर्वभावेषु पंडितैः ॥ बलाबलविचारेण वक्तव्यः फलनिर्णयः ॥ ३२ ॥ अन्योन्यं च मुदा युक्तं फलं मिश्रं वदेत्पुनः ॥ बलहीने तदा हानिः सबले च महाफलम् ॥ ३३ ॥ कर्मस्थाने स्थितो यस्य लज्जितस्तृषितस्तथा ॥ क्षुधितः क्षोभितो वापि स नरो दुःखभाजनः ॥ ३४ ॥ सुतस्थाने भवेद्यस्य लज्जितो ग्रह एव च ॥ सुतनाशो भवेत्तस्य एकस्तिष्ठति सर्वदा ॥३५॥ क्षोभितस्तृषितश्चैव सप्तमे यस्य वा भवेत् ॥ म्रियते तस्य नारी च सत्यमाहुर्द्विजोत्तम ॥ ३६ ॥ नवालयारामसुखं नृपत्वं कलापटुत्वं विदधाति पुंसाम् ॥ सदार्थलाभं व्यवहारवृद्धिं फलं विशेषादिह गर्वितस्य ॥ ३७ ॥ भवति मुदितयोगे वासशालाविशाला विमलवसनभूषाभूमियोषासु सौख्यम् ॥ स्वजनजनविलासो भूमिपागारवासो रिपुनिवहविनाशो बुद्धिविद्याविकाशः ॥ ३८ ॥ दिशति लज्जितभाववशाद्रतिर्विगतराममतिर्विमतिक्षयम् ॥ सुतगदागमनं गमनं वृथा कलिकथाभिरुचिं न रुचिं शुभे ॥ ३९ ॥

संक्षोभितस्यापि फलं विशेषाद्दरिद्रजातं कुमतिं च कष्टम् ॥ करोति वित्तक्षयमंघ्रिबाधां धनाप्तिबाधामवनीशकोपात् ॥ ४० ॥ क्षुधितग्रहवशाद्वै शोकमोहादितापः परिजनपरितापादाधिभीत्या कृशत्वम् ॥ कलिरपिरिपुलोकैरर्थबाधानराणामखिलबलनिरोधो बुद्धिरोधो विषादात् ॥ ४१ ॥ तृषितखगभवे स्यादंगनासंगमध्ये भवति गदविकारो दुष्टकार्याधिकारः ॥ निजजनपरिवादादर्थहानिः कृशत्वं खलकृतपरितापो मानहानिः सदैव ॥ ४२ ॥

अथ शयनाद्यवस्थामाह।

शयनं चोपवेशं च नेत्रपाणिप्रकाशनम् ॥ गमनागमनं चाथ सभायां वसतिस्तथा ॥ ४३ ॥ आगमो भोजनं चैव नृत्यं लिप्सा च कौतुकम् ॥ निद्रा ग्रहाणां चेष्टा च कथयामि तवाग्रतः ॥४४॥ यस्मिन्नृक्षे भवेत्खेटस्तेनतं परिपूरयेत्॥ पुनरंशेन संपूर्य स्वनक्षत्रं नियोजयेत् ॥ ४५ ॥ यातदंडं तथालग्नमेकीकृत्य सदा बुधः ॥ रविणा हरते भागं शेषं कार्ये नियोजयेत् ॥ ४६ ॥ नाक्षत्रिकदशाक्रमेण पुनः पूरणमाचरेत् ॥ नामाक्षरेण संयुक्ते हर्तव्यं रविणा ततः ॥ ४७ ॥ रवौ पंच तथा देयं चंद्रे दद्याद्द्वयं तथा ॥ कुजे द्वयं च संयुक्तं बुधे त्रीणि नियोजयेत् ॥ ४८ ॥ गुरौ बाणाः प्रदेयाश्च त्रयं दद्याच्च भार्गवे॥ शनौ त्रयमथो देयं राहौ दद्याच्चतुष्टयम् ॥ ॥ ४९ ॥ शेषं हृतं च रामेण ग्रहाणां त्रिविधं भवेत् ॥ दृष्टिश्चेष्टा विचेष्टा च कथयामि तवाग्रतः ॥ ५० ॥

अस्यार्थः।

यस्मिन्नृक्षेति। जन्मनि सूर्यादयो ग्रहा यस्मिन्नक्षत्रे तिष्ठंति तन्नक्षत्रसंख्यया ग्रहसंख्यां गुणयेत्। पुनस्तद्राशिभुक्तांशसंख्यया गुणयेत्। पुनर्यातस्य जन्मेष्टजन्मलग्नसंख्यां च योजयेत्। ततो द्वादशभिः शेषमिता भ-

ह्चेष्टा ज्ञातव्या । पुनर्लब्धसंख्यया लब्धसंख्यां गुणयेत् । नाक्षत्रीयदशाक्रमपूरणं नाम तन्मध्ये येन नाम्ना सुप्तो बुध्यति तस्याद्यक्षरवर्णस्वरसंख्यां संयोज्य द्वादशहृते यल्लब्धं तत्पुनः पूर्वोक्तावस्था । तत्र यस्य ग्रहस्य पूर्वोक्तरीत्या क्रियते तस्य क्षेपकं योज्यं । त्रिभिर्हृत्वा तच्छेषस्तेन दृष्ट्यवस्था ज्ञातव्या ॥

अत्रोदाहरणम् ।

अत्र मृगशीर्षे नक्षत्रे रविस्थसंख्या ५ रविसंख्यया १ गुणिताः ५ मिथुनद्वितीयांशके रविस्तेन द्विगुणिता जाता १० इष्टं ६ कृत्तिका जन्मभं ३ कर्कलग्नं ४ एषां योगेन युताः२३रवि१२तष्टाः शेषं११तेन शयनादिगणनया कौतुकावस्थायां रविर्ज्ञेयः अत्र शेषं ११ स्वरांकस्थानं यथात्र प्रसिद्धं नामाद्यक्षरस्य शकारस्य इकाराधःपंक्तौ स्थित्या तत्स्वरसंख्यां द्वितीयं २ शेषं ११ शेषेण ११ गुणितं १२१ स्वरांक २ युतं १२३ रवि १२ तष्टं शेषं ३ सूर्यक्षेपकेन ५ युतं ८ त्रिभिस्तष्टं शेषं २ रवेश्चेष्टावस्था एवं चंद्रादीनामपि ज्ञेयम् ॥ ५० ॥

स्वरांश चक्रमिदम्

१	२	३	४	५
अ	इ	उ	ए	ओ
क	ख	ग	घ	च
छ	ज	झ	ट	ठ
ड	ढ	त	थ	द
ध	न	प	फ	ब
भ	म	य	र	ल
व	श	ष	स	ह

सूर्यादिक्षेपांकचक्रम्.

सू.	चं.	म.	बु.	बृ.	शु.	श.	रा.	के.
५	२	२	३	५	३	३	४	४

दृष्टिभेदमाह ।

दृष्टौ स्वल्पफलं ज्ञेयं चेष्टायां विपुलं फलम् ॥
विचेष्टायां फलं नस्यादेवं दृष्टिफलं विदुः ॥ ५१ ॥
शुभाशुभं ग्रहाणां च समीक्ष्याथ बलाबलम् ॥ तुंगस्थाने विशेषेण बलं ज्ञेयं यथा बुधैः ॥ ५२ ॥

अथ प्रत्येकद्वादशावस्थाफलमाह ।

मंदाग्निरोगी बहुधा नराणां स्थूलत्वमंघ्रेरपि पित्तकोपः ॥ व्रणं गुदे शूलमुरःप्रदेशे यदोष्णभानौ शयनं प्रयाते ॥ ५३ ॥ दरिद्रताभारविहारशाली विवादविद्याभिरतो नरः स्यात् ॥ कठोरचित्तः

खलु नष्टवित्तः सूर्यो यदा चेदुपवेशनस्थः ॥ ५४ ॥ नरः सदानंदधरो विवेकी परोपकारी बलवित्तयुक्तः ॥ महासुखी राजकृपाभिमानी दिवाधिनाथो यदि नेत्रपाणौ ॥ ५५ ॥ उदारचित्तः परिपूर्णवित्तः सभासु वक्ता बहुपुण्यकर्ता ॥ महाबली सुंदररूपशाली प्रकाशने जन्मनि पद्मिनीशे ॥ ५६ ॥ प्रवासशाली किल दुःखमाली सदालसी धीधनवर्जितश्च ॥ भयातुरः कोपपरो विशेषाद्दिवाधिनाथे गमने मनुष्यः ॥ ५७ ॥ परदाररतो जनतारहितो बहुधागमने गमनाभिरुचिः ॥ कृपणः खलताकुशलो मलिनो दिवसाधिपतौ मनुजः कुमतिः ॥ ५८ ॥ सभागते हिते नरः परोपकारतत्परः सदार्थरत्नपूरितो दिवाकरे गुणाकरः ॥ वसुंधरानवांबरालयान्वितो महाबली विचित्रमित्रवत्सलः कृपाकलाधरःपरः ॥ ॥ ५९ ॥ क्षोभितो रिपुगणैः सदा नरश्चंचलः खलमतिः कृशस्तथा ॥ धर्मकर्मरहितो मदोद्धतश्चागमे दिनपतौ यदा तदा ॥ ॥ ६० ॥ सदांगसंधिवेदनापरांगनाधनक्षयो बलक्षयः पदे पदे यदा तदाहि भोजने ॥ असत्यता शिरोव्यथा तथा वृथान्नभोजनं खवावसत्कथारतिः कुमार्गगामिनी मतिः ॥ ६१ ॥ विज्ञलोकैः सदा मंडितः पंडितः काव्यविद्यानवद्यप्रलापान्वितः॥ राज्यपूज्यो धरामंडले सर्वदा नृत्यलिप्सागते पद्मिनीनायके ॥ ॥ ६२ ॥ सर्वदानंदधर्ता जनो ज्ञानवान्यज्ञकर्ता धराधीशसद्मस्थितः ॥ पद्मबंधावरातेर्भयं चाननः काव्यविद्याप्रलापी मुदा कौतुके ॥ ६३ ॥ निद्राभरारक्तनिभे भवेतां निद्रागते लोचनपद्मयुग्मे॥रवौ विदेशे वसतिर्जनस्य कलत्रहानिः कतिधार्थनाशः॥६४॥

अथ चंद्रफलम् ।

जनुःकाले क्षपानाथे शयनं चेदुपागते ॥ मानी शीतप्रधानी

च कामी वित्तविनाशकः ॥ ६५ ॥ रोगार्दितो मंदमतिर्विशेषाद्वित्तेन हीनो मनुजः कठोरः ॥ अकार्यकारी परवित्तहारी क्षपाकरे चेदुपवेशनस्थे ॥६६॥ नेत्रपाणौ क्षपानाथे महारोगी नरो भवेत् ॥ अनल्पजल्पको धूर्तः कुकर्मनिरतः सदा ॥ ६७ ॥ यदा राकानाथे गतवति विकाशं च जनने विकाशः संसारे विमलगुणराशेरवनिपात् ॥ नवाशामाला स्यात्करितुरगलक्ष्म्यापरिवृता विभूषा याषाभिः सुखमनुदिनं तीर्थगमनम् ॥ ६८ ॥ सितेतरे पापरतो निशाकरे विशेषतः क्रूरतरो नरो भवेत् ॥ सदाक्षिरोगैः परिपीड्यमानो वलक्षपक्षे गमने भयातुरः ॥ ६९ ॥ विधवागमनो मानी पादरोगी नरो भवेत् ॥ गुप्तपापरतो दीनो मतितोषविवर्जितः ॥ ॥ ७० ॥ सकलजनवदान्यो राजराजेन्द्रमान्यो रतिपतिसमकांतिः शांतिकृत्कामिनीनाम् ॥ सपदि सदसि याते चारुबिंबे शशांके भवति परमरीतिप्रीतिविज्ञो गुणज्ञः ॥ ७१ ॥ विधवागमनो मर्त्यो वाचालो धर्मपूरितः ॥ कृष्णपक्षे द्विभार्यः स्याद्रोगी दुष्टतरो हठी ॥ ७२ ॥ भाजने जनुषि पूर्णचंद्रमा मानयानजनतासुखं नृणाम् ॥ आतनोति वनितासुतासुखं सर्वमेव न सितेतरे शुभम् ॥ ७३ ॥ नृत्यलिप्सागते चंद्रे सबले बलवान्नरः ॥ गीतज्ञो हि रसज्ञश्च कृष्णे पापकरो भवेत् ॥ ७४ ॥ कौतुकभवनं गतवति चंद्रे भवति नृपत्वं वा धनपत्वम् ॥ कामकलासु सदा कुशलत्वं वारवधूरतिरमणपटुत्वम् ॥ ७५ ॥ निद्रागते जन्मनि मानवानां कलाधरे जीवयुते महत्त्वम् ॥ यदांगनासंचितवित्तनाशः शिवालयं रौति विचित्रमुच्चैः ॥ ७६ ॥

अथ कुजफलम् ।

शयने वसुधापुत्रे जंतुरंगेजनो भवेत् ॥ बहुना कंडुना युक्तो

दद्रुणा च विशेषतः ॥ ७७ ॥ बली सदापापरतो नरः स्यादसत्यवादी नितरां प्रगल्भः ॥ धनेन पूर्णो निजधर्महीनो धरासुतश्चेद्रुपवेशनस्थः ॥ ७८ ॥ यदा भूमिसुते लग्ने नेत्रपाणिमुपागते ॥ दरिद्रता सदा पुंसामन्यभे नगरेशता ॥ ७९ ॥ प्रकाशो गुणस्यापि वासः प्रकाशे धराधीशभर्तुः सदा मानवृद्धिः ॥ सुते भूसुते पुत्रकांतावियोगो भवेद्राहुणा दारुणो वा निपातः ॥ ८० ॥ गमनागमने कुरुतेऽनुदिनं व्रणजालभयं वनिताकलहः ॥ बहुदद्रुक कण्डुभयं बहुधा वसुधातनयो वसुहानिकरः ॥ ८१ ॥ आगमने गुणशाली मणिमाली करालकरवाली ॥ गजगंता रिपुहन्ता परिजनसंतापहारको भौमे ॥ ८२ ॥ तुंगे युद्धकलाकलापकुशलो धर्मध्वजो वित्तपः कोणे भूमिसुते सभामुपगते विद्याविहीनः पुमान्॥ अंतेऽपत्यकलत्रमित्ररहितः प्रोक्तेंतरस्थानगे वश्यं राजसभाबुधो बहुधनी मानी च दानी जनः ॥ ८३ ॥ आगमे भवति भूमिजे जनो धर्मकर्मरहितो गदातुरः ॥ कर्णमूलगुरुशूलरोगवानेव कातरमतिः कुसंगमी ॥ ८४ ॥ भोजने मिष्टभोजी च जनने सबले कुजे ॥ नीचकर्मकरो नित्यं मनुजो मानवर्जितः ॥ ८५ ॥ नृत्यलिप्सागते भूसुते जन्मनामिंदिराराशिरायाति भूमीपतेः ॥ स्वर्णरत्नप्रवालैः सदामंडितो वासशाला नराणां भवेत्सदा ॥ ८६ ॥ कौतुकी भवति कौतुके कुजे मित्रपुत्रपरिपूरितो जनः ॥ उच्चगे नृपतिगेहमंडितः पूजितो गुणवरैर्गुणाकरैः ॥ ८७ ॥ निद्रावस्थां गते भौमे क्रोधी धीधनवर्जितः ॥ धूर्तो धर्मपरिभ्रष्टो मनुष्यो गदपीडितः ॥ ८८ ॥

अथ बुधफलम् ।

क्षुधातुरो भवेदंगे खंजो गुंजानिभेक्षणः ॥ अन्यभे लंपटो

धूर्तो मनुजः शयने बुधे ॥ ८९ ॥ शशांकपुत्रे जनुरंगगेहे यदोपवेशे गुणराशिपूर्णः ॥ पापेक्षिते पापयुते दरिद्रो हिते शुभे वित्तसुखी मनुष्यः ॥ ९० ॥ विद्याविवेकरहितो हिततोषहीनो मानी जनो भवति चंद्रसुतेऽक्षिपाणौ ॥ पुत्रालये सुतकलत्रसुखेनहीनः कन्याप्रजो नृपतिगेहबुधो वरार्थः ॥ ९१ ॥ दाता दयालुः खलु पुण्यकर्ता विकाशने चंद्रसुते मनुष्यः ॥ अनेकविद्यार्णवपारगंता विवेकपूर्णः खलवर्गहन्ता ॥ ९२ ॥ गमनागमने भवतो गमने बहुधा वसुधाधिपतेर्भवने ॥ भवनं च विचित्रमलं रमया विदि नुश्च जनुः समये नितराम् ॥९३॥ सपदि विदजनानामुच्चगे जन्मकाले सदसि धनसमृद्धिः सर्वदा पुण्यवृद्धिः ॥ धनपतिसमता वा भूपता मंत्रिता वा हरिहरपदभक्तिः सात्विकी मुक्तिलब्धिः ॥ ९४ ॥ आगमे जनुषि जन्मिनां यदा चंद्रजे भवति हीनसेवया ॥ अर्थसिद्धिरपि पुत्रयुग्मता बालिका भवति मानदायिका ॥ ९५ ॥ भोजने चंद्रजे जन्मकाले यदा जन्मिनामर्थहानिः सदा वादतः ॥ राजभीत्या कृशत्वं चलत्वं मतेरंगसंगो न जाया न मायासुखम् ॥ ॥ ९६ ॥ नृत्यलिप्सागते चंद्रजे मानवो मानयानप्रवालव्रजैः संयुतः ॥ मित्रपुत्रप्रतापैः सभापंडितः पापभे वारवामारते लम्पटः ॥ ९७ ॥ कौतुके चंद्रजे जन्मकाले नृणामंगभे गीतविद्याऽनवद्या भवेत् ॥ सप्तमे नैधने वारवध्वा रतिः पुण्यभे पुण्ययुक्ता मतिः सद्गतिः ॥ ९८ ॥ निद्राश्रिते चंद्रसुते न निद्रासुखं सदा व्याधिसमाधियोगः ॥ सहोत्थवैकल्यमनल्पतापो निजेन वादो धनमाननाशः ॥ ९९ ॥

अथ गुरुफलमाह ।

वचसामधिपे तु जनुःसमये शयने बलवानपि हीनरवः ॥

अतिगौरतनुः खलु दीर्घहनुः सुतरामरिभीतियुतो मनुजः ॥१००॥ उपवेशं गतवति यदि जीवे वाचालो बहुगर्वपरीतः ॥ क्षोणीपतिरिपुजनपरितप्तः पदजंघास्यकरव्रणयुक्तः ॥ १०१ ॥ नेत्रपाणिं गते देवराजार्चिते रोगयुक्तो वियुक्तो वरार्थश्रिया ॥ गीतनृत्यप्रियः कामुकः सर्वदा गौरवर्णो विवर्णोद्भवः प्रीतियुक् ॥१०२॥ गुणानामानंदं विमलसुखकंदं वितनुते सदा तेजःपुंजं व्रजपतिनिकुंजं प्रतिगमम् ॥ प्रकाशं चेदुच्चे द्रुतमुपगतो वासवगुरुर्गुरुत्वं लोकानां धनपतिसमत्वं तनुभृताम् ॥१०३॥ साहसी भवति मानवः सदा मित्रवर्गसुखपूरितो मुदा ॥ पंडितो विविधवित्तमंडितो वेदविद्यदि गुरौ गमं गते ॥ १०४ ॥ आयमनेजनता वरजाया यस्य जनुःसमये हरिमाया ॥ मुंचति नालमिहालयमद्धा देवगुरौ परितः परिबद्धा ॥ १०५ ॥ सुरगुरुसमवक्ता शुभ्रमुक्ताफलाढ्यः सदसि सपदि पूर्णो वित्तमाणिक्ययानैः ॥ गजतुरगरथाढ्यो देवताधीशपूज्यो जनुषि विविधविद्यागर्वितो मानवः स्यात् ॥ ॥ १०६ ॥ नानावाहनमानयानपटलीसौख्यं गुरावागमे भृत्यापंत्यकलत्रमित्रजसुखं विद्याऽनवद्या भवेत् ॥ क्षोणीपालसमानतानवरतं चातीवहृद्या मतिः काव्यानंदरतिः सदा हितगतिः सर्वत्र मानोन्नतिः ॥ १०७ ॥ भोजने भवति देवगुरौ यस्य तस्य सततं सुभोजनम् ॥ नैव मुंचति रमालयं तदा वाजिवारणरथैश्च मंडितम् ॥ १०८ ॥ नृत्यलिप्सागते राजमानी धनी देवताधीशवंद्यः सदा धर्मवित् ॥ तंत्रविज्ञो बुधैर्मंडितः पंडितः शब्दविद्यानवद्यो हि सद्योजनः ॥ १०९ ॥ कुतूहली सकौतुके महाधनी जनः सदा निजान्वये च भास्करः कृपाकलाधरः सुखी ॥ निलिंपराजपूजिते सुतेन भूनयेन वा युतो महाबली धराधिपे च सद्मपंडितः ॥११०॥

गुरौ निद्रागते यस्य मूर्खता सर्वकर्मणि ॥ दरिद्रतापरिक्रान्तं भवनं पुण्यवर्जितम् ॥ १११ ॥

अथ भृगुफलमाह ।

जनो बलीयानपि दंतरोगी भृगौ महारोषसमन्वितः स्यात् ॥ धनेन हीनः शयनं प्रयाते वरांगनासंगमलंपटश्च ॥ ११२ ॥ यदि भवेदुशना उपवेशने नवमणिव्रजकांचनभूषणैः ॥ सुखमजस्रमरिक्षय आदरादवनिपादपि मानसमुन्नतिः ॥ ११३ ॥ नेत्रपाणिं गते लग्नगेहे कवौ सप्तमे मानभे यस्य तस्य ध्रुवम् ॥ नेत्रपाते निपातो धनानामलं चान्यभे वासशाला विशाला भवेत् ॥ ॥ ११४ ॥ स्वालये तुंगभे मित्रभे भार्गवे तुंगमातंगलीलाकलापी जनः ॥ भूपतेस्तुल्य एव प्रकाशं गते काव्यविद्याकलाकौतुकी गीतवित्॥११५॥गमने जनने शुक्रे तस्य माता न जीवति ॥ आधियोगो वियोगश्च जनानामरिभीतितः॥११६॥आगमनं भृगुपुत्रे गतवति वित्तेश्वरो मनुजः ॥ सत्तीर्थश्रमशाली नित्योत्साही करांघ्रिरोगी च ॥ ११७ ॥ अनायासेनालं सपदि महसा याति सहसा प्रगल्भत्वं राज्ञः सदसि गुणविज्ञः किल कवौ ॥ सभायामायाते रिपुनिवहहन्ता धनपतेः समत्वं वा दाता बलतुरगगंता नरवरः ॥ ११८ ॥ आगमे भार्गवेनागमो जन्मिनामर्थराशेररातेरतीव क्षतिः ॥ पुत्रपातो निपातो जनानामपि व्याधिभीतिः प्रियाभोगहानिर्भवेत् ॥ ११९ ॥ क्षुधातुरो व्याधिनिपीडितः स्यादनेकधारातिभयार्दितश्च ॥ कवौ यदा भोजनगे युवत्या महाधनी पंडितमंडितश्च ॥ १२० ॥ काव्यविद्यानवद्या च हृद्या मतिः सर्वदा नृत्यलिप्सा गते भार्गवे ॥ शंखवीणामृदंगादिगानध्वनिव्रातनैपुण्यमेतस्य वित्तोन्नतिः ॥ १२१ ॥ कौतुकभवनं गतवति शुक्रे

शक्रेशत्वं सदसि महत्त्वम् ॥ हृद्या विद्या भवति च पुंसः पद्मा निवसति सद्मादरतः ॥ १२२ ॥ परसेवारतो नित्यं निद्रामुपगते कवौ ॥ परनिंदापरो वीरो वाचालो भ्रमते महीम् ॥ १२३ ॥

अथ शनिफलम् ।

क्षुत्पिपासापरिक्रांतो विश्रांतः शयने शनौ ॥ वयसः प्रथमे रोगी ततो भाग्यवतां वरः ॥ १२४ ॥ भानोः सुते चेदुपवेशनस्थे करालकारातिजनानुतप्तः ॥ अपायशाली खलु दद्रुमाली नरोऽभिमानी नृपदंडयुक्तः ॥ १२५ ॥ नयनपाणिगते रविनंदने परमया रमयारमया युतः॥नृपतितो हिततो मतितोषकृद्बहुकलाकलितो विमलोक्तिकृत्॥१२६॥नानागुणग्रामधनाधिशाली सदा नरो बुद्धिविनोदमाली ॥ प्रकाशने भानुसुते सुभानुः कृपानुरक्तो हरपादभक्तः ॥ १२७ ॥ महाधनी नन्दननंदितः स्यादपायकारी रिपुभूमिहारी ॥ गमे शनौ पंडितराजभावं धरापतेरायतने प्रयाति ॥ १२८ ॥ आगमने पदगदभययुक्तः पुत्रकलत्रसुखेन विमुक्तः ॥ भानुसुते भ्रमते भुवि नित्यं दीनमना विजनाश्रयभावम् ॥ १२९ ॥ रत्नावलीकांचनमौक्तिकानां व्रातेन नित्यं व्रजति प्रमोदम् ॥ सभागते भानुसुते नितांतं नयेन पूर्णो मनुजो महौजाः ॥१३०॥ आगमे गदसमागमो नृणामब्जबन्धुतनये यदा तदा ॥ मंदमेव गमनं धरापतेर्याचनाविरहिता मतिः सदा ॥ १३१ ॥ संगते जनुषि भानुनंदने भोजनं भवति भोजनं रसैः॥ संयुतं नयनमंदतातता मोहतापपरितापिता मतिः ॥ १३२ ॥ नृत्यलिप्सागते मन्दे धर्मात्मा वित्तपूरितः ॥ राजपूज्यो नरो धीरो महावीरो रणांगणे ॥ १३३ ॥ भवति कौतुकभावमुपागते रविसुते ॥अतिसुखी सुमुखी सुखपूरितः कवितयामलया

कलया नरः॥१३४॥निद्रागते वासरनाथपुत्रे धनी सदा चारुगुणै-रुपेतः॥पराक्रमी चंडविपक्षहंता सुवारकांतारतिरीतिविज्ञः॥१३५

अथ राहुफलम्।

यदागमो जन्मनि यस्य राहौ क्लेशाधिकत्वं शयनं प्रयाते॥ वृषेऽथ युग्मेपि च कन्यकायामजे समाजो धनधान्यराशेः॥१३६॥ उपवेशनमिह गतवति राहौ दद्रुगणेन जनः परितप्तः॥ राजसमाजयुतो बहुमानी वित्तसुखेन सदा रहितः स्यात्॥ १३७॥ नेत्रपाणावगौ नेत्रे भवतो रोगपीडिते॥ दुष्टव्यालारिचौराणां भयं तस्य धनक्षयः ॥ १३८॥ प्रकाशने शुभासने स्थितिः कृतिः शुभा नृणां धनोन्नतिर्गुणोन्नतिः सदा विदामगाविह ॥ धराधिपाधिकारता यशोल्लताततता भवेन्नवीननीरदाकृतिर्विदेशतो महोन्नतिः॥ १३९॥ गमने च यदा राहौ बहुसंतानवान्नरः॥ पंडितो धनवान्दाता राजपूज्यो नरो भवेत्॥ १४०॥ राहावागमने क्रोधी सदा धीधनवर्जितः॥ कुटिलः कृपणः कामी नरो भवति सर्वथा ॥ १४१ ॥ सभागते यदा राहुः पंडितः कृपणो नरः॥ नानागुणपरिक्रांतो वित्तसौख्यसमन्वितः॥१४२॥चेदगावागमं यस्य याते तदा व्याकुलत्वं सदारातिभीत्याभयम्॥महद्बन्धुवादो जनानां निपातो भवेद्वित्तहानिः शठत्वं कृशत्वम्॥१४३॥भोजने भोजनेनालं विकलो मनुजो भवेत्॥ मन्दबुद्धिः क्रियाभीरुः स्त्रीपुत्रसुखवर्जितः॥ १४४॥ नृत्यलिप्सागते राहौ महाव्याधिविवर्द्धनम्॥ नेत्ररोगो रिपोर्भीतिर्धनधर्मक्षयो नृणाम्॥ १४५॥ कौतुके च यदा राहौ स्थानहीनो नरो भवेत्॥ परदाररतो नित्यं परवित्तापहारकः॥ १४६॥ निद्रावस्थां गते राहौ गुणग्रामयुतो नरः॥ कांतासंतानवान्धीरो गर्वितो बहुवित्तवान्॥ १४७॥

अथ केतुफलम् ।

मेषे वृषेऽथ वा युग्मे कन्यायां शयनं गते ॥ केतौ धनसमृद्धिः स्यादन्यभे रोगवर्धनम् ॥ १४८ ॥ उपवेशं गते केतौ दद्रुरोगविवर्द्धनम् ॥ अरिवातनृपव्यालचौरसंकाशमंततः ॥ १४९ ॥ नेत्रपाणिं गते केतौ नेत्ररोगः प्रजायते ॥ दुष्टसर्पादिभीतिश्च रिपुराजकुलादपि ॥ १५० ॥ केतौ प्रकाशने संज्ञे धनवान्धार्मिकः सदा ॥ नित्यं प्रवासी चोत्साही सात्विको राजसेवकः ॥ १५१ ॥ गमनेच्छायां भवेत्केतुर्बहुपुत्रो महाधनः ॥ पंडितो गुणवान्दाता जायते च नरोत्तमः ॥ १५२ ॥ आगमने च यदा केतुर्नानारोगधनक्षयम् ॥ दंतघाती महारोगी पिशुनः परनिंदकः ॥ १५३ ॥ सभावस्थां गते केतौ वाचालो बहुगर्वितः ॥ कृपणो लम्पटश्चैव धूर्तविद्याविशारदः ॥ १५४ ॥ यदागमे भवेत्केतुः केतुः स्यात्पापकर्मणाम् ॥ बन्धुवादरतो दुष्टो रिपुरोगनिपीडितः ॥ १५५ ॥ भोजने तु जनो नित्यं क्षुधया परिपीडितः ॥ दरिद्री रोगसंतप्तः केतौ भ्रमति मेदिनीम् ॥ १५६ ॥ नृत्यलिप्सागते केतौ व्याधिना विकलो भवेत् ॥ बुद्बुदाक्षो दुराधर्षो धूर्तोऽनर्थकरो नरः ॥ ॥ १५७ ॥ कौतुकी कौतुके केतौ नटवामारतिप्रियः ॥ स्थानभ्रष्टो दुराचारी दरिद्रो भ्रमते महीम् ॥ १५८ ॥ निद्रावस्थां गते केतौ धनधान्यसुखं महत् ॥ नानागुणविनोदेन कालो गच्छति जन्मिनाम् ॥ १५९ ॥

अथ सर्वभावफलम् ।

शयनाद्येषु भावेषु यस्य तिष्ठंति सद्ग्रहाः ॥ नित्यं तस्य शुभज्ञानं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥१६०॥ भोजनाद्येकभावेषु पापास्तिष्ठं
ति सर्वथा ॥ तदा सर्वविनाशोऽपि नात्र कार्या विचारणा ॥ १६१ ॥

निद्रायां च यदा पापो जायास्थाने शुभं वदेत् ॥ यदि पापग्रहैः दृष्टो न शुभं च कदाचन ॥ १६२ ॥ सुतस्थाने स्थितः पापो निद्रायां शयनेऽपि वा ॥ तदा शुभं भवेत्तस्य नात्र कार्या वि-चारणा ॥ १६३ ॥ मृत्युस्थानस्थितः पापो निद्रायां शयनेपि वा ॥ तदा तस्यापमृत्युः स्याद्राजतः परतस्तथा ॥ १६४ ॥ शुभग्रहैर्यदा युक्तः शुभैर्वा यदि वीक्षितः ॥ तदा च मरणं तस्य गंगायां च विशेषतः ॥ १६५ ॥ कर्मस्थाने यदा पापः शयने भोजनेऽपि वा ॥ तदा कर्मविकः स्यान्नानादुःखप्रदायकः ॥ १६६ ॥ दशमस्थो निशानाथो कौतुकी च प्रकाशने ॥ तदैव राजयोगः स्यान्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ १६७ ॥ बलाबलविचारेण ज्ञायते च शुभाशुभम् ॥ एवं क्रमेण बोद्धव्यं सर्वभावेषु बुद्धिमन् ॥ १६८ ॥ इति श्रीबृह-त्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे ग्रहाद्यवस्थाफलकथनं नाम चतु-स्त्रिंशोऽध्यायः समाप्तः ॥ ३४ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

मैत्रेय उवाच ।

दशाः कति विधाः संति ह्येतन्मे ब्रूहि तत्वतः ॥ महर्षे त्वं स-मर्थोसि कृपया करुणानिधे ॥ १ ॥

पराशर उवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि दशाभेदाननेकशः ॥ विंशोत्तरी दशा चोक्ता दशा तु षोडशोत्तरी ॥ २ ॥ द्वादशोत्तरिका ज्ञेया तथैवा-ष्टोत्तरी दशा ॥ पंचोत्तरी दशा तद्वद्दशा शतसमा स्मृता ॥ ३ ॥ दशा हि चतुराशीतिः प्राह चाथ द्विसप्ततिः ॥ तथा षष्टिसमा चोक्ता दशा षड्विंशतिः समा ॥ ४ ॥ नवमांशनवदशा राश्यंश-कदशाः स्मृताः ॥ दशा कालाभिधा चक्रदशाचक्रमुनीश्वरैः ॥ ॥ ५ ॥ चरपर्या दशा विप्र दशा स्थिरा द्विजोत्तम ॥ अथोत्तरद-

अथ केतुफलम् ।

मेषे वृषेऽथ वा युग्मे कन्यायां शयनं गते ॥ केतौ धनसमृद्धिः स्यादन्यभे रोगवर्धनम् ॥ १४८ ॥ उपवेशं गते केतौ दद्रुरोग-विवर्द्धनम् ॥ अरिवातनृपव्यालचौरसंकाशमंततः ॥ १४९ ॥ नेत्रपाणिं गते केतौ नेत्ररोगः प्रजायते ॥ दुष्टसर्पादिभीतिश्च रिपु-राजकुलादपि ॥ १५० ॥ केतौ प्रकाशने संज्ञे धनवान्धार्मिकः सदा ॥ नित्यं प्रवासी चोत्साही सात्विको राजसेवकः ॥ १५१ ॥ गमनेच्छायां भवेत्केतुर्बहुपुत्रो महाधनः ॥ पंडितो गुणवान्दाता जायते च नरोत्तमः ॥ १५२ ॥ आगमने च यदा केतुर्नानारोग-धनक्षयम् ॥ दंतघाती महारोगी पिशुनः परनिंदकः ॥ १५३ ॥ सभावस्थां गते केतौ वाचालो बहुगर्वितः ॥ कृपणो लम्पटश्चैव धूर्तविद्याविशारदः ॥ १५४ ॥ यदागमे भवेत्केतुः केतुः स्या-त्पापकर्मणाम् ॥ बन्धुवादरतो दुष्टो रिपुरोगनिपीडितः ॥ १५५ ॥ भोजने तु जनो नित्यं क्षुधया परिपीडितः ॥ दरिद्री रोगसंतप्तः केतौ भ्रमति मेदिनीम् ॥ १५६ ॥ नृत्यलिप्सागते केतौ व्याधि-ना विकलो भवेत् ॥ बुद्बुदाक्षो दुराधर्षो धूर्तोऽनर्थकरो नरः ॥ ॥ १५७ ॥ कौतुकी कौतुके केतौ नटवामारतिप्रियः ॥ स्थान-भ्रष्टो दुराचारी दरिद्रो भ्रमते महीम् ॥ १५८ ॥ निद्रावस्थां गते केतौ धनधान्यसुखं महत् ॥ नानागुणविनोदेन कालो गच्छति जन्मिनाम् ॥ १५९ ॥

अथ सर्वभावफलम् ।

शयनाद्येषु भावेषु यस्य तिष्ठंति सद्ग्रहाः ॥ नित्यं तस्य शुभ-ज्ञानं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥१६०॥ भोजनाद्येकभावेषु पापास्तिष्ठं सर्वथा ॥तदा सर्वत्रिनाशोऽपि नात्र कार्या विचारणा ॥ १६१ ॥

अथ षोडशोत्तरीदशोदाहरणम् ।

"स्फुटतरो हिमगुः" इत्यादिश्लोकोक्तरीत्या स्पष्ट चं० ८ । २५ । २८ । ३८ अस्य कलापिंडः १५ । ८ । २९ । ३८ अस्याष्टशतैर्भक्ते८०० लब्धाः १९ शेषं ७२९ । ३८ अश्विनीतो गणनया लब्धं मूलगतनक्षत्रं पूर्वाषाढा जन्मभम् । अत्र तु पुष्यभाद्गणनीयं संख्या १३ अस्याष्टभक्तेर्लब्धं १ व्यर्थं शेषं ५ अस्य दशाक्रमः सू० ११ मं० १२ बृ० १३ श० १४ के० १५ चं०१६ बु० १७ शु० १८ शेषं ५ तेन केतुदशामध्ये-जन्म तस्य वर्षाणि १५ अत्र पूर्वांकाः ७२८ । ३८ अस्योपरि विंशोत्तरीरीत्या भुक्तानयनं वर्षादि १३ । ८ । ५ । १ । ३० केतुदशायां जन्म वर्ष १५ मध्ये हीनं जातं भोग्यवर्ष १ । ३ । २४ । ५८ । ३० इति षोडशोत्तरीदशोदारहणम् ॥

अथ षोडशोत्तरी दशा चक्रम्								
सू	म	बृ	श	के	च	बु	शु०	ग्रहा
११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	वर्षाणि
पुष्य	ऽऽश्ले	म	पू फा	उ फा	ह	चि	स्वा	नक्षत्राणि
वि	ऽनु	ज्ये	मू०	पू षा	उ षा	श्र	ध०	नक्षत्राणि
श	पू भा	उ भा	रे	अ	भ	कृ	रो	न०
मृ०	ऽऽर्द्रा	पुन	०	०	०	०	०	न०

अथ द्वादशोत्तरीदशामाह ।

सूर्यो गुरुः शिखी ज्ञोऽगुः कुजो मंदो निशाकरः ॥ शुक्रहीना दशा ह्येतद्विचयात्सप्तमात्समाः ॥१९॥ जन्मभात्पौष्णपर्यन्तं गणयेदष्टभिर्भजेत् ॥ नवमांशे यदा जाता शुक्रस्य द्वादशोत्तरी २०

अथ द्वादशोत्तरीदशोदाहरणम् ।

भुक्तभोग्यं पूर्ववदानेयं अस्या उदाहरणार्थं चक्रं प्रदर्श्यते । अत्र पूर्वाषाढाजन्मकालाद्रेवतीपर्यन्तं अ ! संख्या ता अष्टभिर्भजेत् । शेषं ० अत्र

शा विप्र ब्रह्मता चापरा दशा ॥ ६ ॥ केंद्रादि च दशा ज्ञेया कारकादिग्रहा दशा ॥ मंडूकं च दशा प्रोक्ता तथा शूलदशापि वा ॥ ॥ ७ ॥ योगार्द्धं च दशा विप्र दृग्दशा कथयाम्यहम् ॥ दशा त्रिकोणनाम्ना वै राशीनां च दशा तथा ॥ ८ ॥ तारा दशा तथा ज्ञेया दशा ज्ञेया च वर्णदा ॥ पंचस्वरदशा विप्र योगिनी च दशा स्मृता ॥ ९ ॥ ततः पैंड्यदशा ज्ञेया तथांशश्च दशा द्विज ॥ नैसर्गिकदशा विप्र अष्टवर्गदशा स्मृता ॥ १० ॥ संध्या दशा च ज्ञातव्या पाचका च दशा द्विज ॥ द्विचत्वारिंशद्भेदाः स्युः कथयामि तवाग्रतः ॥ ११ ॥

अथ विंशोत्तरीदशामाह।

आनयनं प्रकारं च शृणुष्व द्विजपुंगव ॥ नामनक्षत्रपर्यंतमाधारः कृत्तिकादितः ॥ १२ ॥ कृष्णे तु रविहोरायां चंद्रहोरागते सिते ॥ दहनात्स्वर्क्षपर्यन्तं गणयेन्नवभिर्हरेत् ॥ १३ ॥ सूर्येन्दुक्ष्माजतमसो वाक्पतिर्मंदचंद्रजौ ॥ केतुशुक्रौ क्रमादेते विज्ञेयात्र दशाधिपाः ॥ १४ ॥ रसाशा मुनिधृत्यब्दा भूपतिर्धृतिवत्सराः ॥ सप्तेंदवो नगा व्योमबाहवो भास्करादितः ॥ १५ ॥ अस्या उदाहरणमग्रे वक्ष्यामि ॥

अथ षोडशोत्तरीदशामाह।

एकः पंचयुतो रुद्रा धृत्यंतं वत्सराः क्रमात् ॥ रविर्भौमो गुरुर्मन्दः केतुश्चन्द्रो बुधो भृगुः ॥ १६ ॥ अष्टौ दशाधिपाः प्रोक्ता राहुहीना नवग्रहाः ॥ पुष्यभाज्जन्मभं यावद्गणयेद्वसुभिर्हरेत् ॥ १७ ॥ सूर्यहोरागते शुक्रे चन्द्रस्य कृष्णपक्षके ॥ तदा नृणां फलार्थाय चिंत्या षोडशोत्तरी ॥ १८ ॥

	अथाष्टोत्तरीदशायंत्रम्।										
बुध २५४	१७	४८ क्रां.	४८ ज्ये.	४८ मू.	० ०	२५२ पू.	२१	८४ कृ.	८४ रो.	८४ मृ.	० ०
मं. ९५	८	२४ ह.	२४ चि.	२४ स्वा.	२४ वि.	१९४ रा.	१२	३६ उ.भा.	३६ रे.	३६ अ.	३६ भ.
चं. भा. मं. १८०	१५	६० म.	६० पू.	६० उ.	० ०	२२८ श्र.	१५	७६ ध.	७६ श.	७६ पू.भा.	० ०
सू. म. ७२	६	१८ आ.	१८ पु.	१८ पु.	१८ आ.	१२० सं.	१०	३० पू.	३० उ.	३० अश्वि.	३० भ.

अथ पंचोत्तरीदशामाह।

पतौ विनानुराधादि विज्ञेयं जन्मभावधि ॥ गणयेत्सप्तभिर्भक्ते शेषे कल्पा दशाः शुभाः ॥ २५ ॥ रविज्ञार्कमितो भौमो भार्गवो रजनीकरः ॥ वाचस्पतिश्च कर्कांगे तस्यैव द्वादशांगके ॥ २६ ॥ पंचोत्तरी दशा चिंत्या निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ बलाबलविवेकेन यथान्यायेन योजयेत् ॥ २७ ॥

अथ पंचोत्तरीदशोदाहरणम्।

जन्मचंद्रः ८।२५।२९।३८ अस्य कलापिंडः १५९२९।३८इदमष्टशतेन ८०० भक्तं लब्धं १९ गतमूलशेषांकवर्षमानपूर्वाषाढा नक्षत्रे केतुदशायां जन्म वर्ष १५ शेषांकाः ७२९।३८ अमी पंचदशभिर्गुणितांकाः १०९४४।३० अष्टशते ८०० भक्ते लब्धं पूर्वजन्मनि वर्षादि १३।८।५।१।३० अस्य पंचदश १५ मध्ये ऊनितमिहजन्मनि भोग्यवर्षादि १।३ २४।५८।३० एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

ग्रहक्रमदशाक्रमः सू० ७ बृ० ९ के० ११ बु० १३ रा० १५ मं० १७ श० १९ चं० २१ अत्र तु चंद्रमहादशायां जन्म ॥

अथ द्वादशोत्तरीदशाक्रमचक्रमिदम्.								
सू.	बृ.	के.	बु	रा	म	श	च	ग्रहा
७	९	११	१३	१५	१७	१९	२१	वर्षाणि

अथाष्टोत्तरीदशामाह ।

सूर्यश्चंद्रः कुजः सौम्यः शनिर्जीवस्तमो भृगुः ॥ एते दशाधिपाः प्रोक्ता विकेतुश्च नवग्रहाः ॥ २१ ॥ रसाः पंचेंदवो नागाः शैलचंद्रा नभेन्दवः ॥ गोब्जाः सूर्यकुनेत्राश्च समाः प्रद्योतनादयः ॥ २२ ॥ लग्नेशात्केन्द्रकोणस्थे राहौ लग्ने स्थितं विना ॥ अष्टोत्तरी द्विधा प्रोक्ता शिवादिकृत्तिकादितः ॥ २३ ॥ चतुष्कं त्रितयं तस्माच्चतुष्कं त्रितयं पुनः ॥ यावत्स्वजन्मभं तावद्गणयेच्च यथा क्रमात् ॥ २४ ॥

अथाष्टोत्तरीदशोदाहरणम् ।

आर्द्रादि वा कृतिकादि जन्मभपर्यंतं गणनीयं अत्र तु आर्द्रादि जन्मभपर्यन्तं संख्या १५ तस्य दशाक्रमः सू० ६ चं० १५ मं० ८ बु० १७ श०१० बृ० १९ रा० १२ शु० २१ तन्मध्ये शनिदशा तत्रा गत वर्ष १० अस्य भुक्तभोग्ये आनयनक्रममाह ॥ अत्र जन्मचंद्रः ८ । २५ । २९ । ३८ । अस्य कलापिंडः १५८२९ । ३८० इदमष्टशतेन ८०० भक्तं लब्धं १९ मूलगत नक्षत्रं पूर्वाषाढानक्षत्रगतिः ३० अनेन शेषांकः ७२९ । ३८ गुणितं जातांकाः २१८८९० इदमष्टशतेन ८००, भक्तं लब्धं वर्षादि २ । ३ । १० । ५० । १९ पूर्वजन्म भुक्तं इदं शनिवर्ष १० मध्ये ऊनितं भोग्यं वर्षादि ७ । ८ । १९ । ९ । ४५ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ शताब्दिकयंत्रमाह ॥							
सू.	चं.	शु.	बु.	बृ.	मं.	श.	ग्रहाः
५	५	१०	१०	२०	२०	३०	वर्षाणि
रेवती	अश्वि.	भ.	कृ.	रो.	मृ	आ.	न-
पुनर्व.	पुष्य	आ.	म.	पू.	उत्त.	ह.	क्ष-
चित्रा	स्वाती	विशा.	अनुरा.	ज्ये.	मूल	पू. षा	त्रा-
उ. षा.	श्रवण	धनिष्ठा	श.	पू.	उत्तरा.	०	णि.

अथ चतुरशीत्यब्दिकां दशामाह ।

रविश्चंद्रः कुजः सौम्यो जीवः शुक्रः शनैश्चरः ॥ तमध्वजौ विना सर्वे ग्रहा द्वादश हायनाः ॥ ३१ ॥ पवनाज्जन्मभं यावत्सप्तष्टे दशा भवेत् ॥ चतुराशीतिका ज्ञेया कर्मेशे कर्मसंस्थिते३२

अस्योदाहरणमाह ।

जन्मचंद्रः ८ । २५ । २९ । ३८ अस्य कलापिंडः १५९२९ । ३८ अष्टशते ८०० भक्तं शेषं ७२९ लब्धं १९ गतमूलवर्तमानपूर्वाषाढा भृगुदशावर्ष १२ शेषांकाः ७२९ । ३८ गुणितांकाः ८७५५ । ३६ अस्याष्टशते ८०० भक्तं पूर्वजन्मनि वर्षादि १० । ११ । १० । १ । १२ द्वादशमध्ये ऊनं इह जन्मनि भोग्यवर्षादि १ । ० । २९ । ५८ । ४८ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ चतुरशीत्यब्दिकाचक्रम्.							
रविः	चंद्रः	मंगलः	बुधः	बृह.	शुक्रः	शनिः	ग्रहाः
१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	वर्षाणि
स्वाती	विशा.	अनुरा.	ज्येष्ठा	मूल	पूर्वाषा.	उ. आ.	न-
श्रवण	धनिष्ठा	शतता.	पू. भा.	उ. भा.	रेवती	अश्वि.	क्ष-
भरणी	कृत्ति.	रोहिणी	मृग	आर्द्रा	पुनर्वसु	पुष्य	त्रा-
आश्ले.	मघा	पूर्वा	उत्तरा	हस्त	चित्रा	०	णि.

अथ द्विसप्ततिकां दशामाह ।

लग्नेशे सप्तमे यत्र लग्ने वै मदनाधिपे ॥ चिंतनीया दशा तत्र द्वय-

अथ पंचोत्तरीदशायंत्रम्.								
सू	बु	श·	के·	मं.	शु·	च·	बु·	ग्रहा·
१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	वर्षाणि
अनु	ज्ये	मू·	पु पा·	उ षा	श्र·	ध·	श·	न–
पू भा	उ भा	रेवती	अ	भ	कृ	रो	मृ	क्ष–
आ	पु	पुष्य	ऽऽश्ले	म	पू फा	उ फा·	ह	त्रा–
चि	स्वा	विशा	०	०	०	०	०	णि

अथ शताब्दिकां दशामाह ।

रविश्चंद्रो भृगुश्चांद्रिर्जीवो विश्वंभरात्मजः ॥ दैवाकरिः क्रमादेते बाणा बाणा दिशो दश ॥ २८ ॥ नखा नखाः स्वरामाश्च वर्षाणि दिनपादितः ॥ वर्गोत्तमगते लग्ने दशा चिंत्या शताब्दिका ॥ २९ ॥ पौष्णाज्जन्मर्क्षपर्यन्तं गणयेत्सप्तभिर्हरेत् ॥ शेषांके रवितो ज्ञेया दशा शतसमास्त्वियम् ॥ ३० ॥

अस्योदाहरणम् ।

--जन्मचंद्रः ८ । २५ । २९ । ३८ अस्य कलापिंडः १५९२९ । ३८ अष्टशते ८०० भक्तं लब्धं १९ गतमूलवर्तमानपूर्वाषाढा शेषांकाः ७२९ । ३८ रेवती एताः पूषतो गणनीयं तस्य शनिदशायां जन्म वर्ष ३० शेषांकाः ७२९ । ३८ गुणितांकाः २१८८६ अस्याऽष्टशते ८०० भक्तं जातं पूर्वे भुक्तवर्षादि २७ । ४ । १० । ३ । ० त्रिंशत् ३० मध्ये ऊनं जातम् इह जन्मनि भोग्यवर्षादि २ । ७१ । १९ । ५० । ० एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ षष्टिहायनीदशायंत्रम् ।								
बृ.	र.	मं.	चं.	बु.	शु.	श.	रा.	ग्रहाः
१०	१०	१०	६	६	६	६	६	वर्षाणि
अश्वि. भरणी कृत्ति.	रोहिणी मृग आर्द्रा पुनर्वसु	पुष्य आश्ले. मघाः	पूर्वा उ. फा हस्त चित्रा	स्वाती विशा. अनुरा.	ज्येष्ठा मूळ पूर्वाषा उत्तरा.	ऽभिजि श्रवण धनिष्ठा	शतता: पूर्वाभा उत्तरा. रेवती	न-क्ष-त्राणि.

॥ अथ षट्त्रिंशतिकां दशामाह ।

श्रवणाज्जन्मभं यावद्गणयेदष्टभिर्भजेत् ॥ शशांकाऽर्कसुरेज्यारज्ञाऽर्कजौ शुक्रराहवः ॥ ३७ ॥ एकोत्तरं च यतश्चैकाद्वर्षाण्येषां क्रमात्स्मृताः ॥ दिवसे सूर्यहोरायां चिंत्या वै षड्गुणाब्दिकाः ॥३८॥ रात्रौ चांद्रामष्टतष्टादेकात्स नृपजन्मभात्॥सूर्येन्दुभूमिजानिशाधीशपुत्रसुरेज्यकाः ॥ ३९ ॥ भृगुमंदानुशिखिनो लग्नस्थाच्चिंतिता दशा ॥ दशा तेषां समा दद्यात्पष्टराश्यादयश्च ये ॥ ४० ॥ खेटक्रमाद्दशा चिंत्या यदा लग्ने शनिः स्थितः ॥ क्वचिद्ग्रहस्तदानीं च न चिंत्या बहुषु बलात् ॥ ४१ ॥ अस्याः दशाया उदाहरणं विंशोत्तरीवज्ज्ञेयम् ॥

अथ षट्त्रिंशत्यब्दिकादशायंत्रम् ।								
चं.	सू.	बृ.	मं.	बु.	श.	शु.	रा.	ग्रहाः
१	२	३	४	५	६	७	८	वर्षाणि
श्र.	ध.	श.	पू. भा.	उ. भा.	रे.	अश्वि.	भर.	न-
कृ.	रो.	मृ.	आ.	पुन.	पुष्य	आश्ले	मघा	क्ष-
पू.	उ.	ह.	चि.	स्वा.	वि.	अनु.	ज्येष्ठा.	त्रा-
मू.	पू. षा.	उ. षा.	०	०	०	०	०	णि.

अथ नवमांशनवदशामाह ।

अथ राशिक्रमं वक्ष्ये शृणुष्व द्विजपुंगव ॥ ग्रहे राश्यादिकं

धिका सप्ततिः समा ॥ ३३ ॥ नव वर्षाणि सर्वेषां ग्रहाणां वै विकेतुनाम् ॥ मूलाज्जन्मर्क्षपर्यन्तं गणयेदष्टभिर्हरेत् ॥ शेषा दशा विचिंत्या च वदेच्चैव महामुने ॥ ३४ ॥

अस्योदाहरणम् ।

जन्मचंद्रः ८ । २५ । २९ । ३८ कलापिंडः १५९२९ । ३८ इदमष्टशतेन ८०० भक्तं लब्धं १९ शेषांकाः ७२९ । ३८ पूर्वाषाढानक्षत्रे चंद्रदशायां जन्म वर्षे ९ अस्य शेषांकाः ७२९ । ३८ गुणितांकाः ६५ । ६६ । ४२ अस्याष्टशतेन भक्तेर्लब्धम् भुक्तवर्षादि ८ । २ । १५ । ० । ५४ अस्य ९ मध्ये ऊनं तदा इह जन्मनि भोग्यवर्षादि० । ९ । १४ । ५९ । ६ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ द्विसप्ततिकादशायन्त्रम् ।

र.	च.	म.	बु.	बृ	शु	श.	रा	ग्रहाः
९	९	९	९	९	९	९	९	वर्षाणि
मूळ	पूर्वापा	उत्तरा.	श्रवण	धनिष्ठा	शतता	पूर्वाभा	उ.भा	न-
रेवती	आश्वि	भरणी	कृत्ति.	रोहिणी	मृग	आर्द्रा	पुनर्वसु	क्ष-
पुष्य	आश्ले	मघा	पूर्वा	उत्तरा	हस्त	चित्रा	स्वाती	त्रा-
विशा.	अनुरा	ज्येष्ठा	०	०	०	०	०	णि.

अथ षष्टिहायनी दशामाह ।

गुर्वर्कभूसुतानां च वर्षाणि दशकानिच ॥ ततः शशिज्ञशुक्रार्कपुत्रागूनां समाश्च षट् ॥ ३५ ॥ दस्रात्रयं चतुष्कं च त्रयं वेदं पुनः पुन ॥ यदैको लग्नराशीशश्चिंत्या षष्टिसमा तदा ॥ ३६ ॥

अस्योदाहरणम् ।

जन्मचंद्रः ८ । २५ । २९ । ३८ । अस्य कलापिंडः १५९२९ । ३८ इदमष्टशते ८०० भक्तं लब्धं १९ शेषांकाः ७२९ । ३८ अग्रेऽष्टोत्तरीवद्भुक्तभोग्यम् ज्ञेयम् ॥

गिकादित्यस्य पुनरावृत्तिरिति। [illegible] । [illegible] रीशः राशीशः तस्मात् एतदुक्तं [illegible] । [illegible] स्तस्य प्रथमा ततःकर्केशश्चंद्रस्तस्य द्वितीयेत्यादि । ननु अत्र राशिक्रमो ग्राह्यो, वा ग्रहक्रमो ग्राह्य इत्याशंकायां राशिक्रम एव, "राशिक्रमाद्दश" इत्युक्तेः । ननु तर्हि मिथुनादिक्रमे प्रथमा बुधस्य चतुर्थ्यपि बुधस्य पुनः प्राप्ता कन्याधिपत्वादिति चेन्नात्र ग्रहक्रमः तस्माद्द्वादशराशीशानामेव दशा-ग्राह्यत्वादेकस्यैव पुनः प्राप्तौ न दोषः । अत्र वर्षप्रमाणं तु प्रतिराशौ नव-संख्ययैव ग्राह्यं अष्टोत्तरसंख्योपलब्धेरिति चतुर्थो भेदः ।" सप्तमांगेशा-दिति-सप्तमं च अंगं च तयोरीशस्तस्मादेतदुक्तं भवति लग्नात्सप्तमाधिपतेः सकाशाद्राशिक्रमाद्दशेति पंचमो भेदः । एवमेव अंगेशान्नाम लग्नाधिपतेः प्रथमा धनाधिपतेर्द्वितियेत्यादिराशिक्रमात्प्राग्वदेव दशा ज्ञेया इति षष्ठो भेदः । अत्र चतुर्थभेदमारभ्य षष्ठभेदपर्यन्तं शन्यंताः सप्तैव ग्रहाः राहुके-त्वोर्ग्रहाभावादिति । यस्मिन्निति यस्मिन्नवांशे अंगं लग्नं विद्यते तस्य नवांशस्य य ईशः तस्मादारभ्य नवानां ग्रहाणां दशाः क्रमाज्ज्ञेयाः इति सप्तमो भेदः । अग्रादिति-नवांशानां यदग्रं अंतिमं नाम नवमो ग्रहः त-दारभ्य प्रथमपर्यन्तं ग्रहाणां क्रमशो दशा ज्ञेया इति अष्टमो भेदः । अब्जा-दिति-चंद्रात्सकाशाद्रविपर्यन्तं नवानां क्रमाद्दशा ग्राह्याः। अस्मिन् त्रिप्र-कारके दशाभेदे राहुकेत्वंतर्गतत्वसूचनाय "खेटाः केत्वंताः संस्थिताः क्र-मात्" इति स्फुटं लिखितं तेन सप्तमभेदमारभ्य नवपर्यंतं राहुकेत्वंतर्गतत्वं [illegible] । [illegible] केतुराहित्यमिति दिक् [illegible] ॥

अथ नवांशनवदशोदाहरणमाह ।

यथा जन्मचंद्रः ८।२५।२९।२८ अस्य कलापिंडः १५९२९।२८ अस्य विंशता २० भक्तेर्लब्धांकाः ७६४ इदं द्वादशभिर्भक्तेर्लब्धं भुक्तवर्षादि ६।४०।१९।०।० अस्यामष्टोत्तर १०८ मूनं कार्यम् तदा भोग्यवर्षादि ४३।११ ११।०।० एवं सर्वत्र ज्ञेयम् परं च यत्र यत्र ग्रहाणां दशा तत्र तत्र प्रत्येक ग्रहा-

चाल्पे दशा तस्यादिमा भवेत् ॥ ४२ ॥ ततस्तदधिकस्यैवं तुल्ये नैसर्गिकाद्बलात् ॥ राशीशात्सप्तमांगेशाच्चिंत्या राशिक्रमाद्दशा ॥ ॥ ४३ ॥ यस्मिन्नवांशकस्थेंके दशा तस्यादिमा मता ॥ अग्राद्-ब्जाच्च ये खेटाः केत्वंताः संस्थिताः क्रमात् ॥ ४४ ॥ दशामानं प्रवक्ष्यामि यथोक्तं ब्रह्मणा पुरा ॥ लिप्तीकृत्वा ग्रहं सोमखाश्विभि-र्भाजिते फलम् ॥४५॥ पुनः सूर्ये हृते लब्धं समाद्यांशकला दशा ॥ सर्वेषां मानवानां च दशा त्वेषा विचिंतयेत् ॥ ४६ ॥

टीका ।

अथ श्रीमदाचार्यः द्विचत्वारिंशद्दशानां मध्ये काश्चिदुक्तास्तदंतर्गता एव नवविधा आह । अथेति अथ उक्तदशानंतरं हे द्विजपुंगव राशिक्रमं वक्ष्ये तं शृणुष्व आकर्णयेति शिष्यं प्रति श्रवणाभिमुखीकरणं बोध्यम् । ग्रहे जा-त्यैकवचनम् । ग्रहेषु मध्ये यस्य ग्रहस्य राश्यादिकं राश्यंशकलाविकलाः एतत्सर्वं सर्वापेक्षया अल्पं न्यूनं तस्य ग्रहस्य आदिमा प्रथमा दशा भवेत् । आदिमेत्युक्त्याऽग्रस्था एवं क्रमेण बोध्याः । तदुक्तं भवति । उक्तापेक्षया-ऽधिका अवशिष्टापेक्षया च हीना द्वितीया एवं क्रमशस्तृतीयादिभेदः नवप-र्यन्तं बोध्यः इत्येकः प्रकारः । ततः तदनंतरं तदधिकस्य तेषु ग्रहेषु अधिकः सर्वापेक्षया अधिकः राश्यंशादिना अधिकः विशिष्टः तस्य प्रथमेति पूर्वोक्त-क्रमापेक्षया व्युत्क्रमशः द्वितीयादिप्रकारो बोध्यः इति द्वितीयो भेदः । तुल्ये नैसर्गिकाद्बलादिति उक्तभेदद्वये कदाचित् ग्रहद्वयस्य समत्वं प्राप्तं चेत्प्रथमभेदे यो नैसर्गिकबलहीनस्तस्यादौ ग्राह्या ततः नैसर्गिकबलाधिकस्येति । द्विती-यभेदे तु नैसर्गिकबलाधिकस्य आदौ नैसर्गिकबलहीनस्य पश्चात् ग्राह्येति समत्वेऽपि विरोधाभावोभेदद्वयेऽपि ज्ञेयः । अथ तृतीयभेदः नैसर्गिकाद्बलादि-ति नैसर्गिकबलेन न्यूनस्य प्रथमा तदपेक्षया अधिकस्य द्वितीयेत्यादि तृ-तीयः प्रकारः इति तृतीयभेदः । अस्मिन्भेदत्रयेऽपि राहुकेत्वंतर्गतत्वं बोध्यम् । अन्यथा नवानुपलब्धेः राश्यंशादिमत्त्वात्तयोः नैसर्गिकबलवत्त्वाच्चेति । ननु ... प्रकारद्वयं कथमुक्तमिति चेन्नवभेदसंपूर्तये नैस-

दयस्य पूर्वापरे पंच पंच घटिका दश नाडिका सा खंडाख्या संज्ञा एवं पूर्णमुग्धखंडसुधाश्चतुर्विधभेदाः संति एषां मध्ये पूर्णमुग्धे यदा जन्मसमये तदा गतघटीभिः षड्गुणा कार्या । तेन नवधा लिखेत् । अथवा खंडसुधायां जन्म तदा गतघटीभिः द्वादशगुणितेन नवधा लिखेत्। परं इंद्रिययुगे४५ भक्तेलब्धम् तत्सूर्यादिग्रहाणां श्रीमदाचार्येण मानमुक्तं नाम कथितं सूर्यादिग्रहाणां स्वस्वसंख्याभिः स्वस्वमाने गुणिते सति समादयो वर्षादयः स्युः ॥

अस्योदाहरणम् ।

अथ कालचक्रं द्विभेदभिन्नं तन्मध्ये प्रथमभेदोदाहरणमाह । यथा दिनस्य विंशद्घटिकायां जन्मेष्टं ८।१६ तन्मध्ये सूर्योदय-५-घटिका ऊनं कार्यं शेषघटिका ३।१६ इदं पूर्णसंज्ञायां जन्म । एत एव षड्गुणाः कार्याः जाताः काः १९।३६ इदं पंचचत्वारिंशत् ४५ भक्तेलब्धं ०।२६।८।०।० एतत्सूर्यादिग्रहाणां मानं परं च सर्वेषां ग्रहाणां स्वस्य संख्याभिर्गुणितं यथा सूर्यसंख्या १ गुणिता जातांकाः ०।२६।८।०।०मासस्थाने द्वादश १२ भक्तेलब्धं वर्षादि २।२।८।०।० एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ कालचक्रमहादशायंत्रम् ।								
सू.	च.	म.	बु.	बृ.	शु.	श.	रा.	के.
२	४	६	८	१०	१२	१५	१७	१९
२	४	६	९	११	१	३	६	८
८	१६	२४	२	१०	१८	२४	४	१२
०	०	०	०	०	०	०	०	०
१०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९
००	०३	०७	१३	२०	३०	४५	६१	७८
१७	१७	१७	१७	१७	१७	१८	१८	१८
६५	६८	७२	७४	७७	९०	११	२७	४४
१०	०	४	११	८	८	९	१	७
४	१०	२८	२२	२४	४	२२	१८	२२
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
००	००	००	०	००	००	००	००	०२

र्णां द्वादश १२ वर्षाणि ग्राह्याणि यत्र राशिदशा तत्र प्रतिराशिनववर्षाणि ग्राह्याणि सर्वत्राष्टोत्तरशतमानं ज्ञातव्यम् ॥

अथ राश्यंशकदशामाह ।

तन्वादिभावाः संस्पष्टाः प्रोक्तमार्गेण चानयेत् ॥ लग्नेशांशस्थितो यत्र दशास्तस्य इमाः स्मृताः ॥ ४७ ॥ द्वितीयेशादितश्चाग्रे ज्ञेया राश्यंशका दशा ॥ चिंत्या लग्ने बलवती लग्नेशे वा बलान्विते ॥ ४८ ॥

अस्य दशाया उदाहरणं नवमांशवज्ज्ञेयम् ॥

अथ कालदशामाह ।

संध्या पंचघटी प्रोक्ता दिनषष्ट्यंशनाडिका ॥ सूर्यबिंबार्द्धतः पूर्वं परस्तादुदयादपि ॥ ४९ ॥ एवं संध्याद्वयं विंशद्घटिकाभिः प्रकीर्तितम् ॥ दिनस्य विंशद्घटिकाः पूर्णसंज्ञा उदाहृताः ॥ ५० ॥ निशायामुग्धसंज्ञा च घटिका विंशतिश्च याः ॥ सूर्योदयस्य याः संध्याः खण्डाख्या दश नाडिकाः ॥ ५१ ॥ अस्तकालस्य या संध्या सुधाख्या दश नाडिकाः ॥ पूर्णमुग्धे गतघटी षड्गुणे नवधा लिखेत् ॥ ५२ ॥ तथा खंडसुधासूर्यं हते तु नवधा लिखेत् ॥ विभक्तानींद्रिययुगैर्मानाख्या न फलानि च ॥ ५३ ॥ क्रमात्सूर्यादिकानां वै मानमुक्तं मुनीश्वरैः ॥ स्वस्वमानं स्वसंख्याभिर्गुणिते स्युः समादयः ॥ ५४ ॥

टीका ।

दिनस्येति । अत्र दिनशब्दोऽहोरात्रपरः अहोरात्रं षष्टिघट्यात्मकं तन्मध्ये पंचघटिका संध्या प्रोक्ता कथिता सा च द्विविधा । अवांतरिता चतुर्विधा भवति । तद्यथा सूर्यबिंबार्द्धादस्तादुदयादपि पंच पंच घटिकाः पूर्वापरा ज्ञेयाः । एवं द्विविधा संध्या दश दश घटिकाभिः विंशद्घटिकाः कथिताः । दिनस्य शेषविंशद्घटिका पूर्णसंज्ञा रात्रौ शेषविंशद्घटिका मुग्धसंज्ञा । सूर्यो-

अथ चक्रदशामाह ।

११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	भावाः
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	वर्षाणि
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	मासा-
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	दयः
१९००	१०	२०	३०	४०	५०	६०	७०	८०	९०	२०००	२०१०	संवत्
	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९			
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	रविः
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	

अथ चरपर्यादशामाह ।

मैत्रेय सुमहाप्राज्ञ परोपहितकारक ॥ आयुर्दायविचारो हि गहनः सर्वदा द्विज ॥ ६६ ॥ आयुर्बहुप्रकारेण भाषितं ब्रह्मणा पुरा॥ लग्नर्क्षग्रहयोगेन आयुर्दायं वदामि ते ॥६७॥ नक्षत्रायुः पुरा विप्र तवाग्रे कथितं मया ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि राश्यायुर्द्विजसत्तम ॥६८॥ लग्नादिव्ययपर्यंतो राशियो द्वादशो द्विज ॥ आयुर्वर्षप्रदातव्या एभिश्चरपर्या दशा ॥६९॥ ओजर्क्षाणां क्रमाद्विप्र समानां व्युक्रमात्पुनः ॥ नाथांतेन समा ज्ञेया निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ॥ ७० ॥ मेषो वृषोऽथ मिथुनो तुलालिश्च धनुर्धरः ॥ एतेषामोजसंज्ञा स्यादब्दानां गणना क्रमात् ॥ ७१ ॥ कर्कः सिंहश्च कन्या च नक्रकुंभझषा द्विज ॥ एतेषां समसंज्ञा स्याद्वर्षाणां व्युक्रमाद्विज ॥ ७२ ॥ स्वर्क्षसंस्थितखेटस्य वर्षाणि द्वादशैव हि ॥ धनस्थे चैकवर्षं तु तृतीये हायनद्वयम् ॥ ७३ ॥ तुर्ये वर्षत्रयं विप्र पंचमे तुर्यहायनम् ॥ रिपुस्थे पंच वर्षाणि षड्वर्षाणि च सप्तमे ॥ ७४ ॥

अथ पुनः कालचक्रदशामाह ।

कालचक्रं प्रवक्ष्यामि नराणां हितकाम्यया ॥ यावद्देहादिजीवांतमिति चक्रस्य निर्णयम् ॥ ५५ ॥ सप्तविंशतिऋक्षाणि अनुलोमविलोमतः ॥ वक्ष्येऽहं वै तवाग्रे च अश्विन्यादि यथाक्रमम् ॥ ५६ ॥ द्वे द्वे रेखात्मके चक्रे चतुःकोणं लिखेत् क्रमात् ॥ द्वादशग्रहनिर्माणं मेषादिद्वादशं न्यसेत् ॥ ५७ ॥ ईशान्यादिक्रमेणैव मीनांतं द्वादश न्यसेत् ॥ एवं क्रमेण चक्रं तद्विलिखेद्विजनंदन ॥ ॥ ५८ ॥ द्वादशारं लिखेच्चक्रं तिर्यगूर्ध्वं समानकम् ॥ गृहाणि द्वादशैवं स्युस्सव्येषु च यथाक्रमम् ॥ ५९ ॥ द्वितीयादिषु कोष्ठेषु राशीन्मेषादिकान्न्यसेत् ॥ एवं द्वादशराश्याख्यं कालचक्रमुदीरितम् ॥ ६० ॥ अश्विन्यादित्रयस्तारा: सव्यमार्गं प्रतिष्ठितम् ॥ अपसव्यत्रयस्तारा रोहिण्यादि यथाक्रमम् ॥ ६१ ॥ अग्रे पुनः कालचक्रदशासव्यापसव्यमार्गमग्रे स्फुटं वक्ष्यति ॥

अथ चक्रदशामाह ।

राशीश्वराद्दशा ज्ञेया सूर्यादीनां क्रमात्पुनः ॥ दिवारात्रिस्तथा संध्या त्रिकाले त्रिविधा दशा ॥ ६२ ॥ चक्राख्या च दशा प्रोक्ता तवाग्रे द्विजनंदन ॥ लग्नस्थस्य दशा चादौ ततो वित्तस्थितादयः ॥ ६३ ॥ त्रियादयो यदेकस्थस्तदा भागादयोधिकात् ॥ तत्रापि तुल्यो नैसर्गाद्बलात्सूर्योधिकस्य च ॥ ६४ ॥ राशिप्रमितवर्षाणि भागाद्यान्यपपाततः ॥ भावानामपि लग्नाच्च वर्षाणि दिङ्मितानि च ॥ ६५ ॥

चक्रदशोदाहरणमाह ।

दिवा जन्म तदा राशीश्वराद्दशा ज्ञेया । अत्र तु राशीश्वरो गुरुः कुंभस्थस्तेनायं कुंभआदिदशा ग्राह्या । रात्रौ जन्म तदा लग्नस्य दशा ग्राह्या । । संध्यायां जन्म तदा धनभावाद्दशा ग्राह्या एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

यल्लब्धं तन्मध्ये वर्षमेकं वृद्धिः स्यात् नोचेतदा यल्लब्धं तन्मध्ये वर्षमेकं हीनं कार्यम् । वृश्चिकराशेः कुजकेतू द्वौ स्वामिनौ एवं च कुंभराशेः शनिराहू द्वौ स्वामिनौ एतेषां बलाधिके सति स एव ग्राह्यः ॥ दशाक्रममाह ॥ यथा मेषराशिस्वामी भौमः तस्मिन्द्वादशस्थानस्थिते सति एकादश वर्षाणि स्युः एवं वृषस्य दश वर्षाणि लब्ध्वा तस्य स्वामिनि उच्चराशिस्थिते वर्षमेकं वृद्धिर्जाता इमान्येकादशवर्षाणि स्युः । मकरराशिस्वामी शनिः स्वराशिस्थे अत एव द्वादशवर्षाणि स्युः एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ चरदशाचक्रम् ।												
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	योगाः
११ ० ० ० ०	११ ० ० ० ०	७ ० ० ० ०	७ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	८ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	२ ० ० ० ०	१२ ० ० ० ०	१२ ० ० ० ०	१ ० ० ० ०	८९ ० ० ० ०
१९००	११ १९	२२ १९	२९ १९	३६ १९	४२ १९	५० १९	५६ १९	५२ १९	६४ १९	७६ १९	८८ १९	८९ १९
१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२

अथ नवमांशस्थिरदशामाह ।

अधुना संप्रवक्ष्यामि दशास्थिरविशेषतः ॥ नवांशकदशामानं तवाग्रे कथयाम्यहम् ॥ ८८ ॥ प्रतिराशिप्रदिष्टैवं नवनवाब्दा दशा स्थिरा ॥ तन्वादिव्ययभावानां स्पष्टीकृत्वा द्विजोत्तम ॥ ८९ ॥ ग्रह नवांशायुरीत्या दशा तुल्या नवांशका ॥ अस्थिरा इति विज्ञेया परपक्षमिदं क्रमम् ॥ ९० ॥ पक्षद्वयं प्रवक्ष्यामि चरस्थिरद्वयं द्विज ॥ पूर्वं चरदशां वक्ष्ये तवाग्रे द्विजनन्दन ॥ ९१ ॥ ओजलग्ने जनुर्यस्य नवांशकदशा द्विज ॥ लग्नादिकं समारभ्य या जन्मप्रभृतिर्दशा

रंध्रस्थे नगवर्षाणि चाष्टवर्षाणि पुण्यगे ॥ नभःस्थे चांकवर्षाणि दिग्वर्षाणि तु लाभगे ॥ ७५ ॥ व्ययस्थे रुद्रवर्षाणि राश्यब्दाश्च मयानघ ॥ पूर्वोक्तेन प्रकारेण कथिता वै द्विजोत्तम ॥ ७६ ॥ वृश्चिकाधिपती द्वौ च कुजकेतू द्विजोत्तम ॥ स्वर्भानुपंगू कुंभस्य पती द्वौ चिंतयेद्द्विज ॥ ७७ ॥ स्वर्क्षे यदि स्थितौ द्वौ च भानुवर्षप्रदायकौ ॥ परर्क्षे संमतौ द्वौ च नाथांते न विचिंतयेत् ॥ ७८ ॥ परर्क्षे भिन्नभिन्नस्थौ द्वयोर्मध्ये तु यो वली ॥ तस्य नाथांतरील्या च वर्षाणि संलिखेद्द्विज ॥ ७९ ॥ अग्रहात्सग्रहः प्राणी सग्रहादधिकग्रहः ॥ साम्ये चरस्थिरद्वंद्वाः क्रमात्स्युर्बलिनो द्विज ॥ ८० ॥ राशिसाम्ये यदा विप्र बहुवर्षप्रदो वली ॥ तद्वाधादुच्चगः खेटो बलवान्सौबलो द्विज ॥ ८१ ॥ यद्यल्पवर्षदो विप्र तदापि तुंगगो वली ॥ नाथांतेन समा ज्ञेया पूर्वोक्तेन क्रमेण हि ॥ ८२ ॥ उच्चखेटस्य यद्भावे वर्षमेकं तु निक्षिपेत् ॥ तथैव नीचखेटस्य वर्षमेकं त्यजेद्द्विज ॥ ८३ ॥ एकः स्वक्षेत्रगोन्यस्तु परत्र यदि संस्थितः ॥ तदान्यत्र स्थितं नाथं परिगृह्य दशां नयेत् ॥ ८४ ॥ एकः स्वोच्चगतस्त्वन्यः परत्र यदि संस्थितः ॥ ग्राहयेदुच्चखेटस्थं राशिमन्यं विहाय वै ॥ ८५ ॥ एवं सर्वं समालोच्य दशायां निधनं वदेत् ॥ पापयोगे पापदृष्ट्या यस्य पापात्रिकोणगाः ॥ ८६ ॥ निधनं तद्दशायांवै भाषितं ब्रह्मणा यथा ॥ चरपर्यादशायास्ते कथयिष्याम्यहं फलम् ॥ ८७ ॥

अथ चरदशोदाहरणमाह ।

ओजराशीनां क्रमगणना समराशीनां विपरीतगणना नाथांतं राशिस्वामिपर्यन्तं यावत्संख्या तानि वर्षाणि स्युः । मेषवृषमिथुनतुलावृश्चिकधनूंषि एतत् ओजराशिसंज्ञा । कर्कसिंहकन्यमकरकुंभमीनानां समराशिसंज्ञा । स्वराशिस्थितखेटस्य तदा द्वादशवर्षाणि ग्राह्याणि । स्व[illegible] तदा

अथ नवांशस्थिरदशा चक्रम् ।

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	भावाः
९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	१०८
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	२०
००	०९	१८	२७	३६	४५	५४	६३	७२	८१	९०	९९	१०८
१०	१०	१०	१०	२०	२०	१०	१०	१०	२०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	२४	१४	१४	१४	२४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ स्थिरदशामाह ।

अधुना संप्रवक्ष्यामि स्थिरदशां द्विजोत्तम ॥ प्रकारद्वितयं वक्ष्ये यथा शंभुप्रणोदितम् ॥ ६ ॥ चरस्थिरद्विःस्वभावा राशीनां त्रिविधा क्रमात् ॥ सप्ताष्टमनवाब्दा च आनयीत दशां स्थिराम् ॥ ७ ॥ मेषसप्ताब्दविज्ञेया वृषे वसु ८ समा द्विज ॥ मिथुने नव वर्षाणि कर्कात्यादि यथाक्रमः ॥ ८ ॥ द्वादशराशिपर्यन्तं ज्ञायतेऽब्द। द्विजोत्तम ॥ षण्णवतिसमा संख्या तमारभ्य वदाम्यहम् ॥ ९ ॥ एषा स्थिरा सिद्धदशा तस्या यदि प्रवर्तकम् ॥ ब्रह्मग्रहाश्रितारंभस्तदग्रे पूर्ववत्क्रमः ॥ ११० ॥

अथ स्थिरदशोदाहरणम् ।

अत्र तु बुधः ब्रह्मग्रहः अत एव मकरस्थबुधः तस्य आदि महादशा प्रथमं मकरः १० द्वितीयं कुंभः ११ तृतीयं १२ प्रतिराशिचरादि ७।९ एवं वर्षाणि सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

॥ ९२ ॥ समराशौ जनुर्यस्य नवांशकदशा द्विज ॥ राश्यादिकं समारभ्य पुरा शंभुप्रणोदितम् ॥ ९३ ॥ ओजराशिगते खेटे क्रमात्तत्तद्दशा नयेत् ॥ तत्तद्राशिनवांशाद्याः समे तु विपरीततः॥९४॥ दशाप्रवर्तकः खेटो विषमर्क्षगतो द्विज॥राशिप्रतिनवाब्दानां सर्वेषां गणयेत्क्रमात्॥९५॥अष्टोत्तरशताब्दानां संख्यापूर्वं तदांशकाः॥ ख्याता स्थिरदशा ज्ञेया निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ९६ ॥ दशाप्रवर्तकखेटः समराशिं गतो द्विज ॥ तत्तद्राशिं समारभ्य गणयेद्व्युत्क्रमेण च ॥ ९७ ॥ तत्तद्राशिगतानां च नवांशास्ते द्विजोत्तम ॥ अष्टोत्तरशतं संख्या ह्यब्दानां च दशा स्थिरा ॥ ९८ ॥ विषमर्क्षे दशाप्राप्ते मेषे मेषादिकं गणेत् ॥ वृषे वृषादिकं गण्यं क्रमेण द्विजसत्तम ॥ ९९ ॥ समराशिदशाप्राप्ते नवांशकक्रमेण च ॥ संमुखं राशिमारभ्य गणयेद्द्विजसत्तम ॥ १०० ॥ एवं तत्तद्दशाकाले विषमे पूर्ववत्क्रमात् ॥ समे संमुखमारभ्य नवांशकक्रमेणच ॥ १ ॥ मेषे मेषादिकं गण्यं वृषे च मकरादिकम् ॥ मिथुने च तुलाद्या च कर्के कर्कादिकं द्विज ॥ २ ॥ एवं क्रमेण गणयेद्विषमर्क्षदशांतरे ॥ समर्क्षान्तर्दशाप्राप्ते गणना संमुखेन च ॥ ३ ॥ मेषे धनुषमाद्यं च वृषे कन्याम्मृगं गणेत् ॥ मिथुने च तुलाद्यं च कर्के मीनादिकं च यत् ॥ ४ ॥ एवं क्रमेण गणयेत्समे संमुखराशितः ॥ द्वयोः क्रममहं वक्ष्ये त्रिशूलिभाषितं पवा यथा ॥ ५ ॥

अथ नवमांशस्थिरदशोदाहरणमाह ।

नवांशस्थिरदशाऽत्र तु ओजलग्नं ० । ६ । ३ । ४२ अत एव लग्नात्क्रमो गणनीयः । यथा मेषस्य ९ वर्षाणि वृषस्य ९ वर्षाणि एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

णवती भवेत् ॥ १९ ॥ राशौ कारकयोगेषु निजनाथेन संयुते ॥ सराशिर्बलवान् विप्र कारके योगके मते ॥ १२० ॥ स्वामियुक्तः कारकेषु यत्तद्राशिर्बली द्विज ॥ तत्तद्राशौ चिंतनीयमग्रमग्रे विशेषतः ॥ २१ ॥ एकराशौ बहुग्रहाः संयुक्ता द्विजसत्तम ॥ राशिद्वारा बली ज्ञेयो यदि अग्रायनेधिकः ॥ २२ ॥ स्वल्पांशाल्पबली ज्ञेयो मध्यांशान्मध्यवीर्यकः ॥ अंशाधिकबली ज्ञेयो मग्रावनविलक्षणात् ॥ २३ ॥ ओजराशौ वेशिके च पुरतः पार्श्वं २।९२ संस्थितः ॥ पृष्ठतो वा प्राण इति वलदत्वेन कथ्यते ॥ ॥ २४ ॥ इति प्रथमभेदः ॥ यस्मिन्राशेः स्वामियोगे गुरुचांद्रिनिरीक्षिते ॥ स राशिर्बलवान्प्रोक्तो द्वितीयेपि च प्राणिनि ॥ २५ ॥ राशीनां द्वादशानां च बलमेवं द्वितीयकम् ॥ इति प्रोक्तप्रकारेण द्वितीयं ज्ञायते बलम् ॥ २६ ॥ इति द्वितीयप्रमाणभेदः ॥ ॥ स्वामिना तृतीयं प्राणि तवाग्रे गदितं मया ॥ स्वात्मकारककुंडल्यां चिंतयेद्विजसत्तम ॥ २७ ॥ केंद्रे पणफरे प्रोक्तं स्वामिदौर्बल्यमेव हि ॥ केंद्रदुर्बलवांश्चैवं पणफरे चैकसंज्ञकः ॥ ॥ २८ ॥ आपोक्लिमे द्विगुणितमेवं दौर्बल्यमेव च ॥ तृतीयं प्राणि इत्येव जानीयाद्विजनंदन ॥ २९ ॥ इति तृतीयप्राणभेदः ॥ चतुर्थप्राणि विज्ञेयं तवाग्रे च वदाम्यहम् ॥ पापयोगेन रहितः पापाक्रांतो न पश्यति ॥ स राशिर्बलवान् विप्र प्राणधारे चतुर्थकः ॥ १३० ॥ चतुर्विधे प्राणसंज्ञे एतेषां बलवीर्ययुक् ॥ स राशिरत्र भागे च अंतःपाके द्विजोत्तम ॥ ३१ ॥ इति चतुर्थभेदः ॥

अस्योदाहरणमाह।

अत्र तु आत्मकारको भौमः स एवाद्यप्राणः द्वितीयांशे निःप्राणः कृतः मकरस्थस्य राशौ बुधसंयुक्ते अत एव द्वितीयशनिप्राणस्वोचे भृगुकारक-

अथ स्थिरदशायंत्रमिदम् ।

१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	भावाः
७ ० ० ० ०	८ ० ० ० ०	९ ० ० ० ०	७ ० ० ० ०	८ ० ० ० ०	९ ० ० ० ०	७ ० ० ० ०	८ ० ० ० ०	९ ० ० ० ०	७ ० ० ० ०	८ ० ० ० ०	९ ० ० ० ०	वर्षाणि ० ० ० ०
१९ ००	१९ ०७	१९ १५	१९ २४	१९ ३१	१९ ३९	१९ ४८	१९ ५५	१९ ६३	१९ ७२	१९ ७८	१९ ८७	संवत.
१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२

अथोत्तरदशाचतुर्विधप्राणमाह ।

अथोत्तरदशा विप्र निरूपणमिहोच्यते ॥ प्राणबलेन संयुक्ते तत्रादौ राशिरुच्यते ॥ ११ ॥ आद्यं प्राणिबलं वाच्यं कारके योगसंमतात् ॥ स्वस्वकारकसंबंधे तत्तद्राशिर्बलप्रदः ॥ १२ ॥ कारकयोगे बलसाम्यं ग्रहयोगाय साम्यता ॥ भूयसा ग्रहयोगेन बलं वाच्यं द्विजोत्तम ॥ १३ ॥ ग्रहाधिकं ग्रहबलमिति न्यायेन चिंतयेत् ॥ तदापिं साम्यता विप्र यदापि निर्णयं वदेत् ॥ १४ ॥ राश्याधिपे स्वतुंगस्थे मित्रक्षेत्रादिकेपि वा ॥ एवं राशिबलं ज्ञेयं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ १५ ॥ ततो बलविशेषोर्थो नैसर्गिकमतं पुरा ॥ तस्मान्निसर्गकबलं संग्राह्यं द्विजसत्तम ॥ १६ ॥ अग्रहात्सग्रहो ज्यायान्सग्रहादधिकग्रहः ॥ साम्ये चरस्थिरद्विर्वा क्रमात्स्युर्बलशालिनः ॥ १७ ॥ एवं चरस्थिरप्राणिस्थिरो द्वंद्वबली द्विज ॥ ध्यायेद्विलंबनिसर्गं चिंतयित्वा न संशयः ॥ १८ ॥ पूर्वोक्ते [illegible]काध्याये चिन्तयेद्विजसत्तम ॥ कारकयोगादिबलं तस्मात्प्रा-

पर्यन्तं समा ग्राह्या प्रयत्नतः ॥ यतत्समायुःसंज्ञेयं निर्विशंकं द्वि-
जोत्तम ॥ ३९ ॥ ओजक्रमेण गणना समेषु चिंतयेत्क्रमः ॥ स-
मोपि सप्तमाच्चेत्तत्तद्राशिर्ब्रह्मणाश्रितः ॥ १४० ॥ ओजब्रह्मग्र-
हाश्रित्यैतद्ग्रहात्षष्ठमांतकः ॥ समानां गणना विप्र पुरा शंभुप्र-
णोदिता ॥ ४१ ॥ समे ब्रह्मग्रहाश्रित्ये सप्तमः षष्ठमान्तकः ॥
गणनीया समा ज्ञेया निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ४२ ॥

अथ बलविशेषं दर्शयति।

लग्नेशाल्लाभभावेशौ लग्न इत्यादितो द्विज ॥ स्थातव्यं च
पितुः प्राण इत्येवं ब्राह्मणोदितम् ॥ ४३ ॥ षड्वर्गादि तु
संबंधः स्थानव्यतिकरो द्विज ॥ तथा पूर्वोक्तसंबंधे तस्याः स्वच्छं
वदाम्यहम् ॥ ४४ ॥ ओजलग्नाश्रिते लग्ने तद्राशिगणनाक्रमात् ॥
षष्ठस्वाम्यंतरीत्या च समानीया द्विजोत्तम ॥ ४५ ॥ ब्रह्माश्रि-
तसमे लग्ने सप्तमाद्युत्क्रमेण च ॥ गणयेत्षष्टि समानि ह्य-
ब्दानीह द्विजोत्तम ॥ ४६ ॥ एवमेकादशे पापे दृष्टियोगे भव-
त्यपि ॥ ग्रहयोगं तथा विप्र प्रबले च व्यतीकरः ॥ ४७ ॥
रुद्रशूलदशादौ च क्वचित्प्राणो भवत्यपि ॥ तदग्रे तुंगादिबलं
व्यतिकरार्थंचतुर्थकः ॥ ४८ ॥ तुंगमूलत्रिकोणेषु स्वर्क्षमित्रा-
दिवर्गके ॥ ग्रहयोगबलप्राप्ताश्चत्वारो द्विजसत्तम ॥ ४९ ॥
इत्यास्थानव्यतिकरो भेदार्थो च चतुर्विधा ॥ अथ कारकयोगानां
भेदाश्चत्वार उच्यते ॥ १५० ॥ चतुर्धा प्राणसंज्ञेयं पूर्ववद्द्विजसत्त-
म ॥ प्राण इत्युपसंहारः पुरा शंभुप्रणोदितम् ॥ ५१ ॥ पंचम इ-
त्युपपदं केतुपंचमगं शुभम् ॥ ओजे क्रमेण गणना समे वा व्यु-
त्क्रमेण च ॥ ५२ ॥ दशाऽऽनेयाऽब्दसंख्या च पर्यायाष्टक्रमेण च॥
नाथांतेन समा ज्ञेया पूर्ववद्द्विजसत्तम ॥ ५३ ॥ त्रिकं त्रिकं राशि-

कुंडल्यां भृगूच्चस्थे केंद्रगते नायं भृगुस्तृतीयप्राणः पापग्रहहरिते चंद्रश्चतुर्थप्राणः ॥

अथ चतुर्विध प्राणदशायंत्रम् ।

१२ मं	१	२	१० श.	११	१२	१२ शु.	१	२	९ चं.	१०	११	भा
१	११	११	१२	१२	१	१	११	११	२	१२	१२	वर्ष
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१८००	१८०१	१८१२	१८२३	१८३३	१८४७	१८४८	१८४९	१८५०	१८७१	१८७३	१८७६	१८८७
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

कारकलग्नमाह ।

अस्या दशाया वर्षाणि चरदशावदानीतम्.

अथ ब्रह्मग्रहाश्रितषष्ठांत्यब्दिकां दशामाह ।

अधुना संप्रवक्ष्यामि ब्रह्मतामपरां दशाम् ॥ तस्याः प्रकारो वै विप्र तवाग्रे गदितो मया ॥ ३२ ॥ पूर्वोक्तलक्षणाक्रांते यत्र ब्रह्मग्रहे स्थिते ॥ तमारभ्यदशा ज्ञेया षष्ठांत्यब्दा समानयेत् ॥ ॥ ३३ ॥ ओजलग्ने रविश्चंद्रो मंगलादिक्रमेण च ॥ यस्य राशिस्थिते ब्रह्मा तद्ग्रहात्षष्ठखेचरः ॥ ३४ ॥ रवेर्भृगुं विजानीयाच्छिखिनोगुरितिक्रमः ॥ षष्ठांतिमसमा विप्र गणनीया यथोक्तकम् ॥ ३५ ॥ समलग्नं यदा प्राज्ञ ब्रह्मग्रहः समाश्रितः ॥ तत्तद्राशितमो राशिपर्यंताब्दसमं नयेत् ॥ ३६ ॥ यद्वा ब्रह्मसमाराशिमारभ्य क्रियते द्विज ॥ षष्ठराश्यंतमब्दांश्च संग्राह्यपरपक्षकः ॥ ३७ ॥ दशा ब्रह्मग्रहाश्रितं राशिमारभ्यकीर्त्यते ॥ षट्..। यत्र पूर्णाश्च भवंति द्विजसत्तम ॥ ३८ ॥ तावद्धि राशि-

द्भीतिर्महाक्लेशो भवति द्विजसत्तम ॥ १७० ॥ यस्मिन् राशेः पापभोगपापाश्रित्पापयोगतः ॥ स्वर्क्षे गुरुसमीपस्थे पापयोगो न बाधते ॥ ७१ ॥ शुभखेटाश्च सर्वे वा मध्ये कोपि ग्रहो द्विज ॥ समीपे स्वर्क्षतुंगस्थे पापयोगो न बाधते ॥ ७२ ॥ शुभैः शुभफलं वाच्यं सा दशा सर्वशोभना ॥ राज्यलक्ष्मीप्रदाता च प्रतिष्ठा गौरवं सुखम् ॥ ७३ ॥ बलिनोः शुक्रशशिनोः केंद्राख्यानुदशाऽऽनयेत् ॥ पुरुषश्चेतसो नेयाः स्त्रियश्चेद्दर्पणं नयेत् ॥ ७४ ॥ आदौ शुक्रादितो नेयाद्द्वितीयं सूर्यतो द्विज ॥ कुजादितस्तृतीये च प्रकारं सर्वतो नयेत् ॥ ७५ ॥ क्रमव्युत्क्रमभेदेन भृगुभानुकुजा नयेत् ॥ सर्वेषां फलमित्येवं यथा शंभुप्रणोदितम् ॥ ७६ ॥ लग्नसप्तमयोर्मध्ये बली चैकः प्रकल्पयेत् ॥ केंद्रे पणफरापोक्ले दशार्थे द्विजसत्तम ॥ ७७ ॥ केंद्रप्रथमतो नेयात्पंचमात्पणफरे स्थिते ॥ नवमाच्चापोक्लिमे नेयाद्दशारंभ इदं क्रमात् ॥ ७८ ॥ ओजे समप्रभेदेन पुरुषः स्त्री प्रकल्पयेत् ॥ लग्नात्तद्विमुखाद्विप्र दशाद्वादशराशिषु ॥ ७९ ॥ चरे पूर्वप्रकारेण स्थिरे षष्ठादिकेन च ॥ यावद्द्वादशभावानां भेदं दत्वारिभाषितम् ॥ १८० ॥ चरे प्रकारमेकैवं स्थिरे षष्ठादितो द्विज ॥ ८१ ॥ चरपर्या दशा प्रोक्ता पूर्वाख्येयं द्विजोत्तम ॥ स्थिरपर्यादितः प्रोक्ता सप्ताष्ट नववर्षतः ॥ १८२ ॥

अस्योदाहरणमाह ।

अत्र तु बुधो बह्वा तस्मात्षष्ठो ग्रहः केतुः तस्मात्षष्ठो ग्रहो गुरुः एवमग्रेऽपि बोद्धव्यम् ॥

पदमोजे चतुः क्रमेण च ॥ समे व्युक्रमरीत्या च राशिपदत्रिकं त्रिकम् ॥ ५४ ॥ क्रमेण पंचमे केतुर्नवमे व्युक्रमेण च॥ शुभं फलं न दत्वैनं पंचमे शिखिसौम्यवत् ॥ ५५ ॥ पंचम इत्युपपदं पदारूढे विचिंतयेत् ॥ ओजक्रमेण गणना समे लग्ने न व्युत्क्रमः ॥ ॥ ५६ ॥ नवमे संस्थिते केतावारूढं राशितो द्विज ॥ विषमे पूर्ववत्तर्हि क्रमेण पंचमे स्थिते ॥ ५७ ॥ शुभे फलप्रदातारः पंचमे चरसंज्ञकाः ॥ दशायां केतुनः पापैरिति शुभफलं ददौ ॥ ५८ ॥ ग्रहनवांशकरीत्या च समानीतं द्विजोत्तम ॥ चरनवांशाब्दसंज्ञेयं भावे बलद्वितीयकम् ॥ ५९ ॥ स्वस्वाम्यादि दशा ग्राह्या फलादेशाय हेतवे ॥ स्थिरनवांशे वर्षाणि राशिं प्रति नवैव हि ॥१६०॥ चरराशिनवांशाब्दे मासान्येव चरस्थिरा ॥ विधेये विफलार्थाय बले ग्राह्यं द्विजोत्तम ॥ ६१ ॥ यस्मिन्काले यस्य राशेर्यदा सा च चरस्थिरा ॥ पर्यायस्तद्दशायां च स राशिर्द्वारमुच्यते ॥ ६२ ॥ लग्नाद्यावद्दूरं स्याद्द्वारराशिर्द्विजोत्तम ॥ तस्माच्च तावद्दूरो हि बाह्यराशिर्भवत्यपि ॥ ६३ ॥ चरानुक्तितमार्गः स्यादष्टषष्ठादिका स्थिरे॥ उभये कंटका ज्ञेया लग्नपंचमभाग्यतः ॥ ६४ ॥ चरस्थिरद्विःस्वभावे ओजेषु प्राक्क्रमोक्रमः ॥ तेषु च त्रिषु युग्मेषु ग्राह्या व्युक्रमतोऽखिला ॥ ६५ ॥ एवमुल्लिखितो राशिः पाकराशिरिति स्मृतः॥ स एव भागराशिश्च पर्याये प्रथमे स्थिरः ॥ ६६ ॥ लग्नाद्यावत्तिथेः पाकः पर्यायइव दृश्यते ॥ तावन्मात्रातिथेर्भोगः पर्याये यत्र गृह्यताम् ॥ ६७ ॥ तदिदं चरपर्यायस्थिरपर्याययोर्द्वयोः ॥ त्रिकोणाख्यदशायां च पापभोगप्रकल्पनम् ॥ ६८ ॥ तयोर्द्वयोः समालोक्य योगपापे नवं च तत् ॥ पापग्रहदशायां च वंध्यादि परिचिंतयेत् ॥ ६९ ॥ पापयोगे च पापाद्ये देहपीडा मनोव्यथा ॥ नृपा-

अथ कारककेंद्रदशामाह।

सूर्यादिनवखेटाश्च आयुदातनवांशकान् ॥ नवभिर्नवभिर्वर्षैः कारकेन्द्रादिकादशा ॥९२॥ तेषां नवांशकानां च ह्यब्दानां द्विजसत्तम ॥ कारकेंद्रादिसंस्थाप्य क्रमात्पूर्वं समानयेत् ॥ ९३ ॥ आदौ केंद्रस्थराशिश्च तस्याधिपक्रमेण च ॥ नवभिर्नवभिर्वर्षैः कारकेंद्रादिसंस्थिता ॥ ९४ ॥ आदौ केन्द्रस्थराशिश्च तस्याधिपक्रमेण च ॥ बलाधिक्येन प्रथमस्ततो दुर्बलसंज्ञकः ॥ ९५ ॥ प्रतिभे नव वर्षाणि कारकाश्रितराशितः ॥ जन्मसंपद्विपत्क्षेमप्रत्यरीसाधको बुधः ॥ ९६ ॥ मैत्रादिमैत्रमित्येवं तत्तदंतर्दशां नयेत् ॥ स्वकेंद्रस्थाधिपानां च सूर्यादीनां ग्रहाद्विज ॥ ९७ ॥ कारकलग्ने समालोक्य लग्नसप्तमयोर्बली ॥ तदारभ्य क्रमेणैवं क्रमव्युत्क्रमभेदतः ॥९८॥ ग्रहकारकपर्यंतं राशिसंख्या दशाब्दिका ॥ ततः कारककेंद्रादिविभागे न बली भवेत् ॥९९॥ आदौ केंद्रस्थितानां च स्थितानां पणफरे स्थितः ॥ आपोक्लिमे स्थितानां च ततोपि बलवद्विज ॥ २०० ॥ बलाढ्यप्रथमे विप्र क्रमेण सर्वदुर्बला ॥ केंद्रादिस्था ग्रहाणां च दशाब्दानयनं कृतम् ॥ १ ॥ खेटात्कारकपर्यन्तं राशिसंख्याप्रमाणतः ॥ एवं दूरं महाप्राज्ञ नवत्यब्दानयेत्क्रमात् ॥ २ ॥ यथा कारकग्रहस्याब्दास्तथा कारकयुक्तकाः ॥ तत्तद्ग्रहाणामब्दानामानेयं द्विजसत्तम ॥ ३ ॥ एवं स्थिरे दशारभ्य स्थानं दर्शयति द्विज ॥ अंतर्दशाब्दमानेयं ह्यार्क १२ भानां क्रमेण च ॥ ४ ॥ लग्नादिचतुः केंद्रेषु वैषम्याधिके वै द्विज ॥ तद्राशेः स्थितिमारभ्य ह्येकाब्देन क्रमेण च ॥ ५ ॥ चतुः केंद्रेषु विप्रेंद्र विषमातिबलाधिका ॥ दशाप्रदत्वात्सराशिः कारकं पर्यवस्थितः ॥ ६ ॥ अंतर्दशांतदार-

अथ ब्रह्मदशायंत्रम् ।

१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	भावा
बु.		के.		बृ.		सू.		शु.		चं.		
६ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	७२ वर्षा- शि.
१९००	१९०६	१९१२	१९१८	१९२४	१९३०	१९३६	१९४२	१९४८	१९५४	१९६०	१९६६	१९७२
१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२

अथ केंद्रादिदशामाह ।

अथ केंद्रदशारीत्या भेदानाह द्विजोत्तम ॥८३॥ प्रथमे चरराशौ च लग्ने वा सप्तमेपि वा ॥ बलवान्राशिरारभ्य उत्क्रमार्गे दशाक्रमः ॥ ८४ ॥ विषमे समभेदाच्च प्रथमे प्राक्क्रमोत्क्रमः ॥ प्रथमादि द्वितीयादि द्वादशानां क्रमेण च ॥ ८५ ॥ संप्राक्क्रमोक्तपदमप्यनुज्झितक्रमोपरि ॥ दशा द्वादशराशीनां क्रमव्युक्रमभेदतः ॥ ८६ ॥ स्थिरराशौ द्वितीयेपि लग्ने वा सप्तमे द्विज ॥ षट्षष्ठादि च रीत्या च दशारंभः प्रकाशयेत् ॥ ८७ ॥ रवितः पूर्वमुक्तेन क्रमव्युक्रमभेदतः ॥ क्रमाद्वृषे वृश्चिके च व्युक्रमात्कुंभसिंहयोः ॥ ८८ ॥ पृथक्क्रमेण तृतीयाद्विःस्वभावदशा द्विज ॥ लग्ने वा सप्तमे वापि बलवान्नविलोकयेत् ॥ १८९ ॥ चतुष्टकेंद्रादिदशा लग्नपंचमभाग्यतः ॥ केंद्रे लग्ने ततो नेयात्पणफरे पंचमादितः ॥ १९० ॥ आपोक्लिमे भाग्यतश्च दशारंभ द्विजोत्तम ॥ नवं नवं समा ग्राह्या मैत्रेय स्पष्टभाषिते ॥ १९१ ॥

अथ कारकग्रहदशानयनमाह।

लग्नाद्वा सप्तमाद्विप्र गणनीयः क्रमोत्क्रमः ॥ कारकपर्यन्तराशिश्च संख्या यंत्रात्मिकाः समाः ॥ ११ ॥ कारकग्रहदशा विप्र अन्येषां तु व्यतिक्रमः ॥ ग्रहाः कारकपर्यंतं विषमसमविरोधतः ॥ १२ ॥ क्रमव्युत्क्रमभेदेन गणनीयं द्विजोत्तम ॥ संख्यासमा इहाब्दाश्च पुरा शंभुप्रणोदितम् ॥ १३ ॥ कारकयुक्तग्रहाणां तु कारकतुल्याब्दसंख्यया ॥ संग्राह्य च समा ज्ञेयाः पूर्वोक्तेन दशाक्रमः ॥ १४ ॥ लग्नात्कारकपर्यंतं संख्यां न्यस्य दशा भवेत् ॥ गणनीयं प्रयत्नेन समा लब्धा दशां नयेत् ॥ १५ ॥ तद्युक्तानां तुल्याब्दाः स्युः प्रत्येकं तु दशाक्रमात् ॥ उभयोरधिकं संख्या कारकस्य दशासमाः ॥ १६ ॥ कारकस्य युतश्चादौ तत्केंद्रादिस्थितास्ततः ॥ दशाक्रमेण विज्ञेयाः शुभाशुभफलप्रदाः ॥१७॥ पूर्वं फलं प्रवक्ष्येहं दशाफलं द्विजोत्तम ॥ स्वामिना बलवान् विप्र तस्याधिकशुभं फलम् ॥ २१८ ॥

अथ कारकग्रहदशोदाहरणम्।

अत्रात्मकारको भौमः मीनस्थो लग्नमारभ्य भौमपर्यंतमब्दानि ११ स्युः परं अमात्यकारकश्चंद्रः धनराशिस्थो लग्नमारभ्य चंद्रपर्यंतमष्टौवर्षाणि स्युः एवमग्रेपि बोधव्यम् ॥

अथ कारकचक्रमाह।

मंगलः	चंद्रमाः	बृहस्पतिः	बुधः	शनैश्वरः	शुक्रः	सूर्यः
आत्मकारक.	अमात्यकारक.	भ्रातृकारक.	मातृकारक.	पुत्रकारक.	ज्ञातिकारक.	दाराकारक.

भ्य द्वादशराशिषु द्विज ॥ प्रतिराश्येकमब्दं चेत्सर्वे स्पष्टाधिपाः क्रमात् ॥ ७ ॥ एवं महादशाब्दानां द्वादशराशिषु भ्रमेत् ॥ तदनंतर्दशा ज्ञेया भानूराश्योपरि भ्रमन् ॥ ८ ॥ नवांशाख्या दशाब्दानामित्यनुवृत्यमेव च ॥ आदिराशिनवाब्दानां संग्राह्यो द्विजसत्तम ॥ ९ ॥ एवं केंद्रबलाधिक्यमारभ्य प्रथमा दशा ॥ दुर्बलानां च सर्वेषामब्दानामानयेत्क्रमात् ॥ २१० ॥

अथ केंद्रादिदशोदाहरणम् ।

अथ प्रथमचरादिभेदमध्ये लग्नसप्तमयोर्मध्ये यो बलवान्स प्रथमतो ग्राह्यः एवं स्थिरद्विःस्वभावादि ज्ञेयं । अत्र तु चरलग्नमध्ये सप्तमो बलवान् स एव तुलायां दशाप्रारंभे अग्रे मकरः अत्र मेषः ४ पुनः पणफरात् वृश्चिक दशा अग्रे कुंभः अग्रे (२) पुनः आपोक्लिमे धनं द्वितीयं १२ तृतीयं (३) एवं सर्वत्र ज्ञेयं । अत्र तु तुलाचरराशिर्बलवान् स एव ग्राह्यः वर्षाणि ९ नवनव ग्राह्याणीति सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ केंद्रादिदशायंत्रम् ।

७	१०	१	४	८	११	२	५	९	१२	३	६	भापः
९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	१०८
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	२०
००	०९	१८	२७	३६	४५	५४	६३	७२	८१	९०	९९	१०८
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

पूर्वरीत्या च पुनरुक्तं प्रणोदितम् ॥ २७॥ बलिनौ शुक्रशशिनौ ज्ञेया मंडूकका दशा ॥ पुरुषश्च ततो नेयात्स्त्री चेद्दर्पणतो नयेत्॥ ॥ २८ ॥ केंद्रे पणफराच्चापो [क्लिम] क्रमेण बलवान्द्विज ॥ आदौ रीत्या दशाऽऽनेया प्रतिराशिनवाब्दिका ॥ १२९ ॥

अथ मंडूकदशोदाहरणमाह ।

अत्र तु मेषलग्नं तस्यादिमा दशा तदब्दानि ७ परं सिंहराशिदशा अब्दानि स्युः ८ परं धनराशिदशाब्दानि ९ स्युरग्रे वृषात् २।६।१० एवमग्रेऽपि बोद्धव्यं । केंद्रादिक्रमेण मंडूकवदुत्प्लुत्य पतनान्मंडूकसंज्ञा एवं ज्ञेयम् ॥

अथ मंडूकदशाचक्रम् ।

१	५	९	२	६	१०	३	७	११	४	८	११	मावाः
७	८	९	८	९	७	९	७	८	७	८	९	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९ ००	१९ ०७	१९ १५	१९ २४	१९ ३२	१९ ४१	१९ ४८	१९ ५७	१९ ६४	१९ ७२	१९ ७९	१९ ८७	००
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	०
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	०
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	०

अथ शूलदशामाह ।

दशा शूलं प्रवक्तव्यं फलं निर्याणराशितः ॥ प्रवक्ति सप्तमाद्विप्र निर्दशे शूलमात्रतः ॥ २३० ॥ माहेश्वरर्क्षादिदशानिर्याणस्थानशूलभम् ॥ बलेन शूलं संग्राह्यं मृत्युरथ द्विजोत्तम ॥ ३१ ॥ दशानेकविधा विप्र सप्ताष्टनवभिः सदा ॥ अत्र ग्राह्या महाप्राज्ञ शूले निर्याणनिश्चितम् ॥ ३२ ॥ सर्वायुः पाकमारभ्य राशौ च

अथ कारकग्रहदशाचक्रम् ।							
१ मं.	९ च	११ गु.	१० बु.	१० श.	१२ शु.	११ सू.	योगाः
११	८	१०	९	९	११	१०	६८
०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०
१९००	१९११	१९११	१९२९	१९३८	१९४७	१९५८	१९६८
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ मंडूकदशामाह ।

मंडूक इति विख्यातां त्रिकूटाख्यां दशां द्विज॥सप्ताष्टनवसंख्या च क्रमाब्दाः स्थिरदशामिति ॥ १९ ॥ चरस्थिरद्विःस्वभेषु सप्ताष्टनवसंख्यया ॥ अब्दानि पूर्वरीत्या च ह्यानीय च दशा स्थिरा ॥ २२० ॥ तद्राशेश्चाब्दकूटश्च घटितत्वाद्द्विजोत्तम ॥ चरस्थिरद्विःस्वभावानां त्रिकोणर्क्षे प्रवर्तते ॥ २१ ॥ क्रमेण प्रोक्तरीत्या च प्रवृत्तत्वात्त्रिकूटका ॥ मंडूकेति समाख्यता पुरा शंभुप्रणोदिता ॥ २२ ॥ केंद्रात्पणफराच्चैवापोक्लिमलग्नपंचतः ॥ क्रमेण भाग्यादिति च त्रिकोणाख्या च पूर्ववत् ॥ २३ ॥ त्रिकूटघटितत्वाच्च केंद्रादिति द्विजोत्तम ॥ समुद्रा घटितत्वाच्च दशा स्थूला त्रिकूटका ॥ २४ ॥ वैषम्या यदि विप्रेंद्र लग्नसप्तमयोस्तथा ॥ मध्ये बलवती राशिस्तमारभ्य प्रवर्तते ॥ २५ ॥ पुंसो ज्ञातकवान्विप्र लग्नसप्तमयोर्द्वयोः ॥ बलाढ्येन दशा ज्ञेया पूर्वोक्तेन क्रमेण च ॥ २६ ॥ स्त्रीजातकवती विप्र बलवत्सप्तमा दशा ॥ आनीय

तस्मात्सप्तमवीर्याढ्यं दशारंभं प्रकल्पयेत् ॥ पुंसां स्त्रीजातकं वक्ष्ये क्रमव्युत्क्रमभेदतः ॥ ३९ ॥ बलिनस्तु दशाऽऽनेया राशेर्हि शशिशुक्रयोः ॥ स्त्रीचेद्दर्पणतो नेया पुरुषश्च ततो नयेत् ॥२४०॥

अथ योगार्द्धदशोदाहरणमाह।

योगार्द्धदशायां प्रति[illegible] क-र्तव्यं तदेव योगार्द्धदशः [illegible] पुनः स्थिरदशायां ७ सप्त वर्षाणि उभयोर्योगे १८ अस्यार्द्धं ९ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ योगार्द्धदशाचक्रम् ।												
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	योगा
९	९	८	७	७	८	६	७	५	९	१०	५	९३
०	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०		
१९००	१९०९	१९१८	१९२७	१९३६	१९४१	१९४८	१९५६	१९६३	१९६९	१९७८	१९८८	१९९३
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१५	१४	१४	१४	१५
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ दृग्दशामाह।

कुजादिति स विज्ञेया विलग्ननवमादितः ॥ क्रमत्रये कूटपदं नाम्ना वै दृग्दशा द्विज ॥ ४१ ॥ दृष्टिचक्रे संमुखश्च राश्यादौ नवमस्य च ॥ कुत्रचित्क्रमरीत्या च कुत्रचिद्व्युत्क्रमेण च ॥ ४२ ॥ ततोपि पंचमस्यैवं क्रमेण कुत्रचिद्द्विज ॥ कुत्रचिद्व्युत्क्रमेणैवं राश्ये-कादशसंमुखम् ॥ ४३ ॥ तस्याभावप्रमाणो हि न ग्राह्यं द्विज-सत्तम ॥ संग्राह्यं पंचमस्यैवं दृष्टिचक्रे विशेषतः ॥ ४४ ॥ अ-

विषमे द्विज ॥ लग्नात्प्रवृत्तिः संज्ञेया सप्ताष्टनवभिः समाः ॥ ३३ ॥ समेति सप्तमाद्विप्र नग ७ नाग ८ नवाब्द ९ का ॥ दशा संग्राह्यमारभ्य निर्विशंकमिदं क्रमात् ॥ २३४ ॥

अथ शूलदशोदाहरणमाह ।

अत्र तु भृगुः रुद्रशूलसंज्ञा शूलदशानिर्याणराशेः सप्तमराशितः प्रवृत्ताः भृगोः सकाशात् कन्या सप्तमराशिः अत एव कन्याराशिमारभ्येति ज्ञेयम् ॥

अथ शूलदशाचक्रम् ।

६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	यो.
९	७	८	९	७	८	९	७	८	९	७	८	९६
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	[illegible]	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९००	१९०९	१९१६	१९२४	१९३३	१९४०	१९४८	१९५७	१९६४	१९७२	१९८१	१९८८	१९९६
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ नक्षत्रदशामाह ।

नक्षत्रायुर्महाप्राज्ञ पूर्णमग्रे प्रभाषितम् ॥ विंशोत्तरी पंचधा च द्विधा चाष्टोत्तरी मता ॥ ३५ ॥ पशुवर्गोपरि दशा सर्वेषां चिंतयेद्विज ॥ ततो निर्याणमाख्यं निर्विशंकं भविष्यति ॥ ३६ ॥

अथ योगार्द्धदशामाह ।

चरस्थिरदशा विप्र यं च योगं समाचरेत् ॥ तस्यार्द्धं च समायुर्दा नाम्ना योगार्द्ध सा दशा ॥ ३७ ॥ लग्नसप्तमयोर्मध्ये वलाश्रयमचिंतयेत् ॥ लग्ने बलवती लग्नाद्दशारंभं प्रकाशयेत् ॥२३८॥

तस्मात्सप्तमवीर्याढ्यं दशारंभं प्रकल्पयेत् ॥ पुंसां स्त्रीजातिकं वक्ष्ये क्रमव्युक्रमभेदतः ॥ ३९ ॥ बलिनस्तु दशाऽऽनेया राशेर्हि शशिशुक्रयोः ॥ स्त्रीचेद्दर्पणतो नेया पुरुषश्च ततो नयेत् ॥२४०॥

अथ योगार्द्धदशोदाहरणमाह।

योगार्द्धदशायां प्रतिराशिसमागतचरदशाब्दस्थिरदशाब्दयोर्योगार्द्धं कर्तव्यं तदेव योगार्द्धदशा । तद्यथा मेषचरदशायां एकादशवर्षाणि ११ पुनः स्थिरदशायां ७ सप्त वर्षाणि उभयोर्योगे १८ अस्यार्द्धं ९ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ योगार्द्धदशाचक्रम् ।												
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	योगा
९	९	८	७	७	८	६	७	५	९	१०	५	९३
०	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९००	१९०९	१९१८	१९२७	१९३६	१९४१	१९४८	१९५६	१९६३	१९६९	१९७८	१९८८	१९९३
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ दृग्दशामाह।

कुजादिति स विज्ञेया विलग्ननवमादितः ॥ क्रमत्रये कूटपदं नाम्ना वै दृग्दशा द्विज ॥ ४१ ॥ दृष्टिचक्रे संमुखश्च राश्यादौ नवमस्य च ॥ कुत्रचित्क्रमरीत्या च कुत्रचिद्व्युत्क्रमेण च ॥ ४२ ॥ ततोपि पंचमस्यैवं क्रमेण कुत्रचिद्द्विज ॥ कुत्रचिद्व्युत्क्रमेणैवं राश्येकादशसंमुखम् ॥ ४३ ॥ तस्याभावप्रमाणो हि न ग्राह्यं द्विजसत्तम ॥ संग्राह्यं पंचमस्यैवं दृष्टिचक्रे विशेषतः ॥ ४४ ॥ अ-

भिपश्यंति ऋक्षाणि पार्श्वभं द्विजसत्तम ॥ पूर्वोक्तरीत्या तदेव त्रिकूटपदमुच्यते ॥ ४५ ॥ त्रिराश्यात्मकूटपदं ततोपि दशमस्य च ॥ दृग्दशैकादशे ज्ञेया नवमस्यापि दृग्दशा ॥ ४६ ॥ फलार्थं दृग्दशा विप्र संगृह्यैकादशेपि च ॥ तस्याः प्रकारं वक्ष्येहं पुनरुक्तं विशेषतः ॥ ४७ ॥ अथोष्ट्रयुग्मभेदेन गणनाक्रम उच्यते ॥ यथा सामान्यसंज्ञेयं युग्मेषु मातृधर्मयोः ॥ ४८ ॥ गणनायां च सामान्यं पंचमैकादशे द्विज ॥ क्वचिदित्यात्मकं ज्ञेयं सामान्यत्रयकूटके ॥ ४९ ॥ अथौजपदयोर्विप्र संज्ञेयं विपरीततः ॥ युग्मे युग्मपदयोश्च यथा सामान्ययोजकम् ॥ २५० ॥ क्रमो वृषे वृश्चिके च हीत्युक्तेन द्विजोत्तम ॥ अत्रापि ओजकूटस्थे पंचमैकादशाक्रमात् ॥ ५१ ॥ दृग्योगं च भवेद्विप्र दृग्दशा बलदायिका ॥ युग्मकूटस्थसामान्यं व्युक्रमात्सिंहकुंभयोः ॥ ५२ ॥ पंचमैकादशौ विप्र दृग्योगौ भवतइत्यपि ॥ राशीनां द्विःस्वभावानां पंचमैकादशे स्थिते ॥ ५३ ॥ दृग्योगस्याप्यभावश्च दृष्टिचक्रे विचिंतयेत् ॥ यत्र भावे दृष्टिस्तत्र तस्याश्रयादिके द्विज ॥ ५४ ॥ नवमेशानंतरं च विज्ञेया गणिताग्रणीः ॥ सप्तमस्य ततो ज्ञेया नवमादि त्रिकोणगे ॥ ५५ ॥ द्विधा राशिर्दृग्दशायां पार्श्वराशिद्वयं दशा ॥ पुंराशिर्द्विःस्वभावस्य ज्ञेया तस्य क्रमेण च ॥ ५६ ॥ स्त्रीराशिर्द्विःस्वभावेपि व्युक्रमेण द्विजोत्तम ॥ चतुर्थदशमौ ग्राह्यौ पार्श्वभं तु न संशयः ॥ ५७ ॥ चरराशिक्रमेणैव संस्थिते व्युक्रमेण च ॥ पंचमैकादशौ विप्र दृग्योगं च भवत्यपि ॥ ५८ ॥ पार्श्वराशिर्महाप्राज्ञ दशा नेयाक्रमोक्रमः ॥ द्विःस्वभावनवमादौ संज्ञेयाः सप्तमस्य च ॥ ५९ ॥ ओजसंज्ञा द्विःस्वभावे क्रमेण तुर्य ४ व्योमके १० ॥ समे व्युक्रमतो ज्ञेया सा ग्राह्या व्योमतुर्ययोः

॥ २६० ॥ संख्या नवनवाब्देन द्वादशराशीनां द्विज ॥ संग्राह्यं दृग्दशानां च फलं पूर्वप्रकारतः ॥ २६१ ॥

अथ दृग्दशोदाहरणमाह।

कुजादिर्लग्ननवमादित्रिकूटपदक्रमेण दृग्दशा भवति आदौ नवमस्य ततो दृष्टिचक्रे संमुखराशेस्ततः कचित् क्रमरीत्या कुत्रचिद्व्युक्रमरीत्या पंचमस्यततः कुत्रचिक्रमेण कुत्रचिद्व्युक्रमेणैकादशस्य संमुखराशेरित्युक्तं। तत्र प्रमाणाभावात्पंचमस्य कुतो न उच्यते दृष्टिविषये आदौ संमुखं पश्यन्ति ततः पार्श्वराशिस्तदेव चित्रकूटपदं त्रिराश्यात्मकं पदं ततो दशम एकादशस्य दृग्दशा भवति नवमदृग्दशा दशमदृग्दशा एकादशदृग्दशेति फलितार्थः। पंचमैकादशयोर्गणना सामान्यशास्त्रमोजपदयोर्विपरीतं ज्ञेयम्। युग्मपदयोर्यथा सामान्यमतिक्रम्य विज्ञेयम्। तथा च क्रमाद् वृश्चिके चेत्यत्र वृषवृश्चिकयोरोजकूटस्थत्वाद्व्युक्रमेण पंचमैकादशौदृग्योग्यौ। सिंहकुंभयोर्युग्मकूटस्थत्वाद्यथा सामान्यं व्युक्रमेणैव पंचमैकादशौ दृग्योग्यौ भवतः। द्विःस्वभावे दृग्योग्यपंचमैकादशयोरभावात्। दृष्टिचक्रे यत्र यत्र दृष्टिस्तत्रादौ नवमराशिद्वयदशायां क्रमस्तु पुंराशिश्चेद्द्विःस्वभावस्तर्हि क्रमेण त्रिराशिश्चेद्व्युक्रमेण चतुर्थदशमौ ग्राह्यौ अयं भावः चरराशिषु क्रमेण पंचमैकादशौ स्थिरराशिषु व्युक्रमेण पंचमैकादशौ दृग्योग्यौ भवतः तथैव पार्श्वराशिदशाक्रमो ज्ञेयः। द्विःस्वभावराशिष्वादौ नवमस्य ततः सप्तमस्य ततो विषमश्चेद्द्विःस्वभावस्तर्हि क्रमेण चतुर्थस्य सप्तमश्चेत्तदा व्युत्क्रमेण चतुर्थस्य ततः तथैव दशमस्य अत्र नवनवाब्दा ग्राह्याः अस्योदाहरणम्। मेषलग्नस्य चरसंज्ञकः प्रथमं मेषः पुनः सिंहः पुनः कुंभः एवं१।५।११स्थिरराशिषु यथा सिंहः पुनः मेषः पुनः तुला एवं ५।१।७ द्विःस्वभावराशिः यथा मिथुनपुंराशिक्रमः मिथुनः पुनः कन्या पुनर्मीनः एवं ३।६।१२ स्त्रीराशिद्विःस्वभावव्युत्क्रमः मीनधनमिथुनाः एवं सर्वत्र ज्ञेयं प्रतिराशिनववर्षाणि स्युः॥

अथ दृग्दशाचक्रम् ।												
१	५	११	५	१	७	३	६	१२	१२	९	३	योगः
९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	१०८
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९००	१९०९	१९१८	१९२७	१९३६	१९४५	१९५४	१९६३	१९७२	१९८१	१९९०	१९९९	२००८
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ त्रिकोणदशामाह ।

दशा त्रिकोणनाम्ना या यथान्यायप्रकल्पना ॥ राशिर्नवांशतुल्या च नववर्षात्मिका दशा ॥ ६२ ॥ चरपर्यायरीत्यादिश्लोकोक्तेन प्रदर्शितः ॥ लग्नत्रिकोणयोराशिर्बलवानुक्तहेतुभिः ॥ तत्क्षयेभ्यो जयेद्धीमांश्चरपर्यायवद्दशा ॥ ६३ ॥ युग्मराशिभुवां पुंसामोजे गृह्णीत संमुखः ॥ ओजराशिभुवां स्त्रीणां युग्मे चैव समाश्रयेत् ॥ ६४ ॥ क्रमोत्क्रमेण गणयेदोजयुग्मेषु राशिषु ॥ संपन्नचरपर्यायदशामितिप्रकल्पयेत् ॥ ६५ ॥ ततोपि द्वारबाह्याभ्यां फलमेव विचिंतयेत् ॥ पाकभोगद्वयं विप्र पापयोगेन सौख्यदाम् ॥ ६६ ॥ तदिदं चरपर्यायस्थिरपर्यायं वै द्विज ॥ त्रिकोणाख्यदशायां च पाकभोगप्रकल्पनम् ॥ ६७ ॥ पापभोगे च पापाढ्ये देहपीडा मनोव्यथा ॥ नृपाद्भीतिं भयं क्लेशमहारुग्भ्यां प्रपीडितः ॥ ६८ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि कारकानां फलं द्विज ॥ सप्तमस्तृतीयश्चेति प्रथमो नवमोऽपि च ॥ ६९ ॥ नवमात्स्वल्पा

विज्ञेया पितृसौख्यं विचिंतयेत् ॥ शरीरारोग्यमैश्वर्यं चिन्तयेत्प्रथमाद्विज ॥ २७० ॥

अथ त्रिकोणदशोदाहरणमाह ।

लग्नपंचमनवमेषु यो राशिर्बलवांस्ततस्त्रिकोणदशारंभः आरंभराशिमारभ्य क्रमोत्क्रमाभ्यां द्वादशराशीनां दशा ज्ञेयाः अत्र तु मेषस्य प्रारंभो मेषसिंहधनूंषि पुनः वृषकन्यामकराः एवं सर्वत्र ज्ञेयं । चरपर्यायवद्वर्षाणि स्युः ॥

अथ त्रिकोणदशाचक्रम् ।

१	५		२	६	१०	३	७	११	४	८	१२	योगाः
११	६	२	११	८	१२	७	६	१२	७	६	१	८९
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९००	१९११	१९१७	१९१९	१९३०	१९३८	१९५०	१९५७	१९६३	११	१९७२	१९७९	१९८९
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
१२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ नक्षत्राद्राशिदशाक्रममाह ।

जन्मादौ चंद्रनक्षत्रे सर्वत्र घटिकौघके ॥ भानुना दीयते भागं शेषनाडीः प्रकल्पयेत् ॥ ७१ ॥ प्रथमं खंडमारभ्य द्वादशखंडके द्विज ॥ लग्नाद्द्वादशराशीनां गणनीयं क्रमेण च ॥ ७२ ॥ या घटी कर्मवत्खंडे जन्मखंडश्च आदितः ॥ आरभ्य गणनायां च जन्मलग्नादितो द्विज ॥ ७३ ॥ लग्नाद्द्वादशराशीशमारभ्य द्विजसत्तम ॥ क्रमव्युत्क्रमभेदेन द्वादशर्क्षदशा मता ॥ ७४ ॥

नक्षत्रदशोदाहरणम् ।

जन्मदिने यचंद्रस्य नक्षत्रं तदीयाः सर्वर्क्षरीत्या या घटिकास्ताः द्वादश-

अथ दृग्दशाचक्रम्।

१	५	११	५	१	७	३	६	१२	१२	९	३	योगाः
९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	१०८
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२००	१२०९	१२१८	१२२७	१२३६	१२४५	१२५४	१२६३	१२७२	१२८१	१२९०	१२९९	१३०८
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ त्रिकोणदशामाह ।

दशा त्रिकोणनाम्नी या यथान्यायप्रकल्पना ॥ राशिनवांशतुल्या च नववर्षात्मिका दशा ॥ ६२ ॥ चरपर्यायरीत्यादिश्लोकोक्तेन प्रदर्शितः ॥ लग्नत्रिकोणयोराशिर्बलवानुक्तहेतुभिः ॥ तत्क्षयेभ्यो जयेद्धीमांश्चरपर्यायवद्दशा ॥ ६३ ॥ युग्मराशिभुवां पुंसामोजे गृह्णीत संमुखः ॥ ओजराशिभुवां स्त्रीणां युग्मे चैव समाश्रयेत् ॥ ६४ ॥ क्रमोत्क्रमेण गणयेदोजयुग्मेषु राशिषु ॥ संपन्नचरपर्यायदशामितिप्रकल्पयेत् ॥ ६५ ॥ ततोपि द्वारबाह्याभ्यां फलमेव विचिंतयेत् ॥ पाकभोगद्वयं विप्र पापयोगेन सौख्यदाम् ॥ ६६ ॥ तदिदं चरपर्यायस्थिरपर्यायं वै द्विज ॥ त्रिकोणाख्यदशायां च पाकभोगप्रकल्पनम् ॥ ६७ ॥ पापभोगे च पापाढ्ये देहपीडा मनोव्यथा ॥ नृपाद्भीतिं भयं क्लेशमहारुग्भ्यां प्रपीडितः ॥ ६८ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि कारकानां फलं द्विज ॥ सप्तमस्तृतीयश्चेति प्रथमो नवमोऽपि च ॥ ६९ ॥ नवमात्स्वल्पा

अथ तारादशाचक्रमाह।									
साधक	त्रुधः	मैत्रः	अतिमैत्र	जन्म	सपत्	विपत्	क्षेम	प्रत्यरी	इमादशाः
१	१७	७	२०	६	१०	७	१८	५६	१०२
८	०	०	०	०	०	०	०	०	८
१	०	०	०	०	०	०	०	०	१
३८	०	०	०	०	०	०	०	०	३८
६	०	०	०	०	०	०	०	०	६
१९००	१९०२	१९१९	१९२६	१९४६	१९५२	१९६२	१९६९	१९८७	२००३
१०	६	६	६	६	६	६	६	६	६
४	५	५	५	५	५	५	५	५	५
१४	५२	५२	५२	५२	५२	५२	५२	५२	५२
२२	२६	२६	२६	२६	२६	२६	२६	२६	२६

अथ वर्णदशामाह।

जन्महोरर्क्षलग्नर्क्षसंख्या ग्राह्या पृथक् पृथक्॥ ओजलग्ने च युग्मे तु चक्रशुद्धैकसंयुता॥ ७६॥ युग्मौजसाम्ये संयोज्य वियोज्यान्योन्यमन्यथा॥ मेषादितः क्रमादोजे मीनादेरुत्क्रमात्समे॥ ॥ ७७॥ एवं यल्लग्नमायातं वर्णदं तत्प्रकीर्तितम्॥ एवं द्वादशभावानां वर्णदं तत्प्रकीर्तितम्॥ ७८॥ एवं द्वादशभावानां वर्णदं लग्नमानयेत्॥ ग्रहाणां वर्णदा नैव राशीनां वर्णदा दशा॥ ॥ ७९॥ वर्षसंख्यां विजानीयाच्चरपर्याप्रमाणतः॥ २८०॥

वर्णददशोदाहरणम्।

अत्र तु ओजलग्नमेषमध्ये जन्म अत एव मेषादिक्रमगणना संख्यापरं होरालग्नं वृषभं तस्य मीनाद्यपसव्यमार्गेण १० संख्याऽत्र तु स्वज्ञातिसंज्ञा उभयोर्योग ११ मेषादिक्रमगणना ११ वर्षदकुंभलग्नं एवं सर्वत्र ज्ञेयम्॥

धा विभज्य प्रथमखंडमारभ्य द्वादशसु खंडेषु लग्नादिद्वादशराशयः क्रमेण गणनीयाः । यस्मिन्घटिकामये खंडे जन्म स खंडः आदितः आरभ्य गणनया जन्मलग्नादितः यद्राशिविशिष्टस्तं राशिमारभ्य क्रमव्युत्क्रमभेदेन द्वादशराशीनां दशा आनेया प्रतिराशिनवाब्दा ग्राह्याः । तद्यथा—पूर्वाषाढा जन्मनक्षत्रं सर्वर्क्षघटी ५७।४८ द्वादशभक्तेर्लब्धं ४ शेषं ९।४८ मेषादिगणना अयं धनराशिगत अतएव धनमारभ्य गणना कार्या एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ नक्षत्रराशिदशाचक्रमिदम् ।

९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	योगाः
९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	१०८
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९००	१९०९	१९१८	१९२७	१९३६	१९४५	१९५४	१९६३	१९७२	१९८१	१९९०	१९९९	संवत्
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ तारादशामाह ।

जन्मसंपद्विपत्क्षेमप्रत्यरीसाधको बुधः ॥ मैत्रातिमैत्रमित्येवं दशा ज्ञेया द्विजोत्तम ॥ विंशोत्तर्याः क्रमेणैवमब्दानीह विजानतः ॥ आदौ केंद्रग्रहा यस्य विज्ञेया तारका दशा ॥ ७५ ॥

अथ तारादशोदाहरणम् ।

केंद्रस्थौ शनिबुधौ तन्मध्ये शनिर्बलवान् अत एव साधकदशायां जन्म तस्याब्दानि १९ अग्रे विंशोत्तरीवत् शुक्तभोग्यमानीतं साधकदशा पूर्वजन्मनि भुक्तवर्षादि १७।३।२८।२१।५४ इह जन्मनि भोग्यवर्षादि १।८।१।२८।६ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

दयो वर्षमेको मासो दिनद्वयम् ॥ लोकाब्धिनाडिकाः प्रोक्ता अष्ट-त्रिंशत्पलानि च ॥ ८८ ॥ द्वादशाब्दादिनाड्यंताः स्वस्थानाच्च स्वकालतः ॥ उदयांते पुनस्त्वत्रांतरैरेकादशोदयैः ॥ ८९ ॥ जन्म-कर्माधानपिण्डं छिद्राः संज्ञाः स्वरादिषु ॥ यत्र नामाक्षरं प्राप्तं तत्रैव उदितः स्वरः ॥ २९० ॥ तस्माद्वर्षान्विजानीयाद्वर्षान्मासो भवेत्पुनः ॥ मासद्वयं च विज्ञेयं दिनद्वादशकाधिकम् ॥ ९१ ॥ एवं क्रमेण जानीयाद्वर्षान् भागश्च पंचसु ॥ अमात्यकार्त्यकात्यस्थदि-नानां नवकं तथा ॥ ९२ ॥ मार्गपौषसमासौ तु आद्यस्यादिदि-नत्रयम् ॥ एवं विभागश्चांद्राब्दे संप्रदायानुसारतः ॥ ९३ ॥ ति-थयः प्रतिपत्पूर्वाः कुजादेर्वारनिर्णयः ॥ नंदा भद्रा जया रिक्ता पूर्णा चापि यथाक्रमम् ॥ ९४ ॥ क्रमेणांकाः प्रदातव्या ग्राह्याश्चांकाः समुच्चयः ॥ चंद्राष्टावस्वरे ज्ञेया इस्वरे नागकुंजराः ॥ ९५ ॥ उ-स्वरे रामरंकाणि एस्वरे चंद्रखेचराः ॥ ओस्वरे पंचदशभिः स्थि-तियोगसमुद्भवः ॥९६॥ अस्वरे कौर्प्यसिंहाजा इस्वरे ज्ञेंदुराशयः ॥ उस्वरे चापजलजावेस्वरे तु तुलावृषौ ॥ ९७ ॥ ओ स्वरे मृगकुंभौ च राशीग्द्वारजः स्वराः ॥ स्वराधः स्थापयेत्खेटान् राशेर्यो यस्य नायकः ॥ ९८ ॥

अथ पंचस्वरदशोदाहरणमाह ।

अत्र तु इकारस्वरमध्ये जन्म तस्यायं इकारस्वरदशामध्ये उकारस्वरः पुनः एकारस्वरः पुनः ओकारः पुनः अकारस्वरः एवं सर्वत्र ज्ञातव्यम् ॥

अथ वर्णदशाचक्रम् ।												
११	५	८	६	६	४	४	२	३	८	१२	९	योगा
१२ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	८ ० ० ० ०	८ ० ० ० ०	७ ० ० ० ०	७ ० ० ० ०	११ ० ० ० ०	११ ० ० ० ०	० ० ० ०	० ० ० ०	२ ० ० ० ०	८५ ० ० ० ०
१९००	१९१२	१९१८	१९२४	१९३२	१९४०	१९४७	१९५४	१९६५	१९७६	१९		१९८५
१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२	१० ४ १४ २२

अथ पंचस्वरदशामाह ।

पंचांकान्प्रथमे दत्वा स्वरान्वर्णांश्च विन्यसेत् ॥ आदावकछडाद्याश्च अंत ओचटृदवादयः ॥ ८१ ॥ कांदिहांतांल्लिखेद्वर्णान्स्वराद्योङञणोज्झितान् ॥ तिर्यक्पंक्तिक्रमेणैव पंच पंच विभागतः ॥ ॥ ८२ ॥ नप्रोक्ता ङञणावर्णा नामादौ संति तेन हि ॥ चेद्भवंति तदा ज्ञेया गजडास्ते यथाक्रमम् ॥ ८३ ॥ यदि नाम्नि भवेद्वर्णाः संयोगाक्षरलक्षणाः ॥ ग्राह्यस्तदादिमो वर्ण इत्युक्तं ब्रह्मणा पुरा ॥ ॥ ८४ ॥ अकाराद्याः स्वराः पंच ब्रह्माद्याः पंच देवताः ॥ निवृत्त्याद्याः कलाः पंच इच्छाद्यं शक्तिपंचकम् ॥ ८५ ॥ मायाद्याश्चक्रभेदाश्च धराद्या भूतपंचकम् ॥ शब्दादिविषयास्ते च कामबाणा इतीरिताः ॥ ८६ ॥ प्रभवादिक्रमेणैषां स्वराणामस्वरादिकः ॥ उदयो द्वादशाब्दानां प्रत्येकं द्वादशाब्दिकः ॥ ८७ ॥ अस्यांतरा-

अथ योगिनीदशाचक्रम् ।

सि.	सं.	मं.	पिं.	ध.	भ्रा.	भ.	उ.	योगिन्यः
० ७ ११ ३९ १८	८ ० ० ० ०	१ ० ० ० ०	२ ० ० ० ०	३ ० ० ० ०	४ ० ० ० ०	५ ० ० ० ०	६ ० ० ० ०	२९ ० ० ० ०
१९००	१९०१	१९०१	१९१०	१९१२	१९१५	१९१९	१९२४	१९३०
१० ४ १४ २२	५ १५ ५३ ४०	५ १५ ५३ ४०	५ १५ ५३ ४०	५ १५ ५३ ४०	५ १५ ५३ ४०	५ १५ ५३ ४०	५ १५ ५३ ४०	५ १५ ५३ ४०

अथ पिंडांशनैसर्गिकाष्टकवर्गचतुर्णां आयुःपरिदशामाह ।

पैंडयांशनैसर्गिदशामायुःपरिविचिंतयेत् ॥ तथा अष्टकवर्गे च विजानीहि द्विजोत्तम ॥ पैंडयादिचतुर्विधदशोदाहरणमग्रे वक्ष्यति ॥ ५ ॥

अथ संध्यादशामाह ।

परमायुदशांशाच्च स्फुटं संध्या भवेत्ततः ॥ स्वलग्नाधिपतेरादौ ततोन्येषु ग्रहेषुच ॥ ६ ॥

अथ संध्यादशोदाहरणमाह ।

परमायुः दशमांशः अत्र तु लग्नाधिपतिः भौमस्तस्यादिमा दशा अग्रे बुधादिक्रमेण ज्ञेयम् ॥

अथ पंचस्वरचक्रम् ।

अ	इ	उ	ए	ओ
१२	१२	१२	१२	१२
क	ख	ग	घ	च
छ	ज	झ	ट	ठ
ड	ढ	त	थ	द
ध	न	प	फ	ब
भ	म	य	र	ल
व	श	ष	स	ह

अथ पंचस्वरदशाचक्रमाह ।

इ	उ	ए	ओ	अ	योगाः
१२	१२	१२	१२	१२	६०
०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०
११००	१११२	११२४	११३६	११४८	११६०
१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ योगिनीदशामाह ।

मंगला पिंगला धन्या भ्रामरी भद्रिका तथा ॥ योगिन्यष्टौ समाख्याता उल्का सिद्धा च संकटा ॥९९॥ पिंगलातो भवेत्सूर्यो मंगलातो निशाकरः ॥ भ्रामरीतो भवेद्भौमो भद्रिकातो बुधस्तथा ॥३००॥धन्यकातो गुरुरभूत्सिद्धातः कविसंभवः ॥ उल्कातो भानुतनयः संकटातस्तमो भवेत् ॥१॥ स्वर्क्षं पिनाकनयनयुक्तं च वसुभिर्हरेत् ॥ शेषेण योगिनी ज्ञेया शून्यपातेन संकटा ॥ २ ॥ एकाभिवृद्ध्या वर्षाणि मंगलाप्रमुखासु च ॥ प्रथमायां रसैर्वर्षं चयं च गुणयेत्पुनः ॥ ३ ॥ गताभिर्भस्य नाडीभिर्गुणयित्वा तु तैर्दिनैः ॥ विहीना सा प्रकर्तव्या स्फुटा चैवं भवेद्ध्रुवम् ॥ ४ ॥

अथ योगिनीदशोदाहरणम् ।

अत्र तु जन्म नक्षत्रं पूर्वाषाढा तस्य संख्या २० जाता इयं ३ युक्ता २३ अनेन वसुभिर्भक्ताल्लब्धं २ शेषं ७ सिद्धादशायां जन्म अग्रे विंशोत्तरीवदुक्तभोग्यमानीतं पूर्वजन्मनि भुक्तवर्षादि ६।४।१८।२०।४२ इह जन्मनि ०।७।११।२९।१८ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ पाचकदशाचक्रम् ।

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	राशयः
१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	वर्षाणि
११	११	११	११	७	७	७	७	७	७	७	७	मासाः
६	१८	१८	१८	११	११	११	११	११	११	११	११	दिनानि
४६	२३	२३	२३	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	घट्यः
२७	१३	१३	१३	२७	२७	२७	२७	२७	२७	२७	२७	पलानि
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१०	९	८	८	०	७	२	१०	५	१	८	३	१०
४	११	२९	१७	६	१७	२८	९	२१	२	१३	२४	४
१४	०	२४	४७	१०	२५	४१	५६	१२	२७	४३	५८	१४
२२	४९	२	१५	२८	५५	२२	४९	१६	४३	१०	३७	२२

बलाबलविवेकेन फलं ज्ञेयं दशासु च ॥ विपरीतं फलं वाच्यं खेटे वक्रगते सदा ॥ ९ ॥ आदिद्रेष्के स्थिते खेटे दशारंभफलं वदेत् ॥ दशामध्ये फलं वाच्यं मध्यद्रेष्काणके स्थिते ॥३१०॥ अंते फलं तृतीयस्थे व्यस्तं खेटे च वक्रिणि ॥ इति ते कथिता विप्र दशाभेदा अनेकशः ॥ ११ ॥ यस्मै कस्मै न दातव्यं ज्ञानमेतत्सुदुर्लभम् ॥ ३१२ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे अनेकदशाभेदकथनं नाम पंचत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३५ ॥

पराशर उवाच ।

मार्तण्डं च प्रणम्य सर्वजगतामीशं शिवं शंकरं सर्वेषां हृदि संस्थितं पशुपतिं भर्गं भवानीपतिम् ॥ लोकानां प्रलयोदयस्थितिकरं त्रैलोक्यनाथं हरिं वक्ष्यामीह महेश्वरस्य कृपया दायप्रकाशं शुभम् ॥ १ ॥

अथ विंशोत्तरीपंचविधांतरमाह ।

अथ वक्ष्ये खगेशानां भुक्तिं पंचविधामहम् ॥ दशा चांतर्द-

अथ संध्यादशाचक्रम् ।									
मंगळः	बुधः	गुरुः	शुक्रः	शनिः	राहुः	केतुः	सूर्यः	चंद्रः	ग्रहाः
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९००	१९१०	१९२०	१९३०	१९४०	१९५०	१९६०	१९७०	१९८०	१९९०
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ पाचकदशामाह ।

संध्या रसगुणा कार्या चंद्रवह्निहृता फलम् ॥ प्रथमे कोष्ठके स्थाप्य अर्द्धमर्द्धत्रिकोष्ठके ॥ ७ ॥ त्रिभागं वसुकोष्टेषु लिखेद्विद्वन्प्रयत्नतः ॥ एवं द्वादशभावेषु पाचकानि प्रकल्पयेत् ॥ ८ ॥

अथ पाचकदशोदाहरणम् ।

संध्या दशा रसगुणा कार्या ७२ चंद्रवह्नि ३१ भक्तेर्लब्धम् २।११।६।४६ २७ प्रथमकोष्ठे संस्थाप्य पुनः अस्यार्द्ध ०।११।१८।२३।१३ अयं त्रिषु कोष्ठेषु संस्थाप्य पुनस्तृतीयांशं ०।७।११।१५।०।२७ अयं वसुकोष्ठके संस्थाप्यः सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

५ वर्षाणि शेषं १७० । ४२ द्वादशघ्नं जातं २०४८ । २४ अष्टशतेन भक्तेन लब्धम् २ मासाः शेषं ४४८ । २४ त्रिंशघ्नं जातम् १३४५२ । ० अष्टशतेन भक्तेन लब्धं १६ दिनानि शेषं ६५२ । ० षष्टिघ्नं जातं ३९१२० । ० अष्टशतेन भक्तेर्लब्धं ४८ घटिकाः शेषम् ७२० । ० षष्टिघ्नं जातं ४३२०० । ० अष्टशतेन भक्तेर्लब्धम् ५४ पलानि शेषं ० पूर्णे सति गणितांकं सत्यमेवम् ५ । २ । १६ । ४८ । ५४ वर्षादिकाले पूर्वजन्मनि शुक्रदशा यन्मध्ये पातिता सती शेषा ०।९।१३ ।११। ६ भोग्यदशा इह जन्मन्येवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ सूर्यस्य दशावर्षाणि ६ तस्य फलम् ।

सूर्योत्कृष्टदशा करोति सुतधी प्रज्ञाधिकारोच्छ्रयज्ञानार्थागमकीर्तिपौरुषसुखप्राप्तीश्वरानुग्रहान् ॥ भानोः पापदशा करोति विफलोद्योगार्थहान्यामयात्राजक्षोभमहीशकोपजनकारिष्टाग्निबाधोदयान् ॥ ६ ॥ मूलत्रिकोणे स्वक्षेत्रे स्वोच्चे वा परमोच्चगे ॥ केन्द्रत्रिकोणलाभस्थे भाग्यकर्माधिपैर्युते ॥ बलं सूर्ये समायुक्ते रवौ वर्गे बलैर्युते ॥ तस्मिन्दाये महासौख्यं धनलाभादिकं शुभम् ॥ ७ ॥ अत्यंतं राजसन्मानमश्वांदोल्यादिकं शुभम् ॥ सुताधिपसमायुक्ते पुत्रलाभं च विंदति ॥ ८ ॥ धनेशस्य च संबंधे गजांतैश्वर्यमादिशेत् ॥ वाहनाधिपसंबंधे वाहनत्रयलाभकृत् ॥ ९ ॥ नृपालतुष्टिर्वित्ताढ्यः सेनाधीशः सुखी नरः ॥ वस्त्रवाहनलाभश्च इति दाये रवौ बली ॥ १० ॥ नीचे षडष्टके रिष्फे दुर्बले पापसंयुते ॥ राहुकेतुसमायुक्ते दुःस्थानाधिपसंयुते ॥ ११ ॥ तस्मिन्दाये महापीडा धनधान्यविनाशकृत् ॥ राजकोपं प्रवासं च राजदंडं धनक्षयम् ॥ १२ ॥ ज्वरपीडा यशोहानिर्बन्धुमित्रविरोधकृत् ॥ प्रवासं रोगविद्वेषो ह्यपमृत्युभयं भवेत् ॥१३॥ चौराहिव्रणभीतिश्च ज्वरबाधा भविष्यति ॥ पितृक्षयभयं चैव गृहे त्वशुभमेव च ॥१४॥

शाचैव तत्तदंतर्दशा तथा ॥ २ ॥ सूक्ष्मभुक्तिप्राणदशाप्येवं पंचदशाः स्मृताः ॥ ३ ॥ मार्तण्डेन्दुकुजाहिजीवशनिवित्केतुः सितोंते क्रमात्षट्शक्तिर्मुनयो धृतिर्धरणिपा एकोनिता विंशतिः ॥ अत्यष्टिर्मुनयो नखा इति विदुर्नाथा इमे खेचराः सप्ताद्यर्यमविश्वभादिनवकर्क्षाणां दिनेशादयः ॥ ४ ॥

अथ विंशोत्तरीमहादशावर्षनक्षत्राणि ।									
सू.	चं.	भौ.	रा.	जी.	श.	बु.	के.	शु.	ग्रहाः
६	१०	७	१८	१६	१९	१७	७	२०	वर्षाणि
कृ.	रो.	मृ.	आ.	पु.	पुष्य.	आश्ले.	म.	पू.	इमानि नक्षत्राणि
उ.	ह.	चि.	स्वा.	वि.	अनु.	ज्ये.	मूळ	पूर्वाषा.	
उ. षा.	श्र.	ध.	श.	पू. भा.	उ.भा.	रेवती.	अश्वि.	भरणी	

अथ भुक्तभोग्यानयनमाह ।

स्फुटतरो हिमगुः कलिकात्मकः खखगजैर्विभजेद्गतऋक्षकम् ॥ तदुडुवर्षगुणं च समादिकं खखगजैर्विभजेत्फलमत्र च ॥ ५ ॥

अस्योदाहरणमाह ।

स्फुटतर इति । स्फुटतरः हिमगुश्चंद्रः १ । ८ । १५ । ७ तस्य कला २२९५ । ७ अस्याष्टशतेन ८०० भक्तेर्लब्धं २ तद्गतनक्षत्रं भरणी ज्ञेयम् शेषं ६९५।७ पुनः लब्धांके रूपहीने नवभिर्भक्ते शेषा दशा ज्ञेया । तत्राऽत्र लब्धांकौ द्वौ २ तन्मध्ये रूप १ हीने शेषं १ रूपः सू० १ चं० २ भौ० ३ रा० ४ जी० ५ श० ६ ज्ञ० ७ के० ८ शु० ९ क्रमेण सूर्यदशा चागता । अथास्या भुक्तभोग्यानयनं ६९५ । ७ तदुडुवर्षगुणं तस्य जातस्य उडु जन्मनक्षत्रम् तस्याधिष्ठाता यो दशाग्रहः तस्य यावंति वर्षाणि तेन शेषं गुणनीयम् । अत्र सूर्यदशावर्षाणि ६ तेन गुणितं जातं ४१७० । ४२ अष्टशतेन ८०० भक्तेर्लब्धं

मनःपराक्रमदंष्ट्रपारिक्षियान्नानुजान् ॥ पापो भौमरुजार्तिदं च कलहं चौराग्निबंधव्रणमक्षिक्षीणमहीशपीडनरुजः क्षोभक्षतिं दास्यति ॥ २७ ॥ परमोच्चगते भौमे स्वोच्चे मूलत्रिकोणगे ॥ स्वक्षें केंद्रत्रिकोणे वा लाभे वा धनगेऽपि वा ॥ २८ ॥ संपूर्णबलसंयुक्ते शुभदृष्टे शुभांशके ॥ राज्यलाभं भूमिलाभं धनधान्यादिलाभकृत् ॥ २९ ॥ आधिक्यं राजसन्मानं वाहनांबरभूषणम् ॥ विदेशे स्थानलाभं च सोदराणां सुखं लभेत् ॥ ३० ॥ केंद्रगते यदा भौमे दुश्चिक्ये बलसंयुते ॥ पराक्रमाद्वित्तलाभो युद्धे शत्रुजयो भवेत् ॥ ३१ ॥ कलत्रपुत्रविभवं राजसन्मानमेव च ॥ दशादौ सुखमाप्नोति दशांते कष्टमादिशेत् ॥ ३२ ॥ नीचादिदुःस्थगे भौमे बलाबलविवर्जिते ॥ पापयुक्ते पापदृष्टे सा दशा नेष्टदायिका ॥ ३३ ॥

अथ राहुदशावर्षाणि १८ तस्य फलम् ।

राहूत्कृष्टदशा करोति सकलश्रेयो महद्राज्यकृद्धर्मार्थागमपुण्यतीर्थचलनज्ञानप्रभावोच्छ्रयान् ॥ राहोः पापदशाहिभीतिविषभीः सर्वांगरोगार्तिकृच्छस्त्राघातविरोधवृक्षपतनं नारातिपीडोदयान्॥३४॥राहोस्तु वृषभं केतोर्वृश्चिकं तुंगसंज्ञकम् ॥ मूलत्रिकोणकर्कं च युग्मचापं तथैव च ॥ ३५ ॥ कन्या च स्वगृहं प्रोक्तं मीनं च स्वगृहं स्मृतम् ॥ तदाये बहुसौख्यं च धनधान्यादिसंपदाम्॥३६॥ मित्रप्रभुवशादिष्टं वाहनं पुत्रसंभवः ॥ नूतनगृहनिर्माणं धर्मचिंता महोत्सवः ॥ ३७ ॥ विदेशराजसन्मानं वस्त्रालंकारभूषणम् ॥ शुभयुक्ते शुभैर्दृष्टे योगकारकसंयुते ॥ ३८ ॥ केंद्रत्रिकोणलाभे वा दुश्चिक्ये शुभराशिगे ॥ महाराजप्रसादेन सर्वसंपत्सुखावहम् ॥ ॥ ३९ ॥ यवनप्रभुसन्मानं गृहे कल्याणसंभवम् ॥ रंध्रे वा व्ययगे

पितृवर्गे मनस्तापं जनद्वेषं च विंदति ॥ शुभदृष्टियुते सूर्ये मध्ये तस्मिन्क्वचित्सुखम् ॥ पापग्रहेण संदृष्टे वदेत्पापफलं नरः ॥ १५ ॥

अथ चंद्रस्य महादशावर्षाणि १० तस्य फलम् ।

चंद्रोत्कृष्टदशा करोति जननीश्रेयस्तडागादिकं क्षेत्रारामगृहासनद्विजवरश्रीशोभनांदोलिका ॥ इन्दोः पापदशान्नहीनकृपणानंतार्थनाशामयप्रज्ञाहीनजुगुप्समातृमरणक्षोभातिशीतज्वरान् ॥ १६ ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे चैव केंद्रे लाभत्रिकोणगे ॥ शुभग्रहेण संयुक्ते वृद्धिचंद्रबलैर्युते ॥ १७ ॥ कर्मभाग्याधिपे चंद्रे वाहनीये बलैर्युते ॥ आद्यंतैश्चोरुभाग्येशधनधान्यादिलाभकृत् ॥ १८ ॥ गृहे तु शुभकार्याणि वाहनं राजदर्शनम् ॥ यत्नकार्यार्थसिद्धिः स्याद्गृहे लक्ष्मीकटाक्षकृत् ॥ १९ ॥ मित्रप्रभुवशाद्भाग्यं राज्यलाभं महत्सुखम् ॥ अश्वांदोल्यादिलाभं च श्वेतवस्त्रादिलाभकृत् ॥ २० ॥ पुत्रलाभादिसंतोषं गृहगोधनसंकुलम् ॥ धनस्थानगते चंद्रे तुंगे स्वक्षेत्रगेपि वा ॥ २१ ॥ अनेकधनलाभं च भाग्यवृद्धिर्महत्सुखम् ॥ निक्षेपराजसन्मानं विद्यालाभं च विंदति ॥ २२ ॥ नीचे वा क्षीणचंद्रे वा धनहानिर्भविष्यति ॥ दुश्चिक्ये बलसंयुक्ते क्वचित्सौख्यं क्वचिद्धनम् ॥२३॥ दुर्बले पापसंयुक्ते देहजाड्यं मनोरुजम् ॥ भृत्यपीडा वित्तहानिर्मातृवर्गजनाद्वधः ॥२४॥ षष्ठाष्टमव्यये चंद्रे दुर्बले पापसंयुते ॥ राजद्वेषो मनोदुःखं धनधान्यादिनाशनम् ॥ २५ ॥ मातृक्लेशं मनस्तापं देहजाड्यं मनोरुजम् ॥ दुःस्थे चंद्रबलैर्युक्ते क्वचिल्लाभं क्वचित्सुखम् ॥ देहजाड्यं क्वचिच्चैव शाल्यर्थेन विनाशनम् ॥ २६ ॥

अथ कुजदशावर्षाणि ७ तस्य फलम् ।

भौमोत्कृष्टदशा करोति वसुधाप्राप्तिं धनस्यागमान्प्रज्ञास्वच्छ-

॥ ५२ ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे मंदे मित्रक्षेत्रेऽथ वा यदि ॥ मूलत्रिकोणभाग्ये वा तुंगांशे स्वांशगेऽपि वा ॥ ५३ ॥ दुश्चिक्ये लाभगे चैव राजसन्मानवैभवम् ॥ सत्कीर्तिधनलाभश्च विद्यावादविनोदकृत् ॥ ५४ ॥ महाराजप्रसादेन गजवाहनभूषणम् ॥ राजयोगं प्रकुर्वीत सेनाधीशान्महत्सुखम् ॥ ५५ ॥ लक्ष्मीकटाक्षचिन्हानि राज्यलाभं करोति च ॥ गृहे कल्याणसंपत्तिर्दारपुत्रादिलाभकृत् ॥ ५६ ॥ षष्ठाष्टमव्यये मंदे नीचे वास्तंगतेपि वा ॥ विषशस्त्रादिपीडा च स्थानभ्रंशं महद्भयम् ॥ ५७ ॥ पितृमातृवियोगं च दारपुत्रादिपीडनम् ॥ राजवैषम्यकार्याणि ह्यनिष्टं बंधनं तथा ॥५८॥ शुभयुक्तेक्षिते मंदे योगकारकसंयुते ॥ केंद्रत्रिकोणलाभे वा मीनगे कार्मुकेशनौ॥५९॥राज्यलाभं महोत्साहं गजाश्वांबरसंकुलम्॥६०॥

अथ बुधमहादशावर्षाणि १७ तस्य फलम् ।

सौम्योत्कृष्टदशा करोति वसनानंतादिधान्योच्छ्रयाञ्छ्रेयःसौख्यगृहस्वबंधुविजयः प्राप्तीष्टवस्त्वागमान् ॥ बोध्याः पापदशाविदेशगमनं क्षोभः स्वबंधुक्षयः प्रज्ञाहीनमतिर्धनार्तिकलहक्षेत्रार्थनाशापदः ॥ ६१ ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रसंयुक्ते केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ मित्रक्षेत्रसमायुक्ते सौम्ये दाये महत्सुखम् ॥ ६२ ॥ धनधान्यादिलाभं च सत्कीर्तिधनसंपदाम् ॥ ज्ञानाधिक्यं नृपप्रीतिं सत्कर्मगुणवर्द्धनम् ॥ ६३ ॥ पुत्रदारादिसौख्यं च देहारोग्यं महत्सुखम् ॥ क्षीरेण भोजनं सौख्यं व्यापारेण धनागमम् ॥ ६४ ॥ शुभदृष्टियुते सौम्ये भाग्ये कर्माधिपे यदा ॥ आधिपत्ये बलवती संपूर्णफलदायिका ॥ ६५ ॥ पापग्रहयुते दृष्टे राजद्वेषं मनोरुजम् ॥ बंधुजनविरोधं च विदेशगमनं तथा ॥ ६६ ॥ परप्रेष्यं च कलहं मूत्रकृच्छ्रान्महद्भयम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये सौम्ये लाभभोगार्थनाशनम् ॥

राहौ तदाये कष्टदो भवेत् ॥ ४० ॥ पापग्रहेण संबंधे मारकग्रहसंयुते ॥ नीचराशिगते वापि स्थानभ्रंशं मनोरुजम् ॥ ४१ ॥ विनश्येद्दारपुत्राणां कुत्सितानां च भोजनम् ॥ दशादौ देहपीडा च धनधान्यपरिच्युतिः ॥ ४२ ॥ दशामध्ये तु सौख्यं स्यात्स्वदेशे धनलाभकृत् ॥ दशांते कष्टमाप्नोति स्थानभ्रंशो मनोव्यथा ॥ ४३ ॥

अथ गुरुमहादशावर्षाणि १६ तस्य फलम् ।

जीवोत्कृष्टदशा करोति विपुलग्रामाधिकारात्मजश्रीसौभाग्यगुणाकराश्रितजनाद्यांदोलिकावैभवान् ॥ जैव्या पापदशा महीश्वरभयाद्व्याधिश्च धैर्यच्युतिं धान्यानर्थमहीसुतार्तिजनकक्षोभाशनार्तिक्षयान् ॥ ४४ ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे जीवे केंद्रे लाभत्रिकोणगे ॥ मूलत्रिकोणलाभे वा तुंगांशे स्वांशगेऽपि वा ॥ ४५ ॥ राज्यलाभं महत्सौख्यं राजसन्मानकीर्तनम् ॥ गजवाजिसमायुक्तं देवब्राह्मणपूजनम् ॥ ४६ ॥ दारपुत्रादिसौख्यं च वाहनांबरलाभगम् ॥ यज्ञादिकर्मसिद्धिः स्याद्वेदांतश्रवणादिकम् ॥ ४७ ॥ महाराजप्रसादेन इष्टसिद्धिः सुखावहा ॥ आंदोलिकादिलाभश्च कल्याणं च महत्सुखम् ॥ ४८ ॥ पुत्रदारादिलाभश्च अन्नदानं महत्प्रियम् ॥ नीचास्तपापसंयुक्ते जीवे रिष्फाष्टसंयुते ॥ ४९ ॥ स्थानभ्रंशं मनस्तापं पुत्रपीडा महद्भयम् ॥ पश्वादिधनहानिश्च तीर्थयात्रादिकं लभेत् ॥ ५० ॥ आदौ कष्टफलं चैव चतुष्पाज्जीवलाभकृत् ॥ मध्यांते सुखमाप्नोति राजसन्मानवैभवम् ॥ ५१ ॥

अथ शनिमहादशावर्षाणि १९ तस्य फलम् ।

मंदोत्कृष्टदशा करोति विभवप्रज्ञानयज्ञादिकक्षेत्रग्रामपुरादिनायकबहुव्यापारदक्षोत्सुकान् ॥ मन्दः पापविषप्रयोगधनहृद्देहा[illegible]र्थोदयान् राजक्रोधविरुद्धकार्यविचलोद्योगांगपीडोदयान्

मृदंगवाद्यघोषं च गृहे लक्ष्मीकटाक्षकृत् ॥ त्रिकोणस्थे मीनशुक्रे राज्यार्थगृहसंपदः ॥ ८१ ॥ विवाहोत्सवकार्याणि पुत्रकल्याणवैभवम् ॥ सेनाधिपत्यं कुरुते इष्टबंधुसमागमम् ॥ ८२ ॥ नष्टराज्याद्धनप्राप्तिर्गृहे गोधनसंग्रहम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये शुक्रे नीचे वा व्ययराशिगे ॥ ८३ ॥ आत्मबंधुजनद्वेषं दारवर्गादिपीडनम् ॥ व्यवसायात्फलं नष्टं गोमहिष्यादिहानिकृत् ॥ ८४ ॥ दारपुत्रादिपीडा वा आत्मबंधुवियोगकृत् ॥ भाग्यकर्माधिपत्येन लग्नवाहनराशिगे ॥ ८५ ॥ तद्दशायां महत्सौख्यं देशग्रामाधिपत्यताम् ॥ देवालयतडागादिपुण्यकर्मसु संग्रहम् ॥८६॥ अन्नदाने महत्सौख्यं नित्यं मिष्टान्नभोजनम् ॥ उत्साहः कीर्तिः संपत्तिः स्त्रीपुत्रधनसंपदः ॥ ८७ ॥ स्वभुक्तौ फलमेवं स्याद्दलान्यन्यानि भुक्तिषु ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु देहपीडा भविष्यति॥८८॥तद्दोषपरिहारार्थं रुद्रं वा त्र्यंबकं जपेत्॥श्वेतां गां महिषीं दद्यादारोग्यं च भविष्यति ॥८९॥

अथ द्वादशभावाधीशदशाफलमाह ।

लग्नेशस्य दशा बलं बहुधनं वित्तेशितुः पंचतां कष्टं वेति सहोदरालयपतेः पापं फलं प्रायशः ॥ तुर्यस्वामिन आलयं किल सुताधीशस्य विद्यासुखं रोगागारपतेररातिजभयं जायापतेः शोकताम् ॥ ९० ॥ मृत्युं मृत्युपतेः करोति नियतं धर्मेशितुः सत्क्रियां चित्तं राजपतेर्नृपाश्रयमथो लाभं हि लाभेशितुः ॥ रोगे द्रव्यविनाशनं च बहुधा कष्टं व्ययेशस्य वै पूर्वैरंगभृतामुदीरितमिदं तन्वादि भावेशजम् ॥ ९१ ॥ भावाधिपो बलयुतो निजगेहगामी तुंगत्रिकोणशुभवर्गगतोपि पूर्णम् ॥ जंतोः फलं खलु करोति यदारिनीचस्थानस्थितोऽशुभफलं विबलो विशेषात् ॥ ९२ ॥ आहुः शुभाः शुभफलं नृणां कालविदो जनाः ॥ एतद्व्रतं विनिर्णीतमा-

॥ ६७ ॥ वातपीडा धनं चैव पांडुरोगं तथैव च ॥ नृपचौराग्निभीतिं च कृषिगोभूमिनाशनम् ॥ ६८ ॥ दशादौ धनधान्यं च विद्यालाभं महत्सुखम् पुत्रकल्याणसंपत्तिः सन्मार्गे धनलाभकृत् ॥ ६९ ॥ मध्ये नरेंद्रसन्मानमंते दुःखं भविष्यति ॥ ७० ॥

अथ केतुभुक्तिमहादशावर्षाणि ७ तस्य फलम्।

केतूत्कृष्टदशा करोति विजयक्रूरक्रियार्थागमं म्लेच्छक्ष्मापतिलब्धभाग्यकवनप्रारंभशत्रुक्षयान् ॥ केतोः पापदशातिकष्टविफलानर्थक्रियायोगहृच्छूलास्थिज्वरकंपनद्विजजनद्वेषातिमूर्खक्रियान् ॥ ७१ ॥ केंद्रलाभत्रिकोणे वा शुभराशौ शुभेक्षिते ॥ स्वोच्चे वा शुभवर्गे वा राजप्रीतिं मनोरुजम् ॥ ७२ ॥ देशग्रामाधिपत्यं च वाहनं पुत्रसंभवम् ॥ देशांतरप्रयाणं च अन्यदेशे सुखावहम् ॥ ॥ ७३ ॥ पुत्रदारसुखं चैव चतुष्पाज्जीवलाभकृत् ॥ दुश्चिक्ये षष्ठलाभे वा केतुर्दाये सुखं भवेत् ॥ ७४ ॥ राज्यं करोति मित्रांशं गजवाजिसमन्वितम् ॥ दशादौ राजयोगाश्च दशामध्ये महद्भयम् ॥ ॥ ७५ ॥ अंते दूराटनं चैव देहविश्रमणं तथा ॥ धने रंध्रे व्यये केतौ पापदृष्टियुतेक्षिते ॥ ७६ ॥ निगडं बंधुनाशं च स्थानभ्रंशं मनोरुजम् ॥ शूद्रशून्यादिलाभं च नानारोगाकुलं भवेत् ॥ ७७ ॥

अथ शुक्रमहादशावर्षाणि २० तत्फलम्।

शौक्री श्रेष्ठदशा करोति सुखसौभाग्योच्छ्र्यांदोलिकाऽष्टैश्वर्ययुतधर्मबुद्धिकनकारामाश्वगीतोत्सवान् ॥ शौक्री पापदशा कलत्रभयकृन्नीचार्थहानिप्रदा संतस्तिर्यग्जंतुदोषविपुलस्त्रीवर्गरोगोद्भवान् ॥ ७८ ॥ परमोच्चगते शुक्रे स्वोच्चे स्वक्षेत्रकेंद्रगे ॥ नृपाभिषेकसंप्राप्तिर्वाहनांबरभूषणम् ॥ ७९ ॥ गजाश्वपशुलाभं च नित्यं मि-
ष्टान्नभोजनम् ॥ अखंडमंडलाधीशराजसन्मानवैभवम् ॥ ८० ॥

दशा प्राहुर्विद्वांसो दैवचिंतकाः ॥ ७ ॥ कर्मस्थानस्य बुद्धीशदशा संपत्करी भवेत् ॥ मानस्थिततपोधीशदशा राज्यप्रदायिनी ॥ ८ ॥ यस्मिन्भावे शुभस्वामिसंबंधस्तुंगखेचरः ॥ स्यात्तद्भावदशायां तु अत्यैश्वर्यमखंडितम् ॥ ९ ॥ यद्भावेशः स्वार्थराशिमधितिष्ठति पश्यति ॥ स्यात्तद्भावदशाकाले धनलाभो महत्तरः ॥ १० ॥ यस्माद्व्ययगतो यस्तु तद्दशायां धनक्षयम् ॥ यस्मात्त्रिकोणगाः पापास्तत्रात्मशमनाशनम् ॥ ११ ॥ पुत्रहानिः पितुः पीडा मनस्तापो महान् भवेत् ॥ यस्मात्त्रिकोणगा रिःफरंध्रेशार्केन्दुसूर्यजाः ॥ १२ ॥ पुत्रपीडा द्रव्यहानिस्तत्र केत्वहिसंगमे ॥ विदेशभ्रमणं क्लेशो भयं चैव पदे पदे ॥ १३ ॥ यस्मात्षष्ठाष्टमे क्रूरनीचखेटादयः स्थिताः ॥ रोगशत्रुनृपाद्वा स्यान्मुहुः पीडा सुदुःसहा ॥ १४ ॥ यस्माच्चतुर्थःक्रूरः स्याद्गृहक्षेत्रनाशनम् ॥ पशुहानिस्तत्र भौमे गृहदाहप्रमातृथक् ॥ १५ ॥ शनौ हृदयशूलं स्यात्सूर्ये राजप्रकोपनम् ॥ सर्वस्वहरणं राहौ विषचौरादिजं भयम् ॥ १६ ॥ यस्माद्दशमभे राहुः पुण्यतीर्थाटनं भवेत् ॥ तस्मात्कर्माय भाज्ञर्क्षग ताः शोभनखेचराः ॥ १७ ॥ विद्यार्थधर्मसत्कर्मख्यातिपौरुषसिद्धयः ॥ यतः पंचमकामारिगताः स्वोच्चशुभग्रहाः ॥ १८ ॥ पुत्रदारादिसंप्राप्तिर्नृपपूजा महत्तरा ॥ यस्मिन्नाज्ञाय कर्माबुनवलग्नाधिपाः स्थिताः ॥ १९ ॥ तत्तद्भावार्थसिद्धिःस्याच्छ्रेयो योगानुसारतः ॥ यस्मिन् गुरुर्वा शुक्रो वा शुभेशो वापि संस्थितः ॥ २० ॥ कल्याणोत्सवसंपत्तिर्देवब्राह्मणतर्पणम् ॥ यच्चतुर्थे तुंगखेटाः शुभस्वामी ग्रहश्च वा ॥ २१ ॥ वाहनग्रामलाभश्च पशुवृद्धिश्च भूयसी ॥ तत्र चंद्रेशलाभः स्याद्बहुधान्यरसान्वितः ॥ २२ ॥ पूर्णे विधौ निधिप्राप्तिर्लभेद्रा मणिसंचयम् ॥ तत्र शुक्रे मृदंगादिवाद्यगानपुरस्कृतः ॥ २३ ॥

युषां निश्चयो नृणाम् ॥ ९३ ॥ पंचमेशदशायां तु धर्मपस्य दशा तु या ॥ अतीव शुभदा प्रोक्ता कालविद्भिर्मुनीश्वरैः ॥ ९४ ॥ समंत्रनाथस्य तपोधिपस्य दशा शुभा राज्यसुतप्रदा स्यात् ॥ सकीर्तिनाथस्य सुखेश्वरस्य दशा तथा प्राहुरुदारचित्ताः ॥ ९५ ॥ पंचमेशेन युक्तस्य ग्रहस्य शुभदा दशा॥ नाथे धर्मपयुक्तस्य दशा परमशोभना ॥ ९६ ॥ पापदृष्टस्य खेटस्य दशा राज्यप्रदायिनी॥ शुभयुक्तस्य खेटस्य दशा द्रव्यप्रदायिनी ॥ सपंचमेशलग्ने वा दशा राज्यप्रदायिनी ॥ ९७॥ सपंचमेशस्य तपोधिपस्य दशा भवेद्राज्यसुखार्थलाभदा ॥ तथैव मानाधिपसंयुतस्य सुतेश्वरस्यापि दशा शुभा स्यात् ॥ ९८॥ पंचमेशेन युक्तस्य मानेंद्रस्य दशा शुभा ॥ सुखेशसहितस्यापि धर्मेशस्यदशा शुभा॥पंचमस्थानगस्यापि मानेशस्य दशा शुभा ॥ ९९ ॥ शुभाशुभस्थानगमा न यस्य तथैव मानार्थसुखान्विता स्यात् ॥ तदा नृणां सौख्यकरी भवेद्धि सुखेशयुक्तस्य च मानवस्य॥ १०० ॥ षष्ठस्य सप्तमस्यैको नायको मानराशिगः ॥ दशा तस्य शुभा ज्ञेया तथा तेन युतस्य च ॥ १ ॥ एको हिसप्तमस्थाननायको यदि सौख्यगः ॥ तेन युक्ता दशा ज्ञेया शुभा प्राहुर्मनीषिणः ॥ २ ॥ षष्ठाष्टमव्ययाधीशाः पंचमाधिपसंयुताः ॥ तेषां दशा च शुभदा प्रोच्यते कालवित्तमैः ॥ ३ ॥ सुखेशो मानभावस्थो मानेशः सुखराशिगः ॥ तयोर्दशा शुभा प्राहुर्ज्योतिःशास्त्रविदो जनाः ॥ ४ ॥ सुतेशमानेशसुखेशधर्मपा एकत्र युक्ता यदि यत्र कुत्र ॥ तेषां दशा राज्यफलप्रदा तैर्युक्तग्रहाणामपि वै वदेद्वा ॥ ५ ॥ वाहनस्थानसंयुक्तमंत्रनाथदशा शुभा ॥ सुखराशिस्थकर्मेशदशा राज्यप्रदायिनी ॥ ॥ ६ ॥ ताभ्यां युक्तस्य खेटस्य दृष्टियुक्तस्य चैतयोः ॥ राज्यप्रदा

दशा प्राहुर्विद्वांसो दैवचिंतकाः ॥ ७ ॥ कर्मस्थानस्य बुद्धीशदशा संपत्करी भवेत् ॥ मानस्थिततपोधीशदशा राज्यप्रदायिनी ॥ ८ ॥ यस्मिन्भावे शुभस्वामिसंबंधस्तुंगखेचरः ॥ स्यात्तद्भावदशायां तु अत्यैश्वर्यमखंडितम् ॥ ९ ॥ यद्भावेशः स्वार्थराशिमधितिष्ठति पश्यति ॥ स्यात्तद्भावदशाकाले धनलाभो महत्तरः ॥ ११० ॥ यस्माद्व्ययगतो यस्तु तद्दशायां धनक्षयम् ॥ यस्मात्रिकोणगाः पापास्तत्रात्मशमनाशनम् ॥ ११ ॥ पुत्रहानिः पितुः पीडा मनस्तापो महान् भवेत् ॥ यस्मात्रिकोणगा रिःफरंध्रेशार्केन्दुसूर्यजाः ॥ १२ ॥ पुत्रपीडा द्रव्यहानिस्तत्र केत्वहिसंगमे ॥ विदेशभ्रमणं क्लेशो भयं चैव पदे पदे ॥ १३ ॥ यस्मात्षष्ठाष्टमे क्रूरनीचखेटादयः स्थिताः ॥ रोगशत्रुनृपाद्दा स्यान्मुहुः पीडा सुदुःसहा ॥ १४ ॥ यस्माच्चतुर्थःक्रूरः स्याद्गृहक्षेत्रनाशनम् ॥ पशुहानिस्तत्र भौमे गृहदाहप्रमात्वधक् ॥ १५ ॥ शनौ हृदयशूलं स्यात्सूर्ये राजप्रकोपनम् ॥ सर्वस्वहरणं राहौ विषचौरादिजं भयम् ॥ १६ ॥ यस्माद्दशमभे राहुः पुण्यतीर्थाटनं भवेत् ॥ तस्मात्कर्माय भाज्ञर्क्षग ताः शोभनखेचराः ॥ १७ ॥ विद्यार्थधर्मसत्कर्मख्यातिपौरुषसिद्धयः ॥ यतः पंचमकामारिगताः स्वोच्चशुभग्रहाः ॥ १८ ॥ पुत्रदारादिसंप्राप्तिर्नृपपूजा महत्तरा ॥ यस्मिन्नाज्ञाय कर्माबुनवलग्नाधिपाः स्थिताः ॥ १९ ॥ तत्तद्भावार्थसिद्धिःस्याच्छ्रेयो योगानुसारतः ॥ यस्मिन् गुरुर्वा शुक्रो वा शुभेशो वापि संस्थितः ॥ १२० ॥ कल्याणोत्सवसंपत्तिर्देवब्राह्मणतर्पणम् ॥ यच्चतुर्थे तुंगखेटाः शुभस्वामी ग्रहश्च वा ॥ २१ ॥ वाहनग्रामलाभश्च पशुवृद्धिश्च भूयसी ॥ तत्र चंद्रेशलाभः स्याद्बहुधान्यरसान्युत ॥ २२ ॥ पूर्णे विधौ निधिप्राप्तिर्लभेद्रा मणिसंचयम् ॥ तत्र शुक्रे मृदंगादिवाद्यगानपुरस्कृतः ॥ २३ ॥

आंदोलिकास्तिजीवे तु कनकांदोलिका ध्रुवम् ॥ लग्नकर्मेशभाग्येश-तुंगस्थशुभयोगतः ॥ २४ ॥ सर्वोत्कर्षमहैश्वर्यसाम्राज्यादिमह-त्फलम् ॥ एवं तत्तद्भावदायफलं यत्स्याद्विचिंतयेत् ॥ २५ ॥ एकै-रुडुदशा स्वीयो गुणैरष्टादशात्मना ॥ भिन्ना फलविपाकस्तु कुर्याद्वै चित्रसंयुतम् ॥ २६ ॥ परमोच्चे तुंगमात्रे तदर्वाक्तदुपर्यपि ॥ मू-लत्रिकोणभे स्वर्क्षे स्वाधिमित्रग्रहस्य भे ॥ २७ ॥ तत्कालसुहृदो गेहे उदासीनस्य भे तथा ॥ शत्रोर्भेपि रिपोर्भे च नीचांतादूर्ध्वदे-शभे ॥ २८ ॥ तस्मादर्वाङ् नीचमात्रे नीचांते परमांशके ॥ नी-चारिवर्गे शकले स्ववर्गे केंद्रकोणभे ॥ २९ ॥ श्रवस्थितस्य खेट-स्य समरे पीडितस्य च ॥ गाढमूढस्य च दशापचितिः स्वगुणैः फलम् ॥ १३० ॥ परमोच्चगतो यस्तु योऽतिवीर्यपरत्रवान् ॥ संपू-र्णाख्या तद्दशा तु राज्यभोग्यशुभप्रदा ॥ ३१ ॥ लक्ष्मीकटाक्ष-चिह्नानां चिदावासगृहप्रदा ॥ तुंगमात्रगतस्यापि तथा वीर्या-धिकस्य च ॥ ३२ ॥ पूर्णाख्या बह्वैश्वर्यदायिन्यपि रुजाप्रदा ॥ अतिनीचगतस्यापि दुर्बलस्य ग्रहस्य तु ॥ ३३ ॥ रिक्ताष्टानि-ष्टफलदा व्याध्यनर्थमृतिप्रदा ॥ अत्युच्चेप्यतिनीचोच्चे मध्यगस्य च रोहिणी ॥ ३४ ॥ मित्रोच्चभवागत्यस्य मध्याख्या अर्थदा द-शा ॥ नीचांतादुच्चभागान्तं भषट्के मध्यगस्य च ॥ ३५ ॥ दशा च रोहिणी नीचारिपुभांशगतस्य च ॥ अधमाख्या भयक्लेशव्या-धिदुःखविवर्द्धिनी ॥ ३६ ॥ नामानुरूपफलदा पाककाले दशा यमा ॥ भाग्येशगुरुसंबंधा योगदकेंद्रभादिभिः ॥ ३७ ॥ परेषाम-पि दायेषु भाग्योपक्रममुन्नयेत् ॥ जातको यस्तु फलदो भाग्ययो-गप्रदोऽथ यः ॥ ३८ ॥ सफलो वक्रिमादूर्ध्वमन्यानपि च खेच-रान् ॥ दुर्बलानसमर्थांश्च फलदानेषु योगतः ॥ ३९ ॥ तारतम्या-

त्सुसंबंधा दशा ह्येताः फलप्रदाः ॥ स्वकेंद्रादिजुषां तेषां पूर्णार्द्धा-
ग्रिव्यवस्थया ॥ १४० ॥ प्रसह्यकार इत्येतत्संततं संपदां बलात् ॥
शीर्षोदयस्वगा स्वस्वदशादौ स्वफलप्रदा ॥ ४१ ॥ उभयोदयरा-
शिस्थदशा मध्यफलप्रदा ॥ पृष्ठोदयर्क्षगाः खेटाः स्वदशांते फ-
लप्रदाः ॥ ४२ ॥ जन्मकाले दशानाथस्वेष्टगानां विचारणे ॥ नि-
सर्गतश्च तत्काले सुहृदां हरणे शुभम् ॥ ४३ ॥ संपादयेत्तदा कष्टं
तद्विपर्ययगामिनाम् ॥ दशेशाक्रांतभावानां दारस्य द्वादशांक्षभ-
म् ॥ ४४ ॥ भुक्त्वा द्वादशराशीनां दशाभुक्तिं प्रकल्पयेत् ॥ एकै-
कराशेर्या तत्र सुहृत्स्वक्षेत्रगामिनी ॥ ४५ ॥ तस्या राज्यादिसंप-
त्तिपूर्वकं शुभमीरयेत् ॥ दुःस्थानरिपुनीचस्थनीचक्रूरयुता च या
॥ ४६ ॥ तस्यामनर्थकलहं रोगमृत्युभयादिकम् ॥ बिंदुभूयात्वशू-
न्यत्ववशात्वीयाष्टवर्गके ॥ ४७ ॥ वृद्धिं हानिं च तद्राशिं भावस्य
स्वग्रहात्क्रमात् ॥ भावयोजनया विद्यात्सुताद्यादि शुभाशुभम् ॥
॥ ४८ ॥ धात्वादिराशिभेदाच्च धात्वादिग्रहयोगतः ॥ शुभपाप-
दशाभेदाच्छुभपापयुतैरपि ॥ ४९ ॥ इष्टानिष्टस्थानभेदात्फलभे-
दात्समुन्नयेत् ॥ एवं सर्वग्रहाणां च स्वां स्वामंतर्दशामपि ॥
॥ १५० ॥ स्वराशितो राशिभुक्तिं प्रकल्प्य फलमीरयेत् ॥ अंतरं-
तर्दशां स्वीयां विभज्यैवं पुनः पुनः ॥ ५१ ॥ कालसंक्षेपतः सू-
क्ष्मफलं ब्रूयाद्दिनं प्रति ॥ स्वाध्यारंभः कृतो होराग्रंथेऽयमपि
वाऽमुना ॥ ५२ ॥ केंद्रे कोणे कारकाभावनाथा भावप्राप्तिर्दुः-
स्थिता भावहत्यै ॥ अर्थे लाभे विक्रमा वा यदा ते भावात्सर्वे मा-
तृपित्रादितुल्याः ॥ ५३ ॥ भावं पश्यति भावेशो भावस्थे लग्नगे-
ऽपि वा ॥ बलिनः स्वोच्चगे वाऽपि तद्भावाप्तिविष्टपुष्टया ॥ ५४ ॥
यद्भावेशोरिनीचस्थो मूढो वा तन्न पश्यति ॥ तद्भावासत्त्वमालस्यं

वैरित्वं च विनिर्दिशेत् ॥ ५५ ॥ भावेशाक्रांतराशीशो यदि रंध्रारिरिःफगः ॥ तद्भावनाशनं चैव भावनाथेन दृश्यते ॥ ५६ ॥ परमोच्चगते विलग्ननाथे तनुभावे शुभखेचरेण दृष्टे ॥ उडुपे शुभसंयुते च दृष्टे शतमायुः प्रवदंति बुद्धिमंतः ॥ ५७ ॥ भावैश्चतुर्भिर्बलिभिर्धनभाग्यायकर्मभिः ॥ संपूर्णवित्तं सततं कुबेर इव जायते ॥ ॥ ५८ ॥ लग्ने वाहेशदेहानां संबंधश्चाश्ववाहनम् ॥ शुक्रेणांदोलिकाप्राप्तिर्गुरुणा गजवाहनम् ॥ ५९ ॥ केंद्रायस्वविलग्नकोणसहजस्थौ कांत्यवाहेश्वरौ देहेऽयेन्दुविलग्ननाथसहितावन्योन्यभावाश्रितौ ॥ अन्योन्यामतिभाग्यकंटकगतौ दुःस्थानगौ स्वग्रहं पश्येतां यदि दीनवंशजनितोऽपि स्याच्चतुर्वाहनः ॥ १६० ॥ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे विंशोत्तरीमहादशाफलकथनो नाम षट्त्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३६ ॥

अथान्तर्दशाकरणमाह ।

दशा दशाहता कार्या दशभिर्भागमारहेत् ॥ लब्धांकाश्च भवेन्मासास्त्रिंशघ्ने च दिनानि च ॥ १ ॥

अस्योदाहरणम् ।

यथा सूर्यमहादशावर्षाणि षट् ६ तन्मध्ये सूर्यस्यांतर्दशा कतीत्यपेक्षायां दशावर्षाणि ६ षट् परस्परं गुणिते जातं ३६ दशभिर्भक्तेर्लब्धं ३ मासाः शेषाः ६ षट्त्रिंशद्गुणिताः जाताः १८० अस्य दशाभिर्भक्तेर्लब्धं १८ दिनानि एवं सूर्यमहादशामध्ये सूर्यस्यांतर्दशामासाः ३ दिनानि १८ एवमग्रे चंद्रादीनामपि विज्ञेयम् ॥

अथ सूर्यविंशोत्तरीवर्षाणि ६ तन्मध्येंतरमाह ।								
सू.	चं.	मं.	रा.	बृ.	श.	बु.	के.	शु.
०	०	०	०	०	०	०	०	१
३	६	४	१०	९	११	१०	४	०
१८	०	६	२४	१८	१२	६	६	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०

अथ चंद्रविंशोत्तरीवर्षाणि १० तन्मध्येन्तरम् ।									
चं.	मं.	रा.	बृ.	श.	बु.	के.	शु.	सू.	ग्रहाः
०	०	१	१	१	१	०	१	०	०
१०	७	६	४	७	५	७	८	६	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

अथ भौमविंशोत्तरीवर्षाणि ७ तन्मध्येन्तरम् ।									
मं.	रा.	बृ.	श.	बु.	के.	शु.	सू.	चं.	ग्र.
०	१	१	१	०	०	१	०	०	०
४	०	१७	१	११	४	२	४	७	०
२७	१८	६	९	२०	२७	०	६	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

अथ राहु विंशोत्तरीवर्षाणि १८ तन्मध्येंतरम् ।									
रा.	बृ.	श.	बु.	के.	शु.	सू.	चं.	मं.	ग्रहाः
२	२	२	२	१	३	०	१	१	०
८	४	१०	६	०	०	१०	६	०	०
१२	२४	६	१८	१८	०	२४	०	१८	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

अथ विंशोत्तरीगुरुवर्षाणि १६ तन्मध्येंतरम्।									
गु.	श.	बु.	के.	शु.	सू.	चं.	मं.	रा.	ग्र.
२	२	२	०	२	०	१	१	२	०
१	६	३	११	८	९	४	११	४	०
१८	१२	६	६	०	१८	०	६	२४	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

अथ विंशोत्तरीशानिवर्षाणि १९ तन्मध्येंतरम्।									
श.	बु.	के.	शु.	सू.	चं.	मं.	रा.	गु.	ग्र.
३	२	१	३	०	१	१	२	२	०
०	८	१	२	११	७	१	१०	६	०
३	९	९	०	१२	०	९	६	१२	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

अथ विंशोत्तरीबुधवर्षाणि १७ तन्मध्येंतरम्।									
बु.	के.	शु.	सू.	चं.	मं.	रा.	गु.	श.	ग्र.
२	०	२	०	१	०	२	२	२	०
४	११	१०	१०	५	११	६	३	८	०
२७	२७	०	६	०	२७	१८	६	९	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

अथ विंशोत्तरीकेतुवर्षाणि ७ तन्मध्येन्तरम्.								
के	शु	सू	चं	मं	रा	गु	श	बु
०	१	०	०	०	१	०	१	०
४	२	४	७	४	०	११	१	११
२७	०	६	०	२७	१८	६	९	२७
०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०

अथ विंशोत्तरीभृगुवर्षाणि २० तन्मध्येन्तरम् ।								
शु.	सू.	च.	म.	रा.	गु.	श.	बु.	के.
३	१	१	१	३	२	३	२	१
४	०	८	२	०	८	२	१०	२
०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०

स्वद्वादशांशके लग्ने नाथे वा स्वदृक्काणगे ॥ तस्य भुक्तिं शुभामाहुर्मुनयः कालचिंतकाः ॥ २ ॥ स्वत्रिंशांशेऽथ वा मित्रे त्रिंशांशे वा स्थितो यदि ॥ तस्य भुक्तिः शुभा प्रोक्ता कालविद्भिर्मनीषिभिः ॥ ३ ॥ मित्रक्षेत्रे नवांशस्थे मित्रस्य द्विरसांशके ॥ तस्य भुक्तिः शुभा प्रोक्ता कालविद्भिर्मनीषिभिः ॥ ४ ॥ बुद्धिक्षेत्रनवांशस्थे पुत्रस्य द्विरसांशके ॥ मित्रद्रेष्काणगे वापि तस्य भुक्तिः शुभावहा ॥ ५ ॥ तयो राशिनवांशस्थे धर्मस्य द्विरसांशके ॥ गुरुद्रेष्काणगे वापि तस्य भुक्तिः शुभावहा ॥ ६ ॥ सुखराशिनवांशस्थे वाहनद्विरसांशके ॥ सुखद्रेष्काणगे वापि तस्य भुक्तिः शुभावहा ॥ ७ ॥ विलग्ननाथस्थितभांशनाथे मित्रांशगे मित्रग्रहेण दृष्टे ॥ सुहृद्दृकाणस्थनवांशके वा तदास्य भुक्तिं शुभदां वदंति ॥ ॥ ८ ॥ अथ वक्ष्ये विशेषेण दशा कष्टप्रदा नृणाम् ॥ षष्ठाष्टमव्ययेशानां दशा कष्टप्रदायिनी ॥ ९ ॥ एषा भुक्तिर्हि कष्टा स्यान्मारकस्य दशा यदि ॥ मारकेशेन षष्ठेशे युक्ते लग्नाधिपे यदि ॥१०॥ तस्य भुक्तौ ज्वरप्राप्तिं प्राहुः कालविदो जनाः ॥ सरोगे सशरीरेशश्चंद्रषड्वर्गगो यदि ॥ ११ ॥ जलदोषस्तस्य भुक्तौ स्यादजीर्णो न संशयः ॥ षष्ठेशयुतलग्नेशो बुधषड्वर्गगो यदि ॥ १२ ॥ तस्य भुक्तौ भवेद्वायुर्वातो वा देहजाड्यकृत् ॥ सारिनाथविलग्नेशो गुरुः

षड्वर्गगो यदि ॥ तस्य भुक्तौ भवेद्रोगः पीडा वा ब्राह्मणेन तु॥१३॥ नक्षत्रेशो विलग्नेशो भृगुषड्वर्गगो यदि ॥ तस्य भुक्तौ भवेत्पीडा रोगस्त्रीसंगमेन च ॥ १४ ॥ सरोगे सविलग्नेशः शनिषड्वर्गगो यदि ॥ तस्य भुक्तौ भवेद्वातः सन्निपातोथ वा नृणाम् ॥लग्नेशरोगेशपयोर्भवेन्मारकभुक्तिषु ॥ १५॥ मृत्यौ स्थितैः सैंहिकमंदकेतुभिर्मनोहिकाश्वासविषूचिकाभिः ॥ रोगो नराणामथ तस्य भुक्तौ भवेद्यदा मारकसंयुतिश्च ॥ १६ ॥ एवं भ्रात्रादिभावानां नाथको यत्र संस्थितः ॥ तत्तत्षड्वर्गयोगेन तत्तद्भावफलं वदेत् ॥ १७ ॥

अथात्रे फलमाह।

केंद्राधीश्वरकोणनायकदशाश्चांतर्दशाः शोभनाः सामान्याश्च धनत्रिलाभभवनाधीशग्रहाणां दशा ॥ षष्ठाष्टव्ययभावनायकदशा कष्टा भवेयुः सदा नेतुर्लग्नमवेक्ष्य तत्तदधिपात्तत्तद्दशाभुक्तिषु ॥ १८ ॥

रविमहादशायां रवेरंतर्दशा मास ३ दिन १८ तत्फलम्।

उच्चक्षेत्रे गते सूर्ये केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ रविदाये स्वभुक्तौ च धनधान्यादिलाभकृत् ॥ १९ ॥ देहरोगं वित्तलाभं राजप्रीतिकरं शुभम् ॥ सर्वकार्यार्थसिद्धिः स्याद्विवाहं राजदर्शनम् ॥ २० ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु अपमृत्युर्भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं मृत्युंजयजपं चरेत्॥२१॥सूर्यप्रीतिकरीं शांतिं कुर्यादारोग्यमादिशेत् ॥२२॥

रविदशायां चंद्रभुक्ति मास ६ दिन० तत्फलम्।

सूर्यस्यांतर्गते चंद्रे लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ विवाहं शुभकार्यं च धनधान्यसमृद्धिकृत् ॥ २३ ॥ गृहक्षेत्राभिवृद्धिं च पशुवाहनसं-
॥ तुंगे वा स्वक्षंगे वाऽपि दारसौख्यं धनागमम् ॥ २४ ॥

पुत्रलाभसुखं चैव सौख्यं राजसमागमम् ॥ महाराजप्रसादेन इ-ष्टसिद्धिसुखावहम् ॥ २५ ॥ क्षीणे वा पापसंयुक्ते दारपुत्रादिपीड-नम् ॥ वैषम्यजनसंवादभृत्यवर्गविनाशनम् ॥ २६ ॥ विरोधं रा-जकलहं धनधान्यपशुक्षयम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये चंद्रे जलभीतिं म-नोरुजम् ॥ २७ ॥ बंधनं रोगपीडा च स्थानविच्युतिकारकम् ॥ दुःस्थानं चापि चित्तेन दायादिजनविड्वरम् ॥ २८ ॥ निर्धनं कु-त्सितान्नं च चौरादिनृपपीडनम् ॥ मूत्रकृच्छ्रादिरोगश्च देहपीडा-क्षयं भवेत् ॥ २९ ॥ दायेशाल्लाभभाग्ये च केंद्रे वा शुभसंयुते ॥ भोगभाग्यादिसंतोषदारपुत्रादिवर्द्धनम् ॥ ३० ॥ राज्यप्राप्तिं मह-त्सौख्यं स्थानप्राप्तिं च शाश्वतीम् ॥ विवाहं यज्ञदीक्षां च मुग्धा-म्यांबरभूषणम् ॥ ३१ ॥ वाहनं पुत्रपौत्रादि लभते सुखवर्द्धनम् ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा बलवर्जिते ॥ ३२ ॥ अकाले भोजनं चैव देशाद्देशं गमिष्यंति ॥ द्वितीयद्यूननाथेन अपमृत्युर्भविष्य-ति ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्याच्छांतिं कुर्यात्सुखं लभेत् ॥ ३३ ॥

रविदशायां कुजभुक्ति मास ४ दिन ६ तत्फलम् ।

सूर्यस्यांतर्गते भौमे स्वोच्चे स्वक्षेत्रलाभगे ॥ लग्नात्केंद्रत्रिकोणे वा शुभकार्यं शुभादिकम् ॥३४॥भूलाभं कृषिलाभं च धनधान्यादि वृद्धिदम् ॥ गृहक्षेत्रादिलाभं च रक्तवस्त्रादिलाभकृत् ॥ ३५ ॥ ल-ग्नाधिपेन संयुक्ते सौख्यं राजप्रियं सुखम् ॥ भाग्यलाभाधिपैर्युक्ते लाभश्चैव भविष्यति ॥३६॥ बहुसेनाधिपत्यं च शत्रुनाशं मनोदृ-ढम् ॥ आत्मबंधुसुखं चैव भ्रातृवर्द्धनकं तथा ॥ ३७ ॥ दायेशा-द्रिपुरंध्रस्थे पापयुक्ते च वीक्षिते ॥ आधिपत्यबलैर्हीने क्रूरबुद्धिम-नोरुजम् ॥ ३८ ॥ कारागृहे प्रवेशं च निर्गलं बंधुनाशनम् ॥ भ्रा-तृवर्गविरोधं च कर्मनाशमथापि वा ॥ ३९ ॥ नीचे वा बहुले

भौमे राजमूलाद्धनक्षयः ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु देहे जाड्यं मनोरुजम् ॥ ४० ॥ सुब्रह्मजपदानं च अनड्वाहं तथैव च ॥ शांतिं कुर्वीत विधिवदायुरारोग्यसिद्धिदाम् ॥ ४१ ॥

अथ रविदशायां राहुभुक्तिमास १० दि० २४ फलम् ।

सूर्यस्यांतर्गते राहौ लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ आदौ द्विमासपर्यन्तं धननाशं महद्भयम् ॥ ४२ ॥ चौराहिव्रणभीतिश्च दारपुत्रादिपीडनम् ॥ तत्परं सुखमाप्नोति शुभयुक्ते शुभांशके ॥ ४३ ॥ देहारोग्यं मनस्तुष्टी राजप्रीतिकरं सुखम् ॥ लग्नाद्युपचरे राहौ योगकारकसंयुते ॥ ४४ ॥ दारेशाच्छुभराशिस्थे राजसन्मानकीर्तिदम् ॥ भाग्यवृद्धिं यशोलाभं दारपुत्रादिपीडनम् ॥ ४५ ॥ पुत्रोत्सवादिसंतोषं गृहे कल्याणशोभनम् ॥ दायेशात्षष्ठरिष्फस्थे रंध्रे वा बलवर्जिते ॥ ४६ ॥ बंधनं स्थाननाशं च कारागृहनिवेशनम् ॥ चौराहिव्रणभीतिश्च दारपुत्रादिवर्द्धनम् ॥ ४७ ॥ चतुष्पाज्जीवनाशं च गृहक्षेत्रादिनाशनम् ॥ गुल्मक्षयादिरोगश्च अतिसारादिपीडनम् ॥ ४८ ॥ द्विसप्तस्थे तथा राहौ तत्स्थानाधिपसंयुते ॥ अपमृत्युभयं चैव सर्वभीतिश्च संभवेत् ॥ ४९ ॥ दुर्गाजपं च कुर्वीत छागदानं समाचरेत् ॥ कृष्णां गां महिषीं दद्याच्छान्तिमाप्नोत्यसंशयम् ॥ ५० ॥

अथ रविमध्ये गुरुभुक्ति मा० ११ दि० १८ फलम् ।

सूर्यस्यांतर्गते जीवे लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे मित्रस्य वर्गस्थे विवाहं राजदर्शनम् ॥ ५१ ॥ धनधान्यादिलाभश्च पुत्रलाभं महत्सुखम् ॥ महाराजप्रसादेन इष्टकार्यार्थलाभकृत् ॥ ५२ ॥ ब्राह्मणप्रियसन्मानं प्रियवस्त्रादिलाभकृत् ॥ भाग्यकर्माधिपवशान्महोत्सवम् ॥ ५३ ॥ नरवाहनयोगाश्च स्थानाधिक्यं

महत्सुखम् ॥ दायेशाच्छुभराशिस्थे भाग्यवृद्धिः सुखावहा ॥ ५४ ॥ दानधर्मक्रियायुक्तो देवताराधनात्प्रियः ॥ गुरुभक्तिर्मनःसिद्धिः पुण्यकर्मादिसंग्रहः ॥ ५५ ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे नीचे वा पापसंयुते ॥ दारपुत्रादिपीडा च देहपीडा महद्भयम् ॥ ५६ ॥ राजकोपं प्रकुरुते इष्टवस्तुविनाशनम् ॥ पापमूलाद्धननाशं देहभ्रष्टं मनोरुजम् ॥ ५७ ॥ स्वर्णदानं प्रकुर्वीत इष्टजाप्यं च कारयेत् ॥ गवां कपिलवर्णानां दानेनारोग्यमादिशेत् ॥ ५८ ॥

अथ रविदशायां शनिभुक्तिमा०११दि०१२तस्य फलम्।

सूर्यस्यांतर्गते मंदे लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ शत्रुनाशं महत्सौख्यं स्वल्पधान्यार्थलाभकृत् ॥ ५९ ॥ विवाहोत्सवकार्याणि शुभकार्यं शुभावहम् ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे मंदे सुहृद्ग्रहसमन्विते ॥६०॥ गृहे कल्याणसंपत्तिर्विवाहादिषु सत्क्रियाम् ॥ राजसन्मानकीर्तिश्च नानावस्त्रधनागमः ॥ ६१ ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा पापसंयुते ॥ वातशूलमहाव्याधिज्वरातीसारपीडनम् ॥ ६२ ॥ बंधनं कार्यहानिश्च वित्तनाशं महद्भयम् ॥ अकस्मात्कलहश्चैव दायादिजनविद्वजम् ॥ ६३ ॥ भुक्त्यादौ मित्रहानिः स्यान्मध्ये किंचित्सुखावहम् ॥ अंते क्लेशकरं चैव नीचं तेषां तथैव च ॥ ६४ ॥ पितृमातृवियोगं च गमनागमनं तथा ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु अपमृत्युभयं भवेत् ॥ ६५ ॥ कृष्णां गां महिषीं दद्यान्मृत्युंजयजपं चरेत् ॥ छागदानं प्रकुर्वीत सर्वसंपत्प्रदायकम् ॥ ६६ ॥

अथ रविदशायां बुधभुक्ति मा० १० दि० ६ तस्य फलम्।

सूर्यस्यांतर्गते सौम्ये स्वोच्चे वा स्वर्क्षगेऽपिवा ॥ कोणत्रिकोणलाभस्थे बुधे वर्गबलैर्युते ॥ ६७ ॥ राज्यलाभं महोत्साहं दारपुत्रादिसौख्यकृत् ॥ महाराजप्रसादेन वाहनांबरभूषणम् ॥ ६८ ॥

पुण्यतीर्थफलावाप्तिर्गृहे गोधनसंकुलम् ॥ भाग्ये लाभाधिपेयुक्ते लाभवृद्धिकरो भवेत् ॥ ६९ ॥ भाग्यपंचमकर्मस्थे सन्मानो भवति ध्रुवम् ॥ स्वकर्मधर्मबुद्धिश्च गुरुधर्मद्विजार्चनम् ॥ ७० ॥ धनधान्यादिसंयुक्तं विवाहं पुत्रसंभवम् ॥ दायेशाच्छुभराशिस्थे सौख्यभुक्तौ महत्सुखम् ॥ ७१ ॥ वैवाहिकं यज्ञकर्म दानधर्मजपादिकम् ॥ स्वनामांकितपद्यानि नामद्वयमथाऽपिवा ॥ ७२ ॥ भोजनांबरभूषाप्तिरमरेशो भवेन्नरः ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे रिष्फगे नीचगेऽपिवा ॥ ७३ ॥ देहपीडा मनस्तापो दारपुत्रादिपीडनम् ॥ भुक्त्यादौ दुःखमाप्नोति मध्ये किंचित्सुखावहम् ॥ ७४ ॥ अंते तु राजभीतिश्च गमनागमनं तथा ॥ द्वितीये द्यूननाथे तु देहजाड्यं ज्वरादिकम् ॥ विष्णुनामसहस्रं च अन्नदानं च कारयेत् ॥ रजतप्रतिमादानं कुर्यादारोग्यमादिशेत् ॥ ७५ ॥

रविमध्ये केतुभुक्ति मास ४ दिन ६ तस्य फलम् ।

सूर्यस्यांतर्गते केतौ देहपीडा मनोव्यथा ॥ अर्थव्ययं राजकोपं स्वजनादेरुपद्रवम् ॥ ७६ ॥ लग्नाधिपेन संयुक्ते आदौ सौख्यं धनागमम् ॥ मध्ये तत्क्लेशमाप्नोति मृतवार्तागमं वदेत् ॥ ॥ ७७ ॥ षष्ठाष्टमव्यये चैवं दायेशात्पापसंयुते ॥ कपोलदंतरोगश्च मूत्रकृच्छ्रस्य संभवम् ॥७८॥ स्थानविच्युतिरर्थस्य मित्रहानिः पितुर्मृतिः ॥ विदेशगमनं चैव शत्रुपीडा महद्भयम् ॥ ७९ ॥ लग्नादुपद्रवे केतौ योगकारकसंयुते ॥ शुभांशे शुभवर्गैश्च शुभकर्म फलप्रदम् ॥ ८० ॥ पुत्रदारादिसौख्यं च संतोषं प्रियवर्द्धनम् ॥ विचित्रवस्त्रलाभं च यशोवृद्धिः सुखावहा ॥ ८१ ॥ द्वितीयद्यूननाथे वा ह्यपमृत्युभयं वदेत् ॥ दुर्गाजपं च कुर्वीत छागदानं तथैव च ॥८२॥ महामृत्युंजयं जाप्यं कुर्याच्छांतिमवाप्नुयात् ॥८३॥

रविदशायां शुक्रांतर्दशा मा० १२ तस्य फलम् ।

सूर्यस्यांतर्गते शुक्रे त्रिकोणे चंद्रगेपि वा ॥ स्वोच्चे मित्रस्ववर्गस्थे इष्टस्त्रीभोग्यसंपदाम् ॥ ८४ ॥ ग्रामांतरप्रयाणं च ब्राह्मणप्रभुदर्शनम् ॥ राज्यलाभं महोत्साहं छत्रचामरवैभवम् ॥ ८५ ॥ गृहे कल्याणसंपत्तिर्नित्यं मिष्टान्नभोजनम् ॥ विद्रुमादिरत्नलाभं मुक्तावस्त्रादिलाभकृत् ॥ ८६ ॥ चतुष्पाज्जीवलाभः स्याद्बहुधान्यधनादिकम् ॥ उत्साहं कीर्तिसंपत्तिर्नरवाहनसंपदाम् ॥ ८७ ॥ षष्ठाष्टमव्यये शुक्रे दायेशाद्बलवर्जिते ॥ राजकोपं मनःक्लेशं पुत्रस्त्रीधननाशकम् ॥ ८८ ॥ भुक्त्यादौ वाहनं मध्ये लाभः शुभकरो भवेत् ॥ अंते च यशनाशं च स्थानभ्रंशमथापि वा ॥ ८९ ॥ बंधुद्वेषमनं जाग्रं स्वकुलाद्भोगनाशनम् ॥ भार्गवद्यूननाथे तु दे- ॥ ९० ॥ रंध्ररिष्फसमायुक्ते अपमृत्युर्भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं मृत्युंजयजपं चरेत् ॥९१॥ श्वेतां गां महिषीं दद्याद्रुद्रजाप्यं च कारयेत् ॥ ९२ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे सूर्यांतर्दशाफलकथनं नाम सप्तत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३७ ॥

अथ चंद्रदशायां चंद्रभुक्ति मास १० तत्फलम् ।

स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे चंद्रे त्रिकोणे लाभगेपिवा ॥ भाग्यकर्माधिपैर्युक्तो गोजाश्वांबरसंकुलम् ॥ १ ॥ देवतागुरुभक्तिश्च पुण्यश्लोकादिकीर्तितम् ॥ राज्यलाभं महत्सौख्यं यशोवृद्धिः सुखावहा ॥ २ ॥ पूर्णचंद्रे पूर्णबलं सेनाधिपमहत्सुखम् ॥ पापयुक्तेऽथ वा चंद्रे नाचरे रिष्फषष्ठगे ॥ ३ ॥ तत्काले धननाशः स्यात्स्थानच्युतिमथापि वा ॥ देहालस्यं मनस्तापं राजमंत्रिविरोधकृत् ॥ ४ ॥ मातृक्लेशं मनोदुःखं निगडं बंधुनाशनम् ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु रंध्ररिष्फस-

मन्विते ॥ ५ ॥ देहजाड्यं महाभंगमपमृत्योर्भयं भवेत् ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्याद्दानेनारोग्यमादिशेत् ॥ ६ ॥

अथ चंद्रदशायां कुजभुक्ति मास ७ तत्फलम्।

चंद्रस्यांतर्गते भौमे लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ सौभाग्यं राजसन्मानं वस्त्राभरणभूषणम् ॥ ७ ॥ यत्नकार्यार्थसिद्धिस्तु भविष्यति न संशयः ॥ गृहक्षेत्राभिवृद्धिश्च व्यवहारे जयो भवेत् ॥ ८ ॥ कार्यलाभं महत्सौख्यं स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे फलम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये भौमे पापयुक्तेऽथ वा यदि ॥ ९ ॥ दायेशादशुभस्थाने देहार्तिपद्वीक्षिते ॥ गृहक्षेत्रादिहानिश्च व्यवहारं तथैव च ॥ १० ॥ भृत्यवर्गेषु कलहं भूपालस्य विरोधनम् ॥ आत्मबंधुवियोगं च नित्यं निष्ठुरभाषणम् ॥ ११ ॥ द्वितीये द्यूननाथे तु रंध्रे रंध्राधिपो यदा॥ तद्दोषपरिहारार्थं ब्राह्मणस्यार्चनं चरेत् ॥ १२ ॥

अथ राहुभुक्ति मास १९ तस्य फलमाह।

चंद्रस्यांतर्गते राहौ लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ आदौस्वल्पफलं ज्ञेयं शत्रुपीडा महद्भयम् ॥ १३ चौराहिराजभीतिश्च चतुष्पाज्जीवपीडनम् ॥ बन्धुनाशं मित्रहानिं मानहानिं मनोव्यथाम् ॥ १४ ॥ शुभयुक्ते शुभैर्दृष्टे लग्नादुपचयेपि वा ॥ योगकारकसंबंधे यत्र कार्यार्थसिद्धिकृत् ॥ १५ ॥ नैर्ऋत्ये पश्चिमे भागे कश्चित्प्रभुसमागमम् ॥ वाहनांबरलाभं च इष्टकार्यार्थसिद्धिकृत् ॥ १६ ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा बलवर्जिते ॥ स्थानभ्रंशं मनोदुःखं पुत्रक्लेशं महद्भयम् ॥ १७ ॥ राजकार्यकलापं च दारपीडा महद्भयम् ॥ वृश्चिकादिविषाद्भीतिश्चौराहिनृपपीडनम् ॥ १८ ॥ दायेशात्केंद्रकोणे वा दुश्चिक्ये लाभगेपि वा ॥ पुण्यतीर्थफलावाप्तिर्देवतादर्शनं महत् ॥ १९ ॥ परोपकारधर्मादिपुण्यधर्मादिसंग्रहम् ॥ द्वि-

तीयद्यूनराशिस्थे देहबाधा भविष्यति ॥ २० ॥ छागदानं प्रकुर्वीत देहारोग्यं प्रजायते ॥ २१ ॥

अथ गुरुभुक्तिमास १६ तस्य फलम् ।

चंद्रस्यांतर्गते जीवे लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ स्वगेहे लाभस्वोच्चे वा राज्यलाभं महोत्सवम् ॥ २२ ॥ वस्त्राऽलंकारभूषाप्तिं राजप्रीतिं धनागमम् ॥ इष्टदेवप्रसादेन गर्भाधानादिकं फलम् ॥ २३ ॥ शुभशोभनकार्याणि गृहे लक्ष्मीः कटाक्षकृत् ॥ राजाश्रयं धनं भूमिगजवाजिसमन्वितम् ॥ २४ ॥ महाराजप्रसादेन इष्टसिद्धिः सुखावहा ॥ षष्ठाष्टमव्यये जीवे नीचे वाऽस्तंगते यदि ॥ २५ ॥ पापयुक्ते समाकर्म गुरुपुत्रादिनाशनम् ॥ स्थानभ्रंशं मनोदुःखमकस्मात्कलहं ध्रुवम् ॥ २६ ॥ गृहक्षेत्रादिनाशं च वाहनांबरनाशनम् ॥ दायेशात्केंद्रकोणे वा दुश्चिक्ये लाभगेऽपि वा ॥ २७ ॥ भोजनांबरपश्वादि महोत्साहं करोति च ॥ भ्रात्रादि सुखसंपत्तिधैर्यं वीर्यपराक्रमम् ॥ २८ ॥ यज्ञवीर्यविवाहश्च राज्यश्रीधनसंपदः ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा बलवर्जिते ॥ २९ ॥ करोति कुत्सितान्नं च विदेशगमनं तथा ॥ भुक्त्यादौ शोभनं प्रोक्तमंते क्लेशकरं भवेत् ॥ ३० ॥ द्वितीये द्यूननाथश्च ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं शिवसाहस्रकं जपेत् ॥ स्वर्णदानमितिप्रोक्तं सर्वसंपत्प्रदायकम् ॥ ३१ ॥

अथ शनिभुक्तिमास १९ तस्य फलम् ।

चंद्रस्यांतर्गते मंदे लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ स्वक्षेत्रस्वांशगश्चैव मंदे तुंगांशसंयुते ॥ ३२ ॥ शुभदृष्टियुते वाऽपि लाभे वा बलसंयुते ॥ पुत्रमित्रार्थसंपत्तिः शूद्रप्रभुसमागमम् ॥३३॥ व्यवसायात्फलाधिक्यं गृहक्षेत्रादिवृद्धिदम् ॥ पुत्रलाभं च कल्याणं राजा

नुग्रहवैभवम् ॥ ३४ ॥ षष्ठाष्टमव्यये मंदे नीचे वा धनगेऽपि वा ॥ तद्भुक्त्यादौ पुण्यतीर्थे स्नानं चैव तु दर्शनम् ॥ ३५ ॥ अनेकजनत्रासत्वं शस्त्रपीडा भविष्यति ॥ दायेशात्केंद्रराशिस्थे त्रिकोणे बलगेपि वा ॥ ३६ ॥ क्वचित्सौख्यं धनाप्तिश्च दारपुत्रविरोधकृत् ॥ द्वितीयद्यूनरंध्रस्थे देहबाधा भविष्यति ॥ ३७ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं मृत्युंजयजपं चरेत् ॥ कृष्णां गां महिषीं दद्याद्दानेनारोग्यमादिशेत् ॥ ३८ ॥

अथ बुधभुक्तिमास १७ तस्य फलम् ।

चंद्रस्यांतर्गते सौम्ये केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ स्वर्क्षे नवांशके सौम्ये तुंगे वा बलसंयुते ॥ ३९ ॥ धनागमं राजमानं प्रियवस्त्रादि लाभकृत् ॥ विद्याविनोदसद्गोष्ठीज्ञानवृद्धिः सुखावहा ॥ ४० ॥ संतानप्राप्तिं संतोषं वाणिज्याद्धनलाभकृत् ॥ वाहनच्छत्रसंयुक्तं नानालंकारभूषितम् ॥ ४१ ॥ दायेशात्केंद्रकोणे वा लाभे वा धनगेऽपि वा ॥ विवाहं यज्ञदीक्षां च दानधर्मशुभादिकम् ॥ ४२ ॥ राजप्रीतिकरं चैव विद्वज्जनसमागमम् ॥ मुक्तामणिप्रवालानि वाहनांबरभूषणम् ॥ ४३ ॥ आरोग्यप्रीतिसौख्यं च सोमपानादिकं सुखम् ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा नीचगेपि वा ॥ ४४ ॥ तद्भुक्तिर्देहबाधा च कृषिगोभूमिनाशनम् ॥ कारागृहप्रवेशं च दारपुत्रादि पीडनम् ॥ ४५ ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु ज्वरपीडा महद्भयम् ॥ छागदानं प्रकुर्वीत विष्णुसाहस्रकं जपेत् ॥ ४६ ॥

अथ केतुभुक्तिमासाः ७ तस्य फलम् ।

चंद्रस्यांतर्गते केतौ केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ दुश्चिक्ये बलसंयुक्ते धनलाभं महत्सुखम् ॥ ४७ ॥ पुत्रदारादिसौख्यं च विघ्नकर्म करोति च ॥ भुक्त्यादौ धनहानिः स्यान्मध्यगे सुखमाप्नुयात् ॥ ४८ ॥

दायेशात्केंद्रलाभे वा त्रिकोणे बलसंयुते ॥ क्वचित्फलं दशादौ तु ह्यल्पसौख्यं धनागमम् ॥ ४९ ॥ गोमहिष्यादि लाभं च भुक्त्यंते चार्थनाशनम् ॥ पापयुक्तेऽथ वा दृष्टे दायेशाद्रंध्ररिःफगे ॥ ५० ॥ हीनशत्रुत्वकार्याणि अकस्मात्कलहं ध्रुवम् ॥ द्वितीयद्यूनराशिस्थे अनारोग्यं महद्भयम् ॥ ५१ ॥ मृत्युंजयं प्रकुर्वीत सर्वसंपत्प्रदायकम् ॥ ५२ ॥

अथ शुक्रभुक्तिवर्ष १ मास ८ तस्य फलम् ।

चंद्रस्यांतर्गते शुक्रे केन्द्रलाभत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे वापि राज्यलाभं करोति च ॥ ५३ ॥ महाराजप्रसादेन वाहनांबरभूषणम् ॥ चतुष्पाज्जीवलाभः स्याद्दारपुत्रादि वर्धनम् ॥ ५४ ॥ नूतनगृहनिर्माणं नित्यं मिष्टान्नभोजनम् ॥ सुगंधपुष्पदायादिरम्यरुयारोग्यसंपदाम् ॥५५॥ दशाधिपेनसंयुक्ते देहसौख्यं महसुखम् ॥ सत्कीर्तिसुखसंपत्तिगृहक्षेत्रादिवृद्धिकृत् ॥ ५६ ॥ नीचे वास्तंगते शुक्रे पापग्रहयुते क्षिते ॥ भूनाशं पुत्रमित्रादिनाशनं पत्निनाशनम् ॥ ५७ ॥ चतुष्पाज्जीवहानिः स्याद्राजद्वारे विरोधकृत् ॥ धनस्थानगते शुक्रे स्वोच्चे स्वक्षेत्रसंयुते ॥ ५८ ॥ निधिलाभं महत्सौख्यं भूलाभं पुत्रसंभवम् ॥ भाग्यलाभाधिपैर्युक्ते भाग्यवृद्धिकरो भवेत् ॥ ५९ ॥ महाराजप्रसादेन इष्टसिद्धिः सुखावहा ॥ देवब्राह्मणभक्तिश्च मुक्ताविद्रुमलाभकृत् ॥ ६० ॥ दायेशाल्लाभगे शुक्रे त्रिकोणे केन्द्रगेपि वा ॥ गृहक्षेत्राभिवृद्धिश्च वित्तलाभं महत्सुखम् ॥६१॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा पापसंयुते ॥ विदेशवासदुःखार्तिमृत्युचौरादिपीडनम् ॥ ६२ ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु अपमृत्युभयं भवेत् ॥ तद्दोषविनिवृत्त्यर्थं रुद्रजाप्यं च कारयेत् ॥ ६३ ॥ श्वेतां गां रजतं दद्याच्छांतिमाप्नोत्यसंशयः ॥ ६४ ॥

अथ रविभुक्तिमास ६ तस्य फलम् ।

चंद्रस्यांतर्गते भानौ स्वोच्चे स्वक्षेत्रसंयुते ॥ केंद्रत्रिकोणलाभे वा धने वा सोदरे बले ॥ ६५ ॥ नष्टराज्यं धनप्राप्तिं गृहे कल्याण-शोभनम् ॥ मित्रराजप्रसादेन ग्रामभूम्यादि लाभकृत् ॥ ६६ ॥ गर्भाधानफलप्राप्तिर्गृहे लक्ष्मीकटाक्षकृत् ॥ भुक्त्यंते देहमालस्यं ज्वरपीडा भविष्यति ॥ ६७ ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा पाप-संयुते ॥ नृपचौराहिभीतिश्च ज्वररोगादिसंभवम् ॥ ६८ ॥ विदे-शगमनं चार्तिं लभते फलवैभवम् ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु ज्वरपी-डा भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं शिवपूजां च कारयेत् ॥ ६९ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे चंद्रांतर्दशाफलकथनं नामाष्टत्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३८ ॥

अथ कुजदशायां कुजांतरमा० ४ दि० २७फ० माह ।

कुजस्यांतर्गते भौमे लग्नात्केन्द्र त्रिकोणगे ॥ लाभे वा धनसं-युक्ते दुश्चिक्ये बलसंयुते ॥ १ ॥ लग्नाधिपेन संयुक्ते राजाऽनु-नुग्रहवैभवम् ॥ लक्ष्मीकटाक्षचिह्नानि नष्टराज्यार्थलाभकृत् ॥ २ ॥ पुत्रोत्सवादिसंतोषं गृहे गोक्षीरसंकुलम् ॥ स्वोच्चे वा स्वर्क्षगे भौमे स्वांशे वा बलसंयुते ॥ ३ ॥ गृहक्षेत्राभिवृद्धिश्च गोमहिष्यादि लाभकृत् ॥ महाराज प्रसादेन इष्टसिद्धिः सुखा-वहा ॥ ४ ॥ षष्ठाष्टमव्यये भौमे पापदृग्योगसंयुते ॥ मूत्रकृच्छ्रा-दिरोगश्च प्रेष्ठाधिक्यं व्रणाद्भयम् ॥ ५ ॥ चौराहिराजपीडा च धनधान्यपशुक्षयम् ॥ द्वितीये द्यूननाथे तु देहजाड्यं मनोरुजम् ॥ ६ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं रुद्रजाप्यं च कारयेत् ॥ अनड्वाहं प्रद-द्याच्च कुजदोषनिवृत्तये ॥ ७ ॥ आरोग्यं कुरुते तस्य सर्वसंपत्ति-दायकम् ॥ ८ ॥

अथ राहुभुक्तिमास १२ दिन १८ तस्य फलम् ।

कुजस्यांतर्गते राहौ स्वोच्चे मूलत्रिकोणगे ॥ शुभयुक्ते शुभैर्दृष्टे केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ ९ ॥ तत्काले राजसन्मानं गृहभूम्यादिलाभकृत् ॥ कलत्रपुत्रलाभः स्याद्व्यवसायात्फलाधिकम् ॥ १० ॥ गंगास्नानफलावाप्तिं विदेशगमनं तथा ॥ षष्ठाष्टमव्यये राहौ पापयुक्तेऽथ वीक्षिते ॥ ११ ॥ चौराहिव्रणभीतिश्च चतुष्पाज्जीवनाशनम् ॥ वातपित्तक्षयं चैव कारागृहनिवेशनम् ॥ १२ ॥ धनस्थानगते राहौ धनन्नाशं महद्भयम् ॥ द्वितीये सप्तमे वापि ह्यपमृत्युभयं महत् ॥ १३ ॥ नागदानं प्रकुर्वीत देवब्राह्मणभोजनम् ॥ मृत्युंजयजपं कुर्यादायुरारोग्यमादिशेत् ॥ १४ ॥

अथ गुरुभुक्तिमास ११ दिन ६ तस्य फलम् ।

कुजस्यांतर्गते जीवे त्रिकोणे केंद्रगेपि वा ॥ लाभे वा धनसंयुक्ते तुंगांशे स्वांशगेपि वा ॥ १५ ॥ सत्कीर्ती राजसन्मानं धनधान्यस्य वृद्धिकृत् ॥ गृहे कल्याणसंपत्तिर्दारपुत्रादि लाभकृत् ॥ ॥ १६ ॥ दायेशात्केंद्रराशिस्थे त्रिकोणे लाभगेपि वा ॥ भाग्यकर्माधिपैर्युक्ते वाहनाधिपसंयुते ॥ १७ ॥ लग्नाधिपसमायुक्ते शुभांशे शुभवर्गगे ॥ गृहक्षेत्राभिवृद्धिश्च गृहे कल्याणसंपदः ॥ १८ ॥ देहारोग्यं महत्कीर्तिर्गृहे गोकुलसंग्रहः ॥ चतुष्पाज्जीवलाभः स्याद्व्यवसायात्फलाधिकम् ॥१९॥ कलत्रपुत्रविभवं राजसन्मानवैभवम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये जीवे नीचे वास्तंगते यदि ॥ २० ॥ पापग्रहेण संयुक्ते दृष्टे वा दुर्बले यदि ॥ चौराहिनृपभीतिश्च पित्तरोगादिसंभवम् ॥ २१ ॥ प्रेतबाधां भृत्यनाशं सोदराणां विनाशनम् ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु अपमृत्युज्वरादिकम् ॥ तद्दोषपरिहारार्थं शिवसाहस्रकं जपेत् ॥ २२ ॥

अथ शनिभुक्तिमास १३ दिन ९ तस्य फलम्।

कुजस्यांतर्गते मंदे स्वर्क्षे केंद्रत्रिकोणगे ॥ मूलत्रिकोणकेंद्रे वा तुंगांशे स्वांशगे यदि ॥ २३ ॥ लग्नाधिपतिना वापि शुभदृष्टियुते बले ॥ राज्यसौख्यं यशोवृद्धिं स्वग्रामे धान्यवृद्धिकृत् ॥ २४ ॥ पुत्रपौत्रसमायुक्ते गृहे गोधनसंग्रहः ॥ स्ववारे राजसन्मानं स्वमासे पुत्रवृद्धिकृत् ॥ २५ ॥ नीचादि क्षेत्रगे मंदे षष्ठाष्टव्ययराशिगे ॥ म्लेच्छवर्गप्रभुभयं धनधान्यादि नाशनम् ॥ २६ ॥ निगडं बंधनं रोगमंते क्षेत्रनिवासकृत् ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु पापयुक्ते महद्भयम् ॥ २७ ॥ धननाशं च संचारं राजद्वेषं मनोरुजम् ॥ चौराग्निनृपपीडा च सहोदरविनाशनम् ॥ २८ ॥ बंधुद्वेषकरं चैव जीवहानिश्च जायते ॥ अकस्माच्च मृतेर्भीतिः पुत्रदारादि पीडनम् ॥ २९ ॥ कारागृहादिभीतिश्च राजदंडो महद्भयम् ॥ दायेशात्केंद्रराशिस्थे लाभस्थे वा त्रिकोणगे ॥ ३० ॥ विदेशयानं लभते दुष्कीर्तिर्विविधा तथा ॥ पापकर्मरतो नित्यं बहुजीवादि हिंसकः ॥ ३१ ॥ विक्रयः क्षेत्रहानिश्च स्थानभ्रंशं मनोव्यथा ॥ वधेष्वपजयं चैव मूत्रकृच्छ्रान्महद्भयम् ॥ ३२ ॥ दायेशात्षष्ठरंध्रे वा व्यये वा पापसंयुते ॥ तद्भुक्तौ मरणं ज्ञेयं नृपचौरादिपीडनम् ॥ ३३ ॥ वातपीडा च शूलादिज्ञातिशत्रुभयं भवेत् ॥ ३४ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं मृत्युंजयजपं चरेत् ॥ ३५ ॥

अथ बुधभुक्तिमास १६ दिन २७ तस्य फलम्।

कुजस्यांतर्गते सौम्ये लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ सत्कथाश्चा जपादानं धर्मबुद्धिर्महद्यशः ॥ ३६ ॥ नीतिमार्गप्रसंगश्च नित्यं मिष्टान्नभोजनम् ॥ वाहनांबरपश्वादि राजकर्म सुखानि च ॥ ३७॥ कृषिकर्मफलं सिद्धिर्वारणांबरभूषणम् ॥ नीचे वास्तंगते वापि ष-

ष्ठाष्टव्ययगेऽपि वा ॥ ३८ ॥ हृद्रोगं मानहानिश्च निगडं बंधुनाशनम् ॥ दारपुत्रार्थनाशः स्याच्चतुष्पाज्जीवनाशनम् ॥ ३९ ॥ दशाधिपेन संयुक्ते शत्रुवृद्धिर्महद्भयम् ॥ विदेशगमनं चैव नाना रोगास्तथैव च ॥ ४० ॥ राजद्वारे विरोधश्च कलहः सौख्यभुक्तिषु ॥ दायेशात्केंद्रकोणे वा स्वोच्चे युक्तार्थलाभकृत् ॥ ४१ ॥ अनेकधननाथत्वं राजसन्मानमेव च ॥ भूपालयोगं कुरुते धनांबरविभूषणम् ॥ ४२ ॥ भूरिवाद्यमृदंगादि सैनापत्यं महत्सुखम् ॥ विप्रा विनोदविमला वस्त्रवाहनभूषणम ॥ ४३ ॥ दारपुत्रादिविभवं गृहे लक्ष्मीकटाक्षकृत् ॥ दायेशात्षष्ठरिःफस्थे रंध्रे वा पापसंयुते॥४४॥ तद्दाये मानहानिः स्यात्क्रूरबुद्धिस्तु क्रूरवाक् ॥ चौराग्निनृपपीडा च मार्गे चौरभयादिकम् ॥ ४५ ॥ अकस्मात्कलहश्चैव बुधभुक्तौ न संशयः ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु महाव्याधिर्भयंकरा ॥ ४६ ॥ अश्वदानं प्रकुर्वीत विष्णोर्नामसहस्रकम् ॥ सर्वसंपत्प्रदं सौख्यं सर्वारिष्टप्रशांतये ॥ ४७ ॥

अथ केतुभुक्तिमास ४ दिन २७ तस्य फलम् ।

कुजस्यांतर्गते केतौ त्रिकोणे केंद्रगेपि वा ॥ दुश्चिक्ये लाभगे वापि शुभयुक्ते शुभेक्षिते ॥ ४८ ॥ राजानुग्रहशांतिश्च बहुसौख्यं धनागमम् ॥ किंचित्फलं दशादौ तु भूलाभं पुत्रलाभकृत् ॥४९॥ राजसंलाभकार्याणि चतुष्पाज्जीवलाभकृत् ॥ योगकारकसंस्थानबलवीर्यसमन्विते ॥ ५० ॥ पुत्रलाभयशोवृद्धिर्गृहे लक्ष्मीकटाक्षकृत् ॥ भृत्यवर्गधनप्राप्तिः सैन्यापत्यं महत्सुखम् ॥ ५१ ॥ भूपालमित्रं कुरुते यानांबरविभूषणम् ॥ दायेशात्षष्ठरिःफस्थे रन्ध्रे वा पापसंयुते ॥ ५२ ॥ कलहो दंतरोगश्च चौरव्याघ्रादिपीडनम् ॥ ज्वरातीसारकुष्ठादिदारपुत्रादिपीडनम् ॥५३॥ द्वितीयसप्तमस्थाने

देहे व्याधिर्भविष्यति ॥ सन्मानं जनसंतापं धनधान्यस्य प्रच्युतिम् ॥ मृत्युंजयं प्रकुर्वीत सर्वसंपत्प्रदायकम् ॥ ५४ ॥

अथ शुक्रभुक्तिमास १४ दिन० तस्य फलम् ।

कुजस्यांतर्गते शुक्रे केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे वा स्वर्क्षगे वापि शुभस्थानाधिपेऽथ वा ॥५५॥ राज्यलाभं महत्सौख्यं गजाश्वांबरभूषणम् ॥ लग्नाधिपेन संबंधे पुत्रदारादिवर्धनम् ॥ ५६ ॥ आयुषो वृद्धिरैश्वर्यं भाग्यवृद्धिसुखं भवेत् ॥ दायेशात्केंद्रलाभस्थे लाभे वा धनगेऽपि वा ॥ ५७ ॥ तत्काले श्रियमाप्नोति पुत्रलाभं महत्सुखम् ॥ स्वप्रभोश्च महत्सौख्यं श्वेतवस्त्रादिलाभकृत् ॥५८॥ महाराजप्रसादेन ग्रामभूम्यादिलाभदम् ॥ भुक्त्यंते फलमाप्नोति गीतनृत्यादिलाभकृत् ॥ ५९ ॥ पुण्यतीर्थस्नानलाभं कर्माधिपसमन्विते ॥ पापधर्मदयापुण्यं तडागं कारयिष्यति ॥ ६० ॥ दायेशाद्रंध्ररिष्फस्थे षष्ठे वा पापसंयुते ॥ करोति दुःखबाहुल्यं देहपीडां धनक्षयम् ॥ ६१ ॥ राजचौरादिभीतिश्च गृहे कलहमेव च ॥ दारपुत्रादिपीडा च गोमहिष्यादिनाशकृत् ॥ ६२ ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु देहबाधा भविष्यति ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्यादायुरारोग्यमादिशेत् ॥ ६३ ॥

अथ रविभुक्तिमासाः ४ दि० ६ तस्य फलम् ।

कुजस्यांतर्गते सूर्ये स्वोच्चे स्वक्षेत्रकेंद्रगे ॥ मूलत्रिकोणलाभे वा भाग्यकर्मेशसंयुते ॥ ६४ ॥ तद्भुक्तौ वाहनं कीर्तिः पुत्रलाभं च विंदति ॥ धनधान्यसमृद्धिः स्याद्गृहे कल्याणसंपदः ॥ ६५ ॥ क्षेमारोग्यं महद्धैर्यं राजपूज्यं महत्सुखम् ॥ व्यवसायात्फलाधिक्यं विदेशे राजदर्शनम् ॥ ६६ ॥ दायेशात्षष्ठरिःफे वा व्यये वा पापसंयुते ॥ देहपीडा मनस्तापः कार्यहानिर्महद्भयम् ॥ ६७ ॥

शिरोरोगं ज्वरादिश्च अतीसारमथापि वा ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु सर्पज्वरविषाद्भयम् ॥ ६८ ॥ सुतपीडाकरं चैव शान्तिं कुर्याद्यथाविधि ॥ देहारोग्यं प्रकुरुते धनधान्यसमृद्धिदम् ॥ ६९ ॥

अथ चंद्रभुक्तिमास ७ तस्यफलम् ।

कुजस्यांतर्गते चंद्रे स्वोच्चे स्वक्षेत्रकेंद्रगे ॥ भाग्यवाहनकर्मेशलग्नाधिपसमन्विते ॥ ७० ॥ करोति विपुलं राज्यं गंधमाल्यांबरादिकम् ॥ तडागं गोपुरादीनां पुण्यधर्मादिसंग्रहम् ॥ ७१ ॥ विवाहोत्सवकर्माणि दारपुत्रादिसौख्यकृत् ॥ पितृमातृसुखावाप्तिं गृहे लक्ष्मीकटाक्षकृत् ॥ ७२ ॥ महाराजप्रसादेन इष्टसिद्धिसुखादिकम् ॥ पूर्णचंद्रे पूर्णफलं क्षीणे स्वल्पफलं भवेत् ॥ ७३ ॥ नीचारिस्थेष्टमे षष्ठे दायेशाद्रिपुरंध्रके ॥ मरणं दारपुत्राणां कष्टं भूपतिनाशनम् ॥ ७४ ॥ पशुधान्यक्षयं चैव चौरादिरणभीतिकृत् ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥ ७५ ॥ देहजाड्यं मनोदुःखं दुर्गालक्ष्मीजपं चरेत् ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्याद्दानेनारोग्यमादिशेत् ॥७६॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे भौममहादशांतरफलकथनं नामैकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ३९ ॥

अथ राहुभुक्तिमास ३२ दिन १२ तस्य फलम् ।

कुलीरे वृश्चिके चैव कन्यायां चापगेऽपि वा ॥ तद्भुक्तौ राजसन्मानं वस्त्रवाहनभूषणम् ॥ १ ॥ व्यवसायात्फलाधिक्यं चतुष्पाज्जीवलाभकृत् ॥ प्रयाणं पश्चिमे भागे वाहनांबरलाभकृत् ॥ २ ॥ लग्नाद्युपचये राहौ शुभदृष्टियुतेक्षिते ॥ मित्रांशे तुंगलाभेशे योगकारकसंयुते ॥ ३ ॥ राज्यलाभं महोत्साहं राजप्रीतिं शुभावहाम् ॥ गृहे कल्याणसंपत्तिर्दारपुत्रादिवर्द्धनम् ॥ ४ ॥ षष्ठाष्टमे व्यये राहौ पापयुक्तेऽथ वीक्षिते ॥ चौरादिव्रणपीडा च सर्वत्र-

जनपीडनम् ॥ ५ ॥ राजद्वारजनद्वेषइष्टबंधुविनाशनम् ॥ दारपुत्रादिपीडा च सर्वत्र जनपीडनम् ॥ ६ ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु सप्तमस्थानमाश्रितः ॥ सदा रोगं महाकष्टं शांतिं कुर्याद्यथाविधि ॥ आरोग्यं संपदं चैव भविष्यति न संशयः ॥ ७ ॥

अथ गुरुभुक्तिमास २८ दिन २४ तस्य फलम् ।

राहोरंतर्गते जीवे लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे वापि तुंगे स्वांशेंशगेपि वा ॥ ८ ॥ स्थानलाभं मनोधैर्यं शत्रुनाशं महत्सुम् ॥ राजप्रीतिकरं सौख्यं महतीव समश्नुते ॥ ९ ॥ दिने दिने वृद्धिरपि सितपक्षे शशी यथा ॥ वाहनादिधनं भूरि गृहे गोधनसंकुलम् ॥ १० ॥ नैर्ऋत्याः पश्चिमे भागे प्रयाणं राजदर्शनम् ॥ युक्तकार्यार्थसिद्धिः स्यात्स्वदेशे पुनरेष्यति ॥ ११ ॥ उपकार्यो ब्राह्मणानां तीर्थयात्रादिकर्मणाम् ॥ वाहनं ग्रामलाभं च देवब्राह्मणपूजनम् ॥ १२ ॥ पुत्रोत्सवादिसंतोषं नित्यं मिष्टान्नभोजनम् ॥ नीचे वास्तंगते वापि षष्ठाष्टव्ययराशिगे ॥ १३ ॥ शत्रुक्षेत्रे पापयुक्ते धनहानिर्भविष्यति ॥ कर्मविघ्नो मनोहानिः सा पतिघ्नी भविष्यति ॥ १४ ॥ कलत्रपुत्रपीडा च हृद्रोगं राजकार्यकृत् ॥ दायेशात्केंद्रकोणे वा लाभे वा धनगेपि वा ॥ १५ ॥ दुश्चिक्ये बलसंपूर्णे गृहक्षेत्रादिवृद्धिकृत् ॥ भोजनांबरपश्वादिदानधर्मजपादिकम् ॥१६॥ भुक्त्यंते राजकोपाच्च द्विमासं देहपीडनम्॥ ज्येष्ठभ्रातुर्विनाशं च भ्रातृपित्रादिपीडनम् ॥ १७ ॥ दायेशात्षष्ठरंध्रे वा रिःफे वा पापसंयुते ॥ तद्भुक्तौ धनहानिः स्याद्देहपीडा भविष्यति ॥ १८ ॥ द्वितीयद्यूननाथे वा ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥ स्वर्णस्य प्रतिमादानं शिवपूजां च कारयेत् ॥ १९ ॥ देहारोग्यं प्रकुरुते शांतिं कुर्याद्विचक्षणः ॥ २० ॥

अथ शनिभुक्तिमास ३४ दिन ६ तत्फलम् ।

राहोरंतर्गते मंदे लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे मूलत्रिकोणे वा दुश्चिक्ये लाभराशिगे ॥ २१ ॥ तद्भुक्तिवाहनं सेवा राजप्रीतिकरं शुभम् ॥ विवाहोत्सवकार्याणि कृत्वा पुण्यानि भूरिशः ॥२२॥ आरामकरणे युक्तं तडागं कारयिष्यति ॥ शूद्रप्रभुवशादिष्टं लाभं गोधनसंग्रहम् ॥ २३ ॥ प्रयाणं पश्चिमे भागे प्रभुमूलाद्धनक्षयः ॥ देहायासं फलाल्स्यं वा स्वदेशे पुनरेष्यति ॥ २४ ॥ नीचारिक्षेत्रगे मंदे रंध्रे वा व्ययगेपि वा ॥ नीचारौ राजभीतिश्च दारपुत्रादिपीडनम् ॥ २५ ॥ आत्मबंधुमनस्तापं दायादिजनविड्वरम् ॥ व्यवहारं च कलहमकस्माद्भूषणं लभेत् ॥ २६ ॥ दायेशात्षष्ठरिःफे वा चंद्रे वा पापसंयुते ॥ हृद्रोगं मानहानिश्च विवाहे शत्रुपीडनम् ॥ २७ ॥ अन्यदेशादिसारं च गुल्मवह्न्याधिभाग्भवेत् ॥ कुभोजनं कोद्रवादिजातिदुःखाद्भयं भवेत् ॥ २८ ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥ कृष्णां गां महिषीं दद्याद्दानेनारोग्यमादिशेत् ॥ २९ ॥

अथ बुधभुक्तिमास ३० दिन १८ तस्य फलम् ।

राहोरंतर्गते सौम्ये भाग्ये वा स्वर्क्षगेपि वा ॥ तुंगे वा केंद्रराशिस्थे पुत्रे वा बलगेपि वा ॥ ३० ॥ राजयोगं प्रकुरुते गृहे कल्याणवर्धनम् ॥ व्यापारेण धनप्राप्तिर्विद्यावाहनमुत्तमम् ॥३१॥ विवाहोत्सवकार्याणि चतुष्पाज्जीवलाभकृत् ॥ सौम्यमासे महत्सौख्यं स्ववारे राजदर्शनम् ॥ ३२ ॥ सुगंधपुष्पशय्यादिस्त्रीसौख्यं चातिशोभनम् ॥ महाराजप्रसादेन धनलाभो महद्यशः ॥ ३३ ॥ दायेशात्केंद्रलाभे वा दुश्चिक्ये भाग्यकर्मगे ॥ देहारोग्यं मनोत्साहमिष्टसिद्धिः सुखावहा ॥ ३४ ॥ पुण्यश्लोका-

दिकीर्तिश्च पुराणश्रवणादिकम् ॥ विवाहं यज्ञदीक्षां च दानधर्मदयादिकम् ॥ ३५ ॥ षष्ठाष्टमव्यये सौम्ये मंदे राशियुतेक्षिते। दायेशात्षष्ठरिःफे वा रंध्रे वा पापसंयुते ॥ ३६ ॥ देवब्राह्मणनिंदा च भोगभाग्यविहीनभाक् ॥ सत्यहीनश्च दुर्बुद्धिश्चौराहिनृपपीडनम् ॥ ३७ ॥ अकस्मात्कलहं चैव गुरुपुत्रादिनाशनम्। अर्थव्ययं राजकोपं दारपुत्रादिपीडनम् ॥ ३८ ॥ द्वितीयद्यूननाथे वा ह्यपमृत्युस्तथा श्रियम् ॥ तद्दोषपरिहारार्थं विष्णुसाहस्रकं जपेत् ॥ स्वगृह्योक्तविधानेन शांतिं कुर्याद्विचक्षणः ॥ ३९ ॥

अथ केतुभुक्तिमा० १२ दिन १८ तस्य फलम्।

राहोरंतर्गते केतौ भ्रमणं राज्यकृन्तनम्॥ वातज्वरादिरोगश्च चतुष्पाज्जीवहानिकृत् ॥ ४० ॥ अष्टमाधिपसंयुक्ते देहजाड्यं मनोरुजम् ॥ शुभयुक्ते शुभैर्दृष्टे देहसौख्यं धनागमः ॥ राजसन्मानभूषाप्तिर्गृहे शुभकरो भवेत् ॥ ४१ ॥ लग्नाधिपेन संबंधे इष्टसिद्धिः सुखावहा ॥ लग्नाधिपसमायुक्ते लाभो वा भवति ध्रुवम्॥ ॥ ४२ ॥ चतुष्पाज्जीवलाभः स्यात्केंद्रे वाथ त्रिकोणगे ॥ रंध्रस्थानगते केतौ व्यये वा बलवर्जिते ॥ ४३ ॥ तद्भुक्तौ बहुरोगः स्याच्चौराहिव्रणपीडनम्॥ पितृमातृवियोगश्च भ्रातृद्वेषं मनोरुजम्॥ ॥ ४४ ॥ स्वप्रभोश्च महत्कष्टं वैषम्यं मनहिंसकः ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु देहबाधा भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं छागदानं च कारयेत् ॥ ४५ ॥

अथ शुक्रभुक्तिमास ३६ तस्य फलम्।

राहोरंतर्गते शुक्रे लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ लाभे वा बलसंयुक्ते योगप्राबल्यमादिशेत् ॥ ४६ ॥ विप्रमूलाद्धनप्राप्तिर्गोमहिष्यादिलाभकृत् ॥ पुत्रोत्सवादिसंतोषं गृहे कल्याणसंभवम् ॥ ४७ ॥

सन्मानं राजसन्मानं राज्यलाभं महत्सुखम् ॥ स्वोच्चे वा स्वर्क्षगे वापि तुंगांशे स्वांशगेऽपि वा ॥ ४८ ॥ नूतनगृहनिर्माणं नित्यं मिष्टान्नभोजनम् ॥ कलत्रपुत्रविभवं मित्रसंयुक्तभोजनम् ॥ ४९ ॥ अन्नदानप्रियं नित्यं दानधर्मादिसंग्रहम् ॥ महाराजप्रसादेन वाहनांबरभूषणम् ॥ ५० ॥ व्यवसायात्फलाधिक्यं विवाहो मौंजिबंधनम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये शुक्रे नीचे शत्रुगृहे स्थिते ॥ ५१ ॥ मंदारफणिसंयुक्ते तद्भुक्तौ रोगमादिशेत् ॥ अकस्मात्कलहं चैव पितृपुत्रवियोगकृत् ॥ ५२ ॥ स्वबंधुजनहानिश्च सर्वत्र जनपीडनम् ॥ दायादिकलहं चैव स्वप्रभोः स्वस्य मृत्युकृत् ॥ ५३ ॥ कलत्रपुत्रपीडा च शूलरोगादिसंभवम् ॥ दायेशात्केंद्रराशिस्थे त्रिकोणे वा समन्विते ॥ ५४ ॥ लाभे वा धर्मराशिस्थे क्षेत्रपालमहत्सुखम् ॥ सुगंधवस्त्रशय्यादि गानविद्यापरिश्रमम् ॥ ५५ ॥ छत्रचामरवाद्यादि गंधपद्मसमन्वितम् ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा पापसंयुते ॥ ५६ ॥ विषाहिनृपचौरादिमूत्रकृच्छ्रान्महद्भयम् ॥ प्रमेहाद्रुधिरं रोगं कुत्सितान्नं शिरोरुजम् ॥ ५७ ॥ कारागृहप्रवेशं च राजदंडाद्धनक्षयम् ॥ द्वितीयद्यूननाथे वा दारपुत्रादिनाशनम् ॥ ५८ ॥ आत्मपीडा भयं चैव ह्यपमृत्युस्तथा भवेत् ॥ दुर्गालक्ष्मीजपं कुर्यान्मृत्युनाशकरो भवेत् ॥ ५९ ॥

अथ रविभुक्तिमास १० दिन २४ तस्य फलम् ।

राहोरंतर्गते सूर्ये स्वोच्चे स्वक्षेत्रकेंद्रगे ॥ त्रिकोणे लाभगे वाऽपि तुंगांशे स्वांशगेपि वा ॥ ६० ॥ शुभग्रहेण संदृष्टे राजप्रीतिकरं शुभम् ॥ धनधान्यसमृद्धिश्च अल्पसौख्यं सुखावहम् ॥ ६१ ॥ अल्पग्रामाधिपत्यं च स्वल्पलाभो भविष्यति ॥ भाग्यलग्नेशसंयुक्ते कर्मेशेन निरीक्षिते ॥ ६२ ॥ राजाश्रयो महत्कीर्तिर्विदेशग-

मनं महत् ॥ देशाधिपत्ययोगं च गजाश्वांबरभूषणम् ॥ ६३ ॥ मनोभीष्टप्रदानं च पुत्रकल्याणसंभवम् ॥ दायेशाद्रिःफरंध्रस्थे षष्ठे वा नीचगेऽपि वा ॥ ६४ ॥ ज्वरातिसाररोगश्च कलहं राजविद्विषम् ॥ प्रयाणं शत्रुवृद्धिश्च नृपचौराग्निपीडनम् ॥ ६५ ॥ दायेशात्केंद्रकोणे वा दुश्चिक्ये लाभगेपि वा ॥ विदेशराजसन्मानं कल्याणं च शुभावहम् ॥ ६६ ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु महारोगो भविष्यति ॥ सूर्यप्रमाणशांतिं च कुर्यादारोग्यसंभवम् ॥ ६७ ॥

अथ चंद्रभुक्तिमास १८ तस्य फलम् ।

राहोरंतर्गते चंद्रे स्वक्षेत्रे स्वोच्चगेऽपि वा ॥ केंद्रत्रिकोणलाभे वा मित्रर्क्षे क्रूरसंयुते ॥ ६८ ॥ राजत्वं राजपूज्यं च धनार्थं धनलाभकृत् ॥ आरोग्यभूषणं चैव मित्रस्त्रीपुत्रसंपदः ॥ ६९ ॥ पूर्णचंद्रे पूर्णफलं राजप्रीतिशुभावहम् ॥ अश्ववाहनलाभः स्याद्गृहक्षेत्रादिवृद्धिकृत् ॥ ७० ॥ दायेशात्सुखभाग्यस्थे केंद्रे वा लाभगेऽपि वा ॥ लक्ष्मीकटाक्षचिह्नानि गृहे कल्याणसंभवम् ॥ ७१ ॥ यद्यत्कार्यार्थसिद्धिः स्याद्धनधान्यसुखावहम् ॥ सत्कीर्तिलाभसन्मानं देव्याराधनमाचरेत् ॥ ७२ ॥ दायेशात्षष्ठरंध्रस्थे व्यये वा बलसंयुते ॥ पिशाचक्षुद्रव्याघ्रादिगृहक्षेत्रार्थनाशनम् ॥ ७३ ॥ मार्गे चौरभयं चैव व्रणाधिक्यं महोदरम् ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु अपमृत्युस्तदा भवेत् ॥ ७४ ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्याद्दानमारोग्यमाहरेत् ॥ ७५ ॥

अथ कुजभुक्तिमास १२ दिन १८ तस्य फलम् ।

राहोरंतर्गते भौमे लग्नाल्लाभत्रिकोणगे ॥ केंद्रे वा शुभसंयुक्ते स्वोच्चे स्वक्षेत्रगेपि वा ॥ ७६ ॥ नष्टराज्यधनप्राप्तिर्गृहक्षेत्राभिवृद्धिकृत् ॥ इष्टदेवप्रसादेन संतानसुखभोजनम् ॥ ७७ ॥ क्षिप्रभो-

ज्यान्महत्सौख्यं भूषणाश्वांबरादिकृत् ॥ दायेशात्केंद्रकोणे वा दु-
श्चिक्ये लाभगेऽपि वा ॥ ७८ ॥ रक्तवस्त्रादिलाभः स्यात्प्रयाणं रा-
जदर्शनम् ॥ पुत्रवर्गेषु कल्याणं स्वप्रभोश्च महत्सुखम् ॥ ७९ ॥
सेनापत्यं महोत्साहं भ्रातृवर्गधनागमम् ॥ दायेशाद्रंध्ररिःफे वा
षष्ठे पापसमन्विते ॥ ८० ॥ पुत्रदारादिहानिश्च सोदराणां च पी-
डनम् ॥ स्थानभ्रंशं बंधुवर्गं दारपुत्रविरोधनम् ॥ ८१ ॥ चौराहि-
व्रणभीतिश्च सोदराणां च पीडनम् ॥ आदौ क्लेशकरं चैव मध्यांते
सौख्यमाप्नुयात् ॥८२॥ द्वितीयद्यूननाथे तु देहालस्यं महद्भयम् ॥
अनड्वाहं च गां दद्यादारोग्यं च भविष्यति ॥८३॥ इति श्रीबृ-
हत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे राहोरंतर्दशाफलकथनं नामच-
त्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४० ॥

अथ गुरुदशायां गुरुभुक्तिमास २५ दिन १८ फलम् ।

स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे जीवे लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ अनेकराजाधी-
शश्च संपन्नो राजपूजितः ॥ १ ॥ गोमहिष्यादिलाभश्च वस्त्रवा-
हनभूषणम् ॥ नूतनगृहनिर्माणं हर्म्यप्राकारसंयुतम् ॥ २ ॥ गजां-
तैश्वर्यसंपत्तिभाग्यकर्माणि संयुते ॥ ब्राह्मणप्रभुसन्मानं समानप्र
भुदर्शनम् ॥ ३ ॥ स्वप्रभोः स्वफलाधिक्यं दारपुत्रादिलाभकृत् ॥
नीचांशे नीचराशिस्थे षष्ठाष्टव्ययराशिगे ॥ ४ ॥ नीचसंगं महा-
दुःखं दायादिजनविड्वरम् ॥ कलहं न विचारस्य स्वप्रभुष्वपमृ-
त्युकृत् ॥ ५ ॥ पुत्रदारवियोगं च धनधान्यार्थहानिकृत् ॥ सप्तमा-
धिपदोषेण देहबाधा भविष्यति ॥ ६ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं शिवसा-
हस्रकं जपेत् ॥ रुद्रजाप्यं च गोदानं कुर्यादिष्टं समाप्नुयात् ॥७॥

अथ शनिभुक्तिमास ३० दिन १२ तस्य फलम् ।

जीवस्यांतर्गते मंदे स्वोच्चे स्वक्षेत्रमित्रगे ॥ लग्नात्केंद्रत्रिकोण-

स्थे लाभे वा बलसंयुते ॥ ८ ॥ राज्यलाभं महत्सौख्यं वस्त्राभरणसंयुतम् ॥ धनधान्यादिलाभश्च स्त्रीलाभं बहुसौख्यकृत् ॥ ९ ॥ वाहनांबरपश्वादिभूलाभं स्थानलाभगम् ॥ पुत्रमित्रादिसौख्यं च नरवाहनयोगकृत् ॥ १० ॥ नीलवस्त्रादिलाभश्च नीलाश्वलाभमेव च ॥ पश्चिमां दिशमाश्रित्य प्रयाणं राजदर्शनम् ॥ ११ ॥ अनेकयानलाभं च निर्दिश्य मंदभुक्तिषु ॥ लग्नात्षष्ठाष्टमे मंदे व्यये नीचेस्तगेप्यरौ ॥ १२ ॥ धनधान्यादिनाशश्च ज्वरपीडामनोरुजम् ॥ स्त्रीपुत्रादिषु पीडा वा व्रणात्यादिकमुद्भवेत् ॥ १३ ॥ गृहे त्वशुभकार्याणि भृत्यवर्गादिपीडनम् ॥ गोमहिष्यादिहानिश्च बंधुद्वेषो भविष्यति ॥ १४ ॥ दायेशात्केन्द्रकोणस्थे लाभे वा धनगेऽपि वा ॥ भूलाभश्चार्थलाभश्च पुत्रलाभसुखं भवेत् ॥ १५ ॥ गोमहिष्यादिलाभं च शूद्रमूलाद्धनंप्रदम् ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा पापसंयुते ॥१६॥ धनधान्यादिनाशं च बंधुमित्रविरोधकृत् ॥ उद्योगभंगो देहार्तिः स्वजनानां महद्भयम् ॥ १७ ॥ द्विसप्तमाधिपे मंदे ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं विष्णुसाहस्रकं जपेत् ॥ १८ ॥ कृष्णां गां महिषीं दद्याद्दानेनारोग्यमादिशेत् १९

अथ बुधभुक्तिमास २ दिन ६ तस्य फलम् ।

जीवस्यांतर्गते सौम्ये केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे वा स्वर्क्षगे वापि दशाधिपसमन्विते ॥ २० ॥ अर्थलाभं देहसौख्यं राज्यलाभं महत्सुखम् ॥ महाराजप्रसादेन इष्टसिद्धिः सुखावहा ॥ २१ ॥ वाहनांबरपश्वादिगृहे गोधनसंकुलम् ॥ महीसुतेन संदृष्टे शत्रुवृद्धिसुखक्षयम् ॥ २२ ॥ व्यवसायात्फलं नेष्टं ज्वरातीसारपीडनम् ॥ दायेशाद्भाग्यकोणे वा केंद्रे वा तुंगवांशके ॥२३ ॥ स्वदेशे धनलाभश्च पितृमातृसुखावहम् ॥ गजवाजिसमायुक्तो राजमित्र

प्रसादकः ॥ २४ ॥ दायेशात्षष्ठरंध्रस्थे व्यये वा पापसंयुते ॥ शुभदृष्टिविहीनश्चेद्धनधान्यपरिच्युतिः ॥ २५ ॥ विदेशगमनं चैव मार्गे चौरभयं तथा ॥ व्रणदाहाक्षिरोगश्च नानादेशपरिच्युतम् ॥ ॥ २६ ॥ लग्नात्षष्ठाष्टरिःफे वा व्यये वा पापसंयुते ॥ अकस्मात्कलहं चैव गृहे निष्ठुरभाषणम् ॥ २७॥ चतुष्पाज्जीवहानिश्च व्यवहारस्तथैव च ॥ अपमृत्युभयं चैव शत्रूणां कलहो भवेत् ॥२८॥ शुभदृष्टौ शुभैर्युक्ते दारसौख्यं धनागमम् ॥ आदौ शुभं देहसौख्यं वाहनाम्बरलाभगम् ॥ २९॥ अंते तु धनहानिश्चेत्स्वात्मसौख्यं च जायते ॥ द्वितीयद्यूननाथे वा ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥ ३० ॥ तद्दोषपरिहारार्थं विष्णुसाहस्रकं जपेत् ॥ बुधप्रीतिकरं चैव दानं शांतिं च कारयेत् ॥ आयुर्वृद्धिकरं चैव सर्वसौभाग्यसंपदम्॥३१॥

केतुभुक्तिमास ११ दिन ६ तत्फलम् ।

जीवस्यांतर्गते केतौ शुभग्रहसमन्विते ॥ अन्यसौख्यधनावाप्तिः कुत्सितान्नं च भोजनम् ॥ ३२ ॥ परान्नं चैव श्राद्धान्नं पापमूलाह्वनानि च ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा पापसंयुते ॥ ३३ ॥ राजकोपं धनच्छेदं बंधनं रोगपीडनम् ॥ बलहानिः पितृद्वेषो भ्रातृद्वेषो मनोरुजः ॥ ३४ ॥ दायेशात्सुतभाग्यस्थे वाहने कर्मगेपि वा ॥ नरवाहनयोगश्च गजाश्वांबरसंकुलम् ॥ ३५ ॥ महाराजप्रसादेन इष्टकार्यार्थलाभकृत् ॥ व्यवसायात्फलाधिक्यं गोमहिष्यादिलाभकृत् ॥३६॥ यवनप्रभुमूलाद्वा पितृवस्त्रादिलाभकृत् ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु देहबाधा भविष्यति ॥३७॥ छागदानं प्रकुर्वीत मृत्युंजयजपं चरेत् ॥ सर्वदोषोपशमने शांतिं कुर्याद्विधानतः॥३८॥

अथ शुक्रभुक्तिमास ३० दिन ० तस्य फलम् ।

जीवस्यांतर्गते शुक्रे भाग्यकेन्द्रेशसंयुते ॥ लाभे वा सुतरा-

शिस्थे स्वक्षेत्रे शुभसंयुते ॥ ३९ ॥ नरवाहनयोगश्च गजाश्वांबरसंयुते ॥ महाराजप्रसादेन देशाधिक्यं महत्सुखम् ॥ नीलांबराणि शस्त्राणि लाभश्चैव भविष्यति ॥ ४० ॥ पूर्वस्यां दिशि आश्रित्य प्रयाणं धनलाभगम् ॥ कल्याणं च महत्प्रीतिः पितृमातृसुखावहा ॥ ४१ ॥ देवतागुरुभक्तिश्च अन्नदानं महत्तथा ॥ तडागगोपुरादीनि कृत्वा पुण्यानि भूरिशः ॥ ४२ ॥ षष्ठाष्टमव्यये नीचे दायेशाद्वा तथैव च ॥ कलहो बंधुवैषम्यं दारपुत्रादिपीडनम् ॥ ४३ ॥ मंदारराहुसंयुक्ते कलहो राजविड्वरम् ॥ स्त्रीमूलात्कलहं चैव श्वशुरात्कलहं तथा ॥ ४४ ॥ सोदरेण विवादः स्याद्धनधान्यपरिच्युतिः ॥ दायेशात्केंद्रराशिस्थे धने वा भाग्यगेऽपि वा ॥ ४५ ॥ धनधान्यादिलाभश्च स्त्रीलाभं राजदर्शनम् ॥ ४६ ॥ वाहनं पुत्रलाभं च पशुवृद्धिमहत्सुखम् ॥ गीतवाद्यप्रसंगादिविद्वज्जनसमागमम् ॥ ४७ ॥ दिव्यान्नं भोजनं, सौख्यं स्वबंधुजनपोषकम् ॥ द्विसप्तमाधिपे शुक्रे तद्दशायां युतेक्षिते ॥ ४८ ॥ अपमृत्युभयं तस्य स्त्रीमूलादौषधादिभिः ॥ तस्य रोगस्य शांत्यर्थं शांतिकर्म समाचरेत् ॥ ४९ ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्यादायुरारोग्यवृद्धिकृत् ॥ ५० ॥

अथ रविभुक्तिमास ९ दिन १८ तस्य फलम् ।

जीवस्यांतर्गते सूर्ये स्वोच्चे स्वक्षेत्रगेपि वा ॥ केन्द्रेवाथ त्रिकोणे च दुश्चिवये लाभगेपि वा ॥ ५१ ॥ भाग्ये वा बलसंयुक्ते दायेशाद्वा तथैव च ॥ तत्काले धनलाभः स्याद्राजसन्मानवैभवम् ॥ ॥ ५२ ॥ वाहनांबरपश्वादिभूषणं पुत्रसंभवम् ॥ मित्रप्रभुवशादिष्टं सर्वकार्ये शुभावहम् ॥ ५३ ॥ षष्ठाष्टमव्यये सूर्ये दायेशाद्वा तथैव च ॥ शिरोरोगादिपीडा च ज्वरपीडा तथैव च ॥ ५४ ॥ सत्कर्म-

णि विहीनत्वं पापकर्म तथैव च ॥ सर्वत्रजनविद्वेषी आत्मबंधुवियोगकृत् ॥ ५५ ॥ अकस्मात्कलहं चैव जीवस्यांतर्गते रवौ ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु देहपीडा भविष्यति ॥५६॥तद्दोषपरिहारार्थमादित्यहृदयं जपेत्॥ सर्वपीडोपशमनं सूर्यप्रीतिं च कारयेत्॥५७॥

अथ चंद्रभुक्तिमास १६ दिन ० तस्य फलम् ।

जिवस्यांतर्गते चंद्रे केंद्रे लाभत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे वा स्वक्षराशिस्थे पूर्णचंद्रबलैर्युते ॥ ५८ ॥ दायेशाच्छुभराशिस्थे राजसन्मानवैभवम् ॥ दारपुत्रादिसौख्यं च क्षीराणां भोजनं तथा॥५९॥ सत्कर्म च तथा कीर्तिः पुत्रपौत्रादिवृद्धिदम् ॥ महाराजप्रसादेन सर्वसौख्यं धनागमम् ॥६०॥ अनेकजनसौख्यत्वं दानधर्मादिसंग्रहः ॥ षष्ठाष्टमव्यये चंद्रे त्रिकोणे पापसंयुते ॥ ६१ ॥ दायेशात्षष्ठरंध्रे वा व्यये वा बलवर्जिते ॥ मानार्थबंधुहानिश्च विदेशपरिविच्युतिः ॥६२॥ नृपचौरादिपीडा च दायादिजनविड्वरम्॥ मातुलादिवियोगश्च मातृपीडा तथैव च ॥ ६३ ॥ द्वितीयषष्ठमाधीशौ देहपीडा भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं दुर्गापाठं च कारयेत् ॥ ६४ ॥

अथ कुजभुक्तिमास ११ दिन ६ तस्य फलम् ।

जीवस्यांतर्गते भौमे लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे वा स्वक्षगे वापि तुंगांशे स्वांशगे पिवा ॥ ६५ ॥ विद्याविवाहकार्याणि ग्रामभूम्यादिलाभकृत् ॥ जनसामर्थ्यमाप्नोति सर्वकार्यार्थसिद्धिदम् ॥ ६६ ॥ दायेशात्केंद्रलाभस्थे लाभे वा धनगेपि वा ॥ शुभयुक्ते शुभैर्दृष्टे धनधान्यादिसंपदम् ॥ ६७ ॥ मिष्टान्नदानविभवं राजप्रीतिकरं शुभम् ॥ स्त्रीसौख्यं च सुतावाप्तिः पुण्यतीर्थफलप्रदम् ॥ ६८ ॥ दायेशात्षष्ठरंध्रे वा व्यये वा नीचगेपि वा ॥ पापयुक्ते-

क्षिते वापि धान्यार्थगृहनाशनम् ॥ ६९ ॥ नानारोगभयं दुःखं नेत्ररोगादिसंभवम् ॥ पूर्वार्द्धे क्लेशमाधिक्यमपरार्द्धे महत्सुखम् ॥ ॥ ७० ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु देहजाड्यं मनोरुजम् ॥ अनड्वाहं प्रकुर्वीत सर्वसंपत्प्रदायकम् ॥ ७१ ॥

अथ राहुभुक्तिमास २८ दिन २४ तस्य फलम् ।

जीवस्यांतर्गते राहौ स्वोच्चे वा केंद्रगेपि वा ॥ मूलत्रिकोणभाग्ये च केंद्राधिपसमन्विते ॥ ७२ ॥ शुभयुक्तेक्षिते वापि योगप्रीतिं समादिशेत् ॥ भुक्त्यादौ शरमासांश्च धनधान्यपरिश्रमम् ॥७३॥ देशग्रामाधिकारं च यवनप्रभुदर्शनम् ॥ गृहे कल्याणसंपत्तिर्बहुसेनाधिपत्यताम् ॥ ७४॥ दूरयात्राधिगमनं पुण्यधर्मादिसंग्रहः ॥ सेतुस्नानफलावाप्तिरिष्टसिद्धिसुखावहम् ॥ ७५ ॥ दायेशात्षष्ठरंध्रे वा व्यये वा पापसंयुते ॥ चौराहिव्रणभीतिश्च राजवैषम्यमेव च ॥ ७६ ॥ गृहे कर्मकलापेन व्याकुलं भवति ध्रुवम् ॥ सोदरेण विरोधः स्याद्दायादिजनविड्वरम् ॥ ७७ ॥ गृहे त्वशुभकार्याणि दुःस्वप्नादिभयं ध्रुवम् ॥ अकस्मात्कलहश्चैव क्षुद्रशून्यादिरोगकृत् ॥ ॥ ७८ ॥ द्विसप्तमस्थिते राहौ देहबाधां विनिर्दिशेत् ॥ तद्दोषपरिहारार्थं मृत्युंजयजपं चरेत् ॥ ७९ ॥ छागदानं प्रकुर्वीत सर्वसौख्यादिमादिशेत् ॥ ८० ॥ इति बृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे गुरोरंतर्दशाफलकथनं नामैकचत्वारिंशोध्यायः ॥ ४१ ॥

अथ शनिभुक्तिमासाः ३६ दिन ० तस्य फलम् ।

मूलत्रिकोणस्वर्क्षे वा तुलायामुच्चगेपि वा ॥ केंद्रत्रिकोणलाभे वा राजयोगादिसंयुते ॥ १ ॥ राजलाभं महत्सौख्यं दारपुत्रादिवर्द्धनम् ॥ वाहनत्रयसंयुक्तं गजाश्वांबरसंकुलम् ॥ २ ॥ महाराजप्रसादेन अश्वदौत्यादिलाभकृत् ॥ चतुष्पाज्जीवलाभः स्याद्ग्राम-

भूम्यादिलाभकृत् ॥ ३ ॥ षष्ठाष्टमव्यये मंदे नीचे वा पापसंयुते ॥ तद्भुक्त्यादौ राजप्रीतिर्विषशस्त्रादिपीडनम् ॥ ४ ॥ रक्तस्रावं गुल्मरोगमतिसारादिपीडनम् ॥ मध्ये चौरादिभीतिश्च देशत्यागं मनोरुजम् ॥ ५ ॥ अंते शुभकरं चैव ग्रामभूम्यादिलाभकृत् ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥ ६ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं मृत्युंजयजपं चरेत् ॥ ७ ॥

अथ बुधभुक्तिमासाः ३२ दिनानि ९ तस्य फलम् ।

मंदस्यांतर्गते सौम्ये त्रिकोणे केंद्रगेपि वा ॥ सन्मानं च यशः कीर्तिर्विद्यालाभं धनागमम् ॥ ८ ॥ स्वदेशे सुखमाप्नोति वाहनादिफलैर्युते ॥ यज्ञादि कर्मसिद्धिश्च राजयोगादिसंभवम् ॥ ९ ॥ देहसौख्यं मनोत्साहं गृहे कल्याणसंभवम् ॥ सेतुस्नानफलावाप्तिस्तीर्थयात्रादिकर्मणा ॥ १० ॥ वाणिज्याद्धनलाभश्च पुराणश्रवणादिकम् ॥ अन्नदानफलं चैव नित्यं मिष्टान्नभोजनम् ॥ ११ ॥ षष्ठाष्टमव्यये सौम्ये नीचे वास्तंगते सति ॥ रव्यारफणिसंयुक्ते दायेशाद्वा तथैव च ॥ १२ ॥ नृपाभिषेकमर्थाप्तिर्देशग्रामाधिपत्यता ॥ फलमीदृशमादौ तु मध्यांते रोगपीडनम् ॥ १३ ॥ नष्टानि सर्वकार्याणि व्याकुलं च महद्भयम् ॥ द्वितीयसप्तमाधीशे देहबाधा भविष्यति ॥ १४ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं विष्णुसाहस्रकं जपेत् ॥ अन्नदानं प्रकुर्वीत सर्वसंपत्प्रदायकम् ॥ १५ ॥

अथ केतुभुक्तिमासाः १३ दिन ९ तस्य फलम् ।

मंदस्यांतर्गते केतौ शुभदृष्टियुतेक्षिते ॥ स्वोच्चे वा शुभराशिस्थे योगकारकसंयुते ॥ १६ ॥ मंदस्यांतर्गते केतौ स्थानभ्रंशं महद्भयम् ॥ दरिद्रबंधनं भीतिः पुत्रदारादिनाशनम् ॥ १७ ॥ स्वप्रभोश्च महाक्लेशं विदेशगमनं तथा ॥ लग्नाधिपेन संयुक्ते आदौ

सौख्यं धनागमम् ॥ १८ ॥ गंगादिसर्वतीर्थेषु स्थानदैवतदर्शनम् ॥ दायेशात्केंद्रकोणे वा षष्ठाष्टव्ययराशिगे ॥ १९ ॥ समर्थो धर्मबुद्धिश्च सौख्यं च नृपमागमम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये केतौ दायेशाद्वा तथैव च ॥ २० ॥ अपमृत्युभयं चैव कुत्सितान्नं च भोजनम् ॥ शीतज्वरातिसारश्च व्रणचौरादिपीडनम् ॥ २१ ॥ दारपुत्रवियोगश्च संसारो भवति ध्रुवम् ॥ द्वितीयद्यूनराशिस्थे देहपीडा भविष्यति ॥ २२ ॥ छागदानं प्रकुर्वीत ह्यपमृत्युभयं हरेत् ॥ २३ ॥

अथ शुक्रभुक्तिमासाः २८ दिन ० तस्य फलम् ।

मन्दस्यांतर्गते शुक्रे स्वोच्चे स्वक्षेत्रगेपि वा ॥ केंद्रे वा शुभसंयुक्ते त्रिकोणे लाभगेपि वा ॥ २४ ॥ दारपुत्रधनप्राप्तिर्देहारोग्यं महोत्सवः ॥ गृहे कल्याणसंपत्ती राज्यलाभं महत्सुखम् ॥ २५ ॥ महाराजप्रसादेन इष्टसिद्धिः सुखावहा ॥ सन्मानः प्रभुसन्मानः प्रियवस्त्रादिलाभकृत् ॥ २६ ॥ द्वीपांतराद्वस्त्रलाभः श्वेताश्वोमहिषी तथा ॥ गुरुचारवशाद्भाग्यं सौख्यं च धनसंपदः ॥२७॥ शनिचारान्मनुष्योसौ योगमाप्नोत्यसंशयः॥शत्रुनीचास्तगे शुक्रे षष्ठाष्टव्ययराशिगे ॥ २८ ॥ दारनाशं मनःक्लेशं स्थाननाशं मनोरुजम् ॥ दारा वा स्वजनक्लेशः संतापो जनविड्वरम्॥२९॥दायेशाद्भाग्यगेनैव केंद्रे वा लाभसंयुते ॥ राजप्रीतिकरं चैव मनोभीष्टप्रदायकम्॥३०॥ दानधर्मदयायुक्तस्तीर्थयात्रादिकं फलम् ॥ शास्त्रार्थकाव्यरचनां वेदांतश्रवणादिकम् ॥३१॥ दारपुत्रादिसौख्यं च वाहनछत्रलाभकम् ॥ दायेशाद्व्ययगे शुक्रे षष्ठे वा ह्यष्टमेपि वा ॥३२॥ नेत्रपीडा ज्वरभयं स्वकुलाचारवर्जितम् ॥ कपोले दंतशूलादि हृदे गुह्यनिपीडनम् ॥ ३३ ॥ जलभीतिर्मनस्तापं वृक्षात्पतनसंभवम् ॥ राजद्वारे जनद्वेषः सोदरेण विरोधनम् ॥ ३४ ॥ द्वितीयसप्तमाधीशे

आत्मक्लेशो भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं दुर्गादेवीजपं चरेत् ॥ ३५ ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्यादायुरारोग्यवृद्धिदाम् ॥ ३६ ॥

अथ रविभुक्तिमास ११ दिन १२ तस्य फलम् ॥

मंदस्यांतर्गते सूर्ये स्वोच्चे स्वक्षेत्रगेपि वा ॥ भाग्याधिपेन संयुक्ते केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ ३७ ॥ शुभदृष्टियुते वापि स्वप्रभोश्च महत्सुखम् ॥ गृहे कल्याणसंपत्तिः पुत्रादिसुखवर्द्धनम् ॥ ३८ ॥ वाहनांबरपश्वादिगृहे गोक्षीरसंकुलम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये मंदे दायेशाद्वा तथैव च ॥ ३९ ॥ हृद्रोगो मानहानिश्च स्थानभ्रंशं मनोरुजम् ॥ इष्टबंधुवियोगश्च उद्योगं च विनाशनम् ॥ ४० ॥ तापज्वरादिपीडा च व्याकुलं भयमेव च ॥ आत्मसंबंधमरणमिष्टबंधुवियोगकृत् ॥ ४१ ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु देहबाधा भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं सूर्यपूजां च कारयेत् ॥ ४२ ॥

अथ चंद्रभुक्तिमासाः १९ दिन ० तस्य फलम् ।

मंदस्यांतर्गते चंद्रे जीवदृष्टिसमन्विते ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रकेंद्रस्थे त्रिकोणे लाभगेपि वा ॥ ४३ ॥ पूर्णचंद्रे सौम्ययुक्ते राजप्रीतिसमागमम् ॥ महाराजप्रसादेन वाहनांबरभूषणम् ॥ ४४ ॥ सौभाग्यं सुखवृद्धिं च मृत्योश्च परिपालनम् ॥ पितृमातृकुले सौख्यं पशुवृद्धिः सुखावहा ॥ ४५ ॥ क्षीणे वा पापसंयुक्ते पापदृष्टौ विनीचगे ॥ क्रूरांशकगते वापि क्रूरक्षेत्रगतेपि वा ॥४६॥ जातकस्य महत्कष्टं राजकोपं धनक्षयम् ॥ पितृमातृवियोगश्च पुत्रीपुत्रादिरोगकृत् ॥ ४७॥ व्यवसायात्फलं नेष्टं नानामार्गे धनव्ययम् ॥ अकाले भोजनं चैव मौषधस्य च भक्षणम् ॥ ४८ ॥ फलाभिदृष्टयमादौ तु आदौ सौख्यं धनागमम् ॥ दायेशात्केंद्रराशिस्थे त्रिकोणे लाभगेपि वा ॥ ४९ ॥ वाहनांबरपश्वादिभ्रातृवृ-

द्धिः सुखावहा ॥ पितृमातृसुखावाप्तिः स्त्रीसौख्यं च धनागमम् ॥ ५० ॥ मित्रप्रभुवशादिष्टं सर्वसौख्यं शुभावहम् ॥ दायेशात्षष्ठरिष्फे वा रंध्रे वा बलवर्जिते ॥ ५१ ॥ शयनं रोगमालस्यं स्थानभ्रष्टं सुखावहम् ॥ शत्रुवृद्धिविरोधं च इष्टबंधुवियोगकृत् ॥५२॥ द्वितीयद्यूननाथे तु देहालस्यो भविष्यति ॥ तद्दोषशमनार्थं च तिलहोमादिकं चरेत् ॥ ५३ ॥ गुडं घृतं च दध्नाक्तं तंदुलं च यथाविधि ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्यादायुरारोग्यवृद्धिकृत् ॥ ५४ ॥

अथ कुजभुक्तिमास १३ दिन ९ तस्य फलम् ।

मंदस्यांतर्गते भौमे केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ तुंगे स्वक्षेत्रगे वापि दशाधिपसमन्विते ॥ ५५ ॥ लग्नाधिपेन संयुक्ते आदौ सौख्यं धनागमम् ॥ राजप्रीतिकरं सौख्यं वाहनांबरभूषणम् ॥ ५६ ॥ सेनाधिक्यं नृपप्रीतिः कृषिगोधान्यसंपदः ॥ नूतनगृहनिर्माणं भ्रातृवर्गेष्टसौख्यकृत् ॥ ५७ ॥ नीचे चास्तंगते भौमे षष्ठाष्टव्ययराशिगे ॥ पापदृष्टियुते वापि धनहानिर्भविष्यति ॥ ५८ ॥ चौराहिव्रणशास्त्रादिग्रंथिरोगादिपीडनम् ॥ भ्रातृपित्रादिपीडा च दायादिजनविद्रवम् ॥ ५९ ॥ चतुष्पाज्जीवहानिश्च कुत्सितान्नं च भोजनम् ॥ विदेशगमनं चैव नानामार्गे धनव्ययः ॥ ६० ॥ अष्टमद्यूननाथे तु द्वितीयस्थेऽथ वा यदि ॥ अपमृत्युभयं चैव नानाकष्टपराभवम् ॥ ६१ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं शांतिहोमं च कारयेत् ॥ अनड्वाहं प्रकुर्वीत सर्वारिष्टनिवारणम् ॥ ६२ ॥

अथ राहुभुक्तिमास ३४ दिन ६ तस्य फलम् ।

मंदस्यांतर्गते राहौ कलहश्च मनोव्यथा ॥ देहपीडा मनस्तापः पुत्रद्वेषो मनोरुजः ॥ ६३ ॥ अर्थव्ययं राजभयं स्वजनादिह्युपद्रवम् ॥ विदेशगमनं चैव गृहक्षेत्रादि नाशनम् ॥ ६४ ॥ लग्ना-